

တောကိုတော့ ဂွင်းလင်းပါ၊
သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

မားဒောဂျီတောရဆရာတော်

သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဇိနာတိ၊
သဗ္ဗရသံ ဓမ္မရသော ဇိနာတိ။
သဗ္ဗရတိ ဓမ္မရတိ ဇိနာတိ၊
တဏှာက္ခယော သဗ္ဗဒုက္ခံ ဇိနာတိ။

ဒါနအားလုံးကို ဓမ္မဒါနက အောင်နိုင်၏။
အရသာအားလုံးကို တရားအရသာက အောင်နိုင်၏။
မွေ့လျော်ဖွယ်အားလုံးကို တရား၌ မွေ့လျော်ခြင်းက အောင်နိုင်၏။
ဒုက္ခအားလုံးကို တဏှာကုန်ခြင်းက အောင်နိုင်၏။

ခိရံ တိဋ္ဌတု သဒ္ဓမ္မော၊ ဓမ္မေ ဟောန္တု သင်္ဂါရဝါ။
ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမ သာသနာတော်သည်
အခွန်ရှည်စွာ တည်ပါစေသတည်း။
သဒ္ဓမ္မသုံးဖြာ၌ ရိုသေလေးစားခြင်း ရှိကြပါစေကုန်သတည်း။

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

နိဒါန်းကဏ္ဍ	၁
မွန်မြတ်သော အသက်ရှင်ခြင်း	၁
အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဈာန် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနဈာန်	၈
ပဏာမ ဝန္တနာ	၁

အခန်း (၁)	၃
ဝနံ ဆိန္ဒထ = တောကိုသာ ရှင်းလင်းပါ	၃
ပစ္စုပ္ပန်ဇာတ်ကြောင်းဝတ္ထု	၅
ရှေးဖြစ်ဟောင်းအောက်မေ့ဖွယ် ဇာတ်လမ်း	၉
ကိလေသာ တောချုံ့ပုတ်နှင့် အစွယ်အပွားများကို ရှင်းလင်းကြပါ	၁၁
ကိလေသာ တောချုံ့ပုတ်နှင့် အစွယ်အပွားများ	၁၂
ထပ်မံရှင်းလင်းချက်	၁၄
အဝိဇ္ဇာဆိုတာ ဘာလဲ?	၁၄
အဝိဇ္ဇာနောက်သို့ အစဉ်လိုက်နေတဲ့ အကုသိုလ်တရားဆိုးများ	၁၆
အဝိဇ္ဇာနောက်သို့ အစဉ်လိုက်နေတဲ့ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်များ	၁၇
အဟိရိက အနောတ္တပ္ပတို့၏ စွမ်းအားများ	၁၉
အတောင်းအရမ်း ထူပြောလှတဲ့ အာဠဝီရဟန်းတော်များ	၂၁
အတောင်းအရမ်း ထူပြောမှုကို တိရစ္ဆာန်များသော်ပင် မနှစ်သက်ပါ။	၂၃
ငှက်တွေသော်မှလည်း တောင်းရမ်းခြင်းကို မနှစ်ခြိုက်ကြပါ	၂၆
တောင်းရမ်းမှုကို ရွံရှာစက်ဆုပ်တော်မူတဲ့ ရဋ္ဌပါလ ရှင်ရသေ့	၂၈
ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ရှေးဆရာတော်ကြီးတစ်ပါး	၂၉

အခန်း (၂)	၃၃
ကထာဝတ္ထု ဆယ်ပါး (ရှေ့ပိုင်း)	၃၃
ဘုရားရှင်ပြောကြားစေတော်မူလိုသော စကား ဆယ်ခွန်း	၃၃

ခ ❁ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၁။ အပိုစ္ဆကထာ = အလိုနည်းပါးခြင်းနှင့် စပ်တဲ့ တရားစကား	၃၅
အကြိစ္ဆ = အပိုအလွန် အလိုရှိခြင်း	၃၅
မိတ္တဝိန္ဒကဇာတ်	၃၆
သဒ္ဓါဒေယျ ဝိနိပါတ	၄၁
လောသကတိဿမထေရ် အလောင်းအလျာ	၄၃
ပါပိစ္ဆ = ယုတ်မာတဲ့ အလိုဆိုး	၄၇
သူခိုးကြီး ငါးဦး	၅၁
ပဓာနိယင်္ဂတရား ငါးပါး	၅၅
၁။ သဒ္ဓါတရားရှိခြင်း	၅၆
၂။ အပ္ပါဗာဓ = အနာရောဂါကင်းခြင်း = ကျန်းမာရေးကောင်းမွန်ခြင်း	၅၈
၃။ မာယာ သာဌေယျ ကင်းစင်ခြင်း	၅၉
၄။ အာရဒ္ဓဝီရိယ = အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တဲ့ လုံ့လဝီရိယရှိခြင်း	၆၀
၅။ ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း	၆၁
အခန်း (၃)	၆၃
သစ္စာလေးပါးကို ရှင်းလင်းတင်ပြသည့်အပိုင်း	၆၃
သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်	၆၃
ပဌမကောဠိဂါမသုတ္တန်	၆၃
ကုဋ္ဌာဂါရသုတ္တန်	၆၆
ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်အပ်တဲ့ သစ္စာလေးပါး	၆၈
ဒုက္ခသစ္စာ	၆၈
သမုဒယသစ္စာ	၆၉
နိရောဓသစ္စာ	၇၁
အကြောင်း-အကျိုးတို့ရဲ့ ချုပ်ငြိမ်းမည့်အချိန်	၇၃
ဝိပဿနာဉာဏ်ရဲ့ အရှုခံအာရုံဖြစ်တဲ့ သစ္စာတရား	၇၄

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဝိပဿနာဆိုတာ ဘာလဲ?	၇၆
အလွန်ခက်ခဲတဲ့ လုပ်ငန်းရပ်	၇၇
သမာဓိကို ထူထောင်ပါ	၇၉
သမာဓိထူထောင်ခြင်းလုပ်ငန်း	၈၀
လမ်းသုံးသွယ်	၈၂
လမ်းနှစ်သွယ်	၈၄
အကြည်ဓာတ်ဆိုတာ ဘာလဲ?	၈၇
အာကာသဓာတ်ဆိုတာ ဘာလဲ?	၉၁
အနောက်တိုင်းသားတို့ရဲ့ သံသယ	၉၂
ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို စတင်သိတဲ့အချိန်	၉၃
ဥပါဒါရုပ်ဆိုတာ	၉၄
နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းခြင်း	၉၄
ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ဆိုတာ ဘာလဲ?	၉၆
ဘဝင်စိတ်နဲ့ ယှဉ်နေတဲ့ ဉာဏ်ရဲ့ စွမ်းအင်ကြီးမားမှု	၉၈
ဈာန်နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းပုံစနစ်	၁၀၀
ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်အပ်တဲ့ သစ္စာလေးပါး	၁၀၂
နိရောဓသစ္စာအကြောင်း	၁၁၉
အရိယမဂ္ဂ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်အပ်တဲ့ သစ္စာလေးပါး	၁၂၅
အဘိဓမ္မာကို ပယ်ရှားနေသူများ	၁၂၈
သာသနာတော်ကို ကွယ်ပျောက်အောင်လုပ်နေသူများ	၁၃၄
ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်မြတ် (၄)ပါး	၁၃၅
ဝေသာရဇ္ဇသုတ္တန်	၁၃၅
ပထမဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်	၁၃၆
ဒုတိယဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်	၁၃၆
တတိယဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်	၁၃၆

ဃ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

စတုတ္ထဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်	၁၃၇
အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ဟာ ဘုရားဟောဒေသနာတော်ဖြစ်ပါတယ်	၁၄၂
ကမ္မသတ္တိရဲ့စွမ်းအင်	၁၄၇
ပါပိစ္ဆ နိဂုံးချုပ်	၁၅၁

အခန်း (၄)	၁၅၃
----------------------------	------------

ကထာဝတ္ထု ဆယ်ပါး (နောက်ပိုင်း)	၁၅၃
အပ္ပိစ္ဆကထာအဆက်	၁၅၃
မဟိစ္ဆဆိုတာ ဘာလဲ?	၁၅၃
မရောင့်ရဲနိုင်တဲ့ တရားသုံးမျိုး	၁၅၉
အပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်	၁၆၀
အပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ် လေးမျိုး	၁၆၂
မဇ္ဈန္တိက မထေရ်မြတ်ကြီး	၁၆၅
၂။ သန္တုဋ္ဌိကထာ = ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းနှင့် စပ်တဲ့ တရားစကား . .	၁၆၈
သန္တောသတရား (၁၂)ပါး	၁၆၉
သန္တုဋ္ဌိကထာဆိုတာ	၁၇၉
၃။ ပဝိဝေကကထာ = ကင်းဆိတ်မှု ဝိဝေကသုံးဖြာနှင့် စပ်တဲ့	
တရားစကား	၁၈၀
၄။ အသံသဂ္ဂကထာ = ရောရောနှောနှော မနေထိုင်ခြင်းနှင့် စပ်တဲ့	
တရားစကား	၁၉၂
လူပင် အိုသော်လည်း ရာဂကတော့ မအိုပါ	၂၀၅
အသံသဂ္ဂကထာ (၅)မျိုး	၂၁၀
၅။ ဝီရိယာရမ္မကထာ = ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း လုံ့လဝီရိယနှင့်	
ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကား	၂၁၁
ကာယိကဝီရိယ	၂၁၂
စေတသိကဝီရိယ	၂၁၅

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

သမ္မပ္ပဓာနလုံ့လဝီရိယ (၄)မျိုး	၂၁၉
အင်္ဂါလေးပါးရှိတဲ့ ဝီရိယ	၂၂၀
အာရဒ္ဓဝီရိယ	၂၂၂
၆။ သီလကထာ = သီလကျင့်စဉ်နှင့် စပ်တဲ့ တရားစကား	၂၂၃
လောကီသီလ	၂၂၃
လောကုတ္တရာသီလ	၂၂၅
၇။ သမာဓိကထာ = သမာဓိကျင့်စဉ်နှင့် စပ်တဲ့ တရားစကား	၂၂၆
သမာဓိ၏ အကျိုးဂုဏ်အင်အာနိသင် (၅)ပါး	၂၂၇
၈။ ပညာကထာ = ဝိပဿနာပညာကျင့်စဉ်နှင့် စပ်တဲ့ တရားစကား	၂၂၉
၉။ ဝိမုတ္တိကထာ = ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်မှု၊ ဝိမုတ္တိနှင့် စပ်တဲ့ တရားစကား	၂၃၀
၁၀။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနကထာ = အရိယဖိုလ် အသီးအသီးကို ရပြီးနောက် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင်နှင့် စပ်တဲ့ . တရားစကား	၂၃၁
အခန်း (၅)	၂၃၃
ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်ကို ရှင်းလင်းပုံနည်းစနစ်များအပိုင်း	၂၃၃
ကျွတ်ထိုက်သည့် ဝေနေယျတို့ရဲ့ အဆင့်အတန်းသို့ လိုက်ကာ တရားဟောကြားတော်မူပုံ	၂၃၃
အနုပုဗ္ဗိကထာ = အစဉ်အတိုင်းသော တရားစကား	၂၃၄
သီလ+သမာဓိ+ပညာကထာ	၂၃၅
သမာဓိ+ပညာကထာ	၂၃၆
ပညာကထာ	၂၃၆
အဇ္ဈာသယဓာတ်နှင့် လျော်ညီတဲ့ ညွှန်ကြားချက်များ	၂၃၇
ရာဂကို တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်း	၂၃၈
သမထပိုင်းဆိုင်ရာ သဝိညာဏကအသုဘ (= ရှင်အသုဘ)ရှုကွက်	၂၃၉

❶ ❁ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

သမထပိုင်းဆိုင်ရာ အဝိညာဏကအသုဘ (= သေအသုဘ)ရှုကွက်	၂၄၂
ဝိပဿနာပိုင်းဆိုင်ရာ အသုဘဘာဝနာ ရှုကွက်	၂၄၂
ချွင်းချက်တော့ မထားပါနဲ့	၂၄၆
သုံးဆယ့်နှစ်ကောဠာသတို့ရဲ့ အသုဘအခြင်းအရာ	၂၄၈
ပိုးလောက်တွေနဲ့ ပြည့်နေတဲ့ ခန္ဓာအိမ်	၂၄၉
ရုပ်ပရမတ်တရားတို့ရဲ့ အသုဘအခြင်းအရာ	၂၅၀
နာမ်ပရမတ်တရားတို့ရဲ့ အသုဘအခြင်းအရာ	၂၅၁
ဇာတိဒုက္ခ ဇရာဒုက္ခ မရဏဒုက္ခ	၂၅၄
အတိတ် အနာဂတ် ရှုမှု ပြဿနာ	၂၅၅
တရားနှင့် လျော်ညီတဲ့ နှိပ်ကွပ်မှု တစ်မျိုး	၂၅၆
အနုဗောဓဉာဏ် ပဋိဝေဓဉာဏ်	၂၅၇
အဘိညာဏ်နှင့် ဝိပဿနာဉာဏ်	၂၅၉
မဟာတိဿမထေရ်မြတ်ကြီး	၂၆၁
ဒေါသကို တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်း	၂၆၄
သာမာဝတီနှင့် မိဖုရား (၅၀၀)	၂၆၄
ဥက္ကရာ နန္ဒမာတာ	၂၆၅
မေတ္တာသုတ်လာ ရဟန်းတော်များ	၂၆၇
ဝိဟိံသကို တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်း	၂၇၀
ဣဿာ-မစ္ဆရိယကို တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်း	၂၇၂
မစ္ဆရိယ (၅)မျိုး	၂၇၃
မုန်းခြင်း+ချစ်ခြင်းနှင့် မောဟကို တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်း	၂၇၉
အကုသလဝိတက်အမျိုးမျိုးကို တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်း	၂၈၃
အာနာပါနစတုက္က (၄)မျိုး	၂၈၄
ပထမစတုက္က (= ကာယာနုပဿနာ)	၂၈၄
အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ဆိုတာ	၂၈၆

မေးမြန်းနေတဲ့ မေးခွန်းတစ်ရပ်	၂၈၈
ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း	၂၈၉
ဒုတိယစတုက္က (= ဝေဒနာနုပဿနာ)	၂၉၁
ပီတိပဋိသံဝေဒီ (သမထပိုင်း)	၂၉၁
ပီတိပဋိသံဝေဒီ (ဝိပဿနာပိုင်း)	၂၉၂
သုခပဋိသံဝေဒီ (သမထပိုင်း+ဝိပဿနာပိုင်း)	၂၉၂
စိတ္တသင်္ခါရပဋိသံဝေဒီ (သမထပိုင်း+ဝိပဿနာပိုင်း)	၂၉၃
ပဿမ္ဘယံ စိတ္တသင်္ခါရံ (သမထပိုင်း+ဝိပဿနာပိုင်း)	၂၉၃
တတိယစတုက္က (= ဝေဒနာနုပဿနာ)	၂၉၄
စိတ္တပဋိသံဝေဒီ (သမထပိုင်း+ဝိပဿနာပိုင်း)	၂၉၄
အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တံ (သမထပိုင်း+ဝိပဿနာပိုင်း)	၂၉၅
သမာဒဟံ စိတ္တံ (သမထပိုင်း+ဝိပဿနာပိုင်း)	၂၉၆
ဝိပဿနာပိုင်းမှာ ဆိုလိုတဲ့ ခဏိကသမာဓိ	၂၉၈
ဝိမောစယံ စိတ္တံ (သမထပိုင်း+ဝိပဿနာပိုင်း)	၂၉၈
စတုတ္ထစတုက္က (= ဓမ္မာနုပဿနာ)	၃၀၀
အနိစ္စာနုပဿီ = အနိစ္စလို့ ရှုပြီးတော့ အသက်ရှူနေပါ	၃၀၁
အနိစ္စန္တိ ပဉ္စက္ခန္ဓာ	၃၀၁
ဝိရာဂါနုပဿီ = ဝိရာဂသဘောကို ရှုပြီးတော့ အသက်ရှူနေပါ	၃၀၃
နိရောဓာနုပဿီ = နိရောဓသဘောကို ရှုပြီးတော့ အသက်ရှူနေပါ	၃၀၄
ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ = ပဋိနိဿဂ္ဂသဘောကို ရှုပြီးတော့ အသက်ရှူနေပါ	၃၀၅
အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းရဲ့ အကျိုးဂုဏ်အင်အာနိသင်	၃၁၀
မာနနှင့် ဒိဋ္ဌိကို တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်း	၃၁၁
လက္ခဏာရေးသုံးတန်	၃၁၂
ဘုရားရှင်ရဲ့ အကြိမ်ကြိမ် တိုက်တွန်းတော်မူချက်	၃၁၄

၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အခန်း (၆)	၃၁၇
သမဂ္ဂါနံ တပေါ သုခေါ	၃၁၇
ညီညွတ်မှုကို တွန်းအားပေးနေတဲ့ စွမ်းအင်များ	၃၁၇
မညီညွတ်မှုကို တွန်းအားပေးနေတဲ့ တရားဆိုးများ	၃၂၀
ကောသမ္မိပြည်က ရဟန်းတော်များ	၃၂၁
ညီညွတ်နေသူတို့ရဲ့ ညီညွတ်နေတဲ့ကျင့်စဉ်	၃၂၅
ဥပက္ကိလေသတရား (၁၁)ပါး	၃၃၁
အရောင်အလင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော စိတ်	၃၃၃
၁။ ဝိစိကိစ္ဆာ = ယုံမှားသံသယဖြစ်ခြင်း	၃၃၇
၂။ အမနသိကာရ = နှလုံးမသွင်းခြင်း	၃၃၈
၃။ ထိနမိဒ္ဓ = စိတ်စေတသိက်တွေရဲ့ လေးလံထိုင်းမှိုင်းခြင်း	၃၄၀
၄။ ဆမ္ဘိတတ္ထ = ထိတ်လန့်ခြင်း = ကိုယ်ခက်တရော်ရှိခြင်း	၃၄၁
၅။ ဥပ္ပိလ = ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ထင်ထင်ရှားရှား ကြည်ရွှင်နှစ်သက်မှုပီတိ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း	၃၄၂
၆။ ဒုဠုလ္လံ = ကိုယ်ရဲ့ပူပန်မှု = ကိုယ်ရဲ့ရုန့်ရင်းမှု = ကိုယ်ရဲ့ပျင်းရိမှု = ကိုယ်ရဲ့လျော့ရဲရဲဖြစ်နေမှု ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း	၃၄၄
၇။ အစွာရဒ္ဓဝီရိယ = အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း	၃၄၅
၈။ အတိလိနဝီရိယ = အလွန် လျော့လွန်းသော ဝီရိယရှိခြင်း . . .	၃၄၇
၉။ အဘိဇ္ဇပ္ပ = အလွန်လိုလားတောင့်တမှု ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း	၃၄၈
၁၀။ နာနတ္ထသညာ = အမျိုးမျိုးသော သညာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း . . .	၃၅၀
၁၁။ အတိနိဇ္ဈာယိတတ္ထ = အလွန် စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်ရှုခြင်း . . .	၃၅၁
ဒေသနာတော်နိဂုံး	၃၅၃
သုံးမျိုးသော သမာဓိကို ပွားများတော်မူပုံ	၃၅၄
ဘုရားရှင်ရဲ့ လောကုတ္တရာစာများ	၃၆၂
ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်များ	၃၆၄

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ပျက်စီးခြင်း မရှိတဲ့ အရဟတ္တဖိုလ်ဝိမုတ္တိ	၃၆၅
ပါလိလေယျကတောအုပ်သို့	၃၆၆
မဟာပုရိသဝိတက္က	၃၆၆
အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူခြင်း	၃၇၁

အခန်း (၇) ၃၇၇

သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်	၃၇၇
ဘုရားအဆူပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်	၃၇၈
ဝိပဿနာပိုင်း၌ ဆိုလိုတဲ့ ခဏိကသမာဓိ	၃၈၁
သမ္မာဒိဋ္ဌိ သစ်ပင်ကြီး	၃၈၃
သံဃာရတနာ သစ်ပင်ကြီး	၃၈၆
ဓမ္မကာယခန္ဓာအိမ်ကြီး	၃၈၇
အရှုံးကြီး ရှုံးသွားကြသူများ	၃၉၁
ကြာပန်းနဲ့ ပမာတူတဲ့ ဘုရားရှင်	၃၉၇
မဟာဂေါသိင်္ဂီအင်ကြင်းတောကြီးကို တင့်တယ်စေသူများ	၄၀၂
သာသနာတော်ကို အရှည် ခိုင်ခံ့ တည်တံ့စေသူများ	၄၁၁
လောကကြီးဟာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြင့် ဘယ်တော့မှ မဆိတ်သုဉ်းနိုင်ပါ	၄၁၂
ဘုရားရှင်ရဲ့ ဦးတည်ချက်	၄၁၅

အခန်း (၈) ၄၁၇

ကိလေသာဘေးဆိုးကြီးများ	၄၁၇
ဝနတော ဇာယတေ ဘယ် = တောချုံပုတ်ကြောင့် ဘေးဒုက္ခအမျိုးမျိုး	
ဖြစ်တတ်ပါတယ်	၄၁၇
အာဒိတ္တပရိယာယသုတ် ကောက်နုတ်ချက်	၄၁၉
ရူပါရုံအပေါ်မှာ သာယာတပ်မက်မှုအပြစ်	၄၁၉
သဒ္ဓါရုံအပေါ်မှာ သာယာတပ်မက်မှုအပြစ်	၄၂၂

၉ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဂန္ဓာရုံအပေါ်မှာ သာယာတပ်မက်မှုအပြစ်	၄၂၃
ရသာရုံအပေါ်မှာ သာယာတပ်မက်မှုအပြစ်	၄၂၄
မိကျောင်းဘေးဆိုးကြီး	၄၂၈
ယုတ်မာလှတဲ့ ရသတဏှာ	၄၃၁
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံအပေါ်မှာ သာယာတပ်မက်မှုအပြစ်	၄၃၃
ဓမ္မာရုံအပေါ်မှာ သာယာတပ်မက်မှုအပြစ်	၄၃၅
ညောင်ညိုပင်စခန်း လမ်းဆုံဘူတာရုံ	၄၃၇

အခန်း (၉)	၄၃၉
----------------------------	------------

ကိလေသာအပူမီးတွေကို ငြိမ်းအေးစေတဲ့လမ်းစဉ်	၄၃၉
အာဒိတ္တပရိယာယသုတ္တန်ကျင့်စဉ်	၄၃၉
ရူပါရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်	၄၄၀
၁။ စက္ခု အနိစ္စံ = စက္ခုကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၄၁
၂။ ရူပါ အနိစ္စာ = ရူပါရုံကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၄၄
၃။ စက္ခုဝိညာဏ် အနိစ္စံ = စက္ခုဝိညာဏ်ကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၄၅
၄။ စက္ခုသမ္ပဿော အနိစ္စော = စက္ခုသမ္ပဿကို အနိစ္စလို့	
နှလုံးသွင်းပါ	၄၄၈
၅။ တမ္ဗိ (= ဝေဒနမ္ဗိ) အနိစ္စံ = ဝေဒနာကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၄၈
သဒ္ဓါရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်	၄၅၀
၁။ သောတံ အနိစ္စံ = သောတကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၀
၂။ သဒ္ဓါ အနိစ္စာ = သဒ္ဓါရုံကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၀
၃။ သောတဝိညာဏ် အနိစ္စံ = သောတဝိညာဏ်ကို အနိစ္စလို့	
နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၀
၄။ သောတသမ္ပဿော အနိစ္စော = သောတသမ္ပဿကို အနိစ္စလို့	
နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၁
၅။ တမ္ဗိ (= ဝေဒနမ္ဗိ) အနိစ္စံ = ဝေဒနာကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၁

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဂန္ဓာရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်	၄၅၁
၁။ ယာနံ အနိစ္စံ = ယာနကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၁
၂။ ဂန္ဓာ အနိစ္စာ = ဂန္ဓာရုံကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၂
၃။ ယာနဝိညာဏံ အနိစ္စံ = ယာနဝိညာဏ်ကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၂
၄။ ယာနသမ္ပယော အနိစ္စော = ယာနသမ္ပယာကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၂
၅။ တမ္ပိ (= ဝေဒနမ္ပိ) အနိစ္စံ = ဝေဒနာကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ .	၄၅၂
ရသာရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်	၄၅၃
၁။ ဇိဝှါ အနိစ္စာ = ဇိဝှါကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၃
၂။ ရသာ အနိစ္စာ = ရသာရုံကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၃
၃။ ဇိဝှါဝိညာဏံ အနိစ္စံ = ဇိဝှါဝိညာဏ်ကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ .	၄၅၃
၄။ ဇိဝှါသမ္ပယော အနိစ္စော = ဇိဝှါသမ္ပယာကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၄
၅။ တမ္ပိ (= ဝေဒနမ္ပိ) အနိစ္စံ = ဝေဒနာကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ .	၄၅၄
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်	၄၅၄
၁။ ကာယော အနိစ္စော = ကာယကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၄
၂။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ အနိစ္စာ = ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ . . .	၄၅၄
၃။ ကာယဝိညာဏံ အနိစ္စံ = ကာယဝိညာဏ်ကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၅
၄။ ကာယသမ္ပယော အနိစ္စော = ကာယသမ္ပယာကို အနိစ္စလို့ . . .	၄၅၅
နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၅
၅။ တမ္ပိ (= ဝေဒနမ္ပိ) အနိစ္စံ = ဝေဒနာကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ .	၄၅၅
ဓမ္မာရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်	၄၅၆
၁။ မနော အနိစ္စော = မနောဒွါရကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၆
၂။ ဓမ္မာ အနိစ္စာ = ဓမ္မာရုံကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၇

၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၃။ မနောဝိညာဏ် အနိစ္စံ = မနောဝိညာဏ်ကို အနိစ္စလို့	
နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၇
၄။ မနောသမ္ပယော အနိစ္စော = မနောသမ္ပယာကို အနိစ္စလို့	
နှလုံးသွင်းပါ	၄၆၀
၅။ တမ္ပိ (= ဝေဒနမ္ပိ) အနိစ္စံ = ဝေဒနာကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ .	၄၆၀
ဒေသနာတော်နိဂုံး	၄၆၁
နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်	၄၆၂
အရှင်ရာဟုလာမထေရ်မြတ်	၄၆၄
ဝိမုတ္တိပရိပါစနိယတရား (၁၅)ပါး	၄၆၆
တစ်နည်း ဝိမုတ္တိပရိပါစနိယတရား (၁၅)ပါး	၄၆၇
မှတ်သားဖွယ်ရာ အက္ခရာစဉ်အညွှန်း	၄၇၅

နိဒါန်းကဏ္ဍ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

မွန်မြတ်သော အသက်ရှင်ခြင်း

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ ဒုဿီလော အသမာဟိတော၊
ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ သီလဝန္တဿ ဈာယိနော။^၁

ယော စ = အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား။ ဒုဿီလော = ကိုယ်ကျင့်သီလ မရှိပါဘဲလျက်။ အသမာဟိတော = ဥပစာရ အပ္ပနာ နှစ်ဖြာသော တည်ကြည်သော သမာဓိ မရှိပါဘဲလျက်။ ဝဿသတံ = နှစ်ပေါင်း (၁၀၀) ကာလကြာအောင်။ ဧ ဇီဝေ = အကယ်၍ အသက်ရှင်ကာ နေရစေကာမူ။ တဿ = ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝဿသတံ = နှစ်ပေါင်း (၁၀၀) ကာလကြာအောင်။ ဇီဝိတံ = အသက်ရှင်နေရခြင်းသည်ကား။ န သေယျော = မမြတ်သည်သာတည်း။ တဿ ဒုဿီလဿ = ထိုကိုယ်ကျင့်သီလ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝဿသတံ = နှစ်ပေါင်း (၁၀၀) ကာလကြာအောင်။ ဇီဝနတော = အသက်ရှင်ကာ နေရ

^၁ (ဓမ္မပဒ၊ ၂၉။ ဂါထာနံပါတ်၊ ၁၁၀။)

ပ ❁ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ခြင်းထက်။ သီလဝန္တဿ = ကိုယ်ကျင့်သီလနှင့် ပြည့်စုံသော။ ဈာယိနော = အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဈာန် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနဈာန်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော နှစ်မျိုးသော ဈာန်တို့ကို ဝင်စားလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဧကာဟံ = တစ်နေ့တစ်ရက် တစ်နံနက်မျှ။ ဇီဝိတံ = အသက်ရှင်နေရခြင်းသည်ကား။ သေယျော = သာလွန်၍ မွန်မြတ်လှပါပေ၏။

ကိုယ်ကျင့်သီလလည်း မရှိသော၊ ဥပစာရဈာန်သမာဓိ အပ္ပနာဈာန် သမာဓိဆိုသည့် နှစ်မျိုးသော သမာဓိတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးသော သမာဓိဖြင့် စိတ်တည်ကြည်မှု သမာဓိလည်း မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ နှစ်ပေါင်း (၁၀၀) ကာလ ကြာအောင် အသက်ရှင်နေရခြင်းသည်ကား မမြတ်သော အသက်ရှင်နေခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ကိုယ်ကျင့်သီလ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ နှစ်ပေါင်း (၁၀၀) ကာလကြာအောင် အသက်ရှင်နေရခြင်းထက် ကိုယ်ကျင့်သီလနှင့်လည်း ပြည့်စုံသော၊ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဈာန် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနဈာန်ဆိုသည့် နှစ်မျိုးသော ဈာန်တွေကိုလည်း ဝင်စားနေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ တစ်နေ့တစ်ရက် တစ်နံနက်မျှ အသက်ရှင်နေရခြင်းသည်ကား သာလွန်၍ မွန်မြတ်လှပါပေသည်။^၁

ဤကဲ့သို့ ဓမ္မပဒ ဒေသနာတော်မြတ်၌ ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားပြသ ဆိုဆုံးမထားတော်မူသည့်အတိုင်း တရားဘာဝနာကို လေ့လာလိုက်စားနေတော်မူကြသည့် သူတော်ကောင်းတို့၏ သန္တာန်၌ ကိုယ်ကျင့်သီလတွေနှင့် ပြည့်စုံလာနိုင်ရေးအတွက်လည်း အခါအခွင့်သင့်လျှင် သင့်သလို အဆုံးအမ ဩဝါဒစကားများကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ပေးခဲ့ဖူးပါသည်။ အလားတူပင် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဈာန် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနဈာန်ဆိုသည့် နှစ်မျိုးသော ဈာန်တွေကို ဝင်စားနိုင်ရေးအတွက်လည်း ‘မဂ္ဂ’ ခေါ်သည့် လမ်းမှန်နှင့် ‘ကုမ္မဂ္ဂ’ ခေါ်ဆိုသည့် လမ်းမှားကို ခွဲခြားစိတ်ဖြာသိရှိနိုင်ရန် ရည်သန်တောင့်တကာ အခါအခွင့်သင့်လျှင် သင့်သလို အဆုံးအမ ဩဝါဒစကားများကိုလည်း ပေးခဲ့ဖူးပါသည်။

အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဈာန် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနဈာန်

ဤနေရာတွင် အဋ္ဌသာလိနိအဋ္ဌကထာက^၂ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဈာန်နှင့် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနဈာန်တို့ကို ဤကဲ့သို့ ရှင်းလင်းတင်ပြထား၏။

ဈာနန္တိ ဖုရိဝံ ဈာနံ - အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ။
တတ္ထ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ပထဝိကသိကာဗိအာရမ္မဏံ ဥပနိဇ္ဈာယန္တိတိ
“အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန”န္တိ သဗ္ဗိ ဂတာ။ ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ ပန လက္ခဏူပ-
နိဇ္ဈာနံ နာမ။ တတ္ထ ဝိပဿနာ အနိစ္စာဒိလက္ခဏဿ ဥပနိဇ္ဈာနတော
လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ။ ဝိပဿနာယ ကတကိစ္စဿ မဂ္ဂေန ဣဇ္ဈနတော မဂ္ဂေါ
လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ။ ဖလံ ပန နိရောဓသစ္စံ တထလက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာယတိတိ
လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ နာမ။^၂

ဈာန်ဟူသည် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဈာန် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနဈာန်ဟု ဈာန် (၂)မျိုး ရှိ၏။ ထို (၂)မျိုးတို့တွင် လောကီဈာန်သမာပတ် (၈)ပါးတို့ကို - ပထဝိကသိုဏ်းစသော သမထနိမိတ်အာရုံကို ကပ်၍ စိုက်စိုက်စူးစူး ရှုတတ် ကုန်သောကြောင့် **အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဈာန်** ဟူ၍ ခေါ်ဆို၏။ ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် **လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနဈာန်** မည်၏။ ထိုတွင် ဝိပဿ- နာဉာဏ်သည် သင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စစသော လက္ခဏာကို ကပ်၍ စူးစူး စိုက်စိုက် ရှုတတ်သောကြောင့် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနဈာန် မည်၏။ ဝိပဿနာ- ဉာဏ်၏ ပြုသင့်ပြုထိုက်သော သင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စစသော လက္ခဏာကို စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုခြင်းလုပ်ငန်းကိစ္စ၏ မဂ်ဉာဏ်ကြောင့် ပြီးစီးပြည့်စုံလာရကား မဂ်ဉာဏ်သည် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနဈာန် မည်၏။ အရိယမဂ်တရားသည် အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီး၏ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှု သတ္တိအရှိန်အဝါကို ရရှိသဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စစသော လက္ခဏာကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်းထားတတ်သော မောဟကို

^၂ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁၊၂၁၁။)

တ ❁ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်လိုက်၏။ မသိမှုကို ပယ်သတ်လိုက်သဖြင့် သိမှုသည် ပြီးစီး ပြည့်စုံသွား၏။ ဤသို့ ပြီးစီး ပြည့်စုံခြင်းကို ကိစ္စသိဒ္ဓိအားဖြင့် ပြီးစီး ပြည့်စုံခြင်းဟု ဆို၏။ ထို့ကြောင့် အရိယမဂ်တရားသည် ကိစ္စသိဒ္ဓိအားဖြင့် လက္ခဏာပနိဇ္ဈာနဈာန် မည်၏ဟု ဆိုလိုပါသည်။ အရိယဖိုလ်တရားသည်ကား နိရောဓသစ္စာအမည်ရသော အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော် မြတ်၏ ဟုတ်မှန်တိုင်းသော သန္တိလက္ခဏာကို ကပ်၍ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုတတ် သောကြောင့် လက္ခဏာပနိဇ္ဈာနဈာန် မည်၏။^၂

ဤကဲ့သို့သော အာရမ္မဏာပနိဇ္ဈာနဈာန်နှင့် လက္ခဏာပနိဇ္ဈာနဈာန်တို့ကို မျက်မှောက်ခေတ်တွင် တရားဘာဝနာကို လေ့လာလိုက်စားနေကြကုန်သော သူတော်စင်တို့ကိုလည်း ဝင်စားကာ နေထိုင်စေလိုသော ဦးတည်ချက်ဖြင့် ‘မဂ္ဂ’ ခေါ်သည့် လမ်းမှန်နှင့် ‘ကုမ္မဂ္ဂ’ ခေါ်ဆိုသည့် လမ်းမှားကို ခွဲခြားကာ အခါအခွင့်သင့်လျှင် သင့်သလို ရှင်းလင်းတင်ပြပေးခဲ့ပါသည်။ အားပေးစကား တိုက်တွန်းစကားတွေကိုလည်း အကြိမ်များစွာ ပြောဟောပေးခဲ့ရပါသည်။

ဤကဲ့သို့ အဆုံးအမပေးထားသော တရားစကားများ ဟောကြားပေး ထားသော တရားစကားများကို နာယူရသော ယောဂီသူတော်စင်အချို့တွေက စာအုပ်စာတမ်းအဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ထားသည်ကို ဖတ်ရှုလိုပါကြောင်း တင်ပြ လျှောက်ထားလာကြပါသည်။ ဤကဲ့သို့ တင်ပြလျှောက်ထားလာကြသည့် အတွက် သင့်တော်သော ဩဝါဒစကားများနှင့် သင့်တော်သော ဟောကြား ထားသည့် တရားစကားများကို ပေါင်းစုကာ သင့်လျော်သော အစီအစဉ်ဖြင့် ‘မဂ္ဂ’ ခေါ်သည့် လမ်းမှန်နှင့် ‘ကုမ္မဂ္ဂ’ ခေါ်ဆိုသည့် လမ်းမှားကို ခွဲခြားသိရှိ နိုင်ရေးအတွက် ရည်ရွယ်တောင့်တကာ “**တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်**” . . ဆိုသည့် ဤကျမ်းစာငယ်ကို ရေးသား ပြုစုပေးလိုက်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤကျမ်းစာငယ်၌ လမ်းမှားနှင့် လမ်းမှန်ကိုသာ ဦးစားပေးကာ ရှင်းလင်း တင်ပြထားသည့်အတွက် ကျင့်စဉ်အရပ်ရပ်ကိုကား အသေးစိတ် ဖော်ပြထားမှု မရှိပါ။ သမထပိုင်းဆိုင်ရာကျင့်စဉ်များ ဝိပဿနာပိုင်းဆိုင်ရာကျင့်စဉ်များကို နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ အမည်ရှိသည့် ကျမ်းစာကြီး (၅)တွဲနှင့် ကျမ်းစာငယ် (၉)တွဲ တို့တွင် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖော်ပြထားပြီးသည့်အတွက်ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သမထပိုင်းဆိုင်ရာကျင့်စဉ်နှင့် ဝိပဿနာပိုင်းဆိုင်ရာကျင့်စဉ်တို့ကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ သိရှိလိုပါက ထိုကျမ်းစာများ၌ ကြည့်ရှုကြပါကုန်။

ဤကျမ်းစာငယ်ကို ဖတ်ရှုနေကြကုန်သော သူတော်ကောင်းအပေါင်း တို့သည်လည်း ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် စိုက်ပျိုးတည်ထောင်ထားတော် မူခဲ့သည့် သာသနာ့အင်ကြင်းတောဥယျာဉ်ကြီးအတွင်း၌ အေးမြသည့် အရိပ်အာဝါသ ရှိနေကြသည့် သာသနာ့အင်ကြင်းပင်ကြီးတို့၏ အရိပ်ကို ခိုလှုံကာ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဈာန် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနဈာန်တို့ကို အောင်အောင် မြင်မြင် ဝင်စားနိုင်ကြသည့် သူတော်ကောင်း သူမြတ်လောင်းများ ဖြစ်ကြ ပါစေသောဝံ . . .

အာသီသပတ္တနာဖြင့် ဖြန့်ကြက်လျက် . . .

ဖားအောက်တောရဆရာတော်

၁၃၇၁-ခု၊ ကဆုန်လပြည့်၊ ဗုဒ္ဓနေ့

စ. ၅. ၂၀၀၉

ပဏာမ ဝန္တရာ

မဂ္ဂင်္ဂနာဝံ မုနိဒက္ခနာဝိကော၊
 ဤဟာဖိယံ ဉာဏကရေန ဂါဟကော၊
 အာရုယ ယော တာယ ဗဟူ ဘဝဏ္ဏဝါ၊
 တာရေသီ တံ ဗုဒ္ဓမဃပ္ပဟံ နမေ၊^၃

ဤဟာဖိယံ - ဝိရိယတည်းဟူသော တက်မကို။
ဉာဏကရေန - သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်မြတ်တည်းဟူသော လက်တော်ဖြင့်။
ဂါဟကော - မြဲမြံစွာ ကိုင်စွဲထားတော်မူသော။
ယော မုနိဒက္ခနာဝိကော - အကြင် မုနိထွတ်ထား မြတ်စွာဘုရားတည်း
 ဟူသော လိမ္မာလှစွာသော သင်္ဘောလှေမျိုးသည်။
မဂ္ဂင်္ဂနာဝံ - မဂ္ဂင်္ဂရှစ်ပါး အကျင့်မြတ်တရားတည်းဟူသော သင်္ဘော
 လှေထက်သို့။
အာရုယ - တက်စီးတော်မူပြီး၍။

---

^၃ (မဟာနမက္ကာရပါဠိ၊ ဂါထာနံပါတ်-၁၀။)

၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

တာယ - ထိုမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်မြတ်တရားတည်းဟူသော သင်္ဘောလှေဖြင့်။

ဗဟု - ကျွတ်ထိုက်သသူ နတ် လူ ဗြဟ္မာ ဝေနေယျများစွာ သတ္တဝါတို့ကို။

ဘဝဏ္ဏဝါ - ကူးခတ်လွန်မြောက်ဖို့ရန် အလွန် ခဲယဉ်းလှစွာသော၊ အပြော-ကျယ်သည့် ဘဝသုံးဖြာ ပင်လယ်မဟာသမုဒ္ဒရာမှ။

တာရေသီ - နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ထိုမှာဘက်ကမ်းသို့ ရောက်အောင် ထုတ်ဆောင် ကယ်တင်တော်မူခဲ့လေပြီ။

အယပ္ပဟံ - ပြောထူများစွာ သတ္တဝါတို့၏ ကိလေသာဝဋ်ဆင်းရဲ သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲကို အမြစ် မကြွင်းအောင် ပယ်ရှင်းပေးတော်မူတတ်သော။

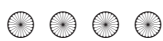
ဗုဒ္ဓံ - သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်ကို ကိုယ်တော်တိုင် ထွင်းဖောက် သိမြင်တော် မူပြီးသည်ဖြစ်၍ ကျွတ်ထိုက်သသူ နတ်လူဗြဟ္မာ ဝေနေယျကြာ သတ္တဝါ-တို့ကိုလည်း ထွင်းဖောက် သိမြင်စေတော်မူတတ်သော။

တံ မုနိဒက္ခံ - ထို မုနိထွတ်ထား မြတ်စွာဘုရားတည်းဟူသော လိမ္မာလှစွာ သော သင်္ဘောလှေမျိုးကို။

အဟံ - တရားဟော တရားနာဟု ခေါ်ဆိုသမုတ်အပ်သော တပည့်တော် သည်။

နမေ - နမာမိ - ကာယ ဝစီ မနောချီလျက် အဇ္ဈလီရုံကျိုး လက်ဆယ်ဖြာ ထိပ်မှာမိုး၍ ရှိခိုးဦးညွတ်ပါ၏ မြတ်စွာဘုရား . . ။^၃

သာဓု သာဓု သာဓု

အခန်း (၁)

ဝန် ဆိန္ဒထ = တောကိုသာ ရှင်းလင်းပါ

**ဝန် ဆိန္ဒထ မာ ရုက္ခံ၊ ဝနတော ဇာယတေ ဘယံ။
ဆေတွာ ဝနဉ္စ ဝနထဉ္စ၊ နိဗ္ဗနာ ဟောထ ဘိက္ခုဝေါ။^၇**

ဒီဂါထာကို လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း (၂၅၀၀)ကျော်က ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်တော်မှာ မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးစံနေတော်မူစဉ် သက်တော် ရွယ်တော် ကြီးရင့်မှ ရှင်ရဟန်းပြုတော်မူလာကြတဲ့ ရဟန်းတော်ကြီးများကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့တဲ့ ဂါထာဒေသနာ တော်တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီဒေသနာတော်မြတ်ဟာ ယနေ့ တရား နာယူနေကြတဲ့ အချို့သော ရဟန်းယောဂီတွေ ရှင်သာမဏေယောဂီတွေ သီလရှင်ယောဂီတွေ အမျိုးသားယောဂီတွေ အမျိုးသမီးယောဂီတွေနဲ့တော့ အံဝင်ခွင်ကျ ဖြစ်နေပုံရပါတယ်။ ဒီဂါထာဒေသနာတော်ရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို နာကြားကြည့်ကြရအောင် . . ။

---

^၇ (ဓမ္မပဒ၊ ၅၄။ ဂါထာနံပါတ်၊ ၂၈၃။)

၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဘိက္ခုဝေါ = ရဟန်းတော်များ အို့ ချစ်သားတို့ . . . ။ **ဝနံ** = တောချုံကို။
ဆိန္ဒယ = ရှင်းလင်းကြ ဖြတ်တောက်ကြပါကုန်လော့။ **ရုက္ခံ** = သစ်ပင်ကို။ **မာ**
ဆိန္ဒယ = မခုတ်လှဲကြပါကုန်လင့်။

“ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . တောချုံကိုတော့ ရှင်းလင်းကြ ဖြတ်တောက်
ကြပါ။ သို့မဟုတ် ခုတ်ထွင်ကြပါ ရှင်းလင်းကြပါ။ သို့သော် သစ်ပင်ကိုတော့
မခုတ်လှဲကြပါနဲ့ . . .” တဲ့။

ဘယ့်နှယ်တုံး တရားနာပရိသတ်တွေ နားလည်ကြသလား? “တောချုံ
ကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်တော့ မခုတ်လှဲပါနဲ့” တဲ့။ နားလည်ကြသလား?
နောက်တစ်ခု - မြတ်စွာဘုရား ဆက်လက်ပြီး ဟောကြားတော်မူပြန်တယ်။

ဝနတော ဇာယတေ ဘယံ။^၄

ဝနတော = တောချုံကြောင့်။ **ဘယံ** = ဘေးဒုက္ခ အမျိုးမျိုးသည်။
ဇာယတေ = ဖြစ်ပေါ်၍ လာတတ်ပေ၏။

တောချုံပုတ်ကို ဘာကြောင့် ဘုရားရှင်က အရှင်းခိုင်းတော်မူရသလဲ?
တောချုံပုတ်ကြောင့် ဘေးဒုက္ခအမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တယ်တဲ့ . . ။
ဒါကြောင့် တောချုံပုတ်ကိုတော့ ရှင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနဲ့တဲ့။
နားလည်ကြသလား? နောက်တစ်ခု - ဆက်လက်ပြီး ဟောကြားတော်
မူပြန်တယ် . . ။

ဆေတ္တာ ဝနဉ္စ ဝနထဉ္စ၊ နိဗ္ဗနာ ဟောထ ဘိက္ခုဝေါ။^၄

ဘိက္ခုဝေါ = ရဟန်းတော်များ အို့ ချစ်သားတို့ . . . ။ **ဝနဉ္စ** = တောချုံကို
လည်းကောင်း။ **ဝနထဉ္စ** = တောချုံမှ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အဆွယ်အပွား သစ်ပင်-
ငယ် ချုံနွယ် ပိတ်ပေါင်းကိုလည်းကောင်း။ **ဆေတ္တာ** = ဖြတ်တောက်နိုင်ကြကုန်
သည်ဖြစ်၍။ **နိဗ္ဗနာ** = အပူမီး ငြိမ်းအေးကြကုန်သည်။ **ဟောထ** = ဖြစ်ကြပါ
ကုန်လော့။

တောချုံ့ကိုလည်း ဖြတ်တောက်ပစ်ပါ ရှင်းလင်းပါ။ အဲဒီတောချုံ့က ထပ်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အဆွယ်အပွားကလေးတွေ ရှိကြတယ်။ အဲဒီ အဆွယ် အပွားကလေးတွေကိုလည်း ဖြတ်တောက်ပစ်ပါ ရှင်းလင်းပါ။ အဲဒီလို ဖြတ်တောက်ပစ်မည် ရှင်းလင်းပစ်မည်ဆိုလို့ရှိရင်တော့ အပူမီးတွေ ငြိမ်းအေး သွားကြပါလိမ့်မည် . . ဆိုပြီးတော့ ဒီလို ဘုရားရှင်က ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဘယ်လိုအကြောင်းကြောင့် ဘုရားရှင်က ယခုလို ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမတော်မူရပါသလဲ? အကြောင်းရင်း နိဒါန်းကတော့ ဒီလိုပါ . . ။^၁

ပစ္စုပ္ပန်ဇာတ်ကြောင်းဝတ္ထု

တစ်ချိန်မှာ . . ဘုန်းကြီးတို့ရဲ့ ဆရာတစ်ဆူ ဖြစ်တော်မူတဲ့ မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးဟာ သာဝတ္ထိပြည်မွန် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်မှာ သီတင်းသုံးစံနေတော်မူခဲ့ပါတယ်။ သာဝတ္ထိမှာလည်း ကြွယ်ဝချမ်းသာကြတဲ့ ကောင်းမှုကုသိုလ် အတူပြုဘက်ဖြစ်ကြတဲ့ ခင်မင်ရင်းနှီးကြတဲ့ အမျိုးကောင်း- သား မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်းငါးဦးတို့ ရှိကြတယ်။ ဘုရားရှင်ရဲ့ထံတော်- မှောက်မှာ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်တဲ့ နိဿိဒါနိက တရားကောင်းတို့ကို နာကြားခွင့် ရရှိကြတဲ့အခါ သူတို့တစ်တွေဟာ သတိ သံဝေဂတွေ ရရှိသွားကြတဲ့အတွက် “ငါတို့တစ်တွေဟာ အသက်အရွယ်ကြီးရင့် ကြကုန်ပြီ ဖြစ်ကြတယ်၊ တို့တစ်တွေ အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်မှာ နေထိုင်ကြခြင်းဖြင့် ဘာအကျိုးရှိနိုင်ကြတော့မှာလဲ . . ၊ အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်ကို စွန့်ခွာပြီးတော့ အိမ်ရာမထောင်တဲ့ ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ရောက် ကာ ရှင်ရဟန်းပြုပြီး သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခရဲ့ အဆုံးအပိုင်းအခြားကို တို့ကြိုးစားအားထုတ်ကြစို့”ဟု - ဒီလို အညီအညွတ် တိုင်ပင်ကြတယ်။ တိုင်ပင်လိုက်တဲ့အခါ အားလုံး သဘောတူညီမှုလည်း ရရှိသွားကြတယ်၊ ရှိနေကြတဲ့ စည်းစိမ်ဥစ္စာနှစ်တွေကို သားမယားတို့အား အပ်နှင်းပြီးတော့

^၁ (ဓမ္မပဒါဋ္ဌ၊ ၂၂၆၄-၂၆၆။)

၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဘုရားရှင်ထံတော်မှာ ရှင်ရဟန်းပြုခွင့် ရရှိရန် ခွင့်ပန် လျှောက်ထားပြီးနောက် သာသနာ့ဘောင်သို့ ဝင်ရောက်ကာ ရှင်ရဟန်း ပြုတော်မူကြတယ်။ ရှင်ရဟန်း ပြုပြီးကြတဲ့ အချိန်အခါမှာ . . ဘာတွေ ဖြစ်လာကြသလဲ . . ?

ရှင်ရဟန်းပြုပြီးတဲ့အခါ ရှင်ရဟန်းတွေနှင့် လျော်လျောက်ပတ် ကောင်း- မြတ်တဲ့ သမဏဓမ္မ အမည်ရတဲ့ သမထ ဝိပဿနာဆိုတဲ့ ရဟန်းတရားတွေကို စွမ်းစွမ်းတမံ ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်တဲ့ စွမ်းအားတွေလည်း မရှိ ဖြစ်နေ ကြတယ်။

သက်တော် ရွယ်တော် ကြီးရင့်ကြပါမှ သာသနာ့ဘောင်သို့ ဝင်ရောက်ကာ ရှင်ရဟန်းပြုလာကြရတဲ့အတွက် ပရိယတ်တရားတော်မြတ်ကို သင်ယူဖို့ရန် မစွမ်းနိုင်လည်း ဖြစ်နေကြတယ်။ မစွမ်းနိုင်ကြတဲ့အတွက် ဇေတဝန်ကျောင်း တိုက်တော်ရဲ့ အစွန်အဖျားကျတဲ့ နေရာဒေသတစ်ခုမှာ သက်ရွက်မိုးကျောင်း ငယ်များ ဆောက်လုပ်ကာ စုပေါင်း နေထိုင် သီတင်းသုံးတော်မူကြတယ်။

ဆွမ်းခံကြွတော်မူကြတဲ့အခါမှာလည်း ဆွမ်းခံ၍ ရရသမျှ အစာ အာဟာရဖြင့် မမျှတနိုင် မစားနိုင် ဖြစ်နေကြတယ်။ တရားနာယူနေကြတဲ့ ယောဂီတွေထဲက အချို့သော အချို့သော ယောဂီတွေနဲ့တော့ တူနေကြပုံ ပေါ်တယ်။ မစားနိုင်ကြတဲ့အခါကျတော့ ဘာတွေ လုပ်ကြသလဲ . . ? များသောအားဖြင့် မိမိတို့ရဲ့ အိမ်ရှင်မဟောင်းတွေရဲ့ လက်ရာဟောင်းတွေကို ပြန်ပြောင်းကာ အမှတ်ရနေကြတဲ့အတွက် မိမိတို့ရဲ့ သားသမီးများ အိမ်ရှင်မ ဟောင်းများ ရှိရာ အိမ်သို့ပဲ သွားသွားပြီး ဆွမ်းခံကာ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးကြတယ်။ နောက်ပိုင်းကျတော့ သူတို့တစ်တွေ စနစ်ပြောင်းလိုက်ကြတယ်။ ဘယ်လို စနစ်ပြောင်းကြသလဲ . . ?

ကိုယ်တော်တစ်ပါးရဲ့ **မရုရပါစိကာ** အမည်ရှိတဲ့ အိမ်ရှင်မဟောင်းက တော်တော်ကလေး ချမ်းသာကြွယ်ဝပုံ ရပါတယ်။ သဒ္ဓါတရားလည်း အလွန် ကောင်းမွန်ပါတယ်။ အားလုံးသော ရဟန်းမိတ်ဆွေတစ်စုတို့အတွက် အလွန် ကျေးဇူးများတဲ့ ဥပါသိကာမတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီတော့ ထိုရဟန်းတော်တွေဟာ သာဝတ္ထိမြို့ထဲ ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ သားသမီးများ အိမ်ရှင်မဟောင်းများ ရှိရာ အိမ်တွေမှာ လှည့်လည်ပြီး ဆွမ်းခံလိုက်ကြတယ်။ ဆွမ်းခံလို့ ရရှိကြတဲ့ ပစ္စည်းတွေကို မဓုရပါစိကာအိမ်သို့ သယ်ဆောင်သွားကြပြီး ကိုယ်တော်တွေအားလုံး စုပြုံပြီးတော့ ဘုဉ်းပေးတော်မူကြတယ်။ အိမ်ရှင်မကလည်း လှူနိုင် ဒါန်းနိုင်တဲ့ အိမ်ရှင်မ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကိုယ်တော်အားလုံးကိုပဲ ရိရိသေသေနဲ့ မျှတအောင် ပြုစုလုပ်ကျွေးပါတယ်။ ဒီနည်းစနစ်နဲ့ နေထိုင်လိုက်ကြတော့ စားဝတ်နေရေးတွေကတော့ ပြေလည်သွားကြပြီဖြစ်တယ်။ အဲဒီလိုပြေလည်သွားကြတဲ့အခါ အချိန်တွေကို အလဟဿ မဖြုန်းတီးကြဘဲ စွမ်းအားရှိသလောက် သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ဖို့တော့ အလွန်ကောင်းနေပါတယ်။ သို့သော် စွမ်းစွမ်းတမံ ကြိုးစားအားထုတ်မှုကတော့ မရှိ ဖြစ်နေကြတယ်။

ဒီလို နေထိုင်သီတင်းသုံးလာရာက တစ်နေ့မှာ ဘာဖြစ်လာသလဲဆိုတော့ မဓုရပါစိကာ အမည်ရှိတဲ့ အိမ်ရှင်မကလေးဟာ မမျှော်လင့်တဲ့ ရောဂါဝေဒနာ တစ်ခု စွဲကပ်လာတဲ့အတွက် ကွယ်လွန်သွားပြန်တယ်။ ကွယ်လွန်သွားတော့ “မဓုရပါစိကာ ဥပါသိကာမတော့ ကွယ်လွန်သွားပြီ . . ” ဆိုပြီးတော့ အဲဒီ ကိုယ်တော်တွေဟာ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်သို့ ပြန်ကြွသွားကြကာ မဓုရပါစိကာရဲ့ အိမ်ရှင်ဟောင်းဖြစ်တဲ့ ကိုယ်တော်ကြီးရဲ့ကျောင်းမှာ စုပေါင်းကာ တစ်ပါးရဲ့လည်ပင်းကို တစ်ပါး ဖက်ပြီးတော့ ငိုယိုနေကြတယ် . . တဲ့။

ဒီနေရာမှာ ပြောချင်တာကတော့ ရရသမျှနှင့် ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း = **သန္တုဋ္ဌိဂုဏ်**၊ အာဟာရအပေါ်၌ တွယ်တာမက်မောနေတဲ့ တဏှာကိလေသာကို ခေါင်းပါးအောင် ကျင့်ခြင်း **သလ္လေခဂုဏ်**တို့ မရှိခြင်းကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ အာဟာရအပေါ်၌ တွယ်တာမက်မောမှုကို အခြေခံကာ ရဟန်းတော်များနှင့် မသင့်လျော်တဲ့ ငိုပွဲဆင်ခြင်း စတဲ့ ပုံစံကလေးတွေ ဖြစ်လာကြတယ်။ သာသနာတော်မှာ ဝင်ရောက်ပြီး ရှင်ရဟန်းပြုကာ နေထိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ သန္တုဋ္ဌိဂုဏ် သလ္လေခဂုဏ်တွေနဲ့ ပြည့်စုံဖို့တော့ လိုအပ်ပါတယ်။ ရတာနဲ့ ရောင့်ရဲနိုင်တဲ့

၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

စိတ်ထားကို မွေးမြူပေးရတယ်။ ‘ကိလေသာတွေကို ခေါင်းပါးသွားအောင် ငါ ခါတွက်ပစ်မည်’ ဆိုပြီးတော့ စွဲမြဲတဲ့ အဓိဋ္ဌာန်ချက်နဲ့ ကိလေသာတွေကို တကယ်တမ်း ခေါင်းပါးသွားစေတတ်တဲ့ ဂုဏ်အပေါင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံလျက်ရှိတဲ့ ဘုရားရှင် ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမထားတော်မူတဲ့ သီလကျင့်စဉ် သမာဓိ ကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်တွေကို တကယ်လက်တွေ့ကျင့်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ဒီလို ကျင့်ခြင်းဖြင့် မိမိမှာ ရှိနေတဲ့ ကိလေသာတွေကို ခေါင်းပါးသွားအောင် မိမိက ခါတွက်ပေးရမှာ ဖြစ်တယ်။ ဒီလို ခါတွက်နိုင်ခြင်းကို **သဗ္ဗေဂဂုဏ်**လို့ ဆိုလိုရင်း ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီလို ငိုယိုနေကြတဲ့ အသံကို ဝန်းကျင်ပတ်ချာမှာ ရှိနေကြတဲ့ ရဟန်းတော်တွေက ကြားကြတဲ့အခါ ပြေးလာကြပြီးတော့ ငိုယိုကြခြင်းရဲ့ အကြောင်းရင်းကို မေးမြန်းလျှောက်ထားကြတဲ့အခါ ထိုငိုပွဲဆင်နေကြတဲ့ ရဟန်းတွေက ဒီလို ပြန်ပြောကြတယ် - “တပည့်တော်တို့မိတ်ဆွေတစ်ဦးရဲ့ အိမ်ရှင်မဟောင်းဖြစ်တဲ့ မရုရပါစိကာကတော့ ကွယ်လွန်သွားပြီ ဖြစ်တယ်။ ထိုဥပါသိကာမဟာ တပည့်တော်တို့အတွက် အလွန်ကျေးဇူးများပါတယ်။ ယခုအခါမှာ ဒီလို ဥပါသိကာမမျိုးကို ဘယ်နေရာမှာ သွားပြီး ရှာဖွေလို့ ရရှိနိုင်ကြပါ့မလဲ?” လို့ သူတို့ ငိုပွဲဆင်ရခြင်းရဲ့အကြောင်းကို ပြန်ပြောပြကြတယ်။

အဲဒါနဲ့ ဒီကိုယ်တော်တွေ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ဖြစ်နေကြတဲ့အကြောင်း၊ ငိုပွဲကြီး ဆင်နွှဲနေကြတဲ့အကြောင်းကို ထိုရဟန်းတော်တွေက ဓမ္မသဘင်မှာ မြတ်စွာဘုရားထံ တင်ပြလျှောက်ထားကြတော့ . . မြတ်စွာဘုရားက ထိုငိုပွဲ ဆင်နေကြတဲ့ ရဟန်းတော်တို့ရဲ့ ရှေးဖြစ်ဟောင်းအောက်မေ့ဖွယ် အတိတ် ဇာတ်လမ်းတစ်ခုကို ထုတ်ဖော်ကာ ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမပေးတော်မူ ပါတယ်။^၁

စူးပြစ်ဟောင်းအောက်မေ့ဖွယ် ဓာတ်လမ်း

ထိုရဟန်းတော်တွေဟာ တစ်ချိန်က တစ်ခုသော ဘဝမှာ ကျီးကန်း အမျိုးအနွယ်၌ ကျီးကန်းများ ဖြစ်ခဲ့ကြဖူးတယ်။ တစ်နေ့မှာ သူတို့တစ်တွေဟာ သမုဒ္ဒရာကမ်းစပ် တစ်နေရာမှာ ကျက်စားနေခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီနေ့မှာ ရွာသူ ရွာသား တချို့ဟာ နို့ဃနာထမင်းတွေ သားငါးဟင်းလျာတွေနဲ့ သေရည် သေရက် စသည်တို့ကို ယူဆောင်ကာ သမုဒ္ဒရာကမ်းစပ် တစ်နေရာမှာ ‘နာဂဗလိ’လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ နဂါးတွေကို ဗလိနတ်စာကျွေးတဲ့ ပူဇော်ပွဲ တစ်ခုကို ပြုလုပ်ကြပြီးနောက် ပြန်သွားကြတယ်။ အဲဒီအခါမှာ မဓုရပါစိကာ ဥပါသိကာမ အလောင်းအလျာဖြစ်တဲ့ ကျီးမနှင့် အိမ်ရှင်ယောက်ျားဟောင်း ဖြစ်တဲ့ ကျီးဖိုတို့ဟာ အဲဒီ နာဂဗလိနတ်စာကျွေးတဲ့ အရပ်ကို သွားပြီးတော့ တဝကြီး လွေးလိုက်ကြတယ်။ အရက်တွေကိုလည်း တဝကြီး သောက်လိုက်ကြ တယ်။ မတွေ့ရတာ ကြာပြီဖြစ်တဲ့အတွက် အားရပါးရ တဝကြီး လွေးလိုက်တဲ့ ပွဲကြီးပွဲကောင်း တစ်ခုပဲ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အရက်တွေကို အလွန်အကျွံ သောက်ထားတဲ့အတွက် ကျီးမက တော်တော်ကလေး မူးနေရှာတယ်။ သမုဒ္ဒ- ရာထဲမှာ ရေကစားမည်ဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်ဖြင့် ကျီးမက သမုဒ္ဒရာကမ်းစပ် တစ်နေရာသို့ သက်ဆင်းသွားလိုက်တယ်။ ထိုအချိန်အခါမှာ သမုဒ္ဒရာရေ လှိုင်းတံပိုး တစ်ခုရဲ့ ရိုက်ခတ်မှုကြောင့် ကမ်းစပ်မှာ ကျက်စားနေတဲ့ ဒီကျီးမ ဟာ သမုဒ္ဒရာရေထဲ မျောပါသွားပြီးတော့ သေကျေပျက်စီးသွားခဲ့တယ်။ အဲဒီအခါမှာ ကျီးဖိုကလည်း ‘ငါရဲ့ အိမ်ရှင်မတော့ ကွယ်လွန်ပျက်စီးခဲ့လေပြီ ပေါ့’လို့ ငိုယိုမြည်တမ်းပြန်တယ်။ အော်ဟစ်ပြန်တယ်။ အခြားကျီးကန်းတွေ လည်း ဒီအသံကို ကြားရတဲ့အတွက် စုပြုံရောက်ရှိလာကြကာ အလားတူပဲ ငိုယိုကြပြန်တယ်။ မြည်တမ်းကြပြန်တယ်။ “ဒီသမုဒ္ဒရာရေဟာ တို့အတွက် ဘာမှုလောက်မှာလဲ၊ သမုဒ္ဒရာရေကို ကုန်ခန်းသွားအောင် သွန်ပစ်ကြပြီးတော့ ကျီးမကို တို့ ထုတ်ဆောင် ကယ်တင်ကြမည်” လို့ တိုင်ပင်ကြကာ သမုဒ္ဒရာရေ ကို နှုတ်သီးပါးစပ်ဖြင့် သယ်ဆောင်ကာ ကုန်းပေါ်မှာ သွားသွားပြီး ထွေးပစ် ကြတယ်။ သို့သော် သမုဒ္ဒရာရေကား မကုန်ခန်းနိုင် ဖြစ်ခဲ့တယ်။ ဆားငန်ရေရဲ့

၁၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

စွမ်းအားကြောင့် ကျီးကန်းတွေရဲ့ လည်ချောင်းတွေလည်း ခြောက်ကပ်ကုန်ကြတယ်။ မျက်စိတွေလည်း နီကုန်ကြတယ်။ ကျီးကန်းအပေါင်းတွေဟာ အလွန်အလွန် ပင်ပန်းဆင်းရဲခဲ့ကြတယ်။

အဲဒီအချိန်အခါမှာ ဘုန်းကြီးတို့ရဲ့ ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ထိုသမုဒ္ဒရာကမ်းစပ်တစ်နေရာမှာပဲ နတ်သားတစ်ဦး ဖြစ်နေခဲ့တယ်။ ထိုဘုရားအလောင်းတော် နတ်သားက ကျီးကန်းအပေါင်းတို့ရဲ့ အကျိုးမဲ့ ပျက်စီးမှုကို မကြည့်ရှုလိုတဲ့အတွက် မသိ မလိမ္မာ မိုက်မဲလွန်းလှတဲ့ နားလည်မှု ခေါင်းပါးလွန်းလှတဲ့ ကျီးကန်းတို့အပေါ်မှာ သနားကြင်နာမှုကို အကြောင်းပြုကာ ကြောက်လန့်ဖွယ်ကောင်းလှတဲ့ အသံအမျိုးမျိုးကို ဖန်ဆင်းပြီးတော့ ကျီးကန်းတွေကို ခြောက်လှန့်လွှတ်လိုက်တယ်။ အဲဒီအခါမှာ ကျီးကန်းအပေါင်းတို့လည်း အကျိုးမဲ့ သေကျေပျက်စီးခြင်းမှ လွတ်မြောက်သွားခဲ့ကြတယ်။ ထိုအချိန်အခါက မဓုရပုဗ္ဗိကာကတော့ သေကျေပျက်စီးသွားတဲ့ ကျီးမ ဖြစ်ခဲ့ဖူးတယ်။ မဓုရပုဗ္ဗိကာရဲ့ အိမ်ရှင်ယောက်ျားဟောင်းဖြစ်တဲ့ ရဟန်းတော်ကြီးကတော့ ကျီးဖို ဖြစ်ခဲ့ဖူးတယ်။ ကျန်ရဟန်းတော်ကြီးတွေကတော့ ထိုကျီးမ သေကျေပျက်စီးတဲ့ပွဲမှာ ဝိုင်းဝိုင်းကြည့် မြည်တမ်းကြတဲ့ ကျီးကန်းတွေ ဖြစ်ခဲ့ကြဖူးတယ် စသည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားက ရှေးဖြစ်ဟောင်း အောက်မေ့ဖွယ် ဇာတ်လမ်းတစ်ခုဖြစ်တဲ့ ကာကဇာတ်တော်ကို^၆ အကျယ်ထုတ်ဆောင်ကာ ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမပေးတော်မူပါတယ်။

ဘဝတစ်ခုမှာ လက်ခံကျင့်သုံးခဲ့တဲ့ ဝါသနာဓာတ်ငွေ့ အရှိန်အဝါတွေဟာ ဘဝအဆက်ဆက်သို့ လိုက်ပါသွားတတ်ပုံကိုတော့ တရားနာပရိသတ်ဖြစ်ကြတဲ့ ယောဂီသူတော်စင်တွေ အထူးသတိပြုသင့်ကြပါတယ်။

ဒီလို ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမတော်မူပြီးနောက် . . . ဘုရားရှင်က ဆက်လက်ကာ “ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ရာဂ ဒေါသ မောဟတည်းဟူသော တောချုံပုတ်ကို အမှီပြုပြီးတော့ သင်ချစ်သားတို့တစ်တွေဟာ ဒီလို ဆင်းရဲ

^၆ (သမုဒ္ဒကာကဇာတ်။ ဇာဠာ၊ ၁၅၂၂-၅၂၄။)

ဒုက္ခသို့ ရောက်ရှိကြခြင်း ဖြစ်တယ်။ ထိုရာဂ ဒေါသ မောဟတည်းဟူသော တောချုံပုတ်ကို ရှင်းလင်းဖြတ်တောက်ဖို့ရန် သင့်တင့်လှပေတယ်။ ဒီလို ဖြတ်တောက်နိုင်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် သင်ချစ်သားတို့တစ်တွေဟာ ဆင်းရဲဒုက္ခ မရှိ ချမ်းသာအတိ ပြီးပြည့်စုံကြမှာ ဖြစ်ကြပါတယ်။”^၂

ဒီလို ဆိုဆုံးမတော်မူပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားက တရားနိဒါန်းမှာ အစပျိုးခဲ့တဲ့ ဒီဂါထာဒေသနာကို ဟောကြားပေးတော်မူပါတယ်။ ထပ်ပြီး နာကြားကြည့်ကြရအောင် . . ။

ကိလေသာ တောချုံပုတ်နှင့် အဆွယ်အပွားများကို ရှင်းလင်းကြပါ

ဝနံ ဆိန္ဒယ မာ ရုက္ခံ၊ ဝနတော ဇာယတေ ဘယံ။

ဆေတ္တာ ဝနဉ္စ ဝနထဉ္စ၊ နိဗ္ဗနာ ဟောထ ဘိက္ခဝေါ။^၄

ဘိက္ခဝေါ = ရဟန်းတော်များ အို့ ချစ်သားတို့ . . . ။ **ဝနံ** = တောချုံကို။
ဆိန္ဒယ = ရှင်းလင်းကြ ဖြတ်တောက်ကြပါကုန်လော့။ **ရုက္ခံ** = သစ်ပင်ကို။ **မာ**
ဆိန္ဒယ = မခုတ်လှဲကြပါကုန်လော့။ **ဝနတော** = တောချုံကြောင့်။ **ဘယံ** =
 ဘေးဒုက္ခ အမျိုးမျိုးသည်။ **ဇာယတေ** = ဖြစ်ပေါ်၍ လာတတ်ပေ၏။ **ဝနဉ္စ** =
 တောချုံကိုလည်းကောင်း။ **ဝနထဉ္စ** = တောချုံမှ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အဆွယ်အပွား
 သစ်ပင်ငယ် ချုံနွယ် ပိတ်ပေါင်းကိုလည်းကောင်း။ **ဆေတ္တာ** = ဖြတ်တောက်နိုင်
 ကြကုန်သည်ဖြစ်၍။ **နိဗ္ဗနာ** = အပူမီး ငြိမ်းအေးကြကုန်သည်။ **ဟောထ** =
 ဖြစ်ကြပါကုန်လော့။

ဘုရားရှင်က ဒီတရားတော်ကို ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမတော်မူလိုက်
 တော့ အသက်အရွယ် ကြီးရင့်မှ ရှင်ရဟန်းပြုလာကြတဲ့ ကိုယ်တော်ကြီးတွေက
 ‘ဘုရားရှင်က တို့ကိုတော့ တောအရှင်းခိုင်းနေပြီ၊ တို့တော့ ပေါက်တူးတွေ
 တူရွင်းတွေ သွားရှာရတော့မည်’ ဒီလို နားလည်သွားကြတယ်။ အဲဒီလို

^၂ ဘိက္ခဝေ ရာဂဒေါသမောဟဝနံ နိဿာယ တုမေဟိ ဣဒံ ဒုက္ခံ ပတ္တံ၊ တံ ဝနံ
 ဆိန္ဒိတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ ဧဝံ နိဗ္ဗန္တာ ဘဝိဿထ။ (ဓမ္မပဒ၊ ၂၂၆၅။)

၁၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

နားလည်ကြတဲ့အတွက် ငါဘုရားရှင် ဆိုလိုတဲ့ တောက ဘာလဲ . . ဆိုတာကို သိရှိသွားအောင် မြတ်စွာဘုရားက ဆက်လက်ပြီး ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမ တော်မူပါတယ်။

ကိလေသာ တောချုံ့ပုတ်နှင့် အဆွယ်အပွားများ

ဒီနေရာမှာ ဆိုလိုတာက ကိလေသာတွေကို ဘုရားရှင်က တောချုံ့နဲ့ ဥပမာ ပေးထားတော်မူပါတယ်။ ကိလေသာတွေက ဆယ်မျိုး ရှိနေတယ်။

- ၁။ လောဘ (= ရာဂ) = ဆွမ်း သင်္ကန်း ကျောင်း ဆေး စတဲ့ သက်ရှိသက်မဲ့ အာရုံအမျိုးမျိုးတို့အပေါ်မှာ တွယ်တာမက်မောမှုသဘော၊
- ၂။ ဒေါသ = သက်ရှိသက်မဲ့ အာရုံအမျိုးမျိုးတို့အပေါ်မှာ စိတ်ဓာတ် ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းမှု ဖျက်ဆီးလိုမှုသဘော၊
- ၃။ မောဟ = ရုပ်နာမ်ပရမတ်သို့ ဆိုက်အောင် မသိဘဲ အပေါ်ယံ ပညတ်မှာသာ သောင်တင်ကာ ယောက်ျား မိန်းမ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ စသည်ဖြင့် အသိမှားမှုသဘော၊
- ၄။ မာန = စိတ်ဓာတ် တက်ကြွမြင့်မောက်မှုသဘော၊ အပေါ်စီးက အမြဲ တမ်း နေလိုမှုသဘော၊ အညံ့မခံလိုတဲ့သဘော၊
- ၅။ ဒိဋ္ဌိ = အယူမှားမှု၊ ငါ သူတစ်ပါး ယောက်ျား မိန်းမ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ လူ နတ် ဗြဟ္မာ အသက်ကောင် လိပ်ပြာကောင် ဝိညာဏ်ကောင် အတ္တ- ကောင် တကယ်ထင်ရှား ရှိတယ်လို့ စွဲလမ်းယုံကြည်မှု အယူမှားမှု သဘော၊ ကံ-ကံရဲ့အကျိုးတရား မရှိဘူးလို့ စွဲလမ်းယုံကြည်မှု စသည်ဖြင့် အယူမှားမှုအမျိုးမျိုး၊
- ၆။ ဝိစိကိစ္ဆာ = ရတနာသုံးတန် ကံ-ကံရဲ့အကျိုးတရား စသည်တို့အပေါ်မှာ ယုံမှားသံသယရှိမှုသဘော၊
- ၇။ ထိန (မိဒ္ဓ) = သမထ ဝိပဿနာ စတဲ့ ကုသိုလ်ရေးလုပ်ငန်းတွေမှာ စိတ်ဓာတ် တက်တက်ကြွကြွ ထက်ထက်သန်သန် မရှိဘဲ စိတ်ဓာတ်

ပျော့ညံ့နေမှု တွန့်ဆုတ်နေမှု ပျင်းရိနေမှု လေးလံထိုင်းမှိုင်းမှုသဘော၊

၈။ ဥဒ္ဒစ္စ = သမထ ဝိပဿနာ စတဲ့ ကုသိုလ်ရေးဆိုင်ရာ အာရုံတို့အပေါ်မှာ စိတ်ဓာတ် ငြိမ်ဝပ်တည်ကြည်မှု မရှိဘဲ ပြင်ပအာရုံအမျိုးမျိုးတို့အပေါ်မှာ စိတ်ဓာတ် ပျံ့လွင့်နေမှုသဘော၊

၉။ အဟိရိက = အကုသိုလ်တရားတွေ ဖြစ်ရမှာကို မရှက်မှု၊ ဒုစရိုက်မှု အမျိုးမျိုးတွေကို လွန်ကျူးရမှာကို မရှက်မှုသဘော၊

၁၀။ အနောတ္တပ္ပ = အကုသိုလ်တရားတွေ ဖြစ်ရမှာကို မကြောက်မှု၊ ဒုစရိုက်မှု အမျိုးမျိုးတွေကို လွန်ကျူးရမှာကို မကြောက်လန့်မှုသဘော -

အားလုံးပေါင်းလိုက်တော့ **ကိလေသာ ဆယ်မျိုး**တို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ဒီကိလေသာ ဆယ်မျိုးထဲမှာ ‘လောဘ ဒေါသ မောဟ’ - ဒီကိလေသာ သုံးမျိုးကိုတော့ ဝန (= တောချုံပုတ်)ဆိုတဲ့ အမည်နဲ့ ဘုရားရှင်က ဟောကြား ထားတော်မူပါတယ်။ ကျန်ကိလေသာ (၇)မျိုးနဲ့ မဖော်ပြရသေးတဲ့ အကုသိုလ် တရားအမျိုးမျိုးတွေကိုတော့ ဝနထ = တောချုံပုတ်ရဲ့ အဆွယ်အပွား ချုံနွယ် ပိတ်ပေါင်း သစ်ပင်ငယ်များအဖြစ် တင်စားကာ ဟောကြားထားတော်မူပါ တယ်။

နောက်တစ်နည်း အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ဆိုထားတာကတော့ - အပါယ် လေးဘုံသို့ ရောက်စေကြောင်းဖြစ်ကြတဲ့၊ အပါယ်လေးဘုံမှာ ပဋိသန္ဓေ တည်နေရကြောင်းဖြစ်ကြတဲ့ စွမ်းအင် အလွန့်အလွန် ကြီးမားကြတဲ့ ကိလေသာတွေကို **ဝန** (= ကိလေသာတောချုံပုတ်)လို့ ဟောကြားထားတော် မူပါတယ်။ အပါယ်လေးဘုံနှင့်တကွ လူ့ဘုံ နတ်ဘုံတွေမှာ ပဋိသန္ဓေနှင့် စုတိအကြား တစ်နည်းပြောရလျှင်တော့ မွေးခြင်းနှင့် သေခြင်းအကြား ‘ပဝတ္တိ’ လို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ဘဝတစ်လျှောက်မှာ မကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲတဲ့ အကျိုးအမျိုးမျိုး ကို ပေးခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်တဲ့ ကိလေသာတွေကိုတော့ **ဝနထ** (= ကိလေသာ တောချုံပုတ်ရဲ့ အဆွယ်အပွား ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်း သစ်ပင်ငယ်များ)အဖြစ် တင်စားကာ ဟောကြားထားတော်မူပါတယ်။ တစ်နည်းပြောရလျှင်တော့

၁၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လဲပါနှင့်

ရှေးဦးအစဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ ကိလေသာတွေကိုတော့ **ဝန** (= ကိလေသာ တောချုံ့ပုတ်)، နောက်ပိုင်းကာလ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ကိလေသာ တွေကိုတော့ **ဝနထ** (= ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်ရဲ့အဆွယ်အပွား ကိလေသာ တွေ)လို့ ဟောကြားထားတော်မူပါတယ်။^၈

ထင်မိရှင်းလင်းချက်

ထပ်ပြီးတော့ ရှင်းပြဦးမည်။ ‘လောဘ ဒေါသ မောဟ’ - ဒီကိလေသာ (၃)မျိုးကတော့ အကုသိုလ်တရားအားလုံးတို့ရဲ့ အခြေခံအကြောင်း အရင်း အမြစ် (ဟေတုပစ္စည်း)ဖြစ်တဲ့အတွက် တောချုံ့ပုတ်ကြီးအသွင် တင်စားကာ ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ လောဘ ဒေါသ မောဟ - ဒီတရား (၃)မျိုးထဲမှာလည်း မောဟက ပိုပြီး အခြေခံ အကြောင်းရင်း ကျပါတယ်။ ဒီမောဟကိုပဲ အဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ အမည်တစ်မျိုးနဲ့လည်း ဘုရားရှင် ဟောကြား ထားတော်မူပါတယ်။ အဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ စကားလုံးရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို နားလည်အောင် ထပ်ပြီး ရှင်းလင်းကြရအောင် . . ။

အဝိဇ္ဇာဆိုတာ ဘာလဲ?

“ ‘အဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇာ’တိ ဘန္တေ ဝုစ္စတိ၊ ကတမာ န ခေါ ဘန္တေ အဝိဇ္ဇာ၊ ကိတ္တာဝတာ စ အဝိဇ္ဇာဂတော ဟောတိ”တိ? “ဣဓ ဘိက္ခု အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဂ္ဃပံ နပ္ပဇာနာတိ၊ ဂ္ဃပသမုဒယံ နပ္ပဇာနာတိ၊ ဂ္ဃပနိရောဓံ နပ္ပဇာနာတိ၊ ဂ္ဃပနိရောဂေါမိနိ ပဋိပဒံ နပ္ပဇာနာတိ၊ ဝေဒနံ နပ္ပဇာနာတိ၊ သညံ၊ သင်္ခါရေ နပ္ပဇာနာတိ၊ ပ၊ ဝိညာဏနိရောဂေါမိနိ ပဋိပဒံ နပ္ပဇာနာတိ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခု အဝိဇ္ဇာ၊ ဣတ္တာဝတာ စ အဝိဇ္ဇာဂတော ဟောတိ”တိ။^၉

^၈ ဧဝမေဝ မဟန္တမဟန္တာ ဘဝါကမ္မနကာ ကိလေသာ ဝနံ နာမ၊ ပဝတ္တိယံ ဝိပါကဒါယကာ ဝနထာ နာမ။ ပုဗ္ဗပုတ္တိကာ ဝနံ နာမ၊ အပရာပရူပပုတ္တိကာ ဝနထာ နာမ။ (ဓမ္မပဒ၊ ၄၂၊ ၂၆၅။)

^၉ (သံ၊ ၂၊ ၁၃၂။ အဝိဇ္ဇာသုတ်)

တစ်ချိန်မှာ ရဟန်းတော်တစ်ပါးက ဘုရားရှင်ထံတော်သို့ ချဉ်းကပ်ပြီးတော့ ဒီလို လျှောက်ထားမေးမြန်းတော်မူတယ် - “မြတ်စွာဘုရား . . . အဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇာလို့ ပြောဆိုနေပါတယ် မြတ်စွာဘုရား၊ အဘယ်ကို အဝိဇ္ဇာလို့ ခေါ်ဆိုပါသလဲ မြတ်စွာဘုရား? အဘယ်မျှသော အတိုင်းအရှည်ဖြင့် အဝိဇ္ဇာသို့ ဆိုက်ရောက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ခေါ်ဆိုပါသလဲ မြတ်စွာဘုရား?” . . ဒီလို သူက မေးမြန်းလျှောက်ထားတယ်။ အဲဒီလို မေးမြန်းလျှောက်ထားတဲ့အခါမှာ မြတ်စွာဘုရားက ဒီလို အဖြေပေးတော်မူပါတယ် . . ။

ချစ်သားရဟန်း . . . ငါဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်မှာ သင်သိ (= ပရိယတ္တိအသိ), ကျင့်သိ (= ပဋိဝေဓအသိ)^{၁၁} လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ အသိ နှစ်မျိုးဖြင့် အကြား+အမြင် = ဗဟုသုတမရှိတဲ့ ပုထုဇန်တစ်ဦးဟာ -

- ၁။ ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခ-သစ္စာတရားကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိခြင်း၊
- ၂။ ဒီဒုက္ခသစ္စာတရားကို ဖြစ်ပေါ်စေတတ်တဲ့ အကြောင်းရင်း သမုဒယ-သစ္စာတရားကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိခြင်း၊
- ၃။ ဒီဒုက္ခသစ္စာတရားရဲ့ ချုပ်ငြိမ်းရာ နိရောဓသစ္စာတရားကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိခြင်း၊
- ၄။ ဒီဒုက္ခသစ္စာတရားရဲ့ ချုပ်ငြိမ်းရာ နိရောဓသစ္စာသို့ ဆိုက်ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်ဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂင် (၈)ပါး = မဂ္ဂသစ္စာတရားကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိခြင်း -

ဒီလို မသိခြင်းမျိုးကို အဝိဇ္ဇာလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို မသိခြင်းမျိုးသို့ ဆိုက်ရောက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို အဝိဇ္ဇာသို့ ဆိုက်ရောက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို ဘုရားရှင်က မိန့်ကြားတော်မူလိုက်ပါတယ်။

^{၁၁} (အပဒါန၊ဌ၊၁၊၂၆၄။)

၁၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီလို ဘုရားရှင်ရဲ့ ရှင်းလင်းဟောကြားတော်မူချက်ကို အခြေတည်ကာ သမ္မာဟဝိနောဒနီနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာတို့က အဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ စကားလုံးရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ဒီလို ထပ်ဆင့်ပြီးတော့ ရှင်းလင်း တင်ပြထားတော်မူပြန်တယ်။

ပရမတ္ထအားဖြင့် တကယ်ထင်ရှားရှိနေတဲ့ သိသင့်သိထိုက်တဲ့ ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားစတဲ့ သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့၌ တကယ်မသိဘဲ . . ရုပ်တရားနာမ်တရားလို့ မသိဘဲ၊ အကြောင်းတရား အကျိုးတရားလို့ မသိဘဲ၊ အနိစ္စတရားအစုအပုံ ဒုက္ခတရားအစုအပုံ အနတ္တတရားအစုအပုံလို့ မသိဘဲ ပြောင်းပြန်လှန်ကာ ယောက်ျား မိန်းမ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ လူ နတ် ဗြဟ္မာ စသည်ဖြင့် အသိမှားနေမှုသဘော၊ ယင်းခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတွေထဲက ခန္ဓာတစ်ပါးပါးကို သို့မဟုတ် ခန္ဓာအများစုကို အသက်ကောင် လိပ်ပြာကောင် ဝိညာဏ်ကောင် အတ္တကောင်လို့ အသိမှားနေမှုသဘောကို အဝိဇ္ဇာလို့ ခေါ်ဆိုကြောင်း ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါတယ်။^{၁၁}

အဝိဇ္ဇာမောက်သို့ အစဉ်လိုက်နေတဲ့ အကုသိုလ်တရားဆိုးများ

‘အဝိဇ္ဇာ = မောဟ’ကတော့ အကုသိုလ်တရားအားလုံးတို့ရဲ့ ရှေ့သွား ခေါင်းဆောင်ကြီး တစ်ဦး ဖြစ်တယ်။ ယင်းအဝိဇ္ဇာသို့ ဆိုက်ရောက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့သန္တာန်မှာ ယင်း အသိမှားမှု ‘အဝိဇ္ဇာ = မောဟ’ကို အခြေတည်ကာ ဒုစရိုက်တရားတို့ကို လွန်ကျူးရမှာကို၊ အကုသိုလ်တရားတွေ စိတ်အစဉ်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာရမှာကို မရှက်မှု (= အဟိရိက)، မကြောက်လန့်မှု (= အနောတ္တပ္ပ) ဒီတရားနှစ်ပါးဟာလည်း အဝိဇ္ဇာနောက်သို့ အစဉ်လိုက်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာ တတ်ကြပြန်တယ်။ ဒါတွင်ပဲလားဆိုတော့ မကသေးဘူး၊ အများကြီး ရှိနေ သေးတယ်။ ဘာတွေလဲ . . ?

ယင်းအဝိဇ္ဇာသို့ ဆိုက်ရောက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့သန္တာန်မှာ ယောက်ျား မိန်းမ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ လူ နတ် ဗြဟ္မာ စသည်ဖြင့် အသိမှားနေမှုသဘော၊

^{၁၁} ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇာမာနေသု ကုတ္တိပုရိသာဒီသု ဇေတိ၊ ဝိဇ္ဇာမာနေသုပိ ခန္ဓာဒီသု န ဇေတိတိ **အဝိဇ္ဇာ**။ (အဘိဋ္ဌ၊ ၂၊ ၁၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၁၅၇။)

ယင်းခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတွေထဲက ခန္ဓာတစ်ပါးပါးကို သို့မဟုတ် ခန္ဓာအများစုကို အသက်ကောင် လိပ်ပြာကောင် ဝိညာဏ်ကောင် အတ္တကောင်လို့ အသိမှားမှုသဘော၊ နိစ္စ သုခ သုဘလို့ အသိမှားမှုသဘော — ဒီလို အသိမှားမှုဆိုတဲ့ အဝိဇ္ဇာ မောဟကို အမှီပြုကာ ယောက်ျား မိန်းမ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ လူ နတ် ဗြဟ္မာ စသည်ဖြင့် တကယ်ထင်ရှား ရှိတယ်လို့ စွဲလမ်းယုံကြည်မှု (= အယူမှားမှု = ခံယူချက်မှားမှု)သဘော၊ ယင်းခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတွေထဲက ခန္ဓာတစ်ပါးပါးကို သို့မဟုတ် ခန္ဓာအများစုကို အသက်ကောင် လိပ်ပြာကောင် ဝိညာဏ်ကောင် အတ္တကောင်ဟု စွဲလမ်းယုံကြည်မှု (= အယူမှားမှု = ခံယူချက်မှားမှု)သဘော၊ ယင်းခန္ဓာတစ်ပါးပါးထဲမှာ သို့မဟုတ် ခန္ဓာအများစုထဲမှာ အသက်ကောင် လိပ်ပြာကောင် ဝိညာဏ်ကောင် အတ္တကောင် တကယ်ထင်ရှားရှိတယ်လို့ စွဲလမ်းယုံကြည်မှု (= အယူမှားမှု = ခံယူချက်မှားမှု)သဘော၊ နိစ္စ သုခ သုဘလို့ စွဲလမ်းယုံကြည်မှု (= အယူမှားမှု = ခံယူချက်မှားမှု)သဘောဆိုတဲ့ ဒီလို အယူမှားမှု မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသဘောတရား အမျိုးမျိုး တွေလည်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာကြပြန်တယ်။

အသိမှားမှုကား အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်တယ်။ အယူမှားမှုကတော့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်တယ်။ အသိမှားမှု အဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ တောချုံပုတ်ကို အမှီပြုပြီးတော့ အယူမှားမှု ဒိဋ္ဌိ၊ မရှက်မှု မကြောက်မှု ‘အဟိရိက အနောတ္တပ္ပ’ဆိုတဲ့ ဒီတောချုံပုတ်ရဲ့ အဆွယ်အပွား ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်း သစ်ပင်ငယ်များ တိုးပွားလာခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

အဝိဇ္ဇာနောက်သို့ အစဉ်လိုက်နေတဲ့ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်များ

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ထင်ရှားရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ မှားယွင်းတဲ့ ကြံစည်စိတ်ကူးမှု အမျိုးမျိုးတွေလည်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပြန်တယ်။ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ ထင်ရှားရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ မိစ္ဆာဝါစာလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ဝစီဒုစရိုက်အမျိုးမျိုးတွေလည်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပြန်တယ်။ မိစ္ဆာဝါစာထင်ရှားရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ မိစ္ဆာကမ္မန္တလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့

၁၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ကာယဒုစရိုက်အမျိုးမျိုးတွေလည်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပြန်တယ်။ မိစ္ဆာကမ္မန္တ ထင်ရှားရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ မိစ္ဆာအာဇီဝလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ မှားယွင်းတဲ့ အသက်မွေးမှု အမျိုးမျိုးတွေလည်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာတတ် ပြန်တယ်။ မိစ္ဆာအာဇီဝ ထင်ရှားရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ မိစ္ဆာဝါယာမလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ မှားယွင်းတဲ့ ကြိုးစားအားထုတ်မှု အမျိုးမျိုးတွေလည်း ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပြန်တယ်။ မိစ္ဆာဝါယာမ ထင်ရှားရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ မိစ္ဆာသတိလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ မှားယွင်းတဲ့ အသိမှားမှု မောဟနဲ့ ယှဉ်တွဲနေတဲ့ အကုသလသညာ အမျိုးမျိုးတွေလည်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပြန်တယ်။ မိစ္ဆာသတိ ထင်ရှားရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ မိစ္ဆာသမာဓိလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ အကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်း အာရုံအမျိုးမျိုးတို့အပေါ်၌ စိတ်ဓာတ်စူးစိုက် တည်ငြိမ်နေမှု အမျိုးမျိုးလည်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပြန်တယ်။ အဝိဇ္ဇာ မောဟဆိုတဲ့ တောချုံပုတ်ကို အမှီပြု၍ အစဉ်တစိုက်ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ချုံနွယ် ပိတ်ပေါင်း အဆွယ်အပွား သစ်ပင်ငယ်များပင် ဖြစ်ကြပါတယ်။^{၁၂}

ဒီတရားတွေထဲက အဝိဇ္ဇာနောက်သို့ အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါနေတဲ့ အဟိရိက အနောတ္တပ္ပ တရားနှစ်ပါးကို အမှီပြုပြီးတော့ ဒုစရိုက်အမျိုးမျိုးတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ အကုသိုလ်တရားအမျိုးမျိုးတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ် လာပုံကို ထပ်ပြီး ပြောဦးမည်။

---

^{၁၂} အဝိဇ္ဇာ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ၊ အန္တဒေဝ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပံ။ အဝိဇ္ဇာဂတဿ ဘိက္ခဝေ အဝိဒ္ဓသုနော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပဟောတိ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဿ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပေါ ပဟောတိ၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဿ မိစ္ဆာဝါစာ ပဟောတိ၊ မိစ္ဆာဝါစဿ မိစ္ဆာကမ္မန္တော ပဟောတိ၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တဿ မိစ္ဆာအာဇီဝေါ ပဟောတိ၊ မိစ္ဆာအာဇီဝဿ မိစ္ဆာဝါယာမော ပဟောတိ၊ မိစ္ဆာဝါယာမဿ မိစ္ဆာသတိ ပဟောတိ၊ မိစ္ဆာသတိဿ မိစ္ဆာသမာဓိ ပဟောတိ။ (မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်။ သံ၊ ၃၊ ၁။)

အဟိရိက အနောတ္တပ္ပတို့၏ စွမ်းအားများ

ဒီကိလေသာတွေထဲမှာ အဝိဇ္ဇာနောက်သို့ အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါနေတဲ့ အဟိရိက အနောတ္တပ္ပ ကိလေသာ နှစ်မျိုးကတော့ ကိလေသာတရားအားလုံး ဖြစ်ပေါ်လာဖို့ရန် အကုသိုလ်တရားအားလုံး ဖြစ်ပေါ်လာဖို့ရန်အတွက် အခြေခံကျတဲ့ အကြောင်းရင်းတွေထဲက ထူးခြားတဲ့ ကိလေသာ နှစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ အစာအာဟာရအပေါ်မှာ တွယ်တာမက်မောမှုတွေ ဖြစ်နေရတာကို မရှက်တတ်ဘူး၊ မကြောက်တတ်ဘူး၊ အဝတ်အစားအမျိုးမျိုးတို့အပေါ်မှာ တွယ်တာမက်မောမှုတွေ ဖြစ်နေရတာကို မရှက်တတ်ဘူး၊ မကြောက်တတ်ဘူး၊ အဆောက်အဦးအမျိုးမျိုးအပေါ်မှာ တွယ်တာမက်မောမှုတွေ ဖြစ်နေရတာကို မရှက်တတ်ဘူး၊ မကြောက်တတ်ဘူးဆိုလျှင် . . . အစာအာဟာရအပေါ်မှာ တွယ်တာမက်မောမှုတွေ အားကောင်းလာဖို့၊ အဝတ်အစားအမျိုးမျိုးတို့အပေါ်မှာ တွယ်တာမက်မောမှုတွေ အားကောင်းလာဖို့၊ အဆောက်အဦးအမျိုးမျိုးအပေါ်မှာ တွယ်တာမက်မောမှုတွေ အားကောင်းလာဖို့ပဲ ဖြစ်တယ်။

ဒီလို . . . တွယ်တာမက်မောမှုတွေ ဖြစ်ရတာကို မရှက်တတ်ဘူး၊ မကြောက်တတ်ဘူးဆိုလျှင် . . . အစားချင်း ပြိုင်ချင်တဲ့ စိတ်ထား၊ အဝတ်ချင်း ပြိုင်ချင်တဲ့ စိတ်ထား၊ အဆောက်အဦးချင်း ပြိုင်ချင်တဲ့ စိတ်ထား၊ တရားချင်း ပြိုင်ချင်တဲ့ စိတ်ထား စတဲ့ ပြိုင်ဆိုင်လိုတဲ့ စိတ်ထား ‘မာန်မာနတရား’တွေလည်း အားကောင်းလာတတ်ပါတယ်။ ဒါတွင်လားဆိုတော့ မကသေးဘူး၊ “ငါပဲ သူပဲ” ဆိုတဲ့ ဒိဋ္ဌိတွေလည်း အားကောင်းလာတတ်ပါတယ်။

မုသားပြောရမှာ မရှက်တတ် မကြောက်တတ်တဲ့အတွက် မုသားတွေ တွင်တွင်ပြောလာတတ်တယ်။ တရားတွေ လိမ်လျှောက်ရမှာ မရှက်တတ် မကြောက်တတ်တဲ့အတွက် ဆရာသမားထံသို့ တရားများ တင်ပြလျှောက်ထားတဲ့အခါ တရားတွေကို တကယ်မသိဘဲနဲ့ သိသယောင် လိမ်ညာပြီးတော့ လျှောက်တတ်ကြပြန်တယ်။ သမာဓိတွေကို တကယ်တမ်း အောင်အောင် မြင်မြင် ထူထောင်လို့ မရပါဘဲလျက် ရပါတယ်လို့ လျှောက်ထားကြပြန်တယ်။

၂၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို တကယ်တမ်း ဉာဏ်ပညာနဲ့ ထိုးထွင်း မသိဘဲ သိပါတယ်လို့ လျှောက်ထားကြပြန်တယ်။ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု (= ပဋိစ္စ-သမုပ္ပါဒ်)သဘောတရားတွေကိုလည်း တကယ်တမ်း ဉာဏ်ပညာနဲ့ ထိုးထွင်း မသိဘဲ သိပါတယ်လို့ လျှောက်ထားကြပြန်တယ်။ ဝစီဒုစရိုက်တွေကို လွန်ကျူး ရမှာကို မရှက်တတ် မကြောက်တတ်တဲ့အတွက် အချင်းချင်းတွေ မသင့်မတင့် ဖြစ်အောင် ကုန်းစကားတွေ ပြောတတ်ကြပြန်တယ်။ ကြမ်းတမ်းတဲ့ စကားတွေ ကို ပြောတတ်ကြပြန်တယ်။ အနှစ်မရှိတဲ့ စကားတွေကိုလည်း ဝိုင်းဖွဲ့ကာ ပြောနေတတ်ကြပြန်တယ်။ ဒီလို ပြုမူပြောဆိုနေကြခြင်းဟာ အချင်းချင်း ညီညွတ်မှုကို ပျက်ပြားစေတတ်တဲ့ လုပ်ငန်းရပ်တွေသာ ဖြစ်ကြတယ်။ တရား ဂုဏ်သိက္ခာတွေကို ထိခိုက်ဖို့၊ ကျောင်းတိုက်ဂုဏ်သိက္ခာတွေကို ထိခိုက်ဖို့ အကြောင်းတရားတွေလည်း ဖြစ်ကြတယ်။ “တရားအားထုတ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဆိုတာ ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်တွေလားလို့” ပညာရှိသူတော်ကောင်းတွေက ကဲ့ရဲ့ဖို့ အကြောင်းတရားတွေလည်း ဖြစ်ကြတယ်။

နောက်ထပ် အဝိဇ္ဇာနောက်သို့ အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါနေတဲ့ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ ကုဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ မာန်မာန အစရှိတဲ့ ဒီကိလေသာတွေအကြောင်းကိုလည်း ဆက်ပြောဦးမည်။ ကိလေသာတရားအားလုံးကတော့ ‘အဝိဇ္ဇာ မောဟ’ နောက်သို့ အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါနေတဲ့ ကိလေသာတရားဆိုးတွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီကိလေသာတွေထဲမှာ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ (= အဝိဇ္ဇာ) ကိလေသာ သုံးပါးကိုတော့ တောချုံပုတ်အသွင်နဲ့ ဟောကြားထားတော်မူတယ်။ ကျန် ကိလေသာတွေကိုတော့ တောချုံပုတ်ရဲ့ အဆွယ်အပွား ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်း သစ်ပင်ငယ်များအဖြစ် တင်စားကာ ဟောကြားထားတော်မူခြင်း ဖြစ်တယ်။ အယူမှားမှု မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စတဲ့ ကိလေသာတရားဆိုးများ၊ ပြိုင်ဆိုင်လိုမှု မာန်မာန စတဲ့ ကိလေသာတရားဆိုးများ၊ ဘာဝနာလုပ်ငန်းခွင်မှ စိတ်ဓာတ်တွေ တွန့်ဆုတ်နေမှု ပျင်းရိနေမှု ထိနမိဒွဆိုတဲ့ ကိလေသာတရားဆိုးများကတော့ ရာဂ၊ မောဟဆိုတဲ့ တောချုံပုတ်ရဲ့ အဆွယ်အပွားတွေသာ ဖြစ်ကြတယ်။ ကုဿာ = ကိုယ့်ထက်သာ မနာလိုတဲ့ စိတ်ထား၊ မစ္ဆရိယ = ကိုယ့်စည်းစိမ်

အထိမခံနိုင်တဲ့ စိတ်ထား စတဲ့ ကိလေသာတွေကတော့ ဒေါသ၊ မောဟဆိုတဲ့ တောချုံပုတ်ရဲ့ အဆွယ်အပွားတွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ရာဂတွေ တစ်ပုံကြီးဖြင့် ပစ္စည်းလာဘ်လာဘတွေ ရလိုကြောင်းကို သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ၊ တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ ဆွေမျိုးမတော်သူ မဖိတ်ကြားထားသူတို့ ထံမှာ ပြောဆိုနေခြင်း၊ ဒေါသတွေ တစ်ပုံကြီးဖြင့်၊ မာန်မာန ကုဿာ မစ္ဆရိယ တွေ တစ်ပုံကြီးဖြင့် အချင်းချင်း ပြုမူပြောဆိုဆက်ဆံနေခြင်းတို့ကို ဘုရားရှင်ဟာ အလွန်ရွံရှာစက်ဆုပ်တော်မူပါတယ်။ ဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်ကို မှီခို ဆည်းကပ်ပြီး နေထိုင်နေတဲ့ သူတော်ကောင်း မှန်ခဲ့လျှင် ဘုရားရှင် ရွံရှာ စက်ဆုပ်တော်မူတဲ့ လုပ်ငန်းရပ်တွေကို ရှောင်ရှားဖို့ ပယ်ရှားဖို့ သင့်တင့်လှပါ ပေတယ်။

ဒီနေရာမှာ — ရှင်ရဟန်းတွေ . . သီလရှင်တွေ . . အတုယူသင့်တဲ့ လိုက်နာသင့်တဲ့ ရှောင်ကြဉ်သင့်တဲ့ ဝတ္ထုဇာတ်ကြောင်းကလေးတွေကို ထပ်မံပြီး ပြောကြရအောင် . . ။

အတောင်းအရမ်း ထူပြောလှတဲ့ အာဠဝီရဟန်းတော်များ

တစ်ချိန်မှာ အာဠဝီပြည်က ရဟန်းတော်တချို့ဟာ ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းမည့် အလှူရှင် ကျောင်းဒါယကာ မရှိဘဲ ကိုယ်တိုင်ကြီးကြပ်ကာ အတိုင်းအတာ ပမာဏကို လွန်နေတဲ့ ကျောင်းတွေကို ဆောက်လုပ်ကြပြန် တယ်။ နွားလှည်းပေးကြပါ။ ဝါးပေးကြပါ။ သစ်ပေးကြပါ။ မြေညက်ပေးကြပါ စသည်ဖြင့် ကျောင်းဆောက်လုပ်ရေးအတွက် လိုအပ်တဲ့ ပစ္စည်းများကို အာဠဝီ ပြည်သူတို့ထံမှာ တောင်းခံကြပြန်တယ်။ အာဠဝီပြည်သူတို့လည်း ပစ္စည်း အမျိုးမျိုးတွေကို အတောင်းခံရမှုဖြင့် အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက် ခံနေကြရတဲ့ အတွက် ရဟန်းတော်တွေနှင့် တွေ့ဆုံရမှာကို ထိတ်လန့် ကြောက်ရွံ့လာ ကြတယ်။ ရဟန်းတော်တွေကို မြင်လျှင် အိမ်ကို တံခါးပိတ်ကာ ပုန်းနေတတ်ကြ တယ်။ သို့မဟုတ် အခြားတစ်နေရာသို့ ရှောင်တိမ်းထွက်ခွာသွားတတ်ကြတယ်။

၂၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အကယ်၍ မလွဲမရှောင်သာ ဖြစ်နေခဲ့လျှင်လည်း မျက်နှာလွဲကာ ကျောခိုင်းနေ တတ်ကြတယ်။ ယုတ်စွာအဆုံးအားဖြင့် အဝါရောင်ရှိနေတဲ့ နွားမတွေကို မြင်လျှင်တောင် ရဟန်းတွေလို့ အထင်မှားကာ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်သွားတတ် ကြပြန်တယ်။

တစ်ချိန်မှာ အရှင်မဟာကဿပ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးဟာ သီတင်းဝါလ ကျွတ်သဖြင့် ခရီးဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလာရာ အာဠဝီပြည် အဂ္ဂိဠဝစေတီ မှာ သီတင်းသုံးတော်မူခဲ့ပါတယ်။ နောက်တစ်နေ့ အာဠဝီပြည်တွင်းသို့ ဆွမ်းခံ ကြွဝင်တော်မူတဲ့အခါ ဆွမ်းလောင်းလျှာသူ မရှိလောက်အောင် အာဠဝီပြည်သူ ပြည်သားတို့ရဲ့ ရဟန်းသံဃာတော်တို့အပေါ်မှာ သဒ္ဓါတရား ပျက်စီးနေပုံကို လည်း ကိုယ်တိုင် သိရှိသွားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အာဠဝီပြည်ရှိ အချို့ရဟန်းတော် တို့ရဲ့ တင်ပြလျှောက်ထားချက်အရ အာဠဝီပြည်ရှိ ရဟန်းတော်အချို့ရဲ့ အတောင်းအရမ်း ထူပြောနေပုံ အကြောင်းခြင်းရာ အစုံအလင်ကိုလည်း ကုန်စင်အောင် သိရှိသွားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးလည်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှာ ဝါကျွတ်တော် မူပြီးနောက် ခရီးဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလာရာ အာဠဝီပြည် အဂ္ဂိဠဝ စေတီတော်သို့ပဲ ဆိုက်ရောက်တော်မူလာပြန်ပါတယ်။ ထိုအချိန်အခါမှာ အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်က အာဠဝီပြည်သူတို့ရဲ့ ရဟန်းသံဃာတော် တို့အပေါ်မှာ သဒ္ဓါတရား ပျက်စီးနေပုံ၊ အာဠဝီပြည်ရှိ ရဟန်းတော်အချို့ရဲ့ အတောင်းအရမ်း ထူပြောပုံ အကြောင်းခြင်းရာ အစုံအလင်ကို ကုန်စင်အောင် ဘုရားရှင်အား တင်ပြ လျှောက်ထားတော်မူပါတယ်။ ထိုအချိန်အခါမှာ ဘုရားရှင်က ရဟန်းသံဃာအစည်းအဝေးကို ခေါ်ယူတော်မူစေကာ ရဟန်း- တော်တို့ကို ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချတော်မူပြီးနောက် ဝတ္ထုဇာတ်ကြောင်း အမျိုးမျိုးဖြင့် ရဟန်းတော်တို့ကို ဆိုဆုံးမတော်မူပါတယ်။

အတောင်းအရမ်း ထူပြောမှုကို တိရစ္ဆာန်များသော်ပင် မနှစ်သက်ပါ

ရှေးအတိတ်က ဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့ ဇာတ်လမ်းတစ်ခုကို ဘုရားရှင်က ရှေးဦးစွာ ဟောပြောတော်မူပါတယ်။ တစ်ချိန်မှာ - ရသေ့ညီနောင် နှစ်ပါးတို့ဟာ သင့်လျော် လျောက်ပတ်တဲ့ ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်းပါး တစ်နေရာမှာ တစ်ပါးစီ ခွဲကာ သီတင်းသုံး တော်မူကြပါတယ်။ ညီငယ်ဖြစ်တဲ့ ရသေ့ကတော့ မေတ္တာစာရန် ဆိုက်သည် အထိ မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အလေးဂရုပြုကာ စီးဖြန်း ပွားများတော်မူ လေ့ရှိပါတယ်။ သူ့ရဲ့ မေတ္တာဘာဝနာစွမ်းအားကြောင့် ဂင်္ဂါမြစ်ရဲ့ အခြား တစ်ဘက်ကမ်းပါးမှာ တည်ရှိနေတဲ့ မဏိကဏ္ဍနဂါးမင်းဟာ ဂင်္ဂါမြစ်ကို ကူးခတ် ပြီး ဒီရသေ့ငယ်ထံသို့ လာရောက်ကာ ဆည်းကပ်ခစားလေ့ရှိပါတယ်။ ဒီနဂါးကို မဏိကဏ္ဍနဂါးမင်းလို့ ခေါ်ဆိုတာကတော့ သူ့ရဲ့လည်ပင်းမှာ အလွန်တန်ခိုး အာနိသင် ကြီးမားတဲ့ ပတ္တမြားရတနာ တစ်ခုကို ဆင်မြန်းထားတဲ့အတွက် ကြောင့် မဏိကဏ္ဍနဂါးမင်းလို့ ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနဂါးမင်းဟာ နတ်သားအသွင် ဖန်ဆင်းပြီးတော့ ရှင်ရသေ့ငယ်နှင့် ပဋိသန္ဓာရစကားများ ပြောကြားလျှောက်ထားပြီးနောက် မိမိရဲ့ မူလနဂါးအသွင်ကိုပင် ယူကာ ရသေ့ငယ်အား ဆည်းကပ်ခစားလေ့ ရှိပါတယ်။ ဒီနဂါးမင်းဟာ ရသေ့ တရား ဘာဝနာ ပွားများနေတဲ့အချိန်အခါမှာ ရသေ့ရဲ့ခန္ဓာကိုယ်ကို သူ့ရဲ့ ခန္ဓာကိုယ် ဖြင့် ခုန်ခွေ ပတ်ကာ ရသေ့ရဲ့ ဦးခေါင်းပေါ်မှာ ပါးပျဉ်းကို မိုးလျက် ဆည်းကပ် ခစားလေ့ ရှိပါတယ်။ ဒီလို ဆည်းကပ်ခစားမှုကို ရသေ့ငယ်ကား အလွန် ကြောက်ရွံ့လျက် ရှိနေခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို ကြောက်ရွံ့မှုကို အကြောင်းပြုကာ ရသေ့ငယ်လည်း တဖြည်းဖြည်း ကျုံ့လှိပြီးတော့ ရုပ်အဆင်းတွေလည်း ဖောက်ပြန်ပျက်စီးလာတယ်။ အသားအရောင်အဆင်းတွေလည်း ဖက်ရွက်- လျော်ကဲ့သို့ ဖျော့တော့သော အရောင်အဆင်းတွေ ရှိလာတယ်။ အကြော ပြိုင်းပြိုင်းထတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။

တစ်နေ့မှာ နောင်တော်ရသေ့က ညီငယ်ရသေ့ရဲ့ ခန္ဓာကိုယ် ဖောက်ပြန် ပျက်စီးနေပုံကို မြင်တွေ့ရတဲ့အခါ အကြောင်းအခြင်းရာကို မေးမြန်းကြည့် တော်မူပါတယ်။ ထိုအခါမှာ ညီငယ်ရသေ့ရဲ့ တင်ပြချက်အရ နောင်တော်

၂၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ရသေ့ကလည်း အကြောင်းခြင်းရာ အစုံအလင်ကို ကုန်စင်အောင် သိရှိသွားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ နောင်တော်ရသေ့က ညီငယ်ရသေ့ကို အကြံဉာဏ်တစ်ခု ပေးသနားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဒီအကြံပေးချက်ကတော့ သာသနာတော်ကို မှီတင်းနေထိုင်ကြတဲ့ သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်းတွေနှင့် သီလရှင်တွေ အထူးသတိပြုသင့်တဲ့ အထူးရှောင်ရှားသင့်တဲ့ အကြံပေးချက် တစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်လို အကြံပေးသလဲ?

“ညီငယ် . . . သင်ဟာ ဒီနဂါးလာနေတာကို သင်က အလိုမရှိဘူး ဆိုလျှင် အဲဒီနဂါးမှာ ဘယ်လိုပစ္စည်းတွေ ဆင်မြန်းထားတာကို သင်တွေ့မြင်ပါသလဲ . . ?” လို့ ဒီလို မေးမြန်းတော်မူလိုက်ပါတယ်။

အဲဒီအခါမှာ ညီငယ်ရသေ့က “နဂါးမင်းရဲ့လည်ပင်းမှာ ပတ္တမြားရတနာ တစ်ခု ဆွဲထားတာကို မြင်တွေ့ပါကြောင်း” တင်ပြလျှောက်ထားလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ နောင်တော်ရသေ့က ညီငယ်ရသေ့ကို ဒီနဂါးမင်း လာတဲ့အခါမှာ ဒီပတ္တမြားရတနာကို တောင်းခံဖို့ အလှူခံယူဖို့ အကြံပြုလိုက်ပါတယ်။

ညီငယ်ရသေ့ကလည်း နောင်တော်ရသေ့ရဲ့ အကြံပေးချက်အတိုင်း နောက်တစ်နေ့ မဏိကဏ္ဍနဂါးမင်း ဆည်းကပ်ခစားဖို့ရန် လာရောက်တဲ့ အခါမှာ “ပတ္တမြားရတနာကို အလိုရှိတဲ့အတွက် ပတ္တမြားရတနာကို ပေးလှူပါ” ဟု တောင်းခံလိုက်ပါတယ်။ နဂါးမင်းလည်း ခပ်မြန်မြန်ပဲ ပြန်သွားလိုက်ပါတယ်။ နောက်တစ်နေ့ ဒုတိယအကြိမ် လာတဲ့အခါလည်း အလားတူ အလှူခံပြန်တယ်။ နဂါးမင်းလည်း နောက်ကြောင်းလှည့်ကာ ပြန်သွားလိုက်ပါတယ်။ နောက်တစ်နေ့ တတိယအကြိမ် လာတဲ့အခါမှာလည်း ဂင်္ဂါမြစ်ကို ဖြတ်ကူးနေတုန်းဆဲဆဲမှာပဲ လှမ်းပြီးတော့ အလှူခံပြန်တယ်။ အဲဒီအခါမှာ နဂါးမင်းက “ဒီပတ္တမြားရတနာရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် သူ့မှာ တန်ခိုးအမျိုးမျိုးနဲ့ ပြည့်စုံနေတာ ဖြစ်ကြောင်း၊ ဒီပတ္တမြားရတနာကို မလှူဒါန်းနိုင်ကြောင်း၊ အတောင်းအရမ်း

ထူပြောလွန်းလှတဲ့ ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးထံသို့ နောက်ထပ် ဘယ်တော့မှ မလာလိုကြောင်း” စသည်တို့ကို ပြောဆိုကာ ပြန်သွားလိုက်ပါတယ်။ နောက်ထပ်လည်း ရသေ့ငယ်ထံသို့ ဘယ်တော့မှ မလာရောက်တော့ပါ။

ထိုအခါကျမှ ရသေ့ငယ်လည်း နဂါးမင်းမလာတော့တဲ့အတွက် စိတ်မကောင်းဖြစ်ကာ ရှေးကထက် ပို၍ပို၍ ကျံလှီသွားခဲ့တယ်။ ရုပ်အဆင်းတွေလည်း ပို၍ပို၍ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးလာတယ်။ အသားအရောင်အဆင်းတွေလည်း ဖက်ရွက်လျော်ကဲ့သို့ ပို၍ပို၍ ဖျော့တော့လာတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်လည်း ပို၍ပို၍ အကြောပြိုင်းပြိုင်း ထလာတယ်။

ဒီလိုအခြင်းအရာကို မြင်တွေ့ရတဲ့အခါ နောင်တော်ရသေ့က နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် တရားဓမ္မပြကာ ဆိုဆုံးမပေးတော်မူပါတယ်။

ဒီဝတ္ထုဇာတ်ကြောင်းကို ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် ဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တွေကို ဆက်လက်ကာ ဒီလို ဆိုဆုံးမတော်မူပါတယ် . . ။

**တေသဉ္စိ နာမ ဘိက္ခဝေ တိရစ္ဆာနဂတာနံ ပါဏာနံ အမနာပါ
ဘဝိဿတိ ယာဓနာ အမနာပါ ဝိညတ္တိ၊ ကိမဝီ ပန မနုဿဘူတာနံ၊ ^{၁၃}**

“ရဟန်းတို့ . . . တိရစ္ဆာန်ဖြစ်ကြတဲ့ သတ္တဝါတွေသော်မှလည်း တောင်း-ရမ်းခြင်းကို မနှစ်ခြိုက်ခြင်း ဖြစ်တုံ့သေး၏။ တောင်းဆိုမှုကို အလိုမရှိခြင်း ဖြစ်တုံ့သေး၏။ လူသားဖြစ်ကြတဲ့ သူတွေမှာ အဘယ်မှာလျှင် ပြောဆိုဖွယ်ရှိနိုင်ပါတော့အံ့နည်း . . ”^{၁၃}

ဒီလို ဘုရားရှင်က ဆက်လက်ကာ ဆိုဆုံးမတော်မူလိုက်ပါတယ်။

---

^{၁၃} (ဝိ၊၁၊၂၂၁။)

ငှက်တွေသော်မှလည်း တောင်းရမ်းခြင်းကို မနှစ်ခြိုက်ကြပါ

တစ်ချိန်မှာ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ ဟိမဝန္တာတောအတွင်း တောင်ဝှမ်း တစ်နေရာမှာ သီတင်းသုံးတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီရဟန်းတော် သီတင်းသုံးတော် မူတဲ့ နေရာဒေသနှင့် မလှမ်းမကမ်းမှာ ညွန်အိုင်ကြီး တစ်ခု ရှိနေတယ်။ ထို ညွန်အိုင်ကို အမှီပြုကာ ညွန်အိုင်ဝန်းကျင်မှာ တည်ရှိတဲ့ တောအုပ်ကြီးအတွင်း မှာ ဒီငှက်တွေက နေထိုင်ကြတယ်။ ဒီညွန်အိုင်ကြီးမှာ နေ့အခါ ကျက်စားပြီး တော့ ညအခါ တောအုပ်ကြီးအတွင်းသို့ ပြန်လာကြတယ်။ ညဦးယာမ်မှာ ရော မိုးသောက်ယာမ်မှာရော ဒီငှက်တွေက ဆူညံမှု အမျိုးမျိုးတွေကို ပြုလုပ် ကြတယ်။ ဒီငှက်သံတွေရဲ့ ဆူညံမှုကြောင့် ရဟန်းတော်ဟာ ထိုတောအုပ် အတွင်းမှာ မပျော်မွေ့မှု ဖြစ်လာတယ်။ ဝါဆိုဝါကပ်ဖို့ရန် အချိန် နီးကပ် လာတဲ့အခါ ထိုရဟန်းတော်ဟာ ဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ ပြန်လည် ကြွရောက်သွားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ မိမိနေထိုင်သီတင်းသုံးရာ တောအုပ်အတွင်း မှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ငှက်တွေရဲ့ ဆူညံမှု အမျိုးမျိုးကိုလည်း ဘုရားရှင်အား တင်ပြလျှောက်ထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ထိုအခါမှာ ဘုရားရှင်က “ချစ်သားရဟန်း . . . သင်ဟာ ဒီငှက်တွေရဲ့ ဒီတောအုပ်အတွင်းသို့ မလာခြင်းကို အလိုရှိပါသလား?” - ဒီလို ဘုရားရှင်က မေးမြန်းတော်မူလိုက်ပါတယ်။ အလိုရှိပါကြောင်းကို ဒီရဟန်းတော်က ဘုရားရှင်အား တင်ပြလျှောက်ထားလိုက်တဲ့အခါ ဘုရားရှင်က ထိုတောသို့ တစ်ဖန် ပြန်သွားကာ ညဦးယာမ်၌ သုံးကြိမ်၊ မဇ္ဈိမယာမ်၌ သုံးကြိမ်၊ မိုးသောက်ယာမ်၌ သုံးကြိမ် - တစ်ညလျှင် ကိုးကြိမ် ကိုးကြိမ် အောက်ပါ အတိုင်း ရွတ်ဆိုရန် တောင်းခံရန် အကြံပေးတော်မူလိုက်ပါတယ်။

**သုဏ္ဍု၊ မေ ဘောန္တော သကုဏာ၊ ယာဝတိကာ ဣမသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ
ဝါသံ ဥပဂတာ၊ ပတ္တေန မေ အတ္တော၊ ဧကေကံ မေ ဘောန္တော ပတ္တိ
ဝေန္တု။^{၁၄}**

^{၁၄} (ဝိ၊၁၊၂၂၂။)

ဤတောအုပ်အတွင်း မှီတင်းနေထိုင်ကြကုန်သော အိုငှက်အပေါင်းတို့... ငါ၏ စကားကို နားထောင်ကြပါကုန်လော့၊ ငါ့အား ငှက်တောင်ဖြင့် အလိုရှိ၏။ ငှက်တစ်ကောင် တစ်ကောင်သည် အတောင် တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ ငါ့အား ပေးလှူကြပါ။^{၁၄}

ဒီလို ဘုရားရှင်က အကြံပေးတော်မူလိုက်ပါတယ်။ ဘုရားရှင်ရဲ့ အကြံ ပေးတော်မူချက်အတိုင်း ဒီရဟန်းက ထိုတောအုပ်သို့ပင် တစ်ဖန် ပြန်ကြွတော် မူကာ တစ်ညလျှင် ကိုးကြိမ် ကိုးကြိမ် အထက်ပါအတိုင်း ရွတ်ဆိုကာ ငှက်တောင်များကို အလှူခံတော်မူပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ဒီရဟန်းရဲ့ တောင်းခံမှုကို ငှက်အပေါင်းတို့ ကြားသိနိုင်ရန် နားလည်နိုင်ရန်အတွက် ဘုရားရှင်က တန်ခိုးအာနုဘော်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်ထား တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဘုရားရှင်၏ တန်ခိုးအာနုဘော်ကြောင့် ငှက်အပေါင်းတို့ ကလည်း “ရဟန်းတော်က ငှက်တောင်တွေကို အလှူခံယူနေကြောင်းကို” နားလည်သဘောပေါက်ခဲ့ကြတယ်။ ထိုအချိန်အခါမှာ ထိုငှက်တွေဟာ ထို တောအုပ်အတွင်းမှာ မနေထိုင်ကြတော့ဘဲ အခြားတစ်နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ သွားခဲ့ကြတယ်။ နောက်ထပ် ဘယ်တော့မှ ထိုတောအုပ်သို့ ပြန်မလာကြ တော့ပါ။

ဒီဝတ္ထုဇာတ်ကြောင်းကို ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် ဘုရားရှင်က အာဠဝီရဟန်းတော်တွေကို ဆက်လက်ကာ ဒီလို ဆိုဆုံးမတော်မူပါတယ် . . ။

တေသဉ္စိ နာမ ဘိက္ခဝေ တိရစ္ဆာနဂတာနံ ပါဏာနံ အမနာပါ ဘဝိဿတိ ယာစနာ အမနာပါ ဝိညတ္တိ၊ ကိမဏိ ပန မနုဿဘူတာနံ! ^{၁၅}

“ရဟန်းတို့ . . . တိရစ္ဆာန်ဖြစ်ကြတဲ့ သတ္တဝါတွေသော်မှလည်း တောင်းရမ်းခြင်းကို မနှစ်ခြိုက်ခြင်း ဖြစ်တုံ့သေး၏။ တောင်းဆိုမှုကို အလို မရှိခြင်း ဖြစ်တုံ့သေး၏။ လူသားဖြစ်ကြတဲ့ သူတွေမှာ အဘယ်မှာလျှင်

---

^{၁၅} (ဝိ၊၁၊၂၂၂။)

၂၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ပြောဆိုဖွယ် ရှိနိုင်ပါတော့အံ့နည်း” ဒီလို ဘုရားရှင်က ဆက်လက်ကာ ဆိုဆုံးမတော်မူလိုက်ပါတယ်။^{၁၅}

တောင်းရမ်းမှုကို ရွံ့ရှာစက်ဆုပ်တော်မူတဲ့ ရဋ္ဌပါလ ရှင်ရသေ့

ရှေးယခင်တစ်ချိန်က ဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့ ဇာတ်လမ်းတစ်ခုကို ထုတ်ဖော်ကာ ဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တွေကို ဆက်လက်ဆုံးမတော်မူပြန်တယ်။ တစ်ချိန်-တုန်းက ရဋ္ဌပါလ အမည်ရှိတဲ့ ရှင်ရသေ့တစ်ဦး ရှိခဲ့ဖူးပါတယ်။ အဲဒီရှင်ရသေ့ရဲ့ ဖခင်ကား ကြွယ်ဝချမ်းသာသူ တစ်ဦးလည်း ဖြစ်တယ်။ သဒ္ဓါတရားလည်း ကောင်းမွန်သူဖြစ်တယ်။ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် များထိုထိုတို့ကိုလည်း အယုတ်အမြတ် မရွေး အနည်းအများမရွေး ပေးကမ်းလှူဒါန်းလေ့ ရှိခဲ့တယ်။ သားဖြစ်သူ ရဋ္ဌပါလ ရှင်ရသေ့ကိုလည်း အလိုရှိရာကို တောင်းခံပါရန် အကြိမ်ကြိမ် လျှောက်ထားခဲ့တယ်။ သို့သော် ရဋ္ဌပါလ ရှင်ရသေ့ကား ဖခင်ဖြစ်သူထံ၌ တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှသော်လည်းပဲ မတောင်းခံခဲ့ဖူးပါ။ တစ်နေ့မှာ ဖခင်ဖြစ်သူက ရှင်ရသေ့အား အဘယ်အကြောင်းကြောင့် သူရဲ့ထံမှာ အလိုရှိရာပစ္စည်းကို မတောင်းခံပါသလဲလို့ မေးမြန်းလျှောက်ထားခဲ့တယ်။ အဲဒီအခါမှာ ရဋ္ဌပါလ ရှင်ရသေ့က အလွန်မှတ်သားဖွယ်ရာ ကြည်ညိုဖွယ်ရာ အတုယူဖွယ်ရာ ကောင်းလှတဲ့ ဂါထာကလေး တစ်ပုဒ်ဖြင့် အဖြေ ပြန်ပေးခဲ့တယ်။ ဒီဂါထာကလေးကို နာကြည့်ကြရအောင် . . ။

ယာစကော အပ္ပိယော ဟောတိ၊ ယာစံ အဒေမပ္ပိယော၊

တသ္မာဟံ တံ န ယာစာမိ၊ မာ မေ ဝိဒေဿနာ အဟု၊^{၁၆}

ဒီဂါထာရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ -

၁။ တောင်းလျှင် မုန်းတတ်တယ်။ (ယာစကော အပ္ပိယော ဟောတိ)

၂။ တောင်းလို့ မပေးလျှင်လည်း မုန်းတတ်တယ်။ (ယာစံ အဒေမပ္ပိယော)

၃။ ဒါကြောင့် ငါ မတောင်းခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ (တသ္မာဟံ တံ န ယာစာမိ)

---

^{၁၆} (ဝိ၊၁၊၂၂၂။)

၄။ သင်နှင့် ငါတို့ မေတ္တာတရား ပျက်ပြားခြင်း မဖြစ်စေချင်ပါ။ (မာ မေ
ဝိဒေသာနာ အဟု) . .

ဒီလို ရှင်ရသေ့က ပြန်ပြီးတော့ အဖြေပေးတော်မူလိုက်ပါတယ်။

ဒီထုံးဟောင်းကို အတုယူကာ ကျင့်စေတော်မူလိုတဲ့အတွက် ဘုရားရှင်
ကလည်း ဒီထုံးဟောင်းကို ထုတ်ဆောင်ကာ ရဟန်းတော်တို့ကို ဆိုဆုံးမတော်
မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ . . ဝိနည်းဒေသနာတော်ကို အလွန်ကြည်ညိုလေးစားတော်
မူတဲ့၊ ဆွေမျိုးမတော်သူ မဖိတ်ကြားထားသူတို့ထံ၌ တောင်းခံမှုကိုလည်း အလွန်
ရွံရှာစက်ဆုပ်တော်မူတဲ့၊ အမည်မဖော်လိုတဲ့ ရှေးဆရာတော်ကြီး တစ်ပါးရဲ့
အကြောင်းကို ပြောလိုက်ဦးမည်။

ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ရှေးဆရာတော်ကြီးတစ်ပါး

ရှေးယခင်က မြန်မာပြည်မှာ သံသပိတ်တွေက အလွန်ကြီး ခေတ်မစား
ကြသေးတဲ့အတွက် ရှေးရှေး ဆရာတော်ကြီးများဟာ များသောအားဖြင့်
မြေသပိတ်တွေကိုပဲ ရိုရိုသေသေနဲ့ အသုံးပြုတော်မူခဲ့ကြပါတယ်။ တစ်နေ့မှာ
ယင်းဆရာတော်ကြီးက မိခင်ဖြစ်သူ ကျောင်းသို့ရောက်ရှိလာတဲ့အခါ မိခင်ထံ၌
မြေသပိတ်တစ်လုံးကို အလိုရှိကြောင်း မိန့်ကြားတော်မူလိုက်ပါတယ်။ မိခင်
ဖြစ်သူကလည်း “အရှင်ဘုရားရဲ့ ခမည်းတော်ထံမှာ တောင်းခံတော်မူပါ” ဒီလို
လျှောက်ထားပြီးတော့ ပြန်သွားခဲ့တယ်။ အချိန်တော်တော် ကြာညောင်းသွား
တဲ့အခါ ဆရာတော်ကြီးက မိခင်ထံမှာ ဒုတိယအကြိမ် ထပ်မံပြီးတော့
တောင်းတော်မူပါတယ်။ ဒုတိယအကြိမ်မှာလည်း “အရှင်ဘုရားရဲ့ ခမည်း-
တော်ထံမှာ တောင်းခံတော်မူပါ”လို့ ပြောဆိုကာ ပြန်သွားခဲ့ပြန်တယ်။ နောက်
အချိန် တော်တော်ကြာသွားပြန်တဲ့အခါ တတိယအကြိမ် ထပ်မံပြီးတော့
မိခင်ထံ၌ ဆရာတော်ကြီးက သပိတ်ကို အလှူခံပြန်တယ်။ တတိယအကြိမ်

၃၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

မှာလည်း မိခင်ဖြစ်သူက “အရှင်ဘုရားရဲ့ ခမည်းတော်ထံမှာပဲ တောင်းခံတော်မူပါ”လို့ ထပ်မံပြီး လျှောက်ထားပြန်တယ်။

ဒီလို သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် တောင်းခံတော်မူတဲ့အခါ သုံးကြိမ်စလုံးမှာပဲ မိခင်ဖြစ်သူက ပုံစံတူ အဖြေပေးနေတဲ့အတွက် ဆရာတော်ကြီးက မိခင် ဖြစ်သူအား မေးခွန်းတစ်ခုကို မေးကြည့်တော်မူပါတယ်။ ဘယ်လို မေးတော်မူသလဲ?

“ဒီဒါယကာကြီးဟာ ဘုန်းကြီးရဲ့ ဖခင်အရင်း ဟုတ်ပါရဲ့လား” . .

အဲဒီလို မေးမြန်းကြည့်တော်မူလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ မိခင်ဖြစ်သူက ဖခင်အရင်း ဖြစ်ပါကြောင်းကို ဝန်ခံလျှောက်ထားသွားခဲ့တယ်။

ဆရာတော်ကြီးက ဘာကြောင့် ဒီလို မေးရတာလဲ? အကြောင်းကတော့ ဆွေမျိုးမတော်သူထံ မဖိတ်ကြားထားသူတို့ထံ၌ မတောင်းခံရန် ဘုရားရှင်က သိက္ခာပုဒ်တော်ဖြင့် ပညတ်ထားတော်မူပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဖခင်အရင်း မဟုတ်ခဲ့လျှင် ဆွေမျိုးမတော်သူဘဲ ဖြစ်နေပါတယ်။ ဝိနည်းတော်အရ ဒီလို ဆွေမျိုးမတော်သူထံ၌ မတောင်းခံလိုတဲ့အတွက် ယခုလို ဖခင်အရင်း ဟုတ်မဟုတ်ကို မိခင်ဖြစ်သူအား မေးမြန်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

သာသနာတော်မှာ မှီတင်းနေထိုင်ကြတဲ့ ရှင်ရဟန်းတွေဟာ ဒီလို ဝိနည်းဒေသနာတော်ကို လေးစားကာ ဆွေမျိုးမတော်သူများထံ၌ မတောင်းခံခြင်း၊ ဆွေမျိုးတော်သူများထံ၌လည်း အတောင်းအရမ်း မထူပြောခြင်း အလိုနည်းပါးခြင်းကို ဘုရားရှင်က နှစ်ခြိုက်တော်မူပါတယ်။

ယခုလို အတောင်းအရမ်း ထူပြောလှခြင်း စတဲ့ အတောမသတ်နိုင်တဲ့ လောဘဦးဆောင်နေတဲ့ ကိလေသာ တောချုံ့ပုတ်နှင့် တောချုံ့ပုတ်ရဲ့ အစွယ်အပွားဖြစ်ကြတဲ့ အကုသိုလ်တရား အမျိုးမျိုးတွေကို ရှင်းလင်းသုတ်သင်ပစ်ဖို့ရန် ဒီသုတ္တန်မှာ မြတ်စွာဘုရားက ဆိုဆုံးမနေတော်မူတယ်။ ဘယ်လို ရှင်းကြမလဲ?

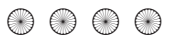
မဂ္ဂင် ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ . . သီလကျင့်စဉ် သမာဓိ ကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်တွေကို တကယ်လက်တွေ့ အောင်အောင်မြင်မြင် မှန်မှန်ကန်ကန် တိတိကျကျ အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်သို့ ဆိုက်သည့် တိုင်အောင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ခြင်းဖြင့် ဒီကိလေသာ တောချုံ့ပုတ်နှင့် အဆွယ်အပွားတွေကို ရှင်းလင်းပစ်ကြရမှာ ဖြစ်တယ်။ ဘုရား ရှင် ဟောကြားထားတော်မူတဲ့ သီလကျင့်စဉ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဒေသနာတွေကတော့ အလွန်ကျယ်ဝန်းလှပါတယ်။ မိမိတို့စွမ်းအားရှိသလောက် လေ့လာကာ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ကြရမှာ ဖြစ်တယ်။ အလားတူပဲ သမာဓိ ကျင့်စဉ်ပိုင်းတွေကလည်း အထိုက်အလျောက် ကျယ်ဝန်းတဲ့သဘော ရှိပါတယ်။ သို့သော်လည်း မိမိတို့စွမ်းအားရှိသလောက် ဈာန်သမာဓိတွေကို ဝိပဿနာဉာဏ်တွေရဲ့ အခြေခံပါဒကဈာန် ဖြစ်နိုင်လောက်အောင် ကျင့်ကြံ ကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝိပဿနာပိုင်းဆိုင်ရာ ကျင့်စဉ်တွေကတော့ ပိုမိုပြီးတော့ နက်ရှိုင်းတဲ့ သဘောလည်း ရှိပါတယ်၊ ခက်ခဲတဲ့သဘောလည်း ရှိပါတယ်။

ဘယ်လိုပင် နက်ခဲခက်ခဲသော်လည်း ဖြူစင်သန့်ရှင်းနေတဲ့ သီလဆိုတဲ့ မြေပေါ်မှာ ရပ်တည်ပြီးတော့ ဈာန်သမာဓိဆိုတဲ့ ကျောက်ဖျာထက်မှာ ဝိပဿနာဉာဏ်ဆိုတဲ့ သန်လျက်ကို မြမြထက်သွားအောင် မလျော့တဲ့ ဇွဲလုံ့လဝီရိယ၊ မမေ့ပျောက်တတ်တဲ့ ထင်လင်းတဲ့သတိတို့ အမြဲတမ်း ခြံရံကာ အဆက်မပြတ် သွေးနေခဲ့မည်ဆိုလျှင်တော့ တစ်နေ့မှာတော့ ဒီဝိပဿနာ ဉာဏ်သန်လျက်ဟာ ထက်မြက်စူးရှလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဝိပဿနာ ဉာဏ်- သန်လျက်ဟာ ထက်မြက်စူးရှလာခဲ့လျှင် ဘယ်လိုပင် ခက်ခဲနက်ခဲသော်လည်း တစ်နေ့မှာတော့ သဒ္ဓါတရား အပြည့်အဝဖြင့် အိမ်ရာတည်ထောင်တဲ့ လူ့ဘောင်ကို စွန့်ခွာကာ အိမ်ရာမတည်ထောင်တဲ့ ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်- ရောက်ပြီး ရှင်ရဟန်းပြုလာတဲ့ အမျိုးကောင်းသား အမျိုးကောင်းသမီးတို့ မျှော်မှန်းနေတဲ့ အရဟတ္တဖိုလ်ပန်းကို ဆင်မြန်းနိုင်ကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်သွားပြီဆိုလျှင်တော့ . . ကိလေသာ

၃၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လွှဲပါနှင့်

တောချုံ့ပုတ်နှင့် ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်ရဲ့ အဆွယ်အပွားတွေကို အနုသယ-
ဓာတ်ငုတ်ပါ မကျန် အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ရှင်းလင်းသုတ်သင်ပြီး
ဖြစ်သွားပါလိမ့်မည်။

ဒီကျင့်စဉ်အရပ်ရပ်တွေထဲက ရှေးဦးစွာ . . ကထာဝတ္ထု ဆယ်ပါး
အကြောင်းကို တရားနာပရိသတ်တွေနဲ့ မိတ်ဆက်ပေးလိုပါတယ် . . ။

အခန်း (၂)

ကထာဝတ္ထု ဆယ်ပါး (ရှေ့ပိုင်း)

ဘုရားရှင်ပြောကြားစေတော်မူလိုသော စကား ဆယ်ခွန်း

ရှေးဦးစွာ သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်တွေနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ ဘုရားရှင်ဘက်က ပြောကြားစေတော်မူလိုတဲ့ စကား (၁၀)ခွန်း အကြောင်းကို ဆက်ပြီး ပြောကြရအောင် . . ။

ရပ်အကြောင်း ရွာအကြောင်း အစားအကြောင်း အဝတ်အကြောင်း ဆွေမျိုးအကြောင်း မိတ်ဆွေအကြောင်း စတဲ့ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရာ လမ်းကြောင်းမှ ဖိလာကန့်လန့် ဖြစ်နေတဲ့၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်နှင့် ထိပ်တိုက် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်နေကြတဲ့ တိရစ္ဆာန်ကထာလို့ ဘုရားရှင်က ရှုတ်ချကာ ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲထားတော်မူတဲ့ စကားအမျိုးမျိုးတွေကို ပိုင်းဖွဲ့ကာ ပြောဆိုနေတာမျိုးကိုတော့ ဘုရားရှင်က နှစ်ခြိုက်တော်မမူပါဘူး။ ဘုရားရှင် ပြောကြားစေတော်မူလိုတဲ့ စကား (၁၀)ခွန်းကိုတော့ အင်္ဂုတ္တိုရ်

၃၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒသကနိပါတ် ပဌမကထာဝတ္ထုသုတ္တန်မှာ^{၁၇} မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထား တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီစကား ဆယ်ခွန်းက ဘာတွေလဲ?

၁။ အပ္ပိစ္ဆကထာ = အလိုနည်းပါးခြင်းနှင့်စပ်တဲ့ တရားစကား၊

၂။ သန္တုဋ္ဌိကထာ = ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းနှင့်စပ်တဲ့ တရားစကား၊

၃။ ပဝိဝေကကထာ = ကင်းဆိတ်မှု ဝိဝေကသုံးဖြာနှင့်စပ်တဲ့ တရားစကား၊

၄။ အသံသဂ္ဂကထာ = ရောရောနှောနှော မနေထိုင်ခြင်းနှင့်စပ်တဲ့ တရား စကား၊

၅။ ဝီရိယာရမ္ဘကထာ = သမထ ဝိပဿနာ ဘာဝနာလုပ်ငန်းရပ်တို့၌ အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း လုံ့လဝီရိယနှင့်စပ်တဲ့ တရား စကား၊

၆။ သီလကထာ = သီလကျင့်စဉ်နှင့်စပ်တဲ့ တရားစကား၊

၇။ သမာဓိကထာ = သမာဓိကျင့်စဉ်နှင့်စပ်တဲ့ တရားစကား၊

၈။ ပညာကထာ = ဝိပဿနာပညာကျင့်စဉ်နှင့်စပ်တဲ့ တရားစကား၊

၉။ ဝိမုတ္တိကထာ = ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်မှု ဝိမုတ္တိနှင့်စပ်တဲ့ တရားစကား၊

၁၀။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနကထာ = အရိယဖိုလ် အသီးအသီးကို ရပြီးနောက် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင်နှင့်စပ်တဲ့ တရားစကား —

အားလုံးပေါင်းလိုက်တော့ စကား (၁၀)မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစကား (၁၀)မျိုးကိုတော့ ပြောသင့်တဲ့ အချိန်အခါမှာ ပြောသင့်တဲ့ အတိုင်းအတာ ပမာဏကို နှိုင်းချိန်ပြီးတော့ ပြောတန်သလောက် ပြောဆိုဖို့ရန် ဘုရားရှင်က ခွင့်ပြုထားတော်မူပါတယ်။ သို့သော် ပြောသင့်တဲ့ စကားတွေပဲ ဆိုပြီးတော့ ဝိုင်းဖွဲ့ကာ “ပြောမဆုံးပေါင် တောသုံးတောင်” လုပ်ကာ “ဟိမဝန္တာ ချီးမွမ်းခန်း တွေ” ဖွင့်ဆိုနေကြခြင်းမျိုးကိုတော့ မြတ်စွာဘုရား နှစ်ခြိုက်တော်မမူပါဘူး။

---

^{၁၇} (အံ၊၃၊၃၅၉။)

ဒီစကား (၁၀)ခွန်းတို့ရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ထပ်မံပြီးတော့ ရှင်းလင်းတင်ပြကြရအောင် . . ။

၁၊ အပို့စ္ဆကထာ = အလိုနည်းပါးခြင်းနှင့် စပ်တဲ့ တရားစကား

ဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်ကို မှီခိုအားထားပြီး နေထိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဆိုတာ အလိုလည်း နည်းပါးရမည်၊ အလိုဆန္ဒ နည်းပါးတဲ့ စကားမျိုးကိုလည်း ပြောဆိုတတ်ရမည်၊ အလိုရမ္မက်တွေ အားကောင်းစေတဲ့ စကားမျိုးကို မပြောဆိုဘဲ ရှောင်ကြဉ်နိုင်ရမည်။

ဒီနေရာမှာ အဋ္ဌကထာ ဋီကာများက^{၁၈} ရှင်းလင်းတင်ပြထားတော်မူကြတဲ့ ကုစ္ဆာ (= အလိုရှိပုံ) အမျိုးမျိုးတွေကို ပြောကြရအောင် . . ။

- ၁။ အတြိစ္ဆ = အပိုအလွန် အလိုရှိခြင်း၊
- ၂။ ပါပိစ္ဆ = ယုတ်မာတဲ့ အလိုဆိုးရှိခြင်း၊
- ၃။ မဟိစ္ဆ = မိမိရဲ့ အတိုင်းအတာပမာဏကို မသိဘဲ မကြည့်ဘဲ ခံယူခြင်း၊
- ၄။ အပို့စ္ဆ = အလိုနည်းပါးခြင်း . .

ဒီလို (၄)မျိုးခွဲကာ ဖွင့်ဆိုထားကြပါတယ်။ ဒီ (၄)မျိုးကို တစ်ခုပြီးတစ်ခု အစဉ်အတိုင်း ရှင်းလင်းကြရအောင်။ ရှေးဦးစွာ အတြိစ္ဆ အကြောင်းကို စတင်ပြောကြစို့ . . ။

အတြိစ္ဆ = အပိုအလွန် အလိုရှိခြင်း

အတြိစ္ဆ ဆိုတာကတော့ မိမိရရှိတဲ့ လာဘ်လာဘနှင့် မကျေနပ်ဘဲ အပိုတွေ ထပ်ခါထပ်ခါ လိုချင်မှုမျိုးကို ဆိုလိုတယ်။ ဥပမာ - ဆွမ်းတစ်ကော် လောင်းလျှူလိုက်လျှင် မကျေနပ်သေးဘူး၊ နှစ်ကော်လောက် လိုချင်ပြန်တယ်၊ သုံးကော်လောက် လိုချင်ပြန်တယ်၊ ဟင်းတစ်ခွက်လောက် လောင်းလျှူ

---

^{၁၈} (ဥဒါန၊ဌ၊၂၀၅။ အံ၊ဋီ၊၃၊၂၇၅-၂၇၆။)

၃၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

လိုက်လျှင် မကျေနပ်သေးဘူး။ နှစ်ခွက် သုံးခွက်လောက် လိုချင်ပြန်တယ်။ တစ်ဖွန်းလောက် လောင်းလျှိုလိုက်လျှင် မကျေနပ်သေးဘူး။ နှစ်ဖွန်း သုံးဖွန်း လောက် လိုချင်ပြန်တယ်။ ဒီလို ရရသမျှနှင့် မကျေနပ်နိုင်ဘဲ မျှတရုံနှင့် မကျေနပ်နိုင်ဘဲ အပိုအလွန်တွေကို လိုချင်နေတာမျိုးကို အကြံစားလို့ ခေါ်ဆိုတယ်။ ဘာကြောင့် ဒီလို အပိုအလွန်တွေကို လိုချင်နေရတာလဲ။ အားလုံး သိကြပါလိမ့်မည်။ “ဘာလေးတွေအတွက် ညာလေးတွေအတွက်” ဒီလို အကြောင်းအမျိုးမျိုးတွေ ပြကာ အပိုအလွန်တွေကို လိုချင်နေကြခြင်း ဖြစ်တယ်။ စားမကုန်တော့လည်း သွန်ပစ်ကြပြန်တယ်။

ဒီလို အပိုအလွန်တွေကို လိုလားတောင့်တနေတဲ့ အကြံစားပုဂ္ဂိုလ်မျိုး တွေကို ရည်ညွှန်းကာ ဘုရားရှင်က မိတ္တဝိန္ဒကဇာတ်တော်များကို^၉ ဟောကြား ထားတော်မူခဲ့ကြောင်းကို အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့က^{၁၀} ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ ကြပါတယ်။

မိတ္တဝိန္ဒကဇာတ်

ဒီဇာတ်တော်ကတော့ ကဿပမြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်အခါက ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့ ဇာတ်ကြောင်း ဝတ္ထု ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုအချိန်အခါက ကုဋေ ရှစ်ဆယ်မက ကြွယ်ဝချမ်းသာတဲ့ မိသားစုတစ်ခု ရှိခဲ့တယ်။ ဇနီးမောင်နှံ နှစ်ဦးတို့ဟာ ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင်ရဲ့ တပည့်သာဝက သောတာပန် အရိယာသူတော်ကောင်းတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ သူတို့မှာ သားတစ်ယောက် ရှိတယ်။ ဒီသားကတော့ သာသနာတော်ကို ကြည်ညိုလေးစားတဲ့စိတ်ထား မရှိ ဖြစ်ခဲ့တယ်။ ဒီသားကို အဋ္ဌကထာများက သောတာပန်အရိယာ သူတော် ကောင်းဖြစ်တဲ့ မိခင်ကဲ့သို့သော မိတ်ကောင်းဆွေကောင်းတွေကိုပင် ပြစ်မှား တတ်တဲ့အတွက် **မိတ္တဝိန္ဒက**လို့ ခေါ်ဆိုထားတယ်။ မိဘတွေက ဒါနပြုဖို့ သီလဆောက်တည်ကျင့်သုံးဖို့ ဥပုသ်ဆောက်တည်ကျင့်သုံးဖို့ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ဖို့ အကြိမ်ကြိမ်

^၉ (ဇာဠာ၄၊ ၁၀ . . ။)

တိုက်တွန်းသော်လည်း မိဘတွေရဲ့စကားကို မနာယူခဲ့ပေ။ ဖခင် ကွယ်လွန် သွားပြီးနောက် တစ်နေ့မှာ မိခင်ဖြစ်သူက ရှိနေတဲ့ စည်းစိမ်ဥစ္စာနှစ်တွေနှင့် အိမ်ကို စီမံကွပ်ကဲရန် တိုက်တွန်းပြန်တယ်။ မိခင်ရဲ့စကားကို မနာယူ ဖြစ်ခဲ့ ပြန်တယ်။ တစ်နေ့မှာတော့ မိခင်ဖြစ်သူက သားဖြစ်သူကို “နင်ဟာ . . . ဘုရားရှင်ရဲ့ ကျောင်းတော်သို့ သွားပြီးလျှင် တစ်နေ့တာ ဥပုသ်ဆောက်တည် ကျင့်သုံးပါ။ ပြီးတော့ ညအခါ တရားနာယူပါ။ တရားလည်း ကျင့်ပါ။ ဒီလို ပြုလုပ်မည်ဆိုလျှင် မနက် အိမ်ကို ပြန်လာတဲ့အခါ နင့်ကို ငါ အသပြာ တစ်ထောင်ပေးမည်” လို့ ချော့မော့ကာ ပြောဆိုခဲ့ပါတယ်။ သားဖြစ်သူကလည်း အသပြာတစ်ထောင် ရမည်ဆိုသဖြင့် သဘောတူညီခဲ့တယ်။ နံနက်စာ စားပြီး နောက် ကျောင်းတော်သို့ သွားကာ ဥပုသ်ဆောက်တည်ကျင့်သုံးခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ ညအခါမှာ တရားနာယူမှု မရှိဘဲ တရားလည်း မကျင့်ဘဲ တစ်နေရာ မှာ အိပ်စက်ကာ နံနက်မိုးလင်းတော့ အိမ်ကို ပြန်လာခဲ့တယ်။ အိမ်ကို ပြန်ရောက်တဲ့အခါ မိခင်ဖြစ်သူကလည်း ကတိအတိုင်း အသပြာ ထောင်ထုပ် ကို ပေးအပ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီအသပြာတစ်ထောင်ကို အရင်းတည်ကာ သားဖြစ်သူ က အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်လိုက်ရာ မကြာမီ အချိန်ကာလအတွင်းမှာပဲ သိန်းနှစ်ဆယ် ရရှိခဲ့ပါတယ်။ ထိုသိန်းနှစ်ဆယ်မျှဖြင့် မရောင့်ရဲနိုင်သေး အားမရနိုင်သေး ဖြစ်နေပြန်တယ်။ ပင်လယ်ခရီးဖြင့် သွားရောက်ကာ ကုန်ကူးသန်း ရောင်းဝယ်လိုကြောင်း မိခင်ထံ တင်ပြလာခဲ့ပြန်တယ်။ မိခင်က လည်း သားတစ်ဦးတည်းသာ ရှိနေသည်က တစ်ကြောင်း အိမ်မှာလည်း စည်းစိမ်ဥစ္စာနှစ်တွေက များစွာ ရှိနေသည်က တစ်ကြောင်း ဒီလို အကြောင်း- ကြောင်းတွေကြောင့် အန္တရာယ်များလွန်းလှတဲ့ ပင်လယ်ခရီးကို မသွားဖို့ရန် အကြိမ်ကြိမ် တားမြစ်ခဲ့တယ်။ အကြိမ်ကြိမ် တောင်းပန်ခဲ့တယ်။ သို့သော် သားကတော့ မိခင်စကားကို မနာယူခဲ့ပါဘူး။ မိခင်က သားရဲ့လက်ကို ဆွဲကာ မသွားဖို့ရန် အတင်းတားမြစ်ခဲ့ပေမဲ့လည်း မိခင်ကို လဲသွားအောင် ရိုက်ပုတ် တွန်းလှဲကာ အိမ်ကနေ ထွက်ခွာပြီးတော့ လှေသင်္ဘောဖြင့် ပင်လယ်ခရီးကို သွားခဲ့ပါတယ်။

၃၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

သို့သော် ခုနစ်ရက်လောက် ကြာညောင်းသွားတဲ့အခါ လှေသင်္ဘောဟာ ကျောက်ချထားသလို နေရာမရွေ့တော့ဘဲ ပင်လယ်ထဲမှာ ရပ်တန့် တည်နေခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ကာဠကဏ္ဍိခေါ်တဲ့ လူယုတ်မာစာရေးတံမဲ ကောက်ယူရန် အားလုံးက သဘောတူညီကြတဲ့အတွက် စာရေးတံမဲ ကောက်လေရာ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ဒီစာရေးတံမဲဟာ မိတ္ထဝိန္ဒကလက်ထဲကိုပဲ ရောက်ရှိသွားခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ လှေသင်္ဘောသားများဟာ သစ်သားပျဉ်ချပ် တစ်ခုဖြင့် ဖောင်ဖွဲ့ချည်ပြီးတဲ့နောက် မိတ္ထဝိန္ဒကကို ဖောင်ပေါ်တင်ကာ ပင်လယ်ထဲကို မျှောလွှတ်လိုက်ကြတယ်။ ထိုအခါကျမှ လှေသင်္ဘောဟာ မြားကို လေးညှို့မှ ပစ်လွှတ်လိုက်သလို လျင်မြန်စွာ သွားလို့ ရရှိသွားခဲ့ပါတယ်။

မိတ္ထဝိန္ဒကလည်း သစ်သားပျဉ်ချပ်ဖောင်ဖြင့် ပင်လယ်ထဲ မျောသွားလေရာ ကျွန်းတစ်ခုကို ဆိုက်ရောက်သွားခဲ့တယ်။ အဲဒီကျွန်းမှာ ဝေမာနိက ပြိတ္တာအမျိုးသမီး (၄)ဦးတို့ဟာ ဖန်ဗိမာန်နဲ့ နေထိုင်နေကြတယ်။ သူတို့ဟာ သူတို့ထူထောင်ခဲ့တဲ့ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခအမျိုးမျိုးကို ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် ခံစားကြရပြီးနောက် သူတို့ ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ ကုသိုလ်ကံရဲ့စွမ်းအားကြောင့် အဲဒီဖန်ဗိမာန်ထဲမှာ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် နတ်စည်းစိမ်လို စည်းစိမ်ချမ်းသာသုခအဝဝကို သုံးဆောင်ခံစားနေကြရတဲ့ ဝေမာနိကပြိတ္တာမျိုးတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ မိတ္ထဝိန္ဒကလည်း ထိုအမျိုးသမီး (၄)ဦးတို့နှင့်အတူ အဲဒီဖန်ဗိမာန်ထဲမှာပဲ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် စည်းစိမ်ချမ်းသာတွေကို သုံးဆောင်ခံစားနေခဲ့ပါတယ်။ ခုနစ်ရက်ပြည့်တဲ့အခါ ထိုအမျိုးသမီးတွေဟာလည်း ဆင်းရဲဒုက္ခခံစားဖို့ရန်အတွက် ဗိမာန်မှ ထွက်ခွာခါနီးမှာ “ခုနစ်ရက်ကြာလျှင် သူတို့ ပြန်လာမှာဖြစ်တဲ့အကြောင်း ဒီဗိမာန်မှ အခြားအရပ်တစ်ပါးသို့ မထွက်ခွာဖို့အကြောင်းတို့ကို မှာကြားပြီးနောက်” ထွက်ခွာသွားကြတယ်။

မိတ္ထဝိန္ဒကလည်း ဒီစည်းစိမ်လောက်နဲ့ မရောင့်ရဲနိုင်သေးဘဲ နောက်ထပ် စည်းစိမ် အပိုအလွန်တွေကို လိုလားတဲ့အတွက် မိမိရဲ့ မူလပျဉ်ချပ်ဖောင်ဖြင့်

မျှောကာ ပင်လယ်ခရီးကို ဆက်ခဲ့ပြန်တယ်။ ကျွန်းတစ်ကျွန်းကို ဆိုက်ရောက်သွားတဲ့အခါ ငွေဗိမာန်နဲ့ စည်းစိမ်ခံစံနေကြတဲ့ အလားတူ ဝေမာနိက ပြိတ္တာအမျိုးသမီး (၈)ဦးတို့နှင့် ဆုံစည်းမိပြန်တယ်။ ထို (၈)ဦးတို့နှင့် ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် စည်းစိမ်ခံစားနေရရှိမှုဖြင့် မတင်းတိမ် မရောင့်ရဲနိုင်သေးဘဲ ထိုအမျိုးသမီးတို့ ဆင်းရဲဒုက္ခခံဖို့ရန် ထွက်ခွာသွားကြတဲ့အခါ မိမိရဲ့ ပျဉ်ချပ်ဖောင်ငယ်ဖြင့် မျှောကာ ပင်လယ်ခရီးကို ဆက်ခဲ့ပြန်တယ်။ ကျွန်းတစ်ကျွန်းကို ဆိုက်ရောက်သွားတဲ့အခါ ပတ္တမြားဗိမာန်နဲ့ စည်းစိမ်ခံစားနေကြတဲ့ အလားတူ ဝေမာနိက ပြိတ္တာအမျိုးသမီး (၁၆)ဦးတို့နှင့် ဆုံစည်းမိပြန်တယ်။ ထိုအမျိုးသမီး (၁၆)ဦးတို့နှင့် ပတ္တမြားဗိမာန်အတွင်းမှာ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် စည်းစိမ်ခံစားနေရရှိမှုဖြင့် မရောင့်ရဲ မတင်းတိမ်နိုင်သေးတဲ့အတွက် ထိုအမျိုးသမီးတို့ ဆင်းရဲဒုက္ခခံဖို့ရန် ထွက်ခွာသွားကြတဲ့အခါ မိမိရဲ့ ပျဉ်ချပ်ဖောင်ငယ်ဖြင့် မျှောကာ ပင်လယ်ခရီးကို ဆက်ခဲ့ပြန်တယ်။ ကျွန်းတစ်ကျွန်းကို ဆိုက်ရောက်သွားတဲ့အခါ ရွှေဗိမာန်ထဲမှာ စည်းစိမ်ခံစံနေကြတဲ့ အလားတူ ဝေမာနိက ပြိတ္တာအမျိုးသမီး (၃၂)ဦးတို့နှင့် ဆုံစည်းမိပြန်တယ်။ ထိုအမျိုးသမီး (၃၂)ဦးတို့နှင့်အတူ နတ်စည်းစိမ်တမျှ ကြီးကျယ်လှတဲ့ ချမ်းသာသုခအဝဝတွေကို ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် သုံးဆောင်ခံစားပြန်တယ်။ သို့သော် ဒီစည်းစိမ်မျှလောက်နဲ့လည်း မကျေနပ်နိုင်သေး မရောင့်ရဲနိုင်သေး မတင်းတိမ်နိုင်သေး ဖြစ်နေပြန်တယ်။ နောက်ထပ် အပိုအလွန်တွေကို ထပ်မံပြီးတော့ အလိုရှိနေပြန်တယ်။

တရားနာပရိသတ်တွေ . . ဘယ်လိုများ သဘောရကြသလဲ၊ ဒီလောက်ဆိုရင် ကျေနပ်လောက်ဖို့တော့ မကောင်းဘူးလား။ သို့သော် အပိုအလွန်တွေကို အလိုရှိနေကြတဲ့ အတြိစ္ဆသမားတို့ရဲ့ လောဘစွမ်းအားကတော့ မရောင့်ရဲနိုင်သေး ဖြစ်နေပြန်တယ်။ ဒီလို မရောင့်ရဲနိုင်ခြင်းဟာ နောက်ထပ် ဆင်းရဲဒုက္ခတွေ ရဖို့ရန် အကြောင်းတရားတွေ ဖြစ်နေတယ်ဆိုတာကိုလည်း မောဟတရားက ဖုံးအုပ်ထားတဲ့အတွက် ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင် မဆင်ခြင်နိုင် ဖြစ်နေတယ်။

ဒီတော့ နောက်ထပ် သူဟာ ဘာတွေကို ဆက်လုပ်ပြန်သလဲ?

အဲဒီ (၃၂)ဦးသော အမျိုးသမီးတို့ ဆင်းရဲဒုက္ခခံစားဖို့ရန်အလှည့်သို့ ရောက်ရှိလာကြတဲ့အတွက် ရွှေဗိမာန်မှ ထွက်ခွာသွားကြတဲ့အခါ မိမိရဲ့ ပျဉ်ချပ်ဖောင်ငယ်ဖြင့် မျှောကာ ပင်လယ်ခရီးကို ဆက်ခဲ့ပြန်တယ်။ မိမိ ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ အမိကို ပြစ်မှားခဲ့တဲ့ အကုသိုလ်ကံတို့ရဲ့စွမ်းအားကြောင့် ဥဿဒငရဲငယ်တစ်ခုကို ဆိုက်ရောက်သွားခဲ့တယ်။ သေခါနီး ငရဲနိမိတ် ထင်နေခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်အခါမှာ လူ့ဘဝ လူ့ခန္ဓာကိုယ်ကို အကျိုးပေးနေတဲ့ ကုသိုလ်ကံအရှိန်အဝါ ကုန်ခန်းသွားတဲ့အတွက် လူ့ဘဝ လူ့ခန္ဓာကိုယ် ပျောက်ကာ ငရဲဘဝကို အကျိုးပေးမည့် အမိကို စော်ကားခဲ့တဲ့ အကုသိုလ်ကံတွေရဲ့စွမ်းအားကြောင့် ငရဲဘဝ ငရဲခန္ဓာကိုယ်ဟာ ဘွားကနဲ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခဲ့တယ်။ ကိုယ်ထင်ရှား ဘွားကနဲဖြစ်တဲ့ ဩပပါတိက ပဋိ-သန္ဓေမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မိတ္တဝိန္ဒကဟာ ခုလို စိတ္တက္ခဏ မခြားဘဲ ခန္ဓာကိုယ် ပြောင်းလဲသွားတာကို လျင်မြန်တဲ့အတွက် သတိမပြုမိလိုက် ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

ဒီငရဲကိုလည်း တံတိုင်းလေးဘက် ကာရံထားတဲ့ လှပတင့်တယ်တဲ့ မြို့တစ်မြို့အဖြစ်နဲ့ သူ့အာရုံထဲမှာ ထင်မြင်နေတယ်။ အကျိုးပေးဖို့ရန် ရင့်ကျက်လာတဲ့ အကုသိုလ်ကံတွေရဲ့စွမ်းအားကြောင့် ခုလို မကောင်းတဲ့ အာရုံကို ကောင်းတဲ့အာရုံအဖြစ်နဲ့ ထင်မြင်နေခြင်း ဖြစ်တယ်။ ဒီမြို့မှာ ငါ ဘုရင်ပြုလုပ်မည်ဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်ဖြင့် မြို့ထဲကို ဝင်ရောက်သွားခဲ့တယ်။ သူ့ကိုယ်သူ ငရဲသား ဖြစ်နေတာကိုရော ငရဲသို့ ရောက်နေတာကိုရော မသိ ဖြစ်နေတယ်။ သူထူထောင်ထားခဲ့တဲ့ အကုသိုလ်ကံတို့ရဲ့စွမ်းအားကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်နေရာရောက်တော့ ဦးထိပ်ထက်၌ သင်ဓုန်းစက်ဖြင့် အခုတ် ခံနေရတဲ့ ငရဲသားတစ်ဦးကို သွားတွေ့တယ်။ သွေးတွေ ဖြာထွက်အောင် ခုတ်နေတဲ့ ဒီသင်ဓုန်းစက်ကို မိတ္တဝိန္ဒကရဲ့အာရုံထဲမှာ လှပတင့်တယ်တဲ့ ပဒုမ္မာ ကြာပန်းကြီးအသွင် ထင်မြင်နေတယ်။ ငရဲသားရဲ့လည်ပင်းမှ စီးကျလာတဲ့ သွေးတွေကိုလည်း စန္ဒကူးနဲ့သာရည်တွေ လိမ်းကျံထားတယ်လို့ ထင်မြင်

နေတယ်။ ရုန်းထွက်မပြေးနိုင်အောင် ငရဲသားရဲ့ရင်ဘတ်မှာ ချည်နှောင်ထားတဲ့ အနှောင်အဖွဲ့အမျိုးမျိုးတွေကိုလည်း အဆင်းတန်ဆာအမျိုးမျိုးတွေနဲ့ ဆင်မြန်းထားတယ်လို့ ထင်မြင်နေတယ်။ ဒါကြောင့် ငရဲသားအသစ်ဖြစ်နေတဲ့ မိတ္ထဝိန္ဒကက အဲဒီသင်ဇုန်းစက်ကို ငရဲသားထံမှ မရအရ တောင်းယူကာ သူ့ရဲ့ဦးထိပ်ထက်မှာ ပန်ဆင်ခိုင်းလိုက်ပါတယ်။ မူလငရဲသားလည်း အကုသိုလ်ကံ အရှိန်အဝါကုန်သဖြင့် ငရဲမှ ကျွတ်လွတ်ကာ ကွယ်ပျောက်သွားခဲ့ပါတယ်။ မိတ္ထဝိန္ဒကငရဲသားလည်း ဆက်လက်ကာ ယခင်ငရဲသားကဲ့သို့ ငရဲဒုက္ခအမျိုးမျိုးကို ခံနေရပြန်တယ်။^{၁၉}

မိမိရရှိထိုက်တဲ့ အတိုင်းအတာပမာဏထက် ပိုလွန်ကာ အလိုရှိနေတဲ့ အကြံစွဲ လောဘသမားတို့ သွားရမည့်လမ်းကို ဘုရားရှင်က ထုတ်ဆောင်ကာ ရဟန်းတော်တို့ကို ဆိုဆုံးမထားတော်မူခဲ့တဲ့ ထုံးဟောင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။

သဒ္ဓါဒေယျ ဝိနိပါတ်

န ၈ ဘိက္ခုဝေ သဒ္ဓါဒေယျ ဝိနိပါတေတဗ္ဗံ၊ ယော ဝိနိပါတေယျ၊ အာပတ္တိ ဣတ္ထဋဿ။^{၂၀}

နောက်တစ်ခု ထပ်ပြောဦးမည်။ ဆွမ်းတွေကို အပိုအလွန် အလှူခံပြီးတော့ စားမကုန်လို့ စွန့်ပစ်ကြပြန်တယ်။ ဟိုနေရာမှာ သွားစွန့်ပစ်လိုက် ဒီနေရာမှာ သွားစွန့်ပစ်လိုက် ပြုလုပ်ကြတယ်။ ပတ်ဝန်းကျင် မသန့်ရှင်းမှုတွေလည်း ဖြစ်ပေါ်လာကြပြန်တယ်။ ဒီလို အပြုအမူမျိုးတွေကို ဘုရားရှင်ဟာ နှစ်ခြိုက်တော်မမူပါဘူး။ ဒီဆွမ်းတွေဟာ အလှူရှင်တို့က ရတနာသုံးတန်တို့ရဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်တွေနှင့် ကံ-ကံရဲ့အကျိုးတရားတို့ကို ရည်မျှော်ကာ လှူဒါန်းပူဇော်ထားတဲ့ ဒက္ခိဏာခေါ်တဲ့ မြတ်သော အလှူဒါနပစ္စည်းတွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီလို သဒ္ဓါတရားပြဓာန်းလျက် လှူဒါန်းပူဇော်ထားတဲ့ ပစ္စည်းတွေကို ဖရိဖရဲ ဖြန့်ကျဲလျက် ပျက်စီးအောင် ဖျက်ဆီးခဲ့လျှင်၊ တစ်နည်း ပြောရလျှင်တော့ အလွဲသုံး

^{၂၀} (ဝိ၊၃၊၄၁၂။)

၄၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လဲ့ပါနဲ့

စားပြုလုပ်ခဲ့လျှင် ဒုက္ခိဋ္ဌအာပတ်သင့်စေ^{၂၀} ဆိုပြီးတော့ . . ဒီလို ဘုရားရှင်က သိက္ခာပုဒ်တော် ပညတ်ကာ တားမြစ်ထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဆွမ်းတွင် သာမက ပစ္စည်းလေးပါးစလုံးကိုပင် ရှိရှိသေသေ လေးလေးမြတ်မြတ် ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ကာ စည်းကမ်းတကျ အသုံးပြုနေတာမျိုးကိုသာ ဘုရားရှင် ဘက်က ကြည့်ရှုတော်မူလိုတယ်။ မြင်တော်မူလိုတယ်။ အလွဲသုံးစားပြုလုပ် တယ်ဆိုတာ မိဘကလွဲလျှင် မစွန့်သင့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို စွန့်ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို မစွန့်ဖို့ရန် ဘုရားရှင်က တားမြစ်ထားတော်မူခဲ့တဲ့ သိက္ခာပုဒ်တော် တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ သာသနာတော်ကို မှီတင်းနေထိုင်ကြတဲ့ သူတော်ကောင်းတွေကို ဆိုဆုံးမထားတော်မူခဲ့တဲ့ အဆုံးအမ ဩဝါဒစကားတော်တွေသာ ဖြစ်ကြ ပါတယ်။

ရှေးရှေးဆရာတော်ကြီးများရဲ့ အဆုံးအမ ဩဝါဒ တစ်ခုကို ဒီနေရာမှာ ထပ်ပြီးတော့ ပြောပြဦးမည်။ ရှေးရှေးဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တို့ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုအရ မွန်မြတ်သော စိတ်စေတနာ ခြံရံလျက်ရှိတဲ့ သဒ္ဓါဓာတ်ဖြင့် အချို့အချို့သော ကျေးရွာများရဲ့ သင့်တင့်လျောက်ပတ် ကောင်းမြတ်တဲ့ ရွာလယ်တစ်နေရာမှာ သာလာယံ ဇရပ်တွေကို ဆောက်လုပ်ကာ လှူဒါန်း ပူဇော်ထားကြတယ်။ ဦးတည်ချက်ကတော့ ရဟန်းရှင်လူ မည်သူမဆို ဧည့်သည်အာဂန္တုအဖြစ်နဲ့ ခေတ္တခဏ တည်းခိုရန်အတွက် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ဇရပ်မျိုးတွေကို မည်သည့်သံဃာမဆို အရပ်လေးမျက်နှာမှ ဆိုက်ရောက်တော် မူလာတဲ့ သံဃာတော်များလည်း တည်းခိုရန်အတွက် ရည်ညွှန်းချက်လည်း ပူးတွဲပါဝင်နေခြင်းကြောင့် သံဃိကအဆောက်အဦးနှင့် အလားတူတဲ့အတွက် သံဃိကအဆောက်အဦးကဲ့သို့ သဘောထားကာ ဝိနည်းဒေသနာတော်နှင့် အညီ သံဃိကအဆောက်အဦးကို သုံးစွဲသလို သုံးစွဲရမည်လို့ ရှေးရှေးဆရာ-တော်ကြီးများက ဆိုဆုံးမထားတော်မူခဲ့ကြပါတယ်။

အလားတူပဲ ဖားအောက်တောရမှာ အလှူရှင်များက ဆွမ်းတွေ လာရောက်လှူဒါန်းပူဇော်ကြတယ်။ အလှူရှင်တွေရဲ့ ဦးတည်ချက်ကတော့ သံဃာတော်များကို အများဆုံး ဦးတည်ထားပါတယ်။ သို့သော်လည်း သီလရှင်

ယောဂီ အမျိုးသားယောဂီ အမျိုးသမီးယောဂီတွေအတွက်လည်း ဦးတည်ချက် တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ပါဝင်လျက်ရှိနေပါတယ်။ သာလာယံဇရပ်ကို ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းပူဇော်တဲ့ ပုံစံမျိုးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဆိုလိုတာကတော့ ဒီဆွမ်းတွေဟာ အရပ်လေးမျက်နှာမှ ဤကျောင်းတိုက်ကို ဆိုက်ရောက်တော်မူလာတဲ့ သံဃာ-တော်များအတွက် အဓိကရည်ညွှန်းချက် ပါဝင်နေခြင်းကြောင့် တစ်စိတ် တစ်ဒေသအားဖြင့် သံဃိကပစ္စည်းနှင့် အလားတူနေပါတယ်။ ဒီလို သံဃိက ပစ္စည်းမျိုးကို အလှူရှင်တွေရဲ့ သဒ္ဓါတရား ပျက်စီးလောက်အောင် ဖရိုဖရဲ ဖြန့်ကျဲကာ ဖျက်ဆီးခြင်းမျိုးကိုတော့ ဘုရားရှင်က သိက္ခာပုဒ်တော် ပညတ်ကာ တားမြစ်ထားတော်မူပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို သံဃာ့လာဘ်လာဘတွေကို ဖျက်ဆီးပစ်ခြင်းဟာ အလွန်လည်း အပြစ်ကြီးပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ လောသ-ကတိဿမထေရ်ရဲ့ ထုံးကလေးကို အတိုချုပ်ပြီးတော့ ထပ်ပြောဦးမည်။

လောသကတိဿမထေရ် အလောင်းအလျာ

လောသကတိဿမထေရ်အလောင်းအလျာ သူတော်ကောင်းဟာ ကဿပဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်အတွင်းမှာ နှစ်ပေါင်း နှစ်သောင်းခန့် သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်တွေကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများ အားထုတ်ခဲ့တဲ့ တောနေရဟန်းတော်တစ်ပါး ဖြစ်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ မိမိရဲ့ ကျောင်း-ဒါယကာက အခြားရဟန်းသံဃာတော်တို့အပေါ်၌ ကြည်ညိုလေးစားမှုကို မကြည့်ရှုနိုင် မရှုစိမ့်နိုင်တဲ့ ကုလမစ္ဆရိယတရားရဲ့ လွှမ်းမိုးမှုကြောင့် ရဟန္တာ အရှင်မြတ် တစ်ပါးအတွက် ကျောင်းဒါယကာက လှူဒါန်းပူဇော်လိုက်တဲ့ ဆွမ်းတွေကို လမ်းခုလတ် တစ်နေရာမှာ တောက်လောင်နေတဲ့ မီးပုံထဲသို့ စွန့်ပစ်ခဲ့ဖူးတယ်။ ကျောင်းကို ပြန်ရောက်တဲ့ အခါမှာ အာဂန္တုရဟန္တာအရှင်-မြတ်ဟာ အရပ်တစ်ပါးကို ဖယ်ခွာကြွသွားပြီဆိုတာကို သိရှိလိုက်တဲ့အခါမှာ နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်မှုတွေ များစွာ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ မသေမီ ဘဝတစ်လျှောက် မှာလည်း အကြိမ်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီအကုသိုလ်ကံဟာ သေခါနီးကာလမှာ အကျိုးပေးဖို့ရန် ရင့်ကျက်လာပြန်တယ်။ နှစ်ပေါင်းများစွာ

သူကျင့်ခဲ့တဲ့ သီလကုသိုလ် သမာဓိကုသိုလ် ပညာကုသိုလ်တရားတွေက ဒီအကုသိုလ်ကံရဲ့ စွမ်းအားကို မဖယ်ရှားနိုင် မတွန်းလှန်နိုင် ဖြစ်နေခဲ့ကြတယ်။ ဒီအကုသိုလ်ကံကြောင့်ပဲ ငရဲသို့ရောက်ရှိကာ ငရဲမှာ နှစ်သန်းပေါင်းများစွာ ဆင်းရဲဒုက္ခအမျိုးမျိုးတွေကို ခံစားရပြန်တယ်။ ငရဲမှ ကျွတ်လာပြန်တော့လည်း ပြိတ္တာဘဝ တိရစ္ဆာန်ဘဝ လူ့ဘဝဆိုတဲ့ ဘဝထိုထိုမှာ တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှသော်လည်း အစာကို ဝအောင် မစားခဲ့ရစဖူးဘူး။ အငတ်ငတ် အပြတ်ပြတ်နဲ့ပဲ ဘဝတွေကို အဆုံးသတ်ခဲ့ရတယ်။ နောက်ဆုံးဘဝမှာလည်း လှည့်လည်သွားလာနိုင်တဲ့ အရွယ်ကို ရောက်တဲ့အခါ မိဘတွေရဲ့ စွန့်ပစ်မှုကို ခံယူရပြန်တယ်။ အငတ်ငတ် အပြတ်ပြတ်နဲ့သာ ရှာဖွေစားသောက်နေခဲ့ရတယ်။

ခုနစ်နှစ်သားအရွယ်သို့ ရောက်ရှိတဲ့အချိန်အခါမှာ . . လက်ဝယ် ခွက်စွဲလျက် လှည့်လည်၍ တောင်းစားနေရာက တစ်နေ့မှာ သူတစ်ပါးတို့ အိုးခွက်ပန်းကန်တွေကို ဆေးပြီးနောက် စွန့်ပစ်လိုက်တဲ့ ပန်းကန်ဆေးရေထဲမှာ ပါလာတဲ့ မြေပေါ်မှာ ပြန့်ကျဲနေတဲ့ ထမင်းလုံးကလေးများကို တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ လိုက်ကောက်ကာ စားသုံးနေရတာကို အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးက မြင်တွေ့တော်မူလိုက်တဲ့အခါ အလွန်သနားကရုဏာ သက်တော်မူတဲ့အတွက် ကျောင်းကို ခေါ်ဆောင်သွားကာ ရှင်ပြုပေးတော်မူလိုက်ပါတယ်။ ရှင်ဖြစ်ပြီးနောက် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီးက လောသကတိဿ သာမဏေကို ခေါ်ဆောင်ကာ ရွာတွင်းသို့ ဆွမ်းခံကြွခဲ့မည် ဆိုလျှင် လောင်းလှူသူ မရှိလောက်အောင် ဖြစ်နေပြန်တယ်။ အကယ်၍ လောင်းလှူလိုက်ပြန်တော့လည်း လောသကတိဿရဲ့ သပိတ်ထဲကို ရောက်ရှိသွားတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက်တည်း ဆွမ်းတွေဟာ ပျောက်ပျက်သွားကြပြန်တယ်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာကိုယ်တော်မြတ်ကြီးလည်း နောက်ပိုင်းမှာတော့ လောသကတိဿ သာမဏေကို မခေါ်ဆောင်တော့ဘဲ တစ်ပါးတည်းသာ ဆွမ်းခံကြွတော်မူခဲ့ပါတယ်။

သို့သော် လောသကတိဿဟာ ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက်တော်
အခါက ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ သီလကုသိုလ်ကံ သမာဓိကုသိုလ်ကံ ပညာ
ကုသိုလ်ကံတို့ကလည်း အရှိန်အဝါကောင်းမွန်စွာဖြင့် အားပေးထောက်ပံ့နေ
ကြတဲ့အတွက် ဆရာဖြစ်တော်မူတဲ့ အရှင်သာရိပုတ္တရာကိုယ်တော်မြတ်ကြီး
ထံမှ သင်ကြားနာယူခဲ့ရတဲ့အတိုင်း သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို အပတ်
တကုတ် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်လေရာ တစ်နေ့မှာတော့ အရ-
ဟတ္ထဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်သွားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူပြီး
နောက်လည်း အတိတ်က ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ အကုသိုလ်ကံအရှိန်အဝါက
မကုန်ခန်းနိုင်သေးတဲ့အတွက် အငတ်ငတ် အပြတ်ပြတ်နဲ့ပဲ ဘဝခရီးကို
ဆက်လက်ပြီး သွားနေရပြန်တယ်။ တစ်နေ့မှာတော့ အသက်ရှည်မှု အာယု-
သင်္ခါရကို ဆက်လက်တည်တံ့အောင် ပြုပြင်ဖန်တီးပေးနေတဲ့ အတိတ်က
ထူထောင်ခဲ့တဲ့ ကုသိုလ်ကံတွေက အရှိန်အဝါ ကုန်ဆုံးလာပြီ ဖြစ်တဲ့အတွက်
ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူဖို့ရန် နေ့ရက်အချိန်အခါသို့ ဆိုက်ရောက်လာခဲ့ပါတယ်။
ထိုနေ့မှာ ဆရာတစ်ဆူ ဖြစ်တော်မူတဲ့ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီး
ထံသို့ ဆည်းကပ်ကာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဖို့ရန်အတွက် ခွင့်ပန်လျှောက်ထားခဲ့ပါတယ်။

ထိုနေ့မှာတော့ . . . အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးက
“ငါ့တပည့်ကို ဒီနေ့တော့ ဆွမ်းဝအောင် ငါကျွေးမည်”ဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်ဖြင့်
လောသကတိဿကို ဆွမ်းခံမကြွစေဘဲ ကျောင်းမှာသာ စောင့်ဆိုင်းနေရန်
မှာကြားခဲ့ပြီးနောက် မြို့တွင်းသို့ ဆွမ်းခံကြွဝင်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထိုနေ့မှာ
ဒါယကာတစ်ဦးက အသင့်စီမံထားပြီးဖြစ်တဲ့ မွန်မြတ်တဲ့ ဆွမ်းခဲဖွယ် ဘောဇဉ်
တွေကို အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးအား သပိတ်အပြည့် လောင်း-
လှူပူဇော်လိုက်ပါတယ်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးကလည်း
ကျောင်းကို ပြန်ကြွရန် ပြင်ဆင်တော်မူလိုက်တဲ့အခါ ဒါယကာဖြစ်သူက မိမိ
အိမ်မှာပဲ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူပါရန် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီး
အား တောင်းပန်လျှောက်ထားလိုက်ပါတယ်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်
မြတ်ကြီး ပေးလှူလိုတဲ့ လောသကတိဿမထေရ်အတွက်လည်း ဆွမ်းတွေ

၄၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ပြင်ဆင်ကာ အလုပ်သမားတွေကို လောသကတိဿမထေရ် ရှိရာ ကျောင်းတော်သို့ အပို့ခိုင်းလိုက်ပါတယ်။ သို့သော် အလုပ်သမားတွေက ထိုအစာအာဟာရတွေကို လမ်းခုလတ် တစ်နေရာမှာ ထိုင်စားပြီးနောက် ပြန်လာခဲ့ကြပြန်တယ်။

အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်ကြီးလည်း ကျောင်းကို ပြန်လည်ရောက် ရှိတော်မူတဲ့အခါ လောသကတိဿမထေရ် ဆွမ်းမဘုဉ်းပေးရသေးတဲ့ အခြင်း အရာကိုလည်း သိရှိသွားတော်မူတဲ့အတွက် နေမွန်းလည်း လွဲသွားပြီဖြစ်ခြင်း ကြောင့် သပိတ်ကို ပိုက်တော်မူကာ ကောသလမင်းကြီးရဲ့ နန်းတော်သို့ ဆွမ်းခံ ကြွဝင်တော်မူပြန်တယ်။ မွန်းလွဲနေပြီဖြစ်ခြင်းကြောင့် နန်းတော်ကလည်း စတုမဓုဆွမ်းတွေကိုသာ သပိတ်အပြည့် လောင်းလှူပူဇော်လိုက်ကြပါတယ်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးလည်း ကျောင်းကို ပြန်ကြွတော်မူကာ စတုမဓုများကို လောသကတိဿမထေရ်အား ပေးလှူတော်မူလိုက်ပါတယ်။ သို့သော် လောသကတိဿ မထေရ်လက်ထဲကို ရောက်ရှိသွားတာနဲ့ တစ်ပြိုင် နက်တည်း စတုမဓုတွေ ပျောက်ပျက်သွားမည်ဆိုတာကို သိရှိတော်မူတဲ့ အတွက် အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးက မိမိရဲ့ တစ်ဖက်သော လက်တော်ဖြင့် စတုမဓုသပိတ်ကို ကိုင်ပေးထားတော်မူပါတယ်။ ထိုအချိန်အခါ မှာ စတုမဓုတွေလည်း ပျောက်ပျက်မသွားကြဘဲ သပိတ်ထဲမှာ တည်ရှိမြဲ တည်ရှိနေကြပါတယ်။

အဲဒီအချိန်အခါမှာ လောသကတိဿ မထေရ်ကို အလိုရှိသလောက် စတုမဓုတွေကို ဘုဉ်းပေးတော်မူရန် မိန့်ကြားတော်မူလိုက်ပါတယ်။ လောသ- ကတိဿ မထေရ်မြတ်လည်း စတုမဓုတွေကို မျှတပြည့်စုံသည့်တိုင်အောင် ဘုဉ်းပေးတော်မူပါတယ်။ လောသကတိဿ မထေရ်ရဲ့ ဘဝတစ်လျှောက်မှာ ဒီတစ်ကြိမ်သာလျှင် အာဟာရကို မျှတအောင် ပြည့်ဝစုံလင်အောင် ဘုဉ်းပေး တော်မူခဲ့ရဖူးပါတယ်။^{၂၀}

---

^{၂၀} (ဇာတက၊ဋ္ဌ၊၁၊၂၅၁-၂၅၉။)

ဆွမ်းတွေကို အပိုအလွန် ခံယူကာ၊ အပို အလျှံပယ် မကုန်ခန်းနိုင်အောင် ခံယူကာ စွန့်ပစ်တတ်တဲ့ ယောဂီတွေ သတိရှိဖို့ အလွန်ကောင်းလှတဲ့ ဝတ္ထု ဇာတ်လမ်း တစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ပါပိစ္ဆ = ယုတ်မာတဲ့ အလိုဆိုး

အကြိစ္ဆအကြောင်းကို ပြောပြီးနောက် ပါပိစ္ဆအကြောင်းကို ဆက်လက်ပြီး ပြောကြရအောင် . . ။

ပါပိစ္ဆ = ယုတ်မာတဲ့ အလိုဆိုးဆိုတာ ဘာလဲ?

ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဟာ လာဘ်လာဘတွေကိုလည်း သိပ်လိုချင်တယ်၊ အရိုအသေ အလေးဂရုပြုကာ ပူဇော်မှု အမျိုးမျိုးတွေကိုလည်း သိပ်ပြီးတော့ ခံယူချင်နေတယ်၊ နာမည်လည်း သိပ်ကြီးချင်တယ်၊ ဂုဏ်သတင်းတွေလည်း သိပ်ကြီးချင်တယ်၊ သိပ်လည်း ကျော်ကြားချင်တယ်။ ဒီလို ယုတ်ညံ့တဲ့ အလို ဆန္ဒတွေကို အမှီပြုကာ မိမိမှာ ထင်ရှားမရှိတဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးတွေကို ထုတ်ဖော် ကာ ချီးမွမ်းစကားတွေကို ပြောကြားနေပြန်တယ်။ ဒီလို စိတ်နေ စိတ်ထားမျိုး တွေကို ယုတ်ညံ့တဲ့ ယုတ်မာတဲ့ အလိုဆိုးလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၂၂}

ဆိုလိုတာကတော့ မိမိက ဘွဲ့မရဘဲ ဘွဲ့ရနေသယောင် ပြောဆိုတတ် တယ်၊ သီလတွေ တကယ် မစင်ကြယ်ဘဲ စင်ကြယ်နေသယောင် ပြောဆိုတတ် တယ်၊ ဈာန်တရားတွေကို တကယ် မရဘဲ ရနေသယောင် ပြောဆိုတတ်တယ်၊ ရုပ်တရားတွေကို ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် ပညာမျက်စိဖြင့် တကယ် မသိ မမြင်ဘဲ သိနေသယောင် မြင်နေသယောင် ပြောဆိုတတ်တယ်၊ နာမ်တရား တွေကို ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် ပညာမျက်စိဖြင့် တကယ် မသိမမြင်ဘဲ သိနေသယောင် မြင်နေသယောင် ပြောဆိုတတ်တယ်၊ ကြောင်း-ကျိုး- ဆက်နွယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)သဘောတရားတွေကို ပညာမျက်စိဖြင့် တကယ်

---

^{၂၂} လာဘသက္ကာရသိလောကနိကာမယတာယ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနာဓိပ္ပါယော ပါပိစ္ဆော။ (ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၀၅။)

၄၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

မသိမမြင်ဘဲ သိနေသယောင် မြင်နေသယောင် ပြောဆိုတတ်တယ်။ ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး (= သင်္ခါရ) တရားတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာ အသုဘအခြင်းအရာတွေကို ဝိပဿနာဉာဏ် ပညာမျက်စိဖြင့် တကယ်တမ်း မသိမမြင်ပါဘဲလျက် သိနေသယောင် မြင်နေသယောင် ပြောဆိုတတ်ပြန်တယ်။

ဘာကြောင့် ဒီလို ပြောဆိုနေရတာလဲ?

လာဘ်လာဘတွေ များများရချင်လို့ ပြောဆိုတယ်။ သူတစ်ပါးတွေရဲ့ အရိုအသေကို ခံချင်လို့ ပြောဆိုတယ်။ သူတစ်ပါးတွေရဲ့ ပူဇော်မှု အမျိုးမျိုး တွေကို အလိုရှိလို့ ပြောဆိုတယ်။ “ဒီကိုယ်တော်ကလေးက သိပ်တော်တာပဲ၊ ဒီဆရာလေးက သိပ်တော်တာပဲ၊ ဒီယောဂီက သိပ်တော်တာပဲ”လို့ ဒီလို သူတစ်ပါးတွေရဲ့ ချီးကျူးမှုကို အလိုရှိလို့ နာမည်ကြီးမှုကို အလိုရှိလို့ ကျော်ကြားမှုကို အလိုရှိလို့ ဂုဏ်သတင်း ကြီးမားမှုကို အလိုရှိလို့ ပြောဆိုတယ်။ ဒါတွင်လား ဆိုတော့ မကသေးဘူး။ တရားအားထုတ်သူအချင်းချင်း ပြိုင်ဆိုင်ချင်လာတယ်။ ယောဂီတစ်ယောက်က ရှုလို့ရပါတယ်လို့ ဆရာသမားကို လျှောက်ထားနေခဲ့လျှင် မိမိက ရှုမရပါဘူးလို့ ဆရာသမားကို လျှောက်ထားရမှာကို ရှက်နေတယ်။ အညံ့မခံချင် ဖြစ်နေတယ်။ မိမိရဲ့ဂုဏ်သိက္ခာ နိမ့်ကျမှုကို မခံနိုင်ဖြစ်နေတယ်။ ဂုဏ်သိက္ခာ နိမ့်ကျမှုကို မခံချင်ဘူးဆိုတာက ဂုဏ်သိက္ခာကြီးမားမှုကို အလိုရှိတာနဲ့ အတူတူပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် စာတွေကို အလွတ်ရအောင် ကျက်ကျက်ပြီးတော့ တကယ်တမ်း ရှုမရပါဘဲလျက် ရှုရပါတယ်လို့ လိမ်ညာကာ ဆရာသမားတွေကို တင်ပြလျှောက်ထားနေတဲ့ ယောဂီတွေဟာ ဘယ်လို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွေလဲ? ပါပိစ္ဆ (= ယုတ်မာတဲ့ အလိုဆိုးရှိနေတဲ့) ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ ဣစ္ဆာပကတ (= ယုတ်မာတဲ့ အလိုဆိုးရဲ့ ဒဏ်ချက်ကို အလူးအလဲ ခံယူနေရတဲ့) ပုဂ္ဂိုလ်တွေလို့ ဒီလို ဘုရားရှင်က ရှုတ်ချကာ ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲထားတော်မူပါတယ်။^{၂၃}

---

^{၂၃} ပါပိစ္ဆော ဣစ္ဆာပကတော အညံ ဗျာကဇောတိ။ (အံ၊ ၂၊ ၁၀၄။)

အလားတူပဲ ဒီပါပိစ္ဆတရားကို အကြောင်းခံကာ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ တရားရနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပဲလို့ သူတစ်ပါးတွေက အသိအမှတ် ပြုလာနိုင်လောက်အောင် အံ့ဩဖွယ်ရာ ကိုယ်အမူအရာ အမျိုးမျိုးတွေ နှုတ်အမူအရာ အမျိုးမျိုးတွေ ကိုလည်း ပြုလုပ်ပြတတ်ပြန်တယ်။ ဆိတ်ငြိမ်တဲ့ တောကျောင်းတောင်ကျောင်းတွေမှာလည်း သူတစ်ပါးတို့ အထင်ကြီးလာအောင်ဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်နဲ့ တရားရနေတဲ့သူပဲလို့ သူတစ်ပါးတွေ အသိအမှတ်ပြုလာအောင်ဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်နဲ့ သီတင်းသုံးနေပြနေပြန်တယ်။ ပစ္စည်းလာဘ်လာဘတွေ လှူချင်လာအောင် ပစ္စည်းလာဘ်လာဘ ရရှိရေးနှင့် အလွန်နီးကပ်နေတဲ့ သွယ်ဝိုက်တဲ့ စကား အမျိုးမျိုးတွေကိုလည်း ပြောဆိုနေတတ်ပြန်တယ်။^{၂၄}

ဒီလိုယုတ်မာတဲ့ အလိုဆိုးတွေရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ရည်ညွှန်းတော်မူပြီးတော့ ဘုရားရှင်က ဝိဘင်းဒေသနာတော်မှာ^{၂၅} ဒီလို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ယုတ်မာတဲ့ အလိုဆိုးရှိမှုဆိုတာ ဘာလဲ?

၁။ ဤသာသနာတော်မှာ အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မိမိမှာ သဒ္ဓါတရား ထင်ရှားမရှိဘဲလျက် မိမိကို သဒ္ဓါတရားထင်ရှားရှိသူဟု လူအများက အသိအမှတ်ပြုတာကို အလိုရှိပြန်တယ်။

၂။ မိမိက ဖြူစင်တဲ့သီလ မရှိဘဲလျက် မိမိကို ဖြူစင်တဲ့သီလရှိသူဟု လူအများက အသိအမှတ်ပြုတာကို အလိုရှိပြန်တယ်။

၃။ (က) ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို (ခ) ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) သဘောတရားတွေကို သင်သိလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ပရိယတ္တိအသိ၊ ကျင့်သိလို့ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ပဋိဝေဓအသိ^{၂၆} - ဒီလို အသိနှစ်မျိုးဆိုတဲ့ အကြား+အမြင် ဗဟုဿုတ မရှိဘဲလျက် မိမိကို

^{၂၄} (အံ၊ဋ္ဌ၊၃၊၆၅။) ^{၂၅} (အဘိ၊ ၂၊၃၆၄။) ^{၂၆} (မ၊ ၂၊၁၉။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊၁၅၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊၃၆၄။)

၅၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အကြား+အမြင် ဗဟုသုတရှိသူပါဟု လူအများက အသိအမှတ် ပြုတာကို အလိုရှိပြန်တယ်။

၄။ မိမိက အပေါင်းအဖော်နှင့် ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်နေရမှုကို မွေ့လျော် ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်သူဖြစ်ပါလျက် (က) တစ်ကိုယ်ရေ တစ်ကာယ ကင်းကင်းရှင်းရှင်း နေထိုင်လိုသူ (ခ) ဈာန်သမာပတ်တွေကို ဝင်စားကာ စိတ်အစဉ်မှာ နီဝရဏအညစ်အကြေး ကင်းကင်းရှင်းရှင်းဖြင့် နေထိုင်လို သူ (ဂ) နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက် ဖလသမာပတ်ဝင်စားပြီးတော့ ဥပဓိ လေးဖြာမှ ကင်းဆိတ်ကာ နေထိုင်လိုသူဆိုတဲ့ ဝိဝေကသုံးဖြာ၌ မွေ့လျော် ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်သူဟု လူအများက အသိအမှတ်ပြုတာကို အလိုရှိ ပြန်တယ်။

၅။ မိမိက အပျင်းကြောတွေ အမျိုးမျိုးထူနေသူ ဖြစ်ပါလျက် အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တတ်တဲ့ လုံ့လဝီရိယရှိသူဟု လူအများက အသိ အမှတ်ပြုတာကို အလိုရှိပြန်တယ်။

၆။ မိမိက သတိလက်လွတ်နေသူ တစ်ဦး ဖြစ်ပါလျက် သတိပဋ္ဌာန် လေးပါး ကို အစဉ်ပွားနေတဲ့ သတိတရားနှင့် ပြည့်စုံသူဟု လူအများက အသိ အမှတ်ပြုတာကို အလိုရှိပြန်တယ်။

၇။ ဥပစာရ အပ္ပနာ နှစ်ဖြာသော စိတ်တည်ကြည်မှု သမာဓိတွေ မိမိမှာ ထင်ရှား မရှိပါဘဲလျက် ဥပစာရ အပ္ပနာ နှစ်ဖြာသော စိတ်တည်ကြည်မှု သမာဓိတွေ ထင်ရှားရှိနေသူဟု လူအများက အသိအမှတ်ပြုတာကို အလိုရှိပြန်တယ်။

၈။ တကယ့် ပရမတ်အစစ် ဓာတ်အနှစ်ဖြစ်ကြတဲ့ ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး (= သင်္ခါရ) တရားတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တ အခြင်းအရာတွေကို တကယ်ထင်ထင်ရှားရှား ထိုးထွင်းသိမြင်တတ်တဲ့ တကယ့်ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာ အစစ်တွေ မိမိမှာ တကယ်ထင်ရှား မရှိ

ပါဘဲလျက်၊ ရုပ်နာမ်အတုအယောင်လောက်ကိုသာ ရှုနေတတ်သူ ဖြစ်ပါလျက် တကယ့်ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာ အစစ်တွေ ထင်ရှားရှိနေသူဟု လူအများက အသိအမှတ်ပြုတာကို အလိုရှိပြန်တယ်။

၉။ မိမိက ကိလေသာအာသဝေါတရားတွေ ကင်းစင်နေတဲ့ တကယ့်ရဟန္တာ အစစ် မဟုတ်ပါဘဲလျက် ရဟန္တာအတုအယောင်မျှသာ ဖြစ်နေပါလျက် တကယ့်ရဟန္တာအစစ်ပါဟု လူအများက အသိအမှတ်ပြုတာကို အလိုရှိပြန်တယ်။

ဒီလို အတုအယောင်အမျိုးမျိုးတွေအပေါ်မှာ တွယ်တာမက်မောတတ်တဲ့ ရာဂနှင့် အတူယှဉ်တွဲကာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ လိုလားတောင့်တမှုအမျိုးမျိုး ရှိနေခြင်းကို ပါဝိစ္ဆ (= ယုတ်မာတဲ့ အလိုဆိုးရှိမှု)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွေကို ရည်ညွှန်းပြီးတော့ ဘုရားရှင်က စတုတ္ထပါရာဇိက ပါဠိတော်မှာ^၂ “သူခိုးကြီး ငါးဦး” အကြောင်းကို ထုတ်ဖော်ကာ . . ရဟန်းတော်တို့အား ဆိုဆုံးမထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီသူခိုးကြီး ငါးဦး အကြောင်းကို လိုရင်းအတိုချုပ်ကာ ပြောကြရအောင် . . ။

သူခိုးကြီး ငါးဦး

တစ်နေ့မှာ သူခိုးဗိုလ်ကြီး တစ်ယောက်ဟာ မိမိရဲ့နောက်လိုက် သူခိုးပေါင်း ရာထောင်တို့ ခြံရံလျက် မြို့ရွာတွေကို ဝင်ရောက်ကာ လုယက်တိုက်ခိုက်ပြီးတော့ ပစ္စည်းတွေ သိမ်းပိုက်ကာ စားသောက်နေထိုင်ဖို့ရန် အကြံအစည် တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့တယ်။ ဒီလို ကြံစည်ထားခဲ့တဲ့အတိုင်း တစ်နေ့မှာတော့ နောက်လိုက် သူခိုးပေါင်း ရာထောင် ခြံရံလျက် မြို့ရွာတွေကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ကာ ပစ္စည်းတွေ သိမ်းပိုက်ပြီးတော့ စားသောက် နေထိုင်ခဲ့တယ်။

---

^၂ (ဝိ၊၁၊၁၁၄-၁၁၆။)

၅၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီသူခိုးကြီးအကြောင်းကိုတော့ ဥပမာအနေနဲ့ မြတ်စွာဘုရားက ထုတ်ဆောင်ကာ ဟောကြားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် ရဟန်းတော်တွေကို ဘုရားရှင်က အောက်ပါအတိုင်း သာသနာတော်မှာ ထင်ရှားတည်ရှိနေတဲ့ သူခိုးကြီး ငါးဦးအကြောင်းကို ထုတ်ဖော်ကာ ဆိုဆုံးမတော်မူပါတယ်။

အမှတ် (၁) သူခိုးကြီး — အလားတူပဲ ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . ငါဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်မှာလည်း ယုတ်ညံ့တဲ့စိတ်ထား ယုတ်မာတဲ့ စိတ်ထားရှိတဲ့ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ “ငါဟာ ဘယ်သောအခါကျမှ နောက်လိုက်ရဟန်းပေါင်း ရာထောင်တို့ခြံရံလျက် ရွာ နိဂုံး မင်းနေပြည်တော် တို့မှာ လှည့်လည်ပြီးတော့ ရဟန်းရှင်လူတို့ရဲ့ အရိုအသေပြုမှု အလေးဂရုပြုမှု မြတ်နိုးမှု ပူဇော်မှု ပသမှုတို့ကို ခံယူရပါမလဲ? သင်္ကန်း ဆွမ်း ကျောင်း ဆေးစတဲ့ လာဘ်လာဘတွေကို ပေါပေါများများ ရရှိပါမလဲ . . . ?” လို့ ဒီလို သူက တစ်နေ့မှာ စဉ်းစားခန်း ဝင်မိခဲ့တယ်။

တစ်ချိန်မှာတော့ အဲဒီရဟန်းဟာ နောက်လိုက်ရဟန်းပေါင်း ရာထောင် တို့ခြံရံလျက် ရွာ နိဂုံး မင်းနေပြည်တော်တို့မှာ လှည့်လည်ပြီးတော့ ရဟန်းရှင်လူ တို့ရဲ့ အရိုအသေပြုမှု အလေးဂရုပြုမှု မြတ်နိုးမှု ပူဇော်မှု ပသမှုတို့ကို ခံယူခဲ့ရ တယ်။ သင်္ကန်း ဆွမ်း ကျောင်း ဆေးစတဲ့ ပစ္စည်း လာဘ်လာဘတွေကိုလည်း များစွာ ရရှိခဲ့တယ်။ ရဟန်းတို့ . . . ဒီလိုရဟန်းမျိုးဟာ ငါဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်မှာ အမှတ် (၁) ပထမသူခိုးကြီးပဲ ဖြစ်တယ်။

အမှတ် (၂) သူခိုးကြီး — ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . နောက်တစ်မျိုး ကတော့ ငါဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်မှာ ယုတ်ညံ့တဲ့စိတ်ထား ယုတ်မာတဲ့ စိတ်ထားရှိတဲ့ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ ငါဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူတဲ့ ဓမ္မဝိနယတရားတော်များကို ဆရာသမားများထံမှာ သင်ယူပြီးနောက် ပရိသတ်အလယ်သို့ ရောက်ရှိတဲ့အခါ ကိုယ်တွေ့ဉာဏ်မြင်တရား ပြုလုပ်ကာ အသံနေ အသံထား ကောင်းမွန်စွာဖြင့် ပရိသတ်နှစ်ခြိုက်အောင် တရားတော်

ကို ဟောကြားပြသပြန်တယ်။ ရဟန်းတို့ . . . ဒီလိုရဟန်းမျိုးဟာ ငါဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်မှာ အမှတ် (၂) ဒုတိယသူခိုးကြီးပဲ ဖြစ်တယ်။

ဒီဒုတိယသူခိုးကြီးကတော့ ဘုရားရှင်ရဲ့ တရားတော်များကို ဘုရားရှင်ဟောကြားထားတော်မူတဲ့ တရားတော်တွေပဲလို့ ဝန်မခံလိုဘဲ မိမိရဲ့ ကိုယ်တွေ့ ဉာဏ်မြင်တရား ပြုလုပ်ကာ ဟောကြားပြသနေတဲ့အတွက် သူခိုးဘဝသို့ ရောက်ရှိသွားခြင်း ဖြစ်တယ်။^{၂၈}

အမှတ် (၃) သူခိုးကြီး — ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . နောက်တစ်မျိုးကတော့ ငါဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်မှာ ယုတ်ညံ့တဲ့စိတ်ထား ယုတ်မာတဲ့ စိတ်ထားရှိတဲ့ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ ငါဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်မှာ သီလ တကယ်ဖြူစင်နေတဲ့၊ ဖြူစင်မြင့်မြတ်တဲ့ သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်တွေကို တကယ်လက်တွေ့ ဖြူဖြူစင်စင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်နေတဲ့ သီတင်းသုံးဖော် ရဟန်းတော် တစ်ပါးကို အခြေအမြစ်မရှိတဲ့ မမှန်ကန်တဲ့စွဲချက်ဖြင့် မမြတ်တဲ့ မေထုန်အကျင့် အဗြဟ္မစရိယ သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် စွပ်စွဲပြန်တယ်။ ရဟန်းတို့ . . . ဒီလိုရဟန်းမျိုးဟာ ငါဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်မှာ အမှတ် (၃) တတိယသူခိုးကြီးပဲ ဖြစ်တယ်။

အမှတ် (၄) သူခိုးကြီး — ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . နောက်တစ်မျိုးကတော့ ငါဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်မှာ ယုတ်ညံ့တဲ့စိတ်ထား ယုတ်မာတဲ့ စိတ်ထားရှိတဲ့ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ ငါဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်အတွင်းမှာ အရပ်လေးမျက်နှာမှာ တည်ရှိနေတဲ့ ရောက်ပြီးရောက်ဆဲ သံဃာတော်များကို ရည်ညွှန်းကာ လှူဒါန်းပူဇော်ထားတဲ့၊ အလွန်အလေးဂရုပြုကာ ရိုရိုသေသေ လေးလေးစားစား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ကာ သုံးစွဲရမည့် ဂရုဘဏ္ဍာလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ကျောင်းအဆောက်အဦးများနှင့် ကုဋေ ညောင်စောင်း အိုးခွက် ပန်းကန် စတဲ့ ကျောင်းအသုံးအဆောင် ပစ္စည်းတွေကို လူဒကာ ဒကာမတို့အား ပေးကမ်းကာ ချီးမြှောက်မှုကို ပြုတယ်။ ထိုပစ္စည်းတွေကို

---

^{၂၈} (ဝိဋ္ဌ၊ ၂၊ ၇၆။)

၅၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ပေးကမ်းခြင်းဖြင့် လူ ဒကာ ဒကာမတို့က မိမိအပေါ်မှာ ကြည်ညိုမြတ်နိုးလာအောင် ပစ္စည်းလာဘ်လာဘတွေ ပြန်လည်လှူဒါန်းလာအောင် သွေးဆောင်ပြန်တယ်။ ဖြားယောင်းပြန်တယ်။ ရဟန်းတို့ . . . ဒီလို ရဟန်းမျိုးဟာ ငါဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်မှာ အမှတ် (၄) စတုတ္ထသူခိုးကြီးပဲ ဖြစ်တယ်။

အမှတ် (၅) သူခိုးကြီး — ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . ငါဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်မှာ ယုတ်ညံ့တဲ့စိတ်ထား ယုတ်မာတဲ့စိတ်ထားရှိတဲ့ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ မိမိမှာ ထင်ရှားမရှိတဲ့ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားတွေကို ထင်ရှားရှိနေသယောင် ဟန်ဆောင်ကာ ဝါကြွားပလွှားပြီး ပြောဆိုတယ်။ ဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ကာမာဝစရန်တပြည် ငါးထပ်နှင့်တကွသော မာရ်နတ်သားတည်ရှိရာ ဝသဝတ္တီနတ်ပြည်နှင့်တကွသော နတ်လောကမှာရော၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်နှစ်ဆယ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ဗြဟ္မာ့လောကမှာရော၊ သမုတိနတ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ရှင်ဘုရင်တွေနှင့်တကွ ရဟန်းပုဏ္ဏားတွေနှင့်တကွသော လူ့လောကမှာရော တိုင်းသူပြည်သားတို့ လှူဒါန်းပူဇော်နေတဲ့ ဆွမ်းကို ခိုးပြီး စားနေတဲ့ အတွက်ကြောင့် သူခိုးအားလုံးထဲမှာ ထိပ်တန်းအကျဆုံး အကြီးမားဆုံး အဆိုးဆုံး သူခိုးကြီး ဖြစ်တယ်။^{၂၉}

ဒီနိပါတ် (၅) သူခိုးကြီးနှင့် ဆက်စပ်ပြီးတော့ ဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တို့ကို ဂါထာဒေသနာတော်တို့ဖြင့် ဆက်လက်ကာ ဆိုဆုံးမ ထားတော်မူပါတယ်။ ထိုဒေသနာတော်တို့ရဲ့ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်ကတော့ “ဒီလို တိုင်းသူပြည်သားတို့ရဲ့ ဆွမ်းတွေကို ခိုးပြီးတော့ စားနေမည့်အစား အလှုံတပြောင်-ပြောင် မီးတဟုန်းဟုန်း တောက်လောင်နေတဲ့ သံတွေခဲတွေကို မျိုနေခြင်းက မြတ်သေးတယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဟာ သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ ငရဲသို့ ကျရောက်

---

^{၂၉} “သဒေဝကေ ဘိက္ခဝေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏ-
ဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အယံ အဂ္ဂေါ မဟာစောရော ယော
အသန္တံ အဘူတံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ ဥလ္လပတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ထေယျာယ
ဝေါ ဘိက္ခဝေ ရဋ္ဌပိဏ္ဏော ဘုတ္တော”တိ။ (ဝိ၊၁၊၁၁၅။)

ကာ ငရဲဒုက္ခမျိုးစုံကို ခံစားရမှာ ဖြစ်တယ်” စသည်ဖြင့် ဆက်လက်ကာ ဆိုဆုံးမ တော်မူပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ . . . ဘုန်းကြီးဘက်ကလည်း တရားနာပရိသတ်တွေကို “တရားအားထုတ်ရင်းဖြင့် မိတ္တဝိန္ဒကကဲ့သို့ ငရဲသို့ တစ်ခါတစ်ခေါက်လောက် အလည်အပတ် ခရီးဒေသစာရီ ကြွချီချင်ကြသလား?” ဒီလို မေးခွန်း တစ်ခုတော့ မေးကြည့်ချင်ပါတယ်။ ဘယ်လို အဖြေပေးကြမလဲ? နဖူးပေါ်ကို လက်တင်၍ဖြစ်စေ၊ လက်ပေါ်ကို နဖူးတင်၍ဖြစ်စေ အဖြေပေးနိုင်အောင် သေသေချာချာ စဉ်းစားထားကြပါ။

နောက်တစ်ခုကတော့ တရားစစ် တရားမှန်ကို တကယ်အလိုရှိနေကြတဲ့ ယောဂီသူတော်စင်တွေရဲ့ သန္တာန်မှာ တကယ်ထင်ရှား တည်ရှိနေရမည့် “ပဓာနိယင်္ဂီတရား ငါးပါး” အကြောင်းကိုလည်း^{၃၀} ဒီနေရာမှာ ဆက်ပြီးတော့ ပြောချင်သေးတယ်။

ပဓာနိယင်္ဂီတရား ငါးပါး

တစ်ချိန်မှာ ဗောဓိမင်းသားက မြတ်စွာဘုရားရှင်အား မေးခွန်းတစ်ခုကို မေးမြန်းလျှောက်ထားခဲ့ဖူးတယ်။ ဘယ်လိုလျှောက်ထားသလဲ . . . ?

“မြတ်စွာဘုရား . . . ဘုရားရှင်ကဲ့သို့သော ဆိုဆုံးမပေးတော်မူမည့်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသည့် ထိုမှာဘက်ကမ်းသို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးတော်မူမည့် ဆရာတစ်ဆူကို ရရှိထားတဲ့ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ အဘယ်မျှလောက် အတိုင်းအတာ ပမာဏ အချိန်ကာလအထိ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများ အားထုတ်ခဲ့မည်ဆိုလျှင်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရည်ညွှန်းကာ အိမ်ရာတည် ထောင်တဲ့ လူဘောင်ကို စွန့်ခွာပြီးတော့ အိမ်ရာမထောင်တဲ့ ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ရောက်ကာ ရှင်ရဟန်းပြုလာကြတဲ့ အမျိုးကောင်းသား အမျိုးကောင်း သမီးတို့ ရောက်သင့်ရောက်ထိုက်တဲ့၊ အတုမရှိ လွန်မြတ်တဲ့ အရိယမဂ်တည်း

^{၃၀} (မ၊ ၂၊ ၂၉၇။)

၅၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဟူသော မြတ်သော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယလျှင် အဆုံးအပိုင်းအခြား ရှိနေတဲ့ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိနိုင်ပါသလဲ မြတ်စွာဘုရား . . ?” ဒီလို သူက ဘုရားရှင်အား မေးမြန်းလျှောက်ထားခဲ့တယ်။

ထိုအခါမှာ ဘုရားရှင်က ပဓာနိယင်္ဂီတရား ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံအောင် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ အညီအညွတ် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်နေတဲ့ ရဟန်းတော်သာမှန်လျှင် (၇)နှစ်ကို အစထား၍ တစ်နေ့တာအတွင်းမှာပင် ညနေချမ်းအခါ၌ ဆိုဆုံးမတော်မူခဲ့လျှင် နံနက်မိုးသောက်ထအခါ၌၊ နံနက် မိုးသောက်ထအခါ၌ ဆိုဆုံးမတော်မူခဲ့လျှင် ညနေချမ်းအခါ၌ပင် အရဟတ္တ- ဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်ပါကြောင်းကို ပြန်လည်မိန့်ကြားတော်မူလိုက်ပါတယ်။ ဒီပဓာနိယင်္ဂီတရား ငါးပါးအကြောင်းကို ဆက်လက်ပြီးတော့ ရှင်းလင်းကြ ရအောင် . . ။

၁။ သဒ္ဓါတရားရှိခြင်း

ဒီနေရာမှာ သဒ္ဓါတရားက လေးမျိုး ရှိနေပါတယ် . . ။

သဗ္ဗညုဘုရားအလောင်းတော်တို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ သဒ္ဓါ တရားကတော့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရရှိဖို့ရန် ရည်သန်တောင့်တတော်မူကာ ဆုထူးပန်ထွာတော်မူခဲ့တဲ့အချိန်အခါကာလမှ စပြီးတော့ ဆင်းသက်လာတော် မူခြင်းကြောင့် အာဂမနသဒ္ဓါလို့ ခေါ်ဆိုတယ်။

အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ရဲ့ သဒ္ဓါတရားကတော့ အရိယသစ္စာ လေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းဖြင့်၊ တစ်နည်းဆိုရလျှင် အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် နိဗ္ဗာန်တို့ကို ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းဖြင့် ရရှိလာတဲ့ သဒ္ဓါတရားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အဓိဂမသဒ္ဓါလို့ ခေါ်ဆိုတယ်။

ပုထုဇန့်သူတော်ကောင်းတို့ရဲ့ သန္တာန်ဝယ် - “ဗုဒ္ဓေါ မ္ဗော သံယော”လို့ ပြောဆိုသံကို ကြားလိုက်တဲ့အခါ ရတနာသုံးပါးတို့အပေါ်၌ လှုပ်ရှားမှု

မရှိတော့ဘဲ မတုန်မလှုပ် သက်ဝင်ယုံကြည်နေတဲ့ သဒ္ဓါတရားကိုတော့
ဩကပ္ပနသဒ္ဓါလို့ ခေါ်ဆိုတယ်။

ပုထုဇန်သူတော်ကောင်းတို့ရဲ့ သန္တာန်ဝယ် ရတနာသုံးပါးတို့ အပေါ်၌
စိတ်ကြည်လင်ရုံမျှ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ သဒ္ဓါတရားကိုတော့ ပဿာဒသဒ္ဓါလို့
ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ဒီနေရာမှာကတော့ ဩကပ္ပနသဒ္ဓါတရား ထင်ရှားရှိခြင်းကို ရည်ညွှန်း
ထားတော်မူပါတယ်။^{၃၀}

အရဟံအစ ဘဂဝါအဆုံးရှိတဲ့ ဘုရားရှင်ရဲ့ ဂုဏ်တော် ကိုးပါးလို့
ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ဗောဓိဉာဏ်တော်မြတ်အပေါ်၌ ယုံကြည်ချက် သဒ္ဓါတရား
အပြည့်အဝ ရှိရမည်။ ဒီနေရာမှာ တရားအားထုတ်နေတဲ့ တပည့်သာဝက
တစ်ဦးဟာ အထူးသဖြင့် ဘုရားရှင်ရဲ့ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော် ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်
ဒီဂုဏ်တော် နှစ်မျိုးတို့အပေါ်၌ အထူးသဖြင့် ပို၍ ပို၍ ယုံကြည်ချက်
သဒ္ဓါတရား အပြည့်အဝရှိဖို့ကတော့ အထူးလိုအပ်ပါတယ်။

ဘုရားရှင်သည် ဆရာမကူ သယမ္ဘူဉာဏ်တော်မြတ်ဖြင့် အဓိယသစ္စာ
လေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်တော်
မူခဲ့တယ်။ ဒါကတော့ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော် ဖြစ်ပါတယ်။ ဘုရားရှင်သည်
ဆရာမကူ သယမ္ဘူဉာဏ်တော်မြတ်ဖြင့် အဓိယသစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်
တို့ကို ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်တော်မူပြီးတဲ့အခါ တပည့်
သာဝကတို့ကိုလည်းပဲ အဓိယာသစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို ကိုယ်တိုင်
မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်အောင် ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမပေးတော်
မူပါတယ်။ ဒါကတော့ ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော် ဖြစ်ပါတယ်။ တရားအားထုတ်နေတဲ့
ဘုရားရှင်ရဲ့ တပည့်သာဝကတစ်ဦးဟာ ဒီဂုဏ်တော် နှစ်မျိုးတို့အပေါ်၌ အထူး
အလေးဂရုပြုကာ ပို၍ပို၍ ယုံကြည်ချက် သဒ္ဓါတရား ထင်ရှားရှိဖို့ကတော့

---

^{၃၀} (မ၊ဋ္ဌ၊၃၊၂၂၅)

၅၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လဲပါနှင့်

အထူးလိုအပ်နေပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ . . ? ပဓာနိယင်္ဂတရား ငါးပါးလုံးကို ရှင်းလင်းတင်ပြပြီးတဲ့အခါ အဖြေကို ပြောကြရအောင် . . ။

၂။ အပ္ပါဗာဓ = အနာရောဂါကင်းခြင်း = ကျန်းမာရေး ကောင်းမွန်ခြင်း

ဒီအင်္ဂါရပ်မှာတော့ ဘုရားရှင်က အနာရောဂါကင်းခြင်း (= ကျန်းမာရေး ကောင်းမွန်ခြင်း)ရဲ့ အကြောင်းရင်းဖြစ်တဲ့၊ စားလိုက်တဲ့အာဟာရတွေကို အညီအမျှ ကြေကျက်စေနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ မပူလွန်း မအေးလွန်းတဲ့ ပါစကဝမ်းမီးနှင့် ပြည့်စုံမှုကို အဓိကရည်ညွှန်းပြီးတော့ ဟောကြားထားတော်မူပါတယ်။ ပါစကဝမ်းမီးဆိုတာကတော့ အတိတ်က ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ ကုသိုလ်ကံရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကမ္မဇရုပ်တွေထဲမှာ အကျုံးဝင်နေတဲ့၊ ဇီဝိတလျှင်ကိုးခုမြောက်ရှိတဲ့ ဇီဝိတနဝကရုပ်ကလာပ်တွေထဲမှာ ပါဝင်နေတဲ့ တေဇောဓာတ်တစ်မျိုးကိုပင် အစာကို ကြေကျက်သွားအောင် ချေချက်ပေးနိုင်တဲ့အတွက် ပါစကဝမ်းမီးလို့ ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပါစကဝမ်းမီးက အလွန်ပြင်းထန်လို့ အလွန်အရှိန်အဝါကောင်းလို့ စားလိုက်တဲ့ အစာအာဟာရတွေကို တစ်ခဏချင်းအတွင်းမှာပင် ချေဖျက်ပစ်လိုက်မည်ဆိုလျှင် နောက်ထပ် အစာသစ်တွေကို ထပ်ခါထပ်ခါ ထည့်ပေးရမှာဖြစ်တယ်။ အကယ်၍ ထပ်ထည့်မပေးနိုင်လျှင် အစာသစ်အိမ် ဝမ်းရေလွှာကို လောင်မြိုက်နေတဲ့အတွက် ကျန်းမာရေးတွေက ချို့တဲ့လာနိုင်တယ်။ အစာအိမ်ရောဂါတွေ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တယ်။ အကယ်၍ ဒီပါစကဝမ်းမီးက အလွန်အေးလွန်းလို့ အလွန်ညံ့လို့ အလွန်နို့လို့ စားလိုက်တဲ့ အစာအာဟာရတွေကို ကောင်းမွန်စွာ မချေဖျက်နိုင်ဘူးဆိုလျှင်လည်း အစာမကြေကျက်ခြင်းစတဲ့ ရောဂါအမျိုးမျိုးတွေ ဖြစ်ပေါ်လာကာ ခွန်အားတွေ ဆုတ်ယုတ်လာတတ်ပြန်တယ်။

ဒီလို ကျန်းမာရေး မကောင်းမွန်တဲ့သူတွေဟာ တရားဘာဝနာကို စွမ်းစွမ်းတမံ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ကြိုးစားအားထုတ်မှုကို မပြုလုပ်နိုင်ကြတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီအင်္ဂါရပ်မှာ အစာကို အညီအမျှ ကြေကျက်

စေတတ်တဲ့ ပါစကဝမ်းမီး ရှိခြင်းကို ပဓာနထားကာ ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

၃၊ မာယာ သာဌေယျ ကင်းစင်ခြင်း

မိမိမှာ ထင်ရှားရှိနေတဲ့ အပြစ်အနာအဆာတွေကို ဖုံးကွယ်ထားခြင်း ဖုံးကွယ်နေခြင်းသဘောကို မာယာ၊ မိမိမှာ ထင်ရှားမရှိတဲ့ သီလတရား ဈာန်သမာဓိတရား ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ကို ထင်ရှား ရှိသယောင် ထုတ်ဖော်ပြနေခြင်း ချီးမွမ်းစကားတွေ ပြောဆိုနေခြင်းကို သာဌေယျလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၃၂} မာယာ သာဌေယျ ဒီနှစ်မျိုးထဲမှာ သာဌေယျ က မာယာထက် သာလွန်အားကောင်းတဲ့ လှည့်ပတ်တတ်တဲ့ ဝဉ္စနာခေါ်တဲ့ လောဘဦးဆောင်တဲ့ အကုသိုလ်တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။^{၃၃}

သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို မဂ်ဆိုက်ဖိုလ်ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် တကယ်တမ်း အောင်အောင်မြင်မြင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ် လိုတဲ့ သူတော်ကောင်းမှန်လျှင် ဒီလို မာယာ သာဌေယျ အလှည့်အပတ်တွေ ကင်းကင်းရှင်းရှင်းနဲ့ ဘုရားရှင်ရဲ့ ထံတော်မှောက်၌ဖြစ်စေ သို့မဟုတ် ဆရာသမားရဲ့ထံ၌ဖြစ်စေ သီတင်းသုံးဖော်တို့ရဲ့ထံ၌ဖြစ်စေ သိလျှင် သိသည့် အတိုင်း၊ မသိလျှင်မသိသည့်အတိုင်း၊ ရှုလို့ရလျှင် ရှုလို့ရသည့်အတိုင်း၊ ရှုလို့ မရလျှင် ရှုလို့မရသည့်အတိုင်း၊ အမှန်ကို အမှန်အတိုင်းသာ ဝန်ခံ လျှောက်ထားပြောကြားရမှာဖြစ်တယ်။

ဒီအင်္ဂါရပ်ကတော့ တရားစစ် တရားမှန်ကို တကယ်တမ်း အလိုရှိနေတဲ့ သူတော်ကောင်းတွေအတွက် အလွန်အရေးကြီးတဲ့ အင်္ဂါရပ် တစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါ

^{၃၂} သန္တဒေါသပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာ မာယာ။ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနလက္ခဏံ သာဌေယျ။ (မဟာဋီကာ၊ ၁၊ ၈၄။) သန္တဒေါသပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာ မာယာ။ အသန္တဂုဏပကာသနလက္ခဏံ သာဌေယျ။ (မဟာဋီကာ၊ ၁၊ ၁၂၈။)

^{၃၃} တေနေတံ သာဌေယျံ မာယာတော ဗလဝတရာ ဝဉ္စနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (အနုဋီကာ၊ ၂၊ ၂၁၉။)

၆၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

တယ်။ ဈာန်သမာဓိတွေကို တကယ်ထူထောင်လို့ မရဘဲ ထူထောင်လို့ ရပါ
တယ်လို့၊ ရုပ်တရားတွေကို ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် တကယ်ရှုလို့မရဘဲ ရှုလို့ရ
ပါတယ်လို့၊ နာမ်တရားတွေကို ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် တကယ်ရှုလို့ မရဘဲ
ရှုလို့ရပါတယ်လို့၊ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) သဘော
တရားတွေကို တကယ်ရှုလို့မရဘဲ ရှုလို့ရပါတယ်လို့၊ ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး
(= သင်္ခါရ)တရားတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်း
အရာတွေကို တကယ်ရှုလို့မရဘဲ ရှုလို့ရပါတယ်လို့ - ဒီလို အမှတ် (၅) သူခိုး
အကြီးစား လုပ်နေတဲ့ ယောဂီတစ်ဦးကို ဆရာသမားတွေဘက်ကလည်း သစ္စာ
လေးရပ် တရားမြတ်တွေကို ဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ထိုးထွင်း
သိမြင်သည့်တိုင်အောင် ဘယ်ပုံဘယ်ပန်း ဘယ်နည်းလမ်းအားဖြင့် သင်ကြား
ပေးလို့ ရနိုင်တော့မှာလဲ. . ? သူခိုးကြီးတွေ သွားတဲ့လမ်းအတိုင်းသာ
ချောချောမောမော အေးအေးဆေးဆေးနဲ့ သွားပါတော့လို့ ပြောရတော့မလို
ဖြစ်နေပါတယ်။

**၄။ အာရမ္မဇီရိယ = အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တဲ့
လုံ့လဝီရိယရှိခြင်း**

အကုသိုလ်တရားတွေကို ပယ်ရှားနိုင်ရေးအတွက် မရရှိသေးတဲ့ သီလ
ကုသိုလ်၊ ဥပစာရ အပ္ပနာ နှစ်ဖြာသော ဈာန်သမာဓိကုသိုလ်၊ ဝိပဿနာ
ကုသိုလ်၊ အရိယမဂ်ကုသိုလ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ကုသိုလ်တရား အမျိုးမျိုးတွေ
ကို ရရှိရေးအတွက် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖြစ်ပေါ်လာစေရေးအတွက် စွမ်းအင်ကြီးမား
တဲ့ လုံ့လဝီရိယ၊ မြဲမြံခိုင်ခံ့တဲ့ လုံ့လဝီရိယ၊ တစ်ဆင့်ထက် တစ်ဆင့် မြင့်သထက်
မြင့်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်တဲ့ လုံ့လဝီရိယ၊ နောက်ကြောင်းသို့ ဘယ်တော့
မှ ပြန်မဆုတ်တဲ့ ကုသိုလ်တရားတွေ ပြည့်စုံလာရေးအတွက် မိမိထမ်းဆောင်ရ
မည့် သီလ သမာဓိ ပညာဆိုတဲ့ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးတွေကို ပစ်ချမထားတဲ့ အပြင်း
အထန် ကြိုးစားအားထုတ်တဲ့ လုံ့လဝီရိယ ရှိရမည်။

ဒီအင်္ဂါရပ်ကလည်း အလွန် လိုအပ်ပါတယ်။ “ဟိုဟာတွေကို အကြောင်းပြု၊ ထိုဟာတွေကို အကြောင်းပြု၊ ညောင်ညက်ညောင်ညက် လုပ်နေတာတွေကိုတော့ ဘုရားရှင်က နှစ်ခြိုက်တော် မမူပါဘူး။ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို တကယ်လိုချင်လျှင် ဘုရားမကြိုက်တဲ့ အလုပ်ကိုတော့ မလုပ်မိအောင်သာ ကြိုးစားပါ။

၅။ ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း

အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံ စတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာ တရားတို့ရဲ့ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့ရဲ့ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာပုံကိုလည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံ စတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတို့ရဲ့ အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာ တရားတို့ရဲ့ အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းပုံကိုလည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံ စတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာ တရားတို့နှင့် တကွ အကျိုး ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့ရဲ့ ခဏအားဖြင့် ဥဒယ+ဝယ သဘောကိုလည်းကောင်း ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ထိုးထွင်းသိမြင်တတ်တဲ့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံရမည်။ အကြောင်းတရားနှင့် တကွသော ခန္ဓာငါးပါးတို့ရဲ့ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ထိုးထွင်းသိနေတဲ့ ဥပက္ကိလေသ ဆယ်ပါးတို့မှ လွတ်မြောက်သွားတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ ယင်းသင်္ခါရတရားတို့ရဲ့ အပျက် သက်သက်ကို သိနေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ် - ဒီဝိပဿနာဉာဏ်တွေ ကတော့ ဖြူစင်မြင့်မြတ်တဲ့၊ ကိလေသာထု အစိုင်အခဲတွေကို တဒင်္ဂအားဖြင့် ဖြိုခွဲ ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီလို ဝိပဿနာဉာဏ်တွေနဲ့လည်း ပြည့်စုံရမည်။^{၃၄}

---

^{၃၄} ပညာဝါ ဟောတိ ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ ပညာယ သမန္နာဂတော အရိယာယ နိဗ္ဗေဓိကာယ သမ္မာဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ။ (မ၊ ၂၊ ၂၉၉။)

၆၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီစကားရပ်အားလုံးကတော့ ဝိပဿနာဉာဏ်အားလုံးကိုပင် ရည်ညွှန်းထားကြောင်းကို အဋ္ဌကထာများက ဖွင့်ဆိုထားကြပါတယ်။^{၃၅}

ဒီလို ဝိပဿနာဉာဏ်အားလုံး အဝင်အပါဖြစ်နေတဲ့ ပဓာနိယင်္ဂတရား ငါးပါးစလုံးနှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်နေတဲ့ ကျွတ်ထိုက်သဿူ တပည့်ဝေနေယျ သာဝကတစ်ဦးကို ဘုရားရှင်ကဲ့သို့သော ဆရာတစ်ဆူက ညနေချမ်းအခါ၌ ဆိုဆုံးမတော်မူခဲ့လျှင် နံနက်မိုးသောက်ထအခါ၌၊ နံနက်မိုးသောက်ထအခါ၌ ဆိုဆုံးမတော်မူခဲ့လျှင် ညနေချမ်းအခါ၌ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်ပါကြောင်းကို ဘုရားရှင်က ဒီဗောဓိရာဇကုမာရသုတ္တန်မှာ^{၃၆} ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်နှင့် ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်တို့အပေါ်၌ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရား ရှိမှုရဲ့ အရေးကြီးပုံကို ဆက်ပြောကြရအောင် . . ။

---

^{၃၅} ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာတိ ဥဒယဉ္စ အတ္တဉ္စ ဂန္တံ ပရိစ္ဆိန္နိတုံ သမတ္ထာယ။ ဧတေန ပညာသလက္ခဏပရိဂ္ဂါဟိကံ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ ဝုတ္တံ။ အရိယာယာတိ ပရိသုဒ္ဓါယ။ နိဗ္ဗေဓိကာယာတိ အနိဗ္ဗိဒ္ဓပုဗ္ဗေ လောဘက္ခန္ဓာဒယော နိဗ္ဗိဇ္ဈိတုံ သမတ္ထာယ။ သမ္မာဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာတိ တဒင်္ဂဝသေန ကိလေသာနံ ပဟိနတ္တာ ယံ ဒုက္ခံ ဒီယတိ။ တဿ ဒုက္ခဿ ခယဂါမိနိယာ။ ဣတိ သဗ္ဗေဟိပိ ဣမေဟိ ပဒေဟိ ဝိပဿနာပညာဝ ကထိတာ။ (မဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၂၅။)

အခန်း (၃)

သစ္စာလေးပါးကို ရှင်းလင်းတင်ပြသည့်အပိုင်း

သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်

ဒီအရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်သော အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်အားလုံး တို့ဟာ အရိယသစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို ထွင်းဖောက်သိမြင်တော်မူတဲ့ ဉာဏ်တော်မြတ်တွေကြီးသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီလို အရိယမဂ်ဉာဏ်တွေက ထိုးထွင်းသိမြင်လိုက်တဲ့ သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ အကြောင်းကို အကျဉ်းချုပ်ကာ ဆက်လက်ပြီး ပြောကြရအောင် . . ။

ပဌမကောဋိဂါမသုတ္တန်

ဘုရားရှင်ဟာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူမည့် နောက်ဆုံးနှစ်မှာ ပရိနိဗ္ဗာန် မစံတော်မူမီ အချိန်ကာလတို့၌ ဝဇ္ဇီတိုင်းအတွင်းရှိ ဝေသာလီပြည် ပတ်ဝန်းကျင်တို့၌ လှည့်လည်ကာ သီတင်းသုံးစံနေတော်မူလျက် ရှိခဲ့ပါတယ်။ တစ်ချိန်မှာတော့ ကောဋိဂါမရွာသို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထိုရွာမှာ ဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တို့ကို သစ္စာလေးပါးနဲ့စပ်တဲ့ တရားစကားတော်ကို ဒီလို ဟောကြားပေးတော်မူခဲ့ပါတယ်။

၆၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . အရိယသစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို အနုပောဓဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့်လည်း ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ခါထပ်ခါ ထိုးထွင်း၍ မသိမမြင်ခြင်းကြောင့် ပဋိဝေဓဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့်လည်း ထိုးထွင်း၍ မသိမမြင်ခြင်းကြောင့်^{၃၆}၊ ^{၃၇} ငါဘုရားရှင်ရော သင်ချစ်သားတို့တစ်တွေရော ဤသို့ကလောက် ရှည်လျားလှတဲ့ သံသရာခရီးထဲမှာ ရှည်မြင့်လှစွာသော အချိန်ကာလတို့ပတ်လုံး ဤဘဝမှ ထိုဘဝသို့၊ ထိုဘဝမှ ဤဘဝသို့ တပြောင်းပြန်ပြန် ကျင်လည်ကျက်စား ပြေးသွားခဲ့ရတယ်။ တစ်ခုသောဘဝမှာလည်း ထပ်ခါထပ်ခါ ကျင်လည်ကျက်စား ပြေးသွားခဲ့ရတယ်။

အဘယ် အရိယသစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်ကို မသိတာလဲ. . ? ဒုက္ခအရိယသစ္စာတရားကို။ ပ ။ ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယအရိယသစ္စာတရားကို။ ပ ။ ဒုက္ခချုပ်ရာ နိရောဓအရိယသစ္စာတရားကို။ ပ ။ ဒုက္ခချုပ်ရာ နိရောဓ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ်ဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂအရိယသစ္စာတရားကို အနုပောဓဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့်လည်း ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ခါထပ်ခါ ထိုးထွင်း၍ မသိမမြင်ခြင်းကြောင့်၊ ပဋိဝေဓဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့်လည်း ထိုးထွင်း၍ မသိမမြင်ခြင်းကြောင့် ငါဘုရားရှင်ရော သင်ချစ်သားတို့တစ်တွေရော ဤသို့ကလောက် ရှည်လျားလှတဲ့ သံသရာခရီးထဲမှာ ရှည်မြင့်လှစွာသော အချိန်ကာလတို့ပတ်လုံး ဤဘဝမှ ထိုဘဝသို့၊ ထိုဘဝမှ ဤဘဝသို့ တပြောင်းပြန်ပြန် ကျင်လည် ကျက်စား ပြေးသွားခဲ့ရတယ်။ တစ်ခုသောဘဝမှာလည်း ထပ်ခါထပ်ခါ ကျင်လည်ကျက်စား ပြေးသွားခဲ့ရတယ်။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ယခုအခါမှာတော့ ငါဘုရားရှင်ဟာ ဒုက္ခ-

---

^{၃၆} **အနုပောဓာ**တိ အနုဗုဒ္ဓဇ္ဈနေန။ **အပ္ပဋိဝေဓာ**တိ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈနေန။ (သံ၊ဋ္ဌ၊၃၊၃၂၉။)

^{၃၇} **အနုပောဓာ**တိ ပဋိဝေဓဿ အနုရူပပောဓာဘာဝေန။ **အပ္ပဋိဝေဓာ**တိ သစ္စာနံ ပဋိမုခံ ဝေဓာဘာဝေန။ (သံ၊ဋ္ဌ၊၂၊၅၄၃။)

အရိယသစ္စာတရား။ ပ။ ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယအရိယသစ္စာတရား။ ပ။ ဒုက္ခချုပ်ရာ နိရောဓအရိယသစ္စာတရား။ ပ။ ဒုက္ခချုပ်ရာ နိရောဓ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ်ဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂအရိယသစ္စာတရား - ဤအရိယသစ္စာ လေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို အနုပောဓဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြင့်လည်း ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ခါထပ်ခါ ထိုးထွင်း၍ သိမြင်အပ်ပြီးပြီ၊ ပဋိဝေဓ- ဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့်လည်း ထိုးထွင်း၍ သိမြင်အပ် ပြီးပြီ၊ ဘဝရဲ့အရင်းအမြစ်ဖြစ်တဲ့ တဏှာကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်တောက်ပြီးပြီ၊ ဘဝကို သွယ်တန်းပေးနေတဲ့ မြောင်းနဲ့တူတဲ့ တဏှာတရားကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်နုတ်အပ်ပြီးပြီ၊ ယခုအခါမှာ ဘဝသစ်၌ ထပ်မံဖြစ်ရခြင်းသည် မရှိတော့ပြီ ဟု ဒီလို မိန့်ကြားတော်မူပါတယ်။

ဒီသုတ္တန်မှာ ဘုရားရှင်ဟာ မိမိကိုယ်တော်တိုင် အရိယသစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို အနုပောဓဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် လည်း ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ခါထပ်ခါ ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ပါကြောင်း၊ ပဋိဝေဓ- ဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့်လည်း ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ပါ ကြောင်း၊ ဒီလို ထိုးထွင်းသိမြင်တဲ့အတွက် ဘဝတွေရဲ့ အကြောင်းရင်းမြစ် ဖြစ်တဲ့ တဏှာသမုဒယသစ္စာတရားကို ပယ်နုတ်နိုင်ကြောင်း၊ ဒီလို ပယ်နုတ်နိုင် တဲ့အတွက် ဘဝရဲ့ အဆုံးအပိုင်းအခြားသို့ ရောက်ရှိနေပါကြောင်းတို့ကို ဝန်ခံကာ ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၃၈}

အလားတူပင် တပည့်သာဝကတွေကိုလည်း ဘဝအဆုံးအပိုင်းအခြားလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခရဲ့ အဆုံးအပိုင်းအခြားသို့ ရောက် အောင် အတုလိုက်ကာ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်စေတော်မူလိုတဲ့ အတွက် ကုဋ္ဌာဂါရသုတ္တန်မှာ^{၃၉} ဘုရားရှင်က ဒီလို တိုက်တွန်းထားတော်မူခဲ့ ပါတယ်။

^{၃၈} (သံ၊ ၃၊ ၃၇၇-၃၇၈။)

^{၃၉} (သံ၊ ၃၊ ၃၉၄။ နံပါတ် ၁၁၁၄။)

ကုသုဒ္ဓါရသုတ္တန်

ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ကတော့ ပြောလာပြီ။ ဘယ်လို ပြောသလဲ? - “ငါဟာ ဒုက္ခအရိယသစ္စာတရားကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် မသိမမြင်ဘဲ၊ ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယအရိယသစ္စာတရားကို။ ပ ။ ဒုက္ခချုပ်ရာ နိရောဓ အရိယသစ္စာတရားကို။ ပ ။ ဒုက္ခချုပ်ရာ နိရောဓ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်ဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂအရိယသစ္စာတရားကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် မသိမမြင်ဘဲ . . ငါဟာ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခရဲ့ အဆုံးအပိုင်းအခြားကို ပြုလုပ်ပြမည်”လို့ ဒီလို ပြောဆိုလာခဲ့မည်ဆိုလျှင် ပြောဆိုတဲ့အတိုင်း ဖြစ်နိုင်ရာတဲ့ ဒီအကြောင်း အရာမျိုးဟာ မရှိနိုင်ပါဘူး။

ဒီလို ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် ဘုရားရှင်က ဥပမာတစ်ခုပြကာ တရားတော်ကို ဆက်လက်ပြီး ဟောကြားတော်မူပါတယ်။ ဒီဥပမာရဲ့ ဆိုလိုရင်းကတော့ ဒီလိုပါ။

အထွဋ်တပ်တဲ့ ပြာသာဒ်ဆောင်ပေါက်နေတဲ့ အိမ်တစ်အိမ်ကို ဆောက်-လုပ်လိုတဲ့သူဟာ အိမ်ရဲ့ အောက်ပိုင်းအဆောက်အဦးတွေကို လုံးဝ မဆောက်လုပ်ဘဲ အိမ်ရဲ့ အပေါ်ပိုင်းအဆောက်အဦးသက်သက်ကိုသာ ဆောက်လုပ်ကာ အထွဋ်တပ်တဲ့ ပြာသာဒ်ဆောင်ပေါက်နေတဲ့ အိမ်ကို ဆောက်လုပ်မည်ဆိုလျှင် ဘယ်လိုမှ မဖြစ်နိုင်သလို - အလားတူပဲ အရိယသစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် မသိမမြင်ဘဲ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခရဲ့ အဆုံးအပိုင်းအခြားကို ပြုလုပ်လို့ရနိုင်တဲ့ ဒီအကြောင်းအရာမျိုးဟာ ဘယ်လိုမှ မရှိနိုင်ပါဘူး။ ဒီလို ဥပမာပြကာ ဆက်လက်ဟောကြားတော်မူပါတယ်။ ဒီလို ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခရဲ့ အဆုံးအပိုင်းအခြားကို ပြုလုပ်လို့ရနိုင်တဲ့ အကြောင်းအရာကိုလည်း ဆက်လက်ကာ ဟောကြားတော်မူပါတယ်။

ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ကတော့ ပြောလာပြီ။ ဘယ်လို ပြောသလဲ? - “ငါဟာ ဒုက္ခအရိယသစ္စာတရားကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ပြီးတဲ့ အခါ၊ ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယအရိယသစ္စာတရားကို။ ပ ။ ဒုက္ခချုပ်ရာ နိရောဓအရိယသစ္စာတရားကို။ ပ ။ ဒုက္ခချုပ်ရာ နိရောဓ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ်ဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂအရိယသစ္စာတရားကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်ပြီးတဲ့ အခါ. . ငါဟာ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခရဲ့ အဆုံးအပိုင်းအခြားကို ပြုလုပ်ပြ မည်”လို့ ဒီလို ပြောဆိုလာခဲ့မည်ဆိုလျှင် ပြောဆိုတဲ့အတိုင်း ဖြစ်နိုင်ရာတဲ့ ဒီအကြောင်းအရာမျိုးဟာ ထင်ရှားရှိနေပါတယ်။

အလားတူပဲ ဥပမာပြကာ တရားတော်ကို ဆက်လက်ဟောကြားတော် မူပါတယ်။ ဒီဥပမာရဲ့ ဆိုလိုရင်းကတော့ ဒီလိုပါ။

အထွဋ်တပ်တဲ့ ပြာသာဒ်ဆောင်ပေါက်နေတဲ့ အိမ်တစ်အိမ်ကို ဆောက် လုပ်လိုတဲ့သူဟာ အိမ်ရဲ့ အောက်ပိုင်းအဆောက်အဦးတွေကို ဆောက်လုပ်ပြီး မှ အိမ်ရဲ့ အပေါ်ပိုင်းအဆောက်အဦးတွေကို ဆောက်လုပ်ကာ အထွဋ်တပ်တဲ့ ပြာသာဒ်ဆောင်ပေါက်နေတဲ့ အိမ်ကို ဆောက်လုပ်မည်ဆိုလျှင် ဖြစ်နိုင်တဲ့ သဘောတရားရှိသလို - အလားတူပဲ အရိယသစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ပြီးတဲ့အခါ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခရဲ့ အဆုံးအပိုင်းအခြားကို ပြုလုပ်မည် ဆိုလျှင် ပြုလုပ်လို့ရနိုင်တဲ့ ဒီအကြောင်းအရာမျိုးဟာ ထင်ရှားရှိနေပါတယ်။ ဒီလို ဥပမာပြကာ ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် ဘုရားရှင်က ရဟန်းတော် တို့ကို အောက်ပါအတိုင်း ဆက်လက်ကာ တိုက်တွန်းတော်မူပါတယ်။

ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . ဒါ့ကြောင့် သင်ချစ်သားတို့တစ်တွေဟာ . . ဤကား ဒုက္ခအရိယသစ္စာတရားလို့ သိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ကြစမ်းပါ။ ဤကား ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယအရိယသစ္စာတရားလို့ သိအောင် ကြိုးစား

၆၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အားထုတ်ကြစမ်းပါ။ ဤကား ဒုက္ခချုပ်ရာ နိရောဓအရိယသစ္စာတရားလို့ သိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ကြစမ်းပါ။ ဤကား ဒုက္ခချုပ်ရာ နိရောဓ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ်ဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂအရိယသစ္စာတရားလို့ သိအောင် ကြိုးစား အားထုတ်ကြစမ်းပါ။

ဒီလို ဘုရားရှင်က တိုက်တွန်းထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဒါကြောင့် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခရဲ့ အဆုံးအပိုင်းအခြားကို ပြုလုပ် လိုတဲ့၊ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခရဲ့ အဆုံးအပိုင်းအခြားဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ရောက် လိုတဲ့ သူတော်ကောင်းတိုင်း သူတော်ကောင်းတိုင်းဟာ အနုပောဓဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့်လည်း အရိယသစ္စာလေးရပ် တရားမြတ် တို့ကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ခါထပ်ခါ ထိုးထွင်းသိမြင်အောင်၊ ပဋိဝေဓဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့်လည်း အရိယသစ္စာလေးရပ် တရားမြတ် တို့ကို ထိုးထွင်းသိမြင်အောင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ရမှာ ဖြစ်တယ်။

ဒီနေရာမှာ သစ္စာလေးပါးကို အတိုချုပ်ကာ ပြောကြရအောင် . . ။

ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်အပ်တဲ့ သစ္စာလေးပါး

ဒုက္ခသစ္စာ

သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ။^{၄၀}

ဒီလို ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူခဲ့တဲ့အတိုင်း ရူပပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒန- ပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ သညုပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏုပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ဟာ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ဖြစ်ကြ ပါတယ်။

---

^{၄၀} (သံ၊ ၃၊ ၃၆၉။ ဒီ၊ ၂၊ ၂၄၃။)

ဘာကို ရူပပါဒါနက္ခန္ဓာလို့။ ပ ။ ဝိညာဏုပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ခေါ်ဆိုသလဲ? ဒီမေးခွန်းရဲ့ အဖြေကိုတော့ ဘုရားရှင်က ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် ခန္ဓသုတ္တန် မှာ^{၄၀} - အာသဝေါတရားတို့ရဲ့ အာရုံယူရာ (၃၁)ဘုံနယ်မြေအတွင်းမှာ တည်ရှိနေတဲ့ တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ကပ်ရောက်အပ်တဲ့ ကံက ငါရဲ့အကျိုးတရားလို့ စွဲယူအပ်တဲ့ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ၊ ဩဠာရိက (= အကြမ်း၊) သုခမ (= အနု၊) ဟိန (= အယုတ်၊) ပဏီတ (= အမြတ်၊) ဒူရ (= အဝေး၊) သန္တိက (= အနီး)လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ (၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာ အားဖြင့် တည်နေကြတဲ့ ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့ကို ရူပပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ သညုပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏုပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ အသီးအသီး ခေါ်ဆိုကြောင်းကို ရှင်းလင်းဟောကြား ထားတော်မူပါတယ်။

ဒီလို (၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေတဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ဟာ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာ စာရင်းထဲမှာ အတိတ် ခန္ဓာငါးပါးတွေလည်း ပါဝင်ကြတယ်၊ အနာဂတ် ခန္ဓာငါးပါးတွေလည်း ပါဝင်ကြတယ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာငါးပါးတွေလည်း ပါဝင် ကြတယ်၊ အဇ္ဈတ္တခန္ဓာငါးပါးတွေလည်း ပါဝင်ကြတယ်၊ ဗဟိဒ္ဓ ခန္ဓာငါးပါး တွေလည်း ပါဝင်ကြတယ် . . ဒီလိုစသည်ဖြင့် သဘောပေါက်ကြပါ။

သမုဒယသစ္စာ

ဘုရားရှင်သည် ကျွတ်ထိတ်သသူ တပည့်ဝေနေယျတို့ရဲ့ အလိုအကြိုက် အဇ္ဈာသယဓာတ်ကို လိုက်ကာ၊ ကုန္ဒေ အနံ့အထက် အနုအရင့်သို့ လိုက်ကာ နည်းမျိုးစုံဖြင့် သမုဒယသစ္စာကို ဟောကြားပြသတော်မူခဲ့ပါတယ်။ နည်းမျိုးစုံ ဟောကြားထားတော်မူသော်လည်း ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ အားလုံးပင် တူညီလျက် ရှိပါတယ်။ အားလုံးကတော့ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)သဘောတရားကို ဦးတည်လျက်ပင် ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့်

^{၄၀} (သံ၊ ၂၊ ၃၉။)

၇၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဘုရားရှင်က အင်္ဂုတ္တိုရ် တိကနိပါတ် တိတ္ထာယတနသုတ္တန်မှာ^{၄၂} ကြောင်း-
ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)သဘောတရားတို့ရဲ့ **“အကြောင်းနှင့်
အကျိုး ဆက်စပ်ကာ အထပ်ထပ် ဖြစ်ပေါ်ပုံအစဉ်”**ကို သမုဒယသစ္စာလို့
ဒီလို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

“ရဟန်းတို့ . . . အဘယ်ကို သမုဒယသစ္စာလို့ ခေါ်ဆိုပါသလဲ?

အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်၏။

သင်္ခါရဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်၏။

ဝိညာဏ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် နာမ်-ရုပ်ဖြစ်၏။

နာမ်-ရုပ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သဠာယတနဖြစ်၏။

သဠာယတနဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဖဿဖြစ်၏။

ဖဿဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာဖြစ်၏။

ဝေဒနာဖြစ်ခြင်းကြောင့် တဏှာဖြစ်၏။

တဏှာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဥပါဒါန်ဖြစ်၏။

ဥပါဒါန်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကမ္မဘဝ+ဥပပတ္တိဘဝဖြစ်၏။

ကမ္မဘဝဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေတည်နေရခြင်း ဇာတိဖြစ်၏။

ဇာတိဖြစ်ခြင်းကြောင့် အိုရခြင်း (= ဇရာ), သေရခြင်း (= မရဏ) ဖြစ်၏။

စိုးရိမ်ရခြင်း (= သောက), ငိုကြွေးမြည်တမ်းရခြင်း (= ပရိဒေဝ), ကိုယ်ဆင်းရဲ
ရခြင်း (= ဒုက္ခ), စိတ်ဆင်းရဲရခြင်း (= ဒေါမနသ), ပြင်းစွာ ပူပန်ရခြင်း
(= ဥပါယာသ)တရားတို့ ထင်ရှားဖြစ်ကြကုန်၏။

ဤသို့လျှင် ချမ်းသာသုခမဖက် သက်သက်သော ဆင်းရဲဒုက္ခ အစုအပုံ
သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ရဟန်းတို့ . . . ဤကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု
(= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)သဘောတရားတို့ရဲ့ ဖြစ်စဉ်ကို သမုဒယသစ္စာလို့ ခေါ်ဆို
ပါတယ်” – ဒီလို ဘုရားရှင်က ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

---

^{၄၂} (အံ၊၁၊၁၇၈။ တိတ္ထာယတနသုတ္တန်)

ဒီပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာတော်ကို အကျဉ်းချုပ်လိုက်လျှင် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့က အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ ဝိညာဏ် နာမ်-ရုပ် သဠာယတန ဖဿ ဝေဒနာတို့က အကျိုး ဒုက္ခသစ္စာ တရားတွေ ဖြစ်ကြတယ်။

အတိတ်က ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေကြောင့် ဒီပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှာ ဝိညာဏ် နာမ်-ရုပ် သဠာယတန ဖဿ ဝေဒနာဆိုတဲ့ အကျိုး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာကြရတယ်။

အလားတူပဲ . . ဒီပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှာ ပြုစုပျိုးထောင်နေတဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေကြောင့် နောင်အနာဂတ်မှာ ဝိညာဏ် နာမ်-ရုပ် သဠာယတန ဖဿ ဝေဒနာဆိုတဲ့ အကျိုး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာကြလိမ့်မည်။

အလားတူပဲ . . အတိတ်အဆက်ဆက်ဘဝတွေနှင့် သံသရာခရီး မဆုံးသေးသူတို့အတွက် အနာဂတ်ဘဝအဆက်ဆက်တွေကိုလည်း ပုံစံတူ သဘောပေါက်ပါ။

ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဟာ ဒီလို သမုဒယသစ္စာတရားတွေကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်နေပုံကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်အောင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများ အားထုတ်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

နိရောဓသစ္စာ

ဘုရားရှင်ဟာ “**ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု (- ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) သဘော တရားတို့ရဲ့ ချုပ်ငြိမ်းမှုအစဉ်**” ကိုလည်း နိရောဓသစ္စာအဖြစ်နဲ့ ဒီတိတ္ထာယတန- သုတ္တန်မှာပဲ^{၄၂} ဒီလို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

“ရဟန်းတို့ . . . အဘယ်ကို နိရောဓသစ္စာလို့ ခေါ်ဆိုပါသလဲ?

၇၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အဝိဇ္ဇာရဲ့ (အရဟတ္တမဂ်ကြောင့်) အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် သင်္ခါရချုပ်၏။

သင်္ခါရချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်ချုပ်၏။

ဝိညာဏ်ချုပ်ခြင်းကြောင့် နာမ်-ရုပ်ချုပ်၏။

နာမ်-ရုပ်ချုပ်ခြင်းကြောင့် သဠာယတနချုပ်၏။

သဠာယတနချုပ်ခြင်းကြောင့် ဖဿချုပ်၏။

ဖဿချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာချုပ်၏။

ဝေဒနာချုပ်ခြင်းကြောင့် တဏှာချုပ်၏။

တဏှာချုပ်ခြင်းကြောင့် ဥပါဒါန်ချုပ်၏။

ဥပါဒါန်ချုပ်ခြင်းကြောင့် ကမ္မဘဝ+ဥပပတ္တိဘဝချုပ်၏။

ကမ္မဘဝချုပ်ခြင်းကြောင့် (အနာဂတ်ဘဝဝယ်) ပဋိသန္ဓေတည်နေခြင်း
(= ဇာတိ) ချုပ်၏။

ဇာတိချုပ်ခြင်းကြောင့် အိုရခြင်း (= ဇရာ), သေရခြင်း (= မရဏ) ချုပ်၏။
စိုးရိမ်ရခြင်း (= သောက), ငိုကြွေးမြည်တမ်းရခြင်း (= ပရိဒေဝ), ကိုယ်ဆင်းရဲ
ရခြင်း (= ဒုက္ခ), စိတ်ဆင်းရဲရခြင်း (= ဒေါမနဿ), ပြင်းစွာ ပူပန်ရခြင်း
(= ဥပါယာသ)တရားတို့ ချုပ်ကြကုန်၏။

ဤသို့လျှင် ချမ်းသာသုခမဖက် သက်သက်သော ဆင်းရဲဒုက္ခအစုအပုံ၏
ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ရဟန်းတို့ . . . ဤ ကြောင်း-
ကျိုး-ဆက်နွှယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) သဘောတရားတို့ရဲ့ ချုပ်ငြိမ်းမှုအစဉ်ကို
နိရောဓသစ္စာလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်” —

ဒီလို ဘုရားရှင်က ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာလည်း အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်း
သမုဒယသစ္စာတရားတို့ရဲ့ (အရဟတ္တမဂ်ကြောင့်) အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်
အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် နာမ်-ရုပ် သဠာယတန ဖဿ
ဝေဒနာဆိုတဲ့ အကျိုး ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့ရဲ့ အကြွင်းအကျန် မရှိ

ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကို နိရောဓသစ္စာလို့ ဘုရားရှင်က ဟောကြား ထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဘယ်အချိန်အခါမှာ ဒီလို အကြောင်း-အကျိုးတွေဟာ ချုပ်ငြိမ်းသွားကြမှာလဲ?

အကြောင်း-အကျိုးတို့ရဲ့ ချုပ်ငြိမ်းမည့်အချိန်

ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဟာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အစီအစဉ်တကျ စီးဖြန်းလာလေရာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုင်းကို ရောက်ရှိတဲ့အခါ အထက်က ရှင်းပြခဲ့တဲ့အတိုင်း အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့ရဲ့ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကိုသာ ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် သိအောင် မြင်အောင် ရှုရသည်သာ မဟုတ်သေး။ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတို့ရဲ့ အကြွင်းအကျန် မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့ရဲ့ အကြွင်းအကျန် မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားပုံကိုလည်း သိအောင် မြင်အောင် ရှုရတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာတို့ရဲ့^{၄၃,၄၄} ဖွင့်ဆိုချက်အရ ဒီဥဒယဗ္ဗယ ဝိပဿနာဉာဏ်ပိုင်းကို အားသစ်လျက်ရှိနေတဲ့ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဒီဘဝမှာသော်လည်းကောင်း၊ နောင်အနာဂတ်ဘဝတစ်ခုခုမှာသော်လည်းကောင်း အနာဂတ်တစ်ချိန်ချိန်မှာ အရဟတ္တမဂ်ကို ရရှိတော့မှာ ဖြစ်တယ်။ ဒီလို အရဟတ္တမဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်တဲ့အခါမှာ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရဲ့ စွမ်းအား

^{၄၃} အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရောဓောတိ အနာဂတဘဝဿ ပစ္စယဘူတာယ ဣမသ္မိဘဝေ အဝိဇ္ဇာယ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန နိရောဓေ ကတေ ပစ္စယာဘာဝါ အနာဂတဿ ရူပဿ အနုပ္ပါဒနိရောဓော ဟောတီတိ အတ္ထော။
(ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁၊၂၃၆။)

^{၄၄} အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရောဓောတိ အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏေန အဝိဇ္ဇာယ အနုပ္ပါဒနိရောဓတော အနာဂတဿ ရူပဿ အနုပ္ပါဒနိရောဓော ဟောတိ ပစ္စယာဘာဝေ အဘာဝတော။ (မဟာဋီ၊၂၊၄၂၁။)

၇၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ကြောင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ဟာ အကြွင်းအကျန် မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြမှာဖြစ်တယ်။ ဒီလို အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ အကြွင်းအကျန် မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြတဲ့အတွက် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ဟာ ဒီဘဝအရဟတ္တမဂ်သို့ မဆိုက်ရောက်မိမှာဘဲဖြစ်စေ၊ အတိတ်ဘဝထိုထိုကပဲ ဖြစ်စေ ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ သင်္ခါရ ကံတွေကို အထောက်အပံ့ မပေးနိုင်ကြ တော့ဘူး။ ဒီလို အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ရဲ့ အားပေးထောက်ပံ့မှုကို မရရှိ ကြတဲ့ သူပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ သင်္ခါရ ကံတွေဟာ နောင်ဘဝသစ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ် တဲ့ အနာဂတ်ဘဝ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ စွမ်းအားတွေ ကုန်ခန်းသွား ကြတယ်။ အကြွင်းအကျန်မရှိ ချုပ်ငြိမ်းသွားကြတယ်။ ဒီလို အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေရဲ့ အကြွင်းအကျန် မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်း သွားကြတဲ့အတွက်၊ နောင်အနာဂတ်ဘဝ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ အကြောင်းတရားတွေ ထင်ရှားမရှိကြခြင်းကြောင့် နောင်အနာဂတ်ဘဝသစ်မှာ အကျိုး ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေလည်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တဲ့ စွမ်းအားတွေ မရှိကြတော့ခြင်းကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရား တွေလည်း ပရိနိဗ္ဗာနစုတိကို နောက်ဆုံးထားကာ အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင် အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြတယ်။ ဒီလို အကြောင်း-အကျိုး နှစ်ရပ်လုံးတို့ရဲ့ အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းမှုကို **နိရောဓသစ္စာ**လို့ ဒီတိတ္ထာ-ယတနသုတ္တန်မှာ ဘုရားရှင်က ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီနိရောဓ သစ္စာတရားကတော့ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ် (= ဥဒယဗ္ဗယဝိပဿနာ ဉာဏ်)နဲ့ ထိုးထွင်းသိရမည့် နိရောဓသစ္စာတရား ဖြစ်ပါတယ်။

ဝိပဿနာဉာဏ်ရဲ့ အရှစ်အာရုံဖြစ်တဲ့ သစ္စာတရား

သစ္စာလေးပါးထဲမှာ ဒုက္ခသစ္စာတရားနှင့် သမုဒယသစ္စာတရား နှစ်ပါး ကိုတော့ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခထဲမှာ အကြောင်းနှင့် အကျိုး ဆက်စပ်ကာ အထပ်ထပ် လည်ပတ်နေကြတဲ့ သစ္စာတရား (= အမှန်တရား)တွေ ဖြစ်ခြင်း

ကြောင့် **ဝဋ္ဋသစ္စာ**တရားတွေလို့ ခေါ်ဆိုတယ်။ နိရောဓသစ္စာတရား မဂ္ဂသစ္စာတရား ဒီသစ္စာတရား နှစ်ပါးကိုတော့ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခအဝဝမှ လွတ်ကင်းရာဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း သစ္စာတရား (= အမှန်တရား) တွေ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် **ဝိဝဋ္ဋသစ္စာ**တရားတွေလို့ ခေါ်ဆိုတယ်။^{၄၅}

ဒီလို ဝဋ္ဋသစ္စာတရား ဝိဝဋ္ဋသစ္စာတရား နှစ်မျိုးရှိတဲ့အနက်က ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းနေတဲ့ ရဟန်းတော်ဟာ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာခေါ်တဲ့ ဝဋ္ဋသစ္စာ တရားနှစ်ပါးကို အာရုံယူကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရမည်လို့^{၄၆} ဒီလို သတ်မှတ်ချက်ပေးထားပါတယ်။ ဆိုလိုတာကတော့ -

၁။ အတိတ်, အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန်, အဇ္ဈတ္တ, ဗဟိဒ္ဓ, ဩဠာရိက (= အကြမ်း), သုခုမ (= အနု), ဟိန (= အယုတ်), ပဏီတ (= အမြတ်), ဒူရ (= အဝေး), သန္တိက (= အနီး)လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ (၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေတဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရား၊

၂။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့, ဒုက္ခသစ္စာ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရား . .

ဒီသစ္စာတရားနှစ်ပါးဟာ ဝိပဿနာဉာဏ်ရဲ့ အရှုခံအာရုံသစ္စာတရားတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ ဒီသစ္စာတရားနှစ်ပါးကိုပင် ရည်ညွှန်းတော်မူကာ ဘုရားရှင်က **သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ** စသည်ဖြင့် ထိုထိုဒေသနာတွေမှာ အလျဉ်းသင့်သလို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့အတွက် ဒီသစ္စာတရားနှစ်ပါးကို သင်္ခါရတရားတွေလို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားတွေက အနိုင်နိုင် ပြုပြင်ပေးပါမှ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တဲ့စွမ်းအား ရှိကြခြင်းကြောင့် ဒီတရားတွေကို သင်္ခါရတရားတွေလို့ ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

---

^{၄၅} တတ္ထ ပုရိမာနိ ဒွေ သစ္စာနိ ဝဋ်၊ ပစ္ဆိမာနိ ဝိဝဋ်။ တေသု ဘိက္ခုနော ဝဋ္ဋေ ကမ္မဋ္ဌာနာဘိနိဝေသော ဟောတိ၊ ဝိဝဋ္ဋေ နတ္ထိ အဘိနိဝေသော။
(အဘိဋ္ဌ၊ ၂၊ ၁၀၉။)

ဝိပဿနာဆိုတာ အာလဲ?

ယခုတင်ပြထားတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ အမည်ရတဲ့ **သင်္ခါရဓမ္မ** (- သင်္ခါရတရား) တွေကို အနိစ္စလို့ ဒုက္ခလို့ အနတ္တလို့ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ရှုမြင်တတ်တဲ့ ဉာဏ်ကို **ဝိပဿနာ**လို့ ခေါ်ဆိုတယ်။^{၄၆}

ဆိုလိုတာကတော့ ဒီသင်္ခါရတရားတွေရဲ့ ဖြစ်ပြီးပျက်နေတဲ့သဘော၊ ပြိုပြိုပျက်ပျက်နေတဲ့သဘော ဒီသဘောတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်ပြီး တော့ အနိစ္စလို့ ရှုရမည်။ ဒီသင်္ခါရတရားတွေရဲ့ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက် ဖြင့် အမြဲမပြတ် အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက်ခံနေရတဲ့သဘော၊ ပြိုပြိုပျက်ပျက် နေတဲ့အတွက် ကြောက်လန့်ဖွယ်ကောင်းတဲ့ အနက်သဘော ဒီသဘောတရား တွေကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်ပြီးတော့ ဒုက္ခလို့ ရှုရမည်။ ဒီသင်္ခါရတရား တွေဟာ ဖြစ်ပြီးပျက်နေတဲ့ အနိစ္စတရား၊ ပြိုပြိုပျက်ပျက်နေတဲ့ အနိစ္စတရား၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် အမြဲမပြတ် အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက်ခံနေရတဲ့ ဒုက္ခတရား၊ ပြိုပြိုပျက်ပျက်နေတဲ့အတွက် ကြောက်လန့်ဖွယ်ကောင်းတဲ့ ဒုက္ခတရား - ဒီလို အနိစ္စတရား ဒုက္ခတရားတွေသာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဒီသင်္ခါရ တရားတွေထဲမှာ မပျက်စီးဘဲ အကျိတ်အခဲ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရအားဖြင့် တည်နေတဲ့ အတ္တဆိုတာ ထင်ရှားမရှိပါဘူး။ ဒီလို ခိုင်မာတဲ့အနှစ်သာရ အတ္တ မရှိမှုသဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်ပြီးတော့ အနတ္တလို့ ရှုရမည်။ ဒီလို သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တ အခြင်းအရာတွေကို ဉာဏ်နဲ့ မြင်အောင် ကြည့်ပြီးတော့ အနိစ္စလို့ ဒုက္ခလို့ အနတ္တလို့ ဒီလို အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ ရှုနေတတ်တဲ့ ရှုမြင်တတ်တဲ့ ဉာဏ်ကိုသာလျှင် ဝိပဿနာလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

---

^{၄၆} အနိစ္စာဒိဝသေန ဝိဝိဓေဟိ အာကာရေဟိ ဓမ္မေ ပဿတီတိ **ဝိပဿနာ**။
(အဘိဋ္ဌ၊ ၁၁၇၅။)

ဒီနေရာမှာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းနေတဲ့ ယောဂါဝစရ သူတော်စင်တစ်ဦးဟာ -

- ၁။ သင်္ခါရတရားတွေကိုလည်း ဉာဏ်နဲ့ မြင်ရမည်။
- ၂။ ဒီသင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာကိုလည်း ဉာဏ်နဲ့ မြင်ရမည်။
- ၃။ ဒီသင်္ခါရတရားတွေရဲ့ ဒီလိုအခြင်းအရာတွေကို ဉာဏ်နဲ့ မြင်တွေ့ပြီးတဲ့ အခါကျမှ အနိစ္စလို့ ဒုက္ခလို့ အနတ္တလို့ တစ်လှည့်စီ ရှုရမည်။

ဒီလို သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာတွေကို ဉာဏ်နဲ့ မြင်အောင် ကြည့်ပြီးမှ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဆိုတဲ့ လက္ခဏာရေးသုံးတန်ကို တစ်လှည့်စီတင်ကာ ရှုပွားသုံးသပ်တတ်တဲ့ ဉာဏ်ကို သာလျှင် ဝိပဿနာလို့ ခေါ်ဆိုလိုရင်း ဖြစ်ပါတယ်။

အလွန်စက်စဲတဲ့ လုပ်ငန်းရပ်

ပရမာဏုမြူခန့် သေးငယ်တဲ့ ရုပ်ကလာပ်တစ်ခုတစ်ခုအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် ထိုးထွင်းသိမြင်ဖို့ဆိုတာလည်း အလွန်ခက်ခဲပါတယ်။ နာမ်ပရမတ်တရားတွေဆိုတာလည်း မျက်စိတစ်မှိတ် လျှပ်တစ်ပြက်အတွင်းမှာ စိတ္တက္ခဏအကြိမ်ပေါင်း ကုဋေတစ်သိန်းခန့်မျှ အလွန် လျင်လျင်မြန်မြန် ဖြစ်ပြီးပျက်နေကြတဲ့ သဘာဝတရားတွေ ဖြစ်ကြခြင်းကြောင့် စိတ္တက္ခဏတစ်ခု တစ်ခုအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ စိတ်-စေတသိက်နာမ်တရားစုတွေကို ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် ထိုးထွင်းသိမြင်ဖို့ဆိုတာလည်း အလွန်ခက်ခဲပါတယ်။^{၇၂}

ဒီရုပ်နာမ်ပရမတ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကိုသာ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအနေဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်ဖို့ရန် ခက်ခဲ

^{၇၂} (မိလိန္ဒ၊ ၉၄။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁၊ ၁၈၆-၁၈၇။ မဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၄၄-၂၄၅။)

၇၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

နက်နဲသည်သာ မဟုတ်သေး၊ အတိတ်က ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကြောင့် ဒီပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှာ အကျိုး ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခ-သစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှာ ပြုစုပျိုးထောင် နေတဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေကြောင့် နောင်အနာဂတ်ဘဝမှာ အကျိုး ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဆိုတဲ့ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွှယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) သဘောတရားဖြစ်တဲ့ သမုဒယသစ္စာတရား တွေကို ထိုးထွင်းသိမြင်ဖို့ရန် ဆိုတာလည်း အလွန် ခက်ခဲနက်နဲလှပါတယ်။

အလားတူပဲ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေရဲ့ အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေရဲ့ အကြွင်း အကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဆိုတဲ့ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွှယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) သဘောတရားတို့ရဲ့ချုပ်စဉ်ဖြစ်တဲ့ နိရောဓသစ္စာတရားကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်ဖို့ရန် ဆိုတာလည်း အလွန် ခက်ခဲ နက်နဲလှပါတယ်။

ဒီ သမုဒယသစ္စာ နိရောဓသစ္စာ တရားနှစ်ပါးတို့ဟာလည်း မဟာ သမုဒ္ဒရာကဲ့သို့ အလွန်နက်နဲတဲ့ သဘောရှိတဲ့အတွက် မြင်းမိုရ်တောင်ဖြင့် ဖုံးအုပ်ထားတဲ့ မုန်ညင်းစေ့ကို ရှာဖွေတွေ့ရှိဖို့ရန် အလွန်အလွန် ခက်ခဲသလို ဒီသစ္စာတရား နှစ်ပါးကို ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအနေဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်ဖို့ဆိုတာ အလွန်အလွန် ခက်ခဲတဲ့သဘော ရှိပါတယ်။

ဒီလိုနက်နဲ ခက်ခဲတဲ့သဘော ရှိခြင်းကြောင့် ပညာမျက်စိမှာ ကိလေသာ မြူမှုန်တွေ ထူပြောနေတဲ့ သတ္တဝါတွေကို မြင်တွေ့တော်မူတဲ့အခါ ဘုရားရှင်ရဲ့ သန္တာန်တော်မှာ သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို ဟောကြားပြသမှု မပြု

တော့ဘဲ ကြောင့်ကြမဲ့နေတော်မူရန် စိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့ဖူးပါတယ်။^{၄၈}

သို့သော် နောက်ထပ်တစ်ဖန် ဗုဒ္ဓစက္ခုလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ဉာဏ်တော် မြတ်ဖြင့် သတ္တဝါတွေကို လှမ်းမြော်ကြည့်ရှုတော်မူလိုက်တဲ့အခါ ပညာမျက်စိ မှာ ကိလေသာမြူမှုန်တွေ နည်းပါးနေကြတဲ့ သတ္တဝါအချို့တွေကိုလည်း တွေ့မြင်တော်မူခဲ့ပြန်ပါတယ်။ ထိုအခါကျမှ သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမတော်မူရန် ဆန္ဒတော်များ ဘုရားရှင်ရဲ့သန္တာန်တော် မှာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၄၉}

ဤမျှခက်ခဲနက်နဲလှတဲ့ သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို တပည့် သာဝကတွေလည်း ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာမျက်စိ အရိယမဂ်ဉာဏ်ပညာ မျက်စိတို့ဖြင့် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ထိုးထွင်းသိမြင်နိုင်ရေးအတွက် ရည်သန် တောင့်တတော်မူကာ **နည်းလမ်းကောင်း**တစ်ခုကို ညွှန်ကြားပြသ ဆိုဆုံးမ ပေးသနားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဘုရားရှင်ပေးသနားတော်မူခဲ့တဲ့ ဒီနည်းလမ်း ကောင်းက ဘာလဲ . . ?

သမာဓိကို ထူထောင်ပါ

ဘုရားရှင်သည် သစ္စသံယုတ် သမာဓိသုတ္တန်ဒေသနာတော်မှာ^{၅၀} သစ္စာ လေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ထိုးထွင်း

---

^{၄၈} (ဝိနည်းမဟာဝါ၊ ၅-၆။) ^{၄၉} (ဝိနည်းမဟာဝါ၊ ၉။)

^{၅၀} သမာဓိံ ဘိက္ခဝေ ဘာဝေထ၊ သမာဟိတော ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ကိစ္ဆ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ “ကုဒံ ဒုက္ခ”န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ “အယံ ဒုက္ခသမုဒယော”တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ “အယံ ဒုက္ခနိရောဓော”တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ “အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ”တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ သမာဓိံ ဘိက္ခဝေ ဘာဝေထ၊ သမာဟိတော ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ (သံ၊ ၃၊ ၃၆၃။)

၈၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

သိမြင်နိုင်ရေးအတွက် သမာဓိကို ထူထောင်ကြပါရန် ရဟန်းတော်တို့ကို ဒီလို ဆိုဆုံးမထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . သမာဓိကို ထူထောင်ကြပါ။ ပွားများကြပါ။ သမာဓိရှိတဲ့ ရဟန်းတော်ဟာ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ကွဲကွဲပြားပြား သိပါတယ်။ ဘာကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမှာလဲ? ဤကား ဒုက္ခသစ္စာတရားလို့ ဟုတ်တိုင်း မှန်စွာ သိမည်၊ ဤကား ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားလို့ ဟုတ်တိုင်း မှန်စွာ သိမည်၊ ဤကား ဒုက္ခချုပ်ကြောင်း နိရောဓသစ္စာတရားလို့ ဟုတ်တိုင်း မှန်စွာ သိမည်၊ ဤကား ဒုက္ခချုပ်ကြောင်း နိရောဓသို့ ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် ဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂသစ္စာတရားလို့ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမည်။ ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . သမာဓိကို ထူထောင်ကြပါ။ ပွားများကြပါ။ သမာဓိရှိတဲ့ ရဟန်းတော်ဟာ ဒီ သစ္စာလေးပါး တရားကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ကွဲကွဲပြားပြား သိပါတယ်။

ဒီလို ဘုရားရှင်က တပည့်သာဝကတွေ သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ရေးအတွက် **“သမာဓိကို ထူထောင်ခြင်း”** ဆိုတဲ့ နည်းလမ်းကောင်း တစ်ခုကို ပေးသနားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဒါကြောင့် သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ထိုးထွင်းသိမြင်လိုတဲ့ တပည့်သာဝကတစ်ဦးဟာ ဘုရားရှင် ပေးသနားတော်မူခဲ့တဲ့ နည်းလမ်းကောင်း တစ်ခုကို ရှိရှိသေသေ ဦးထိပ် ထက်မှာ ပန်ဆင်လျက် သမာဓိကို ထူထောင်ခြင်းဆိုတဲ့ လုပ်ငန်းရပ်ကို စတင်ပြီးတော့ အားသစ်ပါ။

သမာဓိထူထောင်ခြင်းလုပ်ငန်း

သမာဓိထူထောင်ပုံနည်းစနစ်တွေကိုတော့ ဤဌာနမှာ ဆရာသမား တွေက ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ တပည့်ယောဂီတွေကို သင်ကြားပေးနေလျက် ရှိပါတယ်။ မိမိတို့ဆရာသမားတွေ သင်ကြားပေးတဲ့အတိုင်းသာလျှင် အောင်မြင်မှု

တွေကို ရရှိအောင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ကြပါ။ သမထပိုင်းမှာ ကမ္မဋ္ဌာန်း (၄၀) ရှိနေတာမှန်သော်လည်း ဒီဌာနမှာတော့ အာနာပါနဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စတင်အားထုတ်လိုတဲ့ ယောဂီသူတော်စင်တွေကို အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းက စ၍ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် သမာဓိထူထောင်ပုံနည်းစနစ်တွေကို သင်ပေးလေ့ ရှိပါတယ်။ သို့မဟုတ် ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းက စ၍ သမာဓိထူထောင်လိုတဲ့ ယောဂီသူတော်စင်များကိုလည်း ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကစ၍ ဥပစာရသမာဓိသို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် သမာဓိထူထောင်ပုံနည်းစနစ်တွေကို သင်ပေးလေ့ ရှိပါတယ်။ ထိုအာနာပါနစတုတ္ထဈာန်သမာဓိနဲ့ယှဉ်နေတဲ့ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ပညာရောင် ဉာဏ်ရောင်လို့ အင်္ဂုတ္တိုရ် စတုတ္ထနိပါတ် **အာလောကသုတ္တန်** စသည်တို့မှာ^{၁၀} ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူတဲ့ ဉာဏ်အရောင်အလင်းရဲ့ အကူအညီဖြင့် “ဆံပင်၊ မွေးညင်း၊ ခြေသည်း လက်သည်း၊ သွား၊ အရေ” စတဲ့ (၃၂) ကောဋ္ဌာသ အစုအပုံတွေကို မိမိရဲ့ ကိုယ်တွင်းအဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာရော အပြင်ဗဟိဒ္ဓ သက်ရှိ လောကသတ္တဝါတွေရဲ့ သန္တာန်မှာရော ဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းဆည်းမည်ဆိုလျှင် သိမ်းဆည်းလို့ ရနိုင်ပါတယ်။

အလားတူပဲ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းလမ်းစဉ်မှ ဥပစာရသမာဓိသို့ ဆိုက်အောင် အောင်အောင်မြင်မြင် သမာဓိကို ထူထောင်နိုင်တဲ့ ယောဂီသူတော်ကောင်း ဟာလည်း ထိုဥပစာရသမာဓိနဲ့ ယှဉ်နေတဲ့ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဉာဏ်အရောင်အလင်းရဲ့ အကူအညီဖြင့် (၃၂) ကောဋ္ဌာသအစုအပုံတွေကို အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးစလုံးမှာပဲ သိမ်းဆည်းမည်ဆိုလျှင် သိမ်းဆည်းလို့ ရနိုင်ပါတယ်။ သိမ်းဆည်းတယ်ဆိုတာကတော့ ပကတိသော မျက်စိဖြင့် တွေ့မြင်နေရသကဲ့သို့ ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ရှုမြင်လို့ရခြင်းကို ဆိုလိုပါတယ်။

^{၁၀} (အံ၊၁၊၄၅၆။)

၈၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

လမ်းသုံးသွယ်

ဒီလို (၃၂)ကောဠာသတွေကို အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးစလုံးမှာ နိုင်နိုင်နင်းနင်း အဝါးဝစွာ ဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် သိမ်းဆည်းနိုင် ပိုင်းခြားနိုင် ရှုလို့ရနိုင်တဲ့ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဟာ လမ်းသုံးသွယ်တို့တွင် ကြိုက်ရာ လမ်းကို ရွေးချယ်ကာ ရှုပွားနိုင်ကြောင်းကို သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ မှာ^{၁၂} ဖွင့်ဆိုလျက် ရှိပါတယ်။ လမ်းသုံးသွယ်ဆိုတာကတော့ ဒီနေရာမှာ -

- ၁။ ပဋိကူလမနသိကာရလမ်း၊
- ၂။ အရောင်ကသိုဏ်းလမ်း၊
- ၃။ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအကျယ်ရှုပွားနည်းလမ်းတို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ အရောင်ကသိုဏ်းလမ်းကို ရှေးဦးစွာ ပြောကြရအောင် . . ။

အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးစလုံးမှာ (၃၂)ကောဠာသတွေကို နိုင်နိုင် နင်းနင်း အဝါးဝစွာ ဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် သိမ်းဆည်းနိုင် ပိုင်းခြားနိုင် ရှုလို့ ရနိုင်တဲ့ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဟာ အဇ္ဈတ္တကောဠာသတွေကို အာရုံယူလို့ ဖြစ်စေ၊ ဗဟိဒ္ဓကောဠာသတွေကို အာရုံယူလို့ဖြစ်စေ ပို၍ ရှုလို့ ကောင်းတဲ့ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓကောဠာသတွေကို အာရုံယူကာ အရောင်ကသိုဏ်းတွေကို ရှုနိုင်ပါတယ်။^{၁၃}

- ၁။ ဆံပင်ကဲ့သို့ အရောင်ညိုနေတဲ့ ကောဠာသတစ်ခုခုကို အာရုံယူကာ အညိုရောင်ကသိုဏ်း = နီလကသိုဏ်း၊
- ၂။ ကျင်ငယ်ကဲ့သို့သော အဝါရောင်ကောဠာသတစ်ခုခုကို အာရုံယူကာ အဝါရောင်ကသိုဏ်း = ပီတကသိုဏ်း၊
- ၃။ နှလုံးအိမ်အတွင်းရှိ သွေးကဲ့သို့သော အနီရောင်ကောဠာသတစ်ခုခုကို အာရုံယူကာ အနီရောင်ကသိုဏ်း = လောဟိတကသိုဏ်း၊
- ၄။ အရိုးစုကဲ့သို့ အထူးသဖြင့် ဦးခေါင်းခွံကဲ့သို့သော အဖြူရောင်ကောဠာသ

---

^{၁၂} (အဘိဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၄၃။)   ^{၁၃} (အဘိဋ္ဌ၊ ၁၊ ၂၃၅။)

တစ်ခုခုကို အာရုံယူကာ အဖြူရောင်ကသိုဏ်း = ဩဒါတကသိုဏ်း -

ဒီကသိုဏ်း (၄)မျိုးတို့ကို စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် ရှုနိုင်ပါတယ်။ ဒီကသိုဏ်း (၄)မျိုးထဲမှာလည်း အင်္ဂုတ္တိုရ် တတိယတွဲ ပဌမကောသလသုတ္တန်မှာ^{၁၄} ဘုရားရှင်က အဖြူရောင်ကသိုဏ်း (= ဩဒါတကသိုဏ်း)ကို အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးကသိုဏ်းအဖြစ် ချီးမွမ်းမြှောက်စားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အဖြူရောင်ကသိုဏ်းကို စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် အောင်အောင်မြင်မြင် ရှုပွားနိုင်ကြတဲ့ ယောဂီ အများစုကလည်း အဖြူရောင်ကသိုဏ်းကို ရှုရတာ အခြားကသိုဏ်းတွေကို ပွားများရတာထက် သမာဓိက ပို၍ပို၍ နက်ရှိုင်းကြောင်း စိတ်ဓာတ်ကလည်း အထူးသဖြင့် ပို၍ပို၍ ကြည်လင်ကြောင်းကို ဝန်ခံစကားပြောကြားကြပါတယ်။

ဒီလို အရောင်ကသိုဏ်း (၄)မျိုးတို့ကို စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် အောင်အောင်မြင်မြင် ရှုပွားနိုင်တဲ့ ယောဂီတစ်ဦးဟာ ကြွင်းကျန်နေသေးတဲ့ ပထဝီကသိုဏ်း၊ အာပေါကသိုဏ်း၊ တေဇောကသိုဏ်း၊ ဝါယောကသိုဏ်း၊ အာလောကကသိုဏ်း၊ အာကာသကသိုဏ်းတို့ကို ရှုပွားမည်ဆိုရင်လည်း အောင်အောင်မြင်မြင် ရှုပွားလို့ရနိုင်ပါတယ်။

ကသိုဏ်း (၁၀)ပါးတို့ကို တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ အာရုံယူကာ ကသိုဏ်းတိုင်းကသိုဏ်းတိုင်း၌ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် ပွားများအားထုတ်ထားပြီးတဲ့ ယောဂီသူတော်စင်ဟာ အရူပဈာန် (၄)ပါးတို့ကို ဆက်လက်ကာ ရှုပွားမည်ဆိုလျှင်လည်း လွယ်ကူနေမည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။

ရူပါဝစရဈာန် (၄)ပါး၊ အရူပါဝစရဈာန် (၄)ပါးဆိုတဲ့ ဈာန်သမာပတ် (၈)ပါးတို့ကို ပထဝီကသိုဏ်းမှသည် အလင်းရောင် (= အာလောကကသိုဏ်း) သို့တိုင်အောင်သော ကသိုဏ်း (၉)မျိုးတို့၌ ရှုလို့ရနိုင်ပါတယ်။ အာကာသကသိုဏ်းကို အာရုံယူကာ ရှုမည်ဆိုလျှင်တော့ ရူပါဝစရဈာန် (၄)ပါးလောက်ကိုသာ ရရှိနိုင်ပါတယ်။

^{၁၄} (အံ၊၃၊၃၀၆။)

၈၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီလို ကသိုဏ်း (၁၀)ပါး၊ ဈာန်သမာပတ် (၈)ပါးတို့ကို နိုင်နိုင်နင်းနင်း အောင်အောင်မြင်မြင် ရှုထားပြီးတဲ့ ယောဂီသူတော်ကောင်းရဲ့ သမာဓိဟာ အလွန်အားကောင်းတဲ့ သမာဓိအဆင့်သို့ ရောက်ရှိလာပြီဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို အားကောင်းတဲ့ ဈာန်သမာဓိတွေကို အခြေခံပြီးတော့ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာဆိုတဲ့ ဗြဟ္မဝိဟာရဈာန်တွေကို အားထုတ်မည် ဆိုလျှင်လည်း အောင်အောင်မြင်မြင် အားထုတ်လို့ရနိုင်ပါတယ်။ လိင်တူ အလောင်းကောင်တစ်ခုကို အာရုံယူကာ အသုဘဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်း ခဲ့မည်ဆိုလျှင်လည်း ပထမဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည်အထိ လွယ်လွယ်ကူကူ ပွားများလို့ ရနိုင်ပါတယ်။ အလားတူပင် ဗုဒ္ဓါနုဿတိ မရဏာနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းတွေကို ဆက်လက်ကာ စီးဖြန်းမည်ဆိုလျှင်လည်း ဥပစာရသမာဓိသို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် အလွယ်တကူ စီးဖြန်းလို့ ရနိုင်ပါတယ်။ ဒီဈာန်သမာဓိ လုပ်ငန်းခွင် အဆင့်ဆင့်ကို အသေးစိတ် သိရှိလိုပါက ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းကြီးနှင့် နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါကျမ်းကြီးတို့မှာ ကြည့်ရှုပါလေ။

လမ်းနှစ်သွယ်

ဒီလို သမာဓိတွေကို အောင်အောင်မြင်မြင် အားထုတ်ပြီးတဲ့ ယောဂီ သူတော်ကောင်းဟာ ဝိပဿနာသို့ ကူးလိုပါက သမထဈာန်ယာဉ်ရှိနေတဲ့ သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်နေခြင်းကြောင့် တရားထိုင်တိုင်း ထိုင်တိုင်း မိမိ နှစ်ခြိုက်တဲ့ ဈာန်သမာဓိတစ်ခုခုကို ဝိပဿနာရဲ့အခြေခံ ဈာန်သမာဓိအဖြစ် ထူထောင်ပါ။ များသောအားဖြင့်တော့ ယောဂီ တော်တော်ခပ်များများဟာ အဖြူရောင်ကသိုဏ်းကို အာရုံယူကာ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည့် တိုင်အောင် သမာဓိကို ထူထောင်လေ့ရှိကြပါတယ်။

သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဈာန်အင်္ဂါတွေကို သိမ်းဆည်းတတ်ကြပြီး ဖြစ်တဲ့အတွက် ဈာန်အင်္ဂါတွေကို စတင်သိမ်းဆည်းကာ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ပိုင်းခြားယူကာ ဒီဈာန်အင်္ဂါတွေနဲ့ စိတ္တက္ခဏတစ်ခုအတွင်းမှာ အတူ ယှဉ်တွဲ

ကာ ဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ ဈာန်နာမ်တရားတွေကို ဆက်လက် သိမ်းဆည်းမည် ဆိုလျှင်လည်း သိမ်းဆည်းလို့ရနိုင်ပါတယ်။ အလားတူပဲ ယင်းဈာန်နာမ်တရား တွေနှင့် ဈာနသမာပတ္တိဝီထိတစ်ခုရဲ့အတွင်းမှာ အတူတကွ ဖြစ်နေကြတဲ့ ဈာနသမာပတ္တိဝီထိနာမ်တရားတွေကို ဆက်လက်ကာ သိမ်းဆည်းမည် ဆိုလျှင်လည်း သိမ်းဆည်းလို့ရနိုင်ပါတယ်။ ဆိုလိုတာကတော့ ဝိပဿနာသို့ ကူးရာ၌ နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကစ၍ ရှုခြင်း၊ ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကစ၍ ရှုခြင်း - ဒီလို ရှုပွားခြင်း နှစ်မျိုးရှိတဲ့အနက် သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်ဟာ နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းက စပြီးတော့ နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းမည် ရှုပွားမည်ဆိုလျှင်လည်း အောင်မြင်မှုကို ရရှိနိုင်တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။^{၅၅}

အကယ်၍ သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်ဟာ နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကစ၍ မရှုလိုတဲ့ အတွက် ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကစပြီးတော့ ရှုချင်တယ်ဆိုလျှင်လည်း ဈာန်သမထ ယာဉ်မရှိတဲ့ သုဒ္ဓိဝိပဿနာယာနိကပုဂ္ဂိုလ်လို့ပဲ ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးကို စတင်ကာ သိမ်းဆည်းရှုပွားရန် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာက^{၅၆} ညွှန်ကြားလျက်ရှိပါတယ်။

ဘယ်လိုအကြောင်းကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာက ဒီလိုညွှန်ကြားချက် တွေကို ထုတ်ပြန်ကြေညာနေရပါသလဲ? ဒီမေးခွန်းရဲ့ အဖြေကိုတော့ သက္ကပဉ္စ သုတ္တန်ကို ဖွင့်ဆိုနေတဲ့ ဒီဃနိကာယ်အဋ္ဌကထာ၊ မဇ္ဈိမနိကာယ် မဟာသတိ- ပဋ္ဌာနသုတ္တန်ကို ဖွင့်ဆိုနေတဲ့ မဇ္ဈိမနိကာယ်အဋ္ဌကထာ၊ ခုဒ္ဒကနိကာယ် ကုတိဝုတ်အဋ္ဌကထာ၊ သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်းကို ဖွင့်ဆိုနေတဲ့ ဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ (= သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ)တို့က^{၅၇} ဒီလို ရှင်းပြထားပါတယ်။

^{၅၅} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၂၂။)

^{၅၆} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၂၂။)

^{၅၇} ဒုဝိမဉ္ဇိ ကမ္မဋ္ဌာနံ — ရူပကမ္မဋ္ဌာနံ အရူပကမ္မဋ္ဌာနဉ္စ။ ရူပပရိဂ္ဂဟော အရူပပရိဂ္ဂဟောတိပိ ဧတဒေဝ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ ဘဂဝါ ရူပကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေန္တော သင်္ခေပမနသိကာရဝသေန ဝါ ဝိတ္ထာရမနသိကာရဝသေန ဝါ စတုဓာတု- ဝဝတ္ထာနံ ကထေသိ။ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၃၁၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၂၈၀။ ကုတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ၊ ၁၇၉။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၅၂။)

၈၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဝိပဿနာပိုင်းသို့ ရောက်ရှိလာတဲ့အခါ ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်း နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှစ်မျိုး ရှိပါတယ်။ ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရူပပရိဂ္ဂဟ (= ရုပ်တရားကို သိမ်းဆည်းခြင်း = ရုပ်တရားကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူခြင်း)، နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အရူပပရိဂ္ဂဟ (= နာမ်တရားကို သိမ်းဆည်းခြင်း = နာမ်တရားကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူခြင်း) ဒီလိုလည်း အမည်တစ်မျိုးစီနှင့် ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီနှစ်မျိုးထဲမှာ ဘုရားရှင်ဟာ ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုကွက်ကို ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမတော်မူတဲ့အခါ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအကျဉ်းနည်းအားဖြင့် ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးကို စတင်ကာ သိမ်းဆည်းရှုပွားဖို့ရန်လည်း ဟောကြား တော်မူပါတယ်။ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအကျယ်နည်းဖြင့်လည်း ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးကို စတင်ကာ သိမ်းဆည်းရှုပွားဖို့ရန်လည်း ဟောကြားတော်မူပါတယ်။

ဘုရားရှင်ဟာ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအကျဉ်းရှုပွားနည်းကို နာမည်ကျော်ဖြစ်တဲ့ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန် ဓာတုမနသိကာရပဗ္ဗပိုင်းမှာ^{၁၈} ဟောကြားထားတော် မူခဲ့ပါတယ်။ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအကျယ်နည်းကိုတော့ မဟာရာဟုလောဝါဒ သုတ္တန်၊ ဓာတုဝိဘင်္ဂသုတ္တန်၊ အဘိဓမ္မာဝိဘင်္ဂ ဓာတုဝိဘင်းပါဠိတော်တွေမှာ^{၁၉} ဟောကြားပြသတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အလားတူပင် အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်- တော်မြတ်ကြီးကလည်း ခြေရာအပေါင်းတို့တွင် အကြီးမားဆုံးခြေရာဖြစ်တဲ့ ဆင်ခြေရာကြီးကို ဥပမာဆောင်ကာ ဟောပြထားတော်မူခဲ့တဲ့ မဟာဟတ္ထိ- ပဒေါပမသုတ္တန်မှာ^{၆၀} ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအကျယ်ရှုပွားနည်းကို တစ်မျိုးတစ်ဖုံ တန်ဆာဆင်ပြီးတော့ ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဒါ့ကြောင့် ဘုရားဟောဒေသနာတော်အရပ်ရပ်တွေကို ဦးထိပ်ရွက် ပန်ဆင်ကာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာက ဝိပဿနာပိုင်းသို့ ရောက်ရှိလာတဲ့ ယောဂီတစ်ဦးကို ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းက စတင်ကာ သိမ်းဆည်းလို့ ရှုပွားလို့ခဲ့လျှင် ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအကျဉ်းနည်း ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအကျယ်နည်း ဒီနည်းလမ်း

^{၁၈} (ဒီ၊ ၂၊ ၂၃၄။ မ၊ ၁၊ ၇၃။) ^{၁၉} (မ၊ ၂၊ ၈၃-၈၉။ မ၊ ၃၊ ၂၈၁-၂၉၀။ အဘိ၊ ၂၊ ၈၃-၈၇။)

^{၆၀} (မ၊ ၁၊ ၂၄၂-၂၄၉။)

နှစ်မျိုးတို့တွင် ကြိုက်နှစ်သက်ရာနည်းလမ်းဖြင့် ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးကို စတင် သိမ်းဆည်းရန် ညွှန်ကြားချက်ကို ထုတ်ပြန်ကြေညာထားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ယောဂီသူတော်ကောင်းတစ်ဦးဟာလည်း ဘုရားဟော ဒေသနာတော် အရပ်ရပ်တို့မှာ လာရှိတဲ့အတိုင်း ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူတဲ့ ရုပ်တရားတွေကို ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်လိုပါက ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားပြသ ဆိုဆုံးမထားတော်မူသည့်အတိုင်းသာ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ခြင်းကသာလျှင် ပို၍ စိတ်ချယုံကြည်ရတဲ့ လုပ်ငန်းခွင် ဖြစ်တယ်လို့သာ ယုံကြည်ယူဆပါ။ ဘုရားဟောဒေသနာတော်ကို ကျောခိုင်း ကာ ဆရာအပြောနှင့်သာ အလွမ်းကြီးလွမ်းနေမည်ဆိုလျှင် ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူတဲ့ ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမြင် ရေးမှာ မမျှော်မှန်းအပ်တဲ့ ပန်းတိုင်တစ်ခုသာ ဖြစ်နေဖွယ်ရာ ရှိပါတယ်။ ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားတော်မူတဲ့အတိုင်း မကျင့်တဲ့အတွက် ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူတဲ့ ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို မသိမမြင်ခြင်းကတော့ ဘုရားရှင်ရဲ့အပြစ် မဟုတ်၊ မိမိရဲ့ ဘုရားဟောဒေသနာတော်ကို ကျောပေး ထားတဲ့ မလိုက်နာတဲ့ အပြစ်သာ ဖြစ်တယ်ဆိုတာကိုတော့ သဘောပေါက် သင့်ပါတယ်။

အကြည်ဓာတ်ဆိုတာ ဘာလဲ?

ဒီနေရာမှာ . . . ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအကျဉ်းနည်းကို အကျဉ်းချုပ်ကာ ဆွေးနွေးကြရအောင် . . . ။

ဘုရားရှင်ဟာ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်^{၆၀} စသည်တို့မှာ —

၁။ ပထဝီဓာတ်ဝယ် မာ-ကြမ်း-လေး-ပျော့-ချော-ပေါ့ဟု သဘောတရား (၆)မျိုး၊

---

^{၆၀} (အဘိ၊၁၊၁၇၀။)

၈၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

၂။ အာပေါဓာတ်ဝယ် ယိုစီး-ဖွဲ့စည်းဟု သဘောတရား (၂)မျိုး၊

၃။ တေဇောဓာတ်ဝယ် ပူမှု အေးမှုဟု သဘောတရား (၂)မျိုး၊

၄။ ဝါယောဓာတ်ဝယ် ထောက်ကန်မှု တွန်းကန်မှုဟု သဘောတရား (၂)မျိုး၊

ဒီလို ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးတို့မှာ အားလုံးပေါင်းလိုက်လျှင် ဓာတ်သဘောတရား (၁၂)မျိုးကို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၆၁}

ဒီဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းလိုတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဟာ သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် ထိုင်တိုင်း ထိုင်တိုင်း ကြိုက်နှစ်သက်ရာ ဈာန်သမာဓိတစ်ခုခုကို ဝိပဿနာရဲ့အခြေခံ ပါဒကဈာန်အဖြစ် ပြန်လည်ထူထောင်ပါ။ သို့မဟုတ် ဩဒါတကသိုဏ်းကို အာရုံယူကာ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် သမာဓိကို ထူထောင်ပါ။ ထိုဈာန်သမာဓိတွေနှင့် ဈာန်စိတ္တက္ခဏတစ်ခုတစ်ခုအတွင်းဝယ် အတူယှဉ်တွဲကာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ဉာဏ်ရဲ့စွမ်းအားကြောင့် အလင်းရောင်တွေက ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် အရောင်တလက်လက် တောက်ပလာတဲ့အခါ ဈာန်မှထကာ -

မာ-ကြမ်း-လေး-ပျော့-ချော-ပေါ့၊ ယိုစီး-ဖွဲ့စည်း၊ ပူ-အေး၊ ထောက်ကန်-တွန်းကန်ဆိုတဲ့ ဓာတ်သဘောတရား (၁၂)မျိုးကို တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ ခြေဆုံးခေါင်းဆုံး သွက်သွက်လက်လက် ဉာဏ်ဖြင့် မြင်နေအောင် သိမ်းဆည်း ရှုပွားပါ။ အကယ်၍ သုဒ္ဓဝိပဿနာယာနိကပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ခဲ့မည်ဆိုလျှင်လည်း ဒီဓာတ်သဘောတရား (၁၂)မျိုးကိုပဲ စတင်ကာ ပုံစံတူ ရှုပွားပါ။

သွက်သွက်လက်လက် ရှုမြင်နိုင်တဲ့အခါ တစ်ကိုယ်လုံးကို ခြုံငုံ၍ ယင်းသဘောတရား (၁၂)မျိုးကို ဉာဏ်ထဲမှာ ပြိုင်တူလိုလို ထင်လာ မြင်လာသည့်တိုင်အောင် ဆက်လက် ရှုပွား သိမ်းဆည်းပါ။ ပြိုင်တူလိုလို ဉာဏ်ထဲမှာ ထင်လာ မြင်လာတဲ့အခါ -

၁။ မာ-ကြမ်း-လေး-ပျော့-ချော-ပေါ့ကို ကြည့်၍ ပထဝီဓာတ်၊

၂။ ယိုစီး-ဖွဲ့စည်းကို ကြည့်၍ အာပေါဓာတ်၊

၃။ ပူ-အေးကို ကြည့်၍ တေဇောဓာတ်၊

၄။ ထောက်ကန်-တွန်းကန်ကို ကြည့်၍ ဝါယောဓာတ် - လို့

ဒီလို (၄)အုပ်စု ခွဲကာ ယင်းဓာတ် (၄)ပါးအာရုံ၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်ပြီးတည်နေအောင် သမာဓိကို ဆက်လက်ထူထောင်ပါ။ သမာဓိက ပို၍ပို၍ အားကောင်းလာတဲ့အခါ နက်ရှိုင်းလာတဲ့အခါ ဓာတ် (၄)ပါးအာရုံ၌ အလွန်ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်ပြီးတည်နေတဲ့အခါ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို မတွေ့တော့ဘဲ ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးတို့ရဲ့ အစုအပုံကြီးကိုသာ ဉာဏ်ထဲမှာ တွေ့မြင်နေမည်ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်အခါမှာ ယင်းဓာတ်ကြီး (၄)ပါးတို့ကို ပင် အာရုံယူကာ သမာဓိကို ဆက်လက်ထူထောင်လိုက်တဲ့အခါ သမာဓိ ကလည်း ရှေးကထက် ပို၍ပို၍ နက်ရှိုင်းသထက် နက်ရှိုင်းလာတဲ့အခါ ရေခဲတုံး ဖန်တုံး မှန်တုံးကဲ့သို့ ကြည်လင်နေတဲ့ ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးတို့ရဲ့ အကြည်ဓာတ် အတုံးအခဲ အစုအပုံကြီးကို စတင်တွေ့ရှိပါလိမ့်မည်။

ဒီနေရာမှာ အကြည်ဓာတ် အတုံးအခဲဆိုတာ ဘာလဲလို့ မေးစရာရှိတယ်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာက^{၆၂} ဒီလို အဖြေပေးထားပါတယ်။

၁။ စက္ခုပသာဒ (= စက္ခုအကြည်ဓာတ် = မျက်စိအကြည်ဓာတ်)ဆိုတာ ရူပါရုံကို အာရုံယူတတ်တဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်နာမ်တရားစုတို့ရဲ့ မှီရာ ဝတ္ထုရုပ် သာ ဖြစ်တယ်။

၂။ သောတပသာဒ (= သောတအကြည်ဓာတ် = နားအကြည်ဓာတ်)ဆိုတာ အသံ သဒ္ဒါရုံကို အာရုံယူတတ်တဲ့ သောတဝိညာဏ်နာမ်တရားစုတို့ရဲ့ မှီရာ ဝတ္ထုရုပ်သာ ဖြစ်တယ်။

၃။ ဃာနပသာဒ (= ဃာနအကြည်ဓာတ် = နှာခေါင်းအကြည်ဓာတ်)ဆိုတာ အနံ့ ဂန္ဓာရုံကို အာရုံယူနေတဲ့ ဃာနဝိညာဏ်နာမ်တရားစုတို့ရဲ့ မှီရာ ဝတ္ထုရုပ်သာ ဖြစ်တယ်။

---

^{၆၂} စက္ခာဒိပဉ္စဝိမံ ရူပါဒီနံ ဂဟဏပစ္စယဘာဝေန အာဒါသတလံ ဝိယ ဝိပ္ပသန္နတ္ထာ ပသာဒရူပံ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၈၁။)

၉၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

၄။ ဇိဝှါပသာဒ (= ဇိဝှါအကြည်ဓာတ် = လျှာအကြည်ဓာတ်)ဆိုတာ အရသာ ရသာရုံကို အာရုံယူနေတဲ့ ဇိဝှါဝိညာဏ်နာမ်တရားစုတို့ရဲ့ မှီရာ ဝတ္ထုရုပ် သာ ဖြစ်တယ်။

၅။ ကာယပသာဒ (= ကာယအကြည်ဓာတ် = ကိုယ်အကြည်ဓာတ်)ဆိုတာ အတွေ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို အာရုံယူနေတဲ့ ကာယဝိညာဏ်နာမ်တရားစုတို့ရဲ့ မှီရာ ဝတ္ထုရုပ်သာ ဖြစ်တယ်။

ဒီစက္ခုပသာဒ စတဲ့ ပသာဒရုပ် အကြည်ရုပ် (၅)ခုတို့ဟာ ရူပါရုံစတဲ့ ဆိုင်ရာ အာရုံတို့ကို အာရုံယူတတ်တဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်နာမ်တရားစု စတဲ့ ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ နာမ်တရားစုတွေကို မှီရာ ဝတ္ထုရုပ်အဖြစ်ဖြင့် (ဝတ္ထုပုရေဇာတ ပစ္စယသတ္တိဖြင့်) ကျေးဇူးပြုပေးနေတဲ့ မှီရာ ဝတ္ထုရုပ်တရားတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ ဒီလို မှီရာ ဝတ္ထုရုပ်ဖြစ်နေကြတဲ့ ပသာဒရုပ် အကြည်ရုပ်တွေဟာ **“ကြေးမုံမှန် အပြင်လို့ ကြည်လင်နေတဲ့အတွက်ကြောင့်”** ပသာဒရုပ် (= အကြည်ရုပ်) တွေလို့ ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။^{၆၂}

ဒီအကြည်ရုပ်တွေရဲ့ အပေါင်းအစုကို **ယန**လို့ခေါ်ဆိုတဲ့ ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ တွေကို ဉာဏ်နှင့် မဖြိုခွဲနိုင်မီ၊ ရုပ်ကလာပ်တွေကို ဉာဏ်နှင့် မတွေ့မြင်မီ အချိန်ကာလအတွင်းမှာ ယင်းအကြည်ရုပ်တွေကို အစုလိုက် အပြုံလိုက် အတုံးလိုက် အခဲလိုက် တွေ့မြင်နေခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုအချိန်အခါမျိုးမှာ “အာကာသဓာတ်”ကို မြင်အောင် ရှုရန် . . အထက်မှာ ဖော်ပြထားခဲ့တဲ့ မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်၊ ဓာတုဝိဘင်္ဂသုတ္တန်နှင့် အဘိဓမ္မာဝိဘင်္ဂ ဓာတုဝိဘင်းပါဠိတော်တို့မှာ^{၆၃} ဘုရားရှင်က ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အလားတူပင် အရှင်သာရိပုတ္တရာကိုယ်တော်မြတ်ကြီးကလည်း မဟာဟတ္ထိ ပဒေါပမသုတ္တန်မှာ^{၆၄} ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို ညွှန်ကြားတော် မူချက်တွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်ကို ဖွင့်ဆိုထားတဲ့ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာက စာပိုဒ် (၁၁၄)မှာ^{၆၅} ဒီလို ရှင်းပြထားပါတယ်။

^{၆၃} (မ၊၂၊၈၃-၈၉။ မ၊၃၊၂၈၁-၂၉၀။ အဘိ၊၂၊၈၃-၈၇။) ^{၆၄} (မ၊၁၊၂၄၂-၂၄၉။)

^{၆၅} (မ၊ဋ္ဌ၊၃၊၉၇။)

၁။ အာကာသဓာတ်ကို ဦးတည်ကာ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု တစ်ခုအတွင်းမှာ တည်ရှိနေတဲ့ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးကို မှီတွယ် ဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ဥပါဒါရုပ်တွေကို သိမ်းဆည်းဖို့ ရန် ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူဖို့ရန် ညွှန်ကြားပြသတော်မူလိုခြင်း၊

၂။ ရုပ်တရားတွေကို ရုပ်ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် ရှုပွားသိမ်းဆည်းရာ၌ လွယ်ကူသော နည်းစနစ်ကို ညွှန်ကြားပြသတော်မူလိုခြင်း . .

ဒီလို ဦးတည်ချက်နှစ်မျိုးဖြင့် အာကာသဓာတ်ကို ရှုပွားသိမ်းဆည်းရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူခြင်း ဖြစ်ကြောင်းကို ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

အာကာသဓာတ်ဆိုတာ အာလဲ?

အာကာသဓာတ်ဆိုတာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ^{၆၆}၊ မဟာဋီကာ^{၆၇}၊ ^{၆၈}နှင့် ပရမတ္ထဒီပနီ^{၆၉}တို့က ရှင်းလင်းတင်ပြထားတော်မူတဲ့အတိုင်း ရုပ်ကလာပ် တစ်ခုနှင့် ရုပ်ကလာပ်တစ်ခုတို့ ရောယှက်ရှုပ်ထွေးမှု မရှိရန် ပိုင်းခြားပြကြောင်း ဖြစ်တဲ့ ပိုင်းခြားပေးသလိုဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်ကလာပ်တွေရဲ့ နယ်ခြားဒေသ အပိုင်း အခြားကို အာကာသဓာတ်လို့ ဒီနေရာမှာ ခေါ်ဆိုလိုရင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ရှေ့ကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများအားထုတ်လာရာ အကြည်ဓာတ်တွေကို အစုလိုက် အပြုံလိုက် အတုံးလိုက် အခဲလိုက်

---

^{၆၆} အန္တရပရိစ္ဆေဒမတ္တကာနိ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၂၅။)

^{၆၇} **အန္တရပရိစ္ဆေဒေါ**တိ တံတံကလာပါနံ အသင်္ကရကာရဏတာယ အန္တရဘူတော ပရိစ္ဆေဒေါ။ (မဟာဋီ၊ ၂၊ ၃၅၄။)

^{၆၈} အယံ ဟိ အာကာသဓာတု တံ တံ ရူပကလာပံ ပရိစ္ဆိန္ဒန္တိ ဝိယ ဟောတိ။
(မဟာဋီ၊ ၂၊ ၁၀၁။)

^{၆၉} အာကာသသင်္ခါတာ ဓာတူတိ **အာကာသဓာတု**။ ပရိတော သမန္တတော ဆိန္ဒတိ ကလာပန္တရဘူတာနိ ကလာပန္တရဘူတေဟိ သဒ္ဓိံ အသမိဿံ ဧကတ္ထံ အနုပဂမနံ ကရောတိတိ ပရိစ္ဆေဒေါ။ (ပရမတ္ထဒီပနီ၊ ၂၇၉။)

၉၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အပြင်လိုက် ဉာဏ်နဲ့တွေ့မြင်နေတဲ့အခါ ထိုအကြည်ပြင် အတုံးအခဲမှာ တည်ရှိနေတဲ့ အာကာသဓာတ်ကို မြင်အောင် စိုက်ရှုပါ။ ဒီလို စိုက်ရှုလိုက်တဲ့ အခါ အာကာသဓာတ် အကြားအပေါက်တွေကို တွေ့မြင်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် တည်း ရုပ်ကလာပ်တွေကို စတင်ကာ တွေ့ရှိမှာဖြစ်ပါတယ်။

အနောက်တိုင်းသားတို့ရဲ့ သံသယ

ဒီနေရာမှာ အနောက်တိုင်းသားယောဂီတော်တော်များများကတော့ ဒီလို ရုပ်ကလာပ်တွေကို ဉာဏ်နဲ့မြင်အောင် ရှုရမှုနှင့် ပတ်သက်လို့ - **‘ဘုရားရှင်က ရုပ်ကလာပ်တွေကို ဖွဲ့ဖို့ရန် ဘယ်သုတ္တန်မှာ ဟောကြားထားတော်မူပါသလဲ?’** ဒီမေးခွန်းကို ခဏခဏ မေးမြန်းတတ်ကြတယ်။

ဘုရားရှင်ဟာ ရုပ်ကလာပ်ဆိုတဲ့ နာမည်တပ်ကာ ရှုပွားသိမ်းဆည်းဖို့ရန် သုတ္တန်ဒေသနာတော်တို့မှာ တိုက်ရိုက်ညွှန်ကြားမှု မပြုခဲ့သော်လည်း ရုပ်ကလာပ်တွေရဲ့ အကြားအပေါက် နယ်ခြားဒေသဖြစ်တဲ့၊ ရုပ်ကလာပ် တွေကို တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ရောယှက်မှု မရှိအောင် ပိုင်းခြားပေးကြောင်းဖြစ်တဲ့၊ ပရိစ္ဆေဒရုပ်လို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ အာကာသဓာတ်ကိုတော့ ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် သိမ်းဆည်းရှုပွားဖို့ရန် အထက်မှာတင်ပြထားတဲ့ မဟာရာဟုလောဝါဒ သုတ္တန်စတဲ့ ထိုထိုသုတ္တန်တွေမှာ ညွှန်ကြားထားတော်မူပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် **“အင်္ဂလိပ်အစိုးရ”**ဆိုတဲ့ စကားလုံးနဲ့ **“ဗြိတိသျှအစိုးရ”**ဆိုတဲ့ စကားလုံးတို့ဟာ တူညီတဲ့အဓိပ္ပာယ်ရှိတဲ့ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုတည်း ကိုသာ ရည်ညွှန်းထားကြတဲ့ စကားလုံးတွေ ဖြစ်ကြသလို - အလားတူပဲ **“ရုပ်ကလာပ်ကို ရှုပါ”**ဆိုတဲ့ စကားလုံးနဲ့ **“အာကာသဓာတ်ကို ရှုပါ”**ဆိုတဲ့ စကားလုံးတို့ဟာ တူညီတဲ့အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှိနေတဲ့၊ ရုပ်တို့ရဲ့ အသေးဆုံး အဖွဲ့အစည်းကို မြင်အောင်ရှုခြင်းဆိုတဲ့ ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုကွက်လုပ်ငန်းခွင် တစ်ခုတည်းကိုသာ ရည်ညွှန်းနေတဲ့ စကားလုံးတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ ဒီတော့ **“ရုပ်ကလာပ်ကို ရှုပါ”**ဆိုတာနဲ့ **“အာကာသဓာတ်ကို ရှုပါ”**ဆိုတာ အနက်

အဓိပ္ပာယ် အတူတူပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ? ရုပ်ကလာပ်ဆိုတာ ရုပ်တရားတို့ရဲ့ အသေးဆုံးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ယောဂီ တစ်ဦးဟာ အာကာသဓာတ်ကို ရှုလို့မြင်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်တည်း ဒီရုပ်တရားတွေရဲ့ အသေးဆုံးအဖွဲ့အစည်းကိုလည်း ပြိုင်တူတွေ့မြင်နေပြီးသာ ဖြစ်ပါတယ်။

ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို စတင်သိတဲ့အချိန်

ဒီလို ရုပ်ကလာပ်တွေကို တွေ့မြင်တဲ့အခါ ရုပ်ကလာပ်တစ်ခုတစ်ခု အတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးကိုလည်း သိမ်းဆည်းပါ။ ဒီဓာတ်ကြီး (၄)ပါးကို မှီတွယ်ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ကလာပ်တူရုပ်တရားများ ဖြစ်ကြ တဲ့ အဆင်း အနံ့ အရသာ ဩဇာစတဲ့ ဥပါဒါရုပ်တွေကိုလည်း ဆက်လက် သိမ်းဆည်းပါ။ ဒီလိုသိမ်းဆည်းနိုင်ခဲ့လျှင်တော့ အဲဒီအချိန်အခါမှာ ရုပ်ပရမတ် တရားတွေကို ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် စတင် သိရှိပြီဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို သိမ်းဆည်းနိုင်တဲ့အခါ မျက်စိ နား နှာ လျှာ ကိုယ် နှလုံးလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ဒွါရ (၆)ပါးတို့မှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ရုပ်ကလာပ်တွေကိုလည်း ဉာဏ်နဲ့ မြင်အောင် ရှုပါ။ ယင်းရုပ်ကလာပ်တွေမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ဘူတရုပ်လို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ဓာတ်ကြီး (၄)ပါး၊ ယင်းဓာတ်ကြီး (၄)ပါးတို့ကို မှီတွယ်ဖြစ်ပေါ် နေကြတဲ့ ကလာပ်တူဥပါဒါရုပ်တွေကိုလည်း ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ။ ဒွါရ (၆)ပါးတို့မှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ရုပ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းခြင်း ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူခြင်းဆိုတဲ့ ဒီရှုကွက်ကတော့ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအကျဉ်းရှုပွားနည်း ထဲမှာ အကျုံးဝင်နေပါတယ်။ ဆံပင် မွေးညင်းစတဲ့ (၄၂)ကောဋာသ အစုအပုံ တွေမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ရုပ်ကလာပ်တွေကို မြင်အောင် ရှုခြင်း၊ ယင်း ရုပ်ကလာပ်တွေမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တွေကို သိမ်းဆည်း ခြင်း ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူခြင်းဆိုတဲ့ ဒီလုပ်ငန်းခွင်ကတော့ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း အကျယ်ရှုပွားနည်းထဲမှာ အကျုံးဝင်လျက် ရှိနေပါတယ်။

ဥပါဒါရုပ်ဆိုတာ

ကလာပ်တူ ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးတို့ကို မှီတွယ်ဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ ကလာပ်တူ အဆင်း အနံ့ အရသာ သြဇာစတဲ့ ရုပ်တရားတွေကို ဥပါဒါရုပ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဘယ်လို မှီတွယ်ဖြစ်ပေါ်နေကြတာလဲ? ဥပမာ - ရုပ်ကလာပ် တစ်ခုအတွင်းမှာ တည်ရှိနေတဲ့ ဝဏ္ဏ (= အဆင်း)ဆိုတာ ကလာပ်တူဓာတ်ကြီး (၄)ပါးတို့ရဲ့ အရောင်အဆင်းမျှသာ ဖြစ်တယ်။ ဂန္ဓ (= အနံ့)ဆိုတာ ကလာပ်တူ ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးတို့ရဲ့ အနံ့မျှသာ ဖြစ်တယ်။ ရသ (= အရသာ)ဆိုတာ ကလာပ်တူဓာတ်ကြီး (၄)ပါးတို့ရဲ့ အရသာမျှသာ ဖြစ်တယ်။ သြဇာ (= အဆီ အစေး)ဆိုတာ ကလာပ်တူဓာတ်ကြီး (၄)ပါးတို့ရဲ့ အဆီအစေးမျှသာ ဖြစ်တယ်။ ဇီဝိတ (= အသက်ရှင်မှုသဘော)ဆိုတာ ကလာပ်တူဓာတ်ကြီး (၄)ပါးတို့ရဲ့ အသက်ရှင်နေမှုသဘောမျှသာ ဖြစ်တယ်။ ပဿဒ (= အကြည်ဓာတ်)ဆိုတာ ကလာပ်တူ ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးတို့ရဲ့ ကြည်နေတဲ့သဘောမျှသာ ဖြစ်တယ် - ဤသို့စသည်ဖြင့် သဘောပေါက်ပါ။

နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းခြင်း

ရုပ်တရားတွေကို ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် သိမ်းဆည်းပြီးတဲ့အခါ နာမ်တရားတွေကိုလည်း ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် သိမ်းဆည်းရမှာဖြစ်တယ်။ သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ သမထဈာန်တွေကို ပွားများအားထုတ်စဉ် အခါကတည်းက ဈာန်အင်္ဂါတွေကို ရှုတတ်ကြပြီးဖြစ်တဲ့အတွက် ယင်း ဈာန်အင်္ဂါတွေကို ဦးတည်ကာ ယင်းဈာန်အင်္ဂါတွေနှင့် စိတ္တက္ခဏာတစ်ခု အတွင်းမှာ အတူယှဉ်တွဲကာ ဖြစ်ပေါ်သွားကြတဲ့ ဈာန်နာမ်တရားတွေကို ဆက်လက်ကာ သိမ်းဆည်းမည်ဆိုလျှင် လွယ်လွယ်ကူကူ သိမ်းဆည်းလို့ ရနိုင် ပါတယ်။ ဈာန်နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းပုံနဲ့ပတ်သက်လို့ အရှင်သာရိ- ပုတ္တရာကိုယ်တော်မြတ်ကြီးရဲ့ ဈာန်နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းပုံ ဝိပဿနာ

ရှုပွားပုံနည်းစနစ်တွေကို ဥပရိပက္ခာသပါဠိတော် အနုပဒသုတ္တန်မှာ^{၇၀} ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်က ထုတ်ဖော်ကာ ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဈာန်သမာပတ်တစ်ခုတစ်ခုရဲ့အတွင်းမှာ စိတ္တက္ခဏတစ်ခုအတွင်း၌ တည်ရှိနေကြတဲ့ ဖဿ ဝေဒနာ သညာ စေတနာစတဲ့ ဒီဈာန်နာမ်တရားတွေကို တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ အာရုံယူကာ ယင်းဈာန်နာမ်တရားတို့ရဲ့ ဖြစ်မှု ဥပါဒိကာလ တည်မှုဒွိကာလ ပျက်မှုဘင်ကာလတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်လျက် လက္ခဏာရေးသုံးတန်တင်ကာ ရှုပွားသုံးသပ်နေတဲ့ ဝိပဿနာ ရှုနည်းကိုတော့ **အနုပဒဓမ္မ** ဝိပဿနာလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးဟာ ပထမဈာန်ကနေ စပြီးတော့ အာကိဉ္ဇညာယတန-ဈာန်အထိ သမာပတ် (၇)ပါးတို့မှာ အနုပဒဓမ္မ ဝိပဿနာနည်းဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်တော်မူပါတယ်။

သို့သော် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို ဆိုက်ရောက်တဲ့အခါ ယင်းဈာန်နာမ်တရားတွေက အလွန်အလွန် သိမ်မွေ့တဲ့အတွက်ကြောင့် ဈာန်နာမ်တရား တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီကို အာရုံယူကာ အနုပဒဓမ္မ ဝိပဿနာ နည်းဖြင့် ဝိပဿနာ မရှုတော့ဘဲ ယင်းနေဝသညာနာသညာယတနဈာန် အတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ဈာန်နာမ်တရားအားလုံးတို့ကို ပေါင်းစု ခြုံငုံကာ အပေါင်းလိုက် အစုလိုက် လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာရှုပွား သုံးသပ်တော်မူပါတယ်။ ဒီလို ဝိပဿနာရှုနည်းကိုတော့ **ကလာပသမ္မသန** ဝိပဿနာရှုနည်းလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၇၁}

အနုပဒသုတ္တန်အဋ္ဌကထာကလည်း^{၇၂} ယခုကဲ့သို့ ဈာန်နာမ်တရားတွေကို အရှင်သာရိပုတ္တရာကိုယ်တော်မြတ်ကြီး ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုပွားသုံးသပ် တော်မူနိုင်ခြင်းမှာ – **ဝတ္ထာရမ္မဏာနံ ပရိဂ္ဂဟိတတာယ . .** ယင်းဈာန်နာမ် တရားတို့ရဲ့ မှီရာဝတ္ထုရုပ်နှင့် ယင်းဈာန်နာမ်တရားတို့ရဲ့ အာရုံဖြစ်တဲ့ ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်စတဲ့ ဆိုင်ရာအာရုံကို ပူးတွဲကာ ဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းဆည်း

^{၇၀} (မ၊၃၊၇၅-၇၉။)   ^{၇၁} (မ၊၄၊၄၊၆၀။)

၉၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လဲ့ပါနဲ့

ထားနိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် ယခုလို ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်တော်မူနိုင်ခြင်း ဖြစ်ကြောင်းကို ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါတယ်။

ဒီရှင်းလင်းတင်ပြချက်တွေကတော့ မျက်မှောက်ခေတ်မှာ နာမ်တရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူကာ သိမ်းဆည်းလိုတဲ့ ဝိပဿနာဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရှုပွားသုံးသပ်လိုတဲ့ ယောဂါဝစရသုတေသနတို့ အတုယူကာ ကျင့်သင့်ကျင့်ထိုက်တဲ့ နည်းလမ်းဥပဒေသကောင်းတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဥပမာ — အာနာပါန ပထမဈာန်နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းရှုပွားလိုတဲ့ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်မွန်ဟာ အာနာပါန ပထမဈာန်ကို ပြန်ဝင်စားပါ။ ဈာန်မှ ထလျှင်ထချင်း —

၁။ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံနှင့်

၂။ အာနာပါန ပထမဈာန်နာမ်တရားတို့ရဲ့ စွဲမှီ၍ ဖြစ်ရာဖြစ်တဲ့ ဘဝင်မနော အကြည်ဓာတ် (= မနောဒွါရ)တို့ကို ပူးတွဲ သိမ်းဆည်းပါ။

ဒီလို ပူးတွဲ သိမ်းဆည်းနိုင်ပါမှ အာနာပါနပထမဈာန်နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းရှုပွားလို့ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ဆိုတာ ဘာလဲ?

ဘုရားရှင်ဟာ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် အစ္ဆရာသယံတဝဂ်တို့မှာ^{၃၂} ဘဝင်စိတ်ကို — **ပဘဿရမိဒံ ဘိက္ခဝေ စိတ္တံ** = ပြီးပြီးပြန်ပြန် တလက်လက် တောက်ပတဲ့ အရောင်ရှိတဲ့စိတ်လို့ ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဒီဟောကြားချက်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့က ဒီဒေသနာတော်ဟာ မူချဒေသနာတော် မဟုတ်၊ ပရိယာယကထာ (= အကြောင်းပရိယာယ် တစ်မျိုး အားဖြင့် တင်စားကာ ဟောကြားထားတော်မူတဲ့) ဒေသနာတော် တစ်ခုသာ ဖြစ်ကြောင်းကို ရှင်းပြထားတော်မူကြပါတယ်။ အကြောင်းကတော့ ပြီးပြီး

^{၃၂} (အံ၊၁၊၉။)

ပြက်ပြက် တလက်လက်တောက်ပမှု (= ပဘဿရ) ဆိုတာ ဝဏ္ဏဓာတ် (= ရူပါရုံ)၌ ရသင့်ရထိုက်တဲ့ ဂုဏ်ထူးဝိသေသ တစ်မျိုးသာ ဖြစ်တဲ့အတွက်၊ ဘဝင်စိတ်ကလည်း နာမ်တရားမျှသာ ဖြစ်နေတဲ့အတွက် ယင်းဘဝင်စိတ်မှာ အရောင်အလင်းကတော့ မရှိပါ။^{၇၃} ဒါပေမဲ့ ယင်းဘဝင်စိတ်ဟာ သမထ ဘာဝနာစိတ် ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်တို့လို အရောင်အလင်းကို အထိုက် အလျောက်တော့ ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ စွမ်းအား ရှိနေပါတယ်။

ဆိုလိုတာကတော့ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီတွယ်ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အိမ်ရှင် ဘဝင်စိတ်ဟာ စိတ္တက္ခဏတိုင်း စိတ္တက္ခဏတိုင်းမှာ စိတ္တဇရုပ်ကလာပ်ပေါင်း များစွာကို အဆက်မပြတ် ဖြစ်စေနိုင်တဲ့စွမ်းအား ရှိပါတယ်။ ဒီလို ဘဝင်စိတ် တွေကြောင့် ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ စိတ္တဇရုပ်ကလာပ်တိုင်းမှာ ပါဝင်နေတဲ့ ဝဏ္ဏဓာတ်ရူပါရုံဟာ ယင်းဘဝင်စိတ်နှင့် ယှဉ်တွဲကာ ဖြစ်ပေါ် နေတဲ့ ပညာဉာဏ်က စွမ်းအင်ကြီးမားလျှင် ကြီးမားသလို ပြုံးပြုံးပြက်ပြက် တလက်လက်တောက်ပတဲ့ အရောင်အဆင်း ရှိပါတယ်။ အဆက်မပြတ် ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်နေတဲ့ ယင်းဘဝင်စိတ္တဇရုပ်ကလာပ်ပေါင်း များစွာတို့ ပေါင်းစည်းမိတဲ့အခါ ယင်းရုပ်ကလာပ်တို့ရဲ့ ပြုံးပြုံးပြက်ပြက် တလက်လက် တောက်ပနေတဲ့ အရောင်အဆင်းတွေဟာ တစ်စုတစ်ဝေးတည်း အစုလိုက် အပြုံလိုက် ရောယှက်ကာ ဆက်စပ်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြပါတယ်။

နောက်တစ်မျိုးကတော့ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်တွေရဲ့ အရောင်အဆင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဝိထိစိတ်တို့ရဲ့ အကြားအကြားမှာ ဒီလို အဆက်မပြတ် အကြိမ် များစွာ ဆက်တိုက်ဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ ဘဝင်စိတ်တွေကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာ ကြတဲ့ စိတ္တဇရုပ်ကလာပ်တိုင်း ရုပ်ကလာပ်တိုင်းမှာ တေဇောဓာတ်လည်း ပါဝင်လျက်ရှိပါတယ်။ ယင်းတေဇောဓာတ်ကိုလည်း ဥတုလို့ အမည်တစ်မျိုးနဲ့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ယင်းစိတ္တဇရုပ်ကလာပ်တိုင်းမှာ တည်ရှိနေတဲ့ တေဇောဓာတ် ဥတုတိုင်း ဥတုတိုင်းကလည်း ဥတုဇရုပ်ကလာပ်တွေကို ဆက်ကာဆက်ကာ

^{၇၃} (အံ၊ဋ္ဌ၊၁၊၄၅။)

၉၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဖြစ်စေနိုင်တဲ့စွမ်းအား ရှိပါတယ်။ ယင်းဥတုဇရုပ်ကလာပ်တိုင်းမှာ ပါဝင်နေတဲ့ ဝဏ္ဏဓာတ်ရူပါရုံတိုင်းဟာလည်း မူလအကြောင်းရင်းခံ ဖြစ်နေတဲ့ ဘဝင်စိတ်နဲ့ ယှဉ်တွဲနေတဲ့ ပညာဉာဏ်က စွမ်းအင်ကြီးမားလျှင် ကြီးမားသလို ပြုံးပြုံး ပြက်ပြက် တလက်လက် တောက်ပနေတဲ့သဘော ရှိပါတယ်။

ဒီလို ပြုံးပြုံးပြက်ပြက် တလက်လက် တောက်ပနေကြတဲ့ စိတ္တဇရုပ် ကလာပ်တို့ရဲ့ အရောင်အဆင်းနှင့် ဥတုဇရုပ်ကလာပ်တို့ရဲ့ အရောင်အဆင်း ဒီနှစ်မျိုးသော ရုပ်ကလာပ်တို့ရဲ့ အပေါင်းအစုဖြစ်တဲ့ ပြုံးပြုံးပြက်ပြက် တလက်လက် တောက်ပနေတဲ့ အရောင်အဆင်းကိုပဲ၊ အကျိုးဖြစ်တဲ့ အရောင် အဆင်းဆိုတဲ့ အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်တဲ့ ဘဝင်နာမ်တရားစုတို့ အပေါ်မှာ တင်စားကာ - မူလဘဝင်စိတ်ကို အကြောင်းခံကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြတဲ့ အရောင်အဆင်းတွေ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် - ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် (= မနောဒွါရ)လို့ ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဘဝင်စိတ်နဲ့ ယှဉ်စုတဲ့ ဉာဏ်ရဲ့ စွမ်းအင်ကြီးမားမှု

ဒီဘဝင်နာမ်တရားစုဟာ အတိတ်ဘဝက ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ လက်ရှိ ပစ္စုပ္ပန်ဝိပါက် ခန္ဓာငါးပါးကို ဖြစ်စေတဲ့ ကုသိုလ်ကံရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် ဖြစ်ပေါ် နေတဲ့ ဝိပါက်နာမ်တရားစု တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ပါတယ်။ အတိတ်က ပြုစု ပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ ယင်းကုသိုလ်နဲ့ ယှဉ်တွဲနေတဲ့ ဉာဏ်ပညာက စွမ်းအင် ကြီးမား ခဲ့လျှင် ဘဝင်နာမ်တရားစုနှင့် ယှဉ်တွဲနေတဲ့ ဉာဏ်ပညာဟာလည်း စွမ်းအင် ကြီးမားနေတတ်ပါတယ်။ အလားတူပဲ အတိတ်က ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ ယင်း ကုသိုလ်နဲ့ ယှဉ်တွဲနေတဲ့ ဉာဏ်ပညာက နို့နေခဲ့လျှင် ဘဝင်နာမ်တရားစုနှင့် ယှဉ်တွဲနေတဲ့ ဉာဏ်ပညာဟာလည်း နို့နေတတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဘဝင် နာမ်တရားစုနှင့် ယှဉ်တွဲနေတဲ့ ဉာဏ်ပညာက စွမ်းအင်ကြီးမားနေခဲ့လျှင် လည်း ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ဟာ ပို၍ ကြည်လင်တောက်ပနေတဲ့ သဘော ရှိတတ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဘဝင်နာမ်တရားစုနှင့် ယှဉ်တွဲနေတဲ့

ဉာဏ်ပညာက စွမ်းအင်နဲ့နေလျှင်တော့ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ရဲ့ ကြည်လင်တောက်ပမှုဟာလည်း နဲ့နေတတ်ပါတယ်။

ယင်းဘဝင်စိတ်တွေဟာ ဆိုင်ရာဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုသာ မှီတွယ် ဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ နာမ်တရားစုတွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ အလားတူပဲ ဈာန်နာမ်တရားတွေ ဖြစ်ပေါ်လာကြတဲ့အခါမှာလည်း အခြားအခြားသော အသစ်အသစ်ဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ ပုံစံတူ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တွေကိုပဲ မှီတွယ်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြရပါတယ်။ ကြွင်းကျန်နေတဲ့ မနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ် အမည်ရတဲ့ နာမ်တရားစုတွေဟာလည်း အသစ်အသစ်ဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ ပုံစံတူ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တွေကိုပဲ မှီတွယ်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြရပါတယ်။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ဆိုတဲ့ အမည်ချင်း တူညီသော်လည်း ဘဝင်စိတ်တို့ရဲ့ မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်က တခြား၊ ဈာန်နာမ်တရားတို့ရဲ့ မှီရာဟဒယဝတ္ထုရုပ်က တခြား၊ ကျန်မနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ် အမည်ရတဲ့ နာမ်တရားစုတွေရဲ့ မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်က တစ်မျိုးတခြားသာ ဖြစ်ပါတယ်။ အမည်တူသော်လည်း မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ချင်းကား ကွဲပြားလျက် ရှိနေကြပါတယ်။ ဘဝင်စိတ်တွေမှာလည်း စိတ္တက္ခဏကွဲပြားသလို မှီရာဟဒယဝတ္ထုရုပ်တွေလည်း ကွဲပြားလျက်ပဲ ရှိနေပါတယ်။ အလားတူပဲ ဈာန်နာမ်တရားတွေမှာလည်း စိတ္တက္ခဏ ကွဲပြားသလို မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တွေလည်း ကွဲပြားလျက်ပဲ ရှိကြပါတယ်။ ကျန်နေတဲ့ မနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ် အမည်ရတဲ့ နာမ်တရားစုတွေမှာလည်း ပုံစံတူပဲ သဘောပေါက်ပါ။

ဘဝင်နာမ်တရားပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဈာန်နာမ်တရားပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ကျန်နေတဲ့ မနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ် အမည်ရတဲ့ နာမ်တရားပဲဖြစ်ဖြစ် မိမိ မဖြစ်မီ ရှေ့စိတ္တက္ခဏက ဖြစ်ခဲ့တဲ့ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုသာ မှီတွယ်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာရိုးဓမ္မတာ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဟဒယဝတ္ထုဆိုတဲ့ အမည်တူသော်လည်း မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ချင်း ရှေ့နှင့်နောက် ကွဲပြားနေသည့်အတွက် မတူညီသည်ကို သဘောပေါက်ပါ။ ဒီဟဒယဝတ္ထုရုပ်တွေဟာလည်း အတိတ်က အကျိုးပေး

၁၀၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

နေတဲ့ ကံရဲ့စွမ်းအားကြောင့် စိတ္တက္ခဏာတိုင်း စိတ္တက္ခဏာတိုင်းရဲ့ ဥပါဒ်ကာလတိုင်း ဌီကာလတိုင်း ဘင်ကာလတိုင်းမှာ ဘဝတစ်လျှောက်လုံး အမြဲတမ်း ဖြစ်နေကြတဲ့ ကမ္မဇရုပ်တရားတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီကမ္မဇရုပ်တွေဟာ စိတ္တက္ခဏာ (၁၇)ချက် သက်တမ်းစေ့ကြလို့ ချုပ်ပျက်သွားကြပေမဲ့ စိတ္တက္ခဏာတိုင်းရဲ့ ဥပါဒ်ကာလတိုင်း ဌီကာလတိုင်း ဘင်ကာလတိုင်းမှာ အသစ်အသစ်တွေက ထပ်ခါထပ်ခါ ဖြစ်ကြလျက်ပဲ ရှိကြပါတယ်။ မနောဓာတ် မနော-ဝိညာဏဓာတ်အမည်ရတဲ့ စိတ်တိုင်း စိတ်တိုင်းဟာ မိမိ မိမိရဲ့ ရှေးရှေး စိတ္တက္ခဏာက ဖြစ်ခဲ့တဲ့ ဟဒယဝတ္ထုရုပ် တစ်ခုတစ်ခုကိုသာ မှီတွယ်လျက် ဖြစ်ရိုးမွေတာ ရှိပါတယ်။

ဈာန်နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းပုံစနစ်

ဈာန်နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းလိုတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဈာနသမာပတ္တိစိတ်အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပေါ်သွားကြတဲ့ ဈာန်နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းရမှာဖြစ်တယ်။ ဒီလိုသိမ်းဆည်းတဲ့အခါမှာ ဈာန်အင်္ဂါတွေကိုသာ သိမ်းဆည်းရသည်မဟုတ်သေး၊ ဈာန်အင်္ဂါတွေနဲ့ အတူယှဉ်တွဲဖြစ်နေကြတဲ့ ဈာန်နာမ်တရားအားလုံးကို သိမ်းဆည်းရမှာဖြစ်တယ်။ ပုံစံတစ်ခု ထုတ်ပြောကြစို့ . . ။ အာနာပါနပထမဈာန်နာမ်တရားတွေကို ပုံစံထုတ်ကာ ရေတွက်ပြမည်။

အသိစိတ်	၁-လုံး၊
အညသမာန်းစေတသိက်	၁၃-လုံး၊
သောဘဏသာဓာရဏစေတသိက်	၁၉-လုံး၊
ပညိန္ဒြေစေတသိက်	၁-လုံး၊
အားလုံးပေါင်းသော် ဈာန်နာမ်တရား (၃၄)လုံးတို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။	

ဒီဈာန်နာမ်တရားတွေဟာ ဈာနသမာပတ္တိဝီထိစဉ်တစ်ခုအတွင်းမှာ စိတ္တက္ခဏာပေါင်း အကြိမ်များစွာ ဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ ဈာန်နာမ်တရားတွေသာ

ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီဈာန်နာမ်တရားတွေကို ဈာနသမာပတ္တိဝီရိယအတိုင်း သိမ်းဆည်းလိုတဲ့ ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ရှေးဦးစွာ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို တစ်ဖန်ပြန်လည်ကာ စီးဖြန်းပါ။ ကြည်လင်တောက်ပနေတဲ့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အာရုံယူကာ ပထမဈာန်သမာဓိကို ဝင်စားပါ။ ယင်း ပထမဈာန်မှ ထလျှင်ထချင်း အထက်ကပြောခဲ့တဲ့ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် (= မနောဒွါရ)ကို သိမ်းဆည်းပါ။ ယင်း ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် (= မနောဒွါရ)မှာ ကြည်လင်တောက်ပနေတဲ့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်က ရှေးရှုကျရောက်နေတဲ့အခါ ထင်နေတဲ့အခါ ဈာန်အင်္ဂါ (၅)ပါးကို ဦးတည်ကာ (၃၄)လုံးသော ဈာန်နာမ်တရားတွေကို - ပရိကံ ဥပစာ အနုလုံ ဂေါတြဘုဆိုတဲ့ ဥပစာရသမာဓိဇောတွေမှာရော အပ္ပနာဈာန်ဇောတွေမှာရော စိတ္တက္ခဏတိုင်းမှာ ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။

ဒီလို သိမ်းဆည်းတဲ့နေရာမှာ ဈာနသမာပတ္တိဝီရိယရဲ့ အစဆုံး စိတ္တက္ခဏ ဖြစ်တဲ့ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအခိုက်မှာတော့ - အသိစိတ်က (၁)လုံး၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက်က (၇)လုံး၊ ဝိတက် ဝိစာရ အဓိမောက္ခ ဝီရိယဆိုတဲ့ ပကိဏ်းစေတသိက်က (၄)လုံး - အားလုံးပေါင်းသော် စိတ်စေတသိက်က (၁၂)လုံးပဲ ရှိပါတယ်။ ခုပြောခဲ့သလို ဝတ္ထု (= ဒွါရ)နှင့် အာရုံကို ပူးတွဲ သိမ်းဆည်းလျက် ဈာန်နာမ်တရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူကာ သိမ်းဆည်းရှုပွားမည်ဆိုလျှင် ရှုပွားလို့ရနိုင်တဲ့ထုံးကို အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးက အနုပဒသုတ္တန်မှာ သက်သေသာဓက ထင်ရှားပြထား တော်မူခဲ့ပါတယ်။

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဟာ ဈာန်နာမ်တရားတွေကိုသာမက စက္ခုဒွါရဝီရိယ စတဲ့ ထိုထိုဝီရိယစိတ်အစဉ်တွေအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းမည်ဆိုလျှင်လည်း အလားတူပဲ ထိုထိုနာမ်တရားတို့ရဲ့ စွဲမှီရာ ဖြစ်ကြတဲ့ စက္ခုဒွါရ မနောဒွါရ စတဲ့ ထိုထိုဒွါရတွေနှင့် ရူပါရုံ စတဲ့ ထိုထို အာရုံတွေကို ပူးတွဲသိမ်းဆည်းပါ။ စက္ခုဒွါရဝီရိယနာမ်တရား စတဲ့ ထိုထို နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းမည်ဆိုလျှင်လည်း သိမ်းဆည်းလို့ ရနိုင်ပါတယ်။

၁၀၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ရှုလို့ရနိုင်ပါတယ်။ ဒီလို နာမ်တရားတွေကို ရှုပွားသိမ်းဆည်းနိုင်ပါမှ နာမ်တရားတွေကို ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် သိရှိသည်မည်ပါတယ်။

ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်အပ်တဲ့ သစ္စာလေးပါး

ဒီလို ရုပ်တွေ နာမ်တွေကို ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် ထိုးထွင်းသိရှိပါမှ ဒုက္ခသစ္စာကို စတင်ကာ သိရှိသည်မည်ပါတယ်။ သို့သော် ဒီလောက်နဲ့တော့ မလုံလောက်သေးပါ။ ဒီရုပ်နာမ်တွေထဲမှာ ရုပ်တရားတွေက ရူပက္ခန္ဓာ၊ နာမ်တရားတွေထဲမှာ အကျုံးဝင်နေတဲ့ . . . ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ် တွေက ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သညာက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ အသီးအသီး ဖြစ်ကြပါတယ်။ အားလုံးပေါင်းလိုက်တော့ ခန္ဓာ (၅)ပါး ဖြစ်တယ်။

ဘုရားရှင်ဟာ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန်ဒေသနာတော်တို့မှာ^{၂၉} မိမိရဲ့ ကိုယ်တွင်းအဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာလည်း ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ ဓမ္မလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ခန္ဓာ (၅)ပါး ရုပ်တရားနာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းရှုပွားရန်၊ အပြင်ဗဟိဒ္ဓ မှာလည်း ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ ဓမ္မလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ခန္ဓာ (၅)ပါး ရုပ်တရား နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းရှုပွားရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့အတွက် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အဇ္ဈတ္တခန္ဓာ (၅)ပါး တွေကို သိမ်းဆည်းပြီးတဲ့အခါ ဗဟိဒ္ဓခန္ဓာ (၅)ပါးတွေကို ဆက်လက်ကာ သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။

ဒီလောက်နဲ့တော့ မပြီးသေးဘူး၊ သမုဒယသစ္စာကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာ ဖြစ်ပုံကို မိမိရဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ရေးအတွက် အတိတ်ခန္ဓာ (၅)ပါး ရုပ်တရားနာမ်တရား၊ အနာဂတ်ခန္ဓာ (၅)ပါး ရုပ်တရားနာမ်တရားတွေကိုလည်း ဆက်လက်ကာ သိမ်းဆည်း ရှုပွား ပါ။ ဒီရှုကွက်ကိုလည်း ဘုရားရှင်က မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန် ဒေသနာတော် တွေမှာ . . .

^{၂၉} ကူတိ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊ ဗဟိဒ္ဓံ ဝါ ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊ (ဒီ၊ ၂၊ ၂၃၂။)

သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ၊ ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ . . ၊ ^{၇၅}

ဤသို့ စသည်ဖြင့် ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

သမုဒယသစ္စာကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်ပုံကို သိအောင်မြင်အောင် ရှုခြင်း နှင့် ကြောင်း-ကျိုး-ဆက် (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)သဘောတရားတွေကို သိအောင် မြင်အောင် ရှုခြင်းမှာ သဘောအနက်အဓိပ္ပာယ် တစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘုရားရှင်ဟာ ဒီကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရား) ရှုကွက်ကို ကျွတ်ထိုက်သသူ တပည့်ဝေနေယျတို့ရဲ့ အလိုအကြိုက် စရိုက် ဝါသနာသို့လိုက်ကာ၊ ဣန္ဒြေ အနွဲ့အထက် အနုအရင့်သို့ လိုက်ကာ နည်းမျိုးစုံ ဖြင့် ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီနည်းမျိုးစုံထဲက နိဒါနဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော် အာဟာရသုတ္တန်ဒေသနာတော်မှာ^{၇၆} - အနာဂတ်ဘဝသစ် ကို တာစူကာ ပြုစုပျိုးထောင်ထားတဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်ဆိုတဲ့ ကိလေသ- ဝဋ်နာမ်တရားစု၊ သင်္ခါရ ကံလို့ဆိုအပ်တဲ့ ကမ္မဝဋ်နာမ်တရားစုတွေက စတင် ကာ သိမ်းဆည်းရူပွားပုံစနစ်ကို - ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ထိုစနစ်ကို စံထားကာ ရှုကွက်ကို နားလည်သဘောပေါက်စေရန် အတွက် ယောဂီတစ်ဦးရဲ့ ရှုကွက်ပုံစံကို ပြောကြရအောင် . . ။

ဒီယောဂီကတော့ ဒီဘဝမှာပဲ ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်မှု၊ ဘဝမှ လွတ်မြောက်မှု အရဟတ္တဖိုလ်ဝိမုတ္တိကို လိုလားတောင့်တနေတဲ့အတွက် တရားဘာဝနာကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်နေတဲ့ သူတော် ကောင်း တစ်ဦးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီယောဂီက ဒီဘဝမှာ အရဟတ္တဖိုလ်ကို အကယ်၍ မရရှိခဲ့ဘူးဆိုလျှင် နောင်အနာဂတ်မှာ ဘဝတစ်ခုခုကို လက်ခံ ရတော့မှာဖြစ်တဲ့အတွက် တတိယဈာန်ဘုံ ဗြဟ္မာဘဝကိုပဲ သူက ရွေးချယ် ထားပါတယ်။ ဩဒါတကသိုဏ်း တတိယဈာန်ကို သူက ပိုနှစ်ခြိုက်နေတဲ့ အတွက် ဒီလို ရွေးချယ်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

^{၇၅} (ဒီ၊ ၂၊ ၂၃၂။)   ^{၇၆} (သံ၊ ၁၊ ၂၅၃-၂၅၄။)

၁၀၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီနေရာမှာ ပရမတ္ထသစ္စာအားဖြင့် ယောက်ျား မိန်းမ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ လူ နတ် ဗြဟ္မာ မရှိ၊ ဖြစ်ပြီး ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်အစုအပုံမျှသာ ရှိနေတဲ့အတွက် တတိယဈာန်ဘုံ ဗြဟ္မာလို့ သိနေခြင်းမှာ မှားယွင်းတဲ့အသိသာ ဖြစ်တယ်။ ဒီလိုမှားယွင်းတဲ့အသိကိုပဲ အဝိဇ္ဇာလို့ ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် . .

၁။ ဗြဟ္မာလို့ အသိမှားခြင်းက အဝိဇ္ဇာ၊

၂။ ယင်း ဗြဟ္မာဘဝကို တွယ်တာတပ်မက်နေခြင်းသဘောက တဏှာ၊

၃။ ယင်း ဗြဟ္မာဘဝကို စိတ်ကပ်ရောက်စွဲနေခြင်းသဘောက ဥပါဒါန် အသီးအသီး ဖြစ်ကြတယ်။

ယင်းကိလေသဝဋ် (၃)မျိုးကို အကြောင်းခံကာ တတိယဈာန်ဘုံ ဗြဟ္မာ ဘဝဆိုတဲ့ ခန္ဓာ (၅)ပါး ရုပ်တရားနာမ်တရားတွေကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုပြင်ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ တတိယဈာန်ကုသိုလ်သင်္ခါရတရားတွေကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ခါထပ်ခါ ပြုစုပျိုးထောင်ပြန်တယ်။ သို့သော် ဒီတတိယ ဈာန်ကုသိုလ်သင်္ခါရတရားတွေဟာလည်း ဖြစ်ပြီး ပျက်နေတဲ့ အနိစ္စတရား တွေသာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပြီးတာနဲ့ ပျက်သွားကြပြန်တယ်။ သို့သော် ဒီလို ဖြစ်ပြီး ပျက်သွားတဲ့အခါမှာ နောင်အနာဂတ်ဝယ် သူမျှော်လင့် တောင့်တထား တဲ့ ဗြဟ္မာဘဝ ဗြဟ္မာခန္ဓာကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ စွမ်းအင် ကမ္မသတ္တိကို သူ့ရဲ့ရုပ်နာမ် အစဉ်မှာ မြှုပ်နှံပြီးမှသာ ချုပ်ပျက်သွားကြတယ်။ ယင်းစွမ်းအင်ကမ္မသတ္တိကိုပဲ နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စည်းဖြစ်တဲ့ “ကံ” လို့ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော် နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စည်းပိုင်းမှာ^{၇၇} ဘုရားရှင်က ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

အားလုံးပေါင်းလိုက်တော့ - အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့၊ နောင်အနာဂတ်ဘဝ ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ဖြစ်ပေါ်လာ အောင် ပစ္စုပ္ပန်မှာ ပြုစုပျိုးထောင်နေတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေ ဟာ စုံညီသွားကြပြီဖြစ်တယ်။ ထိုယောဂီဟာ ဒီလို အနာဂတ်ဘဝအတွက် တာစူကာ ပြုစုပျိုးထောင်ထားတဲ့ ခုပြောခဲ့တဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်ဆိုတဲ့ ကိလေသဝဋ်နာမ်တရားစု၊ သင်္ခါရ ကံလို့ဆိုတဲ့ ကမ္မဝဋ်ဈာန်နာမ်တရားစုတွေ

^{၇၇} (ပဋ္ဌာန၊ ၁၊ ၇။)

ကို စတင်ကာ ရုပ်နာမ်တွေကို ပြန်လည်သိမ်းဆည်းပါတယ်။ ဒီလိုသိမ်းဆည်းပြီးတဲ့နောက် ဒီဘဝအတိတ်ဘက်သို့ တာစူကာ ဒီဘဝပဋိသန္ဓေသို့တိုင်အောင် ရုပ်တွေနာမ်တွေကို တဖြည်းဖြည်း သိမ်းဆည်းသွားရာ ပဋိသန္ဓေရုပ်နာမ်တွေကို သိမ်းဆည်းနိုင်တဲ့အဆင့်အထိ ရောက်ရှိသွားတယ်။ ထိုမှတစ်ဆင့် အတိတ်ဘဝ စုတိနှင့် မရဏာသန္ဓေဇောအခိုက် ရုပ်နာမ်တွေကို ဆက်လက်ကာ သိမ်းဆည်းလေရာ အတိတ်ဘဝ သေခါနီးကာလ မရဏာသန္ဓေဇောရဲ့ အာရုံကို တွေ့ရှိပြန်တယ်။

ဒီယောဂီရဲ့ မရဏာသန္ဓေဇောအခိုက်မှာ ငှက်ကလေးတွေကို အဘယဒါန ဘေးမဲ့အလှူအဖြစ် ဇီဝိတဒါနအဖြစ် လွှတ်ခဲ့ဖူးတဲ့ ကံအာရုံဟာ အသစ်တစ်ဖန် ပြန်လည်ကာ ငှက်ကလေးတွေကို လွှတ်နေတဲ့အနေအထားအားဖြင့် ပြန်ပေါ်လာခဲ့ပါတယ်။ တစ်ဖန် တကယ် ငှက်တွေကို လွှတ်နေတဲ့အချိန်အခါအထိ ရုပ်နာမ်တွေကို ဆက်လက် သိမ်းဆည်းလေရာ ငှက်တွေကို ဘေးမဲ့ ဇီဝိတဒါနပေးလှူခဲ့တဲ့ ကုသိုလ်သင်္ခါရကံတွေကိုသာ သိမ်းဆည်းလို့ရခဲ့တယ်။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တွေကို ရှာဖွေလို့မရ သိမ်းဆည်းလို့မရ ဖြစ်ခဲ့တယ်။ ထိုအခါမှာ သေခါနီးကာလဘက်သို့ ဦးတည်ကာ ရုပ်နာမ်တွေကို တစ်ဖန် ပြန်၍ ဆက်လက်သိမ်းဆည်းလေရာ သေခါနီးကာလ မရဏာသန္ဓေဇော မစောမီ အချိန်အခါမှာ ဘဝမှ လွတ်မြောက်မှုကို ရရှိနိုင်တဲ့ တစ်နည်းပြောရလျှင်တော့ နိဗ္ဗာန်ကို ရရှိနိုင်တဲ့ အမျိုးသမီးဘဝဘက်သို့ စိတ်ဓာတ်တွေ ညွှတ်ကိုင်းရှိုင်းနေတဲ့ နာမ်တရားစုတွေကို သိမ်းဆည်းလို့ ရရှိသွားခဲ့တယ်။

ငှက်ကလေးတွေကို ဇီဝိတဒါန ဘေးမဲ့အလှူဆိုတဲ့ ကုသိုလ်သင်္ခါရတွေကို ပြုစုပျိုးထောင်နေစဉ်အချိန်အခါမှာ မလှူမီ ရှေ့အဖို့မှာရော လှူပြီး နောက်ပိုင်းမှာရော ဒီလိုဘဝတစ်ခုခုကို လိုလားတောင့်တတဲ့ စိတ်ထားတွေ မဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပေမဲ့လို့ ထိုကုသိုလ်ကံကို အဝိဇ္ဇာ တဏှာဆိုတဲ့ အနုသယဓာတ်ငုတ်တွေက ခြိရံလျက်ရှိနေတယ်လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။ ဒီအနုသယဓာတ်တွေရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် သေခါနီးကာလ မရဏာသန္ဓေဇော မစောမီ အချိန်မှာ ဘဝလွတ်မြောက်မှုကို ရရှိနိုင်တဲ့ အမျိုးသမီးဘဝဘက်သို့ စိတ်ဓာတ်တွေက

ညွတ်ကုန်းရှိုင်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ကံကို ထူထောင်စဉ်အချိန်အခါမှာ အဝိဇ္ဇာအနုသယ ခြံရံကာ ဘဝကို တွယ်တာမှု တဏှာအနုသယဓာတ်ကို အရင်းတည်လျက် ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ ကုသိုလ်သင်္ခါရ တရားမျိုးတွေကို ရည်ညွှန်းကာ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်က မိမိရဲ့ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်း-
ငယ်မှာ^{၇၀} — **အဝိဇ္ဇာအနုသယပရိက္ခိယောနု တဏှာအနုသယမူလကေနေ သင်္ခါရေန** . . စသည်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုထားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် ဒီဖွင့်ဆိုချက်ဟာ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် တတိယစေတနာသုတ္တန်မှာ^{၇၁} ဘုရားရှင်ရဲ့ ဟောကြားတော်မူချက်နှင့် ညီညွတ်လျက်ပင် ရှိပါတယ်။ ဒီဒေသနာတော်ရဲ့ ကောက်နုတ်ချက်ကတော့ ဒီလိုပါ။

ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဟာ ကုသိုလ်ကံတစ်ခုကို ပြုစုပျိုးထောင်စဉ်အချိန်အခါမှာ အထူးသဖြင့် ဝိပဿနာကုသိုလ်ကံကို ပြုစုပျိုးထောင်စဉ်အချိန်အခါမှာ ဘဝတစ်ခုကို လိုလားတပ်မက်နေတဲ့ တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ ခြံရံကာ ဒီကုသိုလ်ကံကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုစုပျိုးထောင်မှုလည်း မရှိ၊ ကုသိုလ်စေတနာကို ဖြူဖြူ စင်စင်သာ ဖြစ်ပေါ်စေတယ်။ ဘဝတစ်ခုကို ရလိုကြောင်း တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် ပူးတွဲကာ ကြံစည်စိတ်ကူးမှုကလည်း မရှိ ဖြစ်ခဲ့တယ်။ သို့သော် ကုသိုလ်ကံကို ပြုစုပျိုးထောင်နေစဉ်အချိန်အခါမှာ တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ ခြံရံမှု မရှိသော်လည်း တစ်နည်းပြောရလျှင် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ ဥပါဒိ-ဋီ-ဘင်အားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကာ ခြံရံထားမှု မရှိသော်လည်း ဒီအဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် တို့ဟာ အနုသယဓာတ်ငုတ်အနေအားဖြင့်တော့ ကိန်းဝပ်ကာ တည်ရှိနေ လျက်ပင် ရှိကြပါတယ်။ အရိယမဂ်တရားဖြင့် မပယ်ရှားရသေးတဲ့အတွက် ကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို အနုသယဓာတ်ငုတ်အနေအားဖြင့် တည်ရှိနေ ခြင်းသည်ပင် ဒီပုဂ္ဂိုလ် ထူထောင်ထားတဲ့ ကုသိုလ်ကံဟာ အထူးသဖြင့် ဝိပဿနာကုသိုလ်ကံဟာ နောင်တစ်ဖန်ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ စွမ်းအား ရှိတဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်အရာ၌ တည်ရှိဖို့ရန် အကြောင်းတရားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။^{၇၂}

^{၇၀} (အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊၁၇၇။)

^{၇၁} “နော စေ ဘိက္ခဝေ စေတေတိ နော စေ ပကပ္ပေတိ၊ အထ စေ အနုသေတိ၊ အာရမ္မဏမေတိ ဟောတိ ဝိညာဏဿ ဌိတိယာ။ (သံ၊၁၊၂၉၆။)

ဒီလို ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူတဲ့အတွက် . .

ဒီယောဂီသူတော်ကောင်းဟာလည်း ငှက်ကလေးတွေကို ဘေးမဲ့အလှူပေးလှူနေစဉ်အချိန်အခါမှာ ဘဝတစ်ခုခုကို ရလိုရောက်လိုတဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ ခြံရံကာ ဒီဘေးမဲ့အလှူကုသိုလ်စေတနာကို ပြုစုပျိုးထောင်မှုလည်း မရှိဖြစ်ခဲ့တယ်။ ဘဝတစ်ခုခုကို ရချင်ရောက်ချင်တဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ ခြံရံကာ ကြံစည်စိတ်ကူးမှုတွေကလည်း မရှိ ဖြစ်ခဲ့တယ်။ သို့သော် ဒီဘေးမဲ့အလှူကုသိုလ်စေတနာအုပ်စုကို ပြုစုပျိုးထောင်စဉ်အချိန်အခါမှာ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ဟာ ဥပါဒိ-ဌီ-ဘင်အားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ် မလာကြပေမယ့်လို့ အနုသယဓာတ်ငုတ်အနေအားဖြင့်တော့ ကိန်းဝပ်ကာ တည်ရှိနေလျက်ပင် ရှိကြပါတယ်။ ဒီလို အနုသယဓာတ်ငုတ်အနေအားဖြင့် တည်ရှိနေခြင်းသည်ပင် ယင်းဘေးမဲ့အလှူကုသိုလ်စေတနာအုပ်စုဟာ နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်အရာ၌ တည်ရှိဖို့ရန် အကြောင်းတရားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ထိုယောဂီသူတော်ကောင်းရဲ့သန္တာန်မှာ ဇီဝိတဒါန ဘေးမဲ့အလှူ ပေးလှူခဲ့စဉ်က ငှက်ကလေးတွေအပေါ်မှာ ကြင်နာသနားမှု ကရုဏာ တရားက ပြဓာန်းလျက် ရှိနေပါတယ်။ ယင်းကုသိုလ်သင်္ခါရတရားတွေကို ပြန်လည်ရေတွက်ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ ရှေ့ကဖော်ပြခဲ့တဲ့ ပထမဈာန်နာမ်-တရားတွေနဲ့ အလားတူနေတဲ့ ဇီဝိတဒါန ဘေးမဲ့အလှူ ဒါနကုသိုလ်စေတနာ အုပ်စု (၃၄)လုံးနှင့် နောက်ထပ်တိုးလာတဲ့ ငှက်တွေအပေါ် ကြင်နာသနားမှု ကရုဏာစေတသိက် (၁)လုံး - အားလုံးရေတွက်လိုက်တော့ ဇီဝိတဒါန ကုသိုလ်စေတနာအုပ်စု (၃၅)လုံးတို့ကို သိမ်းဆည်းလို့ ရရှိသွားခဲ့ပါတယ်။

ဒီယောဂီသူတော်ကောင်း ပြုစုပျိုးထောင်ထားတဲ့ ဘေးမဲ့အလှူကုသိုလ် စေတနာအုပ်စု သင်္ခါရတရားတွေဟာ သူမျှော်လင့်တောင့်တနေတဲ့ ဘဝ လွတ်မြောက်မှုကို ရရှိနိုင်တဲ့ အမျိုးသမီးဘဝလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ခန္ဓာ (၅)ပါး ရုပ်တရားနာမ်တရားတွေကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုပြင်ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအား

၁၀၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ရှိတဲ့ ကမ္ဘာ့ဥပဒေအရာမှာ တည်ရှိသွားကြပါတယ်။ သို့သော်လည်း ဒီကုသိုလ် သင်္ခါရတရားတွေဟာ အနိစ္စတရားမျိုးတွေသာ ဖြစ်ကြတဲ့အတွက် ဖြစ်ဖြစ်ပြီး တာနဲ့ ပျက်ပျက်သွားကြပါတယ်။ ဒီကုသိုလ်သင်္ခါရတရားတွေ ချုပ်ပျက်သွားတဲ့ အခါမှာ သူ့ရဲ့ ရုပ်နာမ်အစဉ်မှာ မြှုပ်နှံထားခဲ့တဲ့ သူ့မျှော်လင့်တောင့်တနေတဲ့ ဘဝလွတ်မြောက်မှုကို ရရှိနိုင်တဲ့ အမျိုးသမီးဘဝဆိုတဲ့ ခန္ဓာ (၅)ပါး ရုပ်တရား နာမ်တရားတွေကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်တဲ့ စွမ်းအင်ကမ္မသတ္တိကတော့ **ကံ**တရားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အားလုံးပေါင်းလိုက်တော့ —

- ၁။ ဘဝလွတ်မြောက်မှုကို ရရှိနိုင်တဲ့ အမျိုးသမီးဘဝလို့ အသိမှားမှု သဘောက အဝိဇ္ဇာ၊
- ၂။ ယင်းအမျိုးသမီးဘဝကို တွယ်တာတပ်မက်နေတဲ့သဘောက တဏှာ၊
- ၃။ ယင်းအမျိုးသမီးဘဝကို စိတ်ကပ်စွဲနေတဲ့သဘောက ဥပါဒါန်၊
- ၄။ ငှက်တွေကို ဇီဝိတဒါန ဘေးမဲ့အလှူ ပေးလှူနေတဲ့ ကုသိုလ်စေတနာ အုပ်စု (၃၅)လုံးက သင်္ခါရ၊
- ၅။ ယင်းကုသိုလ်သင်္ခါရတရားရဲ့ စွမ်းအင်ကမ္မသတ္တိက ကံ —

အားလုံးပေါင်းလိုက်တော့ အကြောင်းတရား (၅)ပါး စုံညီသွားပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအကြောင်းတရားတွေကတော့ သမုဒယသစ္စာတရားတွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ဒီအကြောင်းတရား (၅)ပါး သမုဒယသစ္စာတရားတွေကြောင့် ယခု ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ ပဋိသန္ဓေအခိုက်မှာ ပဋိသန္ဓေခန္ဓာ (၅)ပါး ရုပ်တရားနာမ်တရားတွေ ဖြစ်-မဖြစ်ကို ဉာဏ်ဖြင့် စူးစိုက်ကာ ရှုကြည့်လိုက်တဲ့အခါ ဖြစ်ပေါ်နေတာကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ခဲ့ပါတယ်။ အလားတူပဲ ဘဝတစ်လျှောက်အတွင်းမှာ ဒွါရ (၆)ပါးမှာ ထိုက်သလို ဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ ဝိပါကီနာမ်တရားအများစုနှင့် ကမ္မဇရုပ်တွေဟာလည်း ဒီသမုဒယသစ္စာကြောင့်ပင် ဖြစ်ပေါ်နေကြတာကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်ရှုလို့ ရရှိခဲ့ပါတယ်။

စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းတဲ့ အချက်တစ်ခုကတော့ . . ဒီယောဂီ သူတော်ကောင်းဟာ အနောက်တိုင်းသူ တစ်ဦးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သူဟာ အတိတ်ဘဝက ရှိမန်ကက်သလစ်ဂိုဏ်းဝင် ခရစ်ယာန်တစ်ဦးပဲ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အတိတ်ဘဝက သူ ပညာသင်ခဲ့စဉ်အချိန်အခါက သူတို့ရဲ့ကျောင်းမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာအကြောင်းကိုလည်း သင်ကြားခဲ့ရတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ပတ်သက်တဲ့ ပြတိုက်လို့ခေါ်ဆိုတဲ့ အခန်းတစ်ခန်းလည်း သူတို့ကျောင်း အဆောက်အဦး ထဲမှာ တည်ရှိခဲ့ပါတယ်။ ထိုအခန်းထဲမှာ ဂေါတမဘုရားအလောင်းတော်ရဲ့ ဘဝလွတ်မြောက်ရေးအတွက်၊ မသေရာအမြိုက်နီဗ္ဗာန်ကို ရရှိရန်ဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်ဖြင့် (၆)နှစ်တိုင်တိုင် ဒုက္ကရစရိယာကို ကျင့်နေတဲ့ ရုပ်ပုံတော်ဟာ သူ့ရဲ့စိတ်ဓာတ်ကို အလွန်ဆွဲဆောင်နေတဲ့ ရုပ်ပုံတော်တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့တယ်။ ဘဝမှ လွတ်မြောက်ကြောင်း တရားကောင်းတွေကို အလားတူ ကျင့်လိုတဲ့ ကုသိုလ်သန္တတော်တွေဟာ သူ့ရဲ့သန္တာန်မှာ အကြိမ်များစွာ ဖြစ်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဒါကြောင့် သေခါနီးကာလမှာ သူဟာ ဘဝမှ လွတ်မြောက်ရေးကို ရရှိနိုင်တဲ့ အမျိုးသမီးဘဝဘက်သို့ စိတ်ဓာတ်တွေက ညွတ်ကင်းရှိုင်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အဖြူရောင် ဩဒါတကသိုဏ်း စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ ကို ဝိပဿနာရဲ့ အခြေပါဒကဈာန်အဖြစ် သမာဓိကို ထူထောင်ပြီးနောက် ရုပ်နာမ်တွေကို သိမ်းဆည်းလေရာ ရုပ်တရား နာမ်တရားတွေကို ရုပ်ပရမတ် နာမ်ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်သည်အထိ သိမ်းဆည်းရှုပွားနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အလားတူပဲ ဗဟိဒ္ဓ ခန္ဓာ (၅)ပါး (= ရုပ်တရားနာမ်တရား)တွေကို သိမ်းဆည်း နိုင်ခဲ့တယ်၊ အတိတ်ခန္ဓာ (၅)ပါး (= ရုပ်တရားနာမ်တရား)، အနာဂတ်ခန္ဓာ (၅)ပါး (= ရုပ်တရားနာမ်တရား)တွေကိုလည်း သိမ်းဆည်းနိုင်ခဲ့တယ်။

ဒါတွင်မကသေးဘူး၊ ရှေးက ရှင်းပြခဲ့တဲ့အတိုင်း အတိတ်က ပြုစု ပျိုးထောင်ထားတဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေကြောင့် ယခုပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှာ အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်နေတာကိုလည်း သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ရှုလို့ ရခဲ့တယ်။ အလားတူပဲ ယခုဘဝမှာ သူ့ကိုယ်တိုင် ပြုစုပျိုးထောင်ထားတဲ့

၁၁၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အထက်ကဖော်ပြခဲ့တဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် (တတိယဈာန်) သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေကြောင့် အနာဂတ် ဗြဟ္မာဘဝမှာ ခန္ဓာ (၅)ပါး (= ရုပ်တရားနာမ်တရား)ဆိုတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာမှာကိုလည်း သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ရှုမြင်လို့ ရရှိခဲ့ပါတယ်။

ဒါတွင်မကသေးဘူး၊ ဒီယောဂီသုတော်ကောင်းဟာ နောင်အနာဂတ် ဗြဟ္မာဘဝမှာ သူ့မျှော်လင့်တောင့်တနေတဲ့ ဘဝလွတ်မြောက်မှုကို ရရှိတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

နောင်အနာဂတ် ဗြဟ္မာဘဝသို့ ရောက်ရှိတဲ့အခါကျမှ ရရှိမှာဖြစ်တဲ့ အရဟတ္တမဂ်ရဲ့စွမ်းအားကြောင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ နောက်ထပ်အနာဂတ်ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်တဲ့ သမုဒယသစ္စာတရားတွေ ဟာ နောင်တစ်ဖန် ဘယ်တော့မှ ထပ်မဖြစ်ခြင်းဆိုတဲ့ အနုပ္ပါဒနိရောဓ သဘောအားဖြင့် အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားတဲ့အတွက် ကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေဟာလည်း နောင်တစ်ဖန် ဘယ်တော့မှ ထပ်မဖြစ်ခြင်းဆိုတဲ့ အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့် အကြွင်း အကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းမှုကို သူ့ရဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ရှုမြင်လို့ ရရှိခဲ့ပါတယ်။ ဒီယောဂီဟာ သူ့မျှော်လင့် တောင့်တနေတဲ့ အိုနာသေရေး ဒုက္ခဘေးအဝဝတို့မှ အပြီးတိုင် ကျွတ်လွတ် ထွက်မြောက်ရတော့မည့်သဘောကို ဉာဏ်နဲ့ လှမ်းမြော်ကြည့်ပြီးတော့ ဝမ်းအသာကြီး သာနေခဲ့ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ နားလည်မှု မလွဲစေချင်တဲ့အချက်တစ်ခုတော့ ရှိပါတယ်။ “ဝိပဿနာဉာဏ်ဟာ အရဟတ္တမဂ်ကို အာရုံပြုနိုင်ပါသလား”လို့ စာပေ ကျွမ်းကျင်ကြတဲ့ အချို့အချို့ ယောဂီသုတော်ကောင်းများက မေးမြန်းတော် မူလေ့ ရှိကြပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ဝိပဿနာဉာဏ်က အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို အာရုံပြုနိုင်တယ်လို့ မဆိုလိုပါဘူး။ ဝိပဿနာဉာဏ်က အရဟတ္တမဂ်ရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အကြောင်းသမုဒယသစ္စာတရားတွေရဲ့

ချုပ်ငြိမ်းမှု၊ အကျိုးဒုက္ခသစ္စာတရားတွေရဲ့ ချုပ်ငြိမ်းမှုတွေကိုသာ ရှုမြင်တယ်လို့ ဆိုလိုရင်းဖြစ်ပါတယ်။

ဒီအဆင့်သို့ ရောက်ရှိနေတဲ့ ယောဂီသူတော်ကောင်းတစ်ဦးဟာ ခန္ဓာ (၅)ပါး (= ရုပ်တရားနာမ်တရား)တွေရဲ့ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်ကာ လက္ခဏာ ရေးသုံးတန် တင်ကာ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ခါထပ်ခါ ဝိပဿနာ ရှုနေရမှာ ဖြစ်တယ်။ ဗဟိဒ္ဓခန္ဓာ (၅)ပါး၊ အတိတ်ခန္ဓာ (၅)ပါး၊ အနာဂတ်ခန္ဓာ (၅)ပါး ဆိုတဲ့ ရုပ်တရားနာမ်တရားတွေကိုလည်း အလားတူပဲ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ခါထပ်ခါ ဝိပဿနာရှုပွားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဆိုတဲ့ ကာလ (၃)ပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ဆိုတဲ့ သန္တာန် (၂)ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ရုပ်တရားနာမ်တရားတွေကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် ဖြစ်မှု ပျက်မှုတွေကို ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်ကာ လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တစ်လှည့်စီတင်ကာ ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်နေတဲ့ ယောဂီသူတော်ကောင်း တစ်ဦးရဲ့ ဝိပဿနာ ဉာဏ်အမြင်မှာ သစ္စာလေးပါး မြတ်တရားတို့ ထင်ရှားလာပုံကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာနှင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်အဋ္ဌကထာတို့က^{၁၀} သတိပဋ္ဌာန်ပါဠိတော်နှင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်တို့ကို ရည်ညွှန်းတော်မူကာ ဒီလို ရှင်းပြထားကြ ပါတယ်။ ဒီလို ရှင်းပြတဲ့အပိုင်းမှာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို ငါးမျိုးငါးစားခွဲကာ ရှင်းပြထားတော်မူကြပါတယ် . . ။

^{၁၀} ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနေန **သမုဒယသစ္စံ** ပါကဋ် ဟောတိ ဇနကာဝ-
ဗောဓတော။ ခဏတော ဥဒယဒဿနေန **ဒုက္ခသစ္စံ** ပါကဋ် ဟောတိ
ဇာတိဒုက္ခာဝဗောဓတော။ ပစ္စယတော ဝယဒဿနေန **နိရောဓသစ္စံ** ပါကဋ်
ဟောတိ ပစ္စယာနုပ္ပါဒေန ပစ္စယဝတံ အနုပ္ပါဒါဝဗောဓတော။ ခဏတော
ဝယဒဿနေန **ဒုက္ခသစ္စမေဝ** ပါကဋ် ဟောတိ မရဏဒုက္ခာဝဗောဓတော။
ယဉ္ဇဿ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနံ၊ မဂ္ဂေါဝါယံ လောကီကောတိ **မဂ္ဂသစ္စံ** ပါကဋ်
ဟောတိ တကြ သမ္မောဟဝိယာတတော။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၆၇-၂၆၈။ ပဋိသံ၊ ၄၊
၁၊ ၂၃၇။ မဟာဋီ၊ ၂၊ ၄၂၃-၄၂၄။)

၁၁၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

၁။ ပစ္စယတော ဥဒယဒဿန

၂။ ခဏတော ဥဒယဒဿန

၃။ ပစ္စယတော ဝယဒဿန

၄။ ခဏတော ဝယဒဿန

၅။ ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန + ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန

၁။ **ပစ္စယတော ဥဒယဒဿန** - ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနဉာဏ်ဆိုတာ အတိတ်က ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်းတရားတွေကြောင့် ဒီဘဝမှာ ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပုံ၊ ဒီဘဝမှာ ပြုစုပျိုးထောင်လိုက်တဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်းတရားတွေကြောင့် နောင်အနာဂတ်မှာ ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပုံကို ထိုးထွင်းသိမြင်နေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနဉာဏ်ဖြင့် အကြောင်းတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်နေပုံကို ရှုမြင်လိုက်တဲ့အခါ ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို တိုက်ရိုက်ဖြစ်ပေါ်စေတတ်တဲ့ ဇနကအကြောင်းလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ သမုဒယသစ္စာတရားကို ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်နေတဲ့အတွက်ကြောင့် ထိုအချိန်အခါမှာ ထိုယောဂီသူတော်ကောင်းရဲ့ သန္တာန်မှာ **သမုဒယသစ္စာ**တရားဟာ ထင်ရှားလာပါတယ်။

၂။ **ခဏတော ဥဒယဒဿန** - ခဏတော ဥဒယဒဿနဉာဏ်ဆိုတာ ကတော့ ယင်းရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတို့ရဲ့ ခဏအားဖြင့် ဖြစ်နေမှုကို အဆက်မပြတ် အဖြစ်သက်သက်ကိုသာ ရှုမြင်နေတဲ့ဉာဏ်ကို ခဏတော ဥဒယဒဿနဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို ကာလ (၃)ပါး၊ သန္တာန် (၂)ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အဖြစ်သက်သက်ကို ခဏတော ဥဒယဒဿနဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်နေတဲ့အတွက်ကြောင့် ထိုအချိန်အခါမှာ ထိုယောဂီသူတော်ကောင်းရဲ့ သန္တာန်မှာ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရ

တရားတို့ရဲ့ အဆက်မပြတ် ဖြစ်နေမှု ဇာတိဒုက္ခကို ထိုးထွင်းသိမြင်နေတဲ့ အတွက်ကြောင့် **ဒုက္ခသစ္စာ**တရားဟာ ထင်ရှားလာပါတယ်။

၃။ **ပစ္စယတော ဝယဒဿန** - ပစ္စယတော ဝယဒဿနဉာဏ်ဆိုတာ ကတော့ - ယခုဘဝမှာပဲ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်မည့် သူတော်ကောင်းများအတွက် ယခုဘဝအနာဂတ်တစ်ချိန်ချိန်မှာ၊ နောင် အနာဂတ်ဘဝရောက်ရှိပါမှ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်မည့် သူတော်ကောင်းများအတွက် နောင်အနာဂတ်ဘဝ တစ်ချိန်ချိန်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရဲ့စွမ်းအားကြောင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေဟာ နောင်တစ်ဖန် ဘယ်တော့မှ ထပ်မဖြစ်ခြင်းဆိုတဲ့ အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့် အကြွင်း အကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားတဲ့အတွက်ကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေဟာလည်း ပရိနိဗ္ဗာနစုတိကို နောက်ဆုံးထားကာ နောင်တစ်ဖန် ဘယ်တော့မှ ထပ်မဖြစ်ခြင်းဆိုတဲ့ အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘော အားဖြင့် အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြတယ်။ - ဒီလို ချုပ်ငြိမ်းမှုကို ထိုးထွင်း သိမြင်နေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပစ္စယတော ဝယဒဿနဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို ပစ္စယတော ဝယဒဿနဉာဏ် အမြင် ရှိနေတဲ့ ယောဂီသူတော်ကောင်းဟာ - အကြောင်းတရားတွေက နောင်တစ်ဖန် ဘယ်တော့မှ ထပ်မဖြစ်ခြင်းဆိုတဲ့ အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘော အားဖြင့် အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားတဲ့အတွက်ကြောင့် အကြောင်းတရားတွေ ထင်ရှားရှိပါမှ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တဲ့ စွမ်းအား ရှိကြတဲ့ အကျိုးတရားတွေဟာလည်း ဖြစ်နိုင်တဲ့စွမ်းအားတွေ ကုန်ခန်းကာ နောင်တစ်ဖန် ဘယ်တော့မှ ထပ်မဖြစ်ခြင်းဆိုတဲ့ အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘော အားဖြင့် အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းဆိုတဲ့ ဒီလို အကြောင်း အကျိုး နှစ်ရပ်လုံးရဲ့ ချုပ်ငြိမ်းမှုကို သိမြင်နေတဲ့အတွက်ကြောင့် - ထိုအချိန်အခါမှာ ထိုယောဂီသူတော်ကောင်းရဲ့ သန္တာန်မှာ **နိရောဓသစ္စာ** တရားဟာ ထင်ရှားလာပါတယ်။

၁၁၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

၄။ **ခဏတော ဝယဒဿန** - ခဏတော ဝယဒဿနဉာဏ်ဆိုတာကတော့ — ကာလ (၃)ပါး၊ သန္တာန် (၂)ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတွေရဲ့ ခဏဘင်အားဖြင့် အဆက်မပြတ် ပျက်နေမှုကို တွေ့မြင်နေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ခဏတော ဝယဒဿနဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို ခဏတော ဝယဒဿနဉာဏ်အမြင်ကို ရရှိနေတဲ့ သူတော်ကောင်းရဲ့သန္တာန်မှာ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတို့ရဲ့ ခဏဘင်အားဖြင့် အဆက်မပြတ် သေကျေပျက်စီးနေမှု မရဏဒုက္ခကို ထိုးထွင်းကာ သိမြင်နေတဲ့အတွက်ကြောင့် **ဓုက္ခသစ္စာ**တရားဟာ ထင်ရှားလာပါတယ်။

၅။ **ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန + ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန** - ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်ဆိုတာကတော့ — အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပုံ၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ချုပ်ငြိမ်းပုံကို တစ်ဆက်တည်း ပူးတွဲသိမ်းဆည်းကာ ရှုနေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဥပမာ . .

အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ဖြစ်၏၊ အဝိဇ္ဇာချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် ရုပ်ချုပ်၏ . .

စသည်ဖြင့် ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ကြောင်းသဘောကို တစ်ခုပြီး တစ်ခု ပူးတွဲကာ ဆက်တိုက်ရှုနေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်မျိုးကို ဆိုလိုပါတယ်။

ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်ဆိုတာကတော့ — ကာလ (၃)ပါး သန္တာန် (၂)ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အကြောင်းတရားနှင့်တကွသော ယင်းရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတွေရဲ့ ဖြစ်မှု ပျက်မှု နှစ်မျိုးစလုံးကို မြင်အောင် ကြည့်ကာ လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တစ်လှည့်စီတင်ကာ အဆက်မပြတ် ရှုမြင်နေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆို

ပါတယ်။ ဥပမာ . .

အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ချုပ်၏ -
ဤသို့စသည်ဖြင့် ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်ပြီးတဲ့
အခါ -

အဝိဇ္ဇာလည်း ဖြစ်-ပျက် အနိစ္စ၊ ရုပ်လည်း ဖြစ်-ပျက် အနိစ္စ . .

ဤသို့စသည်ဖြင့် ရှုမြင်တတ်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ခဏတော
ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ယင်း ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန + ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန
ဉာဏ်တို့ကား သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိလို့ ဆိုလိုပါတယ်။
ယင်းဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်နှင့် စိတ္တက္ခဏတစ်ခုအတွင်းမှာ အတူယှဉ်တွဲ
ဖြစ်ပေါ်သွားကြတဲ့ သမ္မာသင်္ကပ္ပ (= ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယ + ခဏတော
ဥဒယဗ္ဗယလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ နှစ်မျိုးသော ဥဒယဗ္ဗယအာရုံပေါ်သို့ ဝိပဿနာ
စိတ်ကို ရှေ့ရှုတင်ပေးခြင်းသဘော)၊ သမ္မာဝါယာမ (= နှစ်မျိုးသော ဥဒယဗ္ဗယ
သဘောကို သိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်နေခြင်းသဘော)၊ သမ္မာသတိ
(= နှစ်မျိုးသော ဥဒယဗ္ဗယအာရုံကို အမှတ်ရနေခြင်းသဘော)၊ သမ္မာသမာဓိ
(= နှစ်မျိုးသော ဥဒယဗ္ဗယအာရုံ၌ ဝိပဿနာစိတ်ရဲ့ တည်ငြိမ်နေမှုသဘော
တည်ကြည်နေမှုသဘော) - အားလုံးပေါင်းလိုက်တော့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပ
သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် (၅)ပါးတို့
ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို မစီးဖြန်းမီ ကြိုတင်ဆောက်
တည်ကာ ကျင့်သုံးနေတဲ့ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝဆိုတဲ့ သီလ
မဂ္ဂင် (၃)ပါးတို့ကိုပါ ထပ်ပြီးပေါင်းလိုက်လျှင် မဂ္ဂင် (၈)ပါး ဖြစ်သွားကြပါတယ်။
ဒီလောကီမဂ္ဂင်တရားကိုယ် (၈)ပါးကတော့ ဝိပဿနာဉာဏ်အခိုက်မှာ
ဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ “ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ = ဒုက္ခချုပ်ရာနိရောဓသို့
ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ်” လို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ မဂ္ဂသစ္စာတရားတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။

၁၁၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အရူပသတ္တကဝိပဿနာ ရှုနည်းစတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်တွေကို စေ့စေ့စုံစုံ ဝိပဿနာရှုနေတဲ့အခါ တစ်ခါတစ်ရံ မိမိရဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ဝိပဿနာဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်နာမ်တရားစုတွေကိုလည်း တစ်ဖန်ပြန်ကာ လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တစ်လှည့်စီတင်ကာ ဝိပဿနာရှုပေးရပါတယ်။

ဒီလို ဝိပဿနာဉာဏ် ဦးဆောင်နေတဲ့ ဝိပဿနာဇောဝီထိစိတ်အစဉ် နာမ်တရားစုတွေကို တစ်ဖန်ပြန်ကာ ဝိပဿနာရှုနိုင်တဲ့အခါ ဒီဝိပဿနာဇော နာမ်တရားစုတွေထဲမှာ အကျိုးဝင်နေတဲ့ အထက်ကဖော်ပြခဲ့တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိဆိုတဲ့ လောကီမဂ္ဂသစ္စာ တရားတွေကိုလည်း ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်က ထိုးထွင်းသိမြင်နေပါတယ်။ ယင်း လောကီမဂ္ဂသစ္စာတရားတွေဟာ —

ဒုက္ခသစ္စာအမည်ရတဲ့ ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်သည်အထိ ထိုးထွင်းမသိမမြင်အောင် ဖုံးလွှမ်းထားတတ်တဲ့ မောဟ၊ နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်သည်အထိ ထိုးထွင်း မသိမမြင်အောင် ဖုံးလွှမ်းထားတတ်တဲ့ မောဟ၊

အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာ တရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး (= ရုပ်တရား နာမ်တရား = ဒုက္ခသစ္စာတရား)တွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဆိုတဲ့ သမုဒယ သစ္စာကို မသိမမြင်အောင် ဖုံးလွှမ်းထားတတ်တဲ့ မောဟ၊

အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာ တရားတွေ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး (= ရုပ်တရားနာမ်တရား = ဒုက္ခသစ္စာတရား)တွေ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဆိုတဲ့ နိရောဓသစ္စာတရားကို မသိမမြင် အောင် ဖုံးလွှမ်းထားတတ်တဲ့ မောဟ၊

ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ယှဉ်တွဲနေတဲ့ လောကီမဂ္ဂသစ္စာတရားတွေကို မသိ မမြင်အောင် ဖုံးလွှမ်းထားတတ်တဲ့ မောဟ —

ဒီလို သစ္စာလေးပါးကို မသိမမြင်အောင် ဖုံးလွှမ်းထားတတ်တဲ့ မောဟတရားကို တဒင်္ဂအားဖြင့် ပယ်ရှားနိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် ယင်းမဂ္ဂင်တရားကိုယ် (၅)ပါးတို့ကို လောကီမဂ္ဂသစ္စာတရားတွေလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာ-သမာဓိလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ လောကီမဂ္ဂင်တရားကိုယ်တွေကို ခြုံငုံကာ ပြောကြစို့ဆိုလျှင် ဒီမဂ္ဂင်တရားကိုယ် (၅)ပါးတို့ဟာ ကာလ (၃)ပါး၊ သန္တာန် (၂)ပါး အတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အကြောင်းတရားနှင့်တကွသော ယင်းရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတို့ရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာတွေကိုလည်း ထွင်းဖောက်ကာ သိမြင်နေကြပါတယ်။ ဒီလို သိမြင်နေတဲ့ အတွက်ကြောင့် ဒီလိုမသိမမြင်ရအောင် ဖုံးလွှမ်းထားတတ်တဲ့ မောဟတရားကိုလည်း တဒင်္ဂအားဖြင့် ပယ်ရှားလျက်ပင် ရှိနေကြပါတယ်။

အလားတူပဲ ကြိုတင်ဆောက်တည်ကာ ကျင့်သုံးနေဆဲဖြစ်တဲ့ သီလမဂ္ဂင် (၃)ပါးထဲမှာ သမ္မာဝါစာက မိစ္ဆာဝါစာဖြစ်အောင်၊ သမ္မာကမ္မန္တက မိစ္ဆာကမ္မန္တဖြစ်အောင်၊ သမ္မာအာဇီဝက မိစ္ဆာအာဇီဝဖြစ်အောင် တားမြစ်နှောင့်ယှက်တတ်တဲ့ ကိလေသာအညစ်အကြေးတွေကို တဒင်္ဂအားဖြင့် ပယ်ရှားနိုင်တဲ့ အတွက်ကြောင့် ယင်းသီလမဂ္ဂင် (၃)ပါးတို့ကိုလည်း လောကီမဂ္ဂသစ္စာ စာရင်းတွင် ထည့်သွင်းကာ လောကီမဂ္ဂသစ္စာတရားတွေလို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

အားလုံးပေါင်းလိုက်တော့ ဝိပဿနာဉာဏ်အခိုက်မှာ ဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်နေတဲ့ သစ္စာလေးပါးတရားတို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ယခုပြောခဲ့တဲ့ ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်နှင့် ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်တို့ဖြင့် ရှုမြင်နေတဲ့ ဝိပဿနာလုပ်ငန်းခွင်ကို ရည်ညွှန်းတော်မူကာ ဘုရားရှင်က သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာတော်အားလုံးတို့မှာ **သမုဒယ-ဓမ္မာနုပဿီ** = အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစတဲ့ အကြောင်းသမုဒယသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး

၁၁၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

(= ရုပ်တရားနာမ်တရား = ဒုက္ခသစ္စာတရား)တွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာပုံကို လည်းကောင်း၊ အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါးတို့ရဲ့ ခဏအားဖြင့် အဆက်မပြတ် ဖြစ်နေမှုသဘောကိုလည်းကောင်း အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုပွားသုံးသပ်၍ နေရန် ညွှန်ကြားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်တစ်ခု ပြောကြဦးစို့ - ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်နှင့် ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်တို့ဖြင့် ရှုမြင်အပ်တဲ့ ဝိပဿနာလုပ်ငန်း ခွင်ကို ရည်ညွှန်းတော်မူကာ ဘုရားရှင်က သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာတော်အားလုံး တို့မှာ **ဝယဓမ္မာနုပဿီ** = အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး (= ရုပ်တရားနာမ်တရား = ဒုက္ခသစ္စာတရား)တွေ ချုပ်ငြိမ်းပုံကိုလည်းကောင်း၊ အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါးတို့ရဲ့ ခဏအားဖြင့် အဆက်မပြတ် ပျက်နေမှုသဘောကို လည်းကောင်း အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုပွားသုံးသပ်၍ နေရန် ညွှန်ကြားတော် မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်တစ်ခု ပြောကြဦးစို့ - ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်နှင့် ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်တို့ဖြင့် ရှုမြင်အပ်တဲ့ ဝိပဿနာလုပ်ငန်း ခွင်ကို ရည်ညွှန်းတော်မူကာ ဘုရားရှင်က သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာတော် အားလုံး တို့မှာ **သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ** = အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး (= ရုပ်တရားနာမ်တရား = ဒုက္ခသစ္စာတရား)တွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ် လာပုံ၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာ တရားတွေ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး (= ရုပ်တရားနာမ်တရား = ဒုက္ခသစ္စာတရား)တွေ ချုပ်ငြိမ်းပုံကိုလည်းကောင်း၊ အကြောင်းတရားနှင့် တကွသော အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါးတို့ရဲ့ ခဏအားဖြင့် အဆက်မပြတ် ဖြစ်- ပျက်နေမှုသဘောကိုလည်းကောင်း အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုပွားသုံးသပ်၍ နေရန် ညွှန်ကြားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဆိုလိုတာကတော့ ခုတင်ပြနေတဲ့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုင်း ရှုကွက်အမျိုးမျိုးတွေဟာ သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာတော်မြတ်မှာ ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားထားတော်မူသည့်အတိုင်းသာလျှင် ရှုနေတဲ့ ရှုကွက်အမျိုးမျိုးတွေသာ ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို ဘုရားရှင်ရဲ့ ဗောဓိဉာဏ်တော်မြတ်အပေါ်၌ အလေးအနက် မတုန်မလှုပ်သက်ဝင်ယုံကြည်နေတဲ့ ဩကပ္ပနသဒ္ဓါတရားဖြင့် ယုံယုံကြည်ကြည် နာယူမှတ်သားပါလေ။

နိရောဓသစ္စာအကြောင်း

ဒီလို ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်နေတဲ့ နိရောဓသစ္စာအကြောင်းကို ဆက်ပြီးတော့ ဆွေးနွေးကြရအောင် . . ။

ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ယခုလို ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သို့ ဆိုက်ရောက်လာတဲ့အခါ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို အားသစ်နေဆဲ အားထုတ်နေဆဲအချိန်မှာ ပုထုဇန်အဆင့်မှာသာ တည်ရှိနေပါသေးတယ်။ ဆက်လက်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို အစဉ်အတိုင်း အဆက်မပြတ် အဆင့်ဆင့် ဆက်လက် ကြိုးစားအားထုတ်လိုက်တဲ့အခါ ပါရမီတွေကလည်း ရင့်ညောင်းလာခဲ့ပြီဆိုလျှင်တော့ ဒီဘဝ သို့မဟုတ် နောင်အနာဂတ်ဘဝဆိုတဲ့ အနာဂတ် တစ်ချိန်ချိန်မှာတော့ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဆိုက်ရောက်မှာဖြစ်တယ်။ ဒီလို အနာဂတ်မှာ မိမိရရှိတော့မည့် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ ဦးဆောင်နေတဲ့ ကိလေသာထု အစိုင်အခဲတွေဟာ အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းမှုမျိုးကိုတော့ ဘုရားရှင်က - **အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ . . စသည်ဖြင့် အသေသဝိရာဂနိရောဓ**လို့ ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၁၀} ဒီလို ကိလေသာတွေရဲ့ ချုပ်ငြိမ်းမှုကို နောက်ထပ်တစ်ဖန် ပြန်လည်ကာ ဘယ်တော့မှ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အလျှင်းမရှိကြတော့တဲ့အတွက် **အနုပ္ပါဒနိရောဓ**လို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။ နောင်တစ်ဖန်

^{၁၀} (အံ၊၁၊၁၇၈။ တိတ္ထာယတနသုတ္တန်)

ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အလျှင်းမရှိတဲ့ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီလို ကိလေသာတွေရဲ့ ချုပ်ငြိမ်းမှုကို **ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်**လို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။ **သဥပါဒိ-သေသနိဗ္ဗာန်**လို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။ သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ဆိုတာကတော့ ကိလေသာတွေက အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားသော်လည်း ခန္ဓာ (၅)ပါးက ကြွင်းကျန်နေသေးတဲ့အတွက် ပရိနိဗ္ဗာန်စံသည်အထိ ဆက်လက်တည်ရှိနေမှာဖြစ်ခြင်းကြောင့် သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်လို့ ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်တစ်ခုကတော့ **ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်** ဖြစ်တယ်။ ဒီလို အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်ဆိုတဲ့ ကိလေသာထူတွေက အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြတဲ့အတွက် ဒီကိလေသာတွေရဲ့ အထောက်အပံ့ကို မရရှိတဲ့အတွက်ကြောင့် အတိတ်ဘဝထိုထိုမှာရော အရဟတ္တမဂ်ဆိုက်ရောက်မည့်ဘဝမှာရော အရဟတ္တမဂ်သို့ မဆိုက်ရောက်မီ ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ သင်္ခါရ ကံတွေလည်း နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ စွမ်းအင်တွေ အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြတယ်။ ဒီလို အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာ တရားတွေက အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြတဲ့အတွက် အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့ဟာလည်း ပရိနိဗ္ဗာန်စုတိအခိုက်မှာ ပရိနိဗ္ဗာန်စုတိကို နောက်ဆုံးထားပြီးတော့ အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြတယ်။ ဒီလို ချုပ်ငြိမ်းမှုမျိုးကိုတော့ နောက်ထပ်တစ်ဖန် ဘယ်တော့မှ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အလျှင်းမရှိကြတော့တဲ့အတွက် **အနုပ္ပါဒနိရောဓ** လို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။ **ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်**လို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။ **အနုပါဒိ-သေသနိဗ္ဗာန်ဓာတ်သို့** ဝင်စံတော်မူတယ်လို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။ အနုပါဒိ-သေသနိဗ္ဗာန်ဆိုတာကတော့ အတိတ်က ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေကြောင့် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ အကျိုး ဝိပါက်ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေရဲ့ အကြွင်း

အကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းမှုကို အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၈၂}၊^{၈၃}

ဒီနေရာမှာ ဘုရားရှင်ကို ဦးတည်ကာ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်နှင့် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်အကြောင်းကို ဆက်ပြောကြရအောင် . . ။

ဘုရားရှင်ဟာ မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃)ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့ည မိုးသောက်ယာဓ်အဆုံး၌ ဗောဓိပင်ခြေ မြတ်သောပလ္လင်ဗွေထက်မှာ သဗ္ဗညုတဉာဏ်အထွတ်တပ်ထားတဲ့ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်တို့ကို ရရှိတဲ့အတွက်ကြောင့် ကိလေသာတွေရဲ့ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဆိုတဲ့ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်ကို ဝင်စံတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူပြီးနောက် (၄၅)ဝါ အချိန်ကာလကို လွန်မြောက်တော်မူပြီးတဲ့အခါ မဟာသက္ကရာဇ် (၁၄၈)ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့ည မိုးသောက်ယာဓ်ကာလရဲ့ နောက်ဆုံးပိုင်းမှာပဲ ကုသိနာရုံပြည် မလ္လာမင်းတို့ရဲ့ အင်ကြင်းဥယျာဉ်အတွင်းမှာပဲ ဝိပါကခန္ဓာ (၅)ပါးတို့ရဲ့ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဆိုတဲ့ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်ကို ဝင်စံတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၈၄}

ဒါကြောင့် ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန် သို့မဟုတ် သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ဓာတ် ဝင်စံတော်မူရာ အချိန်ကာလနှင့် နေရာဒေသတို့ဟာလည်း ထင်ရှားတည်ရှိနေခဲ့ပါတယ်။ အလားတူပဲ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် သို့မဟုတ် အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ဓာတ် ဝင်စံတော်မူရာ အချိန်ကာလနှင့် နေရာဒေသတို့ဟာလည်း အထင်အရှား တည်ရှိနေခဲ့ပါတယ်။

^{၈၂} ပရိနိဗ္ဗာတောတိ ဒွေ ပရိနိဗ္ဗာနာနိ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနဉ္စ ယာ သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတု၊ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနဉ္စ ယာ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတု။

(ထေရဂါထာ၊ဌာ၊၁၅၅။)

^{၈၃} ဝဋ္ဋဒုက္ခကိလေသဒုက္ခဿာတိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ စေဝ ကိလေသဒုက္ခဿ စ။ သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဉ္စ ကိလေသဒုက္ခဿ အန္တကရဏံ၊ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဝဋ္ဋဒုက္ခဿ။ (မ၊ဋီ၊၂၊၄၃၂။)

^{၈၄} တတ္ထ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနံ ဗောဓိပလ္လင်္ဂေ အဟောသိ၊ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနံ ကုသိနာရာယံ။ (ဒီဌာ၊၃၊၈၃။ မ၊ဌာ၊၄၊၈၁။ အံ၊ဌာ၊၁၊၇၀။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊၄၁၃။)

၁၂၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

သို့သော် အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ်နိဗ္ဗာန်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့၊ လောကုတ္တရာ အရိယမဂ်ဉာဏ် အရိယဖိုလ်ဉာဏ်တို့ရဲ့ အာရုံဖြစ်တဲ့၊ လောကုတ္တရာ နိရောဓသစ္စာအစစ်ဖြစ်တော်မူတဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကတော့ နိစ္စထာဝရ အမြဲတည်ရှိနေတဲ့ အငြိမ်းဓာတ်တရားတော်ကြီးသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုလောကုတ္တရာ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးဟာ အကြောင်းတရားတွေက ပြုပြင်လို့ဖြစ်ပေါ်လာရတဲ့ တရားမျိုး မဟုတ်ခြင်းကြောင့် ထိုနိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို အသင်္ခတဓာတု (= အသင်္ခတဓာတ်)လို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၅} ထိုနိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ဟာ မပျက်မစီးဘဲ အမြဲထာဝရ တည်ရှိနေတဲ့တရားမျိုးဖြစ်ခြင်းကြောင့် လောကမှာ ဘုရားရှင်တို့ ပွင့်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာတော်မူသည်ပင်ဖြစ်စေ၊ လောကမှာ ဘုရားရှင်တို့ မပွင့်ထွန်း မပေါ်ပေါက်တော်မူခဲ့သည်ပင်ဖြစ်စေ အမြဲထာဝရ တည်ရှိနေတဲ့ တရားမြတ်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘုရားရှင်တို့ ပွင့်ထွန်းတော်မူလာတဲ့အခါ ထိုနိဗ္ဗာန်သို့ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူကြတဲ့ သူတော်ကောင်းတွေ များပြားခြင်းကြောင့် ထိုနိဗ္ဗာန်မှာ ပြည့်သွားသည်ဟူ၍ မရှိ၊ ဘုရားရှင်တို့ မပွင့်ထွန်းတော်မူတဲ့အခါ သုညကမ္ဘာ များစွာတို့၌ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မူတဲ့ သူတော်ကောင်းတွေ မရှိခြင်းကြောင့် ထိုနိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးဟာ ယုတ်လျော့သွားသည်ဟူ၍ မရှိ၊^{၁၆} နိစ္စထာဝရ အမြဲတည်ရှိနေတဲ့ တရားတော်မြတ်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုအသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ဟာ ဘယ်အချိန်အခါက စတင်ဖြစ်ခဲ့တယ်လို့ ပြောဆိုသတ်မှတ်ဖို့ရန် အချိန်ကာလလည်း မရှိ၊ ဘယ်နေရာ ဘယ်ဒေသမှာ ဖြစ်နေ

^{၁၅} ကတမေ ဓမ္မာ အသင်္ခတာ? ယော ဧဝ သော ဓမ္မော အပ္ပစ္စယော၊ သော ဧဝ သော ဓမ္မော အသင်္ခတော။ (အဘိ၊ ၁၊ ၂၁၉။)

^{၁၆} **န တေန နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ဦးနတ္ထံ ဝါ ပူရတ္ထံ ဝါ**တိ အသင်္ချေယျေပိ ကပ္ပေ ဗုဒ္ဓေသု အနုပ္ပန္နေသု ဧကသက္ကောပိ ပရိနိဗ္ဗာတုံ န သက္ကောတိ၊ တဒါပိ “တုစ္ဆာ နိဗ္ဗာနဓာတူ”တိ န သက္ကာ ဝတ္ထံ။ ဗုဒ္ဓကာလေ စ ပန ဧကေကသ္မိံ သမာဂမေ အသင်္ချေယျာပိ သက္ကာ အမတံ အာရာဓေန္တိ၊ တဒါပိ န သက္ကာ ဝတ္ထံ - “ပူရ နိဗ္ဗာနဓာတူ”တိ။ (အံ၊ဌ၊ ၃၊ ၂၂၁။)

ပါတယ်လို့ ပြောဆိုသတ်မှတ်ဖို့ရန် နေရာဒေသလည်း မရှိပါ။ နိစ္စထာဝရ မပျက်စီးဘဲ အမြဲတည်နေတဲ့ တရားတော်မြတ်သာ ဖြစ်ပါတယ်။^{၁၇}

သို့သော် ကိလေသာတွေရဲ့ချုပ်ငြိမ်းမှု ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန် သို့မဟုတ် သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်နှင့် ခန္ဓာတို့ရဲ့ချုပ်ငြိမ်းမှု ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် သို့မဟုတ် အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်တို့မှာ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုပြင်ပေးနေကြတဲ့ အကြောင်းတရားတွေလည်း ထင်ရှားရှိနေကြတယ်။ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူရာ အချိန်ကာလနှင့် နေရာဒေသတို့လည်း ထင်ရှား ရှိနေကြတယ်။ ဘာအကြောင်းတရားတွေလဲ? လောကီမဂ္ဂင် (၈)ပါး ကျင့်စဉ် တရားလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ဝိပဿနာဘာဝနာကို ရင့်ကျက်လာအောင် ကျင့်ကြံ ကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်နိုင်ပါမှ ဒီလို ရင့်ကျက်လာတဲ့ အဆင့်ဆင့်သော ဝိပဿနာဉာဏ်တို့က အားကြီးသောမှီရာ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြုပေးနိုင်ပါမှ ဒီလို ရင့်ကျက်လာတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ရဲ့အဆုံးမှာ လေးဆင့် သော အရိယမဂ်ဉာဏ် အရိယဖိုလ်ဉာဏ်တို့ဟာ လောကုတ္တရာ နိရောဓသစ္စာ ဖြစ်တဲ့ အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို အာရုံယူ ကာ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် (တစ်ဆင့်နှင့် တစ်ဆင့်အကြားတွင် စိတ္တက္ခဏပေါင်း များစွာ ဝိပဿနာဇောဝီထိပေါင်းများစွာ ခြားလျက်) ဖြစ်ပေါ်လာကြပါတယ်။

လေးဆင့်သော အရိယမဂ်ဉာဏ်တို့က မိမိတို့ကို အာရမ္မဏူပနိဿယ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးနေတဲ့ အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန် တရားတော်မြတ်ကြီးရဲ့ အငြိမ်းဓာတ် အအေးဓာတ် အရှိန်အဝါသတ္တိထူးကြီး အကူအညီကို ရယူကာ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကိလေသာအပူမီးတွေကို တစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့် သမုဇ္ဈေဒပဟာန်ဆိုတဲ့ အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်ခြင်းဖြင့် ငြိမ်းအေး အောင် ငြိမ်းသတ်ကြပါတယ်။ လေးဆင့်သော အရိယဖိုလ်ဉာဏ်တို့ကလည်း အလားတူပဲ မိမိတို့ကို အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးနေ တဲ့ အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးရဲ့ အငြိမ်းဓာတ်

^{၁၇} နိဗ္ဗာန် နိစ္စံ ဓုဝံ သဿတံ အဝိပရိဏာမဓမ္မံ (ကထာဝတ္ထုပါဠိတော်၊ ၁၀၁။)

၁၂၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အအေးဓာတ် အရှိန်အဝါသတ္တိထူးကြီးအကူအညီကို ရယူကာ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကိလေသာအပူမီးတွေကို တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ပဋိပဿဒွိ နိရောဓသဘောဖြင့် တစ်ဖန်ထပ်မံကာ ငြိမ်းသထက် ငြိမ်းအေးအောင် ငြိမ်းသတ်ကြပါတယ်။ ဒီလို ငြိမ်းသတ်ကြတဲ့အတွက်ကြောင့် ကိလေသာအပူမီးဆိုတဲ့ သမုဒယသစ္စာတရားတွေဟာ တစ်နည်းပြောရလျှင်တော့ အထက်ကရှင်းပြခဲ့တဲ့အတိုင်း အဝိဇ္ဇာတဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ သမုဒယသစ္စာတရားတွေဟာ အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြပါတယ်။ ဒီလို အကြောင်းတရားတွေက အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြတဲ့အတွက် အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေလည်း အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြပါတယ်။

ဒါကြောင့် ကိလေသာအပူမီးတို့ရဲ့ ငြိမ်းအေးခြင်း **ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်** သို့မဟုတ် **သဉ္ဇပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်**တို့မှာ -

- ၁။ ဝိပဿနာဉာဏ်
- ၂။ အရိယမဂ်ဉာဏ်
- ၃။ အရိယဖိုလ်ဉာဏ်
- ၄။ အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန် . .

ဆိုတဲ့ ဒီလိုအကြောင်းတရားတွေ ထင်ရှားရှိနေကြပါတယ်။ ဒီလို အကြောင်းတရားတွေကြောင့် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာရတဲ့ သဘောတရားတွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဖြစ်ပေါ်လာရာ အချိန်ကာလနှင့် ဖြစ်ပေါ်လာရာ နေရာဒေသတို့ဟာလည်း အထင်အရှား ရှိနေကြပါတယ်။

ခန္ဓာတို့ရဲ့ချုပ်ငြိမ်းခြင်း **ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်** သို့မဟုတ် **အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်** တို့မှာလည်း ကိလေသာတို့ရဲ့ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ အကြောင်းတရားဟာ ထင်ရှားရှိနေပါတယ်။ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံရခြင်းကြောင့်သာလျှင် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံနိုင်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ တစ်နည်းပြောရလျှင် သဉ္ဇပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်သို့ ဝင်စံနိုင်ခြင်းကြောင့်သာလျှင် အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်သို့ ဝင်စံနိုင်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာလည်း ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်

ဝင်စံရာ သို့မဟုတ် အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ် ဝင်စံရာ အချိန်ကာလနှင့် နေရာဒေသတို့ဟာလည်း ထင်ရှားရှိနေပါတယ်။

အရိယမဂ္ဂ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်အပ်တဲ့ သစ္စာလေးပါး

ဒီနေရာမှာ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်အပ်တဲ့ သစ္စာလေးပါး အကြောင်းကို ရှင်းပြပြီးတဲ့အခါ လောကုတ္တရာ အရိယမဂ္ဂဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း သိမြင်အပ်တဲ့ သစ္စာလေးပါးအကြောင်းကို ဆက်လက်ပြီးတော့ ဆွေးနွေးကြ ရအောင် . . ။

အရိယမဂ္ဂဉာဏ်ဟာ အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော် မြတ်ကြီးဆိုတဲ့ လောကုတ္တရာ နိရောဓသစ္စာတရားကို တိုက်ရိုက်အာရုံပြုကာ ထိုးထွင်းသိခြင်းဆိုတဲ့ အာရမ္မဏပဋိဝေဓသဘောအားဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင် ပါတယ်။ ဒီလို ထိုးထွင်းသိမြင်တဲ့အခါမှာ ယင်းအရိယမဂ္ဂဉာဏ်က သစ္စာ လေးပါးကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်းထားတဲ့ မောဟတရားကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ရှား လိုက် ပယ်သတ်လိုက်ပါတယ်။ သစ္စာလေးပါးကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်းထားတဲ့ မောဟတရားကို ပယ်ရှားလိုက်တဲ့အတွက် ပယ်သတ်လိုက်တဲ့အတွက် သစ္စာ လေးပါးကို မသိမှု မောဟ (= အဝိဇ္ဇာ) ပျောက်ကာ သိမှု အမောဟ (= ဝိဇ္ဇာ) တရားဟာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။ ဒီလိုသစ္စာလေးပါးကို မသိမှုပျောက် ကာ သိမှု ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကိုပဲ အသမ္မောဟပဋိဝေဓ (= မောဟမရှိသော အားဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်း)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို သိခြင်း မျိုးကိုပဲ ရည်ရွယ်ကာ အရိယမဂ္ဂဉာဏ်ဟာ နိရောဓသစ္စာတရားကို အာရမ္မဏ ပဋိဝေဓအားဖြင့် ထိုးထွင်းသိတယ်။ သစ္စာလေးပါးတို့ကို အသမ္မောဟပဋိဝေဓ အားဖြင့် ထိုးထွင်းသိတယ်လို့ မိန့်ဆိုတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။^{၈၈, ၈၉}

^{၈၈} နိရောဓံ အာရမ္မဏံ ကရိတွာ စတ္တာရိပိ သစ္စာနိ ပါပုဏ္ဏာတိ ပဿတိ ပဋိဝိဇ္ဇတိ။
(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၃၃၁။)

^{၈၉} နိရောဓသစ္စမေကံ အာရမ္မဏပဋိဝေဓေန စတ္တာရိပိ သစ္စာနိ အသမ္မောဟ-
ပဋိဝေဓေန မဂ္ဂဉာဏံ ပဋိဝိဇ္ဇတိ။ (မဟာဋီ၊ ၂၅၀၄။)

၁၂၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဆိုလိုတာကတော့ အရိယာသူတော်ကောင်းဟာ မိမိရရှိခဲ့တဲ့ အရိယမဂ်တရားက သစ္စာလေးပါးကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်းထားတဲ့ မောဟတရားကို အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ပယ်ရှားထားပြီးဖြစ်တဲ့အတွက် မိမိ အလိုရှိတဲ့အခါ သစ္စာလေးပါးကို ရှုလိုက်လျှင် သစ္စာလေးပါးတို့ဟာ ထိုအရိယာသူတော်ကောင်းရဲ့ ဉာဏ်အမြင်မှာ ရေပေါ်မှာ ဘူးတောင်းတွေ ပေါ်သလို ပေါလောပေါ်ကာ ထင်ရှားနေပါတယ်။

၁။ ထိုအရိယာသူတော်ကောင်းက ဒုက္ခသစ္စာအမည်ရတဲ့ ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို လှမ်းရှုလိုက်ပါက အချိန်မရွေး ရှုလို့ရနေပါတယ်။

၂။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဆိုတဲ့ သမုဒယသစ္စာတရားတွေကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် လှမ်းရှုလိုက်လျှင်လည်း အချိန်မရွေး ရှုလို့ ရနေပါတယ်။

၃။ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် အကျိုး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဆိုတဲ့ နိရောဓသစ္စာတရားကိုလည်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် လှမ်းရှုလိုက်က အချိန်မရွေး ရှုလို့ရနေပါတယ်။

ဒါတွင် မကသေးပါဘူး။ မိမိရရှိထားတဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အရိယဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ လောကုတ္တရာ နိရောဓသစ္စာတရားတော်မြတ်ကြီးကို မျက်မှောက်ပြုကာ နေလိုတဲ့အတွက် ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားလိုတဲ့ဦးတည်ချက်ဖြင့် ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းလိုက်လျှင်လည်း ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ရဲ့အဆုံးမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဖလသမာပတ်လို့ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ အရိယဖိုလ်စိတ်တို့ဖြင့် အာရုံမျက်မှောက်ပြုကာ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးရဲ့ အငြိမ်းဓာတ်ချမ်းသာသန္တိသုခ အရသာကြီးကို အလိုရှိသလို သုံးဆောင်ခံစားလို့ ရရှိနိုင်ပါတယ်။ လောကုတ္တရာနိရောဓသစ္စာသို့ ဆိုက်ရောက်ကာ မျက်မှောက်ပြုနေခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

၄။ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်အပ်တဲ့ လောကီမဂ္ဂသစ္စာတရားတွေကိုလည်း အလိုရှိတဲ့အခါ အချိန်မရွေး ရှုလို့ရနေပါတယ်။ အလားတူပဲ မိမိရရှိခဲ့တဲ့ လောကုတ္တရာ အရိယမဂ်ဉာဏ်အခိုက် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့ လောကုတ္တရာမဂ္ဂသစ္စာတရားတွေကိုလည်း ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ပြန်လည်ဆင်ခြင်ကာ ရှုပွားသုံးသပ်လိုက်တဲ့အခါ အချိန်မရွေး ရှုလို့ရနေပါတယ်။ လောကီမဂ္ဂသစ္စာတရားတွေက သင်္ခါရတရားတွေကိုသာ အာရုံပြုကြသော်လည်း တစ်နည်းပြောရလျှင်တော့ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာတွေကို အာရုံပြုနေကြသော်လည်း မိမိရရှိထားတဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ်နှင့် ယှဉ်တွဲ ဖြစ်ပေါ်သွားခဲ့ကြတဲ့ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် (၈)ပါး (= လောကုတ္တရာ မဂ္ဂသစ္စာတရား)တွေကတော့ အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ လောကုတ္တရာ နိရောဓသစ္စာတရားတော်မြတ်ကြီးကိုသာ အာရုံပြုနေကြပါတယ်။

ခုပြောခဲ့တဲ့ သစ္စာလေးပါးကတော့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်အပ်တဲ့ သစ္စာလေးပါးပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ယခုလို တင်ပြပြောဆိုခဲ့ပြီးတဲ့အတိုင်း အရိယသစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ အရိယမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ နှစ်မျိုးသော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တို့ဖြင့် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်ကာ မသိမမြင်ခဲ့လျှင် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခရဲ့ အဆုံးအပိုင်းအခြားဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ဘယ်လိုမှ မရောက်ရှိနိုင်ကြောင်း၊ ယင်းအရိယသစ္စာ လေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို ယင်းနှစ်မျိုးသော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တို့ဖြင့် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်ကာ သိပါမှ မြင်ပါမှ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ ဒုက္ခရဲ့ အဆုံးအပိုင်းအခြားဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်နိုင်ကြောင်း ရနိုင်ကြောင်း ကို အထက်ကဖော်ပြခဲ့တဲ့ ကုဋ္ဌာဂါရသုတ္တန်မှာ^{၉၀} ဘုရားရှင်က ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

---

^{၉၀} (သံ၊၃၊၃၉၄။ နံပါတ်၊၁၁၁၄။)

အဘိဓမ္မာကို ပယ်ရှားနေသူများ

အနောက်တိုင်းသား တော်တော်ခပ်များများကတော့ အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်ကို ဘုရားဟောဒေသနာတော် မဟုတ်ပါဟု ငြင်းပယ်နေကြပါတယ်။ နောက်ပိုင်းကျမှ ဖြည့်စွက်ထားတဲ့ ကျမ်းစာတွေသာ ဖြစ်တယ်လို့ သူတို့က ပြောဆိုလိုကြပါတယ်။ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို ဘုရားဟော ဒေသနာတော်အဖြစ် လက်မခံလိုကြတဲ့ ငြင်းပယ်လိုကြတဲ့ အနောက်တိုင်းသားတွေထဲမှာ ထင်ရှားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကတော့ မစ္စစ်ရိုက်ဒေးဗစ်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအမျိုးသမီးဟာ အချို့သော သုတ္တန်ပါဠိတော်များနှင့် ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့သူတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း (၁၀၀) ဝန်းကျင်လောက်က မြန်မာနိုင်ငံမှ ရခိုင်အမျိုးသားတစ်ဦးဖြစ်သူ ယစ်မျိုးမင်းကြီးဟောင်း ဒါယကာကြီး ဦးရွှေဇံအောင်က အင်္ဂလိပ်လို ဘာသာပြန်ဆိုထားတဲ့ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းငယ်ကို တည်းဖြတ်ခဲ့သူ အယ်ဒီတာတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

ဒီကျမ်းငယ်ရဲ့နိဒါန်းမှာ . . သူက ထူးခြားတဲ့မှတ်ချက် တစ်ခုကို ရေးသားထားခဲ့ပါတယ်။ ဒီမှတ်ချက်ကတော့ ဘာလဲ?

“သူဟာ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို (၁၀)နှစ်တိုင်တိုင် လေ့လာခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုလေ့လာတဲ့အခါမှာ ဒီအဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ဟာ လူသားတွေအတွက် အဘယ်ကဲ့သို့သော အကျိုးကျေးဇူး တစ်စုံတစ်ရာကို ပြုပေးနေပါသလဲလို့ သိလိုတဲ့စိတ်ဓာတ်ဖြင့် လေ့လာကြည့်ရှုလိုက်ရာ ဒီအဘိဓမ္မာဒေသနာတော်မှာ လူသားတွေအတွက် အကျိုးကျေးဇူး တစ်စုံတစ်ရာကို ပြုပေးနေတဲ့ အကြောင်းအရာကို သူ ရှာဖွေလို့ မတွေ့ရှိပါကြောင်း” . . . စသည်ဖြင့် သူက ဒီလိုမှတ်ချက် ရေးသားထားခဲ့ပါတယ်။

အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်မှာ ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူတဲ့ ရုပ်-ပရမတ်တရား နာမ်ပရမတ်တရားတွေဟာ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွှယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) သဘောတရားတွေဟာ သမုဒယ

သစ္စာတရားတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ ဒီဒုက္ခသစ္စာတရား သမုဒယသစ္စာတရားလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ သင်္ခါရတရားတွေဟာ ဝိပဿနာဉာဏ်ရဲ့ အရှုခံအာရုံတရားတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ လောကုတ္တရာ နိရောဓသစ္စာဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီး ကို သိလိုတဲ့ မြင်လိုတဲ့ ဆိုက်ရောက်လိုတဲ့ ယောဂီသူတော်ကောင်းတစ်ဦးဟာ ဒီသင်္ခါရတရားတွေကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာရေး သုံးတန်သို့ တစ်လှည့်စီ တင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို တွင်တွင်ကြီး စီးဖြန်း ရမည်ဆိုတဲ့ ဒီလိုသဘောတရားမျှကိုပင် မသိရှိတဲ့ မသိသေးတဲ့ သူ တစ်ဦးသာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို မသိမှု မောဟတရားတွေကို တစ်ပုံကြီးထမ်းကာ မောဟတွေ ထူပြောလွန်းလှတဲ့ ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်ထဲကနေပြီးတော့ ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသား သတ္တဝါအများတို့ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်အပေါ်မှာ ယုံမှား သံသယတွေ အမျိုးမျိုးဖြစ်အောင် ဟစ်အော်ကြွေးကျော်လိုက်တဲ့ ထုတ်ပြန် ကြေညာချက် တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို ကုန်းအော်နေတဲ့ ကြွေးကျော်သံနောက်သို့ သံယောင်လိုက်ကာ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်နှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ ကြွေးကျော်သံအမျိုးမျိုးတွေကို လည်း ကြွေးကျော်နေကြတဲ့ အရှေ့တိုင်းသားအချို့တွေလည်း ရှိကြပါတယ်။ သို့သော် အချို့အချို့သော အရှေ့တိုင်းသားတွေကတော့ အဘိဓမ္မာဒေသနာ တော်ကို ဘုရားဟောမဟုတ်ပါလို့ ဒီလိုတော့ တိုက်ရိုက် မပယ်ရှားကြပါ။ ဒါပေမဲ့လို့ “ဘုရားရှင်ဟာ . . . အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို တာဝတိံသာ နတ်ပြည်မှာ နတ်ဗြဟ္မာတို့အတွက်သာ ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ လူသား တွေအတွက် ဟောကြားထားတော်မူတဲ့ ဒေသနာတော် မဟုတ်ပါ”လို့ အကြောင်းပြကာ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်မှာ ဘုရားရှင် ဟောကြားထား တော်မူတဲ့ ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်မှုကို ငြင်းဆို နေကြပြန်တယ်။ ဒီလို ငြင်းဆိုနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ အကြောင်းပြချက်ကို ကောက်ချက်ချကြည့်လိုက်မည်ဆိုလျှင် ဒီလို သဘောတရားတွေကို တွေ့ရှိနိုင် ပါတယ်။

၁၃၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

နတ်ဗြဟ္မာတွေ သိရှိသွားကြတဲ့ ရုပ်နာမ်ပရမတ် ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေက တစ်မျိုးတခြား ဖြစ်တယ်။ လူသားတွေ သိရှိကြတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေက (အဘိဓမ္မာမှာ လာရှိတဲ့ ရုပ်ပရမတ် နာမ်ပရမတ်တရားတွေ မဟုတ်ကြတော့တဲ့အတွက်) တစ်မျိုးတခြား ဖြစ်နေပြန်တယ်။ သိရှိရမည့် ဒုက္ခသစ္စာတရားချင်းက မတူညီတဲ့ သဘော ရှိနေပြန်တယ်။ အလားတူပဲ နတ်ဗြဟ္မာတွေ သိရှိသွားကြတဲ့ အတိတ်အကြောင်းတရား ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတရား (နောက်ထပ် ဒုတိယအနာဂတ်စသည် ရှိနေကြသူတို့အတွက် အနာဂတ် အကြောင်းတရား) ဆိုတဲ့ သမုဒယသစ္စာတရားတွေက တစ်မျိုးတခြား ဖြစ်တယ်။ လူသားတွေ သိရှိရမည့် သမုဒယသစ္စာတရားတွေက (အတိတ်နှင့် အနာဂတ်ကို မရှုကြတော့တဲ့အတွက်) တစ်မျိုးတခြား ဖြစ်နေပြန်တယ်။ ဒီလို ကွဲပြားနေတဲ့အတွက် နတ်ဗြဟ္မာတွေရဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ရဲ့ အရှုခံအာရုံ ဖြစ်ကြတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ သင်္ခါရတရားတွေက တစ်မျိုးတခြား ဖြစ်တယ်။ လူသားတွေရဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ရဲ့ အရှုခံအာရုံ ဖြစ်ကြတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ သင်္ခါရတရားတွေက တစ်မျိုးတခြား ဖြစ်နေကြပြန်တယ်။ ဒီလို ဝိပဿနာဉာဏ်ရဲ့ အရှုခံအာရုံချင်းတွေက မတူညီကြတဲ့အတွက် ထိုးထွင်းသိမြင်ရမည့် သစ္စာလေးပါး တရားတို့မှာလည်း ကွဲပြားမှုတွေက ရှိနေကြပြန်တယ်။

အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို ငြင်းဆိုနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ အကြောင်းပြချက်ကို ကောက်ချက်ချကြည့်လိုက်မည်ဆိုလျှင် ဒီလို ကွဲပြားနေတဲ့ သဘောတရားတွေကို တွေ့ရှိနိုင်ပါတယ်။

ဒီလို ကွဲပြားမှုတွေဟာ ဘုရားရှင်ရဲ့ ဗောဓိဉာဏ်တော်မြတ်အပေါ်၌ မတုန်မလှုပ် သက်ဝင်ယုံကြည်မှု ဩကပ္ပနသဒ္ဓါတရား ထင်ရှားရှိခြင်းဆိုတဲ့ ပဓာနိယင်္ဂတရား ချို့တဲ့နေခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြတဲ့ ပိဋကတ်တော်မှာ မလာရှိတဲ့ ဘုရားရှင်ကလည်း ဟောကြားထားတော်မမူခဲ့တဲ့ မှားယွင်းနေတဲ့ ခံယူချက်အမျိုးမျိုးတွေကို အခြေတည်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြတဲ့ ကွဲပြားမှုတွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ တကယ်တမ်း အမှန်တရားကို ပြောကြစို့ဆိုလျှင်

လူပဲဖြစ်ဖြစ် နတ်ပဲဖြစ်ဖြစ် ဗြဟ္မာပဲဖြစ်ဖြစ် မည်သည့်အရိယာသူတော်ကောင်းမဆို အရိယာသူတော်ကောင်းတိုင်း အရိယာသူတော်ကောင်းတိုင်း ထိုးထွင်းသိမြင်တော်မူကြတဲ့ သစ္စာလေးပါး မြတ်တရားတို့ကား အကွဲအပြား မရှိအားလုံးပင် တူညီလျက် ရှိကြပါတယ်။

ဒီလို ငြင်းဆိုနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူတဲ့ ရုပ်နာမ်ပရမတ်အစစ်ဖြစ်ကြတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာတရားကိုမျှ မသိရှိကြသေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီလို ဒုက္ခသစ္စာတရားကိုမျှ မသိရှိကြသေးတဲ့ သူတွေထဲမှာ အချို့အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွေက အတိတ် အနာဂတ် ရှုမှုကို အပြင်းအထန် ကန့်ကွက်နေကြပြန်တယ်။

ဒီလို ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာတရားကိုလည်း သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် မသိကြသေးတဲ့ အတိတ် အနာဂတ် ရှုပွားမှုကိုလည်း အပြင်းအထန် ကန့်ကွက်နေကြတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေအဖို့ . . “အတိတ်က ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေကြောင့် ဒီဘဝမှာ ရုပ်နာမ်ပရမတ်အစစ်ဖြစ်ကြတဲ့ အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၊ ဒီဘဝမှာ ပြုစုပျိုးထောင်လိုက်တဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေကြောင့် နောင်အနာဂတ်မှာ ရုပ်နာမ်ပရမတ်အစစ်ဖြစ်ကြတဲ့ ခန္ဓာ (၅)ပါး အကျိုး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်း” စတဲ့ ဒီသမုဒယသစ္စာ သဘောတရားကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ရေးမှာ မမျှော်မှန်းအပ်တဲ့ အရာဌာနတစ်မျိုးသာ ဖြစ်နေပါတယ်။ အလားတူပဲ “နောင်တစ်ချိန် မိမိရရှိတော့မည့် အရဟတ္တမဂ်ရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် မိမိတို့ ပြုစုပျိုးထောင်ထားတဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေရဲ့ အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် နောင်အနာဂတ် ပရိနိဗ္ဗာနစုတိအခိုက်ဝယ် အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ အကြွင်းအကျန် မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းခြင်း”ဆိုတဲ့

၁၃၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်အပ်တဲ့ ဒီနိရောဓသစ္စာသဘောတရားကို လည်းပဲ အနာဂတ်ရှုကွက်ကို လုံးဝ ပယ်ရှားနေကြတဲ့အတွက် မိမိတို့ရဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်ခြင်းဆိုတဲ့ ဒီအရာဌာနဟာလည်း မမျှော်မှန်းအပ်တဲ့ အရာဌာနမျိုး တစ်ခုသာ ဖြစ်နေပါတယ်။

ဒီလို ဒုက္ခသစ္စာတရား သမုဒယသစ္စာတရားကိုမျှ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် မသိမမြင်သေးတဲ့ ယောဂီသူတော်ကောင်းတစ်ဦးရဲ့သန္တာန်မှာ - ဒီလို ဒုက္ခသစ္စာတရား သမုဒယသစ္စာတရားလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ သင်္ခါရတရားတွေကို လက္ခဏာရေး သုံးတန်သို့ တစ်လှည့်စီ တင်ကာ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုနိုင်ပါမှ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ် အမြင်တွေဟာလည်း ဖြစ်ပေါ်လာဖို့ရန် ပြည့်စုံလာဖို့ရန် ပို၍ပို၍ မမျှော်မှန်းအပ်တဲ့ အရာဌာနတစ်မျိုးသာ ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒီလို ပဓာနိယင်္ဂတရား အမျိုးမျိုးတွေ ချို့တဲ့နေတဲ့ သူတော်ကောင်းတစ်ဦးရဲ့သန္တာန်မှာ အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရေးမှာ “မိုးနှင့် မြေကြီးပမာ” အလွန်အလွန် ဝေးကွာလျက်ပင် ရှိနေပါသေးတယ်။

ဒါကြောင့် အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို ပယ်ရှားနေသူများကို အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာက^{၉၀} ဒီလို ပြင်းပြင်းထန်ထန် သတိပေးထားပါတယ် . . ။

“အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို တားမြစ်ကန့်ကွက်နေတဲ့သူဟာ . . ဘုရားရှင်ရဲ့ ဓမ္မစကြာဒေသနာတော်တို့ကဲ့သို့သော မြတ်သော တရားဓမ္မစက်

---

^{၉၀} အဘိဓမ္မံ ပဋိဗာဟေန္တော ဣမသ္မိံ ဇိနစက္ကေ ပဟာရံ ဒေတိ၊ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပဋိဗာဟတိ၊ သတ္ထု ဝေသာရဇ္ဇညာဏံ ပဋိနိဝတ္တေတိ၊ သောတုကာမံ ပရိသံဝိသံဝါဒေတိ၊ အရိယမဂ္ဂေ အာဝရဏံ ဗန္ဓတိ၊ အဋ္ဌာရသသု ဘေဒကရဝတ္ထုသု ဧကသ္မိံ သန္တိဿတိ ဥက္ခေပနီယကမ္မတဇ္ဇနီယကမ္မာရဟော ဟောတိ။ တံ တံ ကမ္မံ ကတွာ ဥယျောဇေတဗ္ဗော ‘ဂစ္ဆ ဝိဃာသာဒေါ ဟုတ္တာ ဇီဝိဿသီ’တိ။
(အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁၊၃၀။)

ကို ပုတ်ခတ်စော်ကားမှုကို ပေးနေတဲ့သူသာ ဖြစ်ပါတယ်။ သဗ္ဗညုတဉာဏ် တော်မြတ်ကို တားမြစ်ကန့်ကွက်နှောင့်ယှက်နေသူသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘုရားရှင် ရဲ့ ရဲရင့်တော်မူတဲ့ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်မြတ်တွေကို နှောက်ကြောင်းသို့ ပြန်လည်ဆုတ်နစ်စေတဲ့သူသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘုရားရှင်ရဲ့ အဘိဓမ္မာဒေသနာ တော်ကို လိုက်နာကာ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်လိုတဲ့ သူတော် ကောင်းကို အမှားမှား အယွင်းယွင်း ဖြစ်အောင်၊ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်မှာ လာရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်ပရမတ် ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ထိုးထွင်းသိအောင် ကျင့်လိုနေတဲ့သူတော်ကောင်းကို မကျင့်မိအောင် ပြုကျင့်နေသူသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရသင့်ရထိုက်တဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ကို မရရှိအောင် တားမြစ်နှောင့်ယှက် ခြင်းဆိုတဲ့ အနှောင်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့ချည်နေတဲ့ သူသာ ဖြစ်ပါတယ်။ သံဃာကွဲပြား ကြောင်းဖြစ်တဲ့ ဘေဒကရဝတ္ထု (၁၈)မျိုးတို့တွင်^{၉၂} - ‘ဘုရားရှင် ဟောကြား တော်မမူတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာမဟုတ်တဲ့ အဓမ္မကို ဒုက္ခသစ္စာပါဟု ဓမ္မလုပ်ကာ ထင်ရှားပြခြင်း၊ ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မမူတဲ့ သမုဒယသစ္စာမဟုတ်တဲ့ အဓမ္မကို သမုဒယသစ္စာပါဟု ဓမ္မလုပ်ကာ ထင်ရှားပြခြင်း၊ တပည့်သာဝက တွေဟာ သိအောင် ရှုပွားရမည်လို့ ဘုရားရှင်က ဟောကြားထားတော်မူတဲ့ ရုပ်နာမ်ပရမတ်အစစ်ဖြစ်တဲ့ ဒုက္ခသစ္စာဆိုတဲ့ ဓမ္မအစစ်ကို - ဒီလိုဒုက္ခသစ္စာ မျိုးကို သာဝကတွေ ရှုဖို့မလိုပါဘူး - ဟု အဓမ္မလုပ်ကာ ထင်ရှားပြခြင်း၊ တပည့်သာဝကတွေဟာ သိအောင် ရှုပွားရမည်လို့ ဘုရားရှင် ဟောကြား တော်မူတဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစတဲ့ အတိတ်အကြောင်းတရား၊ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတရားများဖြစ်ကြတဲ့ တကယ့် သမုဒယသစ္စာအစစ်ဖြစ်တဲ့ ဓမ္မတွေကို - အတိတ် အနာဂတ်ကို ရှုဖို့မလိုပါဘူး - ဟု ပစ်ပယ်ကာ သမုဒယ သစ္စာ အတုအယောင်ဖြစ်တဲ့ အဓမ္မတွေကို သမုဒယသစ္စာပါဟု ဓမ္မလုပ်ကာ ထင်ရှားပြခြင်း’ - ဒီလို အဓမ္မကို ဓမ္မဟု၊ ဓမ္မကို အဓမ္မဟု ထင်ရှားပြခြင်းဆိုတဲ့ လုပ်ငန်းခွင်ဟာလည်း သံဃာကွဲပြားကြောင်းလုပ်ငန်းခွင်တို့တွင် တစ်ခု အပါ အဝင် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို အဓမ္မကို ဓမ္မဟု၊ ဓမ္မကို အဓမ္မဟု ထင်ရှားပြနေခြင်း

^{၉၂} (ဝိနည်းမဟာဝါ၊၅၀၁။)

၁၃၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဟာ သံဃာကွဲပြားကြောင်း ဘေဒကရဝတ္ထု (၁၈)မျိုးတို့တွင် ဘေဒကရဝတ္ထု တစ်မျိုးကို ထင်ရှား ဖော်ပြနေသူ တစ်ဦးသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို သံဃာ ကွဲပြားကြောင်း ဘေဒကရဝတ္ထုတစ်မျိုးမျိုးကို ထင်ရှားပြနေတဲ့ ရဟန်းတော်ကို သံဃာတော်က သံဃာ့ဘောင်မှ “နှင်ထုတ်ပစ်ခြင်း”ဆိုတဲ့ ဥက္ကေပနီယဝိနည်း ကံကို ပြုလုပ်ပေးထိုက်ပါတယ်။ ဒီလိုဝိနည်းကံကို ပြုလုပ်ပြီးတဲ့အခါမှာ သံဃာတော်က ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို “ခြိမ်းခြောက်ခြင်း”ဆိုတဲ့ တဇ္ဇနီယကံကို ထပ်မံပြီးတော့ ပြုထိုက်ပါတယ်။ ဒီလို သံဃာ့ဘောင်မှ ‘နှင်ထုတ်ခြင်း’ = ဥက္ကေပနီယကံ၊ သံဃာတော်က ‘ခြိမ်းခြောက်ခြင်း’ = တဇ္ဇနီယကံတွေကို ပြုလုပ်ပြီးတဲ့အခါ ဒီပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို သံဃာ့ဘောင်မှ နှင်ထုတ်လျက် ‘**အမောင် ယောက်ျား ... သွားပေတော့၊ စားကြွင်းစား လုပ်ကာ အသက်မွေးပေတော့**’ - ဒီလို ပြောဆိုကာ မောင်းထုတ်လိုက်ပါ။”^{၉၁}

အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို ပယ်ရှားနေသူများကို ဒီလို ပြင်းပြင်း ထန်ထန် သတိပေးထားပါတယ်။

သာသနာတော်ကို ကွယ်ပျောက်အောင်လုပ်နေသူများ

ဘုရားရှင်ကလည်း အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်မှာ ဒီလို ဟောကြားသွားတော်မူ ခဲ့ပါတယ်။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . အကြင်ရဟန်းတွေဟာ (က) **အဓမ္မကို ဓမ္မလို့** (ခ) **ဓမ္မကို အဓမ္မလို့** ထင်ရှားပြနေကြတယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . အဲဒီ ရဟန်းတွေဟာ လူအများရဲ့ အစီးအပွားမဲ့ခြင်းငှာ လူအများရဲ့ ချမ်းသာ မဲ့ခြင်းငှာ လူအများရဲ့ အကျိုးမဲ့ခြင်းငှာ နတ်လူတွေရဲ့ အစီးအပွားမဲ့ခြင်းငှာ ဆင်းရဲခြင်းငှာ ကျင့်နေတဲ့သူတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . အဲဒီရဟန်းတွေဟာ များပြားလှတဲ့ အကုသိုလ်တရားတွေကိုလည်း ဖြစ်ပွား စေတဲ့သူတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ အဲဒီရဟန်းတွေဟာ ဒီသာသနာတော်ကိုလည်း ကွယ်ပျောက်စေတဲ့သူတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။^{၉၂}

^{၉၁} (အံ၊၁၊၁၈-၁၉။)

တပည့်သာဝကတွေ သိသင့်သိထိုက်တဲ့ ဒုက္ခသစ္စာတရား သမုဒယသစ္စာ တရားတွေကို မသိအောင် ‘အဓမ္မကို ဓမ္မလို့၊ ဓမ္မကို အဓမ္မလို့ ထင်ရှားပြကာ’ တားမြစ်နှောင့်ယှက်နေတဲ့အတွက် ဒီလို တားမြစ်နှောင့်ယှက်ခြင်းဟာ တပည့် သာဝကတွေရဲ့သန္တာန်မှာ ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဆိုတဲ့ ရသင့် ရထိုက်တဲ့ အကျိုးစီးပွား ချမ်းသာသုခတွေကို မရအောင် ဆုတ်ယုတ် ပျက်စီး သွားအောင် ပြုကျင့်နေတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်ဆိုတဲ့ ဘုရားရှင်ရဲ့ အဆုံးအမ သာသနာတော်မြတ်ကြီးကို ကွယ်ပျောက်အောင် ပြုလုပ်နေခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်မြတ် (၄) ပါး

ဒီနေရာမှာ “ဘုရားရှင်ရဲ့ ရဲရင့်တော်မူတဲ့ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်မြတ် တွေကို နောက်ကြောင်းသို့ ပြန်လည်ဆုတ်နစ်စေတဲ့သူ” ဖြစ်နေပုံကို ပိုမိုပြီးတော့ နားလည်သဘောပေါက်စေရန် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် စတုတ္ထနိပါတ် ဝေသာရဇ္ဇသုတ္တန်^{၉၄}မှာ ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့ ဝေသာရဇ္ဇ ဉာဏ်တော်မြတ် (၄)ပါးအကြောင်းကို ကြည်ညိုဖွယ် နာယူဖွယ် မှတ်သားဖွယ် လိုက်နာဖွယ်ကောင်းလှတဲ့အတွက်ကြောင့် ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော် မူတဲ့ မူရင်းအတိုင်း ဦးစားပေးကာ ရှင်းလင်း တင်ပြကြရအောင် . . ။

ဝေသာရဇ္ဇသုတ္တန်

ရဟန်းတို့ . . . မြတ်စွာဘုရား၏ ရဲရင့်ကြောင်း ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော် တို့သည် ဤ (၄)မျိုးတို့တည်း။ ယင်း ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်တို့နှင့် ပြည့်စုံ တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် မြင့်မြတ်ကြောင်း သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် ရှင်၏ အဖြစ်ကို ဝန်ခံတော်မူ၏။ ပရိသတ်တို့၌ ရဲဝံ့သော စကားကို မြွက်ဆို တော်မူ၏။ (ဓမ္မစကြာဒေသနာတော်တို့ကဲ့သို့သော) မြတ်သော တရားဓမ္မစက် ကို လည်ပတ်စေတော်မူ၏။ အဘယ် (၄)မျိုးတို့နည်းဟူမူ -

---

^{၉၄} (အံ၊၁၊၃၁၅။)

ပထမဝေသာရဋ္ဌဉာဏ်တော်

အလုံးစုံသော တရားတို့ကို ဆရာမကူ သယမ္ဘဉာဏ်ဖြင့် ကောင်းမွန် မှန်ကန်စွာ ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်တော်မူသည့် သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်အဖြစ် ဝန်ခံတော်မူသော အရှင်ဘုရားသည် “ဤမည်သော တရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ မသိအပ်ကုန်သေး”ဟု ငါဘုရားအပေါ်၌ သမဏ ဖြစ်စေ ဗြာဟ္မဏဖြစ်စေ နတ်ဖြစ်စေ မာရ်နတ်ဖြစ်စေ ဗြဟ္မာဖြစ်စေ လောက၌ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူပင်ဖြစ်စေ ထိုအရာ၌ အကြောင်းယုတ္တိနှင့်တကွ စောဒနာနိုင်မည့် အရိပ်နိမိတ်ကို ငါဘုရား မြင်တော်မမူသောကြောင့် ငြိမ်းအေးခြင်းသို့ ရောက်လျက် ဘေးကင်းခြင်းသို့ ရောက်လျက် ရဲရင့်ခြင်းသို့ ရောက်လျက် နေထိုင်ရပေ၏။

ဒုတိယဝေသာရဋ္ဌဉာဏ်တော်

အာသဝေါတရားတို့ ကုန်ပြီးသူ ဒီဏာသဝ (= ရဟန္တာ)အဖြစ် ဝန်ခံတော် မူသော အရှင်ဘုရားအား - “ဤမည်သော အာသဝေါတရားတို့သည် မကုန် သေးကုန်” - ဟု ငါဘုရားအပေါ်၌ သမဏဖြစ်စေ ဗြာဟ္မဏဖြစ်စေ နတ်ဖြစ် စေ မာရ်နတ်ဖြစ်စေ ဗြဟ္မာဖြစ်စေ လောက၌ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူပင် ဖြစ်စေ ထိုအရာ၌ အကြောင်းယုတ္တိနှင့်တကွ စောဒနာနိုင်မည့် အရိပ်နိမိတ်ကို ငါဘုရား မြင်တော်မမူသောကြောင့် ငြိမ်းအေးခြင်းသို့ ရောက်လျက် ဘေးကင်း ခြင်းသို့ ရောက်လျက် ရဲရင့်ခြင်းသို့ ရောက်လျက် နေထိုင်ရပေ၏။

တတိယဝေသာရဋ္ဌဉာဏ်တော်

“ဈာန်-မဂ်-ဖိုလ်၏ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်၏ - ဟု အရှင်ဘုရား ဟောကြားထားတော်မူအပ်ကုန်သော (အမိကိုသတ်ခြင်း၊ အဖကိုသတ်ခြင်း၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကိုသတ်ခြင်း၊ ဘုရားရှင်အား သွေးစိမ်းတည်စေခြင်း၊ သံဃာ သင်းခွဲခြင်းဟူသည့် အနန္တရိယကံ ငါးပါး စသည့်) ထိုတရားတို့သည် မှီဝဲသော

သူအား ဈာန်-မဂ်-ဖိုလ်၏ အန္တရာယ်ကို မပြုနိုင်ကုန်” - ဟု ငါဘုရားအပေါ်၌ သမဏဖြစ်စေ ဗြာဟ္မဏဖြစ်စေ နတ်ဖြစ်စေ မာရ်နတ်ဖြစ်စေ ဗြဟ္မာဖြစ်စေ လောက၌ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူပင်ဖြစ်စေ ထိုအရာ၌ အကြောင်းယူတ္တိ နှင့်တကွ စောဒနာနိုင်မည့် အရိပ်နိမိတ်ကို ငါဘုရားမြင်တော်မမူသောကြောင့် ငြိမ်းအေးခြင်းသို့ ရောက်လျက် ဘေးကင်းခြင်းသို့ ရောက်လျက် ရဲရင့်ခြင်းသို့ ရောက်လျက် နေထိုင်ရပေ၏။

စတုတ္ထဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်

“သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ ဒုက္ခကုန်ခြင်းငှာ ဟောကြားထားတော်မူအပ်သော အရှင်ဘုရား၏ နိယျာနိကတရားတော်သည် ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း ကျင့်သသူအား သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှကောင်းစွာ မထုတ်ဆောင်နိုင်”-ဟု ငါဘုရားအပေါ်၌ သမဏဖြစ်စေ ဗြာဟ္မဏဖြစ်စေ နတ်ဖြစ်စေ မာရ်နတ် ဖြစ်စေ ဗြဟ္မာဖြစ်စေ လောက၌ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူပင်ဖြစ်စေ အကြောင်းယူတ္တိနှင့်တကွ စောဒနာနိုင်မည့် အရိပ်နိမိတ်ကို ငါဘုရား မြင်တော် မမူသောကြောင့် ငြိမ်းအေးခြင်းသို့ ရောက်လျက် ဘေးကင်းခြင်းသို့ ရောက်လျက် ရဲရင့်ခြင်းသို့ ရောက်လျက် နေထိုင်ရပေ၏။

ရဟန်းတို့ . . . မြတ်စွာဘုရား၏ ရဲရင့်ကြောင်း ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော် တို့သည် ဤ (၄)မျိုးတို့တည်း။ ယင်း ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော် မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် မြင့်မြတ်ကြောင်း သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရှင်၏ အဖြစ်ကို ဝန်ခံတော်မူ၏။ ပရိသတ်တို့၌ ရဲဝံ့သော စကားကို မြွက်ဆိုတော်မူ၏။ မြတ်သော တရားဓမ္မစက်ကို လည်ပတ်စေတော်မူ၏။^{၉၃}

ခုတင်ပြခဲ့တာကတော့ ဝေသာရဇ္ဇသုတ္တန်မူရင်းအတိုင်း တင်ပြလိုက် ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော် (၄)ပါးထဲက (၄)ခုမြောက်ဖြစ်တဲ့ စတုတ္ထဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်ကို ထပ်မံပြီးတော့ ဆွေးနွေးကြရအောင် . . . ။

၁၃၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

သဠာယတနဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော် အပရိဇာနသုတ္တန်နှင့် ကုတိဝုတ် ပါဠိတော် သဗ္ဗပရိညာသုတ္တန်တို့မှာ^{၆၅} ဘုရားရှင်က — “အလုံးစုံသော ခန္ဓာ (၅)ပါး ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတို့ကို နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ဆိုတဲ့ ဉာဏပရိညာ၊ သမ္မသနဉာဏ် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဆိုတဲ့ တိရဏပရိညာ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်မှစ၍ အထက်ပိုင်းဝိပဿနာဉာဏ်အားလုံးဆိုတဲ့ ပဟာနပရိညာ - ဒီလိုပရိညာပညာ (၃)မျိုးတို့ဖြင့် မဂ်ဆိုက် ဖိုလ်ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် ပိုင်းပိုင်း ခြားခြား မသိပါက သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခ မကုန်နိုင် - လို့ ဟောကြားထား တော်မူခဲ့ပါတယ်။

အလားတူပဲ ရှေ့အထက်က တင်ပြခဲ့တဲ့အတိုင်း သစ္စသံယုတ်ပါဠိတော် ကုဋ္ဌာဂါရသုတ္တန်^{၆၆} စသည်တို့မှာလည်း ဘုရားရှင်က အရိယသစ္စာ လေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်ပါမှ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခရဲ့ အဆုံးအပိုင်း အခြားဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ရှိနိုင်မည်။ ယင်းအရိယသစ္စာလေးရပ် တရား မြတ်တို့ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်မသိမမြင်ပါက သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခရဲ့ အဆုံးအပိုင်းအခြား ဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်သို့ ဘယ်လိုမှ မရောက်ရှိနိုင်ကြောင်းကို ဟောကြားထားတော် မူခဲ့ပါတယ်။

ဒါ့ကြောင့် အလုံးစုံသော ခန္ဓာ (၅)ပါး ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတို့ကို ပရိညာပညာ (၃)မျိုးတို့ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိခြင်း၊ သို့မဟုတ် အရိယသစ္စာ လေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်- တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်ခြင်းတို့ဟာ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာနိကတရားကောင်းတွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ယင်းခန္ဓာ (၅)ပါး ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတို့ကို ပရိညာပညာ (၃)မျိုး တို့ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိရေးအတွက် သို့မဟုတ် အရိယသစ္စာလေးရပ်

^{၆၅} (သံ၊ ၂၊ ၂၄၉-၂၅၀။ ဒု၊ ၁၊ ၁၉၇။)

တရားမြတ်တို့ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်ရေးအတွက် ဘယ်ကျင့်စဉ်တွေကို ကျင့်ရမှာ လဲလို့တော့ မေးစရာရှိတယ်။ ဘုရားရှင်က ဒုက္ခနိရောဂေါမိနိပဋိပဒါ (= ဒုက္ခ ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ်)လို့ အမည်တပ်ကာ မဂ္ဂင် (၈)ပါး ကျင့်စဉ်တရားတွေကို ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ တစ်နည်းပြောရလျှင်တော့ ဒီမဂ္ဂင် (၈)ပါး ကျင့်စဉ်တရားတွေဟာ သံသရာဝဋ် ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်တဲ့ နိယျာနိက တရားကောင်း နိယျာနိကကျင့်စဉ်ကောင်းတွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ဒီမဂ္ဂင် (၈)ပါး ကျင့်စဉ်တရားတွေဟာ လောကီဝိပဿနာဉာဏ်အခိုက် ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ မဂ္ဂင် (၈)ပါး၊ လောကုတ္တရာမဂ်ဉာဏ်အခိုက် ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ မဂ္ဂင် (၈)ပါး - ဒီလို နှစ်မျိုးနှစ်စား ရှိပုံကို ရှေ့ပိုင်းက ရှင်းပြခဲ့ပါတယ်။ လောကီဝိပဿနာဉာဏ်အခိုက် ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ မဂ္ဂင် (၈)ပါးကို ပုဗ္ဗဘာဂ-ပဋိပဒါ (= အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်မီ ကျင့်ရမည့် မဂ္ဂင် (၈)ပါး ကျင့်စဉ်တရား)ဟု လည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာနမဂ် (= အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်ရောက်မီ ရှေ့အဖို့၌ ကျင့်ရမည့် သတိပဋ္ဌာနမဂ်)ဟုလည်းကောင်း ဒီလို ခေါ်ဆိုကြ ပါတယ်။ ဒီကျင့်စဉ်တွေဟာ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာနိကတရားကောင်းတွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။ သို့သော် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက် က ဒီကျင့်စဉ်တွေဟာ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်တဲ့ နိယျာနိကတရားကောင်းတွေ မဟုတ်ပါလို့ ပြောဆိုလာခဲ့လျှင် ဘုရားရှင်ရဲ့ စတုတ္ထမြောက် ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်ကို တားမြစ် ကန့်ကွက်နေသူ၊ နောက်ကြောင်းသို့ ပြန်လည်ဆုတ်နစ်စေသူသာ ဖြစ်ပါတယ်။

သို့သော် ဒီမဂ္ဂင် (၈)ပါးကျင့်စဉ်တရားတွေဟာ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာနိကတရားကောင်းတွေ မဟုတ်ပါလို့ ဒီလို တိုက်ရိုက်ပြောဆိုနေတဲ့သူကတော့ မရှိပါဘူး။ သွယ်ဝိုက်တဲ့ နည်းအမျိုးမျိုး ဖြင့်သာ ကန့်ကွက်ပြောဆိုနေတဲ့သူတွေသာ ရှိကြပါတယ်။ ဘယ်လို ပြောဆို ကန့်ကွက်ကြသလဲ?

၁၄၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ **သန္တတိအမတ်ကြီး** ရဟန္တာဖြစ်သွားတော်မူတဲ့ ထုံးကို ကြည့်ပြီးတော့ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရရှိရေးအတွက် (၅)ပါးသီလမြဲဖို့ မလိုပါ ဟု ပြောကြပြန်တယ်။ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝဆိုတဲ့ ဒီသီလ မဂ္ဂင် (၃)ပါးကို သွယ်ဝိုက်တဲ့နည်းဖြင့် အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ် ရရှိရေး သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ရေးအတွက် နိယျာနိကတရားကောင်း မဟုတ်ပါဟု တိုက်ရိုက်မပြောသော်လည်း ပြောသလိုတော့ ဖြစ်နေပါတယ်။^{၉၆}

ဘုရားရှင်ဟာ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန်မှာ အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်ရောက် မီ အရိယမဂ်ရဲ့ရှေ့အဖို့၌ ဖြည့်ကျင့်ရမည့် ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာနမဂ်လို့ ခေါ်ဆို အပ်တဲ့ မဂ္ဂင် (၈)ပါး ကျင့်စဉ်တရားတွေကို ရှင်းလင်းတင်ပြတဲ့ အပိုင်းမှာ - ပထမဈာန်သမာဓိ ဒုတိယဈာန်သမာဓိ တတိယဈာန်သမာဓိ စတုတ္ထဈာန် သမာဓိတို့ကို သမ္မာသမာဓိလို့ ခေါ်ဆိုကြောင်း - ဟောကြားထားတော်မူ ခဲ့ပါတယ်။^{၉၇}

သို့သော် အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်တွေက ‘ယခုခေတ်မှာ ဈာန်တရားတွေကို အားထုတ်လို့ မရနိုင်တော့ဘူး’ စသည်ဖြင့် အကြောင်းပြကာ ဈာန်သမာဓိ ထူထောင်မှုတွေကို မလိုလားအပ်တဲ့ ကျင့်စဉ်တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ပြောဆို ကြပါတယ်။ ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူတဲ့ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိလို့ခေါ်ဆိုတဲ့ သမာဓိကျင့်စဉ်တွေကို သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာနိကတရားကောင်းအဖြစ် အသိအမှတ် မပြုလို ကြပါ။ သမာဓိကျင့်စဉ်ကို သွယ်ဝိုက်တဲ့နည်းအားဖြင့် တားမြစ်ကန့်ကွက်နေမှု တစ်မျိုးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဘုရားရှင်ဟာ သတိပဋ္ဌာန်ကျင့်စဉ်ဒေသနာတော်၌ ခန္ဓာ (၅)ပါး ရုပ်နာမ် ပရမတ်တရားဆိုတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာကို သိတဲ့ဉာဏ်၊ ယင်းဒုက္ခသစ္စာရဲ့ အကြောင်း ရင်းဖြစ်တဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ သမုဒယသစ္စာကို သိတဲ့ဉာဏ်၊ ယင်းဒုက္ခသစ္စာရဲ့ ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာကို သိတဲ့ဉာဏ်၊ ယင်း

^{၉၆} (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂၊၃၃၈။)   ^{၉၇} (ဒီ၊၂၊၂၅၀-၂၅၁။)

ဒုက္ခသစ္စာရဲ့ ချုပ်ရာ နိရောဓသို့ ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ်ကို သိတဲ့ဉာဏ် - ဒီဉာဏ် (၄)မျိုးကို သမ္မာဒိဋ္ဌိလို့ ခေါ်ဆိုကြောင်းကို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၉၈}

သို့သော် ဒီနေရာမှာလည်း အချို့အချို့သော ယောဂီသူတော်ကောင်းများက ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့ ခန္ဓာ (၅)ပါး ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားဆိုတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေဟာ ဘုရားရှင်သာ ထိုးထွင်းသိနိုင်တဲ့တရားတွေ ဖြစ်ကြတယ်၊ သာဝကတွေဟာ ဒီရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် ဘယ်လိုမှ ထိုးထွင်းမသိနိုင်ပါဟု ကန့်ကွက်ပြောဆိုကြပြန်တယ်။ အချို့သူတော်ကောင်းတွေကလည်း ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါမှာ အတိတ် အနာဂတ်ကို ရှုဖို့မလိုပါဟု ညွှန်ကြားချက်အမျိုးမျိုးတွေ ထုတ်ဝေကာ အတိတ်ကပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်မှာ အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပုံ၊ ပစ္စုပ္ပန်မှာ ပြုစုပျိုးထောင်နေတဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် နောင်အနာဂတ်မှာ အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပုံဆိုတဲ့ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွှယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) သဘောတရားတွေကို သိအောင် မြင်အောင် ရှုမှုကို ကန့်ကွက်ပြောဆိုကြပြန်တယ်။ ဒီလို ကန့်ကွက်ပြောဆိုနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဒုက္ခသစ္စာကို ထိုးထွင်းသိနေတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်၊ သမုဒယသစ္စာကို ထိုးထွင်းသိနေတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်၊ ယင်းဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာဆိုတဲ့ သင်္ခါရတရားတွေကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ရှုပွားသုံးသပ်တတ်တဲ့ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ် . . . စတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်အမျိုးမျိုးတွေကို သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာနိကတရားကောင်း ဖြစ်မှုကို သွယ်ဝိုက်သောနည်းတွေနဲ့ ကန့်ကွက်ပြောဆိုကြသူတွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။

---

^{၉၈} (ဒီ၊ ၂၊ ၂၄၉။)

၁၄၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီလို မဂ္ဂင် (၈)ပါး ကျင့်စဉ်တရားတွေကို သွယ်ဝိုက်သောနည်းလမ်းနဲ့ပဲ ဖြစ်စေ တိုက်ရိုက်ပဲဖြစ်စေ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာနိကတရားကောင်းဖြစ်မှုကို ကန့်ကွက်ပြောဆိုနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဘုရားရှင်ရဲ့ စတုတ္ထမြောက် ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်မြတ်ကို နောက်ကြောင်းသို့ ပြန်လည်ဆုတ်နစ်စေတဲ့သူတွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် မြတ်ကို တားမြစ်ကန့်ကွက်နှောင့်ယှက်နေကြသူတွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ထပ်မံပြီးတော့ အထူးသတိပေးချင်တဲ့အချက်ကတော့ - ဒီလို ကန့်ကွက်နေတဲ့သူတွေဟာ ဘုရားရှင်ရဲ့ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်မြတ်ကို တားမြစ်ကန့်ကွက်နိုင်တဲ့စွမ်းအား ရှိတဲ့ဉာဏ်၊ ဘုရားရှင်ရဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ် တော်မြတ်ကို တားမြစ်ကန့်ကွက်နိုင်တဲ့စွမ်းအား ရှိတဲ့ဉာဏ် - ဒီလိုဉာဏ်အမြင် မျိုးတွေ မိမိရဲ့ သန္တာန်မှာ ထင်ရှား ရှိ-မရှိကိုတော့ အထူးပဲ စဉ်းစားဆင်ခြင်ကြ ပါလို့ သတိပေးလိုက်ပါတယ်။

အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ဟာ ဘုရားဟောဒေသနာတော်ဖြစ်ပါတယ်

ထေရဝါဒသာသနာတော်၌ ဘုရားရှင်သည် မိမိရဲ့ တပည့်သာဝက ရဟန်းတော်တွေကို အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်သည်အထိ သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်စေခြင်းငှာ ရည်သန်တောင့်တတော်မူလျက် သုတ် ဝိနည်း အဘိဓမ္မာ ဆိုတဲ့ ဒေသနာတော်အရပ်ရပ်တွေကို ကျွတ်ထိုက်သည့် ဝေနေယျတို့ရဲ့ အလို အကြိုက် စရိုက်ဝါသနာနှင့် ဣန္ဒြေ အနံ့အထက် အနုအရင့်သို့လိုက်ကာ နည်းမျိုးစုံဖြင့် တန်ဆာဆင်ကာ ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမထားတော်မူ ခဲ့ပါတယ်။ သို့သော် အထက်က တင်ပြထားခဲ့တဲ့အတိုင်း အချို့အချို့သော သူတော်ကောင်းတွေက အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရရှိရေး အတွက် အလိုမရှိအပ်တဲ့ တရားတစ်ခုအဖြစ် သဘောပိုက်ကာ၊ ဘုရားဟော ဒေသနာတော် မဟုတ်ဟု ပြောဆိုကာ၊ ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူပြီး နောက် သာသနာတော်ရဲ့ နောက်ပိုင်းကာလသို့ ရောက်ရှိလာတဲ့ အခါကျမှ

ပိဋကတ်တော်စာရင်း၌ ထပ်မံထည့်သွင်းကာ ဖော်ပြထားတဲ့ “နောက်တိုး ကျမ်းစာများအဖြစ်” အသိအမှတ် ပြုချင်ကြပါတယ်။ ဒီလို စွပ်စွဲချက်နှင့် ပတ်သက်လို့ ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် ဝိနည်းဒေသနာတော်၌ လာရှိတဲ့ “အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်”နှင့် ဆက်စပ်ကာ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် သက်တော်ထင်ရှား ရှိတော်မူစဉ်အခါက ပညတ်ထားတော်မူခဲ့တဲ့ သိက္ခာပုဒ် တော် တစ်ခုကို ထုတ်ဆောင်ကာ ရှင်းပြလိုပါတယ်။

ဘုရားရှင်ဟာ ဝိနည်းမဟာဝါပါဠိတော်မှာ^{၉၉, ၁၀၀} ဆရာဥပဇ္ဈာယ်ပြုကာ တပည့်ရဟန်းလောင်းတွေကို ရဟန်းပြုပေးထိုက်တဲ့၊ ဆရာဥပဇ္ဈာယ်ပြုကာ တပည့်ရှင်သာမဏေလောင်းတွေကို ရှင်သာမဏေပြုပေးထိုက်တဲ့ ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်ပြုလုပ်ထိုက်သူ ရဟန်းတော်တွေမှာ ရှိသင့်ရှိထိုက်တဲ့ အင်္ဂါရပ်တွေကို နည်းမျိုးစုံဖြင့် ခွဲခြားစိတ်ဖြာကာ၊ သိက္ခာပုဒ်တော်များ ပညတ်ကာ သတ်မှတ်

^{၉၉} “ဆဟိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတေန ဘိက္ခုနာ ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗံ၊ နိဿယော ဒါတဗ္ဗော၊ သာမဏေရော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗော။ ပဋိဗလော ဟောတိ အန္တေဝါသီ ဝါ သဒ္ဓိဝိဟာရိံ ဝါ အဘိသမာစာရိကာယ သိက္ခာယ သိက္ခာပေတုံ အာဒိဗြဟ္မစရိယကာယ သိက္ခာယ ဝိနေတုံ၊ အဘိဓမ္မေ ဝိနေတုံ၊ အဘိဝိနယေ ဝိနေတုံ၊ ဥပ္ပန္နံ ဒိဋ္ဌိဂတံ ဓမ္မတော ဝိဝေစေတုံ၊ ဒသဝဿော ဝါ ဟောတိ အတိရေကဒသဝဿော ဝါ - ဣမေဟိ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဆဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတေန ဘိက္ခုနာ ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗံ၊ နိဿယော ဒါတဗ္ဗော၊ သာမဏေရော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗော။ (ဝိနည်းမဟာဝါ၊ ၉၇။)

^{၁၀၀} “ဆဟိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတေန ဘိက္ခုနာ ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗံ၊ နိဿယော ဒါတဗ္ဗော၊ သာမဏေရော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗော။ အာပတ္တိံ ဇာနာတိ၊ အနာပတ္တိံ ဇာနာတိ၊ လဟုကံ အာပတ္တိံ ဇာနာတိ၊ ဂရုကံ အာပတ္တိံ ဇာနာတိ၊ ဥဘယာနိ ခေါ ပနဿ ပါတိမောက္ခာနိ ဝိတ္တာရေန သွာဂတာနိ ဟောန္တိ သုဝိဘတ္တာနိ သုပ္ပဝတ္တိနိ သုဝိနိစ္ဆိတာနိ သုတ္တသော အနုဗျဉ္ဇနသော၊ ဒသဝဿော ဝါ ဟောတိ အတိရေကဒသဝဿော ဝါ - ဣမေဟိ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဆဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတေန ဘိက္ခုနာ ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗံ၊ နိဿယော ဒါတဗ္ဗော၊ သာမဏေရော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗော”တိ။ (ဝိနည်းမဟာဝါ၊ ၉၈။)

၁၄၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ပေးတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အလားတူပဲ ငါးဝါ မပြည့်သေးတဲ့ တပည့်ရဟန်းတော်များကို မှီရာနိဿရည်းဆရာ ပြုကာ နိဿရည်းပေးထိုက်တဲ့ နိဿရည်းဆရာ ဖြစ်ထိုက်တဲ့ ရဟန်းတော်တွေမှာ ရှိသင့်ရှိထိုက်တဲ့ အင်္ဂါရပ်တွေကို နည်းမျိုးစုံဖြင့် ခွဲခြားစိတ်ဖြာကာ၊ သိက္ခာပုဒ်တော်များ ပညတ်ကာ သတ်မှတ်ပေးတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထိုအင်္ဂါရပ်တွေကို ပေါင်းစုကာ လိုရင်းကို တင်ပြရမည်ဆိုလျှင် အရေးကြီးတဲ့ အင်္ဂါရပ်တွေကတော့ အောက်ပါအတိုင်းပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ နိဿရည်းဆရာ ဖြစ်ထိုက်တဲ့ ရဟန်းတော်ဟာ . .

၁။ ရဟန်းဝါ (၁၀)ဝါ သို့မဟုတ် (၁၀)ဝါကျော် ရှိရမည်။

၂။ ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော်နှင့် ပါစိတ်ပါဠိတော်လို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ သို့မဟုတ် ဘိက္ခုဝိဘင်း ဘိက္ခုနီဝိဘင်းလို့လည်း ခေါ်ဆိုတဲ့ ဥဘတောဝိဘင်း (= ဝိဘင်းနှစ်ဖြာ)ကို နှုတ်ငုံဆောင်ထားနိုင်သူ၊ အဋ္ဌကထာ အနက်အဓိပ္ပာယ် အဆုံးအဖြတ်များနှင့်တကွ သိက္ခာပုဒ်တော် အားလုံးတို့ရဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ နားလည်ထားပြီးသူ၊ တပည့်သာဝကတို့ကိုလည်း ယင်းသိက္ခာပုဒ်အရပ်ရပ်တွေနှင့် ဆက်စပ်ကာ ဆိုဆုံးမပေးနိုင်သူ ဖြစ်ရမည်။

၃။ မဟာဝါခန္ဓက စူဠဝါခန္ဓကနှင့် ပရိဝါပါဠိတော်တို့၌ လာရှိကြတဲ့ ဝိနည်းကံလို့ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ကံကြီး ကံငယ်အသွယ်သွယ်တို့ကို ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသူ တတ်သိနားလည်သူ ဖြစ်ရမည်။ တပည့်တွေကိုလည်း ယင်းကံကြီး ကံငယ်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ သင်ကြားပေးနိုင်သူ ဆိုဆုံးမပေးနိုင်သူ ဖြစ်ရမည်။ ဆရာသမားကျင့်ဝတ် တပည့်ကျင့်ဝတ် အစရှိတဲ့ မဟာဝါခန္ဓက စူဠဝါခန္ဓကတို့၌ လာရှိတဲ့ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ် အသွယ်သွယ်တို့နှင့် တကွသော အဘိသမာစာရိက အမည်ရတဲ့ မွန်မြတ်သော ကျင့်ဝတ်အသွယ်သွယ်တို့၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသူ၊ တပည့်သာဝကတို့အား ဆိုဆုံးမနိုင်သူ ဖြစ်ရမည်။ အဘိဝိနယ အမည်ရတဲ့ ဝိနည်းဒေသနာတော်အားလုံးတို့၌ လာရှိတဲ့ သိက္ခာပုဒ်တော် အားလုံးတို့ကို တတ်သိနားလည်သူ၊ တပည့်သာဝကတို့အားလည်း သွန်သင်ပြသ ဆိုဆုံးမပေးနိုင်သူ ဖြစ်ရမည်။

၄။ သောတာပန်အစရှိတဲ့ သေက္ခအရိယာသူတော်ကောင်းများ ဖြစ်ရေး အတွက် သာသနာတော်မှာ ရှေ့ဦးအစ ဖြည့်ကျင့်ရမည့် အာဒိဗြဟ္မ စရိယက အမည်ရတဲ့ သီလကျင့်စဉ် သီလသိက္ခာ၊ သမာဓိကျင့်စဉ် သမာဓိသိက္ခာ၊ ပညာကျင့်စဉ် ပညာသိက္ခာလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ သိက္ခာ (၃)ရပ် အကျင့်မြတ်တို့ကို ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသူ တတ်သိနားလည်သူ၊ တပည့်သာဝကတို့အားလည်း ဆိုဆုံးမပေးနိုင်သူ ဖြစ်ရမည်။

၅။ အဘိဓမ္မေ ဝိနေတုံ^{၉၉}

အဘိဓမ္မေတိ နာမရူပပရိစ္ဆေဒေ ဝိနေတုံ^{၁၀၀}

အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်မှာ လာရှိတဲ့ ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို ပရမတ် သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်အောင်၊ နာမ်ပရမတ်တရားတွေကိုလည်း ပရမတ် သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်အောင် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိတတ်တဲ့ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှ စ၍ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်သော ကျင့်စဉ်အရပ်ရပ် တွေကို တပည့်သာဝကတို့အားလည်း ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမနိုင်တဲ့ စွမ်းအား ရှိရမည်။

၆။ တပည့်သာဝကတို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ ကျရောက်နေတဲ့ — ခန္ဓာ (၅)ပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့အပေါ်၌ ငါ သူတစ်ပါး ယောက်ျား မိန်းမ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ လူ နတ် ဗြဟ္မာဟု စွဲလမ်းယုံကြည်မှု၊ အသက်ကောင် လိပ်ပြာ ကောင် ဝိညာဏ်ကောင် အတ္တကောင်ဟု စွဲလမ်းယုံကြည်မှု (= သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ) အစရှိတဲ့ ဒိဋ္ဌိအမျိုးမျိုးတွေကို ပယ်နှုတ်ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအား ရှိရမည်။ ပယ်နှုတ်ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ တရားဒေသနာတော် အမျိုးမျိုး ကျင့်စဉ်အမျိုးမျိုးတွေကို ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမကာ ယင်းဒိဋ္ဌိအမျိုးမျိုး တွေကို ပယ်နှုတ်ပေးနိုင်တဲ့စွမ်းအား ရှိရမည်။

---

^{၁၀၀} **အဘိဓမ္မေ**တိ နာမရူပပရိစ္ဆေဒေ ဝိနေတုံ န ပဋိပလောတိ အတ္ထော။
အဘိဝိနယေတိ သကလေ ဝိနယပိဋကေ ဝိနေတုံ န ပဋိပလောတိ အတ္ထော။
ဝိနေတုံ န ပဋိပလောတိ စ သဗ္ဗတ္ထ သိက္ခာပေတုံ န သက္ကောတိတိ အတ္ထော။
(ဝိနည်းမဟာဝါ၊ဋ္ဌ၊ ၂၇၁-၂၇၂။)

၁၄၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဤသို့စသည်ဖြင့် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ဖြစ်ထိုက်သူ နိဿရည်းဆရာ ဖြစ်ထိုက်သူ ရဟန်းတော်တို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ ရှိသင့်ရှိထိုက်တဲ့ အင်္ဂါရပ် အမျိုးမျိုးတွေကို သိက္ခာပုဒ်တော်များ ပညတ်ကာ ပြည့်စုံအောင် ကျင့်ထားရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို ညွှန်ကြားထားတော်မူတဲ့ ညွှန်ကြားချက်တွေထဲက ဒီနေရာမှာ အလေးဂရုပြုကာ ဆွေးနွေးတင်ပြလိုတဲ့ အင်္ဂါရပ်ကတော့ အမှတ် (၅)မှာ ဖော်ပြထားတဲ့ **“အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်”**နှင့်

ဆက်စပ်နေတဲ့ ညွှန်ကြားချက် သိက္ခာပုဒ်တော်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အကယ်၍ ဘုရားရှင် သက်တော်ထင်ရှား ရှိတော်မူခဲ့စဉ်အခါကတည်းက အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ဟာ သာသနာတော်မှာ တကယ်ထင်ရှား မရှိခဲ့သေးဘူးဆိုလျှင်၊ လူ့ပြည်လူ့လောကမှာလည်း တကယ်ထင်ရှား မရှိခဲ့သေးဘူးဆိုလျှင်၊ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်ကလည်းပဲ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို မဟောကြားရသေးဘူးဆိုလျှင် ဒီလိုသိက္ခာပုဒ်တော်များကို ပညတ်တော်မမူခဲ့လေရာ။ သို့သော် အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ဟာ ဘုရားရှင် သက်တော်ထင်ရှား ရှိတော်မူစဉ်အခါကတည်းက သာသနာတော်မှာ တကယ်ထင်ရှားတည်ရှိနေခဲ့တဲ့အတွက် ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင်ကလည်းပဲ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို ဟောကြားထားတော်မူပြီး ဖြစ်နေတဲ့အတွက်ကြောင့်သာလျှင် ဒီလိုသိက္ခာပုဒ်တော်များကို ပညတ်တော်မူကာ ရဟန်းတော်တို့အား ညွှန်ကြားချက်ကို ပေးသနားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

အလားတူပဲ အချို့အချို့သော သုတ္တန်ဒေသနာတော်မြတ်တို့မှာ^{၁၀၂} အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်နှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ အကြောင်းအရာအချို့ကို ဖော်ပြထားတဲ့ ဒေသနာစကားရပ်များလည်း လာရှိကြပါတယ်။ ထိုသုတ္တန်တွေထဲက ထင်ရှားတဲ့ သုတ္တန်တစ်ခုကတော့ မဟာဂေါသိင်္ဂီသုတ္တန်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုသုတ္တန်အကြောင်းကိုတော့ နောက်ပိုင်းသို့ ရောက်ရှိတဲ့အခါ ရှင်းလင်းတင်ပြပါမည်။

^{၁၀၂} မဟာဂေါသိင်္ဂီသုတ္တန် (မ၊၁၊၂၇၂-၂၈၁။)၊ တတိယအနာဂတဘယသုတ္တန် (အံ၊၂၉၄။)၊ ဟတ္ထိသာရိပုတ္တသုတ္တန် (အံ၊၂၃၄၄။)

ကမ္မသတ္တိရဲ့စွမ်းအင်

နောက်တစ်ခု - **ကမ္မသတ္တိစွမ်းအင်**အကြောင်းကို ဆက်လက်ကာ ဆွေးနွေးကြရအောင် . . ။

အချို့အချို့သော သူတော်ကောင်းများက အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေထဲမှာ အကျိုးဝင်နေတဲ့ ကံဆိုတဲ့ ကမ္မသတ္တိရဲ့စွမ်းအင်ကို ရှုပွားသုံးသပ်မှုနဲ့ ပတ်သက်လို့ သံသယ ရှိနေကြပြန်တယ်။ အနုသယဓာတ်တွေဟာ သတ္တဝါတစ်ဦးရဲ့ ရုပ်နာမ်သန္တာန် အစဉ်မှာ အငုပ်ဓာတ်အနေအားဖြင့် ကိန်းဝပ်တည်နေကာ အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါလျက် တည်ရှိနေကြပါတယ်။ ထိုအနုသယဓာတ်ကို သာဝကတွေဟာ ထိုးထွင်းမသိနိုင်ကြဘဲ သဗ္ဗညုသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့သာ သိမြင်ကြပါတယ်။ သတ္တဝါတို့ရဲ့ အလိုအဇ္ဈာသယ အနုသယဓာတ်ကို ထိုးထွင်းသိမြင်တော်မူတဲ့ အာသယာနုသယဉာဏ်တော်မြတ်ဟာ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့ရဲ့ သန္တာန်မှာသာ သီးသန့်တည်ရှိနေတဲ့ အာဝေဏိကဂုဏ်တော်တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

အလားတူပဲ သတ္တဝါတို့ ပြုစုပျိုးထောင်ထားတဲ့ ကုသိုလ်သင်္ခါရ အကုသိုလ်သင်္ခါရတရားတွေဟာလည်း အနိစ္စတရားတွေသာ ဖြစ်ကြခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပြီးနောက် ချုပ်ပျက်သွားကြတယ်။ သို့သော် ထိုသင်္ခါရတရားတို့ရဲ့ စွမ်းအင် ကမ္မသတ္တိကတော့ သတ္တဝါအသီးအသီးရဲ့ ရုပ်နာမ်သန္တာန်အစဉ် အသီးအသီး မှာ အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါကာ ကိန်းဝပ်တည်နေလျက် ရှိပါတယ်။ ရုပ်နာမ် သန္တာန်အစဉ်မှာ အငုပ်ဓာတ်အနေဖြင့် ကိန်းဝပ်တည်နေတဲ့ အနုသယဓာတ် ကို သာဝကတွေ ထိုးထွင်းမသိနိုင်သလို ဒီလို ရုပ်နာမ်သန္တာန်အစဉ်မှာ အစဉ် တစိုက် လိုက်ပါကာ ကိန်းဝပ်တည်နေတဲ့ ဒီကမ္မသတ္တိကိုလည်း ‘ဥပါဒိ ဌီ ဘင် အနေအားဖြင့် ထင်ရှားတည်ရှိနေတဲ့ တရားမျိုး မဟုတ်ခြင်းကြောင့်’ သာဝက တစ်ဦးအနေဖြင့် ဒီကမ္မသတ္တိကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း သိမြင်မှုကို အချို့သူတော်ကောင်းများက ငြင်းဆိုကြပြန်တယ်။

၁၄၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီနေရာမှာ လူ့ဘဝသို့ ရောက်ရှိလာတော့မည့် ယောဂီ တစ်ဦးရဲ့ သန္တာန်မှာ အတိတ်ဘဝသေခါနီးအချိန်အခါကာလမှာ ထင်မြင်လာခဲ့တဲ့ . . (၁) ကံ, (၂) ကမ္မနိမိတ်, (၃) ဂတိနိမိတ်အကြောင်းကိုသာ ဦးတည်ကာ ဆွေးနွေးကြရအောင် . . ။

ယောဂီတစ်ဦးရဲ့သန္တာန်မှာ အတိတ်ဘဝထိုထိုက ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ ကုသိုလ်သင်္ခါရ+ကံ, အကုသိုလ်သင်္ခါရ+ကံတွေဟာ များစွာ ရှိကြပါတယ်။ ဒီကံတွေထဲမှာ ကုသိုလ်ကံ တစ်ခုခုက ရင့်ကျက်လာလို့ လူ့ဘဝ လူ့ခန္ဓာ (၅)ပါးကို ဖြစ်ပေါ်လာစေဖို့ရန် အဆင်သင့် ဖြစ်လာပြီဆိုလျှင်, ဒီလို အကျိုးပေးဖို့ရန် ရင့်ကျက်လာတဲ့ ကုသိုလ်ကံရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်ဆိုတဲ့ နိမိတ် (၃)မျိုးထဲက တစ်မျိုးမျိုးဟာ အတိတ်ဘဝသေခါနီးကာလ မရဏသန္ဓဇအခိုက်မှာ သို့မဟုတ် မရဏသန္ဓဇ မစောမီ အချိန်အခါ ကတည်းက စတင်ကာ ထင်လာမြဲဓမ္မတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို နိမိတ် (၃)မျိုး တစ်မျိုးမျိုး ထင်လာခြင်းဟာ အကျိုးပေးတော့မည့် ကံရဲ့ စွမ်းအင်သတ္တိကြောင့်သာ ထင်လာခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။^{၁၀၃}

ဥပမာ - ဒါနကုသိုလ်သင်္ခါရကံ တစ်ခုခုက ရင့်ကျက်လာလို့ အကျိုးပေးတော့မည်ဆိုလျှင် . .

၁။ ထိုကံကို အသစ်တစ်ဖန် ထပ်မံကာ ထူထောင်နေတဲ့ ကုသိုလ်ကံအာရုံသော်လည်း ထင်လာတတ်ပါတယ်။ ဥပမာ - သံဃာတော်အား ဆွမ်းလှူခဲ့တဲ့ ကုသိုလ်သင်္ခါရကံက ရင့်ကျက်လာလို့ အကျိုးပေးတော့မည်ဆိုလျှင် သေခါနီးကာလဝယ် သံဃာတော်အား အသစ်တစ်ဖန် ဆွမ်းလှူနေတဲ့ ကံအာရုံသော်လည်း ထင်လာတတ်ပါတယ်။ သို့မဟုတ် . .

---

^{၁၀၃} တထာ စ မရန္တာနံ ပန မရဏကာလေ ယထာရဟံ အဘိဓမ္မိဘူတံ ဘဝန္တရေ ပဋိသန္ဓိဇနကံ ကမ္မံ ဝါ။ တံကမ္မကရဏကာလေ ရူပါဒိကမုပလဒ္ဓပ္ပဗုဒ္ဓမုပကရဏဘူတဉ္စ ကမ္မနိမိတ္တံ ဝါ။ အနန္တရမုပ္ပဇ္ဇမာနဘဝေ ဥပလဘိတဗ္ဗမုပဘောဂဘူတဉ္စ ဂတိနိမိတ္တံ ဝါ ကမ္မဗလေန ဆန္တံ ဒွါရာနံ အညတရသ္မိံ ပစ္စုပ္ပန္တတိ။
(အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ ၃၇။)

၂။ ယင်းကုသိုလ်ကံကို ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့စဉ်က ပါဝင်နေတဲ့ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် လှူဖွယ်ဝတ္ထုစတဲ့ ကမ္မနိမိတ်အာရုံသော်လည်း ထင်လာတတ်ပါတယ်။ အကယ်၍ သမထကုသိုလ်ကံက အကျိုးပေးတော့မည် ဆိုလျှင်လည်း ထိုသမထကုသိုလ်ကံရဲ့ အာရုံနိမိတ်ဖြစ်တဲ့ ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်စတဲ့ ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံတွေလည်း ထင်နေတတ်ပါတယ်။ အကယ်၍ ဝိပဿနာဘာဝနာကံက အကျိုးပေးတော့မည်ဆိုလျှင်လည်း ဝိပဿနာဉာဏ်ရဲ့ အရှုခံအာရုံဖြစ်ကြတဲ့ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အနိစ္စ အခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာဆိုတဲ့ အခြင်းအရာ (၃)မျိုးထဲက တစ်မျိုးမျိုးသော အခြင်းအရာဆိုတဲ့ ကမ္မနိမိတ်အာရုံဟာ ထင်လာတတ်ပါတယ်။ သို့မဟုတ် . .

၃။ လူသားများအတွက် ဝက္ကဏ်ကာ ပြောဆိုရလျှင် မိမိသွားရောက်ရတော့မည့် နေရာဒေသဖြစ်တဲ့ ကမ္မလာအနီရောင်အဆင်းရှိတဲ့ အမိဝမ်းရေလွှာလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ဂတိနိမိတ်သော်လည်း ထင်နေတတ်ပါတယ်။

ဒီ ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်တို့ဟာ အကျိုးပေးတော့မည့် ကုသိုလ်ကံရဲ့ စွမ်းအားကြောင့်သာလျှင် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာကြရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ကံအာရုံကို အလေးဂရုပြုကာ ပြောလိုပါတယ်။

ဒီလို ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေတော့မည့် ကုသိုလ်ကံရဲ့စွမ်းအင်သတ္တိကြောင့် ဒီကုသိုလ်ကံကို အသစ်တစ်ဖန် ထပ်မံကာ ပြုစုပျိုးထောင်နေတဲ့ အနေအထားအားဖြင့် ဒီကုသိုလ်ကံအာရုံဟာ သေခါနီးကာလ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ မနောဒွါရမှာ ရှေးရှုကျရောက်ကာ ရှေးရှုဆိုက်ရောက်ကာ ထင်လာနေပါတယ်။^{၁၀၄} ဆိုလိုတာကတော့ သေခါနီးကာလမှာ အလားတူ ကုသိုလ်ကံတရားတွေဟာ သေမည့်သူရဲ့ မနောဒွါရကို အစွဲပြုပြီးတော့ အသစ်တစ်ဖန် ထပ်မံကာ ဖြစ်ပေါ်နေကြပါတယ်။ ဒီလို ထင်လာတဲ့အခါမှာ

---

^{၁၀၄} တမေဝ ဝါ ပန ဇနကဉ္စတံ ကမ္မံ အဘိနဝကရဏဝသေန ဒွါရပ္ပတ္တံ ဟောတိ။
(အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ ၃၇။)

၁၅၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီလိုကံကို ပြုစုပျိုးထောင်နေတဲ့ ကုသိုလ်ဇောဝီထိစိတ်အစဉ် နာမ်တရားစုတွေကို ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ဖြင့် ပိုင်းခြားယူကာ သိမ်းဆည်းလိုက်လျှင် အကျိုးပေးတော့မည့် ကုသိုလ်သင်္ခါရ နာမ်တရားစုတွေကို သိမ်းဆည်းလို့ ရနိုင်ပါတယ်။ ဒီလို သိမ်းဆည်းနိုင်တဲ့ အချိန်အခါမှာ မသေမီ အတိတ်ဘက်သို့ တာစူကာ ရုပ်နာမ်တွေကို ဆက်လက်ကာ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ဖြင့် ရှုပွားသိမ်းဆည်းသွားလိုက်တဲ့အခါ အတိတ်ဘဝတစ်ချိန်မှာ ထိုကံကို တကယ်ထူထောင်နေစဉ်က ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့ ရုပ်နာမ်တွေနှင့်တကွ ယင်းကုသိုလ်သင်္ခါရ နာမ်တရားစုတွေကိုပါ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူလို့ သိမ်းဆည်းရှုပွားလို့ ရရှိနိုင်ပါတယ်။

ဥပမာ - အထက်ကတင်ပြခဲ့တဲ့ ယောဂီတစ်ဦးဟာ မသေမီ ရှေ့ပိုင်း အချိန်ကာလတစ်ခုက ငှက်ကလေးတွေကို ဇီဝိတဒါန (= ဘေးမဲ့)အလှူပေးလှူခဲ့ဖူးပါတယ်။ သေခါနီးကာလမှာ ငှက်ကလေးတွေဟာ လျှောင်အိမ်ပချုပ်ထဲမှ အစီအရီ ပျံထွက်နေတဲ့ ကမ္မနိမိတ်အာရုံဟာ ထိုယောဂီရဲ့ ဘဝင်မနောအကြည် (= မနောဒွါရ)မှာ ထင်နေခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို ကမ္မနိမိတ်အာရုံကို တွေ့ရှိတဲ့အခါ ငှက်ကလေးတွေကို တကယ် ဘေးမဲ့အလှူ လှူနေတဲ့ အချိန်အခါမှာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို ဆက်လက်သိမ်းဆည်းလိုက်တဲ့အခါ ဇီဝိတဒါန (= ဘေးမဲ့)အလှူ ပေးလှူနေတဲ့ ကရုဏာ ပြဓာန်းလျက်ရှိတဲ့ ကုသိုလ်သင်္ခါရ စေတနာအုပ်စု နာမ်တရား (၃၅)လုံးတို့ကို ဇောဝီထိစိတ်အစဉ်အတိုင်း သိမ်းဆည်းလို့ ရရှိခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီနာမ်တရားတွေဟာ လျှောင်အိမ်ပချုပ်ထဲမှ အစီအရီ ပျံထွက်နေတဲ့ ငှက်ကလေးတွေကို အာရုံယူကာ ဖြစ်ပေါ်နေခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီကုသိုလ်သင်္ခါရတရားတွေဟာလည်း အနိစ္စတရားတွေသာ ဖြစ်ကြတဲ့အတွက် ဖြစ်ပြီးတာနဲ့ ချုပ်ပျက်သွားကြတယ်။ ဒီလို ကုသိုလ်သင်္ခါရတရားတွေကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ထပ်ကာထပ်ကာ သိမ်းဆည်းလိုက်တဲ့အခါ ဒီသင်္ခါရတရားတွေ ချုပ်ပျက်ပြီးနောက် ကျန်ရစ်ခဲ့တဲ့ နောင်ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ **“စွမ်းအင်ကမ္မသတ္တိ”**ကိုပါ ဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းဆည်းလို့ ရှုပွားလို့ ရခဲ့ပါတယ်။ အကျိုးပေးတော့မည့် ကမ္မသတ္တိစွမ်းအားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီစွမ်းအားဟာ အကျိုးပေးတော့မှာ ဖြစ်နေတဲ့အတွက် ထင်ရှားပေါ်လွင်လာပါတယ်။ ဒီလို ထင်ရှားပေါ်လွင်နေတဲ့အတွက်ကြောင့် ခုလို ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ဖြင့် သိမ်းဆည်းလို့ ရှုလို့ ရရှိခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ သမုဒယသစ္စာကို ထိုးထွင်းသိမြင်မှုနဲ့ ပတ်သက်လို့ သံယယ မရှိသင့်ပါ။ ဘုရားရှင်ရဲ့ ဗောဓိဉာဏ် တော်မြတ်အပေါ်၌ ယုံကြည်ချက်သဒ္ဓါတရားရှိဖို့ အထူး လိုအပ်ပါတယ်။

ပါပိစ္ဆ နိဂုံးချုပ်

ဒီနေရာမှာ ပါပိစ္ဆ (= ယုတ်မာတဲ့ အလိုဆိုး)နဲ့ ဆက်စပ်လို့ နိဂုံးချုပ် ပြောလိုတာကတော့ ယောဂီသူတော်ကောင်းတွေဟာ မိမိမှာ ထင်ရှားရှိနေတဲ့ အပြစ်တွေကို ဖုံးကွယ်ထားခြင်းဆိုတဲ့ မာယာတရားတွေ ကင်းစင်အောင် ကျင့်ကြပါ။ မိမိမှာ ထင်ရှားမရှိတဲ့ သီလဂုဏ်ကျေးဇူးတွေ ဈာန်သမာဓိဂုဏ်ကျေးဇူးတွေကို ရှိသယောင်နှင့် ဟန်ဆောင်ကာ ထုတ်ဖော်ဝါကြွားမှု မပြုကြပါနှင့်။ ဆရာသမားတွေကိုလည်း တကယ်တမ်း ဈာန်သမာဓိတွေကို ထူထောင်လို့ မရဘဲနဲ့ ရပါတယ်လို့ မလျှောက်ထားကြပါနှင့်။ ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို တကယ်မသိဘဲ သိသယောင်၊ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)သဘောတရားတွေကို တကယ်မသိဘဲ သိသယောင်၊ ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး (= သင်္ခါရ)တရားတို့ရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာတွေကိုလည်း တကယ်တမ်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် ထိုးထွင်းမသိဘဲ မမြင်ဘဲ သိသယောင် မြင်သယောင် ဟန်ဆောင်ကာ သူတစ်ပါးတို့အားလည်း ပြောကြားမှု မပြုကြပါနှင့်။ ဆရာသမားတို့အားလည်း တင်ပြလျှောက်ထားမှု မပြုကြပါနှင့်။ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်မြတ်ကိုလည်း ဘုရားဟောဒေသနာတော် မဟုတ်ပါဟု သံယောင်လိုက်ကာ ကြွေးကြော်မှု မပြုကြပါနှင့်။ တရားဘာဝနာ အားထုတ်ရင်းဖြင့် ငရဲရွာခရီးကို

၁၅၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လွဲပါနှင့်

စိတ်ပြေလက်ပျောက် တစ်ခါတစ်ခေါက်လောက် အလည်အပတ် သွားရောက်
ကာ ပျော်ပွဲစားထွက်လိုတဲ့ ယုတ်မာတဲ့ စိတ်ထားကလေးတွေကိုတော့ ပယ်ရှား
ကြပါလို့ နောက်ဆုံး တိုက်တွန်းလိုက်ပါတယ်။

အခန်း (၄)

ကထာဝတ္ထု ဆယ်ပါး (နောက်ပိုင်း)

အပ္ပိစ္ဆကထာအဏင်္ဂ

ပါပိစ္ဆအကြောင်းကို ပြောပြပြီးတဲ့နောက် မဟိစ္ဆအကြောင်းကို ဆက်လက်ပြီးတော့ ဆွေးနွေးကြရအောင် . . ။

မဟိစ္ဆဆိုတာ ဘာလဲ?

မဟိစ္ဆဆိုတာကတော့ မိမိမှာရှိတဲ့ ဂုဏ်တွေကို ထုတ်ဖော်ကာ မိမိ အကြောင်းကို မိမိကိုယ်တိုင် ချီးမွမ်းစကားတွေ ခပ်များများ ပြောချင်တယ်။ ပစ္စည်းလေးဖြာကို အလှူခံယူတဲ့နေရာမှာလည်း မိမိရဲ့ အတိုင်းအတာ ပမာဏ ကို မသိဘဲ ခပ်များများ အလှူခံယူပြန်တယ်။ ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို မဟိစ္ဆ (= အလိုများပြားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၁၅}

---

^{၁၁၅} သန္တဂူဏသမ္ဘာဝနာဓိပ္ပာယ်ော ပဋိဂ္ဂဟဏေ အမတ္တညူ မဟိစ္ဆော။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ - “ဣဓေကစ္ဆော သဒ္ဓေါ သမာနော ‘သဒ္ဓေါတိ မံ ဇနော ဇာနာတူ’တိ ကုစ္ဆတိ။ သီလဝါ သမာနော ‘သီလဝါတိ မံ ဇနော ဇာနာတူ’တိ ကုစ္ဆတိ”တိအာဒိ (ဝိဘင်း၊ ၈၅၁။ ဥဒါန၊ ၂၀၆။)

၁၅၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဟာ မိမိက တကယ်သီလဖြူစင်နေသူ ဖြစ်ခဲ့လျှင်လည်း မိမိသီလဖြူစင်ကြောင်းကို သူတစ်ပါးတွေကို သိပ်ပြီးတော့ သိစေချင်တယ်။ သိအောင်လည်း ပြောတတ်ပြန်တယ်။ မိမိမှာ ဥပစာရ အပ္ပနာ နှစ်ဖြာသော ဈာန်သမာဓိတွေ တကယ်ထင်ရှားရှိနေလျှင်လည်း မိမိမှာ ဥပစာရ အပ္ပနာ နှစ်ဖြာသော ဈာန်သမာဓိတွေ ထင်ရှားရှိနေတာကို သူတစ်ပါးတွေကို သိပ် သိစေချင်တယ်။ သိအောင်လည်း ပြောပြတတ်ပြန်တယ်။ မိမိမှာ တကယ့် ပရမတ်အစစ် ဓာတ်အနှစ်ဖြစ်ကြတဲ့ ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး (= သင်္ခါရ) တရားတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာ တွေကို တကယ်ထင်ထင်ရှားရှား ထိုးထွင်းသိမြင်တတ်တဲ့ တကယ့်ဝိပဿနာ ဉာဏ်ပညာအစစ်တွေ တကယ်ထင်ရှားရှိနေပြန်လျှင်လည်း ဒီလို ဝိပဿနာ ဉာဏ်တွေ တကယ်ထင်ရှားရှိနေတာကို သူတစ်ပါးတွေကို သိပ်ပြီးတော့ သိစေချင်တယ်။ သိအောင်လည်း ပြောပြတတ်ပြန်တယ်။ အလားတူပဲ မိမိမှာ ထင်ရှားရှိနေတဲ့ အခြားအခြားသော ဂုဏ်ပုဒ်တွေကိုလည်း ထုတ်ဖော်ကာ မိမိအကြောင်းကို မိမိကိုယ်တိုင် **“ဟိမဝန္တာချီးမွမ်းခန်းတွေ”** ဖွင့်ဆိုနေတတ် ပြန်တယ်။

ဒါတွင်လားဆိုတော့ မကသေးပါဘူး . . ။ ဒီလို မဟိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပတ်သက်လို့ ဥဒါနအဋ္ဌကထာ စသည်တို့မှာ^{၁၀၆} အတိုင်းအရှည်ပမာဏကို မသိမှု၊ အလိုများပြားမှုနှင့် ဆက်စပ်ကာ လေးမျိုးလေးစား ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

၁။ ပရိယေသန = ရှာမှီးခြင်း၊

၂။ ပဋိဂ္ဂဟဏ = ခံယူခြင်း၊

၃။ ပရိဘောဂ = သုံးဆောင်ခြင်း၊

၄။ ဝိဿဇန = စွန့်လွှတ်ခြင်း

ဆိုပြီးတော့ လေးမျိုးလေးစား ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

---

^{၁၀၆} (ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၃၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃၊၆၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂၊၁၆၆။)

၁။ **ပရိယေသန - ရှာမှီးခြင်း** — မိမိမှာ တကယ်လိုအပ်နေတဲ့ အတိုင်း အတာပမာဏလောက်ကိုသာ အပ်သောနည်းဖြင့် ရှာဖွေခြင်းကိုပဲ ဘုရားရှင်က ခွင့်ပြုထားတော်မူပါတယ်။ အပ်သောနည်းဖြင့် ရှာဖွေခြင်းဆိုတာကတော့ ဆွမ်းခံဝတ်ဖြင့် ရှာဖွေခြင်း၊ ဆွေမျိုးတော်စပ်သူ ပစ္စည်းလေးပါး အလှူခံရန် တောင်းခံရန် မိမိအား ဖိတ်ကြားထားသူတို့ထံ၌သာ မိမိမှာ တကယ်လိုအပ်နေတဲ့ အတိုင်းအတာပမာဏလောက်ကို နှိုင်းချိန်ပြီးတော့ ဆွမ်းပစ္စည်း ဆေးပစ္စည်း စတဲ့ ရဟန်းတော်တို့နှင့် အပ်စပ်တဲ့ ပစ္စည်းများကိုသာလျှင် အလှူခံယူခြင်း တောင်းခံခြင်းကို ဝိနည်းဒေသနာတော်နှင့်အညီ အပ်စပ်တဲ့ နည်းလမ်းဖြင့် ပစ္စည်းလေးပါးကို ရှာဖွေခြင်းလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

သို့သော် မိမိမှာ တကယ်တမ်းလိုအပ်နေတဲ့ အတိုင်းအတာပမာဏထက် ပို၍ အလှူခံယူခြင်း၊ ဆွေမျိုးမတော်သူ ပစ္စည်းလေးပါး တောင်းခံရန် မဖိတ်ကြားထားသူတို့ထံ၌ မိမိအလိုရှိတဲ့ ပစ္စည်းများကို တောင်းခံခြင်း အလှူခံယူခြင်းများကိုတော့ ဘုရားရှင်က တားမြစ်ထားတော်မူပါတယ်။ မအပ်သော ရှာမှီးခြင်းလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ အလားတူပဲ သစ်သီးပေးခြင်း ပန်းပေးခြင်း ဆေးကုခြင်း ဗေဒင်ဟောခြင်းစသည်ဖြင့် ဒါယကာတို့ရဲ့ ရတနာသုံးပါးကို ကြည်ညိုနေတဲ့ စစ်မှန်တဲ့ သဒ္ဓါတရားကို ပျက်စီးသွားအောင် ဖျက်ဆီးကာ သစ်သီးပေးလို့ ပန်းပေးလို့ ဆေးကုလို့ ဗေဒင်ဟောလို့ မိမိအပေါ်မှာ ကြည်ညိုလာခြင်း စတဲ့ သဒ္ဓါအတုအယောင်တွေ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ပစ္စည်းလေးပါးကို ရရှိအောင် ရှာဖွေခြင်းကိုလည်း မအပ်သော ရှာဖွေခြင်းလို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို မအပ်သော ရှာမှီးခြင်းဖြင့် ပစ္စည်းလေးပါးကို ရှာဖွေခြင်း မျိုးကို ပစ္စည်းလေးပါးကို ရှာဖွေရာ၌ မဟိစ္ဆ (= အလိုရမ္မက် များပြားသူ)ဟု ခေါ်ဆိုပါတယ်။

၂။ **ပဋိစ္စဟဏ - ခံယူခြင်း** — ပစ္စည်းလေးပါးကို အလှူခံယူတဲ့ နေရာမှာ လည်း အတိုင်းအတာပမာဏကို သိဖို့လိုပါတယ်။

၁၅၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

(က) လှူဖွယ်ဝတ္ထုကတော့ များနေတယ်၊ သို့သော် အလှူဒါယကာက နည်းနည်းပဲ လှူချင်တယ်ဆိုလျှင် နည်းနည်းပဲ လှူချင်နေတဲ့ ဒါယကာရဲ့ အလိုဆန္ဒကို လိုက်လျောကာ နည်းနည်းပဲ အလှူခံယူရပါတယ်။

(ခ) အလှူဒါယကာကတော့ ခပ်များများပဲ လှူချင်တယ်၊ သို့သော် လှူဖွယ်ဝတ္ထုက နည်းနေတယ်ဆိုလျှင်လည်း လှူဖွယ်ဝတ္ထုနည်းပါးမှုကို ကြည့်ပြီးတော့ နည်းနည်းပဲ အလှူခံယူရပါတယ်။

(ဂ) လှူဖွယ်ဝတ္ထုကလည်း များနေတယ်၊ အလှူဒါယကာကလည်း များများပဲ လှူချင်တယ်ဆိုလျှင်တော့ မိမိ စားသုံးနိုင်တဲ့ သုံးစွဲနိုင်တဲ့ အတိုင်း အတာပမာဏကို နှိုင်းချိန်ကာ မိမိနှင့် မျှတရုံလောက်ကိုသာ ခံယူပါ။

ဒီလို အလှူခံယူတဲ့ နည်းစနစ်ကတော့ ဘုရားရှင်က တပည့်သာဝက တွေကို ပေးသနားသွားတော်မူတဲ့ အလှူခံယူပုံ နည်းစနစ်ကောင်းတစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အလှူခံယူရာ၌ အတိုင်းအရှည်ပမာဏကို သိတဲ့ အလှူခံယူ နည်းမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် ဒီလို ညွှန်ကြားထားတော်မူတဲ့ စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက် နည်းစနစ်ကို ကျော်လွန်ကာ မိမိအတိုင်းအတာပမာဏကို မသိဘဲ များများအလှူခံယူနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို မဟိစ္ဆ (= အလိုရမ္မက် များပြားသူ)လို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

၃။ **ပရိဘောဂ - သုံးဆောင်ခြင်း** — ပစ္စည်းလေးပါးကို သုံးစွဲတဲ့ အပိုင်းမှာလည်း ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားထားတော်မူတဲ့ - **ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော စီဝရံ ပဋိသေဝါမိ . .** စတဲ့ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ပစ္စဝေက္ခဏာဆင်ခြင်ပုံ နည်းစနစ် တွေကို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အသီးအသီးဖြင့် ဆင်ခြင်ကာ . . ပစ္စည်းလေးပါး ကို သုံးဆောင်ပါ။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် မဆင်ခြင်ဘဲ ပစ္စည်းလေးပါးကို သုံးစွဲမှုမျိုးကို ဘုရားရှင်ဟာ နှစ်ခြိုက်တော်မမူပါ။ ဣဏပရိဘောဂ = ကြွေးမြီ ယူကာ သုံးစွဲသူ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အကြွေးတွေ တစ်ပုံကြီးဖြင့် ပစ္စည်း လေးပါးကို သုံးစွဲနေသူလို့ ဘုရားရှင်က သတ်မှတ်ထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို ပစ္စည်းလေးပါးကို သုံးဆောင်တဲ့အခါမှာ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်မှု

မပြုတော့ဘဲ - ‘ဟိုပစ္စည်းကို သုံးစွဲလိုက်၊ ဒီပစ္စည်းကို သုံးစွဲလိုက်’ စသည်ဖြင့် မိမိသုံးစွဲချင်တဲ့ ပစ္စည်းကို သုံးစွဲချင်သလို သုံးစွဲနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို မဟိစ္ဆ (= ပစ္စည်းလေးပါးကို သုံးဆောင်ရာ၌ အလိုရမ္မက် များပြားသူ)လို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

နောက်တစ်မျိုးကတော့ ဆေးပစ္စည်းအမျိုးမျိုးတွေကို အနာရောဂါဆိုတဲ့ အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိပါမှ သုံးစွဲဖို့ရန် ဘုရားရှင်က ခွင့်ပြုထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ စပါး (၇)မျိုးတို့ဖြင့် စီမံဖော်စပ်ထားတဲ့ ဘာလီဖျော်ရည်လို အဖျော်ယမကာအမျိုးမျိုး၊ သင်္ဂီယနာမထေရ်မြတ်တို့ ဝိနည်းမဟာပဒေသ (၄)ပါးနှင့် ညှိကာ ပယ်ရှားထားတော်မူခဲ့တဲ့ သခွားသုံးမျိုး ပိန္နန္ဒှစ်မျိုး အုန်းသီးထန်းသီး ဘူး ဖရုံဆိုတဲ့ အသီးကြီး (၉)မျိုးတို့ဖြင့် စီမံပြုပြင်ထားတဲ့ ဖျော်ရည်အမျိုးမျိုး - ဒီလို မအပ်တဲ့ ဖျော်ရည်အမျိုးမျိုးမှလွဲ၍ ရဟန်းတော်တို့နှင့် အပ်စပ်တဲ့ ရေအေးဖြင့် ဖျော်စပ်ထားတဲ့ အဖျော်ယမကာများကိုလည်း မွန်းလွဲပိုင်း၌ ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်းဆိုတဲ့ အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိပါမှ သာလျှင် သုံးဆောင်ရန် ဘုရားရှင်က ခွင့်ပြုထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

မကျန်းမာသူ ဂိလာနပုဂ္ဂိုလ်တို့အား တင်လဲခဲကို (= ထန်းလျက်ခဲကို = ကြံသကာခဲကို) သုံးဆောင်ရန်၊ ထောပတ် ဆီဥ ဆီ ပျားရည်တို့ကိုလည်း သုံးဆောင်ရန် ဘုရားရှင်က ခွင့်ပြုထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ သို့သော် ကျန်းမာရေးကောင်းမွန်နေတဲ့ ရဟန်း သာမဏေများကိုတော့ မွန်းလွဲအခါ၌ ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်းဆိုတဲ့ အကြောင်းတရားကြောင့် ယင်းတင်လဲခဲ (= ထန်းလျက်ခဲ = သကြားခဲ = သကြားလုံး = ကြံသကာခဲ)ကို သုံးဆောင်ခြင်း၊ ထောပတ် ဆီဥ ဆီ ပျားရည်တို့ကို သုံးဆောင်ခြင်းတို့ကို ဘုရားရှင်က တားမြစ်ထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျန်းမာရေးကောင်းနေတဲ့ ဆာလောင်မွတ်သိပ်နေတဲ့ ရဟန်းသာမဏေများကိုတော့ မွန်းလွဲပိုင်းအခါ၌ ရေဖြင့် ဖျော်စပ်ထားတဲ့ တင်လဲဖျော်ရည် (= ထန်းလျက်ဖျော်ရည် = ကြံသကာဖျော်ရည် = သကြားရည် = ကြံရည်)တို့ကို ဘုရားရှင်က ခွင့်ပြုတော်မူခဲ့ပါ

၁၅၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

တယ်။^{၁၀၇} ဒီနေရာမှာလည်း အနာရောဂါမရှိဘဲ ဆေးအမျိုးမျိုးကို သုံးစွဲခြင်း၊ မွန်းလွဲပိုင်း၌ ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်းဆိုတဲ့ အကြောင်းကြောင့် တင်လဲခဲ အမျိုးမျိုးနှင့် ထောပတ် ဆီဥ ဆီ ပျားရည်တို့ကို သုံးစွဲခြင်း၊ ဆာလောင်မွတ်သိပ် ခြင်းဆိုတဲ့ အကြောင်းတရား ထင်ရှားမရှိဘဲ မွန်းလွဲပိုင်း၌ ဖျော်ရည်အမျိုးမျိုးနှင့် တင်လဲဖျော်ရည် (= ထန်းလျက်ဖျော်ရည် = ကြိသကာဖျော်ရည် = ကြံရည်) တို့ကို သောက်သုံးခြင်း၊ ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်းဆိုတဲ့ အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိသည်ပင်ဖြစ်စေ မရှိသည်ပင်ဖြစ်စေ မွန်းလွဲပိုင်း၌ ဝိနည်းမဟာဝါ ပါဠိတော်၌^{၁၀၈} ဘုရားရှင် တားမြစ်ထားတော်မူပြီးဖြစ်တဲ့ “ပက္ကဿာကရသ”လို့^{၁၀၉} ခေါ်ဆိုတဲ့ မီးဖြင့် ကျိုချက်ထားတဲ့ သစ်ရွက်ဖျော်ရည် အမျိုးမျိုး သစ်သီး ဖျော်ရည်အမျိုးမျိုးတို့ကို သောက်သုံးခြင်းတို့ဟာလည်း မဟိစ္ဆ (= ဆေးပစ္စည်း ဖျော်ရည်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးတို့ကို သုံးဆောင်ရာ၌ အလိုရမ္မက် များပြားသူ)လို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

၄။ **ဝိဿဇ္ဇန - စွန့်လွှတ်ခြင်း** — ကျောင်းတည်ရာမြေ၊ ကျောင်း အဆောက်အဦး၊ ကျောင်းအသုံးအဆောင်ပရိဘောဂပစ္စည်းများ ဖြစ်ကြတဲ့ အိုးခွက်ပန်းကန် စတဲ့ ဂရုဘဏ်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးတွေကတော့ မည်သူ့ကိုမျှ မစွန့်လွှတ်ကောင်းတဲ့ ပစ္စည်းတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ သို့သော် ဆွမ်းပစ္စည်း ဆေးပစ္စည်း စတဲ့ ဂရုဘဏ် မဟုတ်တဲ့ အချို့အချို့သော ပစ္စည်းများကိုတော့ မိဘအရင်းဖြစ်သူတို့အား စွန့်လွှတ်ခြင်းကိုတော့ ဘုရားရှင်က ခွင့်ပြုထားတော် မူခဲ့ပါတယ်။^{၁၁၀} ကြွင်းကျန်နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ဒီပစ္စည်းအမျိုးမျိုးတွေကို

---

^{၁၀၇} အနုဇာနာမိ ဘိက္ခုဝေ ဂိလာနဿ ဂုဠံ၊ အဂိလာနဿ ဂုဠောဒကံ။
(ဝိနည်းမဟာဝါ၊၃၂၀။)

^{၁၀၈} အနုဇာနာမိ ဘိက္ခုဝေ သဗ္ဗံ ဖလရသံ ဌပေတွာ ဓညဖလရသံ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခုဝေ သဗ္ဗံ ပတ္တရသံ ဌပေတွာ ဍာကရသံ။ (ဝိနည်းမဟာဝါ၊၃၄၄။)

^{၁၀၉} **ဍာကရသန္တိ** ပတ္တဍာကရသံ။ (ဝိနည်းမဟာဝါ၊၄၂၇။)

^{၁၁၀} မိမိဝေယျာဝစ္စ သံယာဝေယျာဝစ္စတို့ကို အဖိုးအခမယူဘဲ ဆောင်ရွက်နေတဲ့ ဘိက္ခုနီသံတကဝေယျာဝစ္စသမားနှင့် မိဘဝေယျာဝစ္စတို့ကို အဖိုးအခမယူဘဲ ဆောင်ရွက်နေတဲ့ ဝေယျာဝစ္စသမားများကို ချွင်းချက်ထားထားပါတယ်။

စွန့်လွှတ်ခြင်းကိုတော့ ဘုရားရှင်က သိက္ခာပုဒ်တော်များ ပညတ်ကာ တားမြစ်ထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ သို့သော် ရဟန်းတော် တစ်ပါးဟာ ဘုရားရှင်က ဘယ်လိုပင် တားမြစ်ထားသော်လည်း လိုက်နာမှုမပြုဘဲ မိမိစွန့်ချင်တဲ့ပစ္စည်းကို မိမိပေးချင်တဲ့ပစ္စည်းကို မိမိစွန့်ချင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်အား မိမိပေးချင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်အား စွန့်ချင်သလိုစွန့်တယ် ပေးချင်သလိုပေးတယ်၊ ဒီလိုရဟန်းတော်မျိုးဟာ မဟိစ္ဆ (= ပစ္စည်းကို စွန့်ရာ၌ အလိုများပြားသူ)လို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ဒီလို ပစ္စည်းတွေကို မအပ်သောနည်းဖြင့် စွန့်ချင်သလိုစွန့်နေတဲ့ ရဟန်းတော်ရဲ့စိတ်ထားကို အကဲခတ်ကြည့်လိုက်လျှင် သူ့စိတ်ထားရဲ့ နောက်ခံဘက်ဂရောင်းမှာတော့ လျှို့ဝှက်ချက် အလိုဆန္ဒအမျိုးမျိုးတွေတော့ ရှိနေတယ်လို့ သုံးသပ်လို့ရနိုင်ပါတယ်။ ‘ငှက်ပျောသီးပေးလျှင် အုန်းသီးရလိမ့်မည်’ဆိုတဲ့ မျှော်လင့်ချက်မျိုးကတော့ ရှိနေတတ်ပါတယ်။ ဒီလို အလိုဆန္ဒအမျိုးမျိုးတွေကိုပဲ မဟိစ္ဆ (= အလိုရမ္မက် များပြားသူ)လို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ခုပြောခဲ့တဲ့ မဟိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ် (၄)မျိုးထဲက ပစ္စည်းလေးပါးကို ခံယူရာ၌ မိမိရဲ့အတိုင်းအရှည်ပမာဏကို တတ်သိနားလည်မှု မရှိတဲ့၊ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲမှုလည်း မရှိတဲ့ မဟိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့အလိုဆန္ဒကို တင်းတိမ်ရောင့်ရဲသွားအောင် ပြုလုပ်ပေးဖို့ရန် အလွန်ခက်ခဲလှပါတယ်။ ဒီလို ခက်ခဲတဲ့အတွက်ကြောင့် မွေးမိခင်အရင်းကသော်လည်းပဲ သူ့ရဲ့စိတ်ဓာတ်ကို ကျေနပ်မှုရသွားအောင် သိမ်းသွင်းဆွဲဆောင်ဖို့ရန် မစွမ်းနိုင်ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဥဒါန အဋ္ဌကထာက ဒီလို ဆက်လက်ကာ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူပါတယ် . . ။

မရောင့်ရဲနိုင်တဲ့ တရားသုံးမျိုး

**အဂ္ဂိက္ခန္ဓော သမုဒ္ဒေါ စ၊ မဟိစ္ဆော စာပိ ပုဂ္ဂလော၊
သကဋေဟိ ပစ္စယေ ဒေန္တူ၊ တယောပေတေ အတပ္ပိယာ။^{၁၁၁}**

^{၁၁၁} (ဥဒါန၊ဌ၊၂၀၆။)

၁၆၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

- ၁။ အဂ္ဂိက္ခန္ဓ = မီးပုံကြီး
- ၂။ သမုဒ္ဒ = သမုဒ္ဒရာပင်လယ်
- ၃။ မဟိစ္ဆ = အလိုများပြားသူ . .

ဒီ (၃)မျိုးတို့ကို ပစ္စည်းတွေကို လှည်းအပြည့်တင်ကာ ထပ်ကာထပ်ကာ ထည့်ပေးနေသော်လည်း ရောင့်ရဲသွားအောင် ပြုလုပ်ပေးဖို့ရန်ကား မစွမ်းနိုင်ပေ။

မီးပုံကြီးထဲသို့ ပစ္စည်းတွေကို လှည်းအပြည့်တင်ကာ ထပ်ကာထပ်ကာ ထည့်ပေးနေသော်လည်း ဒီမီးပုံကြီးမှာ ရောင့်ရဲသွားတယ်လို့ မရှိပါ။ သမုဒ္ဒရာပင်လယ်ပြင်ကြီးထဲသို့ ပစ္စည်းတွေကို လှည်းအပြည့်တင်ကာ ထပ်ကာထပ်ကာ သွန်ချပေးနေပေမယ့်လို့ မဟာသမုဒ္ဒရာပင်လယ်ကြီးကလည်း ရောင့်ရဲသွားတယ်လို့ မရှိပါ။ အလားတူပဲ မဟိစ္ဆ (= အလိုများပြားသူ)ကို ပစ္စည်းတွေကို လှည်းအပြည့်တင်ကာ ထပ်ကာထပ်ကာ ပေးလှူနေသော်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးရဲ့ အလိုဆန္ဒတွေကို ရောင့်ရဲသွားအောင် တင်းတိမ်သွားအောင် မွေးမိခင်ရင်းကသော်လည်း ပြုလုပ်ပေးဖို့ရန် မစွမ်းနိုင်ပါ။

အပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်

အပ္ပိစ္ဆဆိုတာကတော့ ဒီလိုပါ။ ခုပြောခဲ့ပြီးတဲ့ . .

- ၁။ အပိုအလွန်တွေကို အလိုရှိခြင်း အကြိစ္စ
- ၂။ ယုတ်မာတဲ့ အလိုဆိုးရှိခြင်း ပါပိစ္ဆ
- ၃။ အလိုရမ္မက်များပြားခြင်း မဟိစ္ဆ . .

ဆိုတဲ့ ဒီလို ယုတ်ညံ့တဲ့ အကုသိုလ်အလိုဆိုး (၃)မျိုးကို ခပ်ဝေးဝေးက ရှောင်ရှားပြီးတော့ မိမိမှာ ထင်ရှားရှိနေတဲ့ သီလ သမာဓိ ပညာစတဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးအရပ်ရပ်တွေကို ထုတ်ဖော်ချီးကျူးမှု ထင်ရှားဖော်ပြမှု မပြုလုပ်ဘဲ ပစ္စည်းလေးဖြာကို အလှူခံယူရာ၌ မိမိရဲ့ အတိုင်းအရှည်ပမာဏကို နှိုင်းရှည့်ကာ မိမိနှင့် မျှတလောက်ရုံမျှကိုသာ အလှူခံယူခြင်း အလိုရှိခြင်းမျိုးကို

အလိုနည်းပါးခြင်း (= အပ္ပိစ္ဆ)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို အလိုနည်းပါးနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုလည်း အပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ဒီလို အပ္ပိစ္ဆဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံနေတဲ့ အလိုနည်းပါးနေတဲ့ သူတော်ကောင်း ဟာ မိမိမှာ ထင်ရှားရှိနေတဲ့ ဂုဏ်တွေကို ဖုံးကွယ်ထားလိုတဲ့ ကောင်းမွန်တဲ့ မွန်မြတ်တဲ့ အလိုဆန္ဒတွေသာ ထင်ရှားရှိနေတဲ့အတွက် . .

၁။ မိမိမှာ သဒ္ဓါတရား ထင်ရှားရှိနေသော်လည်း သဒ္ဓါတရား ထင်ရှား ရှိနေတဲ့ သူတော်ကောင်းတစ်ဦးပဲလို့ မိမိကို လူအများက အသိအမှတ် ပြုတာကို အလိုမရှိ၊

၂။ မိမိမှာ သီလဂုဏ်ကျေးဇူးတရား . .

၃။ အကြား+အမြင် ဗဟုသုတများပြားခြင်း ဂုဏ်ကျေးဇူးတရား . .

၄။ ဝိဝေကသုံးဖြာ၌ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်ခြင်းဂုဏ်ကျေးဇူးတရား. .

၅။ အကုသိုလ်တရားတွေကို ပယ်ရှားနိုင်ရေး ကုသိုလ်တရားတွေ ပြည့်စုံ လာရေးအတွက် အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တဲ့ လုံ့လဝီရိယ ဂုဏ်ကျေးဇူးတရား . .

၆။ သတိပဋ္ဌာန် (၄)ပါးတို့၌ အစဉ်ပွားများနေတဲ့ ထင်လင်းတဲ့ သတိတရား ထင်ရှားရှိခြင်း ဂုဏ်ကျေးဇူးတရား . .

၇။ ဥပစာရ အပ္ပနာ နှစ်ဖြာသော သမာဓိတရား ထင်ရှားရှိခြင်း ဂုဏ်ကျေးဇူး တရား . .

၈။ ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာအမျိုးမျိုးနှင့် ပြည့်စုံနေခြင်း ဂုဏ်ကျေးဇူးတရား. .

ဒီလို အမျိုးမျိုးသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတရားတွေ မိမိမှာ တကယ်ထင်ရှား တည်ရှိနေသော်လည်း မိမိကို ဒီလို ဂုဏ်ကျေးဇူးအမျိုးမျိုးနှင့် ပြည့်စုံနေတဲ့ သူတော်ကောင်းပါလို့ လူအများက အသိအမှတ်ပြုတာကို အလိုမရှိ။^{၁၁၂}

---

^{၁၁၂} (ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၀၆။)

အပွိုၚ်ပုဂ္ဂိုလ် လေးမျိုး

ဒီနေရာမှာ ဥဒါနအဋ္ဌကထာက အပွိုၚ်ပုဂ္ဂိုလ် လေးမျိုးအကြောင်းကို ဆက်လက်ကာ ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။ ဒီအလိုနည်းပါးနေတဲ့ (= အပွိုၚ်ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးဆိုတာကတော့ . .

- ၁။ ပစ္စယအပွိုၚ် = ပစ္စည်းလေးပါး၌ အလိုနည်းပါးသူ
  - ၂။ ဓုတင်္ဂပွိုၚ် = ဓုတင်ကျင့်ဝတ်ဂုဏ်ကျေးဇူး၌ အလိုနည်းပါးသူ
  - ၃။ ပရိယတ္တိအပွိုၚ် = ပရိယတ်ဂုဏ်ကျေးဇူး၌ အလိုနည်းပါးသူ
  - ၄။ အဓိဂမပွိုၚ် = မိမိရရှိထားပြီတဲ့ လောကုတ္တရာတရားဂုဏ်ကျေးဇူး၌ အလိုနည်းပါးသူ
- ဒီလို အလိုနည်းပါးသူ (= အပွိုၚ်ပုဂ္ဂိုလ်) လေးမျိုး ရှိပါတယ်။^{၁၁၇}

၁။ **ပစ္စယအပွိုၚ်ပုဂ္ဂိုလ်** — ဆွမ်း သင်္ကန်း ကျောင်း ဆေးဆိုတဲ့ ပစ္စည်းလေးပါးကို အလှူခံယူတဲ့အခါမှာ . .

- (က) အလှူရှင်ဒါယကာရဲ့ နည်းနည်းလှူလိုခြင်း များများလှူလိုခြင်းဆိုတဲ့ အလိုဆန္ဒကို တတ်သိနားလည်ကာ
- (ခ) လှူဖွယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းစုရဲ့ အနည်းအများကို ကြည့်ရှုကာ
- (ဂ) မိမိနှင့် မျှတလောက်ရုံ အတိုင်းအတာပမာဏကို တတ်သိနားလည်ကာ . .

အထက် မဟိစ္ဆကို ရှင်းလင်းတဲ့ အပိုင်းမှာ တင်ပြခဲ့တဲ့အတိုင်း^{၁၁၈} နည်းနည်းသာ အလှူခံယူခြင်း သို့မဟုတ် မိမိနှင့် မျှတလောက်ကိုသာ အလှူခံယူခြင်းဆိုတဲ့ အလိုနည်းပါးသူကို ပစ္စယအပွိုၚ်ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

---

^{၁၁၇} သွာယံ ပစ္စယပွိုၚ်စွော ဓုတင်္ဂပွိုၚ်စွော ပရိယတ္တိအပွိုၚ်စွော အဓိဂမပွိုၚ်စွောတိ စတုဗ္ဗိဓော။ (ဥဒါန၊ ၂၀၇။)

^{၁၁၈} (စာမျက်နှာ-၁၅၆ တွင် ကြည့်ပါ။)

၂။ **ဓုတင်္ဂအပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်** — မိမိက ဓုတင်္ဂကျင့်ဝတ်ပဋိပတ္တိကို အရိုအသေ ပြုကာ တကယ်လက်တွေ့ ကျင့်နေသူဖြစ်ပေမယ့်လို့ - “ဒီသူတော်ကောင်းဟာ ဓုတင်္ဂကျင့်ဝတ် ပဋိပတ္တိတွေကို တကယ်လက်တွေ့ ကျင့်နေတဲ့ ဓုတင်္ဂအမျိုးမျိုး ကို ဆောင်နေတဲ့ သူတော်ကောင်းတစ်ဦးပါ”လို့ မိမိကို လူအများက အသိ အမှတ်ပြုတာကို အလိုမရှိ၊ ဒီလို အလိုနည်းပါးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ဓုတင်္ဂအပ္ပိစ္ဆ ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

၃။ **ပရိယတ္တိအပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်** — သူတော်ကောင်းတစ်ဦးဟာ သုတ် ဝိနည်း အဘိဓမ္မာဆိုတဲ့ ပရိယတ်တရားတော်တို့၌ အကြား+အမြင် ဗဟုသုတ များပြားသူတစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေးခေတ် စာပေကျမ်းဂန် သင်ယူပုံနည်းစနစ် အရ ပြောရလျှင် ရှေးယခင်တုန်းက စာပေကျမ်းဂန်များကို သင်ယူတဲ့အခါမှာ ဆရာသမားဖြစ်သူကလည်း နှုတ်တိုက်သင်ပေးရတယ်။ တပည့်ဖြစ်သူက လည်း ဆရာသမား သင်ပေးတဲ့အတိုင်း နှုတ်တိုက်ရအောင် နှုတ်ငုံရအောင် အလွတ်ရအောင် သင်ယူရပါတယ်။ စာအုပ်စာတမ်းများ ပေါ်ပေါ်များများ မထွန်းကားသေးတဲ့အတွက်ကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို သင်ယူလိုက်တဲ့အခါမှာ သုတ် ဝိနည်း အဘိဓမ္မာဆိုတဲ့ ပရိယတ်တရားတော်တွေကိုလည်း အလွတ် ရအောင် သင်ယူတယ်။ မိမိ အလွတ်ရထားပြီးတဲ့ ပါဠိတော်တွေရဲ့ အနက် အဓိပ္ပာယ်တွေကို ဖွင့်ဆိုကြောင်းဖြစ်တဲ့ အဋ္ဌကထာတွေကိုလည်း အလားတူပဲ အလွတ်ရအောင် သင်ယူရတယ်။ ဒီလို သင်ယူတဲ့အခါမှာ ဆရာသမားထံမှ ရှေးဦးစွာ နားဖြင့် နားထောင်ကာ သင်ယူမှုကို အကြားဗဟုသုတလို့ ခေါ်ဆို ပါတယ်။ ပရိယတ္တိဗဟုသုတလို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။

သင်ယူထားတဲ့အတိုင်း ပါဠိတော်ရဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ်အရပ်ရပ်တွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်မှုမျိုးကိုတော့ အမြင်ဗဟုသုတလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာအမည်ရတဲ့ ရုပ်ပရမတ်တရား နာမ်ပရမတ်တရား၊ သမုဒယသစ္စာအမည်ရတဲ့ အကြောင်းတရားတွေကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်အောင် ကြိုးစားတယ်။^{၁၁၅} သစ္စာ

^{၁၁၅} (မ၊ဋ္ဌ၊၂၊၁၅၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၊၃၆၄။)

၁၆၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

လေးပါးစလုံးကို ထိုးထွင်းသိမြင်တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်အမြင်ကို ရရှိခဲ့မည်ဆိုလျှင် တော့ အတိုင်းထက်အလွန် တံခွန်နှင့်ဘုရား ဖြစ်ပါတယ်။ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိနေတဲ့ အမြင်ဗဟုသုတ ဖြစ်ပါတယ်။ ပဋိဝေဓ ဗဟုသုတလို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။ သို့သော် ဒီနေရာမှာကတော့ ပရိယတ္တိဗဟုသုတကို ဦးစားပေးကာ ပြောဆိုလိုရင်း ဖြစ်ပါတယ်။^{၁၁၆}

သူတော်ကောင်းတစ်ဦးဟာ ပရိယတ်တရားတော်အပေါ်၌ ဒီလို အကြားဗဟုသုတ+အမြင်ဗဟုသုတဆိုတဲ့ အကြား+အမြင် ဗဟုသုတ များပြားနေသူ ဖြစ်သော်လည်းပဲ “ဒီသူတော်ကောင်းဟာ အကြား+အမြင် ဗဟုသုတများပြားသူပါ”လို့ မိမိကို လူအများက အသိအမှတ်ပြုတာကို အလိုမရှိ၊ ဂုဏ်ပြုပွဲအမျိုးမျိုး ချီးကျူးပွဲအမျိုးမျိုး ပူဇော်ပွဲအမျိုးမျိုးတွေကို ကျင်းပကာ ဒီသူတော်ကောင်းဟာ ပရိယတ်တရားတော်၌ အလွန်ကျွမ်းကျင် လိမ္မာတော်မူတဲ့ သူတော်ကောင်းတစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်လို့ လူအများက မိမိကို အသိအမှတ်ပြုတာကို အလိုမရှိ၊ ဒီလို အလိုနည်းပါးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ပရိယတ္တိ-အပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

၄။ **အဓိဂမအပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်** — ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဟာ သောတာပန်အစရှိတဲ့ အရိယာသူတော်ကောင်းအဆင့်သို့ ရောက်ရှိနေပေမယ့်လို့ မိမိကို သူတစ်ပါး က မိမိကို လူအများက အရိယာသူတော်ကောင်းတစ်ဦးပါလို့ အသိအမှတ် ပြုတာကို အလိုမရှိ၊ မိမိကို အရိယာသူတော်ကောင်း ဖြစ်ပါတယ်လို့ လူအများ သိအောင် သို့မဟုတ် သူတစ်ပါးသိအောင် ထုတ်ဖော်ပြောကြားလိုတဲ့ အလို ဆန္ဒကား ကင်းရှင်းလျက်ပဲ ရှိတယ်။ ဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို အဓိဂမအပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ မိမိရရှိထားတဲ့ လောကုတ္တရာ တရားထူး တရားမြတ်ကို သူတစ်ပါးသိမှာကို အလွန်ရှက်နိုးတော်မူတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာက အဓိဂမအပ္ပိစ္ဆအရာဝယ် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိနေတော်မူတဲ့ မဇ္ဈန္တိက မထေရ်မြတ်ကြီးအကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုထား ပါတယ်။

^{၁၁၆} (ဒီ၊ဌ၊ ၂၊၁၁၉။)

မဇ္ဈန္တိက မထေရ်မြတ်ကြီး

ဒီ မဇ္ဈန္တိက မထေရ်မြတ်ကြီးကတော့ ကိလေသာအာသဝေါ ကင်းစင် တော်မူပြီးတဲ့ ရဟန္တာအရှင်မြတ်ကြီး တစ်ပါး ဖြစ်တော်မူပါတယ်။ သို့သော် လည်း မထေရ်မြတ်ကြီး သုံးစွဲနေတော်မူတဲ့ သပိတ်တော်နှင့် ဝတ်ရုံထားတော် မူတဲ့ သင်္ကန်း (၃)ထည်တို့ကို တန်ဖိုးဖြတ်ကြည့်လိုက်လျှင် အားလုံးပေါင်း လိုက်ပါမှ **“အသပြာ တစ်မတ်မျှသာ”** ထိုက်တန်တဲ့ သပိတ် သင်္ကန်းတော်များ ဖြစ်ကြပါတယ်။ တန်ဖိုး အလွန်အလွန် နည်းပါးလွန်းလှတဲ့ အဖိုးမထိုက်တန်တဲ့ အညံ့စား သပိတ် သင်္ကန်းကိုသာလျှင် သုံးစွဲတော်မူလေ့ရှိခဲ့ပါတယ်။

ဓမ္မာသောကလို့လည်း ခေါ်ဆိုတဲ့ **အသောက** မင်းတရားကြီးကား တတိယ သင်္ဂါယနာတင်ပွဲကြီး ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ပဓာနအလှူဒါယကာကြီး တစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှာ သာသနာ့မျိုးစေ့ကို အောင်အောင် မြင်မြင် စတင်ကာ ကြံချစိုက်ပျိုးသွားတော်မူခဲ့တဲ့ ရဟန္တာအရှင်မြတ် အရှင်မဟာမဟိန္ဒ မထေရ်မြတ်ကြီးနှင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းမှာ ဘိက္ခုနီသာသနာ တော်ကို စတင်တည်ထောင်ထားတော်မူခဲ့တဲ့ ရဟန္တာအရှင်မ သံဃမိတ္တာ ထေရီမတို့ရဲ့ ဖခမည်းတော်ကြီးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီ အသောကမင်းတရား ကြီးဟာ အလွန်ကြီးကျယ်ခမ်းနားလှတဲ့ အသောကာရုံကျောင်းတိုက် တော်ကြီးကို ဆောက်လုပ်တော်မူပြီးနောက် တစ်နေ့မှာ ကျောင်းလွှတ်ပူဇော်ပွဲ ကြီးတစ်ခုကို ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ မဇ္ဈန္တိက မထေရ်မြတ်ကြီးကတော့ အဲဒီ ကျောင်းလွှတ်ပူဇော်ပွဲကြီးမှာ သိက္ခာဝါ အကြီးဆုံး သံဃာ့မထေရ်ကြီးတစ်ပါး ဖြစ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ မထေရ်မြတ်ကြီးမှာ အသောကမင်းတရားကြီးရဲ့ အလှူ ဒါနပွဲကြီးကို ချီးမြှောက်တော်မူလိုတဲ့ မွန်မြတ်တဲ့ ဆန္ဒဓာတ်တရားများ ထင်ရှား ရှိခဲ့ပါတယ်။ သို့သော် အဲဒီ အလှူဒါနပွဲကြီးကို ချီးမြှောက်တော်မူမည်ဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်ဖြင့် အလှူဒါနပွဲသို့ ကြွရောက်တော်မူသွားတဲ့အခါမှာ အလွန် ခေါင်းပါးလွန်းလှတဲ့ အလွန်တန်ဖိုးနည်းလွန်းလှတဲ့ အညံ့စားဖြစ်တဲ့ သင်္ကန်း တော်ကို ဝတ်ရုံကာ အညံ့စားဖြစ်တဲ့ သပိတ်တော်ကို စွဲကိုင်လျက် ကြွတော်မူ လေရာ . . . အလှူဒါနပွဲကို ကြီးကြပ်နေတဲ့ တာဝန်ရှိသူကြီးမင်းများက

၁၆၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အဆင့်အတန်း နိမ့်လွန်းလှတဲ့ အညံ့စားသင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံပြီးတော့ အညံ့စား သပိတ်ကို စွဲကိုင်ထားတာကို ကြည့်ပြီးတော့ အညံ့စား တောထွက်ကိုယ်တော် ကြီး တစ်ပါးလို့ ယူဆကာ “အရှင်ဘုရား . . . အလှူဒါနပွဲနဲ့ ခပ်လှမ်းလှမ်း သင့်တော်တဲ့တစ်နေရာမှာ ခဏလောက် စောင့်ဆိုင်းပြီး နေတော်မူပါ”လို့ လျှောက်ထားကြပါတယ်။ ဆိုလိုတာကတော့ အလှူအခမ်းအနား ပြီးတဲ့အခါမှ အကြွင်းအကျန်များကို လှူပေးပါမည်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို အဓိပ္ပာယ်မျိုးနှင့် တစ်နေရာမှာ ခေတ္တခဏ အလှူပွဲပြီးသည်အထိ စောင့်ဆိုင်း နေရန် ပြောကြားကြခြင်း ဖြစ်တယ်။ အလှူပွဲပြီးမှ သူတောင်းစားတွေကို ပေးလှူတဲ့ပုံစံမျိုးနဲ့ ပေးလှူလိုတဲ့သဘော ဖြစ်ပါတယ်။

မဇ္ဈန္တိက မထေရ်မြတ်ကြီးကတော့ ဒီလိုစဉ်းစားတော်မူပါတယ် . . “ငါကဲ့သို့သော ကိလေသာအာသဝေါ ကင်းကွာနေတဲ့ ရဟန္တာမထေရ်မြတ်ကြီး တစ်ပါးက အသောကမင်းတရားကြီးကဲ့သို့သော ဒီလို အလှူရှင်တစ်ဦးကို သာသနာတော်အတွက် အလွန်ကျေးဇူးကြီးမားလှတဲ့ ဒီလို အလှူဒါနပွဲ တစ်ခုမှာ ချီးမြှောက်မှုကို မပြုခဲ့ဘူးဆိုလျှင် အဘယ်ကဲ့သို့သော သူတော် ကောင်း တစ်ဦးဟာ ချီးမြှောက်သင့်တော့မှာလဲ. .” ဒီလို စဉ်းစားဆင်ခြင် တော်မူကာ တန်ခိုးအမျိုးမျိုးကို ဖန်ဆင်းနိုင်တဲ့ ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဏ်ရဲ့ အခြေခံ အကြောင်းရင်းဖြစ်တဲ့ ပါဒကဈာန်ကို ဝင်စားတော်မူကာ အဘိညာဏ်တန်ခိုး တော်ဖြင့် မြေကြီးထဲသို့ ငုပ်လျှိုးကြွသွားတော်မူပြီးနောက် သံယုဒထေရ်ကြီးရဲ့ နေရာသို့အရောက်မှာ မြေကြီးထဲမှ ထွက်ပေါ်တော်မူလာကာ သံယုဒထေရ် ကြီးအား လောင်းလှူပူဇော်တဲ့ဆွမ်းကို အလှူခံယူတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အလှူခံယူ တော်မူပြီးနောက် တစ်ဖန် အဘိညာဏ်တန်ခိုးတော်ဖြင့် မြေကြီးထဲသို့ ငုပ်လျှိုးကာ ပြန်ကြွသွားတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၁၁၇}

ဒီလို မဇ္ဈန္တိက မထေရ်မြတ်ကြီးဟာ ကိလေသာအာသဝေါ ကင်းစင်တော် မူတဲ့ ရဟန္တာစင်စစ် ဧကန်ပင် ဖြစ်တော်မူသော်လည်း မိမိကို လူများအပေါင်း

^{၁၁၇} (မ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊၄၅-၄၆။)

က ကိလေသာအာသဝေါ ကင်းကွာတော်မူတဲ့ ရဟန္တာအရှင်မြတ်ပါလို့ အသိအမှတ်ပြုတာကို အလိုရှိတော်မမူခဲ့ပါ။ ဒီလို အလိုမရှိတဲ့အတွက် အညံ့စားသပိတ်သင်္ကန်းကို အသုံးပြုကာ ခေါင်းခေါင်းပါးပါးနဲ့ နေထိုင်သီတင်းသုံးတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို အလိုနည်းပါးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို အဓိဂမအပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ — “မိမိကိုယ်ကို မိမိ လောကုတ္တရာ တရားထူး တရားမြတ်တွေကို ရရှိထားပြီးပါပြီ” လို့ ဒီလို ယူဆယုံကြည်နေတဲ့ ယောဂီသူတော်ကောင်းတွေဟာလည်း ဒီမဇ္ဈန္တိက မထေရ်မြတ်ကြီးရဲ့ထုံးကို အတုယူကာ လိုက်နာပြုကျင့်သင့်ကြပါတယ်။ ဒီလို လိုက်နာပြုကျင့်နေတဲ့ အလိုနည်းပါးတဲ့ အပ္ပိစ္ဆဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံနေတဲ့ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ သို့မဟုတ် ဆရာလေးတစ်ပါးဟာ သို့မဟုတ် သူတော်ကောင်းတစ်ဦးဟာ မဖြစ်ပေါ်သေးတဲ့ လာဘ်လာဘကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်စေတတ်ပါတယ်။ ဖြစ်ပေါ်လာပြီးတဲ့ လာဘ်လာဘကိုလည်း ထာဝရတည်တံ့အောင် ထာဝရအလှူဖြစ်အောင် အမြဲတမ်းလှူအောင် ပြုလုပ်နေသည်မည်တယ်။ တကယ်ပြုလုပ်နေတယ်လို့ ဆိုလိုတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီလို အလိုနည်းပါးခြင်းဆိုတဲ့ဂုဏ်နှင့် မိမိရဲ့ အတိုင်းအတာပမာဏကို သိရှိကာ မျှတရုံကိုသာ အလှူခံယူခြင်းဆိုတဲ့ အလှူခံရာ၌ အတိုင်းအရှည်ကို သိတတ်တဲ့ဂုဏ်တွေဟာ ရရှိပြီးဖြစ်တဲ့ အမြဲနိစ္စဘတ် လှူဒါန်းနေတဲ့ အလှူဒါနမျိုးတွေကို တည်တံ့အောင် လုပ်နေသလို ဖြစ်နေတယ်လို့သာ ဆိုလိုရင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒါတွင်မကသေးဘူး။ ဒီလို အပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဟာ အလှူရှင်ဒါယကာတို့ရဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို ကြည်လင်စေတတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးလည်း ဖြစ်တယ်။ နှစ်သက်ကျေနပ်စေတတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးလည်း ဖြစ်တယ်။ ဒီလို အပ္ပိစ္ဆဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံနေတဲ့ မျှတရုံ အနည်းငယ်လောက်ကိုသာ အလှူခံယူလေ့ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို သူတကယ်လက်တွေ့ကျင့်နေတဲ့ မျှတရုံလောက်ကိုသာ အလှူခံယူခြင်းဆိုတဲ့ ကျင့်ဝတ်ပဋိပတ်ကို ကြည့်ပြီးတော့ အလှူရှင်တွေက ကြည်ညိုလေးစားသွားကြတယ်။ ပို၍ပို၍ ထပ်ကာထပ်ကာ လှူဒါန်းလိုတဲ့ သဒ္ဓါတရားတွေလည်း

၁၆၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာကြတဲ့အတွက် ပို၍ပို၍လည်း ထပ်ကာထပ်ကာ လှူဒါန်းလာတတ်ကြပါတယ်။^{၁၁၈}

ယခုလို **အပ္ပိစ္ဆကထာ**ရဲ့ အောက်မှာ အလွန်ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရှည်လျားစွာ တင်ပြထားတဲ့ အကြောင်းအရာတွေကတော့ ရှောင်သင့်တဲ့ အကြောင်းအရာတွေနှင့် ဆောင်သင့်တဲ့အကြောင်းအရာတွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။ သာသနာတော်ကို မှီတင်းနေထိုင်နေကြတဲ့ တပည့်သာဝကတွေကို ဘုရားရှင်ဟာ ရှောင်သင့်တဲ့အကြောင်းအရာတွေကိုလည်း နည်းမျိုးစုံဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ရန် နည်းလမ်းကောင်းတွေကို ညွှန်ကြားပြသ ဆိုဆုံးမထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဆောင်သင့်တဲ့ အကြောင်းအရာဖြစ်တဲ့ သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်တွေကိုလည်း လိုက်နာပြုကျင့်နိုင်အောင် လိုက်နာပြုကျင့်လာအောင် နည်းမျိုးစုံဖြင့် ညွှန်ကြားပြသ ဆိုဆုံးမထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားပြသ ဆိုဆုံးမထားတော်မူခဲ့တဲ့အတိုင်း ရှောင်သင့်တဲ့အကြောင်းအရာတွေကို ရှောင်ကာ ဆောင်သင့်တဲ့အကြောင်းအရာတွေကို ဆောင်လျက် လိုက်နာပြုကျင့်ကြပါလို့ တိုက်တွန်းလိုက်ပါတယ်။

အပ္ပိစ္ဆကထာအကြောင်းကိုတော့ ရှည်လျားစွာ ရှင်းလင်းတင်ပြလို့တော့ ပြီးသွားပါပြီ။ သန္တုဒ္ဓိကထာစသည်တို့ကို ဆက်လက်ပြီးတော့ ဆွေးနွေးကြရအောင် . . ။

၂။ သန္တုဒ္ဓိကထာ - စရာင့်ရဲလွယ်ခြင်းနှင့် စပ်တဲ့ တရားစကား

ဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်ကို မှီတင်းနေထိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဆိုတာ ရရသမျှဆွမ်း ရရသမျှသင်္ကန်း ရရသမျှကျောင်းအိပ်ရာနေရာနဲ့ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲနိုင်တဲ့ စိတ်ထားမျိုးကို ခပ်များများ မွေးမြူပေးရတယ်။ ရရသမျှနဲ့ ရောင့်ရဲနိုင်လွယ်တဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကားမျိုးကိုလည်း ပြောဆိုတတ်ရမည်။ ရရသမျှဆွမ်းနှင့် မကျေနပ်နိုင်တဲ့စိတ်ထား မတင်းတိမ်

^{၁၁၈} (မ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊၄၆။)

နိုင်တဲ့စိတ်ထား၊ ရရသမျှသင်္ကန်း ရရသမျှကျောင်းအိပ်ရာနေရာ ရရသမျှ ဆေးပစ္စည်းနှင့် မရောင့်ရဲနိုင်တဲ့စိတ်ထား မတင်းတိမ်နိုင်တဲ့စိတ်ထား အပိုတွေ ထပ်ရှာဖွေနေတဲ့စိတ်ထား အပိုတွေ ထပ်စီမံဆောင်ရွက်နေတဲ့စိတ်ထား - ဒီစိတ်ထားမျိုးတွေကိုတော့ ဘုရားရှင်ဟာ အလွန်စက်ဆုပ်ရွံရှာတော်မူပါတယ်။ ဘုရားရှင် ရွံရှာစက်ဆုပ်တော်မူတဲ့ စိတ်နေစိတ်ထားမျိုးတွေ မိမိတို့ သန္တာန်မှာ မဖြစ်ပေါ်လာအောင် အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်ဖို့တော့ လိုပါတယ်။^{၁၉}

ဒီနေရာမှာ သန္တုဒ္ဓိဆိုတဲ့ စကားလုံးရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာများက ဂါထာတစ်ပုဒ်ဖြင့် ဒီလို ဆိုဆုံးမထားတော်မူခဲ့တယ်။

**အတိတ် နာနုသောစန္ဒော၊ နပ္ပဗ္ဗမနာဂတံ၊
ပစ္စုပ္ပန္နေန ယာပေန္တော၊ သန္တုဒ္ဓောတိ ပဝုစ္စတိ။^{၂၀}**

အတိတ်က ရရှိခဲ့ဖူးတဲ့ ပစ္စည်းလေးဖြာကိုလည်း အစဉ်တွေးကာ ဆွေးမနေတော့ဘဲ အနာဂတ်မှာရလတ္တံ့ ပစ္စည်းလေးပါးကိုလည်း အမျှော်ကြီး မျှော်ကာ တောင့်တမှုမပြုတော့ဘဲ ပစ္စုပ္ပန်မှာ ရရသမျှ ပစ္စည်းလေးဖြာဖြင့် မျှတနေထိုင်တတ်တဲ့ သူတော်ကောင်းကို ရောင့်ရဲလွယ်တဲ့ သန္တုဒ္ဓိတရား ထင်ရှားရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၂၁}

ဒီနေရာမှာ သန္တောသတရား (၁၂)ပါးအကြောင်းကို အကျဉ်းချုပ်ကာ ဆွေးနွေးကြရအောင် . . ။

သန္တောသတရား (၁၂) ပါး

ဆွမ်း သင်္ကန်း ကျောင်း ဆေးလို့ ပစ္စည်းလေးပါးရှိရာ တစ်ပါးတစ်ပါးမှာ

၁။ ယထာလာဘသန္တောသ = ရရသမျှနှင့် ရောင့်ရဲခြင်း

---

^{၁၉} (ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၀၇-၂၀၉။)   ^{၂၀} (ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၀၇။)

၁၇၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

၂။ ယထာဗလသန္တောသ = မိမိရဲ့ ခွန်အားဗလနှင့် မျှတတဲ့ ပစ္စည်းဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်း

၃။ ယထာသာရပ္ပသန္တောသ = မိမိနှင့် သာရပ္ပဖြစ်တဲ့ ပစ္စည်းဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်း
ဒီလို ရောင့်ရဲခြင်း (၃)မျိုးစီ ရှိကြတဲ့အတွက် အားလုံးပေါင်းလိုက်သော် သန္တောသတရား (၁၂)ပါး ဖြစ်ကြပါတယ်။

၁။ **သင်္ကန်း၌ ယထာလာဘသန္တောသ** — ဒီသာသနာတော်မှာ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ ကောင်းသည်ဖြစ်စေ မကောင်းသည်ဖြစ်စေ သင်္ကန်းကို ရရှိခဲ့လျှင် ရတဲ့သင်္ကန်းနှင့် ရောင့်ရဲတယ်။ နောက်ထပ် သင်္ကန်းရလိုကြောင်း တောင့်တမှု မရှိဘူး။ အကယ်၍ နောက်ထပ် သင်္ကန်းရခဲ့လျှင်လည်း အလျှူမခံ ယူဘူး။ ဒီလို ရရသမျှသင်္ကန်းဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်းကို ယထာလာဘသန္တောသလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

၂။ **သင်္ကန်း၌ ယထာဗလသန္တောသ** — မိမိက ခွန်အားနည်းပါးနေသည်ကတစ်ကြောင်း အနာရောဂါထူပြောနေသည်ကတစ်ကြောင်း ဒီလို အကြောင်းတွေကြောင့် လေးလံတဲ့ သင်္ကန်းကို ရရှိတဲ့အခါ မဝတ်ရုံ မသုံးဆောင်နိုင်တဲ့အတွက် ရင်းနှီးတဲ့ သီတင်းသုံးဖော်တစ်ဦးဦးထံမှာ အကောင်းအညံ့ ရွေးချယ်မှု မပြုတော့ဘဲ ပေါ့ပါးတဲ့ သင်္ကန်းဖြင့် လဲလှယ်ကာ သုံးစွဲခြင်း မျိုးကိုတော့ ယထာဗလသန္တောသ (= မိမိရဲ့ ခွန်အားဗလနှင့် မျှတတဲ့ သင်္ကန်းဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်း)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

၃။ **သင်္ကန်း၌ ယထာသာရပ္ပသန္တောသ** — ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ နှစ်ထပ်နှစ်လွှာပြုကာ ချုပ်လုပ်ထားတဲ့ အလွန်ကောင်းမွန်တဲ့ တန်ဖိုးကြီးမားလှတဲ့ အကောင်းစား သင်္ကန်းအမျိုးမျိုးတွေကို ရရှိတဲ့အခါ မိမိရရှိတဲ့ အကောင်းစား သင်္ကန်းတွေကို သံဃာ့ထေရ်ကြီးတို့အား လှူဒါန်းခြင်း၊ ပရိယတ် ပဋိပတ် နှစ်ဌာနတို့၌ အကြား+အမြင် ဗဟုသုတ များပြားတော်မူကြတဲ့ ရဟန်းတော်တို့အား လှူဒါန်းခြင်း၊ မကျန်းမာတဲ့ ရဟန်းတော်တို့အား လှူဒါန်းခြင်း၊ ခွန်အားနည်းပါးတဲ့ ရဟန်းတော်တို့အား လှူဒါန်းခြင်း၊

လာဘ်လာဘနည်းပါးတဲ့ ရဟန်းတော်တို့အား လှူဒါန်းခြင်းစသည်ဖြင့် သင့်တော်တဲ့ ရဟန်းတော်တို့အား သင့်တော်သလို ခွဲခြားလှူဒါန်းပြီးနောက် မိမိကိုယ်တိုင်ကတော့ ပံ့ပိုးကူညီကုသကုန်များကို ကောက်ယူကာ ဝတ်ရုံသုံးဆောင်ခြင်း၊ တခြားရဟန်းတော်တို့ရဲ့ သင်္ကန်းဟောင်းများကို အလှူခံယူကာ သုံးဆောင်ခြင်းကို ယထာသာရူပသန္တောသ (= မိမိနှင့် သာရူပဖြစ်တဲ့ သင်္ကန်းဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်း)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

၄။ **ဆွမ်း၌ ယထာလာဘသန္တောသ** — ဒီသာသနာတော်မှာ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ ညံ့တဲ့ဆွမ်းကိုပင်ဖြစ်စေ မွန်မြတ်တဲ့ဆွမ်းကိုပင်ဖြစ်စေ ရရသမျှဆွမ်းဖြင့် ကျေနပ်ရောင့်ရဲတယ်။ နောက်ထပ် ဆွမ်းကို မျှော်လင့်တောင့်တမှု မရှိဘူး၊ နောက်ထပ်ရပြန်လျှင်လည်း နောက်တစ်ကြိမ် ထပ်စားဖို့ အလှူမခံယူဘူး။ ဒီလို ရရသမျှဆွမ်းဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်းကို ယထာလာဘသန္တောသလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ဒီလို ရရသမျှနှင့် ရောင့်ရဲခြင်းဆိုတဲ့ ကျင့်စဉ်မျိုးကိုတော့ ဘုရားရှင်က အလွန်နှစ်ခြိုက်တော်မူပါတယ်။ ရတာနဲ့ မရောင့်ရဲနိုင်တဲ့အတွက် အလှူရှင်က လောင်းလှူလိုက်တဲ့ မုန့်ဟင်းခါးဟင်းရည်လောက်နှင့် မကျေနပ် မရောင့်ရဲနိုင်သေးတဲ့အတွက် ဟိုဟာ ဒီဟာတွေကို ထပ်ဆောင်းကာ မုန့်ဟင်းခါးဟင်းရည်ကို ကိုယ်တိုင်ချက်ပြီးတော့ ဇူဇူကပူဏ္ဏားကြီးရဲ့တပည့်ခံကာ တဝကြီး စားသုံးနေတာမျိုးကိုတော့ ဘုရားရှင်က အလွန်ရွံ့ရှာစက်ဆုပ်တော်မူပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ တရားနာပရိသတ်တွေ . . “ဟိုဟာ ဒီဟာတွေကို ထပ်ဆောင်းတယ်” ဆိုတာကို နားလည်သဘောပေါက်ကြရဲ့လား . . ? ဘုန်းကြီးကတော့ နားလည်ပြီးဖြစ်ကြတယ်လို့ ယူဆပါတယ်။

၅။ **ဆွမ်း၌ ယထာဗလသန္တောသ** — ဒီနေရာမှာ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ မကျန်းမမာ ဖြစ်နေတယ်။ မိမိနှင့် မသင့်တော်တဲ့ ကြမ်းတမ်းတဲ့ အဆီဩဇာနည်းပါးတဲ့ အာဟာရတွေကို စားသုံးခဲ့မည်ဆိုလျှင် အနာရောဂါတွေဟာ ပိုဆိုးလာနိုင်တဲ့ အခြေအနေမှာ ရှိနေတယ်။ ဒီလိုအခါမျိုးမှာ မိမိနှင့် မသင့်လျော်တဲ့

၁၇၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အာဟာရတွေကို မိမိနှင့်သဘာဝဖြစ်တဲ့ သီတင်းသုံးဖော် တစ်ပါးပါးထံမှာ သင့်လျော်တဲ့ အာဟာရဖြင့် လဲလှယ်ကာ ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်တော်မူပြီး နောက် သမဏဓမ္မအမည်ရတဲ့ သမထ ဝိပဿနာ ဘာဝနာတရားတွေကို ဆက်လက်ကာ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်တော်မူပါတယ်။ ဒီလို လဲလှယ်လို့ရရှိတဲ့ဆွမ်းမျှဖြင့် ကျေနပ်ရောင့်ရဲမှု ရှိခြင်းကို ယထာဗလသန္တောသ (= မိမိရဲ့ ကျန်းမာရေးစွမ်းအားနှင့် သင့်လျော်လျောက်ပတ်တဲ့ အာဟာရဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်း)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ယခုပြောခဲ့တဲ့ ပုံစံမျိုးလောက်နှင့် မရောင့်ရဲနိုင်သေးတဲ့အတွက် ပုံစံ အမျိုးမျိုးဖြင့် ထပ်မံချက်ပြုတ်ကာ သုံးစွဲစားသောက်ခြင်းမျိုးကိုတော့ ယထာ-ဗလသန္တောသလို့ မခေါ်ဆိုပါဘူး။ ဘုရားရှင် ရွံရှာစက်ဆုပ်တော်မူတဲ့ လုပ်ငန်း ခွင်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ပါတယ်။

၆။ **ဆွမ်း၌ ယထာသာရူပသန္တောသ** — ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ မွန်မြတ်တဲ့ ဆွမ်းခဲဖွယ်ဘောဇဉ်တွေကို ဝိနည်းတော်နှင့်အညီ အလှူခံလို့ ရရှိတော်မူပြန်တယ်။ သို့သော် ဒီလို မွန်မြတ်တဲ့ ဆွမ်းခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ဆိုတာ သံဃာ့ထေရ်ကြီးများ၊ ပရိယတ် ပဋိပတ် နှစ်ဌာနတို့၌ အကြား+အမြင် ဗဟုသုတများပြားတော်မူကြတဲ့ ရဟန်းတော်များ၊ ဂိလာနရဟန်းတော်များ၊ ခွန်အားနည်းပါးတဲ့ ရဟန်းတော်များ၊ သံဃာ့ဝန်ဆောင်ရဟန်းတော်များ စတဲ့ ရဟန်းတော်တို့နှင့်သာ သင့်တင့်လျောက်ပတ်ပါတယ်လို့ နှလုံးပိုက်ကာ ထိုကဲ့သို့သော ရဟန်းတော်တို့အား သင့်တော်သလို လှူဒါန်းပြီးနောက် ထိုရဟန်းတော်တို့ထံမှ ရရှိတဲ့ ဆွမ်းကိုဖြစ်စေ၊ ဆွမ်းခံဝတ်ဖြင့် ရရှိတဲ့ မိဿက ဘတ်လို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ပတ္တပိုက်ဆွမ်းကိုဖြစ်စေ ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်ကာ မိမိနှင့် သာရူပဖြစ်ရာဆွမ်းဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်းကို ယထာသာရူပသန္တောသလို့ ခေါ်ဆို ပါတယ်။

၇။ **ကျောင်း၌ ယထာလာဘသန္တောသ** — ဒီသာသနာတော်မှာ ဘုရားရှင်က သံယိကကျောင်းအဆောက်အဦးများကို ထေရ်စဉ်ဝါလိုက်

အတိုင်း ကျောင်းကောင်းကျောင်းမြတ်တို့ကို ရွေးချယ်စိစစ်ကာ သုံးစွဲခြင်းကို ခွင့်ပြုထားတော်မူပါတယ်။ ဆိုလိုတာကတော့ အကောင်းဆုံးကျောင်းမှာ ဝါအကြီးဆုံး ရဟန်းတော်က သီတင်းသုံးပါ။ အညံ့ဆုံးကျောင်းမှာ ဝါအငယ်ဆုံး ရဟန်းတော်က သီတင်းသုံးပါ။ ဒီလို ထေရ်စဉ်ဝါလိုက်အတိုင်း ကျောင်းကောင်း ကျောင်းမြတ် ရွေးချယ်စိစစ်ကာ သီတင်းသုံးရန် ပညတ်ထားတော်မူပါတယ်။ သို့သော် နောက်တစ်နေ့မှာ ပို၍ ဝါကြီးတဲ့ မထေရ်ကြီးတစ်ပါး ထိုကျောင်းတိုက် ကို ထပ်မံ ဆိုက်ရောက်လာခဲ့မည်ဆိုလျှင် အကောင်းဆုံး ကျောင်းကို အသင့် ရောက်ရှိလာတဲ့ ဝါအကြီးဆုံး မထေရ်ကြီးအား လဲလှယ်ကာ သီတင်းသုံးစေ ရပါတယ်။ ပထမသီတင်းသုံးတဲ့ ဝါအကြီးဆုံး ရဟန်းတော်က ဒုတိယ အကောင်းဆုံးဖြစ်တဲ့ နောက်တစ်ကျောင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ သီတင်းသုံး ရပြန်ပါတယ်။ ဒီလို ထေရ်ကြီး ဝါကြီး အာဂန္တုက ရဟန်းတော်များ အသစ် ရောက်လာတိုင်း ရောက်လာတိုင်း ကျောင်းများကို ထေရ်စဉ်ဝါလိုက်အတိုင်း အကောင်းအမြတ် ရွေးချယ်ကာ နေရာ ပြောင်းကာ ပြောင်းကာ သီတင်းသုံးရ ပါတယ်။ ဒီလို နေထိုင်ပုံနည်းစနစ်ကတော့ ဘုရားရှင် ချမှတ်ပေးသွားတော်မူတဲ့ သံဃိကကျောင်းမှာ နေထိုင်သီတင်းသုံးပုံ စနစ်ဟောင်း တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ သာသနာတော်ကို မှီတင်းနေထိုင်ကြတဲ့ ရဟန်းတော်တိုင်း ရဟန်းတော် တိုင်းဟာ ဒီနေထိုင်ပုံနည်းစနစ် သိက္ခာပုဒ်တော်ကို ရှိသေစွာ လိုက်နာကျင့်သုံး ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ သာသနာ့နွယ်ဝင် သီလရှင်တွေနှင့် ယောဂီသူတော်စင် တွေလည်း ဒီနည်းစနစ်ကို လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ပါက ငါ့နေရာ ငါ့ကျောင်းလို့ စွဲနေတဲ့ အစွဲတွေလည်း တဖြည်းဖြည်း လျော့ပါးသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ ယခုလို ကျောင်းတွေကို ဝေဖန်လိုက်တဲ့အခါ အညံ့စားဖြစ်တဲ့ သစ်ရွက်မိုးကျောင်းငယ်တစ်ခုကို ရရှိတယ်ဆိုကြပါစို့ . . . ၊ ထိုရဟန်းတော်ဟာ မိမိရရှိတဲ့ ကျောင်းဖြင့်သာလျှင် ကျေနပ်ရောင့်ရဲနေတယ်၊ နောက်ထပ် ပိုကောင်းတဲ့ ကျောင်းတစ်ဆောင် ရရှိဖို့ဆိုတဲ့ ဒီလို အလိုဆန္ဒ တွေဟာ သူ့ရဲ့ စိတ်အစဉ်မှာ မဖြစ်ပေါ်ခဲ့ဘူး။ အကယ်၍ အာဂန္တု အသစ် အသစ်တွေ ရောက်လာလို့ ကျောင်းတွေကို ထပ်ကာထပ်ကာ ဝေဖန်လိုက်တဲ့

၁၇၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အခါ ထိုရဟန်းတော်က သိက္ခာဝါကြီးနေတဲ့အတွက် ကျောင်းကောင်းကောင်း တစ်ဆောင်ကို ရရှိခဲ့မည်ဆိုလျှင်လည်း အဲဒီရဟန်းတော်က မိမိထံသို့ အသင့် ရောက်ရှိလာတဲ့ ထိုကျောင်းကောင်းကောင်းကို မယူတော့ဘဲ မိမိရဲ့ မူလ သစ်ရွက်မိုးကျောင်းငယ်မှာသာ ကျေကျေနပ်နပ်ဖြင့် ရောင့်ရဲကာ သီတင်းသုံး နေထိုင်တယ်။ ဒီလို ရောင့်ရဲခြင်းမျိုးကို ယထာလာဘသန္တောသ (= ရရသမျှ သော ကျောင်းဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်း)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ မရောင့်ရဲနိုင်တဲ့ စိတ်နေ စိတ်ထားတွေကို တိုက်ဖျက်နေတဲ့ ကြည်ညိုဖွယ် ဂုဏ်ယူဖွယ်ကောင်းတဲ့ စနစ်ဟောင်း တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ဝိနည်းစူဠဝါအဋ္ဌကထာ^{၁၂၀} ကျောင်းအိပ်ရာနေရာ ခွဲခြား ဝေဖန်ပေးတဲ့အပိုင်းမှာ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းမှာ သီတင်းသုံးတော်မူကြတဲ့ ရှေးရှေး မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ရဲ့ ကြည်ညိုဖွယ် ဂုဏ်ယူဖွယ် အတုယူဖွယ် ကောင်းလှတဲ့ သံဃိကကျောင်းမှာ နေထိုင်ပုံနည်းစနစ်တစ်ခုကို ဖော်ပြထားတော်မူပါတယ်။ ရှေးရှေးမထေရ်မြတ်ကြီးတွေဟာ - **“ဘုန်းကြီးမဲ့ တစ်လည်းတိုက်”**ဆိုတဲ့ ပုံစံမျိုးနဲ့ လှူသမျှပစ္စည်းတွေကို အများကြီး သိမ်းပိုက်ကာ သာသနာတော်မှာ နေထိုင်တဲ့ နည်းစနစ်မျိုးကို အထူး ရှောင်ရှားတော်မူလေ့ ရှိကြပါတယ်။ မိမိ ရရှိလာတဲ့ လာဘ်လာဘပစ္စည်းတွေကို သင့်တော်တဲ့ သီတင်းသုံးဖော်တို့အား လှူဒါန်းခြင်း၊ အရပ်လေးမျက်နှာမှ ဒီကျောင်းတိုက်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူဆဲ ဆိုက်ရောက်တော်မူလတ္တံ့ ဖြစ်တော်မူကြတဲ့ သံဃာတော်တို့ အသုံးပြုပါရန် ဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်ဖြင့် သံဃာ့ဘဏ္ဍာတော်ထိန်းပုဂ္ဂိုလ်များထံ အပ်နှံကာ လှူဒါန်းထားခြင်း စသည်ဖြင့် စွန့်လွှတ်ကာ **“သပတ္တဘာရ”** . . “ငှက်များဟာ မိမိရဲ့အတောင်ကိုသာလျှင် သယ်ဆောင်ကာ အလိုရှိရာအရပ်ကို ပျံသန်း သွားလာနေထိုင်သလို . . အလားတူပဲ ပရိက္ခရာ (၈)ပါးဆိုတဲ့ အတောင်

^{၁၂၀} ဇမ္ဗူဒီပေ ပန ဧကစ္စေ ဘိက္ခု။ “သေနာသနံ နာမ မဉ္ဇဋ္ဌာနံ ဝါ ပိဋဋ္ဌာနံ ဝါ ကိပ္ပိဒေဝ ကဿစိ သပ္ပိယံ ဟောတိ၊ ကဿစိ အသပ္ပိယ”န္တိ အာဂန္တုကာ ဟောန္တု ဝါ မာ ဝါ၊ ဒေဝသိကံ သေနာသနံ ဂါဟေန္တိ။ အယံ ဥတုကာလေ သေနာသနဂ္ဂါဟော နာမ။ (ဝိနည်းစူဠဝါ၊ဋ္ဌ၊၆၇။)

ဝန်ထုပ်ကို ထမ်းဆောင်ကာ အရပ်လေးမျက်နှာ အလိုရှိရာအရပ်ကို ကြွသွား
တော်မူခြင်းဆိုတဲ့ **“ပေါ့ပါးတဲ့ အသက်မွေးမှု ရှိခြင်း ကျင့်ဝတ်ပဋိပတ်”**ကို
အရိုအသေ ဖြည့်ကျင့်လေ့ ရှိတော်မူကြပါတယ်။ ဒီလို ပေါ့ပါးတဲ့ အသက်မွေးမှု
ရှိနေကြတဲ့အတွက် အာဂန္တုအသစ် ရောက်လာသည်ဖြစ်စေ မရောက်လာ
သည်ဖြစ်စေ နေ့စဉ်ပင် ကျောင်းအိပ်ရာနေရာ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဆိုတဲ့ ကျင့်ဝတ်
ကို ဆောင်ရွက်တော်မူကြပါတယ်။ ဦးတည်ချက်ကတော့ နေရာတစ်ခုကို
“ငါနေရာ ငါအခန်း ငါကျောင်း”ဆိုတဲ့ အစွဲတွေကို ဖြုတ်ချင်တာကလည်း
တစ်ကြောင်း၊ နေရာတိုင်း သို့မဟုတ် အခန်းတိုင်း သို့မဟုတ် ကျောင်းတိုင်းဟာ
ရဟန်းတော် တစ်ပါးအတွက် သပ္ပာယ်မျှတမှု ရှိသော်လည်း ရှိလေရာတယ်၊
မရှိသော်လည်း ဖြစ်လေရာတယ် - ဒီလို သပ္ပာယ်မျှတမှု သပ္ပာယ်မမျှတမှုတို့ကို
အပြောင်းအလဲ ပြုလုပ်လိုတာကလည်း တစ်ကြောင်း — ဒီလို အကြောင်းတွေ
ကြောင့် နေ့စဉ် ကျောင်းအိပ်ရာနေရာ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းကို ပြုတော်မူကြခြင်း
ဖြစ်ပါတယ်။ နေရာစွဲ ကျောင်းစွဲကို တိုက်ဖျက်တော်မူတဲ့ စနစ်ကောင်းတစ်ခုပဲ
ဖြစ်ပါတယ်။

၈။ **ကျောင်း၌ ယထာဗလသန္တောသ** — ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ
ကျန်းမာရေးချို့တဲ့နေတယ်၊ အနာရောဂါအမျိုးမျိုးဖြင့် နှိပ်စက်ခံနေရတယ်။
မိမိလက်ရှိသီတင်းသုံးရာကျောင်းမှာ ဆက်လက်နေထိုင်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် ကျန်းမာ
ရေးက ပို၍ပို၍ ချို့တဲ့ကာ အနာရောဂါတွေက ပို၍ပို၍ ဆိုးလာတယ်။
ဒီလိုအခါမျိုးမှာ မိမိနှင့် သဘာဝဖြစ်တဲ့ မိတ်ဆွေ သီတင်းသုံးဖော် တစ်ပါးရဲ့
ကျောင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ ကျောင်းချင်း လဲလှယ်ပြီးတော့ သီတင်းသုံးလျက်
ရဟန်းတရားတွေကို ဆက်လက် ပွားများအားထုတ်တယ်။ ဒီလို မိမိရဲ့
ကျန်းမာရေးစွမ်းအားနှင့် မျှတတဲ့ ကျောင်းကို ပြောင်းရွှေ့ကာ သီတင်းသုံးရ
ခြင်းဖြင့် ကျေနပ်ရောင့်ရဲမှုမျိုးကို ရရှိခဲ့တယ်။ ဒီလို ကျေနပ်ရောင့်ရဲခြင်းကို
ယထာဗလသန္တောသ (= မိမိရဲ့ ကျန်းမာရေးစွမ်းအားနှင့် မျှတတဲ့ ကျောင်းဖြင့်
ရောင့်ရဲခြင်း)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

၉။ **ကျောင်း၌ ယထာသာရူပသန္တောသ** — ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ ကျောင်းတိုက်တစ်ခုကို ရောက်ရှိသွားတဲ့အခါ မိမိက ထေရ်ကြီး ဝါကြီး ဖြစ်တဲ့ အတွက် ဘုန်းကံကြီးမားသူတို့သာ ရထိုက်တဲ့ အကောင်းဆုံး လိုဏ်ဂူကျောင်း ကို ရရှိတယ်။ ဒီလို ကျောင်းကောင်းကောင်းတွေဟာ သမထ ဝိပဿနာ ဘာဝနာစတဲ့ ကုသိုလ်တရားတွေရဲ့အပေါ်မှာ မေ့မေ့လျော့လျော့ နေထိုင်ဖို့ရန် အကြောင်းရင်းတစ်ခု ဖြစ်နေတယ်လို့ သူက သဘောပေါက်နေတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ? ကျောင်းအပေါ်မှာ နှစ်သက်မှု သာယာမှုဟာ အနည်းငယ်မျှ သော်လည်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒီလို နှစ်သက်သာယာမှု ဖြစ်နေခြင်း ဟာ မိမိ ပွားများအားထုတ်ရမည့် သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာ ကုသိုလ်တရား တို့အပေါ်မှာ ခေတ္တခဏ မေ့လျော့နေခြင်း တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို သဘောပေါက်နေတဲ့အတွက် ထိုကျောင်းကို မိမိက မခံယူဘဲ အခြား ထေရ်ကြီး ဝါကြီး တစ်ပါးပါးကို ဖြစ်စေ၊ ဗဟုသုတများပြားတဲ့ ရဟန်းတော်တစ်ပါးပါးကို ဖြစ်စေ၊ ဂိလာနရဟန်းတော်တစ်ပါးပါးကို ဖြစ်စေ၊ ခွန်အားနည်းပါးတဲ့ ရဟန်းတော်တစ်ပါးပါးကို ဖြစ်စေ၊ လာဘ်လာဘ နည်းပါး တဲ့ ရဟန်းတော်တစ်ပါးပါးကို ဖြစ်စေ သင့်တော်တဲ့ ရဟန်းတော်တစ်ပါးပါးကို ထိုကျောင်းကို ခံယူစေကာ မိမိက သစ်ရွက်မိုးကျောင်းငယ်စတဲ့ အညံ့စား ကျောင်းတစ်ကျောင်းကျောင်းကို ခံယူကာ ရဟန်းတရားတွေကို ကြိုးစား အားထုတ်ခြင်းဖြင့် ကျေနပ်ရောင့်ရဲနေတယ်။ ဒီလိုရောင့်ရဲခြင်းမျိုးကို ယထာ- သာရူပသန္တောသ (= မိမိနှင့် သာရူပဖြစ်ရာကျောင်းဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်း)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

အလွန်ကြည်ညိုဖွယ်ကောင်းလှတဲ့၊ စိတ်ဓာတ်သာယာအေးချမ်းမှု သဘောတရားကို အများဆုံး အကူအညီ အထောက်အပံ့ပေးနေတဲ့ ကျင့်ဝတ် ပဋိပတ်ကောင်း စိတ်နေစိတ်ထားကောင်း တစ်မျိုးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ကျင့်ဝတ်မျိုးကို ကြည်ညိုတတ်ကြစမ်းပါလို့ တိုက်တွန်းလိုက်ပါတယ်။

၁၀။ **ဆေး၌ ယထာလာဘသန္တောသ** — ဒီသာသနာတော်မှာ ရဟန်း-
တော်တစ်ပါးဟာ တန်ဖိုးရှိတဲ့ ဆေးကိုပင်ဖြစ်စေ၊ တန်ဖိုးမရှိတဲ့ ဆေးကိုပင်
ဖြစ်စေ၊ အလွန်မွန်မြတ်တဲ့ ဆေးကိုပင်ဖြစ်စေ၊ အဆီအနှစ် ခေါင်းပါးတဲ့
အာနိသင်ညံ့တဲ့ ဆေးကိုပင်ဖြစ်စေ ရရှိတဲ့အခါ မိမိမှာ ထင်ရှားရှိနေတဲ့
ရောဂါကို ပျောက်ကင်းစေနိုင်တဲ့ ဆေးသာမှန်လျှင် ရရှိတဲ့ ဆေးနဲ့ ကျေနပ်
တယ်။ နွားကျင်ငယ်ပုပ်ဖြင့် စိမ်ထုံထားအပ်တဲ့ ဖန်ခါးသီးလို ဆေးက မိမိ
ရောဂါကို ပျောက်ကင်းစေနိုင်ခဲ့လျှင် ဒီလိုဆေးမျိုးလောက်နဲ့ပဲ ရောင့်ရဲ
တင်းတိမ်မှုရှိတယ်။ ရောဂါပျောက်ကင်းရိုးမှန်လျှင် ရလွယ်တဲ့ တန်ဖိုးနည်းပါး
တဲ့ ဆေးဖြင့်သာ ရောင့်ရဲတဲ့သူဖြစ်တယ်။ နောက်ထပ် ဆေးအမျိုးမျိုးကို
လိုလားတောင့်တမှု မရှိ၊ ရရှိသော်လည်း အလှူမခံ။ ဒီလို ရောင့်ရဲခြင်းဟာ
ယထာလာဘသန္တောသ (= ဆေးပစ္စည်း၌ ရရသမျှဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်း)လို့
ခေါ်ဆိုပါတယ်။

၁၁။ **ဆေး၌ ယထာဗလသန္တောသ** — ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ မိမိ
ရောဂါပျောက်ကင်းရေးအတွက် ဆီကို အလိုရှိနေတယ်။ သို့သော် မိမိကို
တင်လဲကိုသာလှူတဲ့သူ ရှိနေပြန်တယ်။ ဒီရဟန်းတော်ဟာ မိမိနှင့် သဘာဝ
ဖြစ်နေတဲ့ သီတင်းသုံးဖော် ရဟန်းတော်တစ်ပါးထံကို ချဉ်းကပ်ကာ မိမိမှာရှိတဲ့
တင်လဲကို ဒီရဟန်းတော်အား ပေးလှူကာ ဒီရဟန်းတော်ထံမှာရှိနေတဲ့ ဆီကို
အလှူခံယူပြီးနောက် ဆေးဖော်စပ်ကာ သုံးစွဲလျက် ရဟန်းတရားတွေကို
ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်တော်မူပါတယ်။ ဟိုဟိုဒီဒီ လိုက်ပြီးတော့
အလှူခံမှု မပြုဘဲ ခုလို ရရှိတဲ့ဆေးနဲ့ပဲ ကျေနပ်ရောင့်ရဲခြင်းကို ယထာဗလ-
သန္တောသ (= မိမိစွမ်းအားနှင့် အညီ ရရှိတဲ့ ဆေးပစ္စည်းဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်း)
လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

၁၂။ **ဆေး၌ ယထာသာရပ္ပသန္တောသ** — ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ
ရှေးရှေးအတိတ်ဘဝများက ပြုစုပျိုးထောင် ဆည်းပူး စုဆောင်းထားခဲ့ဖူးတဲ့
ကုသိုလ်ပါရမီ ဘုန်းကံအရှိန်အဝါတွေဟာ အလွန်အားကောင်းနေတဲ့အတွက်
ကြောင့် ထောပတ် ဆီဥ ပျားရည် တင်လဲစတဲ့ အလွန်မွန်မြတ်တဲ့ ဆေးတွေကို

၁၇၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ရရှိတော်မူလေ့ရှိပါတယ်။ ထိုရဟန်းတော်ဟာ ဒီလိုမွန်မြတ်တဲ့ ဆေးပစ္စည်း အမျိုးမျိုးတွေကို သံဃာထေရ်ကြီးများ၊ ပရိယတ် ပဋိပတ် နှစ်ဌာနတို့၌ အကြား+အမြင် ဗဟုသုတများပြားတော်မူကြတဲ့ ရဟန်းတော်များ၊ ဂိလာန ရဟန်းတော်များ၊ ခွန်အားနည်းပါးတဲ့ ရဟန်းတော်များ၊ လာဘ်လာဘ နည်းပါးတဲ့ ရဟန်းတော်များ စတဲ့ သီတင်းသုံးဖော် သံဃာတော်တို့အား လှူဒါန်းပြီးနောက် မိမိကိုယ်တိုင်ကတော့ တန်ဖိုးနည်းပါးတဲ့ မိမိနဲ့ သာရုပ္ပ ဖြစ်နေတဲ့ ဆေးလောက်ကိုသာ သုံးစွဲတော်မူလေ့ရှိပါတယ်။ ဒီလို ရောင့်ရဲလွယ် ခြင်းမျိုးကို ယထာသာရုပ္ပသန္တောသ (= မိမိနှင့် သာရုပ္ပဖြစ်ရာ ဆေးပစ္စည်းဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်း)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ဒီလို ရဟန်းတော်မျိုးကို အလှူရှင်တစ်ဦးက နွားကျင်ငယ်ပုပ်ဖြင့် စိမ်ထုံ ထားအပ်တဲ့ ဖန်ခါးသီးဆေးတွေကို ခွက်တစ်ခုထဲမှာ ထည့်ကာ စတုမဓုဆေး တွေကိုလည်း အခြားခွက်တစ်ခုထဲမှာ ထည့်ပြီးတော့ ယင်းခွက်နှစ်ခုတို့ကို ကိုင်ဆောင်လျက် . . . “အရှင်ဘုရား . . . အလိုရှိရာဆေးကို အလှူခံယူတော် မူပါ” – ဒီလို လျှောက်ထားခဲ့မည်ဆိုလျှင် ဒီဆေးနှစ်မျိုးထဲက ဘယ်ဆေးကိုပဲ ဖြစ်ဖြစ် သုံးစွဲခဲ့လျှင် မိမိမှာ ထင်ရှားရှိနေတဲ့ ရောဂါလည်း ပျောက်ကင်းသည် မှန်ပါက နွားကျင်ငယ်ပုပ်ဖြင့် စိမ်ထုံထားအပ်တဲ့ ဖန်ခါးသီးဆေးကိုသာ ရွေးချယ်တော်မူပါတယ်။ အကြောင်းကတော့ ဒီနွားကျင်ငယ်ပုပ်ဖြင့် စိမ်ထုံ ထားအပ်တဲ့ ဖန်ခါးသီးဆေးဟာ ဘုရားရှင် ချီးမွမ်းမြှောက်စားတော်မူတဲ့ ဆေးလည်း ဖြစ်တယ်။ ရဟန်းပြုခဲ့စဉ် အချိန်အခါတုန်းက သိမ်ထဲမှာပဲ ဆရာ သမားတွေက ဘုရားရှင်ညွှန်ကြားထားတော်မူတဲ့အတိုင်း “သင်ဟာ . . . နွားကျင်ငယ်ပုပ်ဖြင့် စိမ်ထုံထားအပ်တဲ့ ဇီးဖြူသီး ဖန်ခါးသီးစတဲ့ ဆေးကို အမှီပြုပြီးတော့ ရဟန်းတရားတွေကို ပွားများအားထုတ်ရမည်” – ဒီလို ဆိုဆုံးမတော်မူခဲ့ပါတယ်။ မိမိကလည်း “**အာမ ဘန္တေ**” ဆိုပြီးတော့ ပဋိညာဉ် ဝန်ခံချက်စကား လျှောက်ထားခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို မိမိရဲ့ ပဋိညာဉ်ခံဝန်ချက်နှင့် အညီ “**ငါဟာ နွားကျင်ငယ်ပုပ်ဖြင့် စိမ်ထုံထားအပ်တဲ့ ဖန်ခါးသီးဆေးကိုသာ**” သုံးစွဲတော့မည်လို့ ဆုံးဖြတ်ချက်ချကာ စတုမဓုဆေးကို အလှူမခံယူဘဲ

နွားကျင်ငယ်ပုပ်ဖြင့် စိမ်ထုံထားအပ်တဲ့ ဖန်ခါးသီးဆေးကိုသာ အလှူခံယူတော်
မူတယ်။ ဒီလိုရဟန်းတော်မျိုးကိုတော့ ယထာသာရူပသန္တောသ (= မိမိနှင့်
သာရူပဖြစ်တဲ့ ဆေးပစ္စည်းဖြင့် ရောင့်ရဲလွယ်တဲ့) သူတော်ကောင်းအပေါင်း
တို့တွင် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိနေတဲ့ ပရမသန္တုဋ္ဌ = အမြတ်ဆုံး သန္တုဋ္ဌ
တရား ထင်ရှားရှိသူလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

သန္တုဋ္ဌိကထာဆိုတာ

သာသနာတော်မှာ မှီတင်းနေထိုင်တဲ့ သူတော်ကောင်းတွေကို ဒီလို ရရ
သမျှနှင့် ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း စတဲ့ သန္တောသတရားအမျိုးမျိုးတွေနှင့် ပြည့်ပြည့်
စုံစုံ ဖြည့်ကျင့်နေထိုင်ရန် ဘုရားရှင်က နည်းမျိုးစုံဖြင့် ညွှန်ကြားပြသ ဆိုဆုံးမ
ထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ တရားဘာဝနာတွေကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများ
အားထုတ်နေတဲ့ သူတော်ကောင်းတစ်ဦးဟာ ဒီသန္တောသတရား အမျိုးမျိုး
တွေရဲ့ အကျိုးဂုဏ်အင်အာနိသင်တွေကို ထင်ရှားဖော်ပြနေတဲ့ တရားစကား၊
သန္တောသတရား ထင်ရှားမရှိကြတဲ့ အကြိစ္စ (= အလွန် အလိုကြီးမားသူ)،
ပါပိစ္ဆ (= ယုတ်မာတဲ့ အလိုဆိုးရှိသူ)، မဟိစ္ဆ (= အလိုရမ္မက် များပြားသူ)တို့
ရရှိခံစားရမည့် အပြစ်အာဒီနဝ ဒုက္ခမျိုးစုံနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကား -
ဒီလို သန္တောသတရားတွေရဲ့ အကျိုးဂုဏ်အင်အာနိသင်တွေကိုလည်း ထင်ရှား
ဖော်ပြနေတဲ့ သန္တောသတရားထင်ရှားမရှိသူတို့ရဲ့ အပြစ်အာဒီနဝတွေကို
လည်း ထင်ရှားဖော်ပြနေတဲ့ တရားစကားအမျိုးမျိုးတွေကို သန္တုဋ္ဌိကထာ
(= ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကား)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

အာရောဂျပရမာ လာဘာ၊ သန္တုဋ္ဌိပရမံ ဓနံ။

ဝိဿာသပရမာ ဉာတိ၊ နိဗ္ဗာနံ ပရမံ သုခံ။^{၁၂၂}

၁။ အနာရောဂါ ကင်းခြင်းကတော့ အမြတ်ဆုံးသော လာဘ်လာဘ
ဖြစ်တယ်။

(အာရောဂျပရမာ လာဘာ)

---

^{၁၂၂} (ဓမ္မပဒ၊ ၄၃။ ဂါထာ၊ ၂၀၄။)

၁၈၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

- ၂။ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းကတော့ အမြတ်ဆုံးသော စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဖြစ်တယ်။
(သန္တုပ္ပိပရမံ ဓနံ)
၃။ ချစ်ကျွမ်းဝင်သူကတော့ အမြတ်ဆုံးသော ဆွေမျိုး ဖြစ်တယ်။
(ဝိဿာသပရမာ ဉာတိ)
၄။ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကတော့ အမြတ်ဆုံးသော ချမ်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။
(နိဗ္ဗာနံ ပရမံ သုခံ)

**၃၊ ပဓိဝေကကထာ - ကင်းဆိတ်မှု ဝိဝေကသုံးဖြာနှင့် စပ်တဲ့
တရားစကား**

ဒီနေရာမှာ ဝိဝေက သုံးမျိုး ရှိပါတယ်။

- (က) ကာယဝိဝေက = တစ်ပါးထီးတည်း တစ်ကိုယ်ထီးတည်း နေထိုင်ခြင်း၊
(ခ) စိတ္တဝိဝေက = လောကီဈာန်သမာပတ် (လောကုတ္တရာဈာန် သမာပတ်)တွေကို ဝင်စားကာ နီဝရဏ ကိလေသာအညစ်အကြေး အမျိုးမျိုးတို့မှ ကင်းဆိတ်နေတဲ့ စိတ်ဖြင့် နေထိုင်ခြင်း၊^{၁၂၃}
(ဂ) ဥပဓိဝိဝေက = ဥပဓိ လေးဖြာတို့မှ ကင်းဆိတ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံ ပြု၍ နေထိုင်ခြင်း . .

ပေါင်းလိုက်တော့ ဝိဝေက သုံးပါး ဖြစ်တယ်။ ဒီ (၃)မျိုးကို ထပ်ပြီးတော့ ရှင်းလင်းကြရအောင် . . ။

ကာယဝိဝေက — ဒီသာသနာတော်မှာ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ . . တောကျောင်း၊ တောင်ကျောင်း၊ သစ်ပင်ရင်းကျောင်း၊ ချောက်ကမ်းပါး၊ လိုဏ်ဂူ၊ သုသာန်၊ တောအုပ်၊ လွင်တီးခေါင်၊ ကောက်ရိုးပုံ စတဲ့ ဆိတ်ငြိမ်တဲ့ ကျောင်းအိပ်ရာနေရာတွေကို မှီဝဲကာ တစ်ကိုယ်ရေ တစ်ကာယ နေထိုင်လေ့ ရှိတယ်။ အပါင်းအဖော်တွေနှင့် ကင်းကင်းရှင်းရှင်း နေထိုင်လေ့ရှိတယ်။

---

^{၁၂၃} **စိတ္တဝိဝေကောတိ** အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌ၊ ၁၂၄၅။)

တစ်ပါးတည်း သွားတယ်၊ တစ်ပါးတည်း ရပ်တယ်၊ တစ်ပါးတည်း ထိုင်တယ်၊ တစ်ပါးတည်း အိပ်တယ်၊ တစ်ပါးတည်း ဆွမ်းခံသွားတယ်၊ တစ်ပါးတည်း ဆွမ်းခံရွာမှ ပြန်လာတယ်၊ တစ်ပါးတည်း ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်မှာ နေထိုင်တယ်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း အာရုံပေါ်မှာ စိတ်ဓာတ်ကို ဆောက်တည်ထားကာ တစ်ပါးထီးတည်း စကြိုကြွလေ့ရှိတယ်၊ တစ်ပါးထီးတည်း ကျောင်းဝင်းထဲမှာ လှည့်လည်သွားလာလေ့ရှိတယ်၊ တစ်ပါးထီးတည်း သီတင်းသုံးလေ့ရှိတယ်၊ တစ်ပါးထီးတည်း ဣရိယာပုထ်ကို မျှတအောင် စောင့်ရှောက်ကာ တရားဘာဝနာကို ကြိုးစားအားထုတ်လေ့ရှိတယ်၊ ဒီလို တစ်ပါးထီးတည်း နေထိုင်တာမျိုးကိုတော့ ကာယဝိဝေက (= တစ်ကိုယ်ရေ တစ်ကာယ ကင်းကင်း ရှင်းရှင်း နေထိုင်ခြင်း)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

သွားလည်း တစ်တွဲတွဲ၊ ရပ်လည်း တစ်တွဲတွဲ၊ ထိုင်လည်း တစ်တွဲတွဲ၊ အိပ်လည်း တစ်တွဲတွဲ၊ စားလည်း တစ်တွဲတွဲ စသည်ဖြင့် တစ်တွဲတွဲလုပ်နေတဲ့ အလုပ်မျိုးကို ဘုရားရှင်ဟာ နှစ်ခြိုက်တော်မူပါတူး။ တစ်ပါးထီးတည်း တစ်ကိုယ်ထီးတည်း အပေါင်းအဖော်တွေနှင့် ကင်းကင်းရှင်းရှင်း နေထိုင်တဲ့ လုပ်ငန်းမျိုးကိုသာ ဘုရားရှင်ဟာ နှစ်ခြိုက်တော်မူပါတယ်။

စိတ္တဝိဝေက — နောက်တစ်ခု . . စိတ္တဝိဝေကအကြောင်းကို ပြောကြရအောင် . . ။

အာရုံ ငါးပါး ကာမဂုဏ်တရားတို့အပေါ်မှာ လိုလားတပ်မက်မှု ကာမစ္ဆန္ဒ နှိပ်ရဏ၊ သက်ရှိသက်မဲ့ ကာမဝတ္ထုအစုစုတို့အပေါ်၌ ဖျက်ဆီးပစ်လိုမှု သို့မဟုတ် သူတစ်ပါးတို့ ဂုဏ်သိက္ခာကျအောင် ဖျက်ဆီးလိုမှု ဗျာပါဒ်နှိပ်ရဏ၊ ဘာဝနာလုပ်ငန်းခွင်မှ စိတ်ဓာတ် တွန့်ဆုတ်နေမှု ပျင်းရိမှု ထိနမိဒ္ဓနှိပ်ရဏ၊ ဘာဝနာလုပ်ငန်းခွင်အာရုံမှ ပြင်ပအာရုံအမျိုးမျိုးတွေမှာ စိတ်ဓာတ် ပျံ့လွင့်ပြေးသွားနေမှု + ပြုပြီးဒုစရိုက်အမျိုးမျိုး မပြုမိလိုက်တဲ့ သုစရိုက်အမျိုးမျိုးတို့ အပေါ်မှာ နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်နေမှုဆိုတဲ့ ဥဒ္ဓစ္စ+ကုက္ကုစ္စနှိပ်ရဏ၊ ရတနာသုံးတန် ကံ-ကံရဲ့အကျိုးတရား စသည်တို့အပေါ်မှာ ဟုတ်လေသလား

၁၈၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

မဟုတ်လေသလား၊ ယခုလိုခေတ်မှာ ဈာန်သမာပတ်တွေ ရမှရနိုင်ပါ့မလား မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တွေကို ရမှရနိုင်ပါ့မလား စသည်ဖြင့် သို့လောသို့လော တွေးတောယုံမှားမှု ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏ - ဒီနီဝရဏ ငါးပါးကတော့ ဈာန်မဂ်ဖိုလ် တရားတွေကို မရအောင် တားမြစ်နှောင့်ယှက် ပိတ်ဆို့ထားတတ်တဲ့ ကိလေသာ အပိတ်အဖုံးတွေ ဖြစ်ကြတယ်။

မိမိတို့ရဲ့ စိတ်အစဉ်မှာ ဒီနီဝရဏကိလေသာ အညစ်အကြေးတွေမှ ကင်းဆိတ်သွားအောင် ကင်းဆိတ်ရာ ကင်းဆိတ်ကြောင်းဖြစ်တဲ့ ပထမဈာန် သမာပတ်ကို ဝင်စားလျက် နေထိုင်ခြင်းကို စိတ္တဝိဝေကလို့ ခေါ်ဆိုတယ်။ ဝိတက် ဝိစာရတို့မှ ကင်းဆိတ်ရာဖြစ်တဲ့ ဒုတိယဈာန်သမာပတ်ကို၊ ပီတိမှ ကင်းဆိတ်ရာဖြစ်တဲ့ တတိယဈာန်သမာပတ်ကို၊ သုခဒုက္ခမှ ကင်းဆိတ်ရာ ဖြစ်တဲ့ စတုတ္ထဈာန်သမာပတ်ကို ဝင်စားလျက် နေထိုင်ခြင်းကိုလည်း စိတ္တ ဝိဝေကလို့ ခေါ်ဆိုတယ်။

နောက်တစ်ခုကတော့ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို ဝင်စားလျက် နေထိုင်မည်ဆိုလျှင် ရူပသညာ နာနတ္ထသညာ ပဋိပသညာတွေမှ ကင်းဆိတ် နေတယ်။ ရူပသညာဆိုတာကတော့ ပထဝီကသိုဏ်းမှသည် အာလောက ကသိုဏ်းသို့တိုင်အောင် ကိုးမျိုးသော ကသိုဏ်းရုပ်တွေကို အာရုံယူပြီး ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ရူပါဝစရဈာန်တွေနဲ့ ယှဉ်တွဲနေတဲ့ သညာကို **ရူပသညာ**လို့ ခေါ်ဆိုတယ်။ ရူပါရုံ သဒ္ဓါရုံ ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့ကို အာရုံပြုကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြတဲ့ သက်ဆိုင်ရာဝတ္ထုနှင့် သက်ဆိုင်ရာအာရုံတို့ ထိခိုက်ခြင်း ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဥပမာ - စက္ခုဝတ္ထုနှင့် ရူပါရုံ၊ သောတဝတ္ထုနှင့် သဒ္ဓါရုံ၊ ဃာနဝတ္ထုနှင့် ဂန္ဓာရုံ၊ ဇိဝှိဝတ္ထုနှင့် ရသာရုံ၊ ကာယဝတ္ထုနှင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ တို့ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ စက္ခုဒွါရဝီထိ သောတဒွါရဝီထိ ဃာနဒွါရဝီထိ ဇိဝှိဒွါရဝီထိ ကာယဒွါရဝီထိတွေရဲ့အတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ကာမာဝစရစိတ်တွေနဲ့ ယှဉ်တွဲနေတဲ့ အဆင်း ရူပါရုံကို မှတ်သားတဲ့ ရူပသညာ၊ အသံ သဒ္ဓါရုံကို မှတ်သားတဲ့ သဒ္ဓသညာ၊ အနံ့ ဂန္ဓာရုံကို မှတ်သားတဲ့ ဂန္ဓသညာ၊ အရသာ ရသာရုံကို မှတ်သားတဲ့ ရသသညာ၊ အတွေ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ

ကို မှတ်သားတဲ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ - ဒီသညာအမျိုးမျိုးကိုတော့ ဝတ္ထုနှင့် အာရုံတို့ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြတဲ့ သညာတွေ ဖြစ်နေကြတဲ့အတွက် **ပဋိယသညာ**လို့ ခေါ်ဆိုတယ်။ မနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ်လို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ကာမာဝစရကုသိုလ် အကုသိုလ် ဝိပါက် ကိရိယာစိတ်တွေ ရှိကြတယ်။ ဒီစိတ်တွေဟာ ရူပါရုံ သဒ္ဓါရုံ ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ဓမ္မာရုံလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ အာရုံအမျိုးမျိုးတွေကို အာရုံပြုကြတဲ့အတွက် ယင်းစိတ်တွေနဲ့ ယှဉ်တွဲနေတဲ့ သညာကို အာရုံအမျိုးမျိုး ရှိနေတဲ့ **နာနတ္ထသညာ**လို့ ခေါ်ဆိုတယ်။ အာရုံအမျိုးမျိုးရှိနေတဲ့ ထူးထွေကွဲပြားတဲ့ သညာလို့ ဆိုလိုတယ်။^{၁၂၄}

အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို ဝင်စားနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ ယင်း အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်စိတ်က ပထဝီကသိုဏ်းရုပ်စတဲ့ ကသိုဏ်းရုပ်ကို နှလုံးမသွင်းတော့ဘဲ ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာပြီးမှ ရရှိလာတဲ့ အနန္တအာကာသလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိတဲ့ ကောင်းကင်ပညတ်ကိုသာ အာရုံပြုနေတဲ့အတွက် ရူပါဝစရဈာန်တွေနှင့် ရူပါဝစရဈာန်တွေရဲ့ အာရုံမှလည်း ဆိတ်သုဉ်းနေတယ်။ ရူပသညာ ပဋိယသညာ နာနတ္ထသညာတို့မှလည်း ဆိတ်သုဉ်းနေတယ်။ ဒီလို ဆိတ်သုဉ်းနေတဲ့အတွက်ကြောင့် အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်စိတ်ကိုလည်း စိတ္တဝိဝေကလို့ ခေါ်ဆိုတယ်။ အလားတူပဲ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်သို့ ဆိုက်ရောက်နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်မှ ဆိတ်သုဉ်းနေတယ်။ အာကိဉ္စညာယတနဈာန်သို့ ဆိုက်ရောက်နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်မှ ဆိတ်သုဉ်းနေတယ်။ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်သို့ ဆိုက်ရောက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ အာကိဉ္စညာယတနဈာန်မှ ဆိတ်သုဉ်းနေတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန် အာကိဉ္စညာယတနဈာန် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်တွေကို ဝင်စားလျက် နေထိုင်ခြင်းကိုလည်း စိတ္တဝိဝေကလို့ ခေါ်ဆိုတယ်။^{၁၂၅}

^{၁၂၄} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၃၂၄။)

၁၈၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီလို စိတ္တဝိဝေကနယ်ပယ်မှာ သီတင်းသုံးနေထိုင်နေခြင်းကိုလည်း မြတ်စွာဘုရား နှစ်ခြိုက်တော်မူပါတယ်။ အချိန်တွေ ဖြုန်းပြီးတော့ အကျိုး မရှိတဲ့ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်နဲ့ မဆက်စပ်တဲ့ စကားအမျိုးမျိုးတွေကို ပြောဆိုကာ နေထိုင်နေခြင်းမျိုးကိုတော့ ဘုရားရှင်သည် အမြဲ ရွံရှာစက်ဆုပ်တော်မူ ပါတယ်။

မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိတော်နှင့်^{၁၂၅} မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာတို့မှာတော့^{၁၂၆} ခုပြောခဲ့တဲ့ ဈာန်သမာပတ် ရှစ်ပါးတွင်သာမက လောကုတ္တရာစိတ်တွေ ကိုလည်း မိမိတို့ ပယ်ရှားရမည့် ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ ကိလေသာတို့မှ ကင်းဆိတ် နေကြတဲ့အတွက် စိတ္တဝိဝေကလို့ ခေါ်ဆိုကြောင်း ရှင်းလင်းတင်ပြထားတော် မူပါတယ်။

သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ် — ခန္ဓာ (၅)ပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့အပေါ်၌ ငါ သူတစ်ပါး ယောက်ျား မိန်းမ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ လူ နတ် ဗြဟ္မာ စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းယုံကြည်မှု (= အယူမှားမှု)، အသက်ကောင် လိပ်ပြာကောင် ဝိညာဏ် ကောင် အတ္တကောင်လို့ စွဲလမ်းယုံကြည်မှု (= အယူမှားမှု) . . ဆိုတဲ့ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိသံယောဇဉ် (= ဒိဋ္ဌာနုသယ)၊ ရတနာသုံးတန် ကံ-ကံရဲ့ အကျိုးတရား စသည်တို့အပေါ်၌ ဟုတ်လေသလား မဟုတ်လေသလား၊ ယခုလိုခေတ်မှာ ဈာန်သမာပတ်တွေ ရမှရနိုင်ပါ့မလား၊ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တွေကို ရမှရနိုင်ပါ့ မလား စသည်ဖြင့် သို့လောသို့လော တွေးတောယုံမှားမှု (= ဝိစိကိစ္ဆာ သံယောဇဉ် = ဝိစိကိစ္ဆာနုသယ)၊ “နွားအကျင့် ခွေးအကျင့် စသည်တို့ဖြင့် ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ်နိုင်တယ် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ်မြောက် နိုင်တယ်” လို့ ဒီလို အမှားမှား အယွင်းယွင်း သုံးသပ်တတ်တဲ့ သီလဗ္ဗတပရာ မာသသံယောဇဉ် - ဆိုတဲ့ ကိလေသာတွေကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းကိလေသာ

---

^{၁၂၅} (မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိတော်၊ ၁၀၈-၁၀၉။)
^{၁၂၆} စိတ္တဝိဝေကောတိ မဟဂ္ဂတလောကုတ္တရစိတ္တာနံ ကိလေသေဟိ သုညဘာဝေါ တုစ္ဆဘာဝေါတိ အတ္ထော။ (မဟာနိဒ္ဒေသ၊ ၄၅၊ ၈၈။)

တို့နှင့် တူသောတည်ရာအာရုံ ရှိနေကြတဲ့ (တဒေကဋ္ဌ) ယင်းကိလေသာတို့ နောက်သို့ အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါနေကြတဲ့ (တဒနုဝတ္ထက) ကိလေသာ အပေါင်းအဖော်တွေနှင့် ယင်းကိလေသာတွေနဲ့ စိတ္တက္ခဏတစ်ခုအတွင်းမှာ အတူယှဉ်တွဲဖြစ်နေကြတဲ့ အကုသိုလ်ခန္ဓာတွေကိုလည်းကောင်း - ဒီအကုသိုလ် တရားအားလုံးကို အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရတရားလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ယင်းအကုသိုလ်တရားအားလုံးကို **သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်**က အကြွင်းမဲ့ ပယ်ရှားထားပြီးဖြစ်တဲ့အတွက် **သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်**ဟာ အဇ္ဈတ္တ သင်္ခါရလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ယင်းအကုသိုလ်တရားအားလုံးမှ ကင်းဆိတ်နေတယ်။ အလားတူပဲ သောတာပတ္တိဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားနေတဲ့ သောတာပန် အရိယာသူတော်ကောင်းရဲ့ သန္တာန်မှာလည်း အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ယင်းအကုသိုလ်တရားအားလုံးတို့မှ ကင်းဆိတ်လျက်ပဲ ရှိပါတယ်။

သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ် — ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းတဲ့ ကာမရာဂသံယောဇဉ် (= ကာမရာဂါနုသယ)နှင့် ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းတဲ့ ပဋိယသံယောဇဉ် (= ပဋိယာနုသယ) - ဆိုတဲ့ ကိလေသာတွေကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းကိလေသာတို့နှင့် တူသောတည်ရာအာရုံ ရှိနေကြတဲ့ (တဒေကဋ္ဌ) ယင်းကိလေသာတွေရဲ့ နောက်ကို အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါနေကြတဲ့ (တဒနုဝတ္ထက) ကိလေသာ အပေါင်းအဖော်တွေနှင့် ယင်းကိလေသာတွေနဲ့ စိတ္တက္ခဏတစ်ခုအတွင်းမှာ အတူယှဉ်တွဲဖြစ်နေကြတဲ့ အကုသိုလ်ခန္ဓာတွေကိုလည်းကောင်း - ဒီအကုသိုလ် တရားအားလုံးကို အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရတရားလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းတဲ့ ယင်းအကုသိုလ်တရား အားလုံးကို **သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်**က ပယ်ရှားထားပြီးဖြစ်တဲ့အတွက် **သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်**ဟာ အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းတဲ့ ယင်းအကုသိုလ်တရား အားလုံးတို့မှ ကင်းဆိတ်နေတယ်။ အလားတူပဲ သကဒါဂါမိဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားနေတဲ့ သကဒါဂါမိအရိယာသူတော်ကောင်းရဲ့ သန္တာန်မှာလည်း အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းတဲ့ ယင်းအကုသိုလ်တရား အားလုံးတို့မှ ကင်းဆိတ်လျက်ပဲ ရှိပါတယ်။

အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ် — သိမ်မွေ့နူးညံ့နေတဲ့ ကာမရာဂသံယောဇဉ် (= ကာမရာဂါနုသယ)နှင့် သိမ်မွေ့နူးညံ့နေတဲ့ ပဋိယသံယောဇဉ် (= ပဋိယာနုသယ) - ဆိုတဲ့ ကိလေသာတွေကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းကိလေသာတို့နှင့် တူသောတည်ရာအာရုံ ရှိနေကြတဲ့ (တဒေကဋ္ဌ) ယင်းကိလေသာတွေရဲ့ နောက်ကို အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါနေကြတဲ့ (တဒနုဝတ္ထက) ကိလေသာ အပေါင်းအဖော်တွေနှင့် ယင်းကိလေသာတွေနဲ့ စိတ္တက္ခဏတစ်ခုအတွင်းမှာ အတူယှဉ်တွဲဖြစ်နေကြတဲ့ အကုသိုလ်ခန္ဓာတွေကိုလည်းကောင်း - ဒီအကုသိုလ် တရားအားလုံးကို အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရတရားလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ သိမ်မွေ့နူးညံ့တဲ့ ယင်းအကုသိုလ်တရားအားလုံးကို **အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်**က အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ပယ်ရှားထားပြီးဖြစ်တဲ့ အတွက် **အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်**ဟာ အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ သိမ်မွေ့နူးညံ့တဲ့ ယင်းအကုသိုလ်တရားအားလုံးတို့မှ ကင်းဆိတ်နေတယ်။ အလားတူပဲ အနာဂါမိဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားနေတဲ့ အနာဂါမိအရိယာသူတော်ကောင်း ရဲ့ သန္တာန်မှာလည်း အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရလို့ခေါ်ဆိုတဲ့ သိမ်မွေ့နူးညံ့တဲ့ ယင်း အကုသိုလ်တရားအားလုံးတို့မှ ကင်းဆိတ်လျက်ပဲ ရှိပါတယ်။

အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် — ရူပဘဝအပေါ်မှာ တွယ်တာမက်မောနေတဲ့ ရူပရာဂသံယောဇဉ်နှင့် အရူပဘဝအပေါ်မှာ တွယ်တာမက်မောနေတဲ့ အရူပ ရာဂသံယောဇဉ်ဆိုတဲ့ ဘဝရာဂါနုသယ၊ စိတ်ဓာတ်တက်ကြွ ထောင်လွှားခြင်း မာနသံယောဇဉ် (= မာနာနုသယ)، စိတ်ဓာတ်ပျံ့လွင့်မှု ဥဒ္ဓစ္စသံယောဇဉ်၊ သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားတွေကို မသိမှု ပြောင်းပြန်လှန်ကာ ယောက်ျား မိန်းမ စသည်ဖြင့် အမှားတွေကို သိနေမှု အဝိဇ္ဇာသံယောဇဉ် (= အဝိဇ္ဇာနုသယ) - ဆိုတဲ့ ကိလေသာတွေကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းကိလေသာတို့နှင့် တူသောတည်ရာအာရုံ ရှိနေကြတဲ့ (တဒေကဋ္ဌ) ယင်းကိလေသာတွေရဲ့ နောက်ကို အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါနေကြတဲ့ (တဒနုဝတ္ထက) ကိလေသာ အပေါင်းအဖော်တွေနှင့် ယင်းကိလေသာတွေနဲ့ စိတ္တက္ခဏတစ်ခုအတွင်းမှာ အတူယှဉ်တွဲဖြစ်နေကြတဲ့ အကုသိုလ်ခန္ဓာတွေကိုလည်းကောင်း - ဒီအကုသိုလ်

တရားအားလုံးကို အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရတရားလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ယင်းအကုသိုလ်တရားအားလုံးကို **အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်**က အကြွင်း အကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ပယ်ရှားထားပြီးဖြစ်တဲ့အတွက် **အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်** ဟာ အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ယင်းအကုသိုလ်တရားအားလုံးတို့မှ ကင်းဆိတ်နေတယ်။ အလားတူပဲ အရဟတ္တဖလသမာပတိကို ဝင်စားတော်မူ နေတဲ့ ရဟန္တာအရိယာသူတော်ကောင်းရဲ့ သန္တာန်မှာလည်း အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ယင်းအကုသိုလ်တရားအားလုံးတို့မှ ကင်းဆိတ်လျက်ပဲ ရှိပါတယ်။

ဒါတွင်မကသေးဘူး၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်က အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင် အောင် ပယ်ရှားလိုက်ပြီးဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်တရား (= အကုသိုလ်ခန္ဓာ) အားလုံးကို အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရတရားလို့ ခေါ်ဆိုထားတဲ့အတွက် ယင်းအဇ္ဈတ္တ သင်္ခါရ (= အကုသိုလ်ခန္ဓာ)မှ ထောက်ဆကာ ကြွင်းကျန်နေကြတဲ့ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားအားလုံးတို့ကို (အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ သင်္ခါရတရား တွေပဲ ဖြစ်ချင်ဖြစ်ကြပါစေ၊ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်မှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ သင်္ခါရတရား တွေပဲ ဖြစ်ချင်ဖြစ်ကြပါစေ အားလုံးကိုပဲ) ‘ဗဟိဒ္ဓ သဗ္ဗနိမိတ္တ’ (= ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရ တရားတွေ)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဟာ ယင်းအဇ္ဈတ္တသင်္ခါရ အမည်ရတဲ့ အကုသိုလ်ခန္ဓာနှင့် ‘ဗဟိဒ္ဓ သဗ္ဗနိမိတ္တ’ အမည်ရတဲ့ ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရ တရားအားလုံးတို့မှ ကင်းဆိတ်လျက်ပဲ ရှိနေပါတယ်။ အလားတူပဲ အရဟတ္တ ဖလသမာပတိကို ဝင်စားတော်မူနေတဲ့ ရဟန္တာအရှင်မြတ်ရဲ့ သန္တာန်မှာလည်း ယင်းအဇ္ဈတ္တသင်္ခါရအမည်ရတဲ့ အကုသိုလ်ခန္ဓာနှင့် ‘ဗဟိဒ္ဓ သဗ္ဗနိမိတ္တ’ အမည် ရတဲ့ ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရတရားအားလုံးတို့မှ ကင်းဆိတ်လျက်ပဲ ရှိနေပါတယ်။^{၁၂၇}

သို့သော် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာတို့မှာတော့^{၁၂၈} အရိယမဂ်ဉာဏ် (၄)ပါးလုံးတို့မှာပဲ — မိမိတို့ဆိုင်ရာ အရိယမဂ်တရား အသီးအသီးက ပယ်ရှားထားပြီးဖြစ်တဲ့ အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရအမည်ရတဲ့ အကုသိုလ်

^{၁၂၇} (မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိတော်၊ ၁၀၈-၁၀၉။ ပဋိသံ၊ ၆၆-၆၇။)

^{၁၂၈} (ပဋိသံ၊ ၆၆-၆၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၃၂၁-၃၂၂။)

၁၈၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ခန္ဓာအားလုံးနှင့် ‘ဗဟိဒ္ဓ သဗ္ဗနိမိတ္တ’ အမည်ရတဲ့ ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရတရားအားလုံးတို့မှ ကင်းဆိတ်နေကြောင်းကို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အလားတူပဲ လေးမျိုးသော ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ဖလသမာပတ်အသီးအသီးကို ဝင်စားတော်မူနေကြတဲ့ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အရိယာသူတော်ကောင်းတွေရဲ့ သန္တာန်မှာလည်း ဖလသမာပတ်အသီးအသီးအခိုက်မှာ မိမိတို့ဆိုင်ရာ အရိယမဂ်တရားအသီးအသီးက ပယ်ရှားထားပြီးဖြစ်တဲ့ အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရအမည်ရတဲ့ အကုသိုလ်ခန္ဓာအသီးအသီးနှင့် ‘ဗဟိဒ္ဓ သဗ္ဗနိမိတ္တ’ အမည်ရတဲ့ ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရတရားအားလုံးတို့မှ ကင်းဆိတ်လျက်ပဲ ရှိနေပါတယ်။

အကြောင်းပြချက်ကတော့ ဒီလိုပါ။ အရိယမဂ်ဉာဏ်အားလုံးတို့နှင့် အရိယဖိုလ်ဉာဏ်အားလုံးတို့ဟာ သဗ္ဗသင်္ခါရသမထအမည်ရတဲ့ သင်္ခါရတရားအားလုံးတို့မှ ငြိမ်းအေးရာဖြစ်တော်မူတဲ့ အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို၊ သဗ္ဗပုဗ္ဗိသုဒ္ဓိအမည်ရတဲ့ ဥပဓိလေးဖြာတို့ကို စွန့်လွှတ်ရာဖြစ်တဲ့ ဥပဓိလေးဖြာတို့မှ ကင်းဆိတ်ရာဖြစ်တဲ့ အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို အသီးအသီး အာရုံပြုကာ ဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ လောကုတ္တရာတရားထူး တရားမြတ်တွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ မိမိတို့ရဲ့ အာရုံဖြစ်တဲ့ အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးဟာလည်း သင်္ခါရတရားအားလုံးတို့မှ ကင်းဆိတ်လျက်ပဲ ရှိနေပါတယ်။ မိမိတို့ဆိုင်ရာ အရိယမဂ်ဉာဏ်အသီးအသီး ဖြစ်ခိုက်မှာလည်း ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အရိယမဂ် စိတ်စေတသိက်တွေသာ ဖြစ်ခွင့်ရှိကြတဲ့အတွက် အခြားသင်္ခါရတရားတွေလည်း ဖြစ်ခွင့်မရှိကြတဲ့အတွက် ပြောခဲ့ပြီးတဲ့ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရ အမည်ရတဲ့ အကုသိုလ် ခန္ဓာအသီးအသီးနှင့် ‘ဗဟိဒ္ဓ သဗ္ဗနိမိတ္တ’ အမည်ရတဲ့ ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရတရားအားလုံးတို့မှ ကင်းဆိတ်လျက်ပဲ ရှိနေပါတယ်။ အလားတူပဲ အရိယဖိုလ်ဉာဏ်အသီးအသီး ဖြစ်ခိုက်မှာလည်း ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အရိယဖိုလ် စိတ်စေတသိက်တွေသာ ထင်ရှားဖြစ်နေကြတဲ့အတွက် အခြားသင်္ခါရတရားတွေလည်း ဖြစ်ခွင့်မရှိကြတဲ့အတွက် ပြောခဲ့ပြီးတဲ့ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အဇ္ဈတ္တသင်္ခါရအမည်ရတဲ့ အကုသိုလ်ခန္ဓာအသီးအသီးနှင့် ‘ဗဟိဒ္ဓ သဗ္ဗနိမိတ္တ’ အမည်ရတဲ့

ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရတရားအားလုံးတို့မှ ကင်းဆိတ်လျက်ပဲ ရှိနေပါတယ်။

ဒီလောကုတ္တရာစိတ်တွေကတော့ အကောင်းဆုံးသော အမြတ်ဆုံးသော ဘုရားရှင် အနှစ်ခြိုက်ဆုံး ဖြစ်တော်မူတဲ့ စိတ္တဝိဝေကတရားတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ယခုလို အဆင့်အတန်း မြင့်မားလှတဲ့ စိတ္တဝိဝေကနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကားတွေကို ဆွေးနွေးနေတာ တိုင်ပင်နေတာ ပြောကြားနေတာ တွေကိုလည်း ဘုရားရှင်က နှစ်ခြိုက်တော်မူပါတယ်။ ကြားလည်း ကြားလိုတဲ့ သဘော ရှိတော်မူပါတယ်။

ဘုရားရှင်ဘက်ကတော့ မိမိတည်ထောင်ထားတော်မူတဲ့ သာသနာတော် ကို မှီတင်းနေထိုင်ကြတဲ့ တပည့်သာဝကတွေဟာ ယခုလို အဆင့်အတန်း မြင့်မားလှတဲ့ စိတ္တဝိဝေကနယ်ပယ်မှာ နေထိုင်သီတင်းသုံးနေတာကို နှစ်ခြိုက် တော်မူပါတယ်။ မြင်လည်း မြင်တော်မူလိုပါတယ်။ နေထိုင်သီတင်းသုံးနိုင်တဲ့ သူတော်ကောင်းတွေ ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက်လည်း ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာ ထပ်ကာ တိုက်တွန်းတော်မူခဲ့ပါတယ်။

“ချစ်သားရဟန်းတို့... ဤသည်တို့ကတော့ .. သစ်ပင်ရင်းကျောင်းတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ ဤသည်တို့ကတော့ .. ဆိတ်ငြိမ်တဲ့ တောကျောင်း တောင် ကျောင်းတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ ချစ်သားရဟန်းတို့... ဒီလို သစ်ပင်ရင်းကျောင်း တွေမှာ နေထိုင်ပြီးတော့ ဒီလိုဆိတ်ငြိမ်တဲ့ တောကျောင်း တောင်ကျောင်းတွေ မှာ နေထိုင်ပြီးတော့ လောကီဈာန် လောကုတ္တရာဈာန်တွေကို ဝင်စားကာ သင်ချစ်သားတို့ရဲ့သန္တာန်မှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်တွေကို လောင်ကျွမ်းသွားအောင် ရှို့မြှိုက်ကြစမ်းပါ။ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာ ကုသိုလ်တရားတို့၌ မေ့မေ့လျော့လျော့ ပေါ့ပေါ့ဆဆ မနေထိုင်ကြပါကုန်လင့်၊ နောင်သောအခါ သေခါနီးကာလကျမှ မကောင်းတဲ့ အာရုံနိမိတ်တွေ ထင်လာ တဲ့အတွက် “ငါတော့ မှားခဲ့လေပြီပေါ့”လို့ စိတ်နှလုံး မသာမယာ မဖြစ်ကြပါ ကုန်လင့် .. ။ ဒီအဆုံးအမကတော့ သင်ချစ်သားတို့အတွက် ငါဘုရားရှင်

၁၉၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

တို့က ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဆိုဆုံးမနေတဲ့ အဆုံးအမ (= အနုသာသနီ) တရားစကားတော်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။”^{၁၉}

ဒီလို ဘုရားရှင်က ထပ်ကာထပ်ကာ တိုက်တွန်းတော်မူခဲ့ပါတယ်။

နောက်တစ်ခု — ဥပဓိဝိဝေကအကြောင်းကို ပြောကြရအောင် . . ။

ဥပဓိ လေးဖြာတို့မှ ကင်းဆိတ်နေတဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို ဥပဓိ ဝိဝေကလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဥပဓိ လေးဖြာဆိုတာကတော့ ကာမူပဓိ ခန္ဓူပဓိ ကိလေသူပဓိ အဘိသင်္ခါရူပဓိတို့ ဖြစ်ကြတယ်။

အဆင်း အသံ အနံ့ အရသာ အတွေ့အထိလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ အာရုံငါးပါး ကာမဂုဏ်တရားတွေကို — ယင်းအာရုံအသီးအသီးတို့အပေါ်၌ တွယ်တာ မက်မောမှု သာယာနှစ်သက်မှု ကာမတဏှာလျှင် အကြောင်းရင်းခံ ရှိနေတဲ့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ခံစားမှု သောမနဿ (= သုခဝေဒနာ)ရဲ့ တည်ရာဖြစ်လို့ **ကာမူပဓိ**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတွေကို — ယင်းခန္ဓာလျှင် အကြောင်းရင်းခံ ရှိနေတဲ့ ပဋိသန္ဓေတည်နေရခြင်း ဇာတိဒုက္ခ၊ အိုရခြင်း ဇရာဒုက္ခ၊ ဖျားနာရခြင်း ပျာဓိဒုက္ခ၊ သေကျေပျက်စီးရခြင်း မရဏဒုက္ခ၊ အိုနာသေရေး ဒုက္ခဘေးမှ ကင်းဝေးရန် အလိုရှိပါသော်လည်း တောင့်တပါသော်လည်း အလိုရှိတိုင်း တောင့်တတိုင်း မရနိုင်တဲ့အတွက် စိတ်ဆင်းရဲရခြင်းဒုက္ခ၊ ချစ်နှစ်သက်အပ်တဲ့ သတ္တဝါ သင်္ခါရတွေနှင့် ကွေကွင်းခွဲခွာရလို့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ စိတ်ဆင်းရဲရခြင်း ဒုက္ခ၊ မချစ်မနှစ်သက်အပ်တဲ့ သတ္တဝါ သင်္ခါရတွေနှင့် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံ နေရလို့ ဖြစ်ပေါ်လာရတဲ့ စိတ်ဆင်းရဲရခြင်းဒုက္ခ၊ သက်ရှိ သက်မဲ့ ကာမဝတ္ထု အစုစုတွေ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးမှုကို အကြောင်းပြုကာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ စိုးရိမ်

---

^{၁၉} ဧတာနိ ဘိက္ခဝေ ရုက္ခမူလာနိ၊ ဧတာနိ သုညာဂါရာနိ၊ ဈာယထ ဘိက္ခဝေ မာ ပမာဒတ္ထ၊ မာ ပတ္တာ ဝိပ္ပဋိသာရိနော အဟုဝတ္ထ။ အယံ ဝေါ အမှာကံ အနုသာသနီ။ (မ၊၁၊၁၆၇။ . . .)

ရခြင်း သောက၊ ငိုကြွေးမြည်တမ်းရခြင်း ပရိဒေဝ၊ ကိုယ်ဆင်းရဲရခြင်း ဒုက္ခ၊ စိတ်ဆင်းရဲရခြင်း ဒေါမနဿ၊ ပြင်းစွာပူပန်ရခြင်း ဥပါယာသဆိုတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခ အမျိုးမျိုးနှင့် ရာဂမီး ဒေါသမီး မောဟမီး စတဲ့ ကိလေသာ အပူမီးတွေရဲ့ လောင်မြိုက်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခ — ဒီဆင်းရဲဒုက္ခအဝဝတို့ရဲ့ တည်ရာဖြစ်လို့ **ခန္ဓုပမိ**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန်မာန စတဲ့ ကိလေသာတွေကိုလည်း — အပါယ်သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲသို့ ရောက်ခြင်း ရခြင်းရဲ့ အကြောင်းရင်းစစ် ဧကန် ဖြစ်နေကြတဲ့အတွက် အပါယ်သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခအဝဝတို့ရဲ့ တည်ရာဖြစ် လို့ **ကိလေသုပမိ**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ကုသိုလ်သင်္ခါရ အကုသိုလ်သင်္ခါရတရားတွေဟာလည်း ဘဝသစ်ကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုပြင်တည်ထောင်ပေးတတ်တဲ့ တရားတွေ ဖြစ်ခြင်း ကြောင့် အဘိသင်္ခါရတရားတွေလို့ ခေါ်ဆိုတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီ ကုသိုလ်အဘိ သင်္ခါရတရား အကုသိုလ်အဘိသင်္ခါရတရားတွေကိုလည်း ဘဝဒုက္ခ သံသရာ ဝဋ်ဒုက္ခအဝဝတို့ရဲ့ တည်ရာဖြစ်လို့ **အဘိသင်္ခါရုပမိ**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးမှာ ခုပြောခဲ့တဲ့ ဥပမိ လေးပါးစလုံးတို့ဟာ မတည်ရှိကြဘူး၊ ဥပမိ လေးဖြာတို့မှ အမြဲတမ်း ကင်းဆိတ်လျက် ရှိနေတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီနိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို ဥပမိဝိဝေကလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၃၀, ၁၃၁}

^{၁၃၀} ဧတ္ထ ဥပမိတိ စတ္တာရော ဥပမိ - ကာမူပမိ၊ ခန္ဓူပမိ၊ ကိလေသုပမိ၊ အဘိသင်္ခါရုပမိတိ။ ကာမာပိ ဟိ “ယံ ပဉ္စ ကာမဂုဏေ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခံ သောမနဿံ၊ အယံ ကာမာနံ အဿာဒေါ”တိ (မ၊နိ၊၁။၁၆၆။) ဧဝံ ဝုတ္တဿ သုခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော “ဥပမိယတိ ဧတ္ထ သုခ”န္တိ ကုမိနာ ဝစနတ္ထေန ဥပမိတိ ဝုစ္စတိ။ ခန္ဓာပိ ခန္ဓမူလကဿ ဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော၊ ကိလေသာပိ အပါယဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော၊ အဘိသင်္ခါရာပိ ဘဝဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတောတိ။ (သဂါထာဝဂ္ဂ၊ဋ္ဌ၊၁၊၃၀။)

^{၁၃၁} သဗ္ဗုပမိပဋိနိဿဂ္ဂတ္ထာယာတိ ဧတ္ထ စတ္တာရော ဥပမိ - ကာမူပမိ၊ ခန္ဓူပမိ၊ ကိလေသုပမိ၊ အဘိသင်္ခါရုပမိတိ။ ကာမာပိ ဟိ “ယံ ပဉ္စ ကာမဂုဏေ ပဋိစ္စ

၁၉၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီလို ဥပမိ လေးဖြာတို့မှ ကင်းဆိတ်ရာဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို အာရုံပြုလျက် ဖလသမာပတ်တွေ ဝင်စားကာ နေထိုင်ခြင်းကိုလည်း ဘုရားရှင်က အလွန်နှစ်ခြိုက်တော်မူပါတယ်။ ဒီလို ဥပမိဝိဝေကနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကားတွေကို ဆွေးနွေးနေခြင်း တိုင်ပင်နေခြင်း ပြောကြားနေခြင်း ကိုလည်း ဘုရားရှင်က ကြည်ဖြူစွာ ခွင့်ပြုတော်မူလျက်ပင် ရှိနေပါတယ်။

၄။ အသံသဂ္ဂကထာ = ရောနှောနှောနှော မနေထိုင်ခြင်းနှင့် စပ်တဲ့ တရားစကား

ဒီနေရာမှာ ဥဒါနအဋ္ဌကထာ စတဲ့ အဋ္ဌကထာများက^{၁၃၂} သံသဂ္ဂ (၅)မျိုး ဖွင့်ဆိုထားကြပါတယ်။

- ၁။ သဝနသံသဂ္ဂ = ကြားရုံမျှဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာတို့နှင့် ရောနှောနေထိုင်ခြင်း
- ၂။ ဒဿနသံသဂ္ဂ = မြင်ရုံမျှဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာတို့နှင့် ရောနှောနေထိုင်ခြင်း
- ၃။ သမုလ္လပနသံသဂ္ဂ = စကားပြောဆိုနေရုံမျှဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာတို့နှင့် ရောနှောနေထိုင်ခြင်း
- ၄။ သမ္ဘောဂသံသဂ္ဂ = ပစ္စည်းကို သုံးဆောင်ရုံမျှဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာတို့နှင့် ရောနှောနေထိုင်ခြင်း

ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခံ သောမနဿံ၊ အယံ ကာမာနံ အဿာဒေါ”တိ (အနိ၊၉၊၃၄)
ဧဝံ ဝုတ္တဿ သုခဿ၊ တဒဿာဒနိမိတ္တဿ ဝါ ဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော
ဥပမီယတိ ဧတ္ထ သုခန္တိ ကုမိနာ ဝစနတ္ထေန “ဥပမီ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ ခန္ဓာပိ ခန္ဓမူလ-
ကဿ ဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော၊ ကိလေသာပိ အပါယဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာ-
နဘာဝတော၊ အဘိသင်္ခါရာပိ ဘဝဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော “ဥပမီ”တိ
ဝုစ္စန္တိ။ သဗ္ဗေသံ ဥပမိနံ ပဋိနိဿဂ္ဂေါ ပဟာနံ ဧတ္တာတိ သဗ္ဗုပမိပဋိနိဿဂ္ဂံ၊
နိဗ္ဗာနံ။ (အံ၊ဒုက-တိက-စတုတ္ထဋီကာ၊၂-၃။)

^{၁၃၂} (မ၊ဋ္ဌ၊၂၅၀။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၁၀။ အပဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၁၇၄။)

၅။ ကာယသံသဂ္ဂ = ကိုယ်လက်နှီးနှောမိခြင်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာ တို့နှင့် ရောနှောနေထိုင်ခြင်း . .

ဒီလို သံသဂ္ဂ (၅)မျိုး ဖွင့်ဆိုထားကြပါတယ်။

၁။ **သဝနသံသဂ္ဂ** = ကြားရုံမျှဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာတို့နှင့် ရောနှောနေထိုင်ခြင်း — ဒီသာသနာတော်မှာ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ “ဤမည် ဤမည်သော ရွာမှာ ဤမည် ဤမည်သော အမျိုးသမီးတစ်ဦးဟာ ရုပ်အဆင်းက သိပ်လှတယ်၊ ကြည့်လို့လည်း သိပ်ကောင်းတယ်၊ ရှုမြင်ရသူတို့ရဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို ကြည်လင်စေတတ်တယ်၊ အသားအရေ အရောင်အဆင်း ကလည်း သိပ်လှတယ်၊ လုံးရပ်သဏ္ဌာန်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတယ်” — ဒီလို ဂုဏ်သတင်းတွေကို သူတစ်ပါးတွေက ပြောပြလို့ ကြားလိုက်မိတယ်။ ဒီလို ကြားလိုက်ရရုံနဲ့ပဲ သာသနာတော်မှာ ရဟန်းဘဝဖြင့် ရဟန်းတရားတွေကို ဆက်လက်ကာ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ဖို့အတွက် စိတ်ဓာတ် တွေက ဆုတ်နစ်သွားတယ်၊ နစ်မြုပ်သွားတယ်၊ သာသနဗြဟ္မစရိယခေါ်တဲ့ မွန်မြတ်တဲ့ သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်တွေကို ဆက်လက် ကာ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ဖို့ရန် မစွမ်းနိုင် ဖြစ်သွားတယ်၊ နောက်ဆုံးတော့ သိက္ခာချပြီး လူဝတ်လဲသွားတယ်။ ဒီလို ဝိသဘာဂအာရုံ အကြောင်းကို ကြားလိုက်ရတဲ့အခါမှာပဲဖြစ်စေ၊ မိမိကိုယ်တိုင်က အမျိုးသမီးကို မြင်တွေ့လိုက်တဲ့အခါ ဒီအမျိုးသမီးရဲ့ ပြုံးရယ်နေတဲ့အသံ စကားပြောဆိုနေတဲ့ အသံ သီချင်းအမျိုးမျိုးတွေကို သီဆိုနေတဲ့ သီချင်းသံ — ဒီလိုအသံအမျိုးမျိုး တွေကို ကြားလိုက်တဲ့အခါမှာပဲဖြစ်စေ မိမိရဲ့သန္တာန်မှာ ဒီအမျိုးသမီးအပေါ်၌ တွယ်တာမက်မောနေတဲ့ သာယာနှစ်သက်နေတဲ့ ရာဂအမျိုးမျိုးတွေလည်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာပြန်တယ်။ ဒီလို ကြားလိုက်တဲ့အခါ သောတဝိညာဏဝီထိ နောက်ကို အစဉ်တစိုက်လိုက်ပါနေကြတဲ့ မနောဒွါရဝီထိအမျိုးမျိုးတွေရဲ့ အတွင်းမှာ တည်ရှိကြတဲ့ ဇောစိတ်တွေနှင့် ယှဉ်တွဲကာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ရာဂအမျိုးမျိုးတွေနှင့် ပေါင်းဖော်ယှဉ်တွဲကာ ရောနှောနေထိုင်ခြင်းကိုပဲ သဝနသံသဂ္ဂလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၉၂}

၁၉၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီအပိုင်းမှာ အဋ္ဌကထာများက အနိတ္ထိဂန္ထ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဘုရားအလောင်းတော်ရဲ့ ဝတ္ထုဇာတ်ကြောင်းကို ပုံစံထုတ်ပြထားပါတယ်။ ဒီသူတော်ကောင်းဟာ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်ရရှိရေးအတွက် ရည်ရွယ်တောင့်တတော်မူကာ နှစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းတို့ကာလပတ်လုံး ပါရမီအလီလီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ဆည်းပူးတော်မူခဲ့ပါတယ်။ သို့သော် ပါရမီတရားအပေါင်းတို့က မပြီးစီးမပြည့်စုံကြသေးတဲ့အတွက် ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်တော်မြတ်ကို မရရှိခင် စပ်ကြားကာလ တစ်ခုသောဘဝဝယ် ကဿပဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်နှင့် ကြုံကြိုက်တဲ့အတွက် သာသနာတော်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ကာ ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့ပါတယ်။ ရှင်ရဟန်းပြုတော်မူပြီးနောက် ကသိုဏ်းပရိကံတွေကို လေ့ကျင့်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ပထမဈာန်ကို ဦးစားပေးကာ ဝိပဿနာရဲ့ အခြေခံပါဒကဈာန်အဖြစ် ပွားများအားထုတ်ခဲ့ပါတယ်။ ယင်းဈာန်သမာဓိကို ဝိပဿနာရဲ့ အခြေခံသမာဓိအဖြစ် ထူထောင်ပြီးနောက် ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး (= သင်္ခါရ) တရားတွေကို သိမ်းဆည်းကာ လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ အဆင့်ဆင့်သော ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းတွေကို ပွားများအားထုတ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ သို့သော် ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ် ရရှိရေးအတွက် ပါရမီတော်မြတ်အပေါင်းတို့က မရင့်ကျက်သေးတဲ့အတွက် အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်ရောက်ဘဲ ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါး ခြံရံကာ ပထမဈာန်ကို အမြတ်စား ပွားခဲ့တဲ့အတွက် ကွယ်လွန်တဲ့အခါ ပထမဈာန်ဘုံ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ပါတယ်။ ယင်းဗြဟ္မာ့ပြည်မှ သက်တမ်းကုန်လို့ လူ့ပြည်ကို တစ်ဖန် ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ကပ်ရောက်လာတဲ့အခါ ဗာရာဏသီဘုရင်ရဲ့ မိဖုရားခေါင်ကြီးဝမ်းကြာတိုက်မှာ ပဋိသန္ဓေ တည်နေခဲ့ပါတယ်။ မွေးဖွားလာပြီးနောက် ယောက်ျားနှင့် မိန်းမကို ခွဲခြားပြီး သိနိုင်တဲ့အချိန်က စ၍ အမျိုးသမီးတို့ရဲ့လက်တွင်းမှာ မပျော်မွေ့တဲ့အတွက် အမျိုးသားတွေကပဲ အစစ အရာရာ ပြုစုလုပ်ကျွေးခဲ့ရတယ်။ နို့ချိုတိုက်ကျွေးတဲ့ အမျိုးသမီးတွေကလည်း ယောက်ျားအသွင် ဝတ်ဆင်ကာ ရင်သားများကို ဖုံးအုပ်ကာ နို့ချိုတိုက်ကျွေးကြရပါတယ်။ ဒီကလေးဟာ အမျိုးသမီးအနံ့ကို ရလျှင်လည်း ငိုတတ်တယ်။ အမျိုးသမီး

အသံကို ကြားလျှင်လည်း ငိုတတ်တယ်။ သိကြားလိမ္မာတဲ့အရွယ်ကို ရောက်ရှိလာတဲ့အခါမှာလည်း အမျိုးသမီးများကို မြင်လိုတဲ့စိတ်ထားမရှိ ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် သူ့ကို အနိတ္ထိဂန္ဓသူတို့သားလို့ အမည်ပေးထားကြပါတယ်။

ဒီအနိတ္ထိဂန္ဓသူတို့သားလေး (၁၆)နှစ်အရွယ်ကို ရောက်ရှိလာတဲ့အခါမှာ မိဘနှစ်ပါးတို့က . . . “မင်းမျိုးမင်းနွယ် အစဉ်အဆက်ကို တည်တံ့အောင် ပြုလုပ်မည်”လို့ ဆုံးဖြတ်ချက်ချကာ အမျိုးသမီးအမျိုးမျိုးတွေဖြင့် နည်းမျိုးစုံ ပြုလုပ်ကာ ဖြားယောင်းသွေးဆောင်ခဲ့ပါတယ်။ သို့သော်လည်း အောင်မြင်မှု မရရှိခဲ့ပါ။ တစ်နေ့မှာတော့ အလွန်အဆင်းလှပတဲ့ ရွှေစင်ရုပ်တစ်ခုကို ပြုလုပ်ကာ မင်းသားငယ်အား ပြလိုက်တဲ့အခါ မင်းသားငယ်က သဘောကျသွားတဲ့ အတွက် ဒီလို ရွှေစင်ရုပ်နှင့် တူညီတဲ့ အမျိုးသမီးငယ်ကို ရရှိမည်ဆိုလျှင် သူသဘောတူလက်ခံမည်ဖြစ်ကြောင်းကို မိဘတွေအား ပြောကြားလိုက်ပါတယ်။ ဒီလို သဘောတူညီချက်ကို ရရှိတဲ့အခါ ဗာရာဏသီဘုရင်ကလည်း မျိုးကြီးမတ်ရာတွေကို ဒီလို ရွှေစင်ရုပ်နှင့်တူညီတဲ့ အမျိုးသမီးငယ်ကို ဇမ္ဗူဒိပ်တစ်ကျွန်းလုံးမှာ လှည့်လည်ကာ ရှာဖွေရန် အမိန့်တော်မြတ် ချမှတ်ပေးလိုက်ပါတယ်။ မျိုးကြီးမတ်ရာတို့ကလည်း ဇမ္ဗူဒိပ်တစ်ကျွန်းလုံးမှာ လှည့်လည်ပြီး ရှာဖွေလိုက်ကြတဲ့အခါ နောက်ဆုံးမှာတော့ မဒ္ဒရာဇ်တိုင်း သာဂလမြို့ မဒ္ဒရာဇ်ဘုရင်မင်းမြတ်ရဲ့ သမီးတော် မင်းသမီးကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ကြပါတယ်။ မဒ္ဒရာဇ်ဘုရင်မင်းမြတ်ရဲ့ သဘောတူညီမှုနှင့် ဗာရာဏသီဘုရင်ရဲ့ ခွင့်ပြုချက်အရ ထိုမင်းသမီးငယ်ကို ဗာရာဏသီမြို့သို့ သယ်ဆောင်ခဲ့ကြပါတယ်။

ရွှေစင်ရုပ်ထက် ပိုမိုပြီး ချောမောလှပတဲ့ မင်းသမီးငယ်ကို ရရှိလာပြီဆိုတဲ့ သတင်းစကားကို ကြားလိုက်ရုံမျှဖြင့် အနိတ္ထိဂန္ဓသူတို့သားဟာ မိမိရရှိထားတဲ့ ပထမဈာန်သမာဓိမှ ချက်ချင်းပဲ လျှောကျသွားခဲ့တယ်။ မိမိရဲ့ မိဖုရားလောင်း မင်းသမီးငယ်အပေါ်မှာ တွယ်တာမက်မောနေတဲ့ နှစ်သက်မြတ်နိုးမှု ရာဂမီးတွေဟာ အရှိန်ပြင်းစွာ ဆက်တိုက် ဖြစ်ပေါ်နေခဲ့ပါတယ်။

၁၉၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

တစ်နေ့မှာ မျူးကြီးမတ်ရာတွေလည်း မင်းသမီးငယ်ကို သယ်ဆောင်ကာ ဗာရာဏသီမြို့သို့ ဆိုက်ရောက်ခဲ့ကြပါတယ်။ ကြီးကျယ်တဲ့ မင်းခမ်းမင်းနားဖြင့် မင်းသမီးငယ်ကို နန်းတွင်းသို့ သယ်ဆောင်ယူမည်ဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်ဖြင့် မြို့ကို ပြင်ဆင်နေတာကို စောင့်ဆိုင်းရင်းနဲ့ပဲ မင်းဥယျာဉ်တော်မှာ တစ်ညတာမျှ တည်းခိုကြပါတယ်။

သို့သော် ကံဆိုးမိုးမှောင်ကျရောက်ဖို့အတွက် အကြောင်းတစ်ခုက ပေါ်လာပြန်တယ်။ ထိုမင်းသမီးငယ်ကား နတ်အဆင်းတမျှ အလွန်အလွန် ချောမောလှပတင့်တယ်ရုံသာမက အလွန်အလွန် သိမ်မွေ့နူးညံ့တဲ့ ကိုယ်ခံအားရှိနေတဲ့ အားနွဲ့သူ ဖြစ်နေသည်ကတစ်ကြောင်း၊ ကြမ်းတမ်းတဲ့ လမ်းခရီးကို ရက်ပေါင်းများစွာ ဝေါယာဉ်စီးကာ ဖြတ်ကျော်လာခဲ့ရတာကလည်း တစ်ကြောင်း - ဒီလိုအကြောင်းတွေကြောင့် အလွန်အလွန် ပင်ပန်းနွမ်းနယ်ကာ အားကုန်ခန်းပြီးတော့ ထိုညမှာပဲ ကွယ်လွန်သွားခဲ့ပါတယ်။

ဗာရာဏသီမင်းမြတ်နှင့်တကွ တိုင်းသူပြည်သားအားလုံးတို့လည်း ယူကျုံးမရဖြစ်ကာ ကြေကွဲဝမ်းနည်းဖွယ်ရာဇာတ်လမ်းနဲ့ ကြုံတွေ့နေကြရပြန်တယ်။ အထူးသဖြင့် မင်းသားငယ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ စိတ်ဆင်းရဲမှု ဒေါမနဿတရားတွေက အလွန်အလွန် ဖိစီးနှိပ်စက်နေခဲ့ပါတယ်။ သို့သော် ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်တော်မြတ်ကို ရရှိဖို့ရန် ပါရမီတော်မြတ်အပေါင်းတို့က ရင့်ညောင်းလာကြပြီ ဖြစ်တဲ့အတွက် . . . ရှေးရှေးဘဝပေါင်းများစွာကရော အနီးကပ်ဆုံး ဖြစ်တဲ့ ကဿပဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်အတွင်းကရော ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) သဘောတရားတွေနှင့်တကွ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ (= သင်္ခါရ)တရားတွေကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ရှုပွားသုံးသပ်ထားခဲ့ဖူးတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေကလည်း အားပေးထောက်ပံ့နေကြတဲ့အတွက် . . . ပဋိသန္ဓေတည်နေရမှု ဇာတိကို အကြောင်းခံကာ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့တဲ့ ယခုလို စိတ်ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခကိုလည်း သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်တဲ့အထိ ရှုပွားလို့ ရရှိခဲ့ပါတယ်။ အလားတူပဲ ဇာတိရဲ့ အကြောင်းရင်းခံဖြစ်တဲ့ ကမ္မဘဝ၊ ကမ္မဘဝရဲ့

အကြောင်းရင်းခံဖြစ်တဲ့ ဥပါဒါန်စတဲ့ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)သဘောတရားတွေကို အနုလုံ ပဋိလုံအားဖြင့် အပြန်ပြန် အလှန်လှန် ရှုပွားသုံးသပ်လို့ ရရှိခဲ့ပါတယ်။ ရှေ့သို့တစ်ဆင့်တက်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းတွေကို အဆင့်ဆင့် စီးဖြန်းတော်မူလိုက်တဲ့အခါ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ် တော်မြတ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူကာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဘုရားရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

မင်းသမီးငယ်ရဲ့အကြောင်းကို ကြားရရုံမျှဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ တွယ်တာ မက်မောမှု သာယာတပ်မက်မှုဆိုတဲ့ ရာဂတရားနှင့် ပေါင်းဖော်ကာ ရောရောနှောနှော နေထိုင်မိခြင်းဆိုတဲ့ သဝနသံသဂ္ဂဇာတ်လမ်းတစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။^{၁၃၃}

၂။ **ဒဿနသံသဂ္ဂ** = မြင်ရရုံမျှဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာတို့နှင့် ရောနှောနေထိုင်ခြင်း — ဒီရဟန်းတော်ကတော့ အမျိုးသမီးအကြောင်းကို ကြားလိုက်မိတာတော့ မဟုတ်ဘူး၊ သူကိုယ်တိုင် မြင်တွေ့လိုက်မိတယ်။ ဒီအမျိုးသမီးဟာ ရုပ်အဆင်းက သိပ်လှတယ်၊ ကြည့်လို့လည်း သိပ်ကောင်းတယ်၊ ရှုမြင်ရသူတို့ရဲ့စိတ်ဓာတ်ကို ကြည်လင်စေတတ်တယ်၊ အသားအရေ အရောင်အဆင်းကလည်း သိပ်လှတယ်၊ လုံးရပ်သဏ္ဌာန်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတယ်။ ဒီလိုအမျိုးသမီးကို မြင်တွေ့လိုက်ရတဲ့အခါ ဒီလိုမြင်လိုက်ရရုံနဲ့ပဲ သာသနာတော်မှာ ရဟန်းဘဝဖြင့် ရဟန်းတရားတွေကို ဆက်လက်ကာ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ဖို့အတွက် စိတ်ဓာတ်တွေက ဆုတ်နစ်သွားတယ်၊ နစ်မြုပ်သွားတယ်၊ သာသနဗြဟ္မစရိယခေါ်တဲ့ မွန်မြတ်တဲ့ သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်တွေကို ဆက်လက်ကာ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ဖို့ရန် မစွမ်းနိုင် ဖြစ်သွားတယ်၊ နောက်ဆုံးတော့ သိက္ခာချပြီး လူဝတ်လဲသွားတယ်။ ဒီလို ဝိသဘာဂအာရုံကို မြင်လိုက်ရရုံမျှဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာတွေနှင့် ပေါင်းဖော်ယှဉ်တွဲကာ ရောနှောနေထိုင်ခြင်းကို **ဒဿနသံသဂ္ဂ**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၃၄}

^{၁၃၃} (အပဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၇၁-၁၇၃။ သုတ္တနိပါတ၊ဋ္ဌ၊၁၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂၊၅၀။)

^{၁၃၄} (ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၁၀။)

၁၉၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီနေရာမှာ အထူးသဖြင့်တော့ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး မြင်တွေ့ကြရာဝယ် စက္ခုဝိညာဏ်ထိစိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာကြပါတယ်။ ဒီစက္ခုဝိညာဏ်ထိစိတ်အစဉ်တွေနောက်သို့ အစဉ်တစိုက် လိုက်ကာ ဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ မနောဒွါရဝီထိစိတ်အစဉ်တွေလည်း ရှိကြပါတယ်။ ဒီမနောဒွါရဝီထိဇောစိတ်အစဉ်တွေနဲ့ ယှဉ်တွဲကာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သာယာနှစ်သက်နေတဲ့ တွယ်တာမက်မောနေတဲ့ ရာဂတွေကတော့ စက္ခုဝိညာဏ်ထိအတွင်းမှာ ဖြစ်ပေါ်ကြတဲ့ ရာဂတွေထက် ပိုမိုကာ အားကောင်းတဲ့သဘော ရှိပါတယ်။ ဒီလို ရူပါရုံကို တပ်မက်နေတဲ့ သာယာနှစ်သက်နေတဲ့ စွမ်းအားကောင်းတဲ့ ရာဂတွေနှင့် ယှဉ်တွဲနေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေနှင့် ပေါင်းဖော်ကာ ရောနှောနေထိုင်ခြင်းကို **ဒဿနသံသဂ္ဂ**လို့ ခေါ်ဆိုလိုရင်းဖြစ်ပါတယ်။^{၁၃၅}

ဒီနေရာမှာ အဋ္ဌကထာများက ဝတ္ထုအကြောင်းတစ်ခုကို ဖော်ပြထားကြပါတယ် . . ။

တစ်နေ့မှာ သီဟိုဠ်ကျွန်း **ကလျာဏီကျောင်းတိုက်**မှာ သီတင်းသုံးနေတဲ့ ဒီဃနိကာယ် သုံးကျမ်းကို နှုတ်ငုံဆောင်ထားနိုင်တဲ့ ဒီဃဘာဏက ရဟန်းတော်ငယ်တစ်ပါးဟာ ပါဠိတော်များကို ဆက်လက်ကာ သင်ယူရန်အတွက် **ကာလဒီဃဝါပိဒ္ဓါရကျောင်းတိုက်**ကို ရောက်ရှိခဲ့ပါတယ်။ ပါဠိတော်များကို သင်ယူရန်အတွက် ဆရာသမားထံသို့ ချဉ်းကပ်ကာ လျှောက်ထားလိုက်တဲ့ အခါ သင်ကြားပေးမည့် ဆရာတော်ကြီးက ရဟန်းငယ်ရဲ့ အန္တရာယ်ကို ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ဉာဏ်တော်မြတ်ရဲ့ ဂိုဏ်းခွဲတစ်ခုဖြစ်တဲ့ အနာဂတ်ကို လှမ်းမျှော်ကြည့်ရှုလို့ရတဲ့ အနာဂတ်သဘာဝအဘိညာဏ်ဉာဏ်တော်မြတ်ဖြင့် မြင်တွေ့နေပြီးဖြစ်တဲ့အတွက် ပါဠိတော်ကို သင်ယူရန် ခွင့်မပြုခဲ့ပါ။ သို့သော် ရဟန်းတော်ငယ်က ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ လျှောက်ထားနေတဲ့အတွက် “ငါ့ရှင် . . . ရွာထဲကို မသွားခဲ့ဘူးဆိုလျှင် သင်ပေးမည်”လို့ ပြောဆို

---

^{၁၃၅} (အပဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၇၃။)

ကာ ဆရာတော်ကြီးက ခွင့်ပြုတော်မူလိုက်ပါတယ်။ ရဟန်းတော်ငယ်ကလည်း “တပည့်တော် ရွာတွင်းကို မသွားပါဘူး”လို့ ဝန်ခံစကား လျှောက်ကြားကာ ဆရာတော်ကြီးထံမှာ ပါဠိတော်များကို သင်ယူခဲ့ပါတယ်။ ပါဠိတော်ကို သင်ယူခြင်းကိစ္စ ပြီးဆုံးတဲ့အခါ ရဟန်းတော်ငယ်က မိမိရဲ့ မူလနေရင်း ကျောင်းတိုက်ဖြစ်တဲ့ **ကလျာဏီကျောင်းတိုက်**သို့ တစ်ဖန် ပြန်ကြွလာတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဒီကလျာဏီကျောင်းတိုက်ကတော့ ဘုန်းကြီးတို့ မြန်မာပြည် သာသနာတော်ဝင်သမိုင်းနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိနေတဲ့ ကျောင်းတိုက်တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ပဲခူး (= ဟံသာဝတီ)နေပြည်တော် **ဓမ္မစေတီမင်း**လက်ထက်က မြန်မာရဟန်းတော်များကို သီဟိုဠ်ကျွန်း ယင်းကလျာဏီကျောင်းတိုက်သို့ စေလွှတ်တော်မူကာ ယင်းကလျာဏီကျောင်းတိုက်ရဲ့ အနီးအပါးမှာ တည်ရှိနေတဲ့ ကလျာဏီမြစ်ထဲမှာ ရေသိမ်ကို စီမံကာ ယင်းရေသိမ်၌ ရဟန်းအသစ်ထပ်မံပြုခြင်းဆိုတဲ့ ဥပသမ္ပဒကံကို ဆောင်စေတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီကျောင်းတိုက်ဟာ မြန်မာ့သာသနာတော်ဝင်သမိုင်းနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ ကျောင်းတိုက်တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

ထိုရဟန်းတော်ငယ်ဟာ မိမိရဲ့ မူလနေရင်းကျောင်းတိုက်ဖြစ်တဲ့ ကလျာဏီကျောင်းတိုက်ကို ပြန်လည်ကြွလာတဲ့အခါ လမ်းခုလတ် တစ်နေရာမှာ “ဘယ်လိုအကြောင်းကြောင့် ဆရာတော်ကြီးက ရွာတွင်းကို သွားဖို့ရန် ခွင့်မပြုခဲ့ပါသလဲ”လို့ သူက စဉ်းစားခဲ့တယ်။ ခွင့်မပြုရခြင်းရဲ့ အကြောင်းရင်းကိုလည်း သူက သိချင်နေတယ်။ ဒီလို သိချင်တဲ့အတွက် ရွာထဲကို ဆွမ်းခံဝင်လိုက်တယ်။ ထိုနေ့မှာ အဝါရောင်ဝတ်စုံတွေကို ဆင်မြန်းထားတဲ့ အမျိုးသမီးငယ်တစ်ဦးက ထိုရဟန်းတော်ငယ်ကို မြင်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်တည်း ရဟန်းတော်ငယ်အပေါ်၌ အလွန်တွယ်တာမက်မောနေတဲ့ ထိန်းချုပ်လို့မရနိုင်တဲ့ ရာဂမီးတွေဟာ အရှိန်ပြင်းထန်စွာဖြင့် တောက်လောင်လာခဲ့ပါတယ်။ ထိုအမျိုးသမီးငယ်က တစ်ယောက်ချို့မျှလောက်သော ယာဂုဆွမ်းတွေကို ခပ်မြန်မြန်ယူကာ ထိုရဟန်းငယ်အား လောင်းလှူလိုက်ပြီးနောက် မိမိအိပ်ရာထက်သို့ ခပ်မြန်မြန်သွားကာ လျောင်းစက်ပြီး နေလိုက်ပါတယ်။ ဒီလို

၂၀၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဗုန်းဗုန်းလဲနေတဲ့ အခြင်းအရာကို မိဘတွေက မြင်တွေ့လိုက်တဲ့အခါ သမီးဖြစ်သူအား ကရုဏာသက်ကာ မေးမြန်းကြည့်ကြပါတယ်။ သမီးဖြစ်သူကလည်း အကျိုးအကြောင်း အစုံအလင်ကို ကုန်စင်အောင် ပြောပြလိုက်ပါတယ်။ ဒီရဟန်းတော်ငယ်ကို မရရှိခဲ့လျှင် သေကျေပျက်စီးရမှာ အမှန်ဖြစ်ကြောင်းကို ထပ်လောင်းကာ ပြောဆိုလိုက်ပါတယ်။ မိဘတွေကလည်း တစ်ဦးတည်းသော သမီးရဲ့ သေကျေပျက်စီးသွားမှုကို မကြည့်ရှုနိုင်ကြတဲ့အတွက် ရဟန်းတော်ငယ်နောက်ကို ခပ်မြန်မြန်လိုက်ကာ “လူဝတ်လဲပြီးတော့ သမီးနှင့် လက်ဆက်ပါရန်” အကြိမ်ကြိမ် တောင်းပန်ကြပါတယ်။ သို့သော်လည်း ရဟန်းငယ်က အကြိမ်ကြိမ် ငြင်းဆိုကာ ကလျာဏီကျောင်းတိုက်သို့ပင် ပြန်ကြွခဲ့ပါတယ်။

ထိုအမျိုးသမီးငယ်ဟာလည်း ဒီလို ရာဂမီးရဲ့ လောင်မြိုက်မှု ဒဏ်ချက်ကြောင့် ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် မစားနိုင် မသောက်နိုင်ဖြစ်ကာ ကွယ်လွန်သွားခဲ့ပါတယ်။ ဈာပနအခမ်းအနား၌ ထိုအမျိုးသမီးငယ် ဝတ်ရုံသွားခဲ့တဲ့ အဝါရောင် ဝတ်စုံတွေကို မိဘတို့က ရဟန်းတော်တို့အား လှူဒါန်းပူဇော်ခဲ့ပါတယ်။ သံဃာတော်များကလည်း ဝိနည်းတော်နှင့် အညီ ခွဲတမ်းချကာ ဝေဖန်တော်မူခဲ့ကြပါတယ်။ ထိုအဝါရောင်ပိတ်စဝေစုတစ်ခုကို အလှူခံရရှိခဲ့တဲ့ ရဟန်းတော်ကြီးတစ်ပါးဟာ ထိုဝေစုရတဲ့ပိတ်စကို ယူဆောင်ကာ ကလျာဏီကျောင်းတိုက်သို့ပင် ကြွရောက်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထိုရဟန်းငယ်ဟာလည်း ကလျာဏီစေတီတော်ကို ဖူးမြော်ကန်တော့မည်ဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်ဖြင့် ကလျာဏီကျောင်းတိုက်သို့ပင် ရောက်ရှိခဲ့ပါတယ်။

တစ်နေ့မှာ ထိုရဟန်းငယ်ဟာ နေ့သန့်စင်ကာ သီတင်းသုံးနေတဲ့အချိန်မှာ ပိတ်စကို ဝေစုရလာတဲ့ ရဟန်းတော်ကြီးက ထိုရဟန်းငယ်ထံသို့ ချဉ်းကပ်ကာ ထိုပိတ်စဖြင့် ရေစစ်ချုပ်ပေးပါရန် အကူအညီကို တောင်းခံခဲ့တယ်။ ထိုရဟန်းငယ်ကလည်း ထိုပိတ်စရဲ့ ရာဇဝင်အကြောင်းကို သိလိုတဲ့စိတ်ထားဖြင့် မေးမြန်းကြည့်လိုက်တဲ့အခါ . . . ထိုရဟန်းတော်ကြီးကလည်း ပိတ်စရဲ့

ရာဇဝင်အကြောင်းကို ကုန်စင်အောင် လွမ်းဖွယ်ဆွေးဖွယ်ကောင်းလှတဲ့ အဖွဲ့အနွဲ့တွေ ခပ်ကောင်းကောင်းဖြင့် ပြောပြလိုက်ပုံတော့ ရပါတယ်။

ထိုသတင်းကို ကြားလိုက်ရတဲ့အခါ ထိုရဟန်းငယ်က “ဒီပိတ်စရှင် အမျိုးသမီးငယ်ဟာ မိမိအပေါ်မှာ စွဲလမ်းခဲ့တဲ့ အမျိုးသမီးငယ်ပဲ ဖြစ်တယ်”လို့ သိရှိတဲ့အတွက် စိတ်မကောင်းလည်း ဖြစ်မိတယ်။ အမျိုးသမီးအပေါ်မှာ တွယ် တာမက်မောတဲ့ ရာဂမီးတွေလည်း တောက်လောင်လာပြန်တယ်။ ဒီရာဂမီးရဲ့ အပူအရှိန်အဝါက အလွန်ပြင်းထန်စွာ တောက်လောင်နေတဲ့အတွက်ကြောင့် ဒီရဟန်းတော်ငယ်လည်း ကွယ်လွန်သွားခဲ့ပါတယ်။^{၁၃၆}

ဒီလိုအကြောင်းအရာမျိုးကို ရည်ညွှန်းတော်မူပြီးတော့ ဘုရားရှင်က အင်္ဂုတ္တိုရ် ဧကကနိပါတ်မှာ^{၁၃၇} ဒီလို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . အမျိုးသမီးရဲ့ ရုပ်အဆင်းဟာ အမျိုးသားရဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို သိမ်းကျုံးယူငင်ကာ နှစ်သက်တပ်မက်မှု တည်တံ့နေအောင် ဆွဲဆောင်ထားနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိပါတယ်။ အမျိုးသားတစ်ဦးရဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို သိမ်းကျုံးယူငင်ကာ နှစ်သက်တပ်မက်မှု တည်တံ့နေအောင် ဆွဲဆောင်ထား နိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ အမျိုးသမီးရဲ့ ရုပ်အဆင်းမှတစ်ပါး အခြားတစ်ပါးသော ဒီလို နှစ်သက်တပ်မက်မှု တည်တံ့နေအောင် ဆွဲဆောင်ထားနိုင်တဲ့ စွမ်းအား ရှိတဲ့ ရုပ်အဆင်းမျိုးကို ငါဘုရား မြင်တော်မမူပါဘူး။

ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . အမျိုးသားရဲ့ ရုပ်အဆင်းဟာလည်း အမျိုးသမီး ရဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို သိမ်းကျုံးယူငင်ကာ နှစ်သက်တပ်မက်မှု တည်တံ့နေအောင် ဆွဲဆောင်ထားနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိပါတယ်။ အမျိုးသမီး တစ်ဦးရဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို သိမ်းကျုံးယူငင်ကာ နှစ်သက်တပ်မက်မှု တည်တံ့နေအောင် ဆွဲဆောင်ထား နိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ အမျိုးသားရဲ့ ရုပ်အဆင်းမှ တစ်ပါး အခြားတစ်ပါးသော ဒီလို နှစ်သက်တပ်မက်မှု တည်တံ့နေအောင် ဆွဲဆောင်ထားနိုင်တဲ့ စွမ်းအား ရှိတဲ့ ရုပ်အဆင်းမျိုးကို ငါဘုရား မြင်တော်မမူပါဘူး။^{၁၃၈}

^{၁၃၆} (မ၊ဋ္ဌ၊၂၅၀-၅၁။ အပဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၁၇၃။)   ^{၁၃၇} (အံ၊၁၁-၂။)

၂၀၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

၃။ **သမုလ္လပနသံသဂ္ဂ** = စကားပြောဆိုနေရုံမျှဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာတို့နှင့် ရောနှောနေထိုင်ခြင်း — ဒီလို အမျိုးသမီးနဲ့ တွေ့မြင်ပြီးတဲ့ အခါ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး အပြန်အလှန် အလ္လာပသလ္လာပစကားတွေ ပြောကြတယ်။ ဒီလိုစကားပြောရင်းဖြင့် ရင်းနှီးကာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ တွယ်တာ မက်မောမှု ကိလေသာထုအစိုင်အခဲတွေနဲ့ ပေါင်းဖော်ယှဉ်တွဲကာ ရောနှော နေထိုင်ခြင်းကို **သမုလ္လပနသံသဂ္ဂ**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ဒါတွင်ပဲလားဆိုတော့ မကသေးဘူး၊ ဒကာ ဒကာမတွေနှင့် ရောရောနှောနှော နေထိုင်ကာ ရယ်စရာမောစရာ ရယ်ရွှမ်းဖတ်ရွှမ်း အမျိုးမျိုးတွေကို ပုံကြီးချဲ့ကာ ပြောဆိုပြီးတော့ “တဟားဟား” ရယ်မောခြင်း စသည်တို့ကို ပြုကျင့်ကာ ဒီလို စကားပြောဆိုမှု၌ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်နေတဲ့ ရာဂနှင့် ပေါင်းဖော်နေခြင်းကိုလည်း **သမုလ္လပနသံသဂ္ဂ**လို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၃၈}

၄။ **သမ္ဘောဂသံသဂ္ဂ** = ပစ္စည်းကို သုံးဆောင်ရုံမျှဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာတို့နှင့် ရောနှောနေထိုင်ခြင်း — မိမိရဲ့ပစ္စည်းတစ်ခုခုကို အမျိုးသမီးတစ်ဦးအား ပေးလို့ပဲဖြစ်ဖြစ် မပေးဘဲပဲဖြစ်ဖြစ် ထိုအမျိုးသမီးက မိမိအား ပေးလှူလိုက်တဲ့ တောထဲက ရှာဖွေစုဆောင်းလာခဲ့တဲ့ သစ်သီးဝလံ ဟင်းသီးဟင်းရွက် ပန်းစတဲ့ လှူဖွယ်ဝတ္ထုအစုစုတွေကို မိမိက သုံးဆောင်လိုက်တယ်။ ဒီလို သုံးစွဲတဲ့အချိန်အခါမှာ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်မှုမရှိဘဲ သူလှူလိုက်တဲ့ ပစ္စည်းပဲလို့ စိတ်ထဲမှာ စွဲလမ်းပြီးတော့ သုံးစွဲပြန်တယ်။ ဒီလို ကိလေသာနှင့် ပေါင်းဖော်ယှဉ်တွဲပြီး လှူဒါန်းတဲ့ ပစ္စည်းကို သုံးစွဲခြင်းမျိုးကိုတော့ **သမ္ဘောဂသံသဂ္ဂ**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ပစ္စည်းချင်း အပေးအယူလုပ်ကာ တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး သာယာတပ်မက်မှု ရာဂတရားတွေ တိုးပွားလာအောင် ပြုကျင့်နေတဲ့ ရောနှောမှု သံသဂ္ဂတစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ အဋ္ဌကထာများက^{၁၃၉} ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းတစ်ခုကို ဖော်ပြထားပါတယ်။ ရင်သပ်ရှုမောဖွယ်ကောင်းတဲ့ ကြေကွဲဖွယ်ရာ ဇာတ်လမ်းတစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

^{၁၃၈} (ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၁၀။)   ^{၁၃၉} (မ၊ဋ္ဌ၊၂၅၁-၅၂။ အပဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၁၇၃။)

ဒီဇာတ်လမ်းကတော့ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှာ သာသနာတော်ခေတ်ဦးပိုင်းက အလွန်ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့ဖူးတဲ့ ဒုဠဂါမဏိဘုရင်ရဲ့လက်ထက်တော်အခါက စတင်ခဲ့တဲ့ ဇာတ်လမ်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒုဠဂါမဏိမင်းဟာ သာသနာတော်ကို အလွန်ကြည်ညိုလေးစားခဲ့တဲ့ မင်းတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ မရိစဝဋ္ဋိ အမည်ရတဲ့ ကျောင်းတိုက်ကြီးတစ်ခုကို တည်ဆောက်ကာ ဘိက္ခုသံဃာ ဘိက္ခုနီ သံဃာလို့ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ နှစ်မျိုးသော သံဃာတို့ကို ပင့်ဖိတ်ကာ ကျောင်းရေစက်ချပူဇော်ပွဲကြီး တစ်ခုကို ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ ထိုရေစက်ချပွဲမှာ ဘိက္ခုသံဃာတော်ဘက်က သံဃာတစ်သိန်း၊ ဘိက္ခုနီသံဃာဘက်က သံဃာကိုးသောင်း - နှစ်ရပ်ပေါင်းက နှစ်ဘက်သော သံဃာတော် တစ်သိန်းကိုးသောင်း ရှိခဲ့ပါတယ်။ ဒီအလှူခံသံဃာတော်တို့ရဲ့ အရေအတွက်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် မရိစဝဋ္ဋိအမည်ရတဲ့ ဒီကျောင်းတိုက်ကြီးဟာလည်း အလွန်ကြီးကျယ်ခမ်းနားတဲ့ ကျောင်းတိုက်ကြီး တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့တယ်လို့တော့ ခန့်မှန်းရပါတယ်။ ထိုအလှူခံသံဃာတော်တွေထဲမှာ အငယ်ဆုံးဖြစ်တဲ့ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် နှစ်ဦးကတော့ ဘိက္ခုသံဃာဘက်မှာ ခုနစ်နှစ်သားအရွယ်သာ ရှိသေးတဲ့ ရှင်သာမဏေငယ်ကလေးတစ်ပါးနဲ့ ဘိက္ခုနီသံဃာဘက်မှာ ခုနစ်နှစ်သမီးအရွယ်သာ ရှိနေသေးတဲ့ သာမဏေရီမငယ်ကလေး တစ်ပါးတို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ထိုကိုရင်ငယ်ကလေးဟာ လောလောပူနေတဲ့ ယာဂုဆွမ်းကို အလှူခံယူပြီးတဲ့အခါ သပိတ်က ပူလွန်းတဲ့အတွက် မိမိရဲ့ သင်္ကန်းစွန်းဖြင့် သပိတ်ကို ပွေ့ချီကာ မိမိထိုင်ရမည့်နေရာကို ရောက်ရှိတဲ့အခါ ကြမ်းပြင်ပေါ်မှာ သပိတ်အောက်က သင်္ကန်းကို ခံကာ ချထားလိုက်ပါတယ်။ ဒီလို အခြင်းအရာကို တွေ့မြင်နေတဲ့ မျက်နှာချင်းဆိုင် ဝါအငယ်ဆုံးနေရာမှာ ထိုင်နေတဲ့ ခုနစ်နှစ်သမီးအရွယ် သာမဏေရီမလေးက ကရုဏာသက်ကာ သူ့မှာပါရှိလာတဲ့ ဆင်စွယ်သပိတ်ခြေကလေးကို ကိုရင်ကလေးအား လှူဒါန်းပေးလိုက်ပါတယ်။ ဒီသပိတ်ခြေက အောင်သွယ်လုပ်ပေးမည့် သပိတ်ခြေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

သို့သော် သူတို့နှစ်ဦးတို့ဟာ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး နှစ်ပေါင်းများစွာ ထပ်မံတွေ့ဆုံမှု မရှိကြတော့ဘဲ အသက် (၂၀)အရွယ်သို့ ရောက်ရှိတဲ့အခါ အသီး

အသီး ရဟန်းပြုကြပါတယ်။ ရဟန်းပြုကြပြီးနောက် သက်တော် (၈၀) ဝါတော် (၆၀)အရွယ်သို့ ရောက်ရှိလာကြတဲ့အခါ ဗြာဟ္မဏတိဿ သူပုန်ဘေးကြောင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းမှာ ဆက်လက်နေထိုင်သီတင်းသုံးဖို့ရန် အခက်အခဲ ရှိလာကြတဲ့ အတွက် အိန္ဒိယသို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ သီတင်းသုံးတော်မူကြပါတယ်။ ဘိက္ခုနီမကြီးက အိန္ဒိယဘက်ကို အရင်ရောက်ရှိသွားခဲ့တယ်။ ဆရာတော်ကြီးကတော့ နောက်မှ ရောက်ရှိသွားခဲ့ပါတယ်။ ဘိက္ခုနီမကြီးကလည်း သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ဆရာတော်ကြီးတစ်ပါး ကြွရောက်တော်မူလာတယ်ဆိုတဲ့ သတင်းစကားကို ကြားသိရတဲ့အခါ ဆရာတော်ကြီးအား သွားရောက် ဖူးမြော်ကန်တော့ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ သီဟိုဠ်ကျွန်းအကြောင်း ရှေးဖြစ်ဟောင်း အောက်မေ့ဖွယ် ဇာတ်လမ်းတွေကို ပြောကြရင်းဖြင့် မရိစင်္ဂူ အမည်ရတဲ့ ကျောင်းရေစက်ချပွဲ အခမ်းအနားအကြောင်းအရာသို့ ရောက်ရှိသွားကြတယ်။ “ထိုကျောင်းရေစက် ချပွဲမှာ အရှင်ဘုရားက ဘယ်အရွယ်ရှိနေပြီလဲ” စသည်ဖြင့် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မေးမြန်းကြရာ ခုနစ်နှစ်သားအရွယ်သာ ရှိနေသေးတဲ့ အငယ်ဆုံး သာမဏေကလေးနှင့် ခုနစ်နှစ်သမီးအရွယ်သာ ရှိနေသေးတဲ့ အငယ်ဆုံး သာမဏေရီမကလေးတို့ ဖြစ်ခဲ့ကြတာကို သိရှိသွားကြတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ဘိက္ခုနီမကြီးက ထိုအချိန်က ကိုရင်လေးတစ်ပါးအား ဆင်စွယ်သပိတ်ခြေတစ်ခု လှူခဲ့ဖူးကြောင်းကို ပြောပြလိုက်တဲ့အခါ ဆရာတော်ကြီးက ထိုင်ရာနေရာမှ ထကာ တစ်သက်လုံး တရိုတသေ သိမ်းဆည်းထားခဲ့တဲ့ ဆင်စွယ်သပိတ်ခြေကလေးကို သွားရောက်ယူငင်ကာ ဘိက္ခုနီမကြီးအား ပြသလိုက်ပါတယ်။

အဲဒီအချိန်အခါမှာ . . . ဘိက္ခုနီမကြီးကလည်း ဒီသပိတ်ခြေဟာ သူလှူဒါန်းခဲ့တဲ့ သပိတ်ခြေဖြစ်ကြောင်းကို ကောင်းကောင်းကြီး မှတ်မိတဲ့ အတွက် အလှူရှင်သာမဏေရီမလေးဟာ သူပင်ဖြစ်ကြောင်းကို ဆရာတော်ကြီးအား တင်ပြ လျှောက်ထားလိုက်ပါတယ်။ ဒီသပိတ်ခြေကလေးကပဲ အောင်သွယ်လုပ်ပေးလိုက်တဲ့အတွက် တစ်နေ့မှာ . . . ဒီဘိက္ခုနီမကြီးနှင့် ဒီဆရာတော်ကြီးတို့ဟာ ရင်းနှီးမှုတွေ အလွန်အကျွံ ဖြစ်လာကြတဲ့အတွက် နှစ်ဦးစလုံးဟာ သက်တော် (၈၀)အရွယ်မှာပင် လူဝတ်လဲခဲ့ကြရပါတယ်။^{၁၃၉}

ပစ္စည်းချင်း ပေါင်းဖော်မိရာက လူအချင်းချင်း ပေါင်းဖော်ကြတဲ့ အဆင့်သို့ ရောက်ရှိသွားခဲ့တဲ့ သမ္ဘောဂသံသဂ္ဂ ဇာတ်လမ်းဟောင်း တစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

လူပင် အိုသော်လည်း ရာဂကတော့ မအိုပါ

ဒီလို ဇာတ်လမ်းမျိုးကိုပင် ရည်ညွှန်းကာ ကုသဇာတ်အဋ္ဌကထာမှာ လာရှိတဲ့သိကြားမင်းကြီး ပြောကြားခဲ့တဲ့စကားကို မိတ်ဆက်ပေးရဦးမည်။ နန်းမွေကို ဆက်ခံရန် သားရတနာ သမီးရတနာ မရှိတဲ့အတွက် သီလဝတီ မိဖုရားကြီးကို သားဆုပန်ရန်အတွက် ရှင်ဘုရင်ကြီးက ခွင့်ပြုလိုက်ပါတယ်။ သို့သော် သီလဝတီမိဖုရားကြီးကား အလွန်သီလဖြူစင်တဲ့ အမျိုးကောင်းသမီး တစ်ဦးဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ သီလတန်ခိုးအာနုဘော်ကြောင့် သိကြားမင်းကြီးရဲ့ ပဏ္ဏာကမ္မလာမြကျောက်ဖြာဟာ ပူလောင်တင်းမာတဲ့ အခြင်းအရာကို ထင်ရှား ပြခဲ့ပါတယ်။ သိကြားမင်းကြီးလည်း ဆင်ခြင်ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ အကြောင်း အခြင်းအရာ အစုံအလင်ကို ကုန်စင်အောင် သိရှိတဲ့အတွက် ဘုရားအလောင်း အလျာဖြစ်တော်မူတဲ့ မင်းကုသအလောင်းအလျာ နတ်သားရဲ့ သဘောတူညီ ချက်ကို ရယူကာ ပုဏ္ဏားအိုအသွင်ကို ဖန်ဆင်းပြီးတော့ သီလဝတီမိဖုရားကြီး တို့ရဲ့ နန်းရင်ပြင်သို့ ဆိုက်ရောက်လာခဲ့ပါတယ်။

ထိုအချိန်အခါမှာ . . ‘သီလဝတီမိဖုရားကြီး သားဆုပန်ရန်အတွက် အလိုရှိသူများ နန်းရင်ပြင်သို့ လာရောက်ကာ သီလဝတီမိဖုရားကြီးကို အလှူခံယူနိုင်ပါကြောင်း’ကို ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ထားပြီး ဖြစ်တဲ့အတွက် အလှူခံယူမည့်ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း နန်းရင်ပြင်သို့ အသင့်ရောက်ရှိနေကြပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုအချိန်အခါမှာ ပုဏ္ဏားအိုအသွင်ကို ဆောင်ယူထားတဲ့ သိကြား မင်းကြီးက ရွှေတန်းမှာ မတ်တပ်ရပ်လျက် ရှိနေပါတယ်။ သူ့ရဲ့ ဘုန်းတန်ခိုး ကြောင့် ဘယ်သူမှ သူ့ရွှေကို ကျော်တက်လို့မရ ဖြစ်နေကြပါတယ်။ နောက်မှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ လူအများကလည်း ဒီသက်ကျားအိုကြီး တစ်ဦးရဲ့ မိဖုရားကြီး အပေါ်မှာ တွယ်တာမက်မောမှုကို ကြည့်ပြီးတော့ ပြက်ရယ်ပြုနေကြပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ပုဏ္ဏားအိုအသွင်ဆောင်ထားတဲ့ သိကြားမင်းကြီးက “သဓေဝိ

မေ သရီရံ ဇိဏ္ဏံ၊ ရာဂေါ ပန န ဇီရတိ = ငါ့ရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ဟာ အိုနေသော်လည်း ငါ့ရဲ့ ရာဂကတော့ မအိုသေးပါ”လို့ မိမိကို ပြက်ရယ်ပြုနေတဲ့ လူအများကို ပြောပြလိုက်ပါတယ်။^{၁၄၀} အလားတူပဲ . . . အထက်ပါ သပိတ်ခြေဇာတ်လမ်း ဟာလည်း လူပင်အိုသော်လည်း ရာဂမအိုသေးတဲ့ သတိပြုသင့်တဲ့ ဇာတ်လမ်း တစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

၅။ **ကာယသံသဝ္ဂ** = ကိုယ်လက်နှီးနှောမိခြင်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာတို့နှင့် ရောနှောနေထိုင်ခြင်း — အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ကိုယ်လက်နှီးနှောမိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ နှစ်သက် သာယာမှု တွယ်တာမက်မောမှု ရာဂနှင့် ပေါင်းဖော်ယှဉ်တွဲ မှီဝဲနေထိုင်ခြင်းကို **ကာယသံသဝ္ဂ**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ အပဒါနအဋ္ဌကထာက^{၁၄၁} ဝမ်းနည်းကြေကွဲဖွယ်ရာ မြင်ကွင်း တစ်ခုကို ဖော်ပြထားပါတယ်။ တစ်ချိန်က သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့မှာ အလွန် ထင်ရှားကျော်ကြားတော်မူခဲ့တဲ့ မဟာဝိဟာရအမည်ရတဲ့ ကျောင်း တိုက်ကြီးတစ်ခု တည်ရှိခဲ့ဖူးပါတယ်။ ထိုကျောင်းတိုက်ကြီးအတွင်းမှာ တည်ရှိ ခဲ့တဲ့ ဓမ္မာရုံကြီးတစ်ခုရဲ့အတွင်းဝယ် ဓမ္မာသနပလ္လင်ထက်မှာ ရဟန်းတော်ငယ် တစ်ပါးက တရားတော်များကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီဓမ္မကထိက ရဟန်းတော်ဟာ တင့်တယ်တဲ့ ဥပဓိသမ္ပတ္တိနှင့် အလွန်ပြည့်စုံရုံတွင်မက အသံ ဩဇာကောင်းမွန်စွာဖြင့် အနှစ်သာရရှိတဲ့ တရားတော်များကို တရားနာ ပရိသတ်တို့ နှစ်ခြိုက်ကျေနပ်လောက်အောင် ဟောကြားတော်မူနိုင်တဲ့ အကျော်အမော် ဓမ္မကထိကတစ်ဦးပင် ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီတရားပွဲကို အရပ် လေးမျက်နှာမှ အလွန်များပြားလှတဲ့ တရားနာပရိသတ်တွေက လာရောက် ကာ နာယူခဲ့ကြပါတယ်။ ရှင်ဘုရင်ကြီးနှင့်တကွ မိဖုရားကြီးတို့ဟာလည်း သမီးဖြစ်သူ မင်းသမီးတစ်ဦးကိုပါ ခေါ်ဆောင်ပြီးတော့ လာရောက်ကာ တရားတော်ကို နာယူခဲ့ကြပါတယ်။

^{၁၄၀} (ဇာတက၊ဋ္ဌ၊၅၊၂၉၉။)   ^{၁၄၁} (အပဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၇၄။)

ထိုအခါ မင်းသမီးငယ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ . . . အလွန်တင့်တယ်တဲ့ ဥပဓိ သမ္ပတ္တိနှင့် ပြည့်စုံနေတဲ့ ဓမ္မကထိကရဟန်းတော်ရဲ့ ရုပ်အဆင်းနဲ့ အဆီဩဇာ ပြည့်ဝနေတဲ့ အလွန်ကောင်းမွန်တဲ့ အသံတို့အပေါ်မှာ တွယ်တာမက်မောမှု နှစ်သက်မြတ်နိုးမှု ရာဂတရားတွေက အရှိန်အဟုန် ပြင်းထန်စွာဖြင့် တဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ်နေခဲ့ပါတယ်။ အလားတူပဲ ဓမ္မကထိကရဟန်းတော်ရဲ့ သန္တာန်မှာ လည်း မင်းသမီးအပေါ်မှာ တွယ်တာမက်မောနေတဲ့ နှစ်သက်မြတ်နိုးနေတဲ့ ရာဂတရားတွေဟာ အရှိန်အဟုန် ပြင်းထန်စွာဖြင့် တဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ်နေခဲ့ ပါတယ်။

ဒီလို ဓမ္မကထိကရဟန်းတော်နှင့် မင်းသမီးတို့ရဲ့ တစ်ဦးအပေါ်မှာ တစ်ဦးက တွယ်တာမက်မောမှု နှစ်သက်မြတ်နိုးမှု ရာဂတရားတွေ ထင်ရှား ဖြစ်ပွားနေတဲ့အခြင်းအရာကို ရှင်ဘုရင်ကြီးကလည်း တရားနာယူရင်းဖြင့် သတိပြုမိလျက် ရှိနေပါတယ်။ လူတွေရဲ့ အတွင်းသဘော စိတ်နေစိတ်ထားကို ကိုယ်အမူအရာ နှုတ်အမူအရာတွေကို ကြည့်ပြီးတော့ အကဲခတ်ကောင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေထဲမှာ ဒီရှင်ဘုရင်ကြီးဟာလည်း လိမ္မာကျွမ်းကျင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ဖြစ်တယ်လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။ ဒီလို အကဲခတ်မိတဲ့အတွက် တရားပွဲအပြီးမှာ ရှင်ဘုရင်ကြီးကလည်း ဓမ္မကထိကရဟန်းတော်ငယ်နှင့် မင်းသမီးတို့ နှစ်ဦးကို နှစ်ဦးချင်း အေးအေးဆေးဆေး တွေ့ဆုံခွင့်ရရှိရန် သင့်တော်တဲ့တစ်နေရာမှာ အစီအစဉ်တစ်ခုကို ပြုလုပ်ပေးလိုက်ပါတယ်။ သူတို့နှစ်ဦး တွေ့ဆုံတဲ့နေရာ ကိုလည်း အခြားသူများ မတွေ့ရအောင် တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကာတွေနဲ့ ကာရံ ပေးထားလိုက်ပါတယ်။ အချိန် အတန်ငယ်ကြာညောင်းလို့ တင်းတိမ်ကန့်လန့် ကာများကို ဖယ်ရှားကာ ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ နှစ်ဦးသားတို့ဟာ တစ်ဦးရဲ့ လည်ပင်းကို တစ်ဦးက ပွေ့ဖက်ကာ သေပွဲဝင်နေကြတာကိုပဲ မြင်တွေ့ကြရ တော့တယ်။^{၁၄၁}

ဒီလို အကြောင်းအရာမျိုးတွေကို ရည်ညွှန်းတော်မူကာ ဘုရားရှင် ကလည်း အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်မှာ^{၁၄၂} ဒီလို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

^{၁၄၂} (အံ၊၁၊၂။)

၂၀၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . အမျိုးသမီးရဲ့ အတွေ့ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟာ အမျိုးသားရဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို သိမ်းကျုံးယူငင်ကာ နှစ်သက်တပ်မက်မှု တည်တံ့နေအောင် ဆွဲဆောင်ထားနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိပါတယ်။ အမျိုးသားတစ်ဦးရဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို သိမ်းကျုံးယူငင်ကာ နှစ်သက်တပ်မက်မှု တည်တံ့နေအောင် ဆွဲဆောင်ထားနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ အမျိုးသမီးရဲ့ အတွေ့ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံမှတစ်ပါး အခြားတစ်ပါးသော ဒီလို နှစ်သက်တပ်မက်မှု တည်တံ့နေအောင် ဆွဲဆောင်ထားနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ အတွေ့ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံမျိုးကို ငါဘုရား မြင်တော်မမူပါဘူး။

ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . အမျိုးသားရဲ့ အတွေ့ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟာလည်း အမျိုးသမီးရဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို သိမ်းကျုံးယူငင်ကာ နှစ်သက်တပ်မက်မှု တည်တံ့နေအောင် ဆွဲဆောင်ထားနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိပါတယ်။ အမျိုးသမီးတစ်ဦးရဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို သိမ်းကျုံးယူငင်ကာ နှစ်သက်တပ်မက်မှု တည်တံ့နေအောင် ဆွဲဆောင်ထားနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ အမျိုးသားရဲ့ အတွေ့ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံမှတစ်ပါး အခြားတစ်ပါးသော ဒီလို နှစ်သက်တပ်မက်မှု တည်တံ့နေအောင် ဆွဲဆောင်ထားနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ အတွေ့ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံမျိုးကို ငါဘုရား မြင်တော်မမူပါဘူး။^{၁၄၂}

ခုပြောခဲ့တာတွေကတော့ သံသဂ္ဂ (၅)မျိုးနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ အကြောင်းအရာတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါတွင်မကသေးဘူး၊ ဥဒါနအဋ္ဌကထာက^{၁၄၃} ဘုရားရှင် နှစ်ခြိုက်တော်မမူတဲ့ သံသဂ္ဂအချို့ကိုလည်း ဆက်လက်ကာ ရှင်းပြထားပါတယ်။

“ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ . . . ဒကာ ဒကာမတွေနှင့် ရောရောနှောနှောနေထိုင်လေ့ရှိတယ်။ ဒကာ ဒကာမတွေ ချမ်းသာသုခအမျိုးမျိုးတွေနဲ့ ဆုံဆည်းနေရတဲ့အတွက် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာမှုတွေ ဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့အခါ မိမိကလည်း အတူရောကာ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်နေတယ်။ ဒကာ ဒကာမတွေ ဆင်းရဲဒုက္ခအမျိုးမျိုးတွေနဲ့ ရင်ဆိုင်ကြရလို့ ဝမ်းနည်းကြေကွဲမှုတွေ ဖြစ်ပေါ်

^{၁၄၃} (ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၁၀။)

နေကြတဲ့အခါ မိမိကလည်း အတူရောကာ ဝမ်းနည်းပြလိုက်တယ်။ ဒကာ ဒကာမတွေရဲ့ ကိစ္စကြီးငယ် အသွယ်သွယ်တွေမှာ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ပါဝင် ကာ အကျိုးတော်ဆောင်လုပ်ငန်းရပ်အမျိုးမျိုးတွေကို ပြုလုပ်ပေးတတ် ပြန်တယ်။”^{၁၄၄}

ဒီလို ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့အတိုင်း ရဟန်းတော်တို့နှင့် မလျော်မလျောက်ပတ်တဲ့၊ ဝိနည်းတော်နှင့် မလျော်မလျောက်ပတ်တဲ့ နေထိုင် ခြင်းဖြင့် ရောရောနှောနှော နေထိုင်ခြင်း = သံသဂ္ဂ၊

အလားတူပဲ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာလည်း ရဟန်းတော်တို့နှင့် မလျော် မလျောက်ပတ်တဲ့၊ ဝိနည်းတော်နှင့် မလျော်မလျောက်ပတ်တဲ့ နေထိုင်ခြင်းဖြင့် ဒကာ ဒကာမတွေနှင့် ရောရောနှောနှော နေထိုင်ပြန်တယ်။ ဒီလို ရဟန်းတော် ရဲ့ ရောရောနှောနှော နေထိုင်မှု၊ ဝိနည်းတော်ကို မရိုသေ မလေးစားမှုတို့ကို မြင်တွေ့လိုက်ကြရတဲ့ သီတင်းသုံးဖော် ရဟန်းတော်တို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ စိတ် မချမ်းသာမှုစတဲ့ အကုသိုလ်တရားတွေ တိုးပွားလာနိုင်လောက်အောင်၊ သီတင်းသုံးဖော်တို့ရဲ့မျက်လုံးမှာ ကြည့်လို့မကောင်း မြင်လို့မကောင်းနိုင် လောက်အောင် ရောရောနှောနှော နေထိုင်ခြင်း = သံသဂ္ဂ -

ဒီလို သံသဂ္ဂအမျိုးမျိုးတွေကို သာသနာတော်မှာ မှီတင်းနေထိုင်နေတဲ့ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ ပယ်ရှားထားရမှာ ဖြစ်တယ်။ ဒီလို ပယ်ရှားပြီးတဲ့အခါ ‘ပြောသင့်ပြောထိုက်တဲ့ အသံသဂ္ဂကထာ (= ရောရောနှောနှော မနေထိုင် ခြင်းနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကားတွေ)ကို ပြောဆိုသင့်တဲ့ အတိုင်းအတာ ပမာဏကို နှိုင်းချိန်ကာ ပြောဆိုဖို့ရန် ဘုရားရှင်က ခွင့်ပြုထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအသံသဂ္ဂကထာ အမျိုးမျိုးကို ဆက်ပြီးတော့ ပြောကြရအောင် . . ။

---

^{၁၄၄} (သံ၊ ၂၊ ၁၀။ မဟာနိ၊ ၁၅၃။)

အသံသဋ္ဌကထာ (၅) မျိုး

- ၁။ အိုခြင်း နာခြင်း သေခြင်းစတဲ့ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခအဝဝတို့အပေါ်မှာ မြဲမြံခိုင်ခံ့တည်တံ့နေတဲ့ သံဝေဂဉာဏ်နှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကား၊
- ၂။ ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး (= သင်္ခါရ)တရားတို့ရဲ့ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ သဘာဝတွေကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်ရှုနိုင်တဲ့အတွက် ကြောင့် သင်္ခါရတရားတို့အပေါ်မှာ “ကြောက်ရွံ့ဖွယ် တရားတွေပါ” လို့ ထင်မြင်နေတဲ့ ဘယသညာနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကား၊
- ၃။ မိမိခန္ဓာအိမ်မှာ တည်ရှိတဲ့ (၃၂)ကောဋ္ဌာသအစုအပုံ၊ ဗဟိဒ္ဓခန္ဓာအိမ်မှာ တည်ရှိတဲ့ (၃၂)ကောဋ္ဌာသအစုအပုံ - ဒီ (၃၂)ကောဋ္ဌာသ အစုအပုံ တွေရဲ့ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် ပဋိကူလသဘောကို နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေတဲ့ ပဋိကူလသညာနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကား၊
- ၄။ အကုသိုလ်တရားအားလုံးတို့အပေါ်၌ ရွံရှာစက်ဆုပ်မှု၊ ထိုအကုသိုလ် အမျိုးမျိုးတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အပါယ်ဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခ စတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခအဝဝတို့အပေါ်မှာ ရွံရှာစက်ဆုပ်မှု၊ အကုသိုလ်အမျိုးမျိုးတို့ရဲ့ တည်ရာလုပ်ငန်းရပ်ဖြစ်တဲ့ ဒုစရိုက်အမျိုးမျိုးတို့အပေါ်မှာ ရွံရှာစက်ဆုပ်မှု၊ ဒုစရိုက်အမျိုးမျိုးတို့ကို အကြောင်းခံကာ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အပါယ်ဝဋ် ဆင်းရဲဒုက္ခစတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခအဝဝတို့အပေါ်မှာ ရွံရှာစက်ဆုပ်မှု - ဒီလို ရွံရှာစက်ဆုပ်မှု အမျိုးမျိုး ရှေ့သွားပြဓာန်းလျက် ရှိနေတဲ့ အကုသိုလ် တရား ဒုစရိုက်တရားတို့မှ ရှက်တတ်တဲ့ ဟိရိနှင့် ဒီလို အကုသိုလ်တရား ဒုစရိုက်တရားတို့မှ ကြောက်တတ်တဲ့ ဩတ္တပ္ပတရားတွေဟာ လောကကို စောင့်ရှောက်ပေးနေတဲ့ လောကပါလတရားတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီလို လောကပါလတရားဖြစ်ကြတဲ့ ဟိရိ ဩတ္တပ္ပတို့နှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကား၊
- ၅။ ရှေ့သို့တက်ခြင်း နောက်သို့ဆုတ်ခြင်း ကွေးခြင်း ဆန့်ခြင်းစတဲ့ ကိုယ် အမူအရာ နှုတ်အမူအရာ ဟူသမျှတို့မှာ မိမိက သမထကမ္မဋ္ဌာန်းကို

ပွားများနေခိုက် ဖြစ်ခဲ့လျှင်လည်း မိမိရှုပွားနေတဲ့ သမထကမ္မဋ္ဌာန်း အာရုံပေါ်မှာ သတိသမ္ပဇဉ်ဉာဏ်ယှဉ်ကာ အမြဲတမ်း ရှုပွားနေခြင်း၊ မိမိက ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းနေတဲ့သူ ဖြစ်ခဲ့လျှင်လည်း ဝိပဿနာဉာဏ်ရဲ့ အရှုခံအာရုံဖြစ်ကြတဲ့ အကြောင်းတရားနှင့် တကွ သော ရုပ်-နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့ရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်း အရာ အနတ္တအခြင်းအရာတွေကို သတိသမ္ပဇဉ်ဉာဏ်ယှဉ်ကာ ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်လျက် ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းနေခြင်း - ဒီလို သတိသမ္ပဇဉ်ဉာဏ်ယှဉ်ကာ သမထကမ္မဋ္ဌာန်း ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း တွေကို ပွားများအားထုတ်ပုံနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကား . .

အားလုံးပေါင်းလိုက်တော့ အသံသဂ္ဂကထာ စကား (၅)မျိုးတို့ ဖြစ်ကြ ပါတယ်။

ဒီအသံသဂ္ဂကထာ (၅)မျိုးနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ သမထ ဝိပဿနာစတဲ့ လုပ်ငန်းခွင်အရပ်ရပ်တွေဟာ ပြုကျင့်လိုက်နာသူတို့ရဲ့ဉာဏ်မှာ အမြဲတမ်း ရှေ့ရှုတည်နေခဲ့မည်ဆိုလျှင် ထိုလုပ်ငန်းခွင်တွေက သံသဂ္ဂ (၅)မျိုးကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာအညစ်အကြေးတွေကို - ‘ပိန်းကြာဖက်ပေါ်တွင် ရေမတင်ဘဲ ကင်းစင်လျှောကျသွားသလို’ - ကင်းစင်လျှောကျသွားအောင် ပြုလုပ်ပေးနိုင်ပါတယ်။^{၁၄၅}

၅။ ဝိရိယာရဗ္ဗကထာ - ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း လုံ့လဝီရိယနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကား

အကုသိုလ်တရားတွေကို ပယ်ရှားနိုင်ရေးအတွက် ကုသိုလ်တရား အမျိုးမျိုးတို့နှင့် ပြီးပြည့်စုံလာရေးအတွက် သမထ ဝိပဿနာ အစဖြာတဲ့ မဂ္ဂင် (၈)ပါး ကျင့်စဉ်တရားတွေကို ရဲရဲဝံ့ နောက်မတွန့်ဘဲ ပြုကျင့်နေသူတို့ရဲ့ ရဲရင့်တဲ့လုပ်ငန်းရပ်ကို ဝီရိယလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို ရဲရင့်တဲ့လုပ်ငန်းရပ်ကို

---

^{၁၄၅} (ဥဒါနု၊ ၂၁၁။)

၂၁၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ပြုလုပ်နေတဲ့ ရဲရင့်သူတို့ရဲ့ အကုသိုလ်တရားတွေကို ပယ်ရှားနိုင်ရေး ကုသိုလ်တရားအမျိုးမျိုးတို့ ပြီးပြည့်စုံလာရေးအတွက် ကြိုးစားအားထုတ်မှုမျိုးကို ဝီရိယာရမ္မလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ကာယိကဝီရိယ စေတသိကဝီရိယလို့ ဝီရိယ (၂)မျိုး၊ အာရမ္မဓာတု နိက္ကမဓာတု ပရက္ကမဓာတုလို့ ဝီရိယဓာတ်က (၃)မျိုး၊ သမ္ပပ္ပဓာန်နည်းအားဖြင့် ဝီရိယက (၄)မျိုး - ဒီလို ဝီရိယအမျိုးမျိုးကို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အဋ္ဌကထာများကလည်း^{၁၄၆} ဖွင့်ဆိုထားတော်မူကြပါတယ်။

ကာယိကဝီရိယ

ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ အပေါင်းအဖော် ဂိုဏ်းဂဏကို ပယ်ရှားထားပြီးတော့ ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း လုံ့လဝီရိယရဲ့ တည်ရာဖြစ်တဲ့ ဝီရိယာရမ္မဝတ္ထု (၈)ခုကို ဆင်ခြင်တယ်။^{၁၄၇}

ဒီဝီရိယာရမ္မဝတ္ထု (၈)ခုတို့ရဲ့ အတိုချုပ်ကတော့ . .

- ၁။ ခရီးသွားခါနီးနေခြင်း၊
- ၂။ ခရီးသွားပြီးစဖြစ်ခြင်း၊
- ၃။ တစ်စုံတစ်ခုအမှုကိစ္စကို ပြုခါနီးနေခြင်း၊
- ၄။ တစ်စုံတစ်ခုအမှုကိစ္စကို ပြုပြီးစဖြစ်ခြင်း၊
- ၅။ မကျန်းမမာစပြုနေခြင်း၊
- ၆။ ကျန်းမာပြီးစဖြစ်ခြင်း၊
- ၇။ ဆွမ်းလုံလောက်စွာ မရခြင်း၊
- ၈။ ဆွမ်းအလွန်ပေါများစွာ ရခြင်း။^{၁၄၈}

ဒီ (၈)ပါးတို့ဟာ နည်းမှန်လမ်းမှန် နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်တတ်တဲ့ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင် မရှိသူတို့အဖို့ အပျင်းကြောတွေ ထူနေဖို့ရန်

^{၁၄၆} (ဥဒါန၊ ၂၁၁။ . .) ^{၁၄၇} (ဒီ၊ ၂၁၂၀။)

^{၁၄၈} (ဒီ၊ ၃၊ ၁၇၅၊ သင်္ဂီတိသုတ်။ မူလဋီ၊ ၁၊ ၈၉။ မဟာဋီ၊ ၂၊ ၁၄၁။)

အကြောင်းတရားတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ သို့သော် နည်းမှန်လမ်းမှန် နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်တတ်တဲ့ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင် ရှိနေသူတို့အတွက်ကတော့ ဝီရိယဖြစ်ပေါ်လာဖို့ရန် အကြောင်းတရားတွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ဝီရိယဖြစ်ပေါ်လာဖို့ရန် အကြောင်းတရားဖြစ်ပေါ်နေပုံကို သဘောပေါက် နားလည်နိုင်ရန် ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့ ဒေသနာတော်မှ ကောက်နုတ်ချက် (၂)ခုကို မူရင်းအတိုင်း နာကြားကြည့်ကြရအောင် . . ။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီသာသနာတော်မှာ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ ခရီးသွားခါနီး ဖြစ်နေတယ်၊ အဲဒီရဟန်းရဲ့ သန္တာန်မှာ . . “ငါဟာ ခရီးသွားရ တော့မည်၊ ခရီးသွားနေတဲ့ ငါဟာ ဘုရားရှင်တို့ရဲ့ အဆုံးအမကို နှလုံးသွင်းရန် မလွယ်ကူ၊ ယခု ငါဟာ မရောက်ရသေးတဲ့ (ဈာန် ဝိပဿနာ မဂ် ဖိုလ်) တရားထူး တရားမြတ်တွေကို ရောက်ရှိရန်၊ မရသေးတဲ့ တရားထူး တရားမြတ် တွေကို ရရှိရန်၊ မျက်မှောက်မပြုရသေးတဲ့ တရားထူး တရားမြတ်တွေကို မျက်မှောက်ပြုရန် ခရီးမသွားမီ စောစောကပဲ ဝီရိယကို အားထုတ်တော့မည်” လို့ ဒီလို စိတ်အကြံအစည် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီရဟန်းဟာ မရောက်ရ သေးတဲ့ (ဈာန် ဝိပဿနာ မဂ် ဖိုလ်) တရားထူး တရားမြတ်တွေကို ရောက်ရှိ ရန်၊ မရသေးတဲ့ တရားထူး တရားမြတ်တွေကို ရရှိရန်၊ မျက်မှောက် မပြုရ သေးတဲ့ တရားထူး တရားမြတ်တွေကို မျက်မှောက်ပြုရန် ဝီရိယကို ကြိုးစား အားထုတ်တယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒါကတော့ ပထမ ကြိုးစား အားထုတ်ခြင်း လုံ့လဝီရိယရဲ့ အကြောင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . နောက်တစ်မျိုးကတော့ ရဟန်းတော် တစ်ပါးဟာ ခရီးသွားပြီးခါစ ဖြစ်နေတယ်၊ အဲဒီရဟန်းရဲ့ သန္တာန်မှာ . . “ငါဟာ ခရီးသွားခဲ့ပြီးပြီ၊ ခရီးသွားခဲ့တဲ့ ငါဟာ ဘုရားရှင်တို့ရဲ့ အဆုံးအမကို နှလုံးသွင်းရန် မစွမ်းနိုင် ဖြစ်ခဲ့တယ်၊ ယခု ငါဟာ မရောက်ရသေးတဲ့ (ဈာန် ဝိပဿနာ မဂ် ဖိုလ်) တရားထူး တရားမြတ်တွေကို ရောက်ရှိရန်၊ မရသေးတဲ့ တရားထူး တရားမြတ်တွေကို ရရှိရန်၊ မျက်မှောက်မပြုရသေးတဲ့ တရားထူး တရားမြတ်တွေကို မျက်မှောက်ပြုရန် ဝီရိယကို အားထုတ်တော့မည်”လို့ ဒီလို

၂၁၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

စိတ်အကြံအစည် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီရဟန်းဟာ မရောက်ရသေးတဲ့ (ဈာန် ဝိပဿနာ မဂ် ဖိုလ်) တရားထူး တရားမြတ်တွေကို ရောက်ရှိရန်၊ မရသေးတဲ့ တရားထူး တရားမြတ်တွေကို ရရှိရန်၊ မျက်မှောက်မပြုရသေးတဲ့ တရားထူး တရားမြတ်တွေကို မျက်မှောက်ပြုရန် ဝီရိယကို ကြိုးစားအားထုတ်တယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒါကတော့ ဒုတိယ ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း လုံ့လဝီရိယရဲ့ အကြောင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။^{၁၇၉}

ဒီလို နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်တတ်မှုကိုပဲ နည်းမှန်လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်တတ်တဲ့ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင် ရှေ့သွားရှိနေတဲ့ ဆင်ခြင်တဲ့အတိုင်း ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့ လုံ့လဝီရိယကို ကာယိကဝီရိယလို့ ဆိုလိုရင်း ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်စုံတစ်ခု အမှုကိစ္စကို ပြုခါနီးနေခြင်း၊ ပြုပြီးစဖြစ်ခြင်း စသည်တို့မှာလည်း နည်းမှီကာ သဘောပေါက်ပါ။

ဒီလို ဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထု (၈)ပါးကို နည်းမှန်လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ကာ သွား ရပ် ထိုင် လျောင်းဆိုတဲ့ ဣရိယာပုထ် (၄)ပါးစလုံးတို့မှာ တစ်ပါးထီးတည်း နေထိုင်ကာ မဖြစ်ပေါ်သေးတဲ့ ဈာန် မဂ် ဖိုလ် တရားထူး တရားမြတ်တွေကို ဖြစ်ပေါ်စေရမည်ဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်ဖြင့် သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တယ်။ ဒီလို ကြိုးစားအားထုတ်မှုမျိုးကို ကာယိကဝီရိယလို့ ခေါ်ဆိုတယ်။^{၁၈၀}

ညဉ့်နှင့်နေ့ နှစ်ရပ်ပေါင်းကို (၆)ပုံပုံလိုက်လျှင် တစ်ပုံတစ်ပုံမှာ (၄)နာရီစီ ရှိပါတယ်။ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ ညဉ့်သုံးယာမ်မှာ မဇ္ဈိမယာမ်တစ်ပုံပဲ ကျိန်းစက်တယ်။ တစ်နည်းပြောရလျှင်တော့ မဇ္ဈိမယာမ် (၄)နာရီမျှသာ ကျိန်းစက်တယ်။ ကျန်နေတဲ့ (၅)ပုံဆိုတဲ့ နာရီပေါင်း (၂၀)လုံးမှာ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တယ်။ ဒီလို လုံ့လဝီရိယမျိုးကိုလည်း ကာယိကဝီရိယလို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၈၁}

^{၁၇၉} (အံ၊၃၊၁၄၇-၁၅၀။)   ^{၁၈၀} (ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂၊၁၂၀။)   ^{၁၈၁} (အံ၊ဋ္ဌ၊၁၊၃၇။ ဝိဘင်္ဂ၊ဋ္ဌ၊၁။)

စေတသိကဝီရိယ

ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ မိမိရဲ့ စိတ်အစဉ်မှာ နီဝရဏအညစ်အကြေး ကိလေသာအညစ်အကြေးတွေနှင့် ပေါင်းဖော်နေထိုင်မှုကို ပယ်ရှားကာ ဈာန်သမာပတ် (၈)ပါးတို့ကို ပွားများအားထုတ်လျက် ဈာန်ဝင်စားလျက် တစ်ပါးထီးတည်း နေထိုင်သီတင်းသုံးတယ်။ စင်္ကြံသွားနေတဲ့ အချိန်အခါမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာကို စင်္ကြံသွားနေတဲ့ အချိန်အခါမှာပဲ ဈာန်သမာပတ်ကို ဝင်စားလျက် နှိပ်ကွပ်ပစ်လိုက်တယ်။ ရပ်တဲ့ဣရိယာပုထ်တိုင်အောင် ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်ခွင့်ကို မပေးဘူး။ အလားတူပဲ ရပ်တဲ့ဣရိယာပုထ်အခိုက်မှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ကိလေသာကိုလည်း ထိုင်တဲ့ဣရိယာပုထ်သို့တိုင်အောင်၊ ထိုင်တဲ့ဣရိယာပုထ်အခိုက်မှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ကိလေသာကိုလည်း လျောင်းစက်တဲ့ဣရိယာပုထ်သို့တိုင်အောင် ဖြစ်ပေါ်ခွင့်ကို မပေးဘူး။ ထိုထိုဣရိယာပုထ်အခိုက်မှာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့ ကိလေသာကို ထိုထိုဣရိယာပုထ်အခိုက်မှာပဲ ဈာန်သမာပတ်ကို ဝင်စားလျက် ပယ်ရှားပစ်လိုက်တယ်။ အလားတူပဲ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို ပွားများနေခိုက်မှာ ကိလေသာတွေ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့မည်ဆိုလျှင်လည်း ထိုထိုဣရိယာပုထ်အခိုက်မှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ကိလေသာတွေကို ထိုထိုဣရိယာပုထ်အခိုက်မှာပဲ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို ပွားများလျက် ပယ်ရှားပစ်လိုက်တယ်။ ဒီလိုကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့ လုံ့လဝီရိယမျိုးကိုတော့ စေတသိကဝီရိယလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၅၂}

ဝိဘင်္ဂအဋ္ဌကထာနှင့် အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာတို့မှာတော့^{၁၅၃} အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိနေတဲ့ **စေတသိကဝီရိယ** တစ်မျိုးကို ထပ်မံကာ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူကြပါတယ်။

“ငါဟာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ မဆိုက်ရောက်သေးသမျှကာလပတ်လုံး ဒီလိုထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေထိုင်နေတဲ့ ဣရိယာပုထ်ကို ဘယ်တော့မှ မဖျက်တော့ပေအံ့ = အရဟတ္တဖိုလ်သို့ မရောက်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး ဒီနေရာမှ ငါ

^{၁၅၂} (ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊၁၂၀။)   ^{၁၅၃} (ဝိဘင်္ဂ၊ဋ္ဌ၊၃၀၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၊၃၈။)

၂၁၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဘယ်တော့မှ မထတော့ပေအံ့” . . ဒီလို ကာယပယောဂမပါဘဲ စိတ်ဓာတ်ဖြင့် ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဆောက်တည်ကာ ကြိုးစားအားထုတ်တဲ့ လုံ့လဝီရိယမျိုးကို စေတသိကဝီရိယလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

“ငါဟာ ကိလေသာအာသဝေါတရားတွေမှ မလွတ်မြောက်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး ဒီလိုဏ်ဂူအတွင်းမှ ဘယ်တော့မှ မထွက်ပေတော့အံ့” လို့ ကဿကလိုဏ်ဂူမှာ သီတင်းသုံးတော်မူတဲ့ မဟာမိတ္တ (အယျမိတ္တ) မထေရ် မြတ်ကြီးကဲ့သို့^{၁၅၄} မိမိသီတင်းသုံးရာ အရပ်ဒေသဖြင့် ပိုင်းခြားလှုံ့ဖြစ်စေ သို့မဟုတ် “ငါဟာ ကိလေသာအာသဝေါတရားတွေမှ မလွတ်မြောက်သေး သမျှကာလပတ်လုံး ဒီထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေထိုင်နေတဲ့ ဣရိယာပုထ်ကို ဘယ်တော့မှ မဖျက်တော့အံ့” . . ဒီလို ဣရိယာပုထ်ဖြင့် ပိုင်းခြားလှုံ့ဖြစ်စေ စိတ်ဓာတ်ကို မြဲမြံစွာ ဖွဲ့ချည်ပြီးတော့ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းတွေကို အပတ် တကုတ် စေ့ဆော်ကာ ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ် နေတဲ့ လုံ့လဝီရိယမျိုးကို စေတသိကဝီရိယလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၅၅}

ဘုရားရှင်ဟာ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် ဧကကနိပါတ် စတဲ့^{၁၅၆} ထိုထိုပါဠိတော် တို့မှာ နိဝရဏ (၅)ပါး ပယ်ရှားနိုင်ရေးအတွက် အာရမ္မဓာတ်ဝီရိယ နိက္ကမ ဓာတ်ဝီရိယ ပရက္ကမဓာတ်ဝီရိယဆိုတဲ့ ဝီရိယလက်နက်ကောင်းတွေကို အသုံးပြုရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

အာရမ္မဓာတ်ဝီရိယ — နိဝရဏအညစ်အကြေး ကိလေသာ အညစ် အကြေးတွေကို ပယ်ရှားနိုင်ရေးဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်ဖြင့် မရရှိသေးတဲ့ ဈာန် တရားတွေကို ရရှိရန်၊ မရရှိသေးတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေကို ရရှိရန်၊ မရရှိ သေးတဲ့ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တွေကို ရရှိရန် ရည်သန်တောင့်တကာ သမထ ဘာဝနာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းတွေကို ရှေ့ဦးအစ ကြိုးစားအားထုတ် ခြင်းဆိုတဲ့ လုံ့လဝီရိယကို အာရမ္မဓာတ်ဝီရိယလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၅၇}

^{၁၅၄} (ဒီ၊ဌ၊၂၊၃၈၀။ မ၊ဌ၊၁၊၂၉၈။ သံ၊ဌ၊၃၊၁၉၆။ အံ၊ဌ၊၁၊၃၉၄။ ဝိဘင်္ဂ၊ဌ၊၂၆၇။)

^{၁၅၅} (အံ၊ဌ၊၁၊၃၈။) ^{၁၅၆} (အံ၊၁၊၄။)

နိက္ခမဓာတ်ဝီရိယ — ဒီလို ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့အခါ တစ်ခါတစ်ရံ ဝယ် ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံမှ စိတ်ဓာတ်တွေ တွန့်ဆုတ်နေခြင်း အားထုတ်လိုတဲ့ ကုသိုလ်ဆန္ဒဓာတ်တွေ လျော့ပါးနေခြင်းကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံပေါ်မှာ အားမထုတ်လိုတဲ့ ပျင်းရိနေတဲ့ ကောသလူတရားတွေဟာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပြန်တယ်။ အဲဒီအခါမှာ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်က မိမိရဲ့ ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း ဆိုတဲ့ လုံ့လဝီရိယကို မြှင့်တင်ပေးလိုက်တယ်။ ဒီလို မြှင့်တင်ထားတဲ့ လုံ့လဝီရိယဖြင့် သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို ဆက်လက်ကာ ကြိုးပမ်းလိုက်တဲ့အခါ ပျင်းရိခြင်းကောသလူတရားကို ကျော်လွှားလွန်မြောက်သွားခဲ့တယ်။ ဒီလို ပျင်းရိခြင်းကောသလူတရားကို ကျော်လွှားလွန်မြောက်သွားနိုင်တဲ့ အတွက်ကြောင့် အာရမ္မဓာတ်ဝီရိယထက် ပိုမိုကာ စွမ်းအင်ကြီးမားနေတဲ့ ထပ်ဆင့်ကာ မြှင့်တင်ထားတဲ့ လုံ့လဝီရိယကို နိက္ခမဓာတ်ဝီရိယလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၇}

ပရတ္တမဓာတ်ဝီရိယ — ဒီလို သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းတွေကို ဆက်လက်ကာ အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်လိုက်တဲ့အခါ ရှေးရှေးဘာဝနာကုသိုလ်ဇောတွေမှာ တည်ရှိနေတဲ့ လုံ့လဝီရိယရဲ့ အာသေဝနပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှုအရှိန်အဝါသတ္တိထူးကို ဆက်ခံနေရတဲ့ နောက်နောက်ဘာဝနာကုသိုလ်ဇောတွေနဲ့ ယှဉ်တွဲနေတဲ့ လုံ့လဝီရိယဟာ ပို၍ ပို၍ အားကောင်းလာပါတယ်။ အလားတူပဲ ရှေးရှေးဘာဝနာကုသိုလ် ဇောဝီရိယစိတ်အစဉ်တွေမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ လုံ့လဝီရိယတို့ကလည်း နောက်နောက်သောဘာဝနာကုသိုလ်ဇောဝီရိယစိတ်အစဉ်တွေမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ လုံ့လဝီရိယတွေကို အားကြီးသောမှီရာ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် မြင့်သထက်မြင့်အောင် စွမ်းအင်ပြည့်ဝနေတဲ့ ဝီရိယတွေ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုပေးလျက်ပင် ရှိနေကြပါတယ်။ ဒီလို ကျေးဇူးပြုပေးမှု အရှိန်အဝါသတ္တိထူးကို ဆက်ခံနေကြရတဲ့ နောက်နောက်သော ဘာဝနာကုသိုလ်ဇော၊ နောက်နောက်သော ဘာဝနာ

^{၁၇} (အံ၊ဋ္ဌ၊၁၊၃၇။)

၂၁၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ကုသိုလ်ဇောဝီထိစိတ်အစဉ်တွေမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ လုံ့လဝီရိယတွေဟာ တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် မြင့်သထက်မြင့်ကာ စွမ်းအင်တွေ ပြည့်ဝစုံညီလာကြပါတယ်။

ဒီလို စွမ်းအင်ပြည့်ဝနေတဲ့ ဝီရိယတွေက ပထမဈာန်သမာဓိကို မရရှိသေးလျှင် ပထမဈာန်သမာဓိကို ရရှိအောင်၊ ဒုတိယဈာန်သမာဓိကို မရရှိသေးလျှင် ဒုတိယဈာန်သမာဓိကို ရရှိအောင် စသည်ဖြင့် တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် မြင့်သထက်မြင့်နေတဲ့ အဆင့်ဆင့်သော အထက်အထက်ဈာန်တရားတွေကို တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ရရှိအောင် ရွက်ဆောင်ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအင်တွေ ပြည့်ဝစုံညီလာကြပါတယ်။ အလားတူပဲ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်တဲ့အခါမှာလည်း . . ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်သည်အထိ ထိုးထွင်း မသိမမြင်သေးလျှင်လည်း ထိုးထွင်းသိမြင်လာအောင်၊ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) သဘောတရားတွေကိုလည်း သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်မသိမမြင်သေးလျှင် ထွင်းဖောက် သိမြင်လာအောင်၊ ယင်းရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး (= သင်္ခါရတရား)တို့ရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာတွေကို ထိုးထွင်းသိမြင်တတ်တဲ့ သမ္မသနဉာဏ်စတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ မဖြစ်ပေါ်ခဲ့သေးဘူးဆိုလျှင်လည်း ယင်းဝိပဿနာဉာဏ်တွေ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် မြင့်သထက်မြင့်ကာ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ရွက်ဆောင်ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအင်တွေ ပြည့်ဝစုံညီလာကြပါတယ်။ အလားတူပဲ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို မရရှိသေးလျှင် သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရရှိအောင်၊ သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို မရရှိသေးလျှင်လည်း သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရရှိအောင်၊ အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို မရရှိသေးလျှင်လည်း အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရရှိအောင်၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို မရရှိသေးလျှင်လည်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရရှိအောင် - ဒီလို တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် မြင့်သထက်မြင့်တဲ့ အရာဌာနတွေကို ရောက်ရှိသွားအောင်

ရွက်ဆောင်ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအင်တွေလည်း ပြည့်ဝစုံညီလာကြပါတယ်။ —
ဒီလို အဆင့်ဆင့်တွေကို တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ကျော်လွှားကာ တစ်ဆင့်ပြီး
တစ်ဆင့် မြင့်သထက်မြင့်တဲ့ အရာဌာနတွေသို့ ရောက်ရှိအောင် ပို့ဆောင်
ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအင်ပြည့်ဝ စုံညီနေတဲ့ အလွန်အားကောင်းတဲ့ လုံ့လဝီရိယ
ဓာတ်ကို ပရက္ကမဓာတ်ဝီရိယလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၅၈}

အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာမှာတော့^{၁၅၉} ရှေးရှေးမဟာအဋ္ဌကထာမှာ လာရှိတဲ့
အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက် တစ်မျိုးကိုလည်း ဖော်ပြထားပါတယ်။ အာရမ္မ
ဓာတ်ဝီရိယဆိုတာ စိတ်အစဉ်မှာ စွဲကပ်နေတဲ့ လိုလားတောင့်တမှု အမျိုးမျိုး
တွေကို ပယ်နှုတ်နိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ ဝီရိယကို ဆိုလိုပါတယ်။ နိက္ကမဓာတ်
ဝီရိယဆိုတာ စိတ်အစဉ်မှာ စွဲကပ်နေတဲ့ တံခါးကျင်မင်းတုပ် ချထားသကဲ့သို့
မြဲမြံခိုင်ခံ့နေတဲ့ ကိလေသာထုတွေကို ပယ်ခွာနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ ဝီရိယမျိုးကို
ဆိုလိုပါတယ်။ ပရက္ကမဓာတ်ဝီရိယဆိုတာ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန် နှစ်ပါး၊
အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးပါးတို့ရဲ့ အတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့
သက်ရှိသင်္ခါရ သက်မဲ့သင်္ခါရတရားတို့အပေါ်မှာ ရုန်းထွက်လို့မရနိုင်လောက်
အောင် နှောင်ဖွဲ့ထားတတ်တဲ့ ကိလေသာ အနှောင်အဖွဲ့တွေကို ဖြတ်တောက်
ပစ်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်တဲ့ လုံ့လဝီရိယကို ဆိုလိုပါတယ်လို့ ဒီလိုလည်း အဓိပ္ပာယ်
တစ်မျိုး ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

သမ္ပပ္ပဓာနလုံ့လဝီရိယ (၄) မျိုး

၁။ ဒီသာသနာတော်မှာ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ မိမိရဲ့သန္တာန်မှာ ထင်ရှား
မဖြစ်ပေါ်လာသေးတဲ့ ယုတ်ညံ့တဲ့ အကုသိုလ်တရားတွေကို ထင်ရှား
ဖြစ်ပေါ်မလာအောင် ကုသိုလ်ဆန္ဒဓာတ်ကို ဖြစ်စေတယ်၊ (သမထ
ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို) အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တယ်၊
လုံ့လပြုတယ်၊ စိတ်ဓာတ်ကို နောက်သို့ တွန့်ဆုတ်မသွားအောင် မြှင့်တင်
ထားတယ်၊ ဆောက်တည်ထားတယ်။

^{၁၅၈} (အံ၊ဋ္ဌ၊၁၊၃၇။ အံ၊ဋီ၊၁၊၈၅။)   ^{၁၅၉} (အံ၊ဋ္ဌ၊၁၊၃၇။)

၂၂၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

- ၂။ မိမိသန္တာန်မှာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ပြီးတဲ့ ယုတ်ညံ့တဲ့ အကုသိုလ်တရားတွေကို ပယ်ရှားနိုင်အောင် ကုသိုလ်ဆန္ဒဓာတ်ကို ဖြစ်စေတယ်။ (သမထဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို) အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တယ်။ လုံ့လပြုတယ်။ စိတ်ဓာတ်ကို နောက်သို့တွန့်ဆုတ်မသွားအောင် မြှင့်တင်ထားတယ်။ ဆောက်တည်ထားတယ်။
- ၃။ မိမိသန္တာန်မှာ ထင်ရှားမဖြစ်ပေါ်လာသေးတဲ့ ကုသိုလ်တရားတွေကို ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကုသိုလ်ဆန္ဒဓာတ်ကို ဖြစ်စေတယ်။ (သမထဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို) အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တယ်။ လုံ့လပြုတယ်။ စိတ်ဓာတ်ကို နောက်သို့တွန့်ဆုတ်မသွားအောင် မြှင့်တင်ထားတယ်။ ဆောက်တည်ထားတယ်။
- ၄။ မိမိသန္တာန်မှာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ပြီးတဲ့ ကုသိုလ်တရားတွေကို တည်မြဲနေအောင် မပျောက်ပျက်အောင် တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် မြင့်သထက်မြင့်ကာ တိုးတက်ပွားများလာအောင် ပြန့်ပြောများပြားကြီးပွားလာအောင်၊ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်သော ဘာဝနာလုပ်ငန်းရပ်တွေကို ပြီးစီးပြည့်စုံလာအောင် ကုသိုလ်ဆန္ဒဓာတ်ကို ဖြစ်စေတယ်။ (သမထဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို) အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တယ်။ လုံ့လပြုတယ်။ စိတ်ဓာတ်ကို နောက်သို့တွန့်ဆုတ်မသွားအောင် မြှင့်တင်ထားတယ်။ ဆောက်တည်ထားတယ်။

ဒီ(၄)မျိုးသော ဝီရိယတွေကို သမ္ပပ္ပဓာနလုံ့လဝီရိယလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၆၀}

အင်္ဂါလေးပါးရှိတဲ့ ဝီရိယ

ဒီသာသနာတော်မှာ သဒ္ဓါတရား အပြည့်အဝရှိနေတဲ့ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ တကယ်စင်စစ်အားဖြင့် ငါ့ရဲ့ ခန္ဓာအိမ်မှာ . .

---

^{၁၆၀} (သံ၊ ၃၊ ၂၁၄။)

“၁။ အရေ ကြွင်းစေ၊

၂။ အကြော ကြွင်းစေ၊

၃။ အရိုး ကြွင်းစေ၊

၄။ အသားအသွေးတွေ အကုန်ခန်းခြောက်ချင် ခန်းခြောက်ပါစေ . .

ယောက်ျားတို့ရဲ့ စွမ်းအားဖြင့်၊ ယောက်ျားတို့ရဲ့ ဇွဲလုံ့လဝီရိယဖြင့် ရနိုင်တဲ့ ရောက်နိုင်တဲ့ အရာဌာနသို့ မရရှိသေးသမျှကာလပတ်လုံး မရောက်ရှိသေး သမျှကာလပတ်လုံး ငါ့ရဲ့ ကြိုးစားအားထုတ်မှု လုံ့လဝီရိယရဲ့ ရပ်တန့်သွားခြင်း မည်သည် ဘယ်တော့မှ မဖြစ်စေရ” - လို့ ဒီလို စွဲမြဲစွာ အဓိဋ္ဌာန်ဆောက်တည် ကာ အရဟတ္တဖိုလ်ပန်းတိုင်ကို မျှော်မှန်းပြီးတော့ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာ တွေကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တယ်။ ဒီလို ဝီရိယမျိုးကိုတော့ အင်္ဂါလေးပါးရှိတဲ့ ဝီရိယလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၆၁}

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာလည်းပဲ ဗောဓိပင်ခြေ မြတ်သောပလ္လင်ဗွေ ထက်မှာ ထိုင်တော်မူကာ ဒီလို အင်္ဂါလေးပါးရှိတဲ့ ဝီရိယခြံရံတော်မူလျက် . . “ငါ မျှော်လင့်တောင့်တနေတဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်မြတ်သို့ မရောက်ရှိသေး သမျှကာလပတ်လုံး ဒီထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေထိုင်နေတဲ့ ဣရိယာပုတ်ကို ဘယ်တော့မှ မဖျက်သိမ်းတော့အံ့” ဒီလို စွဲမြဲစွာ အဓိဋ္ဌာန်ဆောက်တည်ပြီးတော့ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်မြတ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူသည်အထိ သမထ ဝိပဿနာ ဘာဝနာတွေကို ညဉ့်လုံးပေါက် အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူခဲ့ ပါတယ်။^{၁၆၂}

---

^{၁၆၁} ကာမံ တစော စ နှာရု စ အဋ္ဌိ စ အဝသိဿတု၊ သရီရေ ဥပသုဿတု မံသလောဟိတံ၊ ယံ တံ ပုရိသထာမေန ပုရိသဝီရိယေန ပုရိသပရက္ကမေန ပတ္တပ္ပံ န တံ အပါပုဏိတွာ ဝီရိယဿ သဏ္ဌာနံ ဘဝိဿတိ။

(မ၊ ၂၊ ၁၄၆။ ကိဋ္ဌာဂီရိသုတ်။)

^{၁၆၂} (သုတ္တနိပါတ်၊ ဌ၊ ၂၊ ၁၁၉။)

အာရဒ္ဒဝီရိယ

ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ ခုတင်ပြခဲ့တဲ့ ကာယိကဝီရိယ စေတသိကဝီရိယ အာရမ္မဓာတ်ဝီရိယ နိက္ကမဓာတ်ဝီရိယ ပရက္ကမဓာတ်ဝီရိယ သမ္မပ္ပဓာန ဝီရိယဆိုတဲ့ လုံ့လဝီရိယအမျိုးမျိုးတွေကို အခြေတည်ကာ သမထ ဝိပဿနာ ဘာဝနာတွေကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တယ်။ ဒီလို ကြိုးစား အားထုတ်တဲ့အခါမှာ သွားဆဲအချိန်အခါ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ကိလေသာတွေကို ရပ်ဆဲအချိန်သို့တိုင်အောင် ဖြစ်ပေါ်ခွင့်ကို မပေးဘဲ၊ ရပ်ဆဲအချိန်အခါ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ကိလေသာတွေကိုလည်း ထိုင်ဆဲအချိန်အခါသို့ရောက်သည့် တိုင်အောင် ထိုင်ဆဲအချိန်အခါ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ကိလေသာတွေကိုလည်း အိပ်ဆဲအချိန်အခါသို့ ရောက်သည့်တိုင်အောင် ဖြစ်ပေါ်ခွင့်ကို မပေးဘဲ . . ဆိတ်ခွာလှံကန်ဖြင့် ပါးပျဉ်းထောင်နေတဲ့ မြွေဟောက်ကို ဖမ်းယူ လိုက်သကဲ့ သို့၊ ထက်လှစွာသော သန်လျက်ဓားဖြင့် ရန်သူရဲ့လည်ပင်းကို ဖြတ်လိုက်ဘိ သကဲ့သို့ - ထိုထိုဣရိယာပုဏ်အခိုက်မှာပဲ ထိုထိုကိလေသာတွေကို နောက် ထပ်ခေါင်းထောင်မလာအောင် သမထဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို အပြင်း အထန် ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်းဆိုတဲ့ လုံ့လဝီရိယစွမ်းအားဖြင့် ပယ်ရှားပစ် လိုက်တယ်။ ဒီကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း လုံ့လဝီရိယမျိုးကို အာရဒ္ဒဝီရိယလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုလည်း အာရဒ္ဒ ဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို အာရဒ္ဒဝီရိယနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကားအမျိုးမျိုးကို ဝီရိယာရမ္မကထာ တရားစကားလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၆၃}

---

^{၁၆၃} သော သဗ္ဗောပိ ယော ဘိက္ခု ဂမနေ ဥပ္ပန္နံ ကိလေသံ ဌာနံ ပါပုဏိတုံ န ဒေတိ၊ ဌာနေ ဥပ္ပန္နံ နိသဇ္ဇံ၊ နိသဇ္ဇာယ ဥပ္ပန္နံ သယနံ ပါပုဏိတုံ န ဒေတိ၊ တတ္ထ တတ္ထေဝ အဇပဒေန ဒဏ္ဍေန ကဏ္ဍသပ္ပံ ဥပ္ပိဋ္ဌေတွာ ဂဏ္ဍန္တော ဝိယ၊ တိခိဏေန အသိနာ အမိတ္တံ ဂီဝါယ ပဟရန္တော ဝိယ စ သီသံ ဥက္ခိပိတုံ အဒတွာ ဝီရိယဗလေန နိဂ္ဂဏှာတိ၊ တဿေဝံ အာရဒ္ဒဝီရိယဿ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ တပ္ပဋိသံယုတ္တာ ကထာ ဝီရိယာရမ္မကထာ။ (ဥဒါန၊ဌ၊၂၁၁။)

ဒီလို ဝီရိယာရမ္ဘကထာ တရားစကားမျိုးကိုလည်း ပြောသင့်တဲ့ အချိန် အခါကာလမှာ ပြောသင့်တဲ့အတိုင်းအတာပမာဏကို နှိုင်းချိန်ကာ ပြောကြား ဖို့ရန် ဘုရားရှင်က ခွင့်ပြုထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

၆။ သီလကထာ = သီလကျင့်စဉ်နှင့် စပ်တဲ့ တရားစကား

ဒီနေရာမှာ . . သီလက လောကီသီလ၊ လောကုတ္တရာသီလလို့ နှစ်မျိုး ရှိနေပါတယ်။

လောကီသီလ

လောကီသီလကတော့ . .

၁။ **ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ** = ဝိနည်းဒေသနာတော်မှာ လာရှိတဲ့ သီလကျင့်စဉ်အမျိုးမျိုး၊

၂။ **ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ** = မျက်စိ နှား နာ လျှာ ကိုယ် နှလုံးဆိုတဲ့ ခွဲခြောက်ပါး တံခါးကြီးခြောက်ပေါက်တို့မှ ကိလေသာရန်သူတွေ ဝင်ရောက် မလာနိုင်အောင် — သမထဘာဝနာကို ပွားများနေခိုက်ဖြစ်ခဲ့လျှင် မိမိ ပွားများနေတဲ့ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံအပေါ်မှာ၊ ဝိပဿနာဘာဝနာကို ပွားများနေခိုက်ဖြစ်ခဲ့လျှင်လည်း ဝိပဿနာဉာဏ်ရဲ့ အရှုခံအာရုံ ဖြစ်ကြတဲ့ ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး (= သင်္ခါရ)တရားတို့ရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ သို့မဟုတ် ဒုက္ခအခြင်းအရာ သို့မဟုတ် အနတ္တအခြင်းအရာအာရုံအပေါ်မှာ ဘာဝနာ စိတ်ကို အမြဲတမ်း သွတ်သွင်းထားလျက် ကိလေသာမြေခွေးအိုတို့ရဲ့ ကိုက်ခဲ ခြင်းကို မခံစားရအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း စောင့်စည်းခြင်း၊^{၁၆၄}

၃။ **အာဝိဝပါနိသုဒ္ဓိသီလ** = ဝိနည်းဒေသနာတော်မှာ အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းစင်ကြယ်မှုနှင့် ဆက်စပ်ကာ ဘုရားရှင် ပညတ်ထားတော်မူခဲ့တဲ့

---

^{၁၆၄} (သံ၊ ၂၊ ၃၈၅-၃၈၆။ ကုမ္မောပမသုတ္တန်)

၂၂၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

သိက္ခာပုဒ်တော်များကို ရှိရှိသေသေ လိုက်နာပြုကျင့်လျက် မိမိရဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသီလကို စင်ကြယ်အောင် သုတ်သင်ခြင်း၊

၄။ **ပစ္စယသန္နိသီတသီလ** = ပစ္စည်းလေးပါးကို သုံးဆောင်တဲ့အခါမှာ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ကာ သုံးစွဲခြင်း . .

ဒီသီလ လေးမျိုးကတော့ အရိယမဂ်ရဲ့ရှေ့အဖို့မှာ ရဟန်းတော်များ လိုက်နာပြုကျင့်ရမည့် လောကီသီလများ ဖြစ်ကြပါတယ်။

အမျိုးသားယောဂီ အမျိုးသမီးယောဂီတွေအတွက်ကတော့ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် (၅)ပါးသီလကို ခါးဝတ်ပုဆိုးကဲ့သို့ မြဲအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ စွမ်းနိုင်ပါက (၈)ပါးသီလ၊ ဒီထက်ပိုစွမ်းနိုင်ပါက (၁၀)ပါးသီလတို့ကို ခါးဝတ်ပုဆိုးကဲ့သို့ မြဲအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နိုင်လျှင်ကား ‘အတိုင်းထက်အလွန် တံခွန်နှင့်ဘုရား’ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကတော့ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလနှင့် ပစ္စယသန္နိသီတသီလကိုတော့ ရဟန်းတော်များနည်းတူ ကျင့်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလပိုင်းမှာတော့ နည်းနည်းကွဲပြားမှု ရှိပါတယ်။

- ၁။ သူ့အသက်သတ်လို့ရရှိတဲ့ပစ္စည်း
- ၂။ ခိုးလို့ ဝှက်လို့ တိုက်လို့ ခိုက်လို့ လာဘ်စားလို့ ရရှိတဲ့ပစ္စည်း
- ၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရအမှုတွေ ပြုကျင့်လို့ ရရှိတဲ့ပစ္စည်း
- ၄။ မုသားစကားတွေကို ပြောဆိုလို့ ရရှိတဲ့ပစ္စည်း
- ၅။ ကုန်းတိုက်စကားတွေကို ပြောဆိုလို့ ရရှိတဲ့ပစ္စည်း
- ၆။ ကြမ်းတမ်းတဲ့စကားတွေကို ပြောဆိုလို့ ရရှိတဲ့ပစ္စည်း
- ၇။ တကယ်ထင်ရှားမဟုတ်တဲ့ ပုံဝတ္ထုအမျိုးမျိုးတွေကို ပြောဆိုခြင်း ရေးသားခြင်းစတဲ့ ပြိန်ဖျင်းတဲ့စကားတွေကို ပြောဆိုလို့ ရရှိတဲ့ပစ္စည်း. .

ဒီလို ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက် အမျိုးမျိုးတွေကြောင့် ရရှိတဲ့ပစ္စည်းကို လုံးဝသုံးစွဲမှု မပြုဘဲ ရှောင်ကြဉ်ရမည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်ဖြစ်ကြတဲ့ ဥပါသကာ ဥပါသိကာမများ မပြုမကျင့် ရှောင်ကြဉ်ရန် ကုန်သွယ်မှု (၅)မျိုးကိုလည်း အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် ပဉ္စကနိပါတ် ဝဏိဇာသုတ္တန်မှာ^{၁၆၅} . .

- ၁။ သတ္တဝဏိဇာ = လက်နက်ကို ကုန်သွယ်ခြင်း
- ၂။ သတ္တဝဏိဇာ = လူကို ကုန်သွယ်ခြင်း
- ၃။ မံသဝဏိဇာ = (မွေးမြူရေး ပြုလုပ်ကာ) အသားငါးကိုကုန်သွယ်ခြင်း
- ၄။ မဇ္ဇဝဏိဇာ = မူးယစ်ဆေးဝါးကို ကုန်သွယ်ခြင်း
- ၅။ ဝိသဝဏိဇာ = (ပိုးသတ်ဆေးတို့လို) အဆိပ်ကို ကုန်သွယ်ခြင်း . .

ဒီကုန်သွယ်ခြင်း (၅)မျိုးကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တို့ မပြုမကျင့် ရှောင်ကြဉ်ရန် ဘုရားရှင်က ညွှန်ကြားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီကုန်သွယ်မှု (၅)မျိုးကြောင့် ရရှိတဲ့ပစ္စည်းတွေကိုလည်း အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း စင်ကြယ်ရေးအတွက် မသုံးစွဲဖို့ရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဒီသီလ လေးမျိုးကတော့ အရိယမဂ်ရဲ့ရှေ့အဖို့မှာ ဖြည့်ကျင့်ရမည့် လောကီသီလတွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။

လောကုတ္တရာသီလ

အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့အခိုက်မှာ အရိယမဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်တွဲကာ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် (၈)ပါး ကျင့်စဉ်တရားတွေဟာလည်း အထင်အရှား တည်ရှိနေခဲ့ကြပါတယ်။ ယင်းမဂ္ဂင်တရားကိုယ် (၈)ပါးထဲမှာ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင် (၃)ပါးတို့လည်း ပူးတွဲကာ ပါဝင်လျက်ရှိနေကြပါတယ်။ ယင်း အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့နှင့် ယှဉ်တွဲနေကြတဲ့ သီလမဂ္ဂင်တွေကတော့ လောကုတ္တရာသီလတွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ယင်း လောကီသီလ လောကုတ္တရာသီလတို့နှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကားအမျိုးမျိုးကို သီလကထာ တရားစကားလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၆၆} မဂ္ဂင်

---

^{၁၆၅} (အံ၊ ၂၊ ၁၈၃။)   ^{၁၆၆} (ဥဒါန၊ ၂၊ ၁။)

၂၂၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

(၈)ပါး ကျင့်စဉ်တရားတွေကို နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ်အဖြစ် လက်ခံနိုင်ခဲ့ပါလျှင် မဂ္ဂင် (၈)ပါးတို့ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းများအဖြစ် ပါဝင်နေကြတဲ့ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင်တွေကိုလည်း နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ်အဖြစ် လက်ခံဖို့ကတော့ လိုအပ်နေပါတယ်။

၇။ သမာဓိကထာ = သမာဓိကျင့်စဉ်နှင့် စပ်တဲ့ တရားစကား

ဝိပဿနာရဲ့ အခြေခံအကြောင်းရင်းဖြစ်တဲ့ သမာဓိကို ပါဒကဗျာန် သမာဓိလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဥပစာရသမာဓိနှင့်တကွ ဗျာန်သမာပတ် (၈)ပါး စလုံးတို့ဟာ ဝိပဿနာရဲ့ အခြေခံအကြောင်းရင်းဖြစ်တဲ့ ပါဒကဗျာန်သမာဓိ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဆိုလိုတာကတော့ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပွားများလိုတဲ့ ယောဂီသူတော်ကောင်းဟာ တရားထိုင်တိုင်း ထိုင်တိုင်း ရှေ့ဦးစွာ မိမိနှစ်ခြိုက်ရာ ဥပစာရဗျာန်သမာဓိတစ်ခုခုကိုပဲဖြစ်စေ သို့မဟုတ် အပ္ပနာဗျာန် သမာဓိလို့ခေါ်ဆိုတဲ့ ရူပါဝစရဗျာန်သမာဓိ (၄)ပါး အရူပါဝစရဗျာန်သမာဓိ (၄)ပါးထဲက မိမိနှစ်ခြိုက်ရာ ဗျာန်သမာဓိတစ်ခုခုကိုပဲဖြစ်စေ သမာဓိကို ပြန်လည်ထူထောင်ပေးရပါတယ်။ ဒီဗျာန်သမာဓိနှင့်ယှဉ်တဲ့ ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဉာဏ်အလင်းရောင်တွေက ပြုံးပြုံးပြက် တလက်လက် တောက်ပလာတဲ့အခါ ဗျာန်မှထကာ ယင်းဉာဏ်အလင်းရောင်ရဲ့ အကူအညီကို ယူပြီးတော့ ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး (= သင်္ခါရတရား)တွေကို သိမ်းဆည်းကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများရပါတယ်။ ဒီလို သမာဓိမျိုးကို ဝိပဿနာရဲ့ အခြေခံအကြောင်းရင်းဖြစ်တဲ့ ပါဒကဗျာန်သမာဓိလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ဒီလို သမာဓိမျိုးကိုပင် ရည်ညွှန်းတော်မူပြီးတော့ ဘုရားရှင်က ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် သမာဓိသုတ္တန်မှာ^{၁၆၇} . .

---

^{၁၆၇} (သံ၊ ၂၊ ၁၂၁)

- ၁။ ခန္ဓာ (၅)ပါးကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမြင်ရေးအတွက်
၂။ ခန္ဓာ (၅)ပါးတို့ရဲ့ ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောကို ဟုတ်တိုင်း
မှန်စွာ သိမြင်ရေးအတွက်
၃။ ခန္ဓာ (၅)ပါးတို့ရဲ့ ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘောကို
ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမြင်ရေးအတွက် . .

သမာဓိကို ထူထောင်ရန် ရဟန်းတော်တို့အား တိုက်တွန်းထားတော်
မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

အလားတူပဲ သစ္စသံယုတ်ပါဠိတော် သမာဓိသုတ္တန် တရားဒေသနာ
တော်မြတ်မှာလည်း^{၁၆၈} အရိယသစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိ
ဉာဏ်ပညာဖြင့် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ထိုးထွင်းသိမြင်နိုင်ရေးအတွက် သမာဓိကို
ထူထောင်ကြပါရန် ရဟန်းတော်တို့အား ဘုရားရှင်က တိုက်တွန်းထားတော်
မူခဲ့ပါတယ်။

ယင်း ဥပစာရသမာဓိနှင့်တကွ ဈာန်သမာပတ် (၈)ပါးတို့ကို စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ
လို့လည်း အမည်တစ်မျိုးနဲ့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ နီဝရဏကိလေသာ အညစ်
အကြေးတွေကို ခပ်ကြာကြာ ခွာထားနိုင်တဲ့အတွက် နီဝရဏကိလေသာ
အညစ်အကြေးတွေမှ ကင်းစင်နေတဲ့ စိတ်တွေလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

သမာဓိ၏ အကျိုးဂုဏ်အင်အာနိသင် (၅) ပါး

၁။ **ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရ** — ရဟန္တာအရှင်မြတ်များဟာ မျက်မှောက်
ဘဝမှာပဲ ဈာန်ချမ်းသာဖြင့် ချမ်းချမ်းသာသာ နေထိုင်လို့ခဲ့လျှင် ဈာန်
သမာဓိတွေကို ထူထောင်ကြပါတယ်။ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်သော ပြုသင့်
ပြုထိုက်တဲ့ ရဟန်းကိစ္စတွေကို ပြုလုပ်ပြီးစီးနေပြီး ဖြစ်နေကြတဲ့အတွက်
ဈာန်သမာဓိတွေကို အခြေခံကာ အခြားပြုလုပ်ဖွယ် လုပ်ငန်းကိစ္စဆိုတာ
ရဟန္တာအရှင်မြတ်များအတွက် လုံးဝမရှိတော့ပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ မျက်မှောက်

^{၁၆၈} (သံ၊ ၃၊ ၃၆၃။)

၂၂၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဘဝမှာ ဈာန်ချမ်းသာကို သုံးဆောင်ခံစားကာ နေထိုင်ခြင်းဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက် တစ်မျိုးတည်းဖြစ်သာ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူပြီးနောက် ဈာန်သမာဓိတွေကို တစ်ဖန်ပြန်လည်ကာ ထူထောင်တော်မူကြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

၂။ **ဝိပဿနာနိသံသ** — ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင်တွေ သန့်ရှင်းစင်ကြယ် ရေးအတွက်လည်း ဈာန်သမာဓိတွေကို ထူထောင်ရပါတယ်။

၃။ **အဘိညာနိသံသ** — အဘိညာဏ်အမျိုးမျိုးကို အလိုရှိတဲ့ သူတော် ကောင်းတွေဟာလည်း ကသိုဏ်း (၈)ပါး သမာပတ် (၈)ပါးဆိုတဲ့ ဒီဈာန် သမာဓိတွေကို (၁၄)မျိုးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ခါ ထပ်ခါ ဝင်စားကာ စိတ်ကို ဆုံးမပေးရပါတယ်။^{၁၆၉}

၄။ **ဘဝဝိသေသာနိသံသ** — ဗြဟ္မာဘဝကို အလိုရှိတဲ့ သူတော်ကောင်း တွေဟာလည်း သေသည့်တိုင်အောင် ဒီဈာန်တွေကို မလျှောကျအောင် ပွားများအားထုတ်ရပါတယ်။

၅။ **နိရောဓာနိသံသ** — နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူလိုတဲ့ အနာဂါမ် ရဟန္တာ သူတော်ကောင်းတွေဟာလည်း ဒီဈာန်သမာပတ် (၈)ပါး တို့ကဲ့ပဲ နိရောဓသမာပတ်ရဲ့ အခြေခံအကြောင်းရင်းအဖြစ်နဲ့ ပွားများပြီး နောက် ပထမဈာန်နာမ်တရားစတဲ့ ဈာန်နာမ်တရားတွေကို လက္ခဏာရေး သုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများအားထုတ်တော် မူကြရပါတယ်။^{၁၇၀}

ဒီလို အကျိုးဂုဏ်အင်အာနိသင်အမျိုးမျိုး ရှိနေတဲ့ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော် တိုင် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်ကလည်း သမာဓိ ကို ထူထောင်ရန် တပည့်သာဝကတို့အား အကြိမ်ကြိမ် တိုက်တွန်းတော်မူ ထားတဲ့ ဒီဈာန်သမာဓိလုပ်ငန်းခွင်ကို လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် မပစ်ပယ်မိဖို့ အထူးသတိပြုသင့်လှပါတယ်။ ပိုပြီးတော့ သတိပြုသင့်တဲ့အချက်ကတော့

---

^{၁၆၉} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂-၄)   ^{၁၇၀} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၃၆၈-၃၆၉)

ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါအမည်ရတဲ့ ဒုက္ခချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်ဖြစ်ကြတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကျင့်စဉ်တရားတွေထဲမှာ သမ္မာသမာဓိ အမည် ရတဲ့ ဈာန်သမာဓိတွေကိုလည်း နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်တစ်ခု အဖြစ်နဲ့ ထည့်သွင်းကာ ဟောကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့အချက်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ယခုလို ဈာန်သမာဓိတွေကို ဝိပဿနာရဲ့ အခြေခံအကြောင်းရင်းဖြစ်တဲ့ ပါဒကဈာန်သမာဓိအဖြစ် သမာဓိထူထောင်ပြီးနောက် ဝိပဿနာဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အစဉ်အတိုင်း ပွားများအားထုတ်လာလေရာ ရင့်ကျက်လာတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ရဲ့အဆုံးမှာ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တွေဟာ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံယူကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြပါတယ်။ ထိုအရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့နှင့် ယှဉ်တွဲနေတဲ့ သမာဓိကတော့ လောကုတ္တရာသမာဓိပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို လောကီသမာဓိ လောကုတ္တရာသမာဓိဆိုတဲ့ သမာဓိတွေနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကားကိုတော့ သမာဓိကထာလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၇၁}

ဂ၊ ပညာကထာ - ဝိပဿနာပညာကျင့်စဉ်နှင့် စပ်တဲ့ တရားစကား

ဈာန်သမာဓိ အမျိုးမျိုးတွေနဲ့ ယှဉ်တွဲနေတဲ့ ဈာန်သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာ၊ အဘိညာဏ်ပညာ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်အမျိုးမျိုးတွေနဲ့ ယှဉ်တွဲနေတဲ့ ဝိပဿနာ ပညာ - ဒီပညာတွေကတော့ လောကီပညာများ ဖြစ်ကြပါတယ်။

လောကုတ္တရာအရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့နဲ့ ယှဉ်တွဲနေတဲ့ ပညာတွေ ကတော့ လောကုတ္တရာပညာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို လောကီပညာ လောကုတ္တရာပညာဆိုတဲ့ ပညာတွေနှင့် ဆက်စပ် နေတဲ့ တရားစကားကိုတော့ ပညာကထာလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၇၂}

---

^{၁၇၁} (ဥဒါန၊ ၂၁၁။)   ^{၁၇၂} (ဥဒါန၊ ၂၁၁။)

၉။ ဝိမုတ္တိကထာ - ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်မှု ဝိမုတ္တိနှင့် ခပ်တဲ့ တရားစကား

အရိယဖိုလ်အသီးအသီးကို — ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အရိယမဂ်ဉာဏ်တို့က ပယ်ရှားထားပြီးတဲ့ ကိလေသာတို့မှ ကွင်းလုံးကျွတ် လွတ်မြောက်သွားတဲ့ အတွက်ကြောင့် **(ပဋိပ္ပဿန္တိ)ဝိမုတ္တိ**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ အချို့အရာ၌ **ပဋိပ္ပဿန္တိနိရောဓ**လို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကိုလည်း တဏှာဦးဆောင်တဲ့ ကိလေသာအားလုံးတို့မှ ထွက်မြောက်ရာ ငြိမ်းအေးရာ ဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် **(နိဿရဏ)ဝိမုတ္တိ**လို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ **နိဿရဏ နိရောဓ**လို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။

သို့သော် ဒီနေရာမှာ အပရေဆရာတော်တို့ရဲ့ အယူအဆကိုလည်း ဥဒါနအဋ္ဌကထာက ဖော်ပြထားပါတယ်။ ဥပစာရဈာန်သမာဓိနှင့် ဝိပဿနာ ဉာဏ်ကဲ့သို့သော မဟာကုသိုလ်တရားများကလည်း ကိလေသာတွေကို တဒဂ် အားဖြင့် ပယ်ရှားထားနိုင်တဲ့ စွမ်းအား ရှိပါတယ်။ ဒီလို ပယ်ရှားလိုက်တဲ့ အတွက် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာတို့ရဲ့ တဒဂ်အားဖြင့် မရှိမှု အဘာဝ သဘောကို **တဒဂ်ဝိမုတ္တိ**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ **တဒဂ်နိရောဓ**လို့လည်း ခေါ်ဆို ပါတယ်။ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်အမည်ရတဲ့ သမထဈာန်ကုသိုလ်တရားများက လည်း ကိလေသာတွေကို ခပ်ကြာကြာ ခွာထားနိုင်တဲ့စွမ်းအား ရှိပါတယ်။ ဒီလို ခွာထားလိုက်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာတို့ရဲ့ ဝိက္ခမ္ဘနအားဖြင့် မရှိမှု အဘာဝကို **ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိ**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ **ဝိက္ခမ္ဘန နိရောဓ**လို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။ အဆင့်ဆင့်သော အရိယမဂ်ဉာဏ် အသီး အသီးကလည်း ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကိလေသာတွေကို အကြွင်းအကျန် မရှိ ကုန်စင်အောင် သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့် အပြီးတိုင် ပယ်ရှားထားနိုင်တဲ့စွမ်းအား ရှိပါတယ်။ ဒီလို သမုစ္ဆေဒအားဖြင့် ပယ်ရှားလိုက်တဲ့အတွက် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာတို့ရဲ့ မရှိမှု အဘာဝကို **သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိ**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ **သမုစ္ဆေဒနိရောဓ**လို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၇၃}

^{၁၇၃} (ပဋိသါ၃၉၇။)

ယင်းဝိမုတ္တိအမျိုးမျိုးတို့နှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကားတွေကို ဝိမုတ္တိ ကထာလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၇၄}

**၁၀၁။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနကထာ = အရိယဖိုလ် အသီးအသီးကို
ရပြီးနောက် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင်နှင့် စပ်တဲ့
တရားစကား**

၁။ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရရှိပြီးတဲ့ သောတာပန်အရိယာ သူတော်ကောင်းရဲ့ သန္တာန်မှာ . .

- (က) သောတာပတ္တိမဂ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊
- (ခ) သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊
- (ဂ) နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊
- (ဃ) ပယ်ပြီးကိလေသာကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊
- (င) မပယ်ရသေးတဲ့ ကိလေသာကို ဆင်ခြင်ခြင်း . .

ဒီလို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင် (၅)မျိုး ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါတယ်။

အလားတူပဲ သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရရှိပြီးတဲ့ သကဒါဂါမိ အရိယာသူတော်ကောင်းရဲ့ သန္တာန်မှာလည်း ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင် (၅)မျိုး၊ အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရရှိပြီးတဲ့ အနာဂါမိအရိယာ သူတော် ကောင်းရဲ့ သန္တာန်မှာလည်း ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင် (၅)မျိုး အသီးအသီး ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ကြပါတယ်။

အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ် ရရှိတော်မူပြီးတဲ့ ရဟန္တာအရှင်မြတ်ရဲ့ သန္တာန်မှာတော့ . .

- (က) အရဟတ္တမဂ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊
- (ခ) အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊

---

^{၁၇၄} (ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၁၁။)

၂၃၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

(ဂ) နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊

(ဃ) ပယ်ပြီးကိလေသာကို ဆင်ခြင်ခြင်း . .

ဒီလို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင် (၄)မျိုးတို့ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ကြပါတယ်။

ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အားလုံးကို ပေါင်းလိုက်တော့ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် အမြင် (၁၉)မျိုးတို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင် အမျိုးမျိုး တို့နှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကားကို ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနကထာလို့ ခေါ်ဆို ပါတယ်။^{၁၇၅}

အားလုံးပေါင်းလိုက်တော့ ကထာဝတ္ထု (၁၀)ပါးတို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။

---

^{၁၇၅} (ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၁၁။)

အခန်း (၅)

ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်ကို ရှင်းလင်းပုံနည်းစနစ်များအပိုင်း

ကျွတ်ထိုက်သသူ ဝေနေယျတို့ရဲ့ အဆင့်အတန်းသို့ လိုက်ကာ တရားဟောကြားတော်မူပုံ

ဘုရားရှင်ဟာ မိမိချေချွတ်တော်မူရမည့် ကျွတ်ထိုက်သသူ တပည့် သာဝက ဝေနေယျတစ်ဦးကို တွေ့ရှိတော်မူတဲ့အခါ ဒီသာဝကဖြစ်သူရဲ့ အတွင်းသဘော အလိုအဇ္ဈာသယဓာတ်ခံနှင့် ကုန္တ အနံ့အထက် အနုအရင့် ကို ကြည့်ရှုတော်မူကာ နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် တရားတော်ကို ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမပေးတော်မူပါတယ်။ အချို့အချို့သော ဝေနေယျတွေကိုတော့ အနုပုဗ္ဗိကထာလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ အစဉ်အတိုင်းသော တရားစကားတော်ကို ဟောကြားပြသတော်မူကာ ချေချွတ်ပေးတော်မူပါတယ်။ အများအားဖြင့်တော့ လူဝတ်ကြောင် ဥပါသကာ ဥပါသိကာမများကို လိုအပ်တဲ့အခါမှာ ဒီ အနုပုဗ္ဗိ ကထာ တရားစကားတော်ကို ဟောကြားတော်မူလေ့ရှိပါတယ်။

အနုပုဗ္ဗိကထာ = အစဉ်အတိုင်းစသာ တရားစကား

အနုပုဗ္ဗိကထာတရားစကားဆိုတာကတော့ တစ်ခုပြီးတစ်ခု အစဉ်အတိုင်း ဟောကြားသွားတော်မူတဲ့ တရားစကားတော် တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

- ၁။ ဒါနကထာ = ဒါနနှင့် စပ်တဲ့ တရားစကား
- ၂။ သီလကထာ = သီလနှင့် စပ်တဲ့ တရားစကား
- ၃။ သဂ္ဂကထာ = နတ်ရွာသူဂတိနှင့် စပ်တဲ့ တရားစကား
- ၄။ ကာမာနံ အာဒိနဝကထာ = ကာမဂုဏ်တို့ရဲ့ အပြစ်အမျိုးမျိုးတွေကို ဖော်ပြထားတဲ့ ကာမဂုဏ်တို့ရဲ့ ယုတ်ညံ့ပုံ ကာမဂုဏ်တို့ရဲ့ ညစ်နွမ်းပုံ တို့နှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကား
- ၅။ နေက္ခမ္မေ အာနိသံသကထာ = ကာမဂုဏ်တို့မှ ထွက်မြောက်သွားခြင်းကြောင့် လွတ်မြောက်သွားခြင်းကြောင့် ရရှိနိုင်တဲ့ အကျိုးအာနိသင် အမျိုးမျိုးကို ဖော်ပြနေတဲ့ (က) ရှင်ရဟန်းပြုခြင်းနှင့် ဆက်စပ်တဲ့ တရားစကား၊ (ခ) သမထ ဝိပဿနာအစဖြာတဲ့ ကုသိုလ်အမျိုးမျိုးတွေနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကား၊ (ဂ) ကာမဂုဏ်တို့မှ လွတ်မြောက်ကြောင်း ဖြစ်တဲ့ ပထမဈာန်စတဲ့ ဈာန်သမာဓိထူထောင်ပုံ ရရှိပုံ အမျိုးမျိုးတို့နှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကား၊ (ဃ) ယင်းဈာန်သမာဓိတွေကို ဝိပဿနာရဲ့ အခြေပါဒကပြုကာ ရှေ့သို့တစ်ဆင့် တက်လျက် ဝိပဿနာဘာဝနာ ပွားများအားထုတ်ပုံနှင့် ဆက်စပ်တဲ့ တရားစကား၊ (င) သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခအဝဝမှ လွတ်မြောက်ကြောင်းဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်နှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကား . .

ဒီလို အစဉ်အတိုင်းဖြစ်တဲ့ တရားစကားတော်တွေကို ကျွတ်ထိုက်သသူ ဝေနေယျတို့နှင့် လျော်အောင် သင့်တော်သလို ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမပေးတော်မူပါတယ်။ ဒီလို ဟောကြားပြသပေးတော်မူပြီးတဲ့နောက် ကျွတ်ထိုက်သသူ ဝေနေယျတို့ရဲ့ စိတ်ဓာတ်တွေဟာ . . မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်လောက်အောင် (= သစ္စာလေးရပ်တရားမြတ်ကို ထိုးထွင်းသိမြင်နိုင်လောက်အောင်)

အခန့်သင့်ဖြစ်လာတဲ့အခါ နူးညံ့ပျော့ပျောင်းလာတဲ့အခါ နီဝရဏကိလေသာ တို့မှ ကင်းစင်နေတဲ့အတွက် စိတ်ဓာတ်တွေ ဖြူစင်နေတဲ့အခါ — ဒီလိုအခါမျိုး တွေမှာ ဘုရားရှင်တို့ရဲ့ နှုတ်တော်မှ တိုက်ရိုက် ထွက်ပေါ်တော်မူလာတဲ့ သာမုက္ကံသိက ဓမ္မဒေသနာလို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ သစ္စာလေးပါးနှင့် စပ်တဲ့ တရား စကားတော်တွေကို အစဉ်အတိုင်း ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမပေးတော်မူလိုက် ပါတယ်။ ဒီလို ဟောကြားတော်မူလိုက်တဲ့ ဒေသနာတော်မြတ်ရဲ့အဆုံးမှာ ကျွတ်ထိုက်တဲ့ ဝေနေယျသတ္တဝါတွေဟာလည်း အရိယသစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ် အရိယမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တို့ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်သွားတော်မူခဲ့ကြပါတယ်။^{၁၇၆}

သီလ+သမာဓိ+ပညာကဏာ

နောက်တစ်မျိုးကတော့ သံယုတ်ပါဠိတော် သတိပဋ္ဌာနသံယုတ် ဘိက္ခု သုတ္တန်မှာ^{၁၇၇} လာရှိတဲ့ ရဟန်းတော်လို ကျွတ်ထိုက်သသူ ဝေနေယျ တစ်ဦးကို ရရှိတော်မူတဲ့အခါ ထိုရဟန်းတော်ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဖြူစင်မြင့်မြတ်တဲ့ သီလ ကျင့်စဉ်တွေက ချို့တဲ့နေတာကို သိမြင်တော်မူတဲ့အတွက် — “ချစ်သား ရဟန်း . . . သင်ချစ်သားဟာ ရှေ့ဦးစွာ ကောင်းမွန်စင်ကြယ်တဲ့ သီလရှိသူ ဖြစ်အောင် ကြိုးစားပါ။ ကံ-ကံရဲ့အကျိုးကို တတ်သိနားလည်နေတဲ့ ကမ္မဿ- ကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်အမြင်တွေနဲ့လည်း ပြည့်စုံအောင် ကြိုးစားပါ။ ဒီလို စင်ကြယ်နေတဲ့ သီလတည်းဟူသော မြေပေါ်မှာ ရပ်တည်ပြီးတော့ ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ ဓမ္မလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ သတိပဋ္ဌာန်တရားလေးပါးတို့ကို (က) အဇ္ဈတ္တ မှာရော (ခ) ဗဟိဒ္ဓမှာရော (ဂ) အဇ္ဈတ္တ-ဗဟိဒ္ဓမှာရော - ဒီလို သုံးမျိုးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဆက်လက်ကာ ပွားများအားထုတ်ပါ” စသည်ဖြင့် ဘုရားရှင်က ညွှန်ကြားပေးတော်မူလိုက်ပါတယ်။ သီလမပြည့်စုံသေးတဲ့ သာဝကတစ်ဦးကို သီလကျင့်စဉ်ကစပြီးတော့ သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်တို့ကို အစဉ်အတိုင်းကျင့်ရန် ညွှန်ကြားပေးတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါ တယ်။

^{၁၇၆} (ဒီ၊၁၊၁၀၂။)   ^{၁၇၇} (သံ၊၃၊၁၂၄-၁၂၅။)

သမာဓိ+ပညာကထာ

နောက်တစ်မျိုး ပြောကြရအောင် . . . ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် သမာဓိ သုတ္တန်နှင့် သစ္စသံယုတ်ပါဠိတော် သမာဓိသုတ္တန်တွေမှာ^{၁၇၈} လာရှိကြတဲ့ တရားနာပရိသတ် ဖြစ်တော်မူကြတဲ့ ရဟန်းတော်တွေမှာ သီလကျင့်စဉ် တွေကတော့ ဖြူစင်နေကြပြီး ဖြစ်ကြတယ်။ သို့သော် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာ ကျင့်စဉ်တို့က လိုအပ်လျက်ပင် ရှိနေကြပါသေးတယ်။ ဒီလိုသာဝကများကို သမာဓိကို ထူထောင်ရန် ဘုရားရှင်က တိုက်တွန်းတော်မူပြီးနောက် သစ္စာ လေးရပ် တရားမြတ်ကို ထိုးထွင်း သိမြင်အောင် ပညာကျင့်စဉ်တွေကို ဆက်လက်ကျင့်ဖို့ရန် ညွှန်ကြားပေးတော်မူလိုက်ပါတယ်။

ပညာကထာ

ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္ထနသုတ္တန်နှင့် အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန်တို့ကို^{၁၇၉} နာယူတော် မူနေကြတဲ့ ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းတော်တို့ကဲ့သို့ အချို့အချို့သော ကျွတ်ထိုက်သသူ တပည့်ဝေနေယျသာဝကတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ သီလပိုင်းတွေကလည်း ဖြူစင်ပြီး ဖြစ်နေကြတယ်။ သမာဓိကျင့်စဉ်တွေကိုလည်း အောင်အောင်မြင်မြင် ကျင့် ထားပြီး ဖြစ်နေကြတယ်။ ထိုကဲ့သို့သော တပည့်သာဝကမျိုးတွေကို သီလ ကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ်တို့နှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ တရားစကားတော်တွေကို ဟောကြားတော်မမူတော့ဘဲ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္ထနသုတ္တန် အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန် တို့ကဲ့သို့သော သစ္စာလေးပါးနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ ပညာကျင့်စဉ်ပိုင်းဆိုင်ရာ တရားစကားတော်တွေကိုသာ ဘုရားရှင်က ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမပေးတော် မူပါတယ်။

---

^{၁၇၈} (သံ၊ ၂၊ ၁၂။ သံ၊ ၃၊ ၃၆၃။)   ^{၁၇၉} (သံ၊ ၃၊ ၃၆၈-၃၇၁။ သံ၊ ၂၊ ၅၅-၅၆။)

အဇ္ဈာသယဇာတ်နှင့် ဧလျာညီတဲ့ ညွှန်ကြားချက်များ

ဘုရားရှင်သည် ဥဒါန်းပါဠိတော် မေဃိယသုတ္တန်မှာ^{၁၈၀} . .

- ၁။ ရာဂစရိုက်ထူပြောနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရာဂကို ပယ်ရှားနိုင်ရေးအတွက် အသုဘဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရန်
- ၂။ ဒေါသစရိုက်ထူပြောနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဗျာပါဒဒေါသကို ပယ်ရှားနိုင်ရေး အတွက် မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရန်
- ၃။ အကုသလဝိတက်တွေ ထူပြောနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို အကုသလဝိတက် တွေကို ပယ်ရှားနိုင်ရေးအတွက် အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများ အားထုတ်ရန်
- ၄။ ငါ ငါလို့ ထောင်လွှားတက်ကြွနေတဲ့ မာန်မာနတရားကို ပယ်ရှားနိုင်ရေး အတွက် အနိစ္စာနုပဿနာဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်ရန် . .

ဒီလို ညွှန်ကြားထားတော်မူပါတယ်။

အနိစ္စသညာ ထင်ရှားတည်ရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ အနတ္တသညာ ဟာ ကောင်းစွာတည်လာနိုင်ကြောင်းကိုလည်း ဆက်လက်ကာ ဟောကြား ထားတော်မူပါတယ်။ ဒီအနတ္တသညာဟာ “ငါ”ဆိုတဲ့ ထောင်လွှားနေတဲ့ အစွဲကို ဖြိုခွဲနိုင်ရေးအတွက် အခြေခံအကျဆုံး အကြောင်းရင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါ တယ်။ ဒါကြောင့် ဘုရားရှင်က အနတ္တသညာ ထင်ရှားတည်ရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ “ငါ ငါ”လို့ ထောင်လွှားတက်ကြွနေတဲ့ မာနစွဲကို ပယ်နုတ်နိုင်မည် ဖြစ်ကြောင်း၊ မျက်မှောက်ဘဝမှာပဲ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ရှိနိုင်ကြောင်းကို ဆက်လက်ကာ ဟောကြားထားတော်မူပါတယ်။

ရာဂ ဒေါသ မာန်မာနစတဲ့ ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်တွေကို ဘယ်ပုံ ဘယ်ပန်း ဘယ်နည်းလမ်းအားဖြင့် ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းရမည်ဆိုတဲ့ **တောရှင်းပုံ** နည်းစနစ်ကောင်းတွေကို ဘုရားရှင်က ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါ တယ်။

^{၁၈၀} (ဥဒါန၊ ၁၂၀။)

ရာဂကို တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်း

ဘုရားရှင်ဟာ သုတ္တနိပါတ်ပါဠိတော် ဝိဇယသုတ္တန်မှာ^{၁၈၁} . . (၁) သဝိညာဏကအသုဘ = ရှင်အသုဘ, (၂) အဝိညာဏကအသုဘ = သေအသုဘ - လို့^{၁၈၂} အသုဘဘာဝနာ ရှုပွားပုံ နည်းစနစ် နှစ်မျိုးကို ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

သက်ရှိသတ္တဝါတို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ (၃၂)ကောဠာသအစုအပုံတို့ရဲ့ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို အာရုံယူကာ အသုဘဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်ခဲ့လျှင် သဝိညာဏကအသုဘ (= ရှင်အသုဘ)ဘာဝနာကို ပွားများတယ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဂိရိမာနန္ဒသုတ္တန်မှာတော့^{၁၈၃} ဒီရူက္ခကို အသုဘသညာလို့ အမည်တစ်မျိုးနဲ့ ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အမည်ကွဲသော်လည်း အဓိပ္ပာယ်မှာ တူညီလျက်ပင်ရှိပါတယ်။

သေနေတဲ့ အလောင်းကောင်မှာ တည်ရှိတဲ့ (၃၂)ကောဠာသအစုအပုံတို့ရဲ့ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို သို့မဟုတ် အလောင်းကောင်တစ်ခုလုံးရဲ့ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို အာရုံယူကာ အသုဘဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းခဲ့လျှင် အဝိညာဏကအသုဘ (= သေအသုဘ)ဘာဝနာကို ပွားများတယ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

သဝိညာဏကအသုဘ (= ရှင်အသုဘ)ဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်တဲ့ အပိုင်းမှာလည်း (က) သမထပိုင်း ပွားများအားထုတ်ပုံ နည်းစနစ်, (ခ) ဝိပဿနာပိုင်းပွားများအားထုတ်ပုံ နည်းစနစ်လို့ အသုဘဘာဝနာ ပွားများအားထုတ်ပုံ နည်းစနစ် နှစ်မျိုး ရှိနေပါတယ်။ အလားတူပဲ အဝိညာဏကအသုဘ (= သေအသုဘ)ဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်တဲ့အပိုင်းမှာလည်း (က) သမထပိုင်း ပွားများအားထုတ်ပုံနည်းစနစ်, (ခ) ဝိပဿနာပိုင်း ပွားများ

---

^{၁၈၁} (သုတ္တနိပါတ်၊ ၃၀၇-၃၀၈။)   ^{၁၈၂} (သုတ္တနိပါတ်၊ ၁၁၊ ၂၃၃-၂၄၄။)

^{၁၈၃} (အံ၊ ၃၊ ၃၄၃။)

အားထုတ်ပုံနည်းစနစ်လို့ အသုဘဘာဝနာ ပွားများအားထုတ်ပုံ နည်းစနစ် နှစ်မျိုးပင် ရှိနေပါတယ်။

သမထပိုင်းဆိုင်ရာ သဝိညာဏကအသုဘ (= ရှင်အသုဘ) ဘာဝနာ ပွားများအားထုတ်ပုံအကြောင်းကို ပြောကြရအောင် . . ။

သမထပိုင်းဆိုင်ရာ သဝိညာဏကအသုဘ (= ရှင်အသုဘ) ရှုကွက်

သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာမှာတော့^{၁၈၄} ဒီလို ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။ အသက်ထင်ရှားရှိနေတဲ့ မိမိရဲ့ ကိုယ်တွင်း အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ (၃၂)ကောဋ္ဌာသအစုအပုံတွေထဲက အရိုးစုကဲ့သို့သော ကောဋ္ဌာသတစ်ခုကို ဖြစ်စေ သို့မဟုတ် ကောဋ္ဌာသအများစုကိုဖြစ်စေ သို့မဟုတ် ကောဋ္ဌာသ အားလုံးကိုဖြစ်စေ အာရုံယူကာ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် ပဋိကူလသဘောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းရှုပွားခဲ့လျှင် ပထမဈာန်သမာဓိသို့လည်း ဆိုက်ရောက်နိုင်တယ်။ သို့မဟုတ် ပထမဈာန်သမာဓိရဲ့ အနီးအပါးမှာ ဖြစ်နေတဲ့ ဥပစာရသမာဓိ သို့လည်း ဆိုက်ရောက်နိုင်တယ်။ ဒီလို ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။ သို့သော် ဗဟိဒ္ဓ သက်ရှိသတ္တဝါတွေရဲ့ (၃၂)ကောဋ္ဌာသအစုအပုံတွေထဲက အရိုးစုကဲ့သို့သော ကောဋ္ဌာသတစ်ခုကိုဖြစ်စေ သို့မဟုတ် ကောဋ္ဌာသအများစုကိုဖြစ်စေ သို့မဟုတ် ကောဋ္ဌာသအားလုံးကိုဖြစ်စေ အာရုံယူကာ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် ပဋိကူလသဘောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းရှုပွားခဲ့လျှင်တော့ ပထမဈာန်သမာဓိ သို့လည်း မဆိုက်ရောက်နိုင်ကြောင်း၊ ပထမဈာန်သမာဓိရဲ့ အနီးအပါးမှာ ဖြစ်နေတဲ့ ဥပစာရသမာဓိသို့လည်း မဆိုက်ရောက်နိုင်ကြောင်းကို ဖွင့်ဆို ထားပါတယ်။ အကြောင်းပြချက်ကတော့ ဗဟိဒ္ဓကောဋ္ဌာသတွေအပေါ်မှာ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်အခြင်းအရာက ဥပစာရသမာဓိသို့ ဆိုက်နိုင်လောက်အောင် ပထမဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်နိုင်လောက်အောင် ထင်ထင်ရှားရှား မထင်လာ မမြင်လာနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။

^{၁၈၄} (အဘိဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၄၈။)

၂၄၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဘာကြောင့် မထင်လာ မမြင်လာနိုင်သလဲ? ယောဂီတွေ . . . ကြက်ရိုး ဝက်ရိုးတွေ ကိုက်ဖူးကြသလား? ကြက်သား ဝက်သားတွေ စားဖူးကြသလား? ငါးအမဲတွေကိုကော စားနေကြသလား? စားဖူးကြတယ်၊ စားနေကြပါတယ် ဆိုလျှင် ရွံ့ရှာလို့လား? သို့မဟုတ် မရွံ့ရှာလို့လား? ဒီမေးခွန်းတွေကို မိမိကိုယ်ကို မိမိ မေးကြည့်လိုက်လျှင်တော့ သဘောပေါက်နိုင်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ အဋ္ဌကထာက ဝေဖန်ဆန်းစစ်ပြထားတာ တစ်ခုတော့ ရှိနေပါတယ်။ ဗဟိဒ္ဓ သေနတ် အလောင်းကောင်တစ်ဦးရဲ့ သန္တာန်မှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ (၃၂)ကောဋ္ဌာသအစုအပုံတွေထဲက အရိုးစုကဲ့သို့သော ကောဋ္ဌာသတစ်ခုကိုဖြစ်စေ သို့မဟုတ် ကောဋ္ဌာသအများစုကိုဖြစ်စေ သို့မဟုတ် ကောဋ္ဌာသအားလုံးကိုဖြစ်စေ တစ်နည်းပြောရလျှင်တော့ အလောင်းကောင်တစ်ခုလုံးကိုဖြစ်စေ အာရုံယူကာ ရွံ့ရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် ပဋိကူလသဘောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းရှုပွားခဲ့လျှင် ပထမဈာန်သမာဓိသို့လည်း ဆိုက်ရောက်နိုင်တယ်။ ပထမဈာန်သမာဓိရဲ့ အနီးအပါးမှာ ဖြစ်နေတဲ့ ဥပစာရသမာဓိသို့လည်း ဆိုက်ရောက်နိုင်တယ်။ ဒီလို ဆိုက်ရောက်နိုင်ပါလျက် ဗဟိဒ္ဓ သက်ရှိသတ္တဝါတွေရဲ့ (၃၂)ကောဋ္ဌာသအစုအပုံတွေကို အာရုံယူကာ ရွံ့ရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် ပဋိကူလသဘောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းရှုပွားခဲ့လျှင် အဘယ်ကြောင်းကြောင့် ဥပစာရသမာဓိ အပွနာသမာဓိသို့ မဆိုက်ရောက်ပါသလဲဆိုပြီးတော့ ဒီလို ဆန်းစစ်ပြထားပါတယ်။

အကြောင်းပြချက်ကတော့ ဗဟိဒ္ဓ သက်ရှိသတ္တဝါတွေရဲ့ (၃၂)ကောဋ္ဌာသတွေက ဥပါဒိန္နကပက္ခ (= သက်ရှိအဖို့အစု)မှာ တည်နေသောကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ ဗဟိဒ္ဓအလောင်းကောင်တွေရဲ့ (၃၂)ကောဋ္ဌာသအစုအပုံတွေကတော့ အနုပါဒိန္နကပက္ခ (= သက်မဲ့အဖို့အစု)မှာ တည်နေသောကြောင့် ဖြစ်တယ်လို့ ဒီလို အဋ္ဌကထာက ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါတယ်။

ဒီအကြောင်းပြချက်ကို နည်းမှီကာ မူလဋီကာဆရာတော်က မိမိရဲ့ မူလဋီကာမှာ^{၁၈၅} ဖြတ်ထုံးတစ်ခုကို တင်ပြထားပါတယ်။ ဗဟိဒ္ဓ သက်ရှိသတ္တဝါတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ (၃၂)ကောဋ္ဌာသအစုအပုံတွေကိုလည်း သေနေတဲ့ အလောင်းကောင်တစ်ခုမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ (၃၂) ကောဋ္ဌာသအစုအပုံတွေကဲ့သို့ သဘောထားကာ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် ပဋိကူလသဘောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းရှုပွားတတ်ခဲ့လျှင်လည်း ဥပစာရသမာဓိသို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်ကြောင်းကို တင်ပြထားပါတယ်။

ဒီတော့ ယောဂီတွေဘက်က ဒီရှုကွက်ကို လက်တွေ့ ရှုချင်တယ်ဆိုလျှင် မိမိတို့ ရရှိထားပြီးဖြစ်တဲ့ သမာဓိတစ်ခုခုကိုတော့ ပြန်လည်ကာ ထူထောင်ပါ။ ဥပမာ - ဩဒါတကသိုဏ်း စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့တိုင်အောင် သမာဓိကို ထူထောင်ထားပြီးတဲ့ ယောဂီဖြစ်ခဲ့လျှင် ယင်းစတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို တစ်ဖန် ပြန်ပြီး ထူထောင်ပါ။ ယင်းစတုတ္ထဈာန်သမာဓိနှင့် ယှဉ်နေတဲ့ ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဉာဏ်အရောင်အလင်းရဲ့ အကူအညီကိုယူကာ မိမိရဲ့ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ (၃၂)ကောဋ္ဌာသအစုအပုံတွေကို သိမ်းဆည်းပါ။ ယင်း (၃၂)ကောဋ္ဌာသအစုအပုံတွေထဲက ကောဋ္ဌာသတစ်ခုခုကိုဖြစ်စေ သို့မဟုတ် ကောဋ္ဌာသအများစုကိုဖြစ်စေ သို့မဟုတ် ကောဋ္ဌာသအားလုံးကို ဖြစ်စေ အာရုံယူကာ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် ပဋိကူလသဘောအားဖြင့် ရှုပွားပါ။ ပထမဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်ပါတယ်။ အလားတူပဲ ဗဟိဒ္ဓ သက်ရှိသတ္တဝါတွေရဲ့ (၃၂)ကောဋ္ဌာသအစုအပုံတွေထဲက ကောဋ္ဌာသတစ်ခုခုကို ဖြစ်စေ သို့မဟုတ် ကောဋ္ဌာသအများစုကိုဖြစ်စေ သို့မဟုတ် ကောဋ္ဌာသအားလုံးကိုဖြစ်စေ အာရုံယူကာ - သက်မဲ့အလောင်းကောင်မှာ တည်ရှိနေတဲ့ ကောဋ္ဌာသကဲ့သို့ သဘောထားကာ - ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် ပဋိကူလသဘောအားဖြင့် ရှုပွားခဲ့လျှင်လည်း ဥပစာရသမာဓိသို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်ပါတယ်။

ဒီလို ရှုပွားပုံစနစ်ကတော့ သမထပိုင်းဆိုင်ရာ သဝိညာဏကအသုဘ (= ရှင်အသုဘ) ရှုနည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဂိရိမာနန္ဒသုတ္တန်နှင့် အညီပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

^{၁၈၅} (မူလဋီ၊ ၂၊ ၁၅၅။)

၂၄၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

နောက်တစ်ခု . . သမထပိုင်းဆိုင်ရာ အဝိညာဏကအသုဘ (= သေအသုဘ) ဘာဝနာ ရှုကွက်ကို ပြောကြရအောင် . . ။

သမထပိုင်းဆိုင်ရာ အဝိညာဏကအသုဘ (= သေအသုဘ) ရှုကွက်

သေနေတဲ့ အလောင်းကောင်တစ်ခုကို အာရုံယူကာ ပထမဈာန် သမာဓိသို့ ဆိုက်အောင် သမာဓိကို ထူထောင်ချင်တယ်ဆိုလျှင်တော့ လိင်တူ အလောင်းကောင်တစ်ခုကို ရွေးချယ်ဖို့ လိုပါတယ်။ ဒီလိင်တူ အလောင်းကောင်တစ်ခုလုံးကိုဖြစ်စေ သို့မဟုတ် လိင်တူ အလောင်းကောင်မှာ တည်ရှိတဲ့ ကောဠာသတစ်ခုခုကိုဖြစ်စေ သို့မဟုတ် ကောဠာသအများစုကိုဖြစ်စေ အာရုံယူကာ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် ပဋိကူလသဘောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းရှုပွားခဲ့လျှင် ပထမဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်ပါတယ်။

ခုပြောခဲ့တာတွေကတော့ သမထပိုင်းဆိုင်ရာ သဝိညာဏကအသုဘ (= ရှင်အသုဘ)နှင့် အဝိညာဏကအသုဘ (= သေအသုဘ) ဘာဝနာ ရှုကွက်တွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ဝိပဿနာပိုင်းဆိုင်ရာ အသုဘဘာဝနာ ရှုကွက်ကို ဆက်လက် ပြောကြရအောင် . . ။

ဝိပဿနာပိုင်းဆိုင်ရာ အသုဘဘာဝနာ ရှုကွက်

ဘုရားရှင်ဟာ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန် ဒေသနာတော်မြတ်မှာ^{၁၈၆} သုသာန်သင်္ချိုင်းနှင့်ဆက်စပ်နေတဲ့ အသုဘဘာဝနာ (၉)မျိုးကို ထည့်သွင်းကာ ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ယင်းအသုဘဘာဝနာ ရှုကွက်တွေမှာ

^{၁၈၆} ပုန စပရံ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု သေယျထာပိ ပသေယျ သရီရံ သိဝထိကာယ ဆဗ္ဗိတံ ဧကာဟမတံ ဝါ ဒွိဟမတံ ဝါ တိဟမတံ ဝါ ဥဒ္ဓုမာတကံ ဝိနီလကံ ဝိပုဗ္ဗကဇာတံ။ သော ဣမမေဝ ကာယံ ဥပသံဟရတိ ‘အယဓ္မိ ခေါ ကာယော ဧဝံဓမ္မော ဧဝံဘာဝီ ဧဝံအနတိတော’တိ။ (ဒီ၊ ၂၊ ၂၃၅။)

ပထမဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် အသုဘဘာဝနာကို ပွားများပြီးမှ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဆက်လက်ကာ ကြိုးစားအားထုတ်ရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူတဲ့ ဒေသနာတော်များ ဖြစ်ကြောင်းကို ရှေးအဋ္ဌကထာ များက ဖွင့်ဆိုထားတော်မူခဲ့ကြပါတယ်။ သို့သော် ရဟန္တာတစ်ဆူ ဖြစ်တော်မူတဲ့ **မဟာသီဝမထေရ်**မြတ်ကြီးကတော့ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန်မှာ လာရှိတဲ့ အသုဘဘာဝနာရှုကွက် (၉)မျိုးတို့ဟာ အာဒိနဝါနုပဿနာ (= မိမိ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားတို့ရဲ့ အပြစ်အာဒိနဝတွေကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုပွားသုံးသပ် ဖို့ရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့) ဒေသနာတော်တွေသာ ဖြစ်ကြောင်းကို မိန့်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၁၈၇}

အာဒိနဝါနုပဿနာ ဆိုတာကတော့ ဒုက္ခာနုပဿနာရဲ့ အခြံအရံ အနုပဿနာတစ်မျိုးသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ ဖော်ပြထားတဲ့ တော (၄၀) ရှုကွက်တွေထဲက ဒုက္ခလက္ခဏာရှုကွက် (၂၅)ချက်ထဲမှာ ဒီအာဒိနဝါ နုပဿနာဟာ တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်ပါတယ်။^{၁၈၈}

ဒီနေရာမှာ မဟာသီဝမထေရ်မြတ် ဆိုလိုတာကတော့ ဒီလိုပါ . . ။

သေနေတဲ့ ဗဟိဒ္ဓ အသုဘအလောင်းကောင်တစ်ခုကို အာရုံယူကာ ပထမဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် ပွားများလိုတဲ့ ယောဂီ သူတော် ကောင်းဟာ ဗဟိဒ္ဓ လိင်တူ အလောင်းကောင်ရဲ့ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် သဘော ကိုသာ အာရုံယူကာ ပထမဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည်အထိ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုနေရတဲ့ လုပ်ငန်းခွင် တစ်ခုသာ ဖြစ်တယ်။ မိမိရဲ့ အဇ္ဈတ္တအလောင်းကောင် ကို အာရုံယူကာ ပထမဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်အောင် ပုံစံတူ အသုဘဘာဝနာ ကို ရှုဖို့ မလိုပါ။ အဇ္ဈတ္တအလောင်းကောင်ကို အာရုံယူကာ ရှုနေခဲ့လျှင်လည်း ပထမဈာန်သမာဓိသို့ မဆိုက်ရောက်နိုင်ပါ။ သို့သော် ဒီမဟာသတိပဋ္ဌာန

^{၁၈၇} ဒီဃဘာဏကမဟာသီဝတ္ထေရော ပန “နဝသိဝထိကာ အာဒိနဝါနုပဿနာ-
ဝသေန ဝုတ္တာ”တိ အာဟ။ (ဒီဋ္ဌ၊ ၂၊ ၃၉၄။)

^{၁၈၈} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၄၇။)

၂၄၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

သုတ္တန်မှာ ဘုရားရှင်က ဗဟိဒ္ဓအလောင်းကောင်ရဲ့ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို အာရုံယူကာ အသုဘဘာဝနာကို ပွားများပြီးနောက် - **သော ဣမမေဝကာယံ ဥပသံဟရတီ . .** စသည်ဖြင့် မိမိရဲ့ အဇ္ဈတ္တခန္ဓာကိုယ်ကိုလည်း သေနေတဲ့ အလောင်းကောင်နည်းတူ သေနေတဲ့ပုံကို ဉာဏ်နဲ့ မြင်အောင် ကပ်ဆောင်ကြည့်ကာ အသုဘဘာဝနာကို ရှုပွားသုံးသပ်ဖို့ရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့် မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန်မှာ လာရှိတဲ့ အသုဘဘာဝနာရှုကွက်ဟာ အာဒီနဝါနုပဿနာအနေဖြင့် ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့ ရှုကွက်သာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီရှုကွက်ကို ရှုတဲ့အခါမှာလည်း ဗဟိဒ္ဓ သေနေတဲ့ အလောင်းကောင်ပုံစံနည်းတူ မိမိရဲ့ သေနေတဲ့ အလောင်းကောင်ပုံကိုလည်း ဉာဏ်နဲ့ မြင်အောင် ကပ်ဆောင်ကြည့်ကာ အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် လှည့်လည်ကာ အသုဘအခြင်းအရာ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်အခြင်းအရာကို မြင်အောင် ရှုရမည့် လုပ်ငန်းခွင်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို မိမိ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားတို့ရဲ့ သေကျေပျက်စီးနေတဲ့ အလောင်းကောင်ကို အာရုံယူကာ အသုဘဘာဝနာရှုကွက်ကို ရှုနိုင်တဲ့ ယောဂီသူတော်ကောင်းဟာ မိမိရာဂဖြစ်နေတဲ့ ဗဟိဒ္ဓ သက်ရှိသတ္တဝါတစ်ဦးကိုလည်း ဉာဏ်နဲ့ ကပ်ဆောင်ကာ ပုံစံတူ ရှုလိုက်ပါက ထိုသက်ရှိသတ္တဝါရဲ့ သေနေတဲ့ အလောင်းကောင်ကိုလည်း ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်နိုင်ပါတယ်။ ဒီလိုတွေ့မြင်တဲ့အခါမှာလည်း အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ တစ်လှည့်စီ လှည့်ကာ အသုဘဘာဝနာကို ဆက်လက်ကာ ပွားများနိုင်ပါတယ်။ အလားတူပဲ မိမိရာဂဖြစ်နေတဲ့ အခြားအခြားသော သက်ရှိသတ္တဝါတွေကိုလည်း တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် ပြောင်းရွှေ့ကာ ပုံစံတူပဲ ရှုနိုင်ပါတယ်။ ဒီလိုရှုနေတဲ့ ရှုကွက်မျိုးကို အာဒီနဝါနုပဿနာလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို အာဒီနဝါနုပဿနာကို ရှုနိုင်တဲ့ ယောဂီသူတော်ကောင်းဟာ မိမိရာဂဖြစ်နေတဲ့ နှစ်သက်မြတ်နိုးနေတဲ့ သက်ရှိသတ္တဝါတိုင်းကို ရှုလိုက်တိုင်း ရှုလိုက်တိုင်း သေကျေပျက်စီးနေတဲ့ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းလှတဲ့ အသုဘအလောင်းကောင်တွေအဖြစ်နဲ့သာ အမြဲတမ်း မြင်တွေ့နေခဲ့မည်ဆိုလျှင် ရာဂကိလေသာ တောချုံ့ပုတ်ကြီးကို

တော်တော်လေး အောင်အောင်မြင်မြင် ရှင်းလင်းလို့ ရရှိသွားပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် အနုသယဓာတ်လို့ ခေါ်ဆိုအပ်တဲ့ ဒီ တောချုံ့ပုတ်ရဲ့ အမြစ်တွေက တော့ ဆက်လက်ကာ တည်ရှိနေပါသေးတယ်။ ဒီအမြစ်တွေကိုပါ ကုန်စင် သွားအောင် ဆက်လက်ကာ ရှင်းလင်းကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို အာဒီနဝါနုပဿနာအနေနဲ့ မိမိ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားတို့ရဲ့ ခန္ဓာအိမ်မှာ - တစ်နေ့မှာ ကျိန်းသေဧကန် ဖြစ်လာတော့မည့် သေနေတဲ့ အလောင်းကောင်ရဲ့ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘအခြင်းအရာဆိုတဲ့ အပြစ် အာဒီနဝတွေကို ဉာဏ်နဲ့ ကပ်ဆောင်ကာ ရှုနေတဲ့အပိုင်းမှာ လိင်တူ အလောင်းကောင် လိင်မတူ အလောင်းကောင်လို့ ခွဲခြားသတ်မှတ်ပြီးတော့ ရှုဖို့မလိုပါ။ လိင်တူသည်ဖြစ်စေ လိင်မတူသည်ဖြစ်စေ သက်ရှိသတ္တဝါတွေရဲ့ အလောင်းကောင်၊ တကယ်သေနေတဲ့ သက်မဲ့သတ္တဝါတွေရဲ့ အလောင်းကောင် အားလုံးကိုပင် အာရုံယူကာ အသုဘဘာဝနာကို ရှုပွားနိုင်ပါတယ်။ ဘုရားရှင်သည် သုတ္တနိပါတ်ပါဠိတော် ဝိဇယသုတ္တန်မှာ^{၁၈၉} သိရိမာရဲ့ သေနေတဲ့ အလောင်းကောင်ကို အာရုံယူကာ ရဟန်းယောက်ျားပရိသတ် ရဟန်းမိန်းမပရိသတ် အမျိုးသားဥပါသကာပရိသတ် အမျိုးသမီးဥပါသိကာ ပရိသတ်ဆိုတဲ့ ပရိသတ် (၄)မျိုးတို့အား အာဒီနဝါနုပဿနာအနေဖြင့် အသုဘဘာဝနာ ရှုကွက်ကို ရှုပွားရန် - ဒီလို ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ယထာ ဣဒံ တထာ ဧတံ၊ ယထာ ဧတံ တထာ ဣဒံ၊

အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ စ၊ ကာယေ ဆန္တံ ဝိရာဇယေ။^{၁၉၀}

သေနေတဲ့ သိရိမာဆိုတဲ့ အလောင်းကောင်ရဲ့ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘအခြင်းအရာကို ဉာဏ်နဲ့ မြင်အောင် ရှုပါ။ အလားတူပဲ မိမိ သေနေတဲ့ အလောင်းကောင်ရဲ့ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘအခြင်းအရာကိုလည်း ဉာဏ်နဲ့ ကပ်ဆောင်ကာ မြင်အောင် ရှုပါ။ အလားတူပဲ မိမိရဲ့ အဇ္ဈတ္တ အလောင်းကောင်နည်းတူ အခြား ဗဟိဒ္ဓ သက်ရှိသတ္တဝါတွေရဲ့ သေနေတဲ့

^{၁၈၉} (သုတ္တနိပါတ်၊၃၀၈။)

၂၄၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အလောင်းကောင်ကို ဉာဏ်နဲ့ ကပ်ဆောင်ကာ မြင်အောင်ကြည့်ပြီးတော့ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘအခြင်းအရာကို ဆက်လက်ကာ မြင်အောင်ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် လှည့်လည်ကာ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ရှုပါ။ ဒီလို ရှုတဲ့အခါမှာ လိင်တူသည်ဖြစ်စေ လိင်မတူသည်ဖြစ်စေ ဗဟိဒ္ဓ သက်ရှိသတ္တဝါတွေရဲ့ သေနေတဲ့ အလောင်းကောင်ကို တစ်ယောက်ပြီး တစ်ယောက် ပြောင်းရွှေ့ကာ အသုဘဘာဝနာကို ပုံစံတူ ရှုပါ။ ဒီလိုရှုနိုင်ခဲ့မည် ဆိုလျှင်တော့ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးလုံးမှာ လိုလားတပ်မက်နေတဲ့ ဆန္ဒရာဂတရားတွေဟာ ကင်းရှင်းသွားပါလိမ့်မည် - ဒီလို ဘုရားရှင်က ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၁၈၉}

သို့သော် ဒီလို အာဒိနဝါနုပဿနာအနေဖြင့် ရှုနိုင်ရုံမျှဖြင့်တော့ လိုလား တပ်မက်နေခြင်း ဆန္ဒရာဂဆိုတဲ့ ကိလေသာတောချုံပုတ်ကြီး ကင်းရှင်းသွား ပေမယ့်လို့ တောချုံပုတ်ကြီးရဲ့ အနုသယဓာတ်အနေနဲ့ ကိန်းဝပ်နေတဲ့ အမြစ် တွေကတော့ ကျန်ရှိနေပါသေးတယ်။ ဒီအနုသယဓာတ်တွေကို လေးဆင့် သော အရိယမဂ်ဉာဏ်ဆိုတဲ့ မွေးညှပ်တွေဖြင့် ပယ်နုတ်နိုင်မှသာလျှင် ဒီ ကိလေသာတောချုံပုတ်ကြီးဟာ အမြစ်ပါမကျန် ကုန်စင်သွားမှာ ဖြစ်တယ်။ ဒီလိုအနုသယဓာတ်အမြစ်တွေကို ပယ်နုတ်နိုင်ရေး အရိယမဂ်သို့ ဆိုက်ရောက် နိုင်ရေးအတွက် ဆက်လက်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းတွေကို အဆင့် ဆင့် ကြိုးပမ်းကြရမှာဖြစ်တယ်။

ဘယ်လို ကြိုးပမ်းကြမလဲ? -

ချွင်းချက်တော့ မထားပါနဲ့

ရာဂကိလေသာတောချုံပုတ်ကြီးကို အမြစ်ပြတ် ဖြေရှင်းပစ်ချင်တယ် ဆိုလျှင်တော့ ချွင်းချက်မထားဖို့တော့ လိုအပ်ပါတယ်။ ခုပြောခဲ့တဲ့ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သက်ရှိသန္တာန် နှစ်မျိုးစလုံးမှာ သေနေတဲ့ အလောင်းကောင်အဖြစ် ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကပ်ဆောင်ကြည့်ရှုကာ အသုဘဘာဝနာပွားများခြင်း

ဆိုတဲ့ ရှုကွက်ကတော့ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဆိုတဲ့ ကာလ (၃)ပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓဆိုတဲ့ သန္တာန် (၂)ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အကြောင်း တရားနှင့်တကွသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတွေကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုနိုင်တဲ့ ယောဂီ သူတော်စင်များ ရှုရမည့် ရှုကွက်ဖြစ်ပါတယ်။

တစ်ချိန်က ဝိပဿနာပိုင်းသို့ ရောက်ရှိနေတဲ့ ယောဂီတစ်ဦးကို ဒီ အသုဘဘာဝနာရှုကွက်ကို သင်ပေးခဲ့ဖူးပါတယ်။ ထိုယောဂီက အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးစလုံးမှာ ရင်းနှီးတဲ့မိတ်ဆွေ တော်တော်ခပ်များများကို သေနေတဲ့ အလောင်းကောင်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိနေတာကို ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ဆောင်ကြည့် ကာ ဒီအလောင်းကောင်တွေရဲ့ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘသဘောကို တွင်တွင်ကြီး ရှုနိုင်တဲ့ ယောဂီတစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် ထိုယောဂီက သူ့ရဲ့အမျိုးသားကိုတော့ ချွင်းချက်ထားထားပါတယ်။ သူ့အမျိုးသားဟာ သေနေတဲ့ အလောင်းကောင် ဖြစ်နေတာကို မကြည့်ရက်နိုင်တာကလည်း အကြောင်းတစ်ခု၊ သူ့မှာ ကလေးငယ်နှစ်ယောက် ရှိနေလေတော့ သူ့ အမျိုးသားသာ သေသွားခဲ့လျှင် ဒီကလေးနှစ်ယောက်နဲ့ ဘဝခရီးကို ဘယ်လို ဆက်လက်ကာ ချီတက်ရမလဲလို့ တွေးပူနေတာကလည်း အကြောင်းတစ်ခု - ဒီလို အကြောင်းနှစ်ခုကြောင့် သူ့အမျိုးသား သေနေတဲ့ အလောင်းကောင်ကို ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ဆောင်ကြည့်ကာ အသုဘဘာဝနာ ရှုဖို့ရန် မရှုရက် မရှုရဲ ဖြစ်နေခဲ့ပါတယ်။ သို့သော် တစ်နေ့မှာတော့ သူ့အမျိုးသားနဲ့ အကြီးအကျယ် ရန်ဖြစ်ခဲ့ကြတယ်။ ရန်ဖြစ်ပြီးတဲ့နောက် တရားထိုင်တဲ့အခါကျတော့မှ ဖြစ်ချင် ရာဖြစ်ပါစေတော့လို့ သဘောပိုက်ကာ သူ့အမျိုးသား သေနေတဲ့ အလောင်း ကောင်ကို ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ဆောင်ကြည့်ကာ ဒီအလောင်းကောင်ရဲ့ ရွံရှာ စက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို အာရုံယူကာ အသုဘဘာဝနာကို စီးဖြန်းခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအခါကျတော့မှပဲ သူ့အမျိုးသားကို အာရုံယူကာ အသုဘဘာဝနာကို အောင်အောင်မြင်မြင် ရှုပွားလို့ ရရှိခဲ့ပါတယ်။

၂၄၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီလို အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးစလုံးမှာ အသုဘဘာဝနာကို ကြိမ်ဖန် များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုပွားနိုင်တဲ့ ယောဂီသူတော်ကောင်းဟာ ကာလ (၃)ပါး၊ သန္တာန် (၂)ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အကြောင်းတရားနှင့် တကွသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတွေကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာ ရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုထားပြီး ဖြစ်တဲ့အတွက် . . မိမိ ရှုနေတဲ့ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ အလောင်းကောင်တွေဟာလည်း မကြာမီအချိန် ကာလအတွင်းမှာပဲ ရုပ်ကလာပ်အမှန်တွေ ဖြစ်သွားတာကို ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင် နေတတ်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ဒီအလောင်းကောင်တွေမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်တွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ခွဲခြားစိတ်ဖြာလျက် ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု တစ်ခုအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ပထဝီ အာပေါ တေဇော ဝါယော အဆင်း အနံ့ အရသာ ဩဇာဆိုတဲ့ (၈)မျိုး (၈)မျိုးသော ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို အာရုံယူကာ လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ဆက်လက်ပြီးတော့ ဝိပဿနာ ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပါ။ ဒီလို ဝိပဿနာရှုတဲ့အပိုင်းရောက်လျှင်လည်း အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် အတိတ်တစ်လှည့် အနာဂတ်တစ်လှည့် လှည့်လည်ကာ ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး (= သင်္ခါရ)တရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပြီးတော့ လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တစ်လှည့်စီ တင်ကာ ကြိမ်ဖန် များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဝိပဿနာ ရှုနေပါ။

သုံးဆယ့်နှစ်ကောဋ္ဌာသတို့ရဲ့ အသုဘအခြင်းအရာ

ဘုရားရှင်ဟာ အင်္ဂုတ္တိုရ် ဒသကနိပါတ် ဂိရိမာနန္ဒသုတ္တန်ဝယ်^{၁၉၀} (၃၂) ကောဋ္ဌာသတို့ရဲ့ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို အာရုံယူကာ အသုဘသညာ ကို ပွားများရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ယင်းညွှန်ကြားချက်အရ ဝိပဿနာဘာဝနာကို အဝါးဝစွာ လေ့လာနေတဲ့ သူတော်ကောင်းဟာ တစ်ခါ တစ်ရံ (၃၂)ကောဋ္ဌာသတို့ရဲ့ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို အာရုံယူကာ “အသုဘ အသုဘ”လို့ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓဆိုတဲ့ သန္တာန်နှစ်မျိုးစလုံးမှာ ကြိမ်ဖန်

^{၁၉၀} (အံ၊၃၊၂၄၇။)

များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုပွားပါ။ ဒီလို ရှုပွားလိုက်တဲ့အခါမှာလည်း ဝိပဿနာ ဘာဝနာကို အဝါးဝစွာ လေ့လာထားပြီးဖြစ်နေတဲ့အတွက် မကြာမီ အချိန် ကာလအတွင်းမှာပဲ (၃၂)ကောဋ္ဌာသအစုအပုံတွေကို ရုပ်ကလာပ်တို့ရဲ့ အစု အပုံအဖြစ်နဲ့ တွေ့မြင်နေတတ်ပါတယ်။ ဒီလို ရုပ်ကလာပ်တွေကိုသာ တွေ့မြင် နေပြီဆိုလျှင်တော့ ဒွါရ (၆)ပါးနှင့် ယင်း(၃၂)ကောဋ္ဌာသ သို့မဟုတ် (၄၂) ကောဋ္ဌာသတို့မှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူကာ ယင်းရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တစ်လှည့်စီ တင်ပြီးတော့ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဆက်လက်ကာ စီးပြန်းပါ။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးစလုံးတို့မှာ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဝိပဿနာ ရှုနေပါ။ ဒီလို ဝိပဿနာရှုတဲ့အပိုင်းရောက်လျှင်လည်း အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် အတိတ်တစ်လှည့် အနာဂတ်တစ်လှည့် လှည့်လည်ကာ ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး (= သင်္ခါရ)တရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပြီးတော့ လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တစ်လှည့်စီ တင်ကာ ကြိမ်ဖန် များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဝိပဿနာ ရှုနေပါ။

ပိုးလောက်တွေနဲ့ ပြည့်နေတဲ့ ခန္ဓာအိမ်

ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် ဖေဏပိဏ္ဍူပမသုတ္တန်အဋ္ဌကထာမှာ^{၁၉၀} ပိုးလောက်အမျိုးမျိုးတွေနဲ့ ပြည့်နှက်နေတဲ့ မိမိ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားတို့ရဲ့ ခန္ဓာအိမ်ရဲ့ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို အာရုံယူကာ အသုဘဘာဝနာကို ရှုပွားရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီခန္ဓာအိမ်ကြီးဟာ ပိုးလောက် အမျိုးမျိုးတွေနဲ့ ပြည့်နှက်နေတဲ့ ခန္ဓာအိမ်ကြီးသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပိုးလောက် တွေဟာ ဒီခန္ဓာအိမ်ကြီးထဲမှာပဲ ကျင်ကြီးစွန့်ကြတယ်၊ ကျင်ငယ်စွန့်ကြတယ်၊ အိမ်ထောင်ပြုကြတယ်၊ သားမွေးကြတယ်၊ ဖျားလျှင်နာလျှင် ဆေးကုကြတယ်၊ သေလျှင်လည်း ဒီခန္ဓာအိမ်ကြီးထဲမှာပဲ အသုဘချကြတယ်၊ အလောင်းကောင် တွေကို စွန့်ပစ်ကြတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီခန္ဓာအိမ်ကြီးဟာ ဒီပိုးလောက်တွေရဲ့

^{၁၉၀} (သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၉၄။)

၂၅၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ကျင်ကြီးစွန့်ရာ ကျင်ငယ်စွန့်ရာအိမ်လည်း ဟုတ်တယ်၊ အိမ်ထောင်ပြုရာ သားမွေးရာအိမ်လည်း ဟုတ်တယ်၊ ဆေးကုဖို့ရာ လူနာရုံလည်း ဟုတ်တယ်၊ အသုဘချဖို့ရာ သုသာန်သင်္ချိုင်းလည်း ဟုတ်တယ်။

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဟာ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးစလုံးမှာပဲ ဒီလို ပိုးလောက်အမျိုးမျိုးတွေနဲ့ ပြည့်နှက်နေတဲ့ ဒီလို ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အခြင်းအရာကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်ပြီးတော့ “အသုဘ အသုဘ”လို့ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှူနေပါ။ အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် ထပ်ကာထပ်ကာ ရှူပါ။ ဒီလို ရှူနေတဲ့အခါမှာလည်း . . . ဝိပဿနာဘာဝနာကို အဝါးဝစွာ လေ့လာထားပြီးဖြစ်တဲ့အတွက် မကြာမီအချိန်ကာလအတွင်းမှာပဲ ပိုးလောက်တွေနဲ့ ပြည့်နှက်နေတဲ့ ခန္ဓာအိမ်ကို မတွေ့တော့ဘဲ ရုပ်ကလာပ်တွေရဲ့ အစုအပုံတွေကိုသာ ဉာဏ်နဲ့ တွေ့မြင်နေပါလိမ့်မည်။ အဲဒီအခါမှာ ရုပ်ကလာပ်တွေမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပြီးတော့ ယင်းရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တစ်လှည့်စီ တင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကို ဆက်လက်ကာ ရှူပွားပါ။ ဒီလို ဝိပဿနာရှုတဲ့အပိုင်းရောက်လျှင်လည်း အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် အတိတ်တစ်လှည့် အနာဂတ်တစ်လှည့် လှည့်လည်ကာ ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး (= သင်္ခါရ)တရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပြီးတော့ လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တစ်လှည့်စီ တင်ကာ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဝိပဿနာ ရှူနေပါ။

ရုပ်ပရမတ်တရားတို့ရဲ့ အသုဘအခြင်းအရာ

သံယုတ်ပါဠိတော် ဖေဏပိဏ္ဍူပမသုတ္တန်အဋ္ဌကထာနှင့် အာသီဝိသော ပမသုတ္တန်အဋ္ဌကထာတို့မှာ^{၁၉၂} ရုပ်ပရမတ်တရားတွေရဲ့ အသုဘဘာဝနာ ရှုကွက်ကိုလည်း ဖွင့်ဆိုထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

---

^{၁၉၂} ဒုဂ္ဂန္ဓံ အသုစိံ ဗျာဓိံ ဇရံ မရဏပဉ္စမံ။ (သံဂ္ဃ၊ ၂၊ ၂၉၄။ သံဂ္ဃ၊ ၃၊ ၅၉။)

ရုပ်ပရမတ်တရားတွေမှာလည်း . .

- ၁။ **ဒုက္ခန္ဓ** = မကောင်းတဲ့ ပုပ်သိုးတဲ့ အနံ့ ရှိခြင်း၊
- ၂။ **အသုစိ** = မစင်မကြယ် ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အရောင်အဆင်း ရှိခြင်း၊
- ၃။ **ဗျာဓိ** = ဖျားနာတဲ့သဘော ရှိခြင်း၊
- ၄။ **ဇရာ** = အိုမှု ရှိခြင်း = ရင့်ကျက်မှုဦကာလ ရှိခြင်း၊
- ၅။ **မရဏ** = သေကျေပျက်စီးမှု ရှိခြင်း = ပျက်မှုဘင်ကာလ ရှိခြင်း —

ဒီလို ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘသဘောတွေ ရှိကြပါတယ်။ ဒီလို ရုပ်ပရမတ်တရားတွေရဲ့ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘအခြင်းအရာတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်ပြီးတော့ “အသုဘ အသုဘ”လို့ ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုပါ။ ဒီလို အသုဘဘာဝနာ ရှုနိုင်တဲ့အပိုင်းကို ရောက်ရှိနေလျှင်လည်း အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် အတိတ်တစ်လှည့် အနာဂတ်တစ်လှည့် လှည့်လည်ကာ ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး (= သင်္ခါရ)တရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပြီးတော့ လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တစ်လှည့်စီ တင်ကာ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဆက်လက်ကာ ဝိပဿနာ ရှုနေပါ။ ဒီနေရာမှာတော့ ဒီသင်္ခါရတရားတွေကို အနိစ္စလို့ ဒုက္ခလို့ အနတ္တလို့ အသုဘလို့ . . လေးမျိုးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုပွားရမည့်အပိုင်း ဖြစ်ပါတယ်။

နာမ်ပရမတ်တရားတို့ရဲ့ အသုဘအခြင်းအရာ

စက္ခုဒြါရဝီထိစတဲ့ ဒြါရ (၆)မျိုးစလုံးတို့မှာ — ရူပါရုံစတဲ့ ဆိုင်ရာအာရုံတွေကို နည်းမှန်လမ်းမှန် နှလုံးမသွင်းတတ်မှု အယောနိသောမနသိကာရကို အကြောင်းခံကာ အကုသိုလ်ဇောနာမ်တရားစုတို့လည်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာတတ်ကြပါတယ်။ ထိုအကုသိုလ်နာမ်တရားစုတို့ကား အပါယ်သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခအစရှိတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခအမျိုးမျိုးကို ဖြစ်ပေါ်စေတတ်တဲ့ အကြောင်းရင်းတရားတွေ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းတဲ့ အသုဘတရား

၂၅၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

တွေသာ ဧကန်စင်စစ် ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ယင်းအကုသိုလ်နာမ်တရား စုတို့ကိုလည်း ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူကာ အသုဘ အသုဘလို့ ရှုပါ။ ရှုပါရုံစတဲ့ ဆိုင်ရာအာရုံတွေကို နည်းမှန်လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းတတ်မှု ယောနိသော မနသိကာရကို အကြောင်းခံကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြတဲ့ စက္ခုဒွါရဝီထိစတဲ့ ကုသိုလ်ဇောဝီထိနာမ်တရားစုတို့လည်း ရှိကြပါတယ်။ အကယ်၍ ဒီကုသိုလ် နာမ်တရားစုတို့ကို အာရုံပြုပြီးတော့ ဒီကုသိုလ်နာမ်တရားစုတို့ကို အကြောင်း ပြုကာ အကုသိုလ်တရားတွေ ထပ်ဆင့်ဖြစ်ပွားလာခဲ့မည်ဆိုလျှင် ယင်းကုသိုလ် နာမ်တရားစုတွေဟာလည်း သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခအဝဝကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့တရားတွေသာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘ တရားတွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီကုသိုလ်နာမ်တရားစုတို့ကိုလည်း အသုဘ အသုဘလို့ ရှုပါ။

ဒီနေရာမှာ နည်းနည်းတော့ ထပ်ရှင်းဖို့ လိုလိမ့်မည်။

ဒီလို ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်မှာ^{၁၉၇} ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူ ခဲ့တဲ့အတိုင်း ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဟာလည်း မိမိပြုစုပျိုးထောင်ထားခဲ့ပြီးတဲ့ ဒါန သီလ သမထ ဝိပဿနာ စတဲ့ ကုသိုလ်တရားတွေကို တစ်နည်း ပြောရ လျှင်တော့ မိမိမှာ တည်ရှိခဲ့တဲ့ တည်ရှိနေဆဲဖြစ်တဲ့ သဒ္ဓါ သီလ သုတ စာဂ ပညာတရားတွေကို အာရုံပြုပြီးတော့ အကြောင်းပြုပြီးတော့ ဒီကုသိုလ်တရား အမျိုးမျိုးတွေအပေါ်မှာ သာယာမှု တွယ်တာတပ်မက်မှု ရာဂတရားတွေ

---

^{၁၉၇} ဒါနံ ဒတ္တာ သီလံ သမာဒိယိတ္တာ ဥပေါသထကမ္မံ ကတ္တာ တံ ဂရုံ ကတ္တာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ။ တံ ဂရုံ ကတ္တာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဍာနိ ဂရုံ ကတ္တာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ။ တံ ဂရုံ ကတ္တာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ ဈာနံ ဂရုံ ကတ္တာ အဿာ- ဒေတိ အဘိနန္ဒတိ။ တံ ဂရုံ ကတ္တာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပ ။ သဒ္ဓံ ဥပနိဿာယ မာနံ ဇေယျေတိ။ ဒိဋ္ဌိ ဂဏှာတိ။ ပ ။ သဒ္ဓါ။ သီလံ။ သုတံ။ စာဂေါ။ ပညာ ရာဂဿ။ ဒေါသဿ။ မောဟဿ။ မာနဿ။ ဒိဋ္ဌိယာ။ ပတ္တနာယ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ (ပဋ္ဌာန၊ ၁၊ ၁၄၆-၁၄၇။)

လည်း ဖြစ်နေတတ်တယ်။ မကျေနပ်မှု စိတ်ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းမှု ဒေါသတရားတွေလည်း ဖြစ်နေတတ်တယ်။ ငါပဲ သူပဲ စတဲ့ အသိမှားမှု မောဟတရားတွေလည်း ထင်ရှားဖြစ်နေတတ်တယ်။ ဒီကုသိုလ်တရားတွေအပေါ်မှာ ဂုဏ်ယူဝင့်ကြားနေတဲ့ မာန်မာနတရားတွေလည်း ထင်ရှား ဖြစ်နေတတ်တယ်။ ဒီကုသိုလ်တရားတွေကို “ငါ” ပြုစုပျိုးထောင်ထားတာပဲ စတဲ့ ခံယူချက်မှားမှု ဒိဋ္ဌိတရားတွေလည်း ဖြစ်ပေါ်နေတတ်တယ်။ ဒီကုသိုလ်တရားတွေကြောင့် နောင်အနာဂတ်မှာ လူတော်လူကောင်း နတ်ကောင်းနတ်မြတ် ဖြစ်ရေး စတဲ့ တောင့်တမှု ပတ္တနာအမျိုးမျိုးတွေလည်း ဖြစ်ပေါ်နေတတ်တယ်။ ဒီပတ္တနာဆိုတာကတော့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်ဦးဆောင်နေတဲ့ ကိလေသဝဋ်တရားစုတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ လူတော်လူကောင်း နတ်ကောင်း နတ်မြတ်လို့ အသိမှားနေတဲ့သဘောက အဝိဇ္ဇာ၊ ယင်းလူတော်လူကောင်း နတ်ကောင်းနတ်မြတ်ဘဝကို တွယ်တာမက်မောနေတဲ့သဘောက တဏှာ၊ ယင်းဘဝကို စိတ်ကပ်ရောက်စွဲနေတဲ့သဘောက ဥပါဒါန်တို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။

အလားတူပဲ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာတို့မှာလည်း^{၁၉၄} . . အချို့အချို့သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကဲ့သို့သော အလွန်အဆင့်အတန်း မြင့်မားနေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေအပေါ်မှာသော်လည်းပဲ နှစ်သက်သာယာမှု တွယ်တာမက်မောမှု နိကန္တိလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ တဏှာလောဘတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ကြောင်းကို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကို နှစ်သက်သာယာနေတဲ့ တွယ်တာမက်မောနေတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အဖို့ သူထူထောင်ထားတဲ့ ကံတွေထဲမှာ ဒီသင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်လို့ခေါ်ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာကံဟာ အားအကောင်းဆုံး ဗလဝကုသိုလ်ကံတစ်ခု ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒီလို နှစ်သက်သာယာမှု တွယ်တာမက်မောမှု တဏှာလောဘရဲ့ အားပေးထောက်

^{၁၉၄} ပုထုဇ္ဇနဿ သင်္ခါရုပေက္ခံ အဘိနန္ဒတော စိတ္တံ ကိလိဿတိ၊ ဘာဝနာယ ပရိပန္နော ဟောတိ၊ ပဋိဝေဓဿ အန္တရာယော ဟောတိ၊ အာယတိံ ပဋိသန္နိယာ ပစ္စယော ဟောတိ။ (ပဋိသံ၊ ၆၀။ ပဋိသံ၊ ၁၁၊ ၂၅၀။)

၂၅၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ပုံမှန်ကို ရရှိနေတဲ့ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ဟာ နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်မှာ ပဋိသန္ဓေ အကျိုးကို ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ ကုသိုလ်ကံတစ်မျိုး ဖြစ်လာပါတယ်။ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးလည်းပေးပါတယ်။ နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်မှာ ပဋိသန္ဓေတည်နေရခြင်း အိုခြင်း နာခြင်း သေခြင်းစတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခအမျိုးမျိုးကို ဖြစ်ပေါ်စေတဲ့ ကုသိုလ်ကံမျိုး ဖြစ်သွားပါတယ်။

ဒါကြောင့် ကုသိုလ်ကံတစ်ခုခုကို အမှီပြုပြီးတော့ အကုသိုလ်အမျိုးမျိုး တွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခဲ့မည်ဆိုလျှင်လည်း ယင်းကုသိုလ်တရားတွေဟာ ရွံရှာ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းတဲ့ အသုဘတရားတွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီကုသိုလ်တရားစုမျိုးကိုလည်း အသုဘ အသုဘလို့ ရှုနိုင်ပါတယ်။

ဇာတိဒုက္ခ ဇရာဒုက္ခ မရဏဒုက္ခ

နောက်တစ်ခုကတော့ အကုသိုလ်နာမ်တရားပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ကုသိုလ် နာမ်တရားပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဝိပါက်ကိရိယာဆိုတဲ့ အဗျာကတနာမ်တရားပဲဖြစ်ဖြစ် ဘယ်နာမ်တရားမဆို နာမ်တရားတိုင်း နာမ်တရားတိုင်းဟာ . .

- ၁။ ဖြစ်ခြင်း ဥပါဒ်ဆိုတဲ့ ဇာတိဒုက္ခ
- ၂။ တည်ခြင်း ဌီဆိုတဲ့ ဇရာဒုက္ခ
- ၃။ ပျက်ခြင်း ဘင်ဆိုတဲ့ မရဏဒုက္ခ . .

ဒီဒုက္ခ (၃)မျိုး ထင်ရှားရှိနေကြတဲ့ တရားတွေချည်းသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီဒုက္ခ (၃)မျိုးဖြင့် အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက်ခံနေရတဲ့ တရားတွေချည်းသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီလို ဒုက္ခ (၃)မျိုး ထင်ရှားရှိနေကြတဲ့ တရားတိုင်း တရားတိုင်း ဟာလည်း ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းတဲ့ အသုဘတရားတွေချည်းသာ ဖြစ်ကြ ပါတယ်။ ဒါကြောင့် နာမ်တရားတိုင်းကိုလည်း အသုဘ အသုဘလို့ ရှုပါ။

နိဂုံးချုပ်အနေနဲ့ ပြောရလျှင်တော့ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလ (၃)ပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန် (၂)ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ရုပ်တရား

တွေကို နာမ်တရားတွေကို အနိစ္စလို့ ဒုက္ခလို့ အနတ္တလို့ အသုဘလို့ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဝိပဿနာ ရှုနေပါ။ ဒီလို ဝိပဿနာ ရှုနေခြင်းဟာ လည်း ရာဂဦးဆောင်နေတဲ့ ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်တွေကို ရှင်းလင်းနေတဲ့ လုပ်ငန်းခွင်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ပါတယ်။ “**အစွဲမြတ် တဲကုပ် ရွှေနန်းတော်**” ဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာန်နန်းသို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်နေတဲ့ လုပ်ငန်းခွင်တွေသာ ဖြစ်ပါတယ်။

အတိတ် အနာဂတ် ရှုမှု ပြဿနာ

ဘုရားရှင်သည် မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိတော် ဝေခနသသုတ္တန်မှာ^{၁၉၅} ဒီလို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

“ကစ္စာန . . . အကြင် သမဏဗြာဟ္မဏတွေဟာ အတိတ်ရုပ်နာမ် အစဉ်ကို သိတတ်တဲ့ ဉာဏ်အမြင်လည်း မရှိဘဲ၊ အနာဂတ်ရုပ်နာမ်အစဉ်ကို သိတတ်တဲ့ ဉာဏ်အမြင်လည်း မရှိဘဲ . . ‘ငါ့မှာ ပဋိသန္ဓေတည်နေရခြင်း ဇာတိတရား ကုန်ဆုံးသွားပြီ၊ ငါဟာ ကျင့်သင့်ကျင့်ထိုက်တဲ့ အရိယမဂ်ဆိုတဲ့ ကျင့်စဉ်ကို ကျင့်သုံးလို့ ပြီးစီးသွားပြီ၊ ငါဟာ ပြုသင့်ပြုထိုက်တဲ့ မဂ်ကိစ္စကို ပြုလုပ်ပြီးပြီ၊ ဒီအရိယမဂ် ရရှိရေးအတွက် နောက်ထပ်ပြုလုပ်ဖွယ်ကိစ္စ လုပ်ငန်းရပ်ဟာ ငါ့မှာ မရှိတော့ပြီလို့ သိနေပါတယ်’ လို့ . . ဒီလို ဝန်ခံစကား ပြောကြားနေကြတယ်။ ဒီလို ပြောဆိုနေကြတဲ့ သမဏဗြာဟ္မဏတွေကို တရားနှင့် လျော်ညီတဲ့ နှိပ်ကွပ်ခြင်းဖြင့်သာ နှိပ်ကွပ်ထိုက်ပါတယ်” ဒီလို ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၁၉၆}

---

^{၁၉၅} “ယေ ခေါ တေ ကစ္စာန သမဏဗြာဟ္မဏာ အဇာနန္တာ ပုဗ္ဗန္တံ၊ အပဿန္တာ အပရန္တံ၊ ‘ဒိဏာ ဇာတိ၊ ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ၊ ကတံ ကရဏီယံ၊ နာပရံ ဣတ္ထတ္ထာယာတိ - ပဇာနာမာ’တိ - ပဋိဇာနန္တိ၊ တေသံ သောယေဝ သဟဓမ္မိကော နိဂ္ဂဟော ဟောတိ။ (မ၊ ၂၊ ၂၃၄။)

တရားနှင့် ဇလျာဠီတို့ နှိပ်ကွပ်မှု တစ်မျိုး

အတိတ်ရုပ်နာမ်အစဉ်ကို ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းမသိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ သန္တာန်မှာ အတိတ်ရုပ်နာမ်အစဉ်ကို အမှီပြုကာ အစွဲပြုကာ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့တဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အတိတ်ဘဝက ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ အကြောင်းသမုဒယသစ္စာတရားတွေကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမြင်တတ်တဲ့ ဉာဏ်အမြင်ကို ရရှိရေးမှာ ဘယ်လိုမှ မဖြစ်နိုင်တဲ့ အရာဌာနတစ်ခုသာ ဖြစ်နေပါတယ်။ အလားတူပဲ အတိတ်က ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ သမုဒယသစ္စာ တရားကြောင့် ဒီဘဝမှာ ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်မှုကို ထိုးထွင်းသိမြင်တတ်တဲ့ ဉာဏ်အမြင်ကို ရရှိဖို့ဆိုတာလည်း ဘယ်လိုမှ မဖြစ်နိုင်တဲ့ အရာဌာနတစ်ခုသာ ဖြစ်နေပါတယ်။

အလားတူပဲ အနာဂတ်ရုပ်နာမ်အစဉ်ကို ထိုးထွင်း သိမြင်တတ်တဲ့ ဉာဏ်အမြင် မရှိသူတို့အဖို့ ပစ္စုပ္ပန်မှာ ပြုစုပျိုးထောင်ထားလိုက်တဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်းသမုဒယသစ္စာတရားတွေကြောင့် နောင်အနာဂတ်မှာ ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပုံကို ထိုးထွင်းသိမြင်တတ်တဲ့ ဉာဏ်အမြင်ကို ရရှိဖို့ဆိုတာလည်း ဘယ်လိုမှ မဖြစ်နိုင်တဲ့ မမျှော်မှန်းအပ်တဲ့ အရာဌာနတစ်ခုသာ ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒီလို ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) သဘောတရားတွေကို အနုဗောဓဉာဏ် ပဋိဝေဓဉာဏ်ဆိုတဲ့ အဆင့်ဆင့်သော ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် မသိမမြင်ခဲ့လျှင် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ ဒုက္ခမှ မကျော်လွှား မလွန်မြောက်နိုင်ကြောင်းကို ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်က မဟာနိဒါန သုတ္တန်မှာ^{၁၉၆} ဟောကြားထားတော်မူလျက် ရှိနေပါတယ်။ အဋ္ဌကထာကြီးများကလည်း ဒီလို ဆုံးဖြတ်ချက်ချထားတော်မူကြပါတယ်။

“သီလတည်းဟူသော မြေပေါ်မှာ ကောင်းစွာ ရပ်တည်ပြီးတော့ သမာဓိတည်းဟူသော မြတ်သော ကျောက်ဖျာထက်မှာ မြမြထက်အောင် ကောင်းစွာ

^{၁၉၆} (ဒီ၊ ၂၄၇။)

သွေးထားတဲ့ ဉာဏ်တည်းဟူသော သန်လျက်ဖြင့် . . မိုးကြိုးစက်ဝန်းကဲ့သို့ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခအဝဝမှ မကျွတ်နိုင် မလွတ်နိုင်အောင် သတ္တဝါတွေကို အမြဲမပြတ် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်နေတဲ့ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခအဝဝကို အဆက်မပြတ် လည်ပတ်စေတတ်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့၊ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) သဘောတရားလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ သံသရာ ဘဝစက်ကြီးကို မဖောက်ခွဲ မဖျက်ဆီးနိုင်ဘဲ၊ ထိုးထွင်းမသိမမြင်ဘဲ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ကျော်လွှားလွန်မြောက်သွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဆိုတာ အိပ်မက် ထဲမှာတောင်မှ တစ်ယောက်မျှ မရှိခဲ့စဖူးသေးပါဘူး။”^{၁၉၇}

ဒီလို ဆုံးဖြတ်ထားတော်မူကြပါတယ်။

ဒါကြောင့် အတိတ်ရုပ်နာမ်အစဉ်ကို ဉာဏ်ဖြင့် မသိမမြင်တဲ့၊ အနာဂတ်ရုပ်နာမ်အစဉ်ကို ဉာဏ်ဖြင့် မသိမမြင်တဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) သဘောတရားတွေကို၊ တစ်နည်းဆိုရလျှင် သမုဒယသစ္စာကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်ပုံကို အနုဗောဓဉာဏ် ပဋိဝေဓဉာဏ် တို့ဖြင့် ထိုးထွင်း မသိမမြင်နိုင်ကြတဲ့အတွက် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ဖို့ဆိုတာ၊ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ရာဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ရှိဖို့ဆိုတာ ဘယ်လိုမှ မဖြစ်နိုင်တဲ့ အရာဌာနတစ်ခုသာ ဖြစ်နေပါတယ်။ ဝေခနသသုတ္တန်နည်းအရ ပြောရလျှင်တော့ ဘယ်လိုမှ ရဟန္တာ မဖြစ်နိုင်တဲ့ သူတွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။

အနုဗောဓဉာဏ် ပဋိဝေဓဉာဏ်

ဒီနေရာမှာ **အနုဗောဓဉာဏ်**ဆိုတာကတော့ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် - နှစ်ပါးကို ဆိုလိုပါတယ်။ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ် နာမ်ရုပ်စတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်အသီးအသီးကို လက္ခဏာ-ရသ-ပစ္စုပ္ပန်-ပဒဋ္ဌာန်နည်းအားဖြင့် သိမ်းဆည်းတတ် ပိုင်းခြားယူတတ်တဲ့ ဉာဏ်ကို ဒီအပိုင်း

---

^{၁၉၇} (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂၊၁၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂၂၂၁။)

၂၅၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

မှာ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်ပုံ၊ သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ် ဖြစ်ပုံ စတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့ရဲ့ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွှယ်မှုသဘောတရားကို သိမ်းဆည်းတတ် ပိုင်းခြားယူ တတ်တဲ့ဉာဏ်ကို ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီဉာဏ် နှစ်ပါးကို **အနု အနု ဗုဇ္ဈနေန အနုဗောဓော**^{၁၉၈} (= တစ်ကြိမ်တစ်ခါ ထိုးထွင်းသိရုံမျှဖြင့် လိုရင်းကိစ္စ မပြီး၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ထိုးထွင်းသိမြင်ပါမှ လိုရင်းကိစ္စ ပြီးနိုင်တဲ့အတွက်) အနုဗောဓဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်ကဲ့သို့သော ဝီထိစိတ်စိတ်များကလွဲလျှင် ဒီပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ် နာမ်တရားတွေဟာလည်း ဝီထိစိတ်အစဉ်အတိုင်းသာ ဖြစ်ရိုးဓမ္မတာ ရှိကြပါ တယ်။ ဖြစ်တဲ့အခါမှာလည်း ယှဉ်ဖက်စိတ်စေတသိက်တွေနှင့် စိတ္တက္ခဏ တိုင်းမှာ အတူယှဉ်တွဲကာ ဖြစ်ရိုးဓမ္မတာ ရှိကြပါတယ်။ ဒီလို ဝီထိစိတ်အစဉ် အတိုင်း ယှဉ်ဖက်စိတ်စေတသိက်တွေနှင့် စိတ္တက္ခဏတိုင်းမှာ အတူယှဉ်တွဲ ကာ ဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့ရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခ အခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာတွေကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ် တွေနှင့် ဆက်စပ်နေကြတဲ့ ရုပ်တရားတို့ရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်း အရာ အနတ္တအခြင်းအရာတွေကိုလည်းကောင်း ထိုးထွင်းသိမြင်နေကြတဲ့ သမ္မသနဉာဏ်မှစပြီးတော့ အရိယမဂ်ဉာဏ်သို့တိုင်အောင်သော ဝိပဿနာ ဉာဏ်အားလုံးကိုတော့ သိသင့်သိထိုက်တဲ့ ယင်းပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်ဖြစ်ကြတဲ့ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်း အရာတွေကို အရိယမဂ်ဉာဏ်သို့ ဆိုက်ရောက်သည်အထိ ထိုးထွင်းသိမြင် တတ်တဲ့ ဉာဏ်တွေ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် **ပဋိဝေဉာဏ်**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၁၉၉}

^{၁၉၈} နာမရူပပရိစ္ဆေဒေါ၊ တဿ စ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော န ပဌမာဘိနိဝေသမတ္တေန ဟောတိ၊ အထ ခေါ တတ္ထ အပရာပရံ ဉာဏုပ္ပတ္တိသညိတေန အနု အနု ဗုဇ္ဈနေန၊ တဒုဘယာဘာဝံ ပန ဒဿေန္တော “ဉာတပရိညာဝသေန အနု- နုဗုဇ္ဈနာ”တိ အာဟ။ (ဒီဋ္ဌိ၊ ၂၊ ၉၀။)

^{၁၉၉} အနုဗောဓာတိ ဉာတပရိညာဝသေန အနုဗုဇ္ဈနေန။ အပ္ပဋိဝေဓာတိ တိရဏပ္ပဟာနပရိညာဝသေန အပ္ပဋိဝိဇ္ဈနေန။ (ဒီဋ္ဌ၊ ၂၊ ၈၅။)

ဒီလို အနုပောဓဉာဏ် ပဋိဝေဓဉာဏ်တို့ဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တွေကို ထိုးထွင်း မသိမမြင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ဘယ်လိုမှ မကျော်လွှား မလွန်မြောက်နိုင်ဘူးဆိုတဲ့ အကြောင်းအရာကို ဘုရားရှင်က မဟာနိဒါနသုတ္တန်မှာ^{၁၉၆} ဟောကြားထားတော်မူလျက်ပဲ ရှိနေပါတယ်။

အဘိညာဏ်နှင့် ဝိပဿနာဉာဏ်

အတိတ် အနာဂတ်ကို ရှုမှုနှင့် ပတ်သက်လို့ အချို့အချို့သော ဆရာမြတ် တို့က ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဏ်ကို ရရှိပါမှသာလျှင် အတိတ်ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတွေကို ရှုလို့ ရနိုင်တယ်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်တဲ့ အနာဂတ်သဉာဏ်ကို ရရှိပါမှသာလျှင် အနာဂတ်ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေကို ရှုလို့ ရနိုင်တယ်၊ ဒီလို သူတို့က အယူ ရှိကြပြန်တယ်။ အတိတ် အနာဂတ်ကို ရှုရာ၌ အဘိညာဏ်ဉာဏ်ဖြင့် ရှုနည်း၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုနည်းလို့ ရှုနည်း နှစ်နည်း ရှိနေပါတယ်။ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ ရှုနည်းကို ဘုရားရှင်က ခန္ဓဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော် ခဇ္ဇနီယသုတ္တန်မှာ ဒီလို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ယေ ဟိ ကေမိ ဘိက္ခဝေ သမဏာ ဝါ ဗြာဟ္မဏာ ဝါ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရမာနာ အနုဿရန္တိ၊ သဗ္ဗေတေ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓေ အနုဿရန္တိ ဧတေသံ ဝါ အညတရံ။^{၂၀၀}

ဒီပါဠိတော်ရဲ့ဆိုလိုရင်းကတော့ ဒီလိုပါ။

အချို့အချို့သော သမဏဗြာဟ္မဏတွေဟာ ရှေးကနေခဲ့ဖူးတဲ့ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာအစဉ်တွေကို ဉာဏ်ဖြင့်အစဉ်လျှောက်ကာ အောက်မေ့လိုက်ကြတဲ့အခါ (= ရှုလိုက်ကြတဲ့အခါ) . . . အတိတ်ဘဝ အတိတ်အခွန်ကာလက ငါ့ရဲ့ ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တွေဟာ ဒီလို ဖြစ်ခဲ့ဖူးပါတယ် . . . ဒီလို ဉာဏ်ဖြင့်အစဉ်လျှောက်ကာ အောက်မေ့လိုက်မည်ဆိုလျှင်လည်း အောက်မေ့ လို့ ရကြပါတယ်။^{၂၀၀}

---

^{၂၀၀} (သံ၊ ၂၊ ၇၁။)

၂၆၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီလို ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို ဟောကြားတော်မူချက်နှင့် ပတ်သက်လို့ အဋ္ဌကထာက^{၂၀၀} . . ဒီနေရာမှာ အဘိညာဏ်နဲ့ အတိတ်ခန္ဓာတွေကို (+ အနာဂတ်ခန္ဓာတွေကို) ရှုပ်နည်းစနစ်ကို ရည်ညွှန်းတော်မူပြီးတော့ ဘုရားရှင်က ဟောကြားထားတော်မူခဲ့တာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ အတိတ်ခန္ဓာတွေကို (+ အနာဂတ်ခန္ဓာတွေကို) ရှုပ်နည်းစနစ်ကို ရည်ညွှန်းတော်မူပြီးတော့ ဘုရားရှင်က ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ် - ဒီလို ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

**ပုဗ္ဗေနိဝါသန္တိ န ဣဒံ အဘိညာဝသေန အနုဿရဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊
ဝိပဿနာဝသေန ပန ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရန္တေ သမဏဗြာဟ္မဏေ သန္ဓာ-
ယေတံ ဝုတ္တံ။^{၂၀၁}**

အကြောင်းပြချက်ကတော့ ဒီလိုပါ . . . ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဏ်နဲ့ အတိတ်ကနေခဲ့ဖူးတဲ့ ခန္ဓာအစဉ်တွေကို လှမ်းရှုလိုက်တဲ့ အခါမှာ ဒီအဘိညာဏ်က . .

- ၁။ လောကုတ္တရာတရားများ ပါဝင်တဲ့ ခန္ဓာငါးပါးကိုလည်း သိနိုင်တယ်။
- ၂။ လောကုတ္တရာတရားများ မပါဝင်တဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကိုလည်း သိနိုင်တယ်။
- ၃။ ခန္ဓာနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ အမျိုးအနွယ် ရုပ်အဆင်း အစာအာဟာရ သုခ ဒုက္ခ အဝဝတွေကိုလည်း သိနိုင်တယ်။
- ၄။ အမည် နာမစတဲ့ ပညတ်အမျိုးမျိုးတွေကိုလည်း သိနိုင်တယ်။

သို့သော် ဝိပဿနာဉာဏ်ကတော့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးလောက်ပဲ သိနိုင်ပါတယ်။

ဘုရားရှင်ကလည်း ဒီခဏ္ဍနိယသုတ္တန်မှာ^{၂၀၀} ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ထိုးထွင်းသိခြင်းလောက်ကိုသာ ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့်

---

^{၂၀၁} (သံ၊ဋ္ဌ၊၂၊၂၆၆။စာပိုဒ်-၇၉။)

ဒီဟောကြားတော်မူချက်ဟာ အဘိညာဏ်နဲ့ အတိတ်ခန္ဓာတွေကို ထိုးထွင်းသိခြင်းကို ရည်ရွယ်တော်မူမူဘဲ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ ထိုးထွင်းသိခြင်းကိုသာ ရည်ရွယ်ကာ ဟောကြားထားတော်မူတယ်လို့ သိရှိနိုင်ပါတယ်။^{၂၀၁}

မဟာတိဿမထေရ်မြတ်ကြီး

ဒီနေရာမှာ သက်ရှိသတ္တဝါတို့ရဲ့ အရိုးစုကောဋ္ဌာသကို အာရုံယူကာ အသုဘဘာဝနာသညာကို ဝိပဿနာရဲ့ အခြေခံပါဒကဏ္ဍာန်ပြုလျက် ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းတွေကို စနစ်တကျ စီးဖြန်းတော်မူနိုင်တဲ့အတွက် ရာဂဦးဆောင်တဲ့ ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်ကို အမြစ်ပါမကျန် ရှင်းလင်းသုတ်သင်တော်မူနိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဆိုက်ရောက်သွားတော်မူတဲ့ မဟာတိဿမထေရ်မြတ်ကြီးရဲ့အကြောင်းကို^{၂၀၂} ပြောကြရအောင်. . ။

မဟာတိဿမထေရ်မြတ်ကြီးဟာ အနုရာဓမြို့ရဲ့ မလှမ်းမကမ်းမှာ တည်ရှိနေတဲ့ စေတီယပဗ္ဗတခေါ်တဲ့ စေတီယတောင်ကျောင်းတိုက်မှာ နေထိုင်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ မထေရ်မြတ်ကြီးဟာ မိမိရဲ့ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာ တည်ရှိနေတဲ့ အရိုးစုကောဋ္ဌာသကို အာရုံယူကာ ပထမဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် အသုဘသညာကို ပွားများအားထုတ်တော်မူခဲ့တဲ့ မထေရ်မြတ်ကြီးတစ်ပါး ဖြစ်ပါတယ်။ ဗဟိဒ္ဓ သက်ရှိသတ္တဝါတို့ရဲ့ အရိုးစုကောဋ္ဌာသကိုလည်း အာရုံယူကာ ဥပစာရသမာဓိသို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် အသုဘသညာကို အဝါးဝစွာ လေ့လာထားပြီးသူလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုပထမဈာန်သမာဓိကို ဝိပဿနာရဲ့ အခြေခံပါဒကဏ္ဍာန်အဖြစ် သမာဓိကို ထူထောင်ကာ ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး (= သင်္ခါရ)တရားတွေကို သိမ်းဆည်းကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းတော်မူနေတဲ့ မထေရ်မြတ်ကြီးတစ်ပါးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလ (၃)ပါး၊

---

^{၂၀၂} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၂၀။)

၂၆၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန် (၂)ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အကြောင်းတရား နှင့်တကွသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတွေကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်အတိုင်း အဆင့်ဆင့် ဝိပဿနာရှုပွား သုံးသပ် တော်မူနိုင်တဲ့အတွက် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်သို့တိုင်အောင် ဆိုက်ရောက်တော် မူနေတဲ့ မထေရ်မြတ်ကြီးတစ်ပါးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် ဝိပဿနာ ဉာဏ်တွေက မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်လောက်အောင် မရင့်ကျက် ကြသေးတဲ့အတွက် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ကား မဆိုက်ရောက်သေးပါ။ ကြိမ်ဖန် များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဝိပဿနာ ရှုနေရဆဲပဲ ရှိနေပါသေးတယ်။

တစ်နေ့မှာတော့ မိမိသီတင်းသုံးရာ စေတီယတောင်ကျောင်းတိုက်မှ အနုရာဓမြို့သို့ ဆွမ်းခံကြွလာတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဆွမ်းခံကြွလာတဲ့အခါမှာ လည်း မိမိနှလုံးသွင်းနေကျဖြစ်တဲ့ အရိုးစုကောဠာသကို အာရုံယူကာ အသုဘ သညာကို ပွားများလျက် ကြွလာတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထိုနေ့ နံနက်စောစောမှာ အမျိုးသမီးတစ်ဦးဟာလည်း အိမ်ရှင်ယောက်ျားနဲ့ အချင်းများကာ မိမိကိုယ်ကို နတ်သမီးကဲ့သို့ အလှဆုံးပြင်ဆင်ကာ အိမ်မှ ဆင်းလာခဲ့တယ်။ အနုရာဓမြို့မှ မိဘအိမ်ရှိရာဘက်သို့ လမ်းလျှောက်လာခဲ့ရာ လမ်းခုလတ်တစ်နေရာမှာ မဟာတိဿမထေရ်မြတ်ကြီးနှင့် ရင်ဆိုင် တွေ့ဆုံမိခဲ့တယ်။ အဲဒီအခါမှာ ဒီအမျိုးသမီးက မထေရ်မြတ်ကြီးအပေါ်မှာ ဖောက်ပြန်တဲ့စိတ်ထား ရှိနေတဲ့ အတွက် မိမိကို မထေရ်မြတ်ကြီးက သတိပြုလာနိုင်လောက်အောင် အသံ ထွက်ကာ ရယ်မောလိုက်ပါတယ်။ ထိုအချိန်အခါမှာ မထေရ်မြတ်ကြီးကလည်း အရိုးစုကို အာရုံယူကာ အသုဘသညာကို ပွားများနေဆဲပဲ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အသံကြားလိုက်တဲ့အခါ “ဘာသံပါလိမ့်” လို့ ဆင်ခြင်ကာ လှမ်းကြည့်ရှုလိုက်မိ တဲ့အခါ ပြီးရယ်နေတဲ့ အမျိုးသမီးရဲ့ သွားတွေကို မြင်တွေ့ခဲ့ပါတယ်။ အသုဘ သညာကို ပွားလက်စရှိနေတဲ့အတွက် သွားကို အာရုံယူကာ လှမ်းရှုလိုက်သည် နှင့် တစ်ပြိုင်နက်တည်း ထိုအမျိုးသမီးရဲ့ တစ်ကိုယ်လုံးမှာ တည်ရှိနေတဲ့ အရိုးစု အစုအပုံကိုပဲ မြင်တွေ့နေပါတော့တယ်။ အဲဒီအခါမှာ ထိုအမျိုးသမီးရဲ့ သွားတွေနှင့်တကွ အရိုးစုတစ်ခုလုံးကိုပဲ အာရုံယူကာ အသုဘသညာကိုပင်

ဆက်လက်ကာ ပွားများတော်မူလိုက်ပါတယ်။ ထိုအမျိုးသမီးရဲ့အရိုးစုအာရုံ အပေါ်မှာ အသုဘသညာကို ရရှိတော်မူပြီးနောက် မိမိရဲ့အရိုးစုကို တစ်ဖန် ပြန်အာရုံယူကာ အသုဘသညာကို ပထမဈာန်သို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် ဆက်လက်ကာ ပွားများအားထုတ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။

ထိုပထမဈာန်သမာဓိကို အခြေခံလျက် ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး (= သင်္ခါရ) တရားတွေကို သိမ်းဆည်းကာ ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်အတိုင်း ဝိပဿနာဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဆက်လက်ကာ စီးဖြန်းတော်မူလေရာ ထိုအချိန်အခါမှာ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေကလည်း ရင့်ကျက်လာကြပြီဖြစ်တဲ့အတွက် လေးဆင့်သော အရိယမဂ်ဉာဏ် လေးဆင့်သော အရိယဖိုလ်ဉာဏ်တို့သို့ တစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့် အစဉ်အတိုင်း ဆိုက်ရောက်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ အနုရာဓမြို့သို့ မဆိုက်ရောက်မီ လမ်းမကြီးပေါ်မှာပဲ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ရာဂဦးဆောင်နေတဲ့ ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်တွေကို အမြစ်ပါမကျန် ရှင်းလင်းတော်မူနိုင်တဲ့အတွက် ကိလေသာတို့မှ ကွင်းလုံးကျွတ် ထွက်မြောက်တော်မူခဲ့ပါတယ်။

ထိုအချိန်မှာပဲ အိမ်ရှင်ယောက်ျားကလည်း အနုရာဓမြို့မှ ထွက်လာကာ အိမ်ရှင်မနောက်သို့ လိုက်လာခဲ့ပါတယ်။ လမ်းခုလတ်တစ်နေရာမှာပဲ မဟာ တိဿမထေရ်မြတ်ကြီးနှင့် တွေ့ဆုံတဲ့အခါ “အမျိုးသမီးတစ်ယောက် ဒီလမ်းပေါ်ကနေ လျှောက်သွားတာကို တွေ့မြင်လိုက်ပါသလား”လို့ မထေရ်မြတ်ကြီးကို သူက မေးမြန်းလျှောက်ထားလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ မထေရ်မြတ်ကြီးက - “ဒကာ . . . အမျိုးသမီးလား အမျိုးသားလားတော့ ငါမသိပါ။ သို့သော် အရိုးစုကြီးတစ်ခု ဒီလမ်းပေါ်မှာ လျှောက်သွားနေတာကိုတော့ ငါ တွေ့မြင်လိုက်ပါတယ်”လို့ ဒီလို ပြန်ပြီးတော့ အမိန့်ရှိတော်မူလိုက်ပါတယ်။^{၂၀၂}

အသုဘသညာကို အောင်အောင်မြင်မြင် ပွားများအားထုတ်တော်မူနိုင်တဲ့အတွက်၊ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကိုလည်း စနစ်တကျ စီးဖြန်းတော်မူနိုင်တဲ့အတွက် ရာဂကို အောင်အောင်မြင်မြင် တိုက်ဖျက်သွားနိုင်ခဲ့တဲ့ ထုံးဟောင်းတစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဓမ္မိသကို တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်း

ဘုရားရှင်သည် မေယိယသုတ္တန်မှာ^{၂၀၃} . .

မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ ဗျာပါဒဿ ပဟာနာယ . .

ဗျာပါဒဒေါသကို ပယ်ရှားနိုင်ရေးအတွက် မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဗျာပါဒဒေါသကို အောင်အောင် မြင်မြင် တိုက်ဖျက်လိုသူတိုင်း လိုက်နာရမည့် နည်းလမ်းကောင်းတစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

သာမာဝတီနှင့် မိဖုရား (၅၀၀)

သာမာဝတီမိဖုရားအမျိုးရှိတဲ့ မိဖုရား (၅၀၀)တို့ဟာ မေတ္တာစာရိယာတွေကို အောင်အောင်မြင်မြင် ပွားများအားထုတ်ကြပြီးနောက် ထိုမေတ္တာစာရိယာ သမာဓိကို အခြေခံကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အောင်အောင်မြင်မြင် ဆက်လက်ကာ စီးဖြန်းနိုင်ကြတဲ့အတွက် သာမာဝတီမိဖုရားနှင့်တကွ အချို့ အချို့သော မိဖုရားတို့ကတော့ သောတာပန်အရိယာသူတော်ကောင်းတွေ ဖြစ်သွားကြတယ်။ အချို့မိဖုရားတွေကတော့ သကဒါဂါမ်အရိယာသူတော် ကောင်းတွေ ဖြစ်သွားကြတယ်။ အချို့မိဖုရားတွေကတော့ အနာဂါမ်အရိယာ သူတော်ကောင်းတွေ ဖြစ်သွားကြတယ်။ အနာဂါမ်အရိယာသူတော်ကောင်း အဆင့်သို့ ရောက်ရှိသွားကြတဲ့ သူတော်ကောင်းတွေကတော့ ဒေါသဦးဆောင် နေတဲ့ ကိလေသာတွေကို အနုသယဓာတ်ဆိုတဲ့ အမြစ်တွေပါမကျန်အောင် အောင်အောင်မြင်မြင် ပယ်ရှားဖျက်ဆီးသွားနိုင်တဲ့သူတွေ ဖြစ်သွားကြပါတယ်။ သို့သော် သောတာပန်အရိယာသူတော်ကောင်း သကဒါဂါမ်အရိယာသူတော် ကောင်းတွေလည်း ဒေါသအနုသယဓာတ်အမြစ်တွေကို အကြွင်းမဲ့ မပယ်နုတ် နိုင်သေးပေမဲ့လို့ ဒီဒေါသဦးဆောင်နေတဲ့ ကိလေသာတွေကို အလွန် ပါးသွားအောင် နည်းသွားအောင် ဖျက်ဆီးနိုင် နှိပ်ကွပ်နိုင်တဲ့သူတွေ ဖြစ်သွား ကြပါတယ်။

---

^{၂၀၃} (ဥဒါန၊ ၂၀။)

တစ်နေ့မှာတော့ . . မိမိတို့ရဲ့ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် ရရှိထားတဲ့ မိမိတို့ရဲ့ အရည်အချင်းကောင်းတွေကို အသုံးချ ဖို့ရန်အတွက် အကြောင်းအရာတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပါတယ်။ မာဂဏ္ဍီမိဖုရားရဲ့ လှည့်ကွက်ကြောင့် သာမာဝတီမိဖုရားအမျိုးရှိတဲ့ မိဖုရား (၅၀၀)တို့အပေါ်မှာ ဥတေနမင်းက အမျက်ဒေါသရှုတဲ့အတွက် မြားဖြင့် ပစ်ခွင်းရန် အစီအစဉ် တစ်ခု ပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်အခါမှာ သာမာဝတီမိဖုရားအမျိုးရှိတဲ့ မိဖုရား (၅၀၀)တို့ဟာ မေတ္တာဈာန်တွေကို အောင်အောင်မြင်မြင် ဝင်စားနေ နိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီမေတ္တာဈာန်ကုသိုလ်တွေဟာ မိမိတို့သန္တာန်မှာ ဥတေနမင်း အပေါ်၌ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ခွင့်ရှိနေတဲ့ ဒေါသတရားကို မဖြစ်ပေါ်လာအောင် အောင်အောင်မြင်မြင် တိုက်ဖျက်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဥတေနမင်းဘက်က မိမိတို့ အပေါ်၌ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ဒေါသတရားကိုလည်း အောင်အောင်မြင်မြင် တိုက်ဖျက်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။

မိဖုရားတွေ ဝင်စားနေတဲ့ မေတ္တာဈာန်တို့ရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် — ဥတေနမင်းက မိဖုရားတွေကို မြားဖြင့် ပစ်ခွင်းရန် ကြိုးစားလိုက်တဲ့အခါ လေးညှို့မှ မြားကို ပစ်လွှတ်လို့မရ ဖြစ်နေခဲ့တယ်။ အဲဒီအချိန်အခါမှာ ဥတေနမင်းရဲ့သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ဒေါသတရားတွေဟာ ပိန်းကြာဖက် ပေါ်မှ ရေလျှောကျသွားသလို လျှောကျပျောက်ပျက်သွားခဲ့ပါတယ်။ သာမာ ဝတီမိဖုရားနှင့် မိဖုရား (၅၀၀)တို့ထံမှာ မိမိရဲ့အပြစ်ကိုလည်း ဝန်ချတောင်း ပန်ခဲ့တယ်။^{၂၀၄}

ဥတ္တရာ နန္ဒမာတာ

ဥတ္တရာနန္ဒမာတာ အမည်ရတဲ့ အမျိုးကောင်းသမီးဟာလည်း ဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အချိန်အခါကာလက မေတ္တာဈာန်ကို လျင်လျင်မြန်မြန် ဝင်စားနိုင်တဲ့ ဥပါသိကာမအမျိုးသမီးအပေါင်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး

---

^{၂၀၄} (ဓမ္မပဒါဠာ၊ ၁၁၀၃-၁၄၇။)

၂၆၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဧကဒဂ်သွဲ့ထူးကို ရရှိခဲ့တဲ့ အမျိုးသမီးတစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ မေတ္တာဈာန်ကို အခြေခံကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အောင်အောင်မြင်မြင် စီးဖြန်းနိုင်ခဲ့တဲ့အတွက် သောတာပန်အရိယာသူတော်ကောင်းအဆင့်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သူတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်နေ့မှာတော့ ဘုရားအမှူးရှိတဲ့ သံဃာတော်များကို (၁၅)ရက်တို့ကာလပတ်လုံး ဆွမ်းဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးလိုတဲ့အတွက် မိမိရဲ့အိမ်ရှင်ယောက်ျားကို မိမိကိုယ်စား ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် သိရိမာကို ငှားရမ်းခဲ့ပါတယ်။ အိမ်ရှင်ယောက်ျားကလည်း ဒီအစီအစဉ်ကို သဘောတူညီခဲ့ပါတယ်။ သိရိမာကလည်း ဒီအိမ်ရှင်ယောက်ျားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးရင်းဖြင့် - “မမာဒစု လွှမ်းမိုးမှုကြောင့် သူ့ဟာကိုပင် ကိုယ့်ဟာထင်နေသူ တစ်ဦး” ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ တစ်နေ့မှာတော့ မီးဖိုချောင်မှာ ဆွမ်းဝေယျာဝစ္စအတွက် အလုပ်များနေတဲ့ ဥတ္တရာက . . မိမိအိမ်ရှင်ယောက်ျားနဲ့ သိရိမာတို့ လေသာပြုတင်းပေါက်မှာ အတူတွဲကာ ရပ်နေကြတာကို ကြည့်ပြီးတော့ . . ပြုံးလိုက်မိခဲ့တယ်။ ဥတ္တရာရဲ့ ဒီလိုပြုံးပြတဲ့အမူအရာကို သိရိမာကလည်း မခံနိုင်တဲ့အတွက် ဒေါသတကြီးဖြင့်ဆင်းလာကာ ပွက်ပွက်ဆူနေတဲ့ ထောပတ်အိုးထဲမှ ထောပတ်တွေကို ယောက်ချိုဖွန်းကြီးဖြင့် ခပ်ယူကာ ဥတ္တရာရဲ့ ခေါင်းပေါ်ကို လောင်းချလိုက်ပါတယ်။ ဥတ္တရာကလည်း သိရိမာ ဒေါသတကြီးဖြင့် ဆင်းလာတာကို မြင်ကတည်းက မေတ္တာဈာန်ကို လျင်လျင်မြန်မြန် ဝင်စားနေလိုက်ပါတယ်။ ဒီမေတ္တာဈာန်ကုသိုလ်တို့ရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် သိရိမာလောင်းချလိုက်တဲ့ ထောပတ်ပူတွေဟာ အေးမြတဲ့ စန္ဒကူးနံ့သာရေကဲ့သို့ဖြစ်ကာ ဥတ္တရာရဲ့ ကိုယ်ပေါ်မှ လျှောကျသွားခဲ့ပါတယ်။

မိမိရဲ့ သန္တာန်မှာ သိရိမာအပေါ်၌ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ခွင့်ရှိနေတဲ့ ဒေါသတရား၊ သိရိမာဘက်က မိမိအပေါ်၌ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ဒေါသတရား - ဒီနှစ်မျိုးလုံးသော ဒေါသတရားတွေကို မိမိဝင်စားနေတဲ့ မေတ္တာဈာန်တွေက အောင်အောင်မြင်မြင် တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးနိုင်ခဲ့ပါတယ်။^{၂၀၅}

---

^{၂၀၅} (အံ၊ဋ္ဌ၊၁၊၃၄၂-၃၄၇။)

မေတ္တာသုတ်လာ ရဟန်းတော်များ

သမထကမ္မဋ္ဌာန်း (၄၀)တို့ကို ခွဲတမ်းချကြည့်လိုက်တဲ့အခါမှာ သဗ္ဗတ္ထကကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ပါရိဟာရိယကမ္မဋ္ဌာန်းဆိုပြီး ကမ္မဋ္ဌာန်း နှစ်မျိုး ရှိနေပါတယ်။ သဗ္ဗတ္ထကကမ္မဋ္ဌာန်းဆိုတာကတော့ တရားအားထုတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း အခါခပ်သိမ်း အလိုရှိအပ်တဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေကို စောင့်ရှောက်ပေးတတ်တဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းများဖြစ်လို့ စတုရာရက္ခကမ္မဋ္ဌာန်း (= အစောင့်လေးပါးကမ္မဋ္ဌာန်း)လို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း မရဏာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ပါရိဟာရိယကမ္မဋ္ဌာန်းဆိုတာကတော့ ဝိပဿနာရဲ့ အခြေပါဒကအဖြစ် ထူထောင်ထားတဲ့၊ ဝိပဿနာပွားများတိုင်း ပွားများတိုင်း ရှေးဦးစွာ အမြဲတမ်း သမာဓိထူထောင်နေတဲ့၊ သွားလေရာ လာလေရာမှာ အမြဲဆောင်နေတဲ့ လက်သုံးကမ္မဋ္ဌာန်းတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္မဋ္ဌာန်း (၄၀)ထဲက မိမိနှစ်ခြိုက်ရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းတစ်ခုကို ပါရိဟာရိယကမ္မဋ္ဌာန်းအဖြစ် အားထုတ်နိုင်ပါတယ်။^{၂၀၆}

မေတ္တသုတ္တန်မှာ လာရှိတဲ့ ရဟန်းတော် (၅၀၀)တို့ဟာ ဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်မှ သမထကမ္မဋ္ဌာန်း ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းများကို သင်ယူတော်မူကြပြီးနောက် သင့်တင့်လျောက်ပတ်တဲ့ တောကျောင်းတောင်ကျောင်းများကို ရှာဖွေရင်းဖြင့် ဟိမဝန္တာတောအရပ်သို့ ဆိုက်ရောက်လာခဲ့ကြပါတယ်။ ထိုရဟန်းတော်တွေဟာ စတုရာရက္ခကမ္မဋ္ဌာန်းများကို တစ်ခါတစ်ရံမှသာ ပွားများပြီးတော့ ကသိုဏ်း (၁၀)ပါး သမာပတ် (၈)ပါးတွေကို ပါရိဟာရိယကမ္မဋ္ဌာန်းအဖြစ် ပွားများ အားထုတ်နေတဲ့ ရဟန်းတော်တွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။^{၂၀၇} ထိုကသိုဏ်းဈာန်သမာပတ် (၈)ပါးတို့ကို အခြေခံကာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်တိုင်အောင်သော ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းတွေကိုလည်း ဆက်လက်ကာ စီးဖြန်းနေတော်မူတဲ့ ရဟန်းတော်တွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဟိမဝန္တာအရပ်ရှိ

^{၂၀၆} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၂၉၄။)

^{၂၀၇} (သုတ္တနိပါတ်၊ ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၁၈၀။)

၂၆၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

တောအုပ်တစ်ခုအတွင်းမှာ သီတင်းသုံးတော်မူကြလျက် သမထဘာဝနာ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို ကြိုးစားအားထုတ်နေကြရာဝယ် ညအခါမှာ နတ်တွေက ကြောက်ရွံ့ဖွယ်ရုပ်အဆင်းတွေနှင့် ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ဖွယ် အသံအမျိုးမျိုးတွေကို ပြုလုပ်ကာ ခြိမ်းခြောက်ကြတဲ့အတွက် ရဟန်းတော် တွေရဲ့ သန္တာန်မှာ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်မှု ဆုတ်နစ်တဲ့ ဒေါသတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ကြပါတယ်။

သီလရှိတဲ့ ရဟန်းတော်တွေက သစ်ပင်အောက်တွေမှာ သီတင်းသုံး တော်မူကြလျက် ရဟန်းတရားတွေ ပွားများအားထုတ်နေကြတဲ့အခါ ရဟန်း တော်တွေရဲ့ သီလတန်ခိုးကြောင့် အချို့အချို့သော နတ်တွေဟာ သစ်ပင်တွေ ရဲ့ အထက်မှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ မိမိတို့ရဲ့ ဘုံဗိမာန်တွေထဲမှာ မနေနိုင် ဖြစ်လာ ကြတယ်။ မိမိတို့ရဲ့ သားငယ် သမီးငယ်တို့ကို လက်ဆွဲကာ တောထဲမှာပဲ လှည့်လည်နေထိုင်ကြရတယ်။ ဝါဆိုဝါကပ်တဲ့အချိန်အခါအထိ ရဟန်းတော် တွေက ပြန်မကြွကြဘဲ ဒီတောထဲမှာပဲ ဝါဆိုဝါကပ်ကာ ရဟန်းတရားတွေကို ဆက်လက် ပွားများအားထုတ်ကြတော့မည်ဆိုတာကို နတ်တွေက သိရှိကြတဲ့ အတွက် ရဟန်းတော်တွေကို ဒီတောထဲမှာ မနေနိုင်အောင် နတ်တွေက ခြောက်လှန့်ကြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ရဟန်းတော်တွေကလည်း ဘုရားရှင်ထံသို့ ပြန်ကြွတော်မူကာ ဘုရားရှင် အား အကျိုးအကြောင်းကို တင်ပြလျှောက်ထားတော်မူကြပါတယ်။ ထိုအခါ မှာ ဘုရားရှင်က ထိုရဟန်းတော်တို့အား မေတ္တသုတ္တန်ဒေသနာတော်ကို သင်ကြားပေးတော်မူပါတယ်။ ဘုရားရှင်ရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ ဒီမေတ္တ သုတ္တန်ဒေသနာတော်ကို ပရိတ်အရံအတားအဖြစ်ဖြင့်လည်း ရွတ်ဖတ်စေ တော်မူလိုတယ်။ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အစောင့်ကမ္မဋ္ဌာန်း (= စတုရာရက္ခ ကမ္မဋ္ဌာန်း)အဖြစ်နဲ့သာ မပွားများတော့ဘဲ ဝိပဿနာရဲ့ အခြေပါဒကဏ္ဍာန် ဖြစ်အောင် သွားလေရာ လာလေရာမှာ အမြဲတမ်း ဆောင်ထားရမည့် အမြဲတမ်း ပွားများနေရမည့် ပါရိဟာရိယကမ္မဋ္ဌာန်းအဖြစ်နဲ့လည်း ပွားများ အားထုတ်စေတော်မူလိုတယ်။ ဒီလို မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းတဲ့အခါမှာ

လည်း မေတ္တသုတ္တန်မှာ ညွှန်ကြားထားတော်မူတဲ့ မေတ္တာဘာဝနာပွားများပုံ
နည်းစနစ်တို့ဖြင့် ပွားများအားထုတ်စေတော်မူလိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်လည်း
ရှိတော်မူပါတယ်။ ဒီလို ပွားများလို့ရရှိတဲ့ မေတ္တာစာရန်တွေကို ဝိပဿနာရဲ့
အခြေခံစာရန်အဖြစ် သမာဓိထူထောင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းတွေ
ကိုလည်း ဆက်လက်ကာ ကြိုးစားအားထုတ်စေတော်မူလိုတယ်။ ဒီလို ဦးတည်
ချက်တွေဖြင့် ဒီမေတ္တသုတ္တန်ကို ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမပေးတော်မူလိုက်ခြင်း
ဖြစ်ပါတယ်။

ထိုရဟန်းတော်တွေလည်း ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားတော်မူတဲ့အတိုင်း
မေတ္တသုတ္တန်ကို သင်ယူတော်မူပြီးနောက် ထိုတောအုပ်ကိုပဲ တစ်ဖန်ပြန်လည်
ကြွသွားတော်မူကြကာ မေတ္တသုတ္တန်ကို ရွတ်ဖတ်ခြင်း၊ မေတ္တသုတ္တန်မှာ
လာရှိတဲ့အတိုင်း မေတ္တာစာရန်တွေကို ပွားများခြင်း၊ မေတ္တာစာရန်တွေကို
ဝိပဿနာရဲ့ အခြေခံစာရန်အဖြစ် ပွားများကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်း
တွေကို ဆက်လက်ကာ စီးဖြန်းတော်မူကြခြင်းဆိုတဲ့ ဘာဝနာလုပ်ငန်းခွင်တွေ
ကို အဆင့်ဆင့် ကြိုးပမ်းတော်မူကြလေရာ ထိုဝါတွင်းမှာပဲ အရဟတ္တဖိုလ်သို့
ဆိုက်ရောက်သွားတော်မူခဲ့ကြပါတယ်။ ကြောက်ရွံ့ခြင်းဆိုတဲ့ ဆုတ်နစ်တဲ့
ဒေါသတရားတွေနှင့်တကွ ကိလေသာအားလုံးတို့မှ အပြီးတိုင် လွတ်မြောက်
သွားတော်မူခဲ့ကြပါတယ်။ နတ်တွေရဲ့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ကြတဲ့ ဒေါသ
တရားတွေကိုလည်း ထိုရဟန်းတော်တို့ ပွားများနေတဲ့ မေတ္တာစာရန်တွေက
အောင်အောင်မြင်မြင် တိုက်ဖျက်နိုင်ခဲ့တဲ့အတွက် နတ်တွေရဲ့ စိတ်နေ
စိတ်ထားတွေ ပြောင်းလဲကာ ရဟန်းတော်တို့ရဲ့ ဝေယျာဝစ္စသမားများအဖြစ်သို့
ရောက်ရှိသွားခဲ့ကြပါတယ်။ ရဟန်းတော်တို့ အသုံးပြုရန်အတွက် သောက်ရေ
သုံးရေ တည်ထားခြင်း၊ ပရိဝုဏ်ကို တံမြက်စည်းလှဲပေးခြင်းစတဲ့ ဝေယျာဝစ္စ
ကုသိုလ်များကို ပြုလုပ်ပေးကြပါတယ်။^{၂၀၈}

^{၂၀၈} (သုတ္တနိပါတ်၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၉၁-၁၉၂။)

သမ္မတ္တိနှင့် ဝိပတ္တိ — မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရာဝယ် မေတ္တာစာရန်တွေရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် ဗျာပါဒဒေါသရဲ့ ငြိမ်းအေးသွားခြင်းဟာ မေတ္တာဘာဝနာစွမ်းအားရဲ့ ပြည့်ဝစုံညီလာခြင်း သမ္မတ္တိပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် မေတ္တာဘာဝနာရဲ့ အရှုခံအာရုံဖြစ်တဲ့ သတ္တဝါတစ်ဦးအပေါ်၌ သို့မဟုတ် သတ္တဝါအများစုအပေါ်၌ ချစ်မြတ်နိုးခြင်း သိနေဟတရားက မေတ္တာအယောင်ဆောင်ကာ လှည့်ဖြားတတ်တဲ့သဘောတော့ ရှိပါတယ်။ ဒီလို သိနေဟတရားက ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာပြီဆိုလျှင်တော့ မေတ္တာဘာဝနာရဲ့ ပျက်စီးခြင်း ဝိပတ္တိတရားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဝိဟိသကို တိုက်ပျက်ရေးနည်းလမ်း

ဒီနေရာမှာ ဗျာပါဒဒေါသတရားဟာ နောက်လိုက်ဗိုလ်ပါ အပေါင်း အဖော်တွေ များပြားလှတဲ့ တရားတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ ဒေါသနောက်သို့ အနီးကပ်လိုက်ပါနေတတ်တဲ့ တရားတစ်မျိုးကတော့ သတ္တဝါတစ်ဦးကို သို့မဟုတ် သတ္တဝါအများစုကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်လိုတဲ့ **ဝိဟိသ**တရားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကာယကံဖြင့် ကိုယ်ထိလက်ရောက် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု၊ ဝစီကံဖြင့် တစ်ဘက်သားနာကြည်းသွားအောင် ရက်ရက်စက်စက် ပက်ပက်စက်စက် ပြောဆိုကာ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု စသည်ဖြင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုအမျိုးမျိုး ရှိကြပါတယ်။ တရားအားထုတ်နေသူ ယောဂီအချင်းချင်း တစ်ယောက်က တစ်ယောက်ကို နာကြည်းလောက်အောင် ရက်ရက်စက်စက် ပက်ပက်စက်စက် ပြောချလိုက်ပြီဆိုလျှင်တော့ အပြောခံရတဲ့သူဟာ တရားအားထုတ်လို့ မရနိုင်လောက်အောင် စိတ်အနှောင့်အယှက်အမျိုးမျိုးတွေနှင့် ရင်ဆိုင်နေရတတ်ပါတယ်။ ရရှိထားပြီးတဲ့ သမာဓိတွေလည်း လျှော့ကျသွားတတ်ပါတယ်။ သူတစ်ပါးတွေ ရသင့်ရထိုက်တဲ့ တရားတွေကို မရရှိအောင် တားမြစ်နှောင့်ယှက်နေတဲ့ ဓမ္မန္တရာယ်တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို **ဝိဟိသ**တရားဆိုးမျိုးတွေကို ပယ်ရှားနိုင်ရေးအတွက် ကရုဏာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကိုလည်း စီးဖြန်းရန် ဘုရားရှင်က ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

မေတ္တာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဈာန်ရသည့်တိုင်အောင် အောင်အောင် မြင်မြင် ပွားများအားထုတ်ထားပြီးတဲ့ သူတော်ကောင်းဟာ ကရုဏာဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုလည်း ဈာန်ရသည့်တိုင်အောင် ပွားများအားထုတ်မည်ဆိုလျှင် လွယ်ကူနေမည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကရုဏာဈာန်သမာဓိတွေကို အဝါးဝစွာ အောင်အောင်မြင်မြင် ထူထောင်နိုင်ခဲ့ပြီဆိုလျှင်တော့ ဒီဝိဟိံသတရားဆိုးကို ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ခပ်ကြာကြာ ပယ်ခွာကာ နှိပ်ကွပ်ထားနိုင်ပါလိမ့်မည်။ သို့သော် ဒီဝိဟိံသတရားဆိုးရဲ့ အနုသယအငုပ်ဓာတ်ဆိုတဲ့ အမြစ်တွေကိုပါ အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ဖျက်ဆီးပစ်ချင်တယ်ဆိုလျှင်တော့ မိမိ ရရှိထားပြီးတဲ့ ဒီကရုဏာဈာန်သမာဓိတွေကို အထူးသဖြင့် ကရုဏာတတိယ ဈာန်သမာဓိကို ဝိပဿနာရဲ့ အခြေခံပါဒကဈာန်အဖြစ် သမာဓိကို ထူထောင် ကာ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလ (၃)ပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန် (၂)ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အကြောင်းတရားနှင့်တကွသော ရုပ်နာမ် ဓမ္မသင်္ခါရတရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူကာ သိမ်းဆည်းကာ ယင်း သင်္ခါရတရားတွေကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အစဉ်အတိုင်း ပွားများအားထုတ်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် ရင့်ကျက်လာတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေရဲ့အဆုံးမှာ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တွေဟာ အသင်္ခတ အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို အာရုံယူကာ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ် လာကြပါလိမ့်မည်။ ယင်းအရိယမဂ်ဉာဏ်တွေထဲမှာ ပါဝင်နေတဲ့ အနာဂါမိ မဂ်ဉာဏ်ဟာ ယင်းဝိဟိံသတရားဆိုးကို အနုသယအငုပ်ဓာတ်ဆိုတဲ့ အမြစ်ပါ မကျန်ရအောင် ပယ်နှုတ်ပစ်နိုင်တဲ့ ဖျက်ဆီးပစ်နိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိပါတယ်။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်အထိ ဆိုက်ရောက်သွားခဲ့လျှင်တော့ ကိလေသာ အားလုံးတို့မှ ကွင်းလုံးကျွတ် လွတ်မြောက်သွားပြီ ဖြစ်ပါတယ်။

သမ္ပတ္တိနှင့် ဝိပတ္တိ — ဒီကရုဏာဘာဝနာကို တတိယဈာန်သမာဓိ ဆိုက်သည်အထိ အောင်အောင်မြင်မြင် ပွားများအားထုတ်နိုင်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် ဒီကရုဏာဈာန်တရားတွေက ဝိဟိံသတရားဆိုးကို ပယ်ရှားနိုင်တဲ့ စွမ်းအား ရှိကြတဲ့အတွက် ဝိဟိံသတရားဆိုးရဲ့ ငြိမ်းအေးသွားခြင်းဟာ ဒီကရုဏာဈာန်

၂၇၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

တွေရဲ့ စွမ်းအင်နှင့် ပြည့်ဝစုံညီလာခြင်း သမ္ပတ္တိပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် ကရုဏာစွာနဲ့ရဲ့ အရှုခံအာရုံဖြစ်တဲ့ သတ္တဝါတစ်ဦးအာရုံအပေါ်မှာ သို့မဟုတ် သတ္တဝါအများစုအာရုံအပေါ်မှာ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်ရှိနေမှုနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှု သောကတရားက ကရုဏာအယောင်ဆောင်ကာ လှည့်စား တတ်တဲ့ သဘောတော့ ရှိပါတယ်။ ဒီလို ကရုဏာအယောင်ဆောင်နေတဲ့ သောကတရား ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာပြီဆိုလျှင်တော့ ကရုဏာဘာဝနာရဲ့ ပျက်စီးခြင်း ဝိပတ္တိပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဣဿာ-မစ္ဆရိယကို တိုက်ပျက်ရေးနည်းလမ်း

ဒေါသတရားဆိုးရဲ့ နောက်ထပ် နောက်လိုက်တပည့်ကြီး နှစ်ဦးကတော့ ဣဿာနှင့် မစ္ဆရိယတရားဆိုးတို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ရုပ်အဆင်း ပစ္စည်းဥစ္စာ နေရာအဆောက်အဦး တရားဓမ္မစတဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူး အရပ်ရပ်တွေဟာ တစ်ဘက်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ မိမိထက် သာလွန်နေခဲ့လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ထိုဂုဏ်သိက္ခာ တွေကို ကြည့်လို့မရ ရှုလို့မရ မြင်လို့မရ ကြားလို့မရ ဖြစ်ကာ မကြည့်ချင် မရှုချင် မမြင်ချင် မကြားချင် ဖြစ်နေတဲ့ ကိုယ့်ထက်သာမနာလိုတဲ့ စိတ်ထားမျိုး ကို ဣဿာတရားလို့ ခေါ်ပါတယ်။ တရားအားထုတ်နေသူအချင်းချင်း တစ်ဘက်ပုဂ္ဂိုလ်က ကိုယ့်ထက်သာသွားပြီဆိုလျှင် မကြည့်ချင် မမြင်ချင် မကြားချင်တဲ့ မကျေနပ်တဲ့ စိတ်ထားမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ယောဂီအချင်းချင်းမှာ မရှိသင့်တဲ့ ယုတ်ညံ့တဲ့ စိတ်နေစိတ်ထားမျိုးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

အလားတူပဲ မိမိမှာ တည်ရှိနေတဲ့ ဂုဏ်သိရ် စည်းစိမ်အရပ်ရပ်တွေကို သူတစ်ပါးတို့နှင့် ဆက်ဆံနေတာကို ဆက်ဆံရမှာကို အလိုမရှိတဲ့သဘော ဝန်တိုနေတဲ့သဘောကတော့ မစ္ဆရိယတရားဆိုး ဖြစ်ပါတယ်။ မိမိသိနေတဲ့ တရားမျိုးကို၊ မိမိရှုလို့ရနေတဲ့ တရားမျိုးကို သူတစ်ပါးတွေလည်း အလားတူ သိသွားမှာကို ရှုလို့ရသွားမှာကို အလိုမရှိတဲ့စိတ်ထား သဝန်တိုနေတဲ့ စိတ်ထား မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစိတ်ထားမျိုးဟာလည်း ယောဂီအချင်းချင်း တစ်ဦးအပေါ် မှာ တစ်ဦးက မထားရှိသင့်တဲ့ ယုတ်မာတဲ့ စိတ်နေစိတ်ထား တစ်မျိုးသာ

ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ကျမ်းဂန်များမှာ^{၂၀၉} မစ္ဆရိယ (၅)မျိုး ဖော်ပြထားပါတယ်။

မစ္ဆရိယ (၅) မျိုး

၁။ **အာဝါသမစ္ဆရိယ** — ကျောင်းကန်တိုက်တာ နေရာထိုင်ခင်းတွေမှာ ဝန်တိုနေတဲ့သဘောကတော့ အာဝါသမစ္ဆရိယပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အာဝါသ ဆိုတာကတော့ . . . ကျောင်းတိုက်တစ်ခုလုံးကိုလည်း အာဝါသလို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ကျောင်းတိုက်ကြီးတစ်ခုအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ကျောင်းပရိဝုဏ် အသီးအသီး၊ ကျောင်းဆောင်အသီးအသီး၊ ကျောင်းဆောင် တစ်ခုအတွင်းမှာ တည်ရှိတဲ့ အခန်းအသီးအသီး၊ ညအခါ တရားအားထုတ်တဲ့ ညဉ့်သန့်စင်ရာ နေရာ၊ နေ့အခါ တရားအားထုတ်တဲ့ နေ့သန့်စင်ရာ နေရာတွေကိုလည်း အာဝါသလို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ အားလုံးကတော့ သံယိကကျောင်း အိပ်ရာ နေရာတွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။ အဲဒီအာဝါသတွေမှာ နေထိုင်နေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တွေဟာ ချမ်းချမ်းသာသာ နေကြရတယ်။ ပစ္စည်းလေးပါးကို ရလွယ်တဲ့ သဘော ရှိတယ်။ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ ကျင့်ဝတ်ပဋိပတ်နှင့် ပြည့်စုံနေတဲ့ သီလကိုချစ်မြတ်နိုးတဲ့ ရဟန်းတစ်ပါးပါးရဲ့ အဲဒီကျောင်းကို လာရောက်နေထိုင် ခြင်းကို အလိုမရှိ ဖြစ်နေတယ်။ အကယ်၍ ရောက်လာပြန်ပါကလည်း “ဒီကိုယ်တော် ခပ်မြန်မြန် ပြန်ပါစေ”ဆိုတဲ့ စိတ်ထားမျိုး ရှိနေတယ်။ အလားတူပဲ ဆရာလေးတစ်ပါးဟာလည်း ကျင့်ဝတ်ပဋိပတ်နှင့် ပြည့်စုံနေတဲ့ သီလကို ချစ်မြတ်နိုးတဲ့ ဆရာလေးတစ်ပါးပါးရဲ့ အဲဒီကျောင်းကို လာရောက် နေထိုင်ခြင်းကို အလိုမရှိ ဖြစ်နေတယ်။ အကယ်၍ ရောက်လာပြန်ပါကလည်း “ဒီဆရာလေး ခပ်မြန်မြန် ပြန်ပါစေ”ဆိုတဲ့ စိတ်ထားမျိုး ရှိနေတယ်။ ဥပမာကြီး အား ဒေါ်ဆာဝါက သင်ပြပေးလိုက်တဲ့ ပညာပေးစနစ်တွေကို အတုယူကာ မိမိကလည်း အသင့်ရောက်ရှိလာသူအား ပညာပေးစနစ် အမျိုးမျိုးတွေကို

^{၂၀၉} (အဘိဋ္ဌ၊ ၁၊ ၄၀၅-၄၀၇။ ဒီ၊ ၅၊ ၂၀၉။)

၂၇၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

သင်ပြပေးနေပြန်တယ်။ “မိမိဟာ . . . ဘုရားရှင် ပေးသနားတော်မူခဲ့တဲ့ အရိပ် အာဝါသအောက်မှာ မှီခိုနေထိုင်နေရသူ တစ်ဦးသာ ဖြစ်တယ်” ဆိုတာကို မေ့နေတယ်။ ဒီလိုမစ္ဆရိယမျိုးကတော့ ကျောင်းအိပ်ရာနေရာမှာ သူတစ်ပါး တွေနဲ့ ဆက်ဆံတာကို အလိုမရှိတဲ့ အာဝါသမစ္ဆရိယပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှု ပြုတတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွေကို ထိုကျောင်းတိုက်မှာ မနေထိုင် စေလိုတဲ့ စိတ်ထားမျိုးကတော့ အာဝါသမစ္ဆရိယ မဟုတ်ပါဘူး။

၂။ **ကုလမစ္ဆရိယ** — ဆွေမျိုးဉာတိတွေကိုပဲဖြစ်စေ၊ မိမိရဲ့အလုပ်အကျွေး တပည့် ဒကာ ဒကာမတွေကိုပဲဖြစ်စေ သူတစ်ပါးတွေနဲ့ ဆက်ဆံတာကို အလိုမရှိတဲ့ သဘောကတော့ **ကုလမစ္ဆရိယ** ဖြစ်ပါတယ်။ မိမိကို ပစ္စည်း လေးပါးဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးနေတဲ့ ဒကာ ဒကာမ အမျိုးအနွယ်တွေဟာလည်း ‘ကုလ’ မည်ပါတယ်။ မိမိရဲ့ ဆွေမျိုးသားချင်းတွေဟာလည်း ‘ကုလ’ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုကုလအမျိုးမျိုးတွေအပေါ်မှာ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ရဲ့ ချဉ်းကပ်မှု၊ ရင်းရင်းနှီးနှီး ဆက်ဆံနေမှုကို အလိုမရှိတဲ့ သဘောကတော့ ကုလမစ္ဆရိယပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် ယုတ်မာတဲ့စိတ်ထား ယုတ်မာတဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရားရှိနေတဲ့၊ ကိုယ်ကျင့်သီလပျက်စီးနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးရဲ့ အဲဒီဆွေမျိုးတွေနှင့် ဒကာ ဒကာမတွေကို ချဉ်းကပ်မှု၊ ရင်းရင်းနှီးနှီး ဆက်ဆံ နေမှုကို အလိုမရှိတဲ့ သဘောကတော့ ကုလမစ္ဆရိယ မဟုတ်ပါ။ ဒီလို ယုတ်မာ တဲ့စိတ်ထား ယုတ်မာတဲ့ကိုယ်ကျင့်တရားရှိနေတဲ့၊ ကိုယ်ကျင့်သီလ ပျက်စီး နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ထိုအမျိုး ဒကာ ဒကာမတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ ထင်ရှားရှိနေတဲ့ ရတနာသုံးပါးတို့အပေါ်မှာ ကြည်ညိုနေတဲ့ သဒ္ဓါစစ် သဒ္ဓါမှန်ကို ပျက်စီးသွား အောင် ကျင့်တတ်တဲ့သဘော ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးရဲ့ မိမိရဲ့ အလုပ်အကျွေး ဒကာ ဒကာမတွေ၊ ဆွေမျိုးတွေနှင့် ဆက်ဆံနေမှုကို အလိုမရှိ တဲ့ သဘောကတော့ ကုလမစ္ဆရိယ မဟုတ်ပါ။ ဆိုလိုတာကတော့ မိမိရဲ့ အလုပ်အကျွေး ဒကာ ဒကာမတွေ၊ ဆွေမျိုးတွေရဲ့ ရတနာသုံးပါးတို့အပေါ်မှာ ကြည်ညိုနေတဲ့ သဒ္ဓါစစ် သဒ္ဓါမှန်ကို တည်တံ့အောင် တိုးပွားအောင် စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်တဲ့ ရဟန်းတော်တစ်ပါးပါးရဲ့ သို့မဟုတ် ဆရာလေး

တစ်ပါးပါးရဲ့ ဒီအလုပ်အကျွေး ဒကာ ဒကာမတွေ၊ ဆွေမျိုးတွေထံသို့ ချဉ်းကပ်ခြင်း ရင်းရင်းနှီးနှီး ဆက်ဆံနေခြင်းကို အလိုမရှိတဲ့သဘောကသာ ကုလမစ္ဆရိယ ဖြစ်ပါတယ်။

၃။ **လာဘမစ္ဆရိယ** — ပစ္စည်းလာဘ်လာဘရခြင်းနှင့် ဆက်စပ်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဝန်တိုမှုသဘောကတော့ **လာဘမစ္ဆရိယ** ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ လာဘဆိုတာကတော့ ပစ္စည်းလေးပါး ရခြင်းကို ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီလို လာဘ်လာဘရခြင်းကို မိမိမှတစ်ပါး သီလမရှိတဲ့သူကို ထားလိုက်ဦး၊ သီလရှိနေတဲ့ သူတော်ကောင်းတစ်ဦးကပင် လာဘ်လာဘကို ရခဲ့မည်ဆိုလျှင် မရပါစေသတည်းလို့ ကြံစည်နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ စိတ်ထားမျိုးကတော့ လာဘ မစ္ဆရိယ ဖြစ်ပါတယ်။ မိမိလာဘ်လာဘ ရသလို သူတစ်ပါးတွေ မရစေလိုတဲ့ စိတ်ထားမျိုးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

သို့သော် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကတော့ ဒကာ ဒကာမတွေက သဒ္ဓါပြဇာန်းကာ လှူဒါန်းထားတဲ့ သဒ္ဓါဒေယျ လှူဖွယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းစုတွေကို ဖောက်ဖောက် ပြန်ပြန် သုံးစွဲတတ်တယ်၊ အလွဲသုံးစားပြုတတ်တယ်၊ မသုံးစွဲရက်ဘဲ ပုပ်သည့် တိုင်အောင် ခြတက်သည့်တိုင်အောင် ဆွေးမြည့်သည့်တိုင်အောင် သိုမှီး သိမ်းဆည်းထားတတ်တယ်၊ မပေးအပ်တဲ့လူတွေကို ပေးကမ်းတတ်တယ်၊ ဝိနည်းတော်နှင့် မလျော်ညီတဲ့နေရာတွေမှာ သုံးစွဲတတ်တယ်၊ မရိုမသေ မလေးမစား ပစ်စလက်ခတ် မကောင်းသဖြင့် သုံးစွဲပစ်တတ်တယ်၊ ဒီလို ဝိနည်းတော်နှင့် မညီမညွတ် မရိုမသေ သုံးစွဲခြင်း စသည်ဖြင့် ပစ္စည်းလာဘ် လာဘတွေကို ပျက်စီးအောင် ဖျက်ဆီးတတ်တယ်။ ပုပ်ဆွေးနေတဲ့ ပစ္စည်းပဲ ဖြစ်ချင်ဖြစ်ပါစေ သူတစ်ပါးတွေကို မပေးရက် ဖြစ်နေတယ်၊ မပုပ်ဆွေးတဲ့ ပစ္စည်းကိုတော့ ပြောနေဖွယ်တောင် မလိုတော့ပါ။ ဒီလို သူတစ်ပါးတို့အား လည်း မပေးရက် မိမိကိုယ်တိုင်လည်း မသုံးရက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို မြင်တဲ့အခါ ဒီပစ္စည်းကို ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အကယ်၍ မရခဲ့ဘူးဆိုလျှင်၊ ဒီပုဂ္ဂိုလ်မှ တစ်ပါး အခြား သီလရှိတဲ့ သူတော်ကောင်းတစ်ဦးသာ အကယ်၍ ရရှိခဲ့မည်ဆိုလျှင် ဒီပစ္စည်းဟာ သာသနာတော်အတွက် အသုံးဝင်တဲ့ အသုံးကျတဲ့ အသုံးချလို့

၂၇၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ရတဲ့ ပစ္စည်းတစ်ခု ဖြစ်နိုင်တယ်လို့ ဒီလို ကြံစည်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ စိတ်ထားမျိုးကတော့ လာဘ်မစ္ဆရိယ မဟုတ်ပါ။

၄။ **ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယ** — ကိုယ်အဆင်းနှင့် ဂုဏ်သတင်းတွေအပေါ်မှာ ဝန်တိုမှုသဘောကတော့ **ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယ** ဖြစ်ပါတယ်။ ကိုယ်အဆင်းကို သရီရဝဏ္ဏလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဂုဏ်သတင်း ဂုဏ်ကျေးဇူးတွေကိုတော့ ဂုဏဝဏ္ဏလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကို တင့်တယ်သွားအောင် တန်ဆာဆင်ပေးနေတဲ့ သဘောတရား နှစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီနှစ်မျိုးထဲက ကိုယ်အဆင်းမှာ ဝန်တိုခြင်း မစ္ဆရိယရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ . . “အခြားပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးဟာ ဖူးမြင်ရသူတို့အား ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်တယ်၊ ကြည်ညိုဖွယ်လည်း ရှိတယ်၊ ရုပ်အဆင်းနှင့်လည်း ပြည့်စုံတယ်၊ ဥပဓိသမ္ပတ္တိဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတယ်” . . လို့ ဒီလို ပြောဆိုသံကို ကြားလိုက်ရတဲ့ အခါ ဒီလိုဂုဏ်ကို၊ ဒီလိုဂုဏ်အကြောင်းကို ပြောဆိုခြင်း ပြောကြားခြင်းငှာ အလိုမရှိ ဖြစ်နေတတ်တယ်။ နားထောင်ခြင်းငှာလည်း အလိုမရှိ ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။

နောက်တစ်ခု ပြောကြရအောင် . . သူတစ်ပါးရဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူး ဂုဏ်သတင်းတွေမှာ ဝန်တိုခြင်း မစ္ဆရိယရှိနေတဲ့သူဟာ သူတစ်ပါးရဲ့ သီလဂုဏ် စုတင်ဂုဏ် သမာဓိဂုဏ် ပညာဂုဏ်ဆိုတဲ့ ပဋိပတ်ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် မျိုးရိုးအကျင့်ကောင်းမွန်ခြင်းဆိုတဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြောဆိုလိုတဲ့ ဆန္ဒဓာတ်များ မရှိ ဖြစ်နေတတ်တယ်။ နားထောင်လိုတဲ့ စိတ်ထားလည်း မရှိ ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။

၅။ **ဓမ္မမစ္ဆရိယ** — ပရိယတ္တိဓမ္မအပေါ်မှာ ဝန်တိုနေတဲ့သဘောကတော့ **ဓမ္မမစ္ဆရိယ** ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာတော့ ပရိယတ္တိဓမ္မကိုလည်း ဓမ္မလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ပဋိဝေဓဓမ္မကိုလည်း ဓမ္မလို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ပဋိပတ္တိဓမ္မကတော့ ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယပိုင်းမှာ ပါဝင်နေပါတယ်။

သို့သော် အရိယာသာဝကတွေဟာ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ် ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်ထားတဲ့ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဆိုတဲ့ ပဋိဝေဓဓမ္မကို ဝန်မတိုကြပါ။ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ထွင်းဖောက် သိမြင်ထား ပြီးတဲ့ ဒီပဋိဝေဓဓမ္မကို . . . နတ်နှင့်တကွသော တစ်လောကလုံးမှာ ရှိနေတဲ့ သတ္တဝါအပေါင်းရဲ့ ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကို လိုလားတောင့်တတော်မူလျက် သာ ရှိနေကြပါတယ်။ သို့သော် မိမိတို့ ရရှိထားပြီးတဲ့ ဒီပဋိဝေဓတရားကို “ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ သောတာပန် ဖြစ်တယ်၊ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ သကဒါဂါမ် ဖြစ်တယ်၊ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ အနာဂါမ် ဖြစ်တယ်၊ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ ရဟန္တာ ဖြစ်တယ်” စသည်ဖြင့် သူတစ်ပါးတွေ မသိကြပါစေနဲ့ဆိုတဲ့ ဒီလို စိတ်ထားမျိုး ကတော့ ရှိနေတော်မူကြပါတယ်။ မိမိအရိယာဖြစ်ကြောင်းကို သူတစ်ပါးတွေ မသိရှိစေလိုတဲ့ စိတ်ထားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ တန္တိဓမ္မ ခေါ်တဲ့ ပရိယတ္တိတရားတော် နှင့် ပတ်သက်လို့သာလျှင် ဓမ္မမစ္ဆရိယခေါ်တဲ့ တရား၌ ဝန်တိုမှုသဘောဟာ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ ပရိယတ္တိတရားတော်ကို မိမိ သိရှိသလို သူတစ်ပါးတို့ သိရှိတာကို မလိုလားတဲ့သဘော ဖြစ်ပါတယ်။^{၂၁၉}

ဒီလို ယုတ်ညံ့တဲ့ စိတ်နေစိတ်ထားတွေကို ပယ်ရှားစေတော်မူလိုတာ လည်း အကြောင်းတစ်ရပ်၊ သူတစ်ပါးတို့ရဲ့ ဂုဏ်သိရ် စည်းစိမ်တွေအပေါ်မှာ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်မှု (= ရတီ)တရား၊ မိမိတရားရသလို သူတစ်ပါးတို့လည်း တရားရနေတာကို မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်မှု (= ရတီ)တရား၊ မိမိဂုဏ်သိရ် စည်းစိမ် ကို သူတစ်ပါးတို့နှင့် ဆက်ဆံနေတာကို တွေ့မြင်ရတဲ့အတွက် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်မှု (= ရတီ)တရား - ဒီလို သူတော်ကောင်းတို့မှာ ရှိသင့် ရှိထိုက်တဲ့ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်မှု (= ရတီ)တရား အမျိုးမျိုးတွေကို ဖြစ်ပေါ်လာ စေတော်မူလိုတာလည်း အကြောင်းတစ်ရပ် — ဒီလို အကြောင်းအရပ်ရပ် တွေကြောင့် မုဒိတာဘာဝနာဆိုတဲ့ ဗြဟ္မစိုရ်တရားကိုလည်း ပွားများ အားထုတ်ဖို့ရန် ဘုရားရှင်က ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ ပါတယ်။

ခုပြောခဲ့ပြီးတဲ့ မေတ္တာဈာန် ကရုဏာဈာန်တွေကို တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်သည်အထိ အသီးအသီး ရှုပွားထားပြီးတဲ့ ယောဂီအဖို့ မုဒိတာဈာန်

၂၇၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

တွေကို တတိယစုသို့ ဆိုက်သည်အထိ ဆက်လက်ကာ ပွားများအားထုတ် မည်ဆိုလျှင်လည်း လွယ်ကူချောမောစွာဖြင့် အောင်အောင်မြင်မြင် ရှုပွားလို့ ရရှိနေမည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမုဒိတာဗြဟ္မစိုရ်တရားကို တတိယစုသို့ ဆိုက်သည်အထိ အဝါးဝစွာ နိုင်နိုင်နင်းနင်း အောင်အောင်မြင်မြင် ရှုပွား ထားနိုင်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် ဒီဣဿာ-မစ္ဆရိယတရားဆိုးတွေကို အခြေခံကာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ သူတစ်ပါးတို့ရဲ့ ဂုဏ်သိရ် စည်းစိမ်တွေအပေါ်မှာ မမွေ့လျော် မပျော်ပိုက်မှု (= အရတိ)တရား၊ မိမိရဲ့ ဂုဏ်သိရ် စည်းစိမ်တွေအပေါ်မှာ သူတစ်ပါးတို့က ဆက်ဆံနေတာကို မမွေ့လျော် မပျော်ပိုက်မှု (= အရတိ) တရား - ဒီလို အရတိတရားဆိုးတွေကို ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ပယ်ခွာနှိပ်ကွပ် ထားနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် ဒီဣဿာ-မစ္ဆရိယ တရားဆိုးတွေကို အနုသယအငုပ်ဓာတ်ဆိုတဲ့ အမြစ်တွေပါ မကျန်ရအောင် အကုန်အစင် ပယ်နုတ်ပစ်ချင်တယ်ဆိုလျှင် ဒီမုဒိတာစုသို့တော့ကို ဝိပဿနာရဲ့ အခြေခံ ပါဒကစာအဖြစ် သမာဓိကို ထူထောင်ကာ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလ (၃)ပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန် (၂)ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အကြောင်းတရားနှင့်တကွသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူကာ သိမ်းဆည်းကာ ယင်းသင်္ခါရတရားတွေကို လက္ခဏာရေး သုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အစဉ်အတိုင်း ပွားများ အားထုတ်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် ရင့်ကျက်လာတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေရဲ့ အဆုံးမှာ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တွေဟာ အသင်္ခတ အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရား တော်မြတ်ကြီးကို အာရုံယူကာ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြပါလိမ့်မည်။ ယင်း အရိယမဂ်ဉာဏ်တွေထဲမှာ ပါဝင်နေတဲ့ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ် သကဒါဂါမိ မဂ်ဉာဏ် အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်တွေက ယင်းဣဿာ-မစ္ဆရိယ တရားဆိုးတွေကို အနုသယအငုပ်ဓာတ်ဆိုတဲ့ အမြစ်ပါ မကျန်ရအောင် တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ထပ်ကာထပ်ကာ ပယ်သတ်လိုက်ကြတဲ့အတွက် ယင်းတရားဆိုးတွေဟာ အကြွင်းအကျန်မရှိ ချုပ်ငြိမ်းသွားကြပါတယ်။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ် အထိ ဆိုက်ရောက်သွားခဲ့လျှင်တော့ ကိလေသာအားလုံးတို့မှ ကွင်းလုံးကျွတ် လွတ်မြောက်သွားပြီ ဖြစ်ပါတယ်။

သမ္မတ္တိနှင့် ဝိပတ္တိ — ခုပြောခဲ့တဲ့ မေ့လျော့ မပျော်ပိုက်မှု (= အရတိ) တရားအမျိုးမျိုးတွေရဲ့ ငြိမ်းအေးသွားခြင်းဟာ ဒီမုဒိတာစာရန်တွေရဲ့ စွမ်းအင် နှင့် ပြည့်ဝစုံညီလာခြင်း သမ္မတ္တိပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် မုဒိတာစာရန်ရဲ့ အရှုခံအာရုံဖြစ်တဲ့ ဂုဏ်သိရ် စည်းစိမ်အရပ်ရပ်တွေနဲ့ ပြည့်ဝစုံညီနေတဲ့ သတ္တဝါတစ်ဦး သို့မဟုတ် သတ္တဝါအများစုကို အာရုံယူကာ မုဒိတာဘာဝနာကို စီးဖြန်းနေရာက တစ်ခါတစ်ရံ ယင်းသတ္တဝါတို့ ပိုင်ဆိုင်နေတဲ့ ဂုဏ်သိရ် စည်းစိမ်အရပ်ရပ်တွေအပေါ်သို့ စိတ်ရောက်ကာ ယင်းဂုဏ်သိရ် စည်းစိမ် တွေကို ကြည့်ပြီးတော့ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက် ကြည်နူးနေခြင်းဆိုတဲ့ ကာမဂုဏ် စံအိမ်ကို မှီတွယ်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဂေဟသိတပေမခေါ်တဲ့ **“ပဟာသ”** တရားဟာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပါတယ်။ ဒီလို ပဟာသတရား ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဟာ မုဒိတာဘာဝနာရဲ့ ပျက်စီးခြင်း ဝိပတ္တိပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

မုန်းခြင်း+ချစ်ခြင်းနှင့် မောဟကို တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်း

ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်သည်တိုင် အောင် ထိုးထွင်းမသိတဲ့အတွက် ဒီလိုမသိမှု မောဟကို အကြောင်းခံကာ ယောက်ျား မိန်းမ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါလို့ အသိမှားမှုတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ် လာကြပြန်တယ်။ ဒီအသိမှားမှုကို အကြောင်းခံကာ တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး မုန်းခြင်း+ချစ်ခြင်းဆိုတဲ့ ကိလေသာတွေလည်း တိုးပွားလာကြပြန်တယ်။ ဒါတွင်လားဆိုတော့ မကသေးဘူး။ ကာမဂုဏ်စံအိမ်ကို မှီတွယ်ကာ ဖြစ်ပေါ် နေတဲ့ သတ္တဝါအသီးအသီးရဲ့ သန္တာန်မှာ ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိမှုကို ထိုးထွင်းမသိမမြင်တတ်တဲ့ အညာဏအမည်ရတဲ့ မောဟနဲ့ ယှဉ်တွဲနေတဲ့ သတ္တဝါတွေအပေါ်မှာ ဂရုမစိုက်မှုဆိုတဲ့ ဥပေက္ခာတစ်မျိုးလည်း ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာပြန်တယ်။ ယင်းဥပေက္ခာကို အညာဏုပေက္ခာလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီအညာဏုပေက္ခာလို့ခေါ်ဆိုတဲ့ ဥပေက္ခာကတော့ မောဟဦးဆောင်တဲ့ စိတ် စေတသိက်တွေနဲ့ ယှဉ်တွဲနေတဲ့ ဥပေက္ခာတစ်မျိုးသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီမောဟကို ပယ်ရှားနိုင်ခဲ့လျှင် ဒီဥပေက္ခာကိုလည်း ပယ်ရှားပြီးပင် ဖြစ်ပါ

၂၈၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီမောဟကို ပယ်ရှားရေးက ပို၍ အရေးကြီးလှပါတယ်။ ဒီမောဟကိုပဲ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စတဲ့ ထိုထိုဒေသနာတော်တွေမှာ အဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ အမည်တစ်မျိုးနဲ့လည်း ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ရှေ့ပိုင်းမှာ^{၂၀၀} ရှင်းပြခဲ့တဲ့အတိုင်း အဝိဇ္ဇာဆိုတာကတော့ သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း မသိတတ်တဲ့ မောဟတရားသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီ အဝိဇ္ဇာ (= မောဟ)တရားဟာ ဒုက္ခသစ္စာအမည်ရတဲ့ ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေကိုလည်း မသိဘူး၊ သမုဒယသစ္စာအမည်ရတဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်းတရားတွေကိုလည်း မသိဘူး၊ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့် အကျိုး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်နေပုံကိုလည်း မသိဘူး၊ တစ်နည်းပြောရလျှင်တော့ ကံ-ကံရဲ့အကျိုးတရားကိုလည်း မသိဘူး၊ သတ္တဝါအသီးအသီးမှာ မိမိတို့ ပြုစုပျိုးထောင်ထားခဲ့တဲ့ ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိမှုကိုလည်း မသိဘူး - ဒီလို မသိတဲ့အတွက် သတ္တဝါတွေအပေါ်မှာ အလေးဂရုမပြု ဂရုမစိုက်ဘဲ လျစ်လျူရှုနေလိုက်တယ်။ ဒီလို လျစ်လျူရှုမှုကိုပဲ အညာဏုပေက္ခာလို့ ဆိုလိုရင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို မသိမှု မောဟကိုပဲ အကြောင်းခံကာ အထက်ကပြောခဲ့တဲ့ မုန်းခြင်း+ချစ်ခြင်းတရားတွေလည်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို မုန်းခြင်း+ချစ်ခြင်းတရားတွေနှင့် အညာဏုပေက္ခာလို့ခေါ်ဆိုတဲ့ မောဟကို ပယ်ရှားနိုင်ရေးအတွက် ဘုရားရှင်ဟာ သမထပိုင်းကျင့်စဉ် ဝိပဿနာပိုင်းကျင့်စဉ်ဆိုတဲ့ ကျင့်စဉ်အရပ်ရပ်တွေကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ သမထပိုင်းကျင့်စဉ်အရပ်ရပ်တွေထဲမှာ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရလို့ခေါ်ဆိုတဲ့ ဗြဟ္မစိုရ်တရားကျင့်စဉ်ဟာ ယင်း မုန်းခြင်း+ချစ်ခြင်းနှင့် အညာဏုပေက္ခာကို ဖြိုဖျက်ရေးအတွက် ဦးတည်ထားတဲ့ ဗြဟ္မစိုရ်တရားတစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရတရားကို ပွားများအားထုတ်လိုတဲ့ ယောဂီသူတော်ကောင်းဟာ ဥပေက္ခာထားနိုင်လောက်တဲ့ မချစ်မမုန်း အလယ်

^{၂၀၀} (စာမျက်နှာ-၁၅ တွင် ကြည့်ပါ။)

အလတ် လိုင်တူသတ္တဝါတစ်ဦးကိုပဲဖြစ်စေ အများစုကိုပဲဖြစ်စေ အာရုံယူကာ

၁။ မေတ္တာဘာဝနာကို တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်သည်အထိ

၂။ ကရုဏာဘာဝနာကို တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်သည်အထိ

၃။ မုဒိတာဘာဝနာကို တတိယဈာန်သို့ ဆိုက်သည်အထိ . .

ဒီလို ပွားများပြီးတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက်တည်း ယင်းသတ္တဝါကိုပင် သို့မဟုတ် သတ္တဝါအများစုကိုပင် ဆက်လက်အာရုံယူကာ . . “ဤသူတော်ကောင်းသည် ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိ၏။ သို့မဟုတ် ဤသတ္တဝါတို့သည် ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိကြကုန်၏” . . ဒီလို ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုပွားသုံးသပ်လိုက်လျှင် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်ရောက်သွားပါလိမ့်မည်။ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ စတုတ္ထဈာန်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ အရပ်ဆယ်မျက်နှာမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ သတ္တဝါအားလုံးတို့ကို အာရုံယူကာ ခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာဆိုတဲ့ ဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာတရားတွေကို အစဉ်အတိုင်း ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရစတုတ္ထဈာန်သို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ အဝါးဝစွာ နိုင်နိုင်နင်းနင်း ရှုပွားနိုင်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် ဒီဥပေက္ခာ ဗြဟ္မဝိဟာရစတုတ္ထဈာန်ဟာ စွမ်းအင်ပြည့်ဝစုံညီလာတဲ့ ဈာန်တရားတစ်ခု ဖြစ်လာပါလိမ့်မည်။ သို့သော် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက သမုဒယသစ္စာ ကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်ပုံဆိုတဲ့ ကံကြောင့် ကံရဲ့အကျိုးတရားဖြစ်ပုံကို ထိုးထွင်း သိမြင်တတ်တဲ့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်အမည်ရတဲ့ ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ ရှိမှုကို ထိုးထွင်းသိမြင်တတ်တဲ့ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကို ရရှိပြီးမှ ဒီဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်မည်ဆိုလျှင်တော့ ဒီဘာဝနာကို ပို၍ပို၍ နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း နားလည်သဘောပေါက်သွားမည် ဖြစ်ပါတယ်။

ခုပြောခဲ့တဲ့ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရစတုတ္ထဈာန်တရားကလည်း မုန်းခြင်း+ ချစ်ခြင်းနှင့် မောဟထုဦးဆောင်နေတဲ့ ကိလေသာထုအစိုင်အခဲတွေကို ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ခပ်ကြာကြာ ပယ်ခွာကာ နှိပ်ကွပ်ထားနိုင်ပါလိမ့်မည်။

၂၈၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

သို့သော် ဒီမုန်းခြင်း+ချစ်ခြင်းနှင့် မောဟတရားဆိုးတို့ရဲ့ အနုသယအငုပ်ဓာတ်ဆိုတဲ့ အမြစ်တွေကိုပါ အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ဖျက်ဆီးပစ်ချင်တယ်ဆိုလျှင်တော့ မိမိရရှိထားပြီးတဲ့ ဒီဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရစတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို ဝိပဿနာရဲ့ အခြေခံပါဒကဈာန်အဖြစ် သမာဓိကို ထူထောင်ကာ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလ (၃)ပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန် (၂)ပါး အတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အကြောင်းတရားနှင့်တကွသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူကာ သိမ်းဆည်းကာ ယင်းသင်္ခါရတရားတွေကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အစဉ်အတိုင်း ပွားများအားထုတ်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် ရင့်ကျက်လာတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေရဲ့အဆုံးမှာ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တွေဟာ အသင်္ခတ အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို အာရုံယူကာ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြပါလိမ့်မည်။ ယင်းလေးဆင့်သော အရိယမဂ်ဉာဏ်တွေက မောဟထုဦးဆောင်နေတဲ့ မုန်းခြင်း+ချစ်ခြင်းနှင့်တကွသော ကိလေသာထုအစိုင်အခဲတွေကို အနုသယအငုပ်ဓာတ်ဆိုတဲ့ အမြစ်ပါ မကျန်ရအောင် တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ဆင့်ကာဆင့်ကာ ပယ်ရှားလိုက်ကြတဲ့အခါ ယင်းမောဟထုဦးဆောင်နေတဲ့ မုန်းခြင်း+ချစ်ခြင်းနှင့်တကွသော ကိလေသာထုအစိုင်အခဲတွေမှ ကွင်းလုံးကျွတ် လွတ်မြောက်သွားပါလိမ့်မည်။

သမ္ပတ္တိနှင့် ဝိပတ္တိ — ဒီဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရစတုတ္ထဈာန်ကုသိုလ်ဟာ မုန်းခြင်း+ချစ်ခြင်းဆိုတဲ့ ပဋိယ+အနုနယကို ဝိက္ခမ္ဘနအားဖြင့် ပယ်ရှားနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် မုန်းခြင်း+ချစ်ခြင်းရဲ့ ငြိမ်းအေးသွားခြင်းဟာ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရစတုတ္ထဈာန်ရဲ့ စွမ်းအင်ပြည့်စုံနေတဲ့ သမ္ပတ္တိဂုဏ်တစ်မျိုးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် ရှင်းပြခဲ့တဲ့ အညာဏုပေက္ခာအမည်ရတဲ့ မောဟနဲ့ ယှဉ်တွဲနေတဲ့ ဥပေက္ခာ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့မည်ဆိုလျှင်တော့ ဒီဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရတရားရဲ့ ပျက်စီးခြင်း ဝိပတ္တိပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ပဋိယ (= မုန်းခြင်း)ဆိုတာကတော့ ဒေါသတစ်မျိုးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အနုနယ (= ချစ်ခြင်း)ဆိုတာကတော့ လောဘ (= တဏှာ = ပေမ) တရားတစ်မျိုးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အကုသလဝိတက်အမျိုးမျိုးကို တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်း

ဘုရားရှင်ဟာ မေယိယသုတ္တန်မှာ^{၂၁၁} . .

အာနာပါနဿတိ ဘာဝေတဗ္ဗာ ဝိတက္ကပ္ပစ္ဆေဒါယ = အကုသလဝိတက် အမျိုးမျိုးကို ပယ်ရှားနိုင်ရေးအတွက် အာနာပါနဿတိဘာဝနာကို ပွားများ အားထုတ်ရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ တရားဘာဝနာကို အားထုတ် တဲ့အခါမှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံမှ အပြင်အာရုံအမျိုးမျိုးသို့ စိတ်ပျံ့လွင့် ထွက်သွားမှု တွေက များပြားနေတဲ့အတွက် အကုသလဝိတက်အမျိုးမျိုးတို့ရဲ့ အနှောင့် အယှက် အမျိုးမျိုးကို ခံနေရတဲ့အခါ အာနာပါနဿတိဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရန် အကောင်းဆုံးသော အချိန်အခါတစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘုရားရှင်ရဲ့ ညွှန်ကြားချက် ဒေသနာတော်အပေါ်မှာ ယုံကြည်ချက် သဒ္ဓါတရား အပြည့် အဝထားကာ အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားပြသ ဆိုဆုံးမထားတော်မူခဲ့တဲ့အတိုင်း အစီအစဉ်တကျ အပြင်းအထန် ကြိုးစား အားထုတ်လိုက်ပါက အကုသလဝိတက်အမျိုးမျိုးကို ဖျက်ဆီးပယ်ခွာနိုင်ရုံ သာမက အာနာပါနအာရုံပေါ်မှာ နက်ရှိုင်းတဲ့သမာဓိကို ကောင်းစွာ ရရှိနိုင် ပါတယ်။ ဒီလို နက်ရှိုင်းစွာ ဆက်တိုက် အဆက်မပြတ် ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ သမာဓိနဲ့ ယှဉ်နေတဲ့ စိတ်ဓာတ်ရဲ့စွမ်းအားကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကြည်လင်တောက်ပ နေတဲ့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အာရုံယူကာ သမာဓိကို ဆက်လက်ကာ ထူထောင်နိုင်ခဲ့လျှင် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိအထိ ဆိုက်ရောက်နိုင်ပါတယ်။ ဒီစတုတ္ထဈာန်သမာဓိနဲ့ ယှဉ်နေတဲ့ ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဉာဏ် အရောင်အလင်းတွေက ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တလက်လက် တောက်ပလာတဲ့ အခါ ယင်းဉာဏ်အရောင်အလင်းရဲ့ အကူအညီကို ရယူကာ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလ (၃)ပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန် (၂)ပါး အတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အကြောင်းတရားနှင့်တကွသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရား တွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူကာ သိမ်းဆည်းကာ ယင်းသင်္ခါရတရားတွေကို

^{၂၁၁} (ဥဒါန၊ ၁၂၀။)

၂၈၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အစဉ်အတိုင်း ပွားများအားထုတ်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် ရင့်ကျက်လာတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေရဲ့အဆုံးမှာ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တွေဟာ အသင်္ခတ အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို အာရုံယူကာ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြပါလိမ့်မည်။ ယင်းလေးဆင့်သော အရိယမဂ်ဉာဏ်တွေက အကုသလဝိတက် အမျိုးမျိုးကို အနုသယအငုပ်ဓာတ်ဆိုတဲ့ အမြစ်ပါ မကျန်ရအောင် တစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့် ဆင့်ကာဆင့်ကာ ပယ်ရှားလိုက်ကြတဲ့အခါ ယင်းအကုသလဝိတက် အမျိုးမျိုးနှင့်တကွသော ကိလေသာထုအစိုင်အခဲတွေမှ ကွင်းလုံးကျွတ် လွတ်မြောက်သွားပါလိမ့်မည်။

ဒီလို လွတ်မြောက်တဲ့အဆင့်အထိ အားထုတ်စေလိုတော်မူတဲ့အတွက် ဘုရားရှင်က အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောကြားထားတော်မူတဲ့အခါမှာ ဝင်သက်လေမှာ (၁၆)မျိုးသော အခြင်းအရာ၊ ထွက်သက်လေမှာ (၁၆)မျိုးသော အခြင်းအရာ - နှစ်ရပ်ပေါင်းလိုက်ပါက (၃၂)မျိုးသော အခြင်းအရာတို့ကို စတုက္က (၄)မျိုးတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားကာ ဟောကြားတော်မူလေ့ရှိပါတယ်။

အာနာပါနစတုက္က (၄) မျိုး

ပထမစတုက္က (= ကာယာနုပဿနာ)

- ၁။ ဒီဃံ ဝါ အဿသန္တော “ဒီဃံ အဿသာမိ”တိ ပဇာနာတိ၊
ဒီဃံ ဝါ ပဿသန္တော “ဒီဃံ ပဿသာမိ”တိ ပဇာနာတိ။
- ၂။ ရသံ ဝါ အဿသန္တော “ရသံ အဿသာမိ”တိ ပဇာနာတိ၊
ရသံ ဝါ ပဿသန္တော “ရသံ ပဿသာမိ”တိ ပဇာနာတိ။
- ၃။ “သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမိ”တိ သိက္ခတိ၊
“သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ ပဿသိဿာမိ”တိ သိက္ခတိ။
- ၄။ “ပဿန္တယံ ကာယသင်္ခါရံ အဿသိဿာမိ”တိ သိက္ခတိ၊
“ပဿန္တယံ ကာယသင်္ခါရံ ပဿသိဿာမိ”တိ သိက္ခတိ။^{၂၁၂}

^{၂၁၂} (မ၊၁၊၇၀။)

ဒီနေရာမှာ . .

၁။ ဝင်လေ-ထွက်လေရဲ့ရှည်မှုကို ဒီဃ

၂။ ဝင်လေ-ထွက်လေရဲ့တိုမှုကို ရဿ

၃။ ဝင်လေ-ထွက်လေရဲ့ အစ-အလယ်-အဆုံး အကုန်လုံးကို သဗ္ဗကာယ

၄။ ဝင်လေ-ထွက်လေကို ငြိမ်အောင် သိမ်မွေ့အောင် ငြိမ်းအောင် ကျင့်ခြင်း
ကို ပဿန္နယလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဟာ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို စတင်စီးဖြန်းရာမှာ ဝင်လေ-ထွက်လေက ရှည်နေလျှင်လည်း ရှည်နေတဲ့အတိုင်းသိနေအောင်၊ တိုနေလျှင်လည်း တိုနေတဲ့အတိုင်းသိနေအောင် ဝင်လေ-ထွက်လေအာရုံ ပေါ်မှာ သတိမြဲနေအောင် လေ့ကျင့်ရပါတယ်။ ဝင်လေ-ထွက်လေအာရုံ ပေါ်မှာ သတိက တော်တော်လေး ခိုင်မြဲလာတဲ့အခါ ဝင်လေ-ထွက်လေက ရှည်နေလျှင်လည်း ရှည်တဲ့အတိုင်း အစ-အလယ်-အဆုံး အကုန်လုံးကို ထင်ထင်ရှားရှား သိအောင်၊ တိုနေလျှင်လည်း တိုတဲ့အတိုင်း အစ-အလယ်-အဆုံး အကုန်လုံးကို ထင်ထင်ရှားရှား သိအောင် တစ်ဆင့်တက်ကာ လေ့ကျင့် ရပါတယ်။ ဒီလို လေ့ကျင့်တဲ့အပိုင်းမှာ ဝင်လေ-ထွက်လေကို ရှည်အောင် တိုအောင် သက်သက်ပြုပြင်မှု မလုပ်ပါနှင့်။ သဘာဝအတိုင်းသာ ရှည်လျှင် ရှည်တဲ့အတိုင်း တိုလျှင် တိုတဲ့အတိုင်း သိနေအောင်သာ ကြိုးစားပါ။

ဝင်လေ-ထွက်လေအာရုံပေါ်မှာ ဘာဝနာစိတ်က ငြိမ်ဝပ်စွာကပ်ပြီး အချိန်ကြာကြာ တည်ငြိမ်လာပြီဆိုလျှင်တော့ သမာဓိရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် ဝင်လေ-ထွက်လေဟာ သိမ်မွေ့နူးညံ့လာပါလိမ့်မည်။ ငြိမ်သက်လာပါလိမ့် မည်။ ဒီလိုငြိမ်သက်နေတဲ့ ဝင်လေ-ထွက်လေကို ရှည်လျှင်လည်း ရှည်တဲ့ အတိုင်း တိုလျှင်လည်း တိုတဲ့အတိုင်း အစ-အလယ်-အဆုံး အကုန်လုံးကို ထင်ထင်ရှားရှား သိအောင်သာ ဆက်လက်ကြိုးစားပါ။ သမာဓိကို ခိုင်ခံ့အောင် ဆက်လက်ထူထောင်ပါ။ သိမ်မွေ့နေတဲ့ လေကို ထင်ရှားအောင် မပြုပြင် ပါနှင့်။ သိမ်မွေ့နေတဲ့ လေကို အစ-အဆုံး တောက်လျှောက် သိနေအောင် သာ ကြိုးစားလျက် ဝင်လေ-ထွက်လေအာရုံပေါ်မှာ သမာဓိကို ခိုင်ခံ့အောင်

၂၈၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဆက်လက်ထူထောင်နေပါ။ သမာဓိက တစ်နာရီ နှစ်နာရီစသည်ဖြင့် ထိုင်တိုင်း ထိုင်တိုင်း ဝင်လေ-ထွက်လေအာရုံပေါ်မှာ ငြိမ်ဝပ်စွာကပ်ပြီး တည်လာပြီ ဆိုလျှင်တော့ အထက်ကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဝင်လေ-ထွက်လေဟာ အာနာပါန နိမိတ်အသွင်သို့ ပြောင်းလဲသွားတတ်ပါတယ်။ ယင်း အာနာပါနနိမိတ်ကို အာရုံယူကာ သမာဓိကို ဆက်လက်ထူထောင်နိုင်ခဲ့လျှင် ယင်းအာနာပါန နိမိတ်ဟာ ကြည်လင်တောက်ပနေတဲ့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အသွင်သို့ ရောက်ရှိသွားပါလိမ့်မည်။ ယင်းအာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အာရုံယူကာ သမာဓိကို ဆက်လက်ထူထောင်နိုင်ခဲ့လျှင် အထက်ကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း စတုတ္ထဈာန်သမာဓိအထိ ဆိုက်ရောက်သွားပါလိမ့်မည်။ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ သို့ ဆိုက်ရောက်သွားတဲ့အခါမှာ အထူးသဖြင့် အာနာပါနစတုတ္ထဈာန် သမာပတ်ကို ဝင်စားနေတဲ့အခါမှာ ဝင်သက်လေ ထွက်သက်လေဟာ ချုပ်ငြိမ်း တဲ့အဆင့်အထိ ရောက်ရှိသွားမည်ဖြစ်ကြောင်းကို အနုပုဗ္ဗနိရောဓသုတ္တန်^{၂၁၃} စသည်တို့မှာ ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

သို့သော် ဝင်သက်လေ ထွက်သက်လေ ချုပ်ငြိမ်းသွားပေမဲ့ စတုတ္ထ ဈာန်သမာဓိကို အခြေခံကာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ကြည်လင်တောက်ပ နေတဲ့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ကတော့ ထင်ရှားတည်ရှိလျက်ပဲ ရှိနေ ပါတယ်။^{၂၁၄}

အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ဆိုတာ

ဒီနေရာမှာ ထပ်ရှင်းပြဖို့ကတော့ လိုလိမ့်မည်ထင်ပါတယ်။

ပကတိသော ဝင်သက်လေ ထွက်သက်လေဆိုတာ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီတွယ်ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ စိတ်တိုင်း စိတ်တိုင်းကြောင့် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ စိတ္တဇရုပ်ကလာပ်တွေရဲ့ အပေါင်းအစုသာ ဖြစ်ပါတယ်။^{၂၁၅} အာနာပါနဘာဝ

---

^{၂၁၃} (အံ၊၃၊၂၀၈။)   ^{၂၁၄} (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁၊၂၆၉။)

^{၂၁၅} အဿာသပဿာသာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာဝ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁၊၃၄၆။) စိတ္တဇေ အဿာသ- ပဿာသကောဋ္ဌာသေဝိ ဩဠမကဗ္ဗေဝ သဒ္ဓေါ စာတိ နဝ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၂၊၂၂၃။)

နာ သမာဓိက အလွန်စွမ်းအင်ထက်မြက်လာတဲ့အခါ ယင်းစိတ္တဇရုပ်ကလာပ်တွေမှာ ပါဝင်နေတဲ့ ဝဏ္ဏဓာတ် ရူပါရုံတို့ရဲ့ အပေါင်းအစုကို နိမိတ်အသွင်ဖြင့် တွေ့မြင်တတ်ပါတယ်။ သို့သော် ဒီစိတ္တဇရုပ်ကလာပ်တွေနှင့် စိတ္တဇရုပ်ကလာပ်တွေရဲ့ အရောင်အဆင်းတွေဟာ ကိုယ်တွင်းအဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာသာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြတဲ့ တရားမျိုးတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ စိတ္တဇရုပ်ကလာပ်တိုင်း ရုပ်ကလာပ်တိုင်းမှာ ပါဝင်နေတဲ့ ဥတုခေါ်တဲ့ တေဇောဓာတ်တိုင်း တေဇောဓာတ်တိုင်းကလည်း သမာဓိစွမ်းအင်က ကြီးလျှင်ကြီးသလို ရုပ်ကလာပ်ပေါင်းများစွာကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်တဲ့စွမ်းအား ရှိကြပါတယ်။ ဒီဥတုဇရုပ်ကလာပ်တွေမှာ ပါဝင်နေတဲ့ ဝဏ္ဏဓာတ် ရူပါရုံတို့ရဲ့ အပေါင်းအစုတွေဟာလည်း သမာဓိနှင့်ယှဉ်တွဲနေတဲ့ ဉာဏ်က အာနုဘော် ကြီးလျှင်ကြီးသလို ပိုမိုကာ တောက်ပတတ်တဲ့သဘော ရှိကြပါတယ်။ ဒီဥတုဇရုပ်ကလာပ်တွေနှင့် ဥတုဇရုပ်ကလာပ်တို့ရဲ့အရောင်အဆင်းတွေဟာ အဇ္ဈတ္တမှာသာမက ဗဟိဒ္ဓအထိ ပျံ့နှံ့ကာ တည်ရှိနေတတ်ပါတယ်။ ယောဂီ အများစုတို့ တွေ့မြင်နေကျ ဖြစ်တဲ့ နှာသီးဖျား သို့မဟုတ် အထက်နှုတ်ခမ်း ပတ်ဝန်းကျင်တစ်လျှောက်မှာ တည်ရှိနေတဲ့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ဆိုတာကတော့ ခုပြောခဲ့တဲ့ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်တွေထဲမှာ ပါဝင်တည်ရှိနေကြတဲ့ ကြည်လင်တောက်ပနေတဲ့ ဝဏ္ဏဓာတ် ရူပါရုံတို့ရဲ့ အပေါင်းအစုတွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ သို့သော် ဒီအာနာပါနနိမိတ် အမျိုးမျိုးနှင့် အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်တို့ဟာလည်း ဥပစာရသမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိခေါ်တဲ့ စိတ်ဓာတ်တွေကို အကြောင်းခံကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြတဲ့အတွက် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာနှင့် မဟာဋီကာတို့က^{၂၀၆} ဘာဝနာသညာကို အကြောင်းခံကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်းထားတော်မူကြပါတယ်။ ဒီအာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်တို့ဟာလည်း စတုတ္ထဈာန်

^{၂၀၆} ဧဝံ ဧကမေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ သညာနာနတာယ နာနတော ဥပဋ္ဌာတိ။ သညဇဉ္ဇိဧတံ သညာနိဒါနံ သညာပဘဝံ။ တသ္မာ သညာနာနတာယ နာနတော ဥပဋ္ဌာတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၂၇၇။) **သညာနာနတာယ**တိ နိမိတ္တုပဋ္ဌာနတော ပုဗ္ဗေဝ ပဝတ္ထသညာနံ နာနာဝိဘောဝတော။ (မဟာဋီ၊ ၁၊ ၃၃၅။)

၂၈၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

သမာဓိကဲ့သို့သော ဈာန်သမာဓိကို အခြေခံကာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ နိမိတ်ဖြစ်ခဲ့လျှင် အလွန်ကြည်လင်တောက်ပတတ်တဲ့သဘော ရှိပါတယ်။ ထိုအချိန်အခါမှာ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ ဝန်းကျင်ပတ်ချာ အရပ်ဆယ်မျက်နှာမှာလည်း ပညာရောင် (= ဉာဏ်ရောင်)လို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ အရောင်အလင်းတွေဟာလည်း ထင်ရှားတည်ရှိနေတတ်ကြပါတယ်။^{၂၀၇}

ဒါကြောင့် ဘုရားရှင်က ဒီစတုတ္ထဈာန်ကို ဂုဏ်တင်ကာ ချီးမွမ်းတော်မူတဲ့အပိုင်းမှာ **ပရိယောဒါတေ - ပြီးပြီးပြတ်ပြတ် အရောင်တလက်လက် တောက်ပလတ်သော် . . .** စသည်ဖြင့် ပြီးပြီးပြတ်ပြတ် တလက်လက် တောက်ပတဲ့ အရောင်အလင်းရှိကြောင်းကို ဂုဏ်တင်ကာ ချီးမွမ်းထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၂၀၈}

မေးမြန်းစနဲတဲ့ မေးခွန်းတစ်ရပ်

ခုရှင်းပြခဲ့တဲ့အတိုင်း . . . နှာသီးဖျား သို့မဟုတ် အထက်နှုတ်ခမ်းဖျား ပတ်ဝန်းကျင်မှာ တည်ရှိနေတဲ့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်နှင့်တကွ အာနာပါန နိမိတ် အမျိုးမျိုးတို့ဟာ သမုတိသစ္စာနည်းအရ ပြောရလျှင် ပကတိသော ဝင်သက်လေ ထွက်သက်လေဆိုတဲ့ အဿာသ-ပဿာသလည်း မဟုတ်၊ ပရမတ္ထသစ္စာနည်းအရ ပြောရလျှင် ဝင်သက်လေ ထွက်သက်လေ ဆိုတဲ့ ဝါယောဓာတ်လွန်ကဲနေတဲ့ စိတ္တဇရုပ်ကလာပ်အများစုတို့ရဲ့ ဝဏ္ဏဓာတ် ရူပါရုံတို့ရဲ့ အပေါင်းအစုလည်း မဟုတ်၊ စိတ္တဇတေဇောဓာတ် (= ဥတု)ကြောင့် ထင်ရှားဖြစ်ပွားလာကြတဲ့ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်တွေရဲ့ ဝဏ္ဏဓာတ် ရူပါရုံတို့ရဲ့ အပေါင်းအစုသာ ဖြစ်ခဲ့တယ်ဆိုလျှင် ဒီလို အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်နှင့် တကွသော အာနာပါနနိမိတ်အမျိုးမျိုးတွေကို အာရုံယူကာ ရှုပွားနေတဲ့ ဘာဝနာလုပ်ငန်းခွင်ကို အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများနေပါတယ်လို့ ပြောဆိုနိုင်ပါ့မလား? ဒါကတော့ မေးမြန်းတတ်တဲ့ မေးခွန်းတစ်ရပ်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

---

^{၂၀၇} (အံ၊၁၊၄၅၆။)   ^{၂၀၈} (ဒီ၊၁၊၇၂။ ဝိ၊၁၊၅။)

အဖြေကိုတော့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာက ဒီလို ရှင်းလင်းဖြေဆိုထားပါတယ်။

ပကတိသော ဝင်သက်လေ ထွက်သက်လေဆိုတဲ့ အဿာသ-ပဿာသ ကို အမှီပြုကာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်နှင့်တကွသော အာနာပါနနိမိတ်အမျိုးမျိုးကိုလည်း အဿာသ-ပဿာသလို့ပဲ ခေါ်ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပကတိသော ဝင်သက်လေ ထွက်သက်လေကို အာရုံယူကာ သမာဓိကို စနစ်တကျ ထူထောင်လိုက်တဲ့အခါ ရင့်ကျက်လာတဲ့ သမာဓိရဲ့စွမ်းအားကြောင့် ပကတိသော ဝင်သက်လေ ထွက်သက်လေက နိမိတ်အသွင်သို့ ပြောင်းလဲသွားတဲ့အခါ ဘာဝနာစိတ်က ယင်းနိမိတ်အပေါ်မှာ ကပ်ပြီးတည်နေတတ်ပါတယ်။ အလွန်သိမ်မွေ့နေတဲ့ ပကတိသော ဝင်သက်လေ ထွက်သက်လေကို အာရုံမပြုတော့ဘဲ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ နိမိတ်ကို အာရုံယူကာ သမာဓိကို ဆက်လက်ကာ ထူထောင်လိုက်လျှင် ကြည်လင်တောက်ပနေတဲ့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အသွင်သို့ ဆိုက်ရောက်သွားပါလိမ့်မည်။ ယင်းအာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အာရုံယူကာ သမာဓိကို ဆက်လက်ကာ ထူထောင်နိုင်ခဲ့လျှင် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိအထိ ဆိုက်ရောက်သွားနိုင်ပါတယ်။ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိအခိုက်မှာ ပကတိ ဝင်လေ ထွက်လေက ချုပ်ငြိမ်းသွားပေမယ့်လို့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ကတော့ ထင်ရှားတည်ရှိလျက်ပဲ ရှိနေပါတယ်။ ဒီပဋိဘာဂနိမိတ်ကိုလည်း ပကတိ ဝင်လေ ထွက်လေကို အမှီပြုကာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ နိမိတ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အဿာသ-ပဿာသလို့ပဲ ခေါ်ဆိုနိုင်ပါတယ်။ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများနေတယ်လို့ပဲ ခေါ်ဆိုနိုင်ပါတယ်။^{၂၀၉}

ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း

ဒီလို အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို စတုတ္ထဈာန်သမာဓိအထိ ဆိုက်အောင် ရှုပွားထားနိုင်တဲ့ ယောဂီရဟန်းတော်တစ်ပါးကို ရှေ့သို့ဆက်လက်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများအားထုတ်ရမည့် အစီအစဉ်ကို

^{၂၀၉} အဿာသပဿာသေ နိဿာယ ဥပ္ပန္နနိမိတ္တမေတ္တ အဿာသပဿာသ-သမညမေဝ ဝုတ္တံ။ (မဟာဋီ၊ ၁၊ ၃၁၉။)

၂၉၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဘုရားရှင်က မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန်မှာ^{၂၂၀} ဒီလို ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

- ၁။ အဇ္ဈတ္တမှာလည်း ကာယ၌ ကာယလို့ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုနေရန်၊
- ၂။ ဗဟိဒ္ဓမှာလည်း ကာယ၌ ကာယလို့ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုနေရန်၊
- ၃။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ - နှစ်မျိုးစလုံးမှာလည်း ကာယ၌ ကာယလို့ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုနေရန် . .

ဘုရားရှင်က ဆက်လက်ကာ ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ပဋိသမ္ဘိဒါ မဂ္ဂပါဠိတော်ကလည်း^{၂၂၁} ဒီနေရာမှာ ကာယဆိုတာ . .

- ၁။ ရူပကာယ (= ရုပ်တရားအပေါင်းအစု)
- ၂။ နာမကာယ (= နာမ်တရားအပေါင်းအစု) . . ကို

ဆိုလိုကြောင်းကို ရှင်းလင်းတင်ပြထားတော်မူပါတယ်။ ဒါကြောင့် ယောဂီရဟန်းတော်ဟာ မိမိရရှိထားတဲ့ အာနာပါနစတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို ဝိပဿနာရဲ့ အခြေပါဒကဈာန်အဖြစ် ထူထောင်ကာ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန် နှစ်မျိုးစလုံးမှာပဲ ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားကာ သိမ်းဆည်းရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရုပ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းပုံစနစ်ကတော့ ရှေ့ပိုင်းမှာ တင်ပြခဲ့တဲ့အတိုင်း ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုပဲ စတင်ကာ ရူပားရတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အောင်အောင်မြင်မြင် ရူပားနိုင်လို့ ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းပြီးတဲ့အခါ နာမ်တရားတွေကိုလည်း ဆက်လက်ကာ သိမ်းဆည်းပုံနည်းစနစ်ကို ညွှန်ပြတော်မူလိုတဲ့အတွက် အာနာပါန ဒုတိယ စတုတ္ထနှင့် တတိယစတုတ္ထတို့ကို ဆက်လက်ကာ ဟောကြားတော်မူပါတယ်။

---

^{၂၂၀} ကူတိ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ။ (ဒီ၊၂၊၂၃၂။)

^{၂၂၁} ကာယောတိ ဒွေ ကာယာ နာမကာယော စ ရူပကာယော စ။ (ပဋိသံ၊၁၈၁။)

ဒုတိယစတုတ္ထ (= ဧဝေနာနုပဿနာ)

၁။ ပီတိပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ၊

ပီတိပဋိသံဝေဒီ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ၊

၂။ သုခပဋိသံဝေဒီ ၊ ပ ၊

၃။ စိတ္တသင်္ခါရပဋိသံဝေဒီ ၊ ပ ၊

၄။ ပဿမ္ဘယံ စိတ္တသင်္ခါရံ ၊ ပ ၊^{၂၂၂}

၁။ ပီတိကို ထင်ထင်ရှားရှားသိလျက် ဝင်လေကို ဖြစ်စေအံ့လို့ ကျင့်ပါ။

ပီတိကို ထင်ထင်ရှားရှားသိလျက် ထွက်လေကို ဖြစ်စေအံ့လို့ ကျင့်ပါ။

၂။ သုခကို ထင်ထင်ရှားရှားသိလျက်။ ပ ။

၃။ စိတ္တသင်္ခါရကို ထင်ထင်ရှားရှားသိလျက်။ ပ ။

၄။ စိတ္တသင်္ခါရကို ငြိမ်းစေလျက်။ ပ ။^{၂၂၂}

ဒီနေရာမှာ ပီတိကို ထင်ထင်ရှားရှားသိကာ အသက်ရှူမှုနဲ့ ပတ်သက်လို့ သမထပိုင်း ဝိပဿနာပိုင်း နှစ်ပိုင်းခွဲပြီးတော့ ပြောကြရအောင်။ သမထပိုင်း ကတော့ ဒီလိုပါ။

ပီတိပဋိသံဝေဒီ (သမထပိုင်း)

အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အာရုံပြုကာ ပီတိနှင့်ယှဉ်တွဲ ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်တွေကို တစ်ခုပြီး တစ်ခု ဝင်စားတယ်။ ဒီလို ဝင်စားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဈာန်သမာပတ်ကို ဝင်စားနေဆဲခဏမှာ ဈာန်ကိုရရှိနေတဲ့အတွက် အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို ထင်ထင်ရှားရှား သိနေပါတယ်။ ဒီလို သိနေတဲ့အတွက်ကြောင့် အာရုံကို အကြောင်းပြုကာ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဈာန်ပီတိကို ထင်ထင်ရှားရှား သိနေပါတယ်။ ဒီလို ဈာန်ပီတိကို ထင်ထင်ရှားရှား သိပြီး တော့ အသက်ရှူနေခဲ့မည်ဆိုလျှင် အာရုံကို အကြောင်းပြုကာ ပီတိကို

---

^{၂၂၂} (သံ၊၃၊၂၇၉။ ဝိ၊၁၊၈၈။ မ၊၃၊၁၂၅။)

၂၉၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ထင်ထင်ရှားရှား သိနေတယ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို ပီတိကို ထင်ထင်ရှားရှား သိပြီးတော့ အသက်ရှူနေပါလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

ပီတိပဋိသံဝေဒီ (ဝိပဿနာပိုင်း)

ရုပ်ပရမတ် နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် သဘာဝ မှန်အတိုင်း ထိုးထွင်းသိတတ်တဲ့ ဉာဏ်ဟာ အသမ္မောဟ မည်ပါတယ်။ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန်တို့ကို ဝင်စားပြီးတော့ ဈာန်မှ ထကာ ဒီဈာန်နှင့်ယှဉ်နေတဲ့ ပီတိကိုရော ပီတိကို ဦးတည်ပြီးတော့ ဈာန်နာမ် တရားအားလုံးကိုရော သိမ်းဆည်းပြီးတော့ ယင်းဈာန်နာမ်တရားတွေရဲ့ ပြုပြုပျက်ပျက် ကုန်ကုန်ပျောက်ပျောက်သွားတတ်တဲ့သဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်ပြီးတော့ လက္ခဏာရေးသုံးတန် တစ်လှည့်စီ တင်ကာ ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်တယ်။ ဒီယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဝိပဿနာဉာဏ်အခိုက်မှာ ဒီပီတိရဲ့ ပီတိနှင့် ယှဉ်တွဲနေတဲ့ ဈာန်နာမ်တရားတွေရဲ့ သဘာဝလက္ခဏာ သာမညလက္ခဏာတွေကို ထိုးထွင်းသိမြင်နေတဲ့အတွက်ကြောင့် မတွေ့မဝေ သိခြင်းဆိုတဲ့ အသမ္မောဟသဘောအားဖြင့် ပီတိကို ထင်ထင်ရှားရှား သိနေ တယ် မည်ပါတယ်။ ဒီလို ပီတိကို ထင်ထင်ရှားရှားသိပြီးတော့ အသက်ရှူနေ ပါလို့ ဆိုလိုပါတယ်။^{၂၂၃}

သုခပဋိသံဝေဒီ (သမထပိုင်း+ဝိပဿနာပိုင်း)

သမထပိုင်းမှာ အာနာပါနပထမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန်တွေကို အစဉ်အတိုင်း ဝင်စားပြီးတော့ အသက်ရှူနေခဲ့မည်ဆိုလျှင်၊ ဝိပဿနာပိုင်း မှာလည်း ဒီဈာန်တွေနှင့် ယှဉ်နေတဲ့ သုခကိုရော၊ သုခကို ဦးတည်ကာ ဈာန်နာမ်တရားစုတွေကိုရော သိမ်းဆည်းပြီးတော့ ယင်းဈာန်နာမ်တရား တွေရဲ့ အပျက်ကို အာရုံယူကာ လက္ခဏာရေးသုံးတန် တင်ပြီးတော့

---

^{၂၂၃} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၂၇၉။)

ဝိပဿနာရှုလျက် အသက်ရှူနေခဲ့မည်ဆိုလျှင် သုခကို ထင်ထင်ရှားရှား သိပြီးတော့ အသက်ရှူနေသည် မည်ပါတယ်။ ဒီလို သုခကို ထင်ထင်ရှားရှား သိပြီးတော့ အသက်ရှူနေပါလို့ ဆိုလိုပါတယ်။^{၂၂၄}

စိတ္တသင်္ခါရပဋိသံဝေဒီ (သမထပိုင်း+ဝိပဿနာပိုင်း)

သမထပိုင်းမှာ အာနာပါနဗျာန် (၄)ပါးစလုံးကို အစဉ်အတိုင်း ဝင်စားပြီးတော့ အသက်ရှူနေခဲ့မည်ဆိုလျှင်၊ ဝိပဿနာပိုင်းမှာလည်း စိတ္တသင်္ခါရအမည်ရတဲ့ ဝေဒနာ သညာ တရားနှစ်ပါးကိုရော သညာနှင့်ယှဉ်နေတဲ့ ဝေဒနာကို ဦးတည်ပြီးတော့ ဗျာန်နာမ်တရားအားလုံးကို သိမ်းဆည်းကာ ယင်းဗျာန်နာမ်တရားတွေရဲ့ အပျက်ကို အာရုံယူပြီးတော့ လက္ခဏာတင်ကာ ဝိပဿနာရှုလျက် အသက်ရှူနေခဲ့မည်ဆိုလျှင် စိတ္တသင်္ခါရတရားကို ထင်ထင်ရှားရှားသိပြီးတော့ အသက်ရှူနေသည် မည်ပါတယ်။ ဒီလို အသက်ရှူနိုင်အောင် ကျင့်ပါလို့ ဆိုလိုပါတယ်။^{၂၂၄}

ပဿမ္မယံ စိတ္တသင်္ခါရံ (သမထပိုင်း+ဝိပဿနာပိုင်း)

သမထပိုင်းမှာ အာနာပါနဗျာန် (၄)ပါးတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ဝင်စားပြီးတော့ အသက်ရှူနေခဲ့မည်ဆိုလျှင် ရုန့်ရင်းရုန့်ရင်းတဲ့ စိတ္တသင်္ခါရတရားတွေကို ငြိမ်းစေလျက် ချုပ်စေလျက် အသက်ရှူနေသည် မည်ပါတယ်။ ဝိပဿနာပိုင်းမှာလည်း ဒီဗျာန် (၄)ပါးတို့ကို အသီးအသီး ဝင်စားပြီးတော့ ယင်းဗျာန်အသီးအသီးမှ ထတဲ့အခါ ဝေဒနာကို ဦးတည်ပြီးတော့ ဗျာန်နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းကာ ယင်းဗျာန်နာမ်တရားတွေရဲ့ အပျက်ကို အာရုံယူပြီးတော့ လက္ခဏာတင်ကာ ဝိပဿနာရှုနေခဲ့မည်ဆိုလျှင် ရုန့်ရင်းရုန့်ရင်းတဲ့ စိတ္တသင်္ခါရတရားတွေကို ငြိမ်းစေလျက် ချုပ်စေလျက် အသက်ရှူနေသည် မည်ပါတယ်။ ဒီလို အသက်ရှူနိုင်အောင် ကျင့်ပါလို့ ဆိုလိုပါတယ်။^{၂၂၄}

---

^{၂၂၄} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၂၈၀။)

၂၉၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ပီတိပဋိသံဝေဒီ-ပုဒ်မှာ ပီတိကို ဦးတည်ပြီးတော့ ဝေဒနာကို ဟောကြားထားတော်မူပါတယ်။ သုခပဋိသံဝေဒီ-ပုဒ်မှာတော့ သုခဝေဒနာကို ဟောကြားထားတော်မူပါတယ်။ စိတ္တသင်္ခါရ နှစ်ပုဒ်တို့မှာတော့ သညာ ဝေဒနာတရားနှစ်ပါးဟာ စိတ္တသင်္ခါရမည်တဲ့အတွက် သညာနှင့်ယှဉ်တဲ့ ဝေဒနာကို ဦးတည်ပြီးတော့ ဟောကြားထားတော်မူပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီဒုတိယစတုတ္ထကို ဝေဒနာနုပဿနာနည်းဖြင့် ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူတယ်လို့ သိရှိပါ။^{၂၂၄}

တတိယစတုတ္ထ (= ဝေဒနာနုပဿနာ)

- ၁။ စိတ္တပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ၊
စိတ္တပဋိသံဝေဒီ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ။

၂။ အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တံ ၊ ပ ၊

၃။ သမာဒဟံ စိတ္တံ ၊ ပ ၊

၄။ ဝိမောစယံ စိတ္တံ ၊ ပ ၊^{၂၂၅}

၁။ ဈာန်စိတ်ကို ထင်ထင်ရှားရှားသိလျက် ဝင်လေကို ဖြစ်စေအံ့လို့ ကျင့်ပါ။

ဈာန်စိတ်ကို ထင်ထင်ရှားရှားသိလျက် ထွက်လေကို ဖြစ်စေအံ့လို့ ကျင့်ပါ။

၂။ စိတ်ကို လွန်စွာ ရွှင်လန်းတက်ကြွ ဝမ်းမြောက်စေလျက်။ ပ ။

၃။ စိတ်ကို အာရုံ၌ အညီအညွတ် ကောင်းစွာထားလျက်။ ပ ။

၄။ စိတ်ကို ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့မှ လွတ်မြောက်စေလျက်။ ပ ။

စိတ္တပဋိသံဝေဒီ (သမထပိုင်း+ဝိပဿနာပိုင်း)

သမထပိုင်းမှာ အာနာပါနဈာန် (၄)ပါးတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ဝင်စားပြီးတော့ အသက်ရှူနေတယ်။ ဝိပဿနာပိုင်းမှာလည်း ယင်းဈာန်အသီးသီးကို ဝင်စားပြီးတော့ ဈာန်မှ ထတိုင်း ထတိုင်း ယင်းဈာန်စိတ်ကိုရော၊ ဈာန်စိတ်ကို

---

^{၂၂၅} (သံ၊၃၊၂၇၉။ ဝိ၊၁၊၈၈။ မ၊၃၊၁၂၅။)

ဦးတည်ပြီးတော့ ဈာန်နာမ်တရားအားလုံးကိုရော သိမ်းဆည်းကာ ယင်းဈာန်နာမ်တရားတွေရဲ့အပျက်ကို မြင်အောင်ကြည့်ပြီးတော့ လက္ခဏာတင်ကာ ဝိပဿနာရှုလျက် အသက်ရှူနေခဲ့တယ်။ ဒီလို အသက်ရှူနေခဲ့မည်ဆိုလျှင် ဈာန်စိတ်ကို ထင်ထင်ရှားရှားသိလျက် အသက်ရှူနေသည် မည်ပါတယ်။ ဒီလို အသက်ရှူနိုင်အောင် ကျင့်ပါ။

အဘိပ္ပမောဒယံ ခိတ္တံ (သမထပိုင်း+ဝိပဿနာပိုင်း)

သမထပိုင်းမှာ ပီတိနှင့်ယှဉ်နေတဲ့ အာနာပါနပထမဈာန်ကို ဝင်စားပြီးတော့ အသက်ရှူနေတယ်။ ပီတိနှင့်ယှဉ်နေတဲ့ အာနာပါနဒုတိယဈာန်ကို ဝင်စားပြီးတော့ အသက်ရှူနေတယ်။ ဒီဈာန်တွေကို ဝင်စားနေဆဲခဏမှာ ဈာန်စိတ်နှင့်ယှဉ်တဲ့ ပီတိကြောင့် ဈာန်စိတ်ဟာ လွန်စွာ ရွှင်လန်းတက်ကြွ ဝမ်းမြောက်လျက် ရှိနေပါတယ်။ ဒီလို ဈာန်ပီတိဖြင့် ဈာန်စိတ်ကို လွန်စွာ ရွှင်လန်းတက်ကြွ ဝမ်းမြောက်စေကာ အသက်ရှူနေပါ။ အသက်ရှူနိုင်အောင် ကျင့်ပါ။

ဝိပဿနာပိုင်းမှာတော့ ပီတိနှင့်ယှဉ်နေတဲ့ အာနာပါနပထမဈာန်ကို ဝင်စားတယ်။ ဒီပထမဈာန်မှ ထပြီးတော့ ဈာန်ပီတိကိုရော၊ ဈာန်ပီတိကို ဦးတည်ပြီးတော့ ဈာန်နာမ်တရားအားလုံးကိုရော သိမ်းဆည်းကာ ယင်းဈာန်နာမ်တရားတွေရဲ့အပျက်ကို မြင်အောင်ကြည့်ပြီးတော့ လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ ဝိပဿနာရှုနေတယ်။ ပီတိနှင့်ယှဉ်နေတဲ့ အာနာပါနဒုတိယဈာန်ကို ဝင်စားတယ်။ ဒီဒုတိယဈာန်မှ ထပြီးတော့ ဈာန်ပီတိကိုရော၊ ဈာန်ပီတိကို ဦးတည်ပြီးတော့ ဈာန်နာမ်တရားအားလုံးကိုရော သိမ်းဆည်းကာ ယင်းဈာန်နာမ်တရားတွေရဲ့အပျက်ကို မြင်အောင်ကြည့်ပြီးတော့ လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုနေတယ်။ ဒီလိုဝိပဿနာရှုနေတဲ့အခိုက်မှာ ဈာန်ပီတိကိုရော၊ ဈာန်ပီတိနှင့် ယှဉ်တဲ့ ဈာန်နာမ်တရားတွေကိုရော အာရုံပြုနေရတဲ့ အတွက် ရှုနေတဲ့ ဝိပဿနာစိတ်ဟာလည်း လွန်စွာ ရွှင်လန်းတက်ကြွ

၂၉၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဝမ်းမြောက်လျက်ပဲ ရှိနေပါတယ်။ ဒီလို သမထပိုင်း+ဝိပဿနာပိုင်း နှစ်ပိုင်းလုံးမှာပဲ စိတ်ကို လွန်စွာ ရွှင်လန်းတက်ကြွ ဝမ်းမြောက်စေကာ အသက်ရှူနိုင်အောင် ကျင့်ပါ။ အသက်ရှူနေပါ။^{၂၉၆}

အလွန် ချစ်ခင်မြတ်နိုးအပ်တဲ့ ပြုံးရွှင်နေတဲ့ မိတ်ဆွေတစ်ဦးကို တွေ့မြင်ရတဲ့အခါ တွေ့မြင်နေရသူ မိမိရဲ့ သန္တာန်မှာလည်း အပြုံးပန်းများ ပွင့်လန်းလာသလိုပဲ မှတ်ပါ။

သမာပတ် ခိတ္တံ (သမထပိုင်း+ဝိပဿနာပိုင်း)

စိတ်ကို အာရုံပေါ်မှာ ကောင်းကောင်းထားကာ အသက်ရှူပုံမှာလည်း သမထပိုင်း ဝိပဿနာပိုင်းလို့ နှစ်ပိုင်းပဲ ရှိနေပါတယ်။

သမထပိုင်းမှာ အာနာပါနပထမဈာန်ကို ဝင်စားလျက် အသက်ရှူနေခဲ့မည်ဆိုလျှင်၊ ဒုတိယဈာန်ကို ဝင်စားလျက် အသက်ရှူနေခဲ့မည်ဆိုလျှင်၊ တတိယဈာန်ကိုဝင်စားလျက် အသက်ရှူနေခဲ့မည်ဆိုလျှင်၊ စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားလျက် အသက်ရှူနေခဲ့မည်ဆိုလျှင် - ဒီဈာန်တွေရဲ့ အာရုံဖြစ်တဲ့ အလွန်ကြည်လင်တောက်ပနေတဲ့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံပေါ်မှာ ဈာန်စိတ်ကို အညီအညွတ် ကောင်းစွာ ထားပြီးတော့ အသက်ရှူနေသည်ပဲ မည်ပါတယ်။ ဒီလို အသက်ရှူနိုင်အောင် ကျင့်ပါ။ အသက်ရှူနေပါ။

ဒီနေရာမှာ ရှင်းလင်းပြဖို့ လိုအပ်နေပါတယ်။ အာနာပါနစတုတ္ထဈာန် သမာပတ်အခိုက်မှာ အသက်ကတော့ မရှူပါ။ ဒီလို အသက်မရှူပါဘဲလျက် ဘာကြောင့် အာနာပါနစတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားပြီးတော့ အာနာပါနပဋိဘာဂ နိမိတ်အာရုံပေါ်မှာ ဈာန်စိတ်ကို ကောင်းစွာထားကာ အသက်ရှူရန် ညွှန်ကြားနေရပါသလဲလို့ မေးစရာရှိတယ်။ အဖြေကတော့ ဒီလိုပါ။ - **အဿာသ-ပဿာသေ နိဿာယ ဥပ္ပနုနိမိတ္တဓမ္မတ္ထ အဿာသပဿာသသမညမေဝဂုတ္တံ**^{၂၉၇} ဆိုတဲ့ မဟာဋီကာအဖွင့်နှင့်အညီ အဿာသ ပဿာသကို အမှီပြုပြီး

^{၂၉၆} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၂၈၀-၂၈၁။)   ^{၂၉၇} (မဟာဋီ၊ ၁၁၃၁၉။)

တော့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ဟာလည်း အာနာပါန အမည်ရသည်သာ ဖြစ်တဲ့အတွက် အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အာရုံပြုနေခြင်းဟာလည်း အာနာပါနကိုပဲ အာရုံပြုနေသည် မည်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီလို ဖွင့်ဆိုသွားခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဝိပဿနာပိုင်းကို ဆက်ပြောကြရအောင် . . ။

အာနာပါနပထမဈာန်ကို ဝင်စားပြီးတော့ ဈာန်မှ ထတဲ့အခါ ဈာန်စိတ်ကိုရော၊ ဈာန်စိတ်ကို ဦးတည်ပြီးတော့ ဈာန်နာမ်တရားအားလုံးကိုရော သိမ်းဆည်းကာ ယင်းဈာန်နာမ်တရားတွေရဲ့ အပျက်ကို မြင်အောင်ကြည့်ပြီးတော့ ဝိပဿနာရှုနေတယ်။ အလားတူပဲ ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန်တွေကိုလည်း အသီးအသီး ဝင်စားပြီးတော့ ပုံစံတူပဲ ဝိပဿနာရှုနေတယ်။ ဒီလိုဝိပဿနာရှုနေတဲ့အခါမှာ ဈာန်စိတ်တွေရဲ့၊ ဈာန်စိတ်တွေနှင့် ယှဉ်နေတဲ့ ဈာန်နာမ်တရားတွေရဲ့ ကိုယ်ပိုင် သဘာဝလက္ခဏာကိုလည်း ဝိပဿနာဉာဏ်က သိနေပါတယ်။ ဒီဈာန်နာမ်တရားတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာဆိုတဲ့ သာမညလက္ခဏာကိုလည်း ထိုးထိုးထွင်းထွင်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိမြင်နေပါတယ်။ ဈာန်စိတ္တက္ခဏာတိုင်း စိတ္တက္ခဏာတိုင်းမှာ ဒီလို ထိုးထွင်းသိမြင်နေတဲ့အတွက် ယင်းဈာန်ဓမ္မအမည်ရတဲ့ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ သို့မဟုတ် ဒုက္ခအခြင်းအရာ သို့မဟုတ် အနတ္တအခြင်းအရာအပေါ်မှာ ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်ဟာ ကောင်းစွာ တည်နေပါတယ်။ ဒီလို ကောင်းစွာ တည်နေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်ယှဉ်နေတဲ့ သမာဓိကို ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာ (= ခဏိကသမာဓိ)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ယင်းခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာ (= ခဏိကသမာဓိ)ရဲ့ စွမ်းအားဖြင့် ဈာန်စိတ်ကို ဦးတည်ပြီးတော့ သိမ်းဆည်းထားအပ်တဲ့ ဈာန်ဓမ္မသင်္ခါရတရားစုတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ သို့မဟုတ် ဒုက္ခအခြင်းအရာ သို့မဟုတ် အနတ္တအခြင်းအရာဆိုတဲ့ တစ်မျိုးမျိုးသော အခြင်းအရာအပေါ်မှာ ဝိပဿနာစိတ်ကို အညီအညွတ် ကောင်းစွာထားပြီးတော့ အသက်ရှူနေပါ။ အသက်ရှူ

နိုင်အောင် ကျင့်ပါ။^{၂၂၈}

ဝိပဿနာပိုင်းမှာ ဆိုလိုတဲ့ ခဏိကသမာဓိ

ဒီနေရာမှာ သတိပြုသင့်တဲ့ အချက်တစ်ခုတော့ ရှိပါတယ်။ အာနာပါနဲ့ ဈာန် အသီးအသီးကို ဝင်စားပြီးတော့ ဈာန်မှ ထကာ ဈာန်စိတ်ကို ဦးတည်ပြီး တော့ ဈာန်ဓမ္မ အမည်ရတဲ့ ဈာန်သင်္ခါရတရားတွေကို ဝိပဿနာရှုနေခိုက်မှာ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ စတဲ့ အခြင်းအရာ တစ်မျိုးမျိုးအပေါ် မှာ ငြိမ်ဝပ်စွာကပ်ပြီးတော့ တည်နေတဲ့ သမာဓိကိုသာ ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာ (= ခဏိကသမာဓိ)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီအချက်ကိုတော့ သတိပြု မှတ်သား ထားပါ။ ဝိပဿနာပိုင်းမှာ ဆိုလိုတဲ့ ခဏိကသမာဓိဟာ ဘယ်လောက်အဆင့် အတန်း မြင့်မားနေတယ်ဆိုတာကို မှတ်သားထားစေလိုပါတယ်။

ဝိမောဓယံ စိတ္တံ (သမထပိုင်း+ဝိပဿနာပိုင်း)

စိတ်ကို ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတွေမှ လွတ်မြောက်စေပြီးတော့ အသက်ရှူ နေပါ။ ဒီနေရာမှာလည်း သမထပိုင်း ဝိပဿနာပိုင်းလို့ နှစ်ပိုင်းပဲ ရှိပါတယ်။ သမထပိုင်းမှာ ပထမဈာန်ဖြင့် နိဝရဏတရားတို့မှ စိတ်ကို လွတ်မြောက် စေလျက်၊ ဒုတိယဈာန်ဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရတို့မှ၊ တတိယဈာန်ဖြင့် ပီတိမှ၊

---

^{၂၂၈} တာနိ ဝါ ပန ဈာနာနိ သမာပဋိတွာ ဝုဋ္ဌာယ ဈာနသမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ ခယတော ဝယတော သမ္ပဿတော ဝိပဿနာက္ခဏေ လက္ခဏပဋိဝေဓေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာ။ ဧဝံ ဥပ္ပန္နာယ ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာယ ဝသေနပိ အာရမ္မဏေ စိတ္တံ သမံ အာဒဟန္တော သမံ ဌပေန္တော “သမာဒဟံ စိတ္တံ အဿသိဿာမိ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ”တိ ဝုစ္စတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၂၈၁။)

ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာတိ ခဏမတ္တဌိတိကော သမာဓိ။ သောပိ ဟိ အာရမ္မဏေ နိရုတ္တရံ ဧကာကာရေန ပဝတ္တမာနော ပဋိပက္ခေန အနဘိဘူတော အပ္ပိတော ဝိယ စိတ္တံ နိစ္စလံ ဌပေတိ။ တေန ဝုတ္တံ “ဧဝံ ဥပ္ပန္နာယာ”တိအာဒိ။

(မဟာဋီ၊ ၁၊ ၃၄၂။)

စတုတ္ထဈာန်ဖြင့် သုခ ဒုက္ခတို့မှ စိတ်ကို လွတ်မြောက်စေလျက် ဒီဈာန်တွေကို ဝင်စားပြီးတော့ အသက်ရှူနေပါ။

ဝိပဿနာပိုင်းမှာတော့ ဒီဈာန်တွေကို ဝင်စားပြီးတော့ ဈာန်မှထကာ ဈာန်စိတ်ကို ဦးတည်ပြီးတော့ ဈာန်နာမ်တရားအားလုံးကို သိမ်းဆည်းကာ ယင်းဈာန်နာမ်တရားတွေရဲ့ ကုန်တတ် ပျက်တတ်တဲ့သဘောကို မြင်အောင် ကြည့်ပြီးတော့ ဝိပဿနာရှုနေပါ။ ဒီလို ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ **အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်**ဖြင့် နိစ္စသညာမှ စိတ်ကို လွတ်မြောက်စေလျက် အသက်ရှူနေတယ်။ အလားတူပဲ **ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်**ဖြင့် သုခသညာမှ၊ **အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်**ဖြင့် အတ္တသညာမှ စိတ်ကို လွတ်မြောက်စေလျက် အသက်ရှူနေတယ်။ ဒီလို လက္ခဏာရေးသုံးတန်တင်ကာ ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ အတွက် သင်္ခါရတရားတွေအပေါ်မှာ ငြီးငွေ့တဲ့ အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်နေတဲ့ **နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏ်**ဖြင့် သင်္ခါရတရားတွေအပေါ်မှာ နှစ်သက်ရွှင်လန်း ဝမ်းမြောက်စွာဖြင့် တွယ်တာမက်မောတတ်တဲ့ နန္ဒိရာဂမှ စိတ်ကို လွတ်မြောက် စေလျက် အသက်ရှူနေတယ်။ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ ပျက်ခြင်း (= ဘင်)ကို အာရုံယူကာ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် လက္ခဏာယာဉ် သုံးတန် တင်ကာ ဝိပဿနာရှုနေတဲ့အတွက် သင်္ခါရတရားတို့အပေါ်မှာ တပ်မက်ခြင်းကင်းတဲ့ အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်နေတဲ့ ဝိရာဂါနုပဿနာဉာဏ်ဟာ ဖြစ်ပေါ်လာ ပါတယ်။ အဲဒီ **ဝိရာဂါနုပဿနာဉာဏ်**ဖြင့် ရာဂမှ စိတ်ကို လွတ်မြောက်စေ လျက် အသက်ရှူနေတယ်။ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ ခဏအားဖြင့် ချုပ်ခြင်း (= ဘင်)ကို ရှုနေတဲ့ **နိရောဓာနုပဿနာဉာဏ်**ဖြင့် ဖြစ်ခြင်း (= သမုဒယ)မှ စိတ်ကို လွတ်မြောက်စေလျက် အသက်ရှူနေတယ်။ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ ပျက်ခြင်း (= ဘင်)ကို လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုနေတဲ့ အတွက် ကိလေသာတွေကို တဒဏ်အားဖြင့် စွန့်ပယ်တဲ့အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်နေတဲ့၊ နိဗ္ဗာန်ကို ညွတ်ကိုင်ရှိုင်းတဲ့အနေအားဖြင့် ပြေးဝင်တတ်တဲ့ **ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာဉာဏ်**ဖြင့် သင်္ခါရတရားတွေကို နိစ္စ စသည်ဖြင့် စွဲယူခြင်း အာဒါနမှ စိတ်ကို လွတ်မြောက်စေလျက် အသက်ရှူနေတယ်။

၃၀၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီလို အသက်ရှူနိုင်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့မှ စိတ်ကို လွတ်မြောက်စေလျက် အသက်ရှူနေသည်ပဲ မည်ပါတယ်။ ဒီလို အသက်ရှူ နိုင်အောင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ပါ။^{၂၉}

ဒီတတိယစတုတ္ထကို စိတ္တာနုပဿနာရဲ့ အစွမ်းဖြင့် ဘုရားရှင် ဟောကြား ထားတော်မူတယ်လို့ သိရှိပါလေ။^{၂၉}

စတုတ္ထစတုတ္ထ (= ဓမ္မာနုပဿနာ)

၁။ အနိစ္စာနုပဿီ အဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ၊

အနိစ္စာနုပဿီ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ။

၂။ ဝိရာဂါနုပဿီ ၊ ပ ၊

၃။ နိရောဓာနုပဿီ ၊ ပ ၊

၄။ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ ၊ ပ ၊^{၂၃၀}

၁။ သင်္ခါရတရားတွေကို အနိစ္စလို့ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုပြီးတော့ ဝင်သက်လေကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျင့်တယ်။ သင်္ခါရတရားတွေကို အနိစ္စလို့ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုပြီးတော့ ထွက်သက်လေကို ဖြစ်ပေါ် လာအောင် ကျင့်တယ်။

၂။ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ ပျက်ခြင်းဘင်နှင့် ရာဂရဲ့ကင်းပြတ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုပြီးတော့ (ဝိရာဂါနုပဿနာ)။ ပ ။

၃။ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ ခဏအားဖြင့် ချုပ်ခြင်း ခဏဘင်နှင့် ရာဂရဲ့ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုပြီးတော့ (နိရောဓာနုပဿနာ)။ ပ ။

၄။ ကိလေသာတို့ကို တဒင်္ဂအားဖြင့် စွန့်လွှတ်တတ်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ သမုစ္ဆေဒအားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ စွန့်လွှတ်တတ်တဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံအောင် သင်္ခါရတရားတို့ရဲ့ ပျက်ခြင်းဘင်နှင့် သင်္ခါရတရားတို့ရဲ့ ချုပ်ရာ သင်္ခါရတရားတို့ကို စွန့်လွှတ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်

^{၂၉} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၂၈၁။)

^{၂၃၀} (သံ၊ ၃၊ ၂၇၉။ ဝိ၊ ၁၊ ၈၈။ မ၊ ၃၊ ၁၂၅။)

ရှုပြီးတော့ ဝင်သက်လေကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ။ ပ ။ ထွက်သက်လေကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျင့်တယ်။^{၂၃၀}

ဒီစတုတ္ထ စတုတ္ထကိုတော့ သုဒ္ဓဝိပဿနာရဲ့ အစွမ်းဖြင့် ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူပေတယ်။ ရှေးစတုတ္ထ သုံးမျိုးတို့ကိုတော့ သမထ ဝိပဿနာ နှစ်ထွေရောနှောကာ ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူပါတယ်။

ပထမစတုတ္ထကိုတော့ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်ခါစ အာဒိ-ကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်အတွက် သမထကမ္မဋ္ဌာန်းအနေဖြင့် ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူပါတယ်။ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒုတိယစတုတ္ထ၊ တတိယစတုတ္ထ၊ စတုတ္ထစတုတ္ထဆိုတဲ့ စတုတ္ထ သုံးခုတို့ကိုတော့ ပထမစတုတ္ထ မှာ ရအပ်ပြီးတဲ့ ဈာန်ရှိတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ဝေဒနာနုပဿနာသတိ-ပဋ္ဌာန်၊ စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်၊ ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်အနေဖြင့် ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူပါတယ်။^{၂၃၁}

ခုတင်ပြလိုက်တဲ့ အဋ္ဌကထာအဖွင့်တွေနှင့်အညီ ပြောရမည်ဆိုလျှင် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ပထမစတုတ္ထမှာ ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားထားတော်မူတဲ့ အတိုင်း ဈာန်ကိုရရှိအောင် ပထမ အားထုတ်ပါ။ ဈာန်ရပြီးတဲ့အခါကျမှ ဒုတိယစတုတ္ထ တတိယစတုတ္ထ စတုတ္ထစတုတ္ထတွေကို အဆင့်ဆင့် ကူးတက်ကာ အားထုတ်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အနိစ္စာနုပဿိ = အနိစ္စလို့ ရှုပြီးတော့ အသက်ရှူနေပါ

အနိစ္စန္တိ ပဉ္စက္ခန္ဓာ

ဒီနေရာမှာ အနိစ္စလို့ ရှုရမည့် ဝိပဿနာဉာဏ်တွေရဲ့ အရှုခံအာရုံတွေကတော့ ကာလသုံးပါး သန္တာန်နှစ်ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အကြောင်းတရားတွေနှင့်တကွသော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေပဲ

^{၂၃၀} ယသ္မာ ပနေတ္ထ ဣဒမေဝ စတုက္ကံ အာဒိကမ္မိကဿ ကမ္မဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တံ။ ဣတရာနိ ပန တီဏိ စတုက္ကာနိ ဧတ္ထ ပတ္တဇ္ဈာနဿ ဝေဒနာ-စိတ္တ-ဓမ္မာနုပဿနာဝသေန ဝုတ္တာနိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၂၆၉။)

၃၀၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဖြစ်ကြပါတယ်။^{၂၃၂} ဈာန်နာမ်တရားတွေလည်း ပါဝင်ကြပါတယ်။ ဈာန်နာမ်တရားနှင့်တကွသော ယင်းခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို ပဏိဏ္ဏကသင်္ခါရ (= ရောပြွမ်းနေတဲ့သင်္ခါရ) တရားတွေလို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီတရားတွေကို အနိစ္စလို့ ဝိပဿနာရှုပြီးတော့ အသက်ရှူနေရန် ဘုရားရှင်က ညွှန်ကြားထားတော်မူပါတယ်။ သို့သော် လက္ခဏာရေးသုံးတန်ရှိတဲ့အနက် အစဆုံးဖြစ်တဲ့ အနိစ္စလက္ခဏာကို ထင်ရှားဖော်ပြကာ ဟောကြားသွားတော်မူတဲ့ အာဒိဒီပကနည်းစနစ်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒုက္ခလက္ခဏာ အနတ္တလက္ခဏာတွေကိုလည်း တင်ကာ ဝိပဿနာရှုပွားရမည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို အကြောင်းတရားတွေနှင့်တကွသော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတွေကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာရှုပွားလိုတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ -

- ၁။ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းတတ်တဲ့ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူတတ်တဲ့ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊
- ၂။ အကြောင်းတရားတွေကို သိမ်းဆည်းတတ်တဲ့ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူတတ်တဲ့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် . .

ဒီဉာဏ်နှစ်ပါးကို ရရှိထားပြီးဖြစ်ဖို့ လိုပါတယ်။ ဒီလို ရရှိနိုင်ရေးအတွက် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မိမိရရှိထားပြီးဖြစ်တဲ့ အာနာပါနစတုတ္ထဈာန်ကို ဝိပဿနာရဲ့ အခြေပါဒကဈာန်အဖြစ် သမာဓိထူထောင်ကာ . .

- ၁။ ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း၊
- ၂။ နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း၊
- ၃။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်း၊
- ၄။ လက္ခဏာဒိစတုက္ကပိုင်း . .

တို့ကို ကျေကျေပွန်ပွန် သိမ်းဆည်းထားပြီး ရှုထားပြီးဖြစ်ဖို့ လိုပါတယ်။ ဒီလို သိမ်းဆည်းထားပြီး ရှုထားပြီးဖြစ်ပါမှ အကြောင်းတရားတွေနှင့် တကွသော ဒီခန္ဓာငါးပါးတွေကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာ

---

^{၂၃၂} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၂၈၁။)

ရှုနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ဝိပဿနာရှုတဲ့အပိုင်းမှာလည်း ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အကျယ်ရှုပွားနည်းနှင့်တကွ ဥပက္ကိလေသအညစ်အကြေးတို့မှ ကျော်လွှား လွန်မြောက်သွားတဲ့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အရင့်ပိုင်းသို့တိုင်အောင် အလွန် အားကောင်းတဲ့ ဗလဝိပဿနာသို့ဆိုက်အောင် ဝိပဿနာရှုထားပြီးဖြစ်ဖို့ လိုပါတယ်။ အကြောင်းကတော့ ဝိရာဂါနုပဿီ၊ နိရောဓာနုပဿီ၊ ပဋိနိဿဂ္ဂါ- နုပဿီ ဆိုတဲ့ရှုကွက်တွေဟာ ဘင်္ဂဉာဏ်စတဲ့ အထက်ပိုင်း ဝိပဿနာဉာဏ် တွေကိုသာ ရည်ညွှန်းထားတော်မူတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်တွေ ဖြစ်နေတဲ့အတွက် ကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဝိရာဂါနုပဿီ = ဝိရာဂသဘောကို ရှုပြီးတော့ အသက်ရှူနေပါ

ဒီနေရာမှာ **ဝိရာဂက** ခယဝိရာဂ အစွန္တဝိရာဂ ဆိုပြီး နှစ်မျိုးရှိနေပါတယ်။ **ခယဝိရာဂ**ဆိုတာကတော့ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ ခဏအားဖြင့် ပျက်ခြင်းဘင်ကို ဆိုလိုပါတယ်။ **အစွန္တဝိရာဂ**ဆိုတာကတော့ တကယ်စင်စစ် ရာဂရဲ့ ကင်းပြတ် ချုပ်ငြိမ်းရာဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို ဆိုလိုပါတယ်။ **ဝိရာဂါနုပဿနာ** ဆိုတာကတော့ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ ပျက်ခြင်းဘင်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုမြင်နေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ရာဂရဲ့ ကင်းပြတ်ချုပ်ငြိမ်းရာဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ရှုမြင်တတ်တဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ကို ဆိုလိုပါတယ်။^{၂၃၃}

ဒါကြောင့် ဒီနေရာမှာ အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်ရောက်သေးတဲ့ ယောဂီ သူတော်ကောင်းတစ်ဦးဟာ ဘင်္ဂဉာဏ်စတဲ့ အထက်ပိုင်း ဝိပဿနာဉာဏ် တွေကို ဆိုက်ရောက်လာတဲ့အခါမှာ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အပျက်သက်သက်

---

^{၂၃၃} **ဝိရာဂါနုပဿီ**တိ ဧတ္ထ ပန ဒွေ ဝိရာဂါ ခယဝိရာဂေါ စ အစွန္တဝိရာဂေါ စ။ တတ္ထ ခယဝိရာဂေါတိ သင်္ခါရနံ ခဏဘဂေါ။ **အစွန္တဝိရာဂေါ**တိ နိဗ္ဗာနံ။ **ဝိရာဂါနုပဿနာ**တိ တဒုဘယဒဿနဝသေန ပဝတ္တာ ဝိပဿနာ စ မဂ္ဂေါ စ။ တာယ ဒုဝိဓာယပိ အနုပဿနာယ သမန္နာဂတော ဟုတွာ အဿသန္တော ပဿသန္တော စ “ဝိရာဂါနုပဿီ အဿသိဿာမိ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတီ”တိ ဝေဒိတဗျော။ **နိရောဓာနုပဿီ**ပဒေပိ ဧသေဝ နယော။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၂၈၂။)

၃၀၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ကို အာရုံယူကာ အနိစ္စလို့ ဒုက္ခလို့ အနတ္တလို့ လက္ခဏာရေးသုံးတန် တစ်လှည့်စီ တင်ကာ ဝိပဿနာရှုပွားပြီးတော့ အသက်ရှူနေပါ။ ဒီဝိပဿနာ ဉာဏ်တွေက ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုနေတိုင်း ရှုနေတိုင်း ရာဂကို တဒဂ်အားဖြင့် ပယ်စွန့်လျက် ပယ်စွန့်လျက်ပဲ ရှိနေပါတယ်။ ရာဂဟာ တဒဂ် အားဖြင့် ကင်းပြတ်နေပါတယ်။ ဒီလို ရာဂကင်းပြတ်နေတဲ့အတွက်ကြောင့် ဒီဝိပဿနာဉာဏ်တွေကို ဝိရာဂါနုပဿနာဉာဏ် (= ရာဂကင်းခြင်းငှာ အဖန် ဖန် အထပ်ထပ် ရှုနေတဲ့ ဉာဏ်)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို ဝိရာဂါနုပဿနာ ဉာဏ်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံလျက် အသက်ရှူနေသူတစ်ဦးဖြစ်အောင် ကျင့်ကြံ ကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ရန် ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများ အားထုတ်နေတဲ့ ယောဂီရဟန်းတော်တစ်ပါးကို ဘုရားရှင်က ညွှန်ကြားထား တော်မူနေပါတယ်။

သို့သော် ဒီလောက်နဲ့ ရပ်တန့်ပြီးတော့ မနေစေလိုပါဘူး။ ရာဂကို သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့် အပြီးတိုင် ပယ်ရှားနိုင်တဲ့ ကင်းပြတ်စေနိုင်တဲ့ အရိယ မဂ်ဉာဏ်သို့ ဆိုက်ရောက်သည်အထိ ရှုပွားသုံးသပ်စေတော်မူလိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် အရိယမဂ်ဉာဏ်ကိုလည်း ဝိရာဂါနုပဿနာ (= ရာဂကို အပြီးတိုင် ကင်းပြတ်စေတဲ့ ရာဂကင်းရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရှုနေတဲ့ ဉာဏ်)လို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို အရိယမဂ်ဉာဏ်ဆိုတဲ့ ဝိရာဂါနုပဿနာဉာဏ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကာ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံယူလျက် အသက်ရှူနေသူတစ်ဦးဖြစ်အောင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ရန်ကိုလည်း ဘုရားရှင်က ညွှန်ကြားနေတော်မူပါတယ်။

နိဓရာဓာနုပဿိ = နိဓရာဓဿတာကို ရှုပြီးတော့ အသက်ရှူနေပါ

ဝိရာဂနှင့် အလားတူပဲ **နိဓရာဓ**ဟာလည်း ခယနိဓရာဓ အစ္စန္တနိဓရာဓ လို့ နှစ်မျိုးပဲ ရှိနေပါတယ်။ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ ခဏအားဖြင့် ချုပ်ခြင်းဘင်ကို **ခယနိဓရာဓ**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ တကယ်စင်စစ် ရာဂရဲ့ ချုပ်ငြိမ်းရာဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို **အစ္စန္တနိဓရာဓ**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ သင်္ခါရတရား တွေရဲ့ ချုပ်ခြင်းဘင်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုမြင်နေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို

တဒဂ်အားဖြင့် ရာဂကို ချုပ်ငြိမ်းစေတတ်တဲ့အတွက် နိရောဓနုပဿနာ ဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့် ရာဂကို အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်း စေတတ်တဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ကိုလည်း တကယ်စင်စစ် ရာဂရဲ့ ချုပ်ငြိမ်းရာ ဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ရှုမြင်နေတဲ့ဉာဏ်ဖြစ်တဲ့အတွက် နိရောဓနုပဿနာဉာဏ် လို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို နိရောဓနုပဿနာဉာဏ်အမြင်နှစ်မျိုးဖြင့် ပြည့်စုံအောင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ကာ အသက်ရှူနေရန် ဘုရားရှင်က ညွှန်ကြားနေတော်မူပါတယ်။^{၂၃၃}

ဝိပဿနာဉာဏ်အခိုက်မှာတော့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ ချုပ်ခြင်းဘင်ကို ဉာဏ်နဲ့ မြင်အောင်ကြည့်ပြီးတော့ လက္ခဏာရေးသုံးတန် တစ်လှည့်စီ တင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းနေရမှာ ဖြစ်ပါ တယ်။ ဒီလို စီးဖြန်းနေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေက စီးဖြန်းတိုင်း စီးဖြန်းတိုင်း ရာဂကို တဒဂ်အားဖြင့် ချုပ်စေလျက် ချုပ်စေလျက်သာ ရှိနေကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီဝိပဿနာဉာဏ်တွေကို နိရောဓနုပဿနာဉာဏ်လို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါ တယ်။ ရာဂကို တဒဂ်အားဖြင့် ချုပ်စေလျက် သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ ချုပ်ခြင်းဘင် ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုနေတဲ့ ဉာဏ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီ နိရောဓာ နုပဿနာဉာဏ်ကို ရင့်ကျက်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်ခဲ့လျှင် ဒီရင့်ကျက် နေတဲ့ နိရောဓနုပဿနာဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေရဲ့ အဆုံးမှာ အရိယမဂ်ဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ နိရောဓနုပဿနာဉာဏ်ဟာလည်း နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံယူကာ ဖြစ်ပေါ်လာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနှစ်မျိုးသော နိရောဓာ နုပဿနာဉာဏ်တွေနှင့် ပြည့်စုံသည့်တိုင်အောင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများ အားထုတ်ကာ အသက်ရှူနေရန် ဘုရားရှင်က ညွှန်ကြားတော်မူနေပါတယ်။

ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ = ပဋိနိဿဂ္ဂသဘောကို ရှုပြီးတော့ အသက်ရှူနေပါ

ဒီနေရာမှာလည်း ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂ ပက္ခန္ဓနုပဋိနိဿဂ္ဂဆိုပြီး ပဋိနိဿဂ္ဂ နှစ်မျိုး ရှိနေပါတယ်။ ဝိပဿနာပိုင်းမှာလည်း ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂ ပက္ခန္ဓနု- ပဋိနိဿဂ္ဂဆိုပြီး နှစ်မျိုးပဲ ရှိနေပါတယ်။ အရိယမဂ်ဉာဏ်အပိုင်းမှာလည်း

၃၀၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ပရိစ္ဆာဂပဋိနိဿဂ္ဂ ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂဆိုပြီး နှစ်မျိုးပဲ ရှိပါတယ်။ ဆိုလိုတာက တော့ ဝိပဿနာဉာဏ်ကိုလည်း ပရိစ္ဆာဂပဋိနိဿဂ္ဂနုပဿနာဉာဏ် ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂနုပဿနာဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ အရိယမဂ်ဉာဏ်ကိုလည်း ပရိစ္ဆာဂပဋိနိဿဂ္ဂနုပဿနာဉာဏ် ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂနုပဿနာဉာဏ်လို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ရှေးဦးစွာ **ဝိပဿနာပိုင်း**ကို စတင်ရှင်းကြရအောင် . . ။

ယောဂီတစ်ဦးဟာ ကာလသုံးပါး သန္တာန်နှစ်ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အကြောင်းတရားတွေနှင့်တကွသော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားဆိုတဲ့ သင်္ခါရတရားတွေကို အနိစ္စလက္ခဏာ ဒုက္ခလက္ခဏာ အနတ္တလက္ခဏာဆိုတဲ့ လက္ခဏာရေးသုံးတန်ကို တစ်လှည့်စီ တင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို တွင်တွင်ကြီး စီးဖြန်းနေတယ်။ ဒီလို စီးဖြန်းနေတဲ့အခါမှာ အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်က နိစ္စသညာကို၊ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်က သုခသညာကို၊ အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်က အတ္တသညာကို တဒင်္ဂအားဖြင့် ပယ်စွန့်လိုက်ပါတယ်။ ဒီလို ပယ်စွန့်ခြင်းကိုလည်း ပရိစ္ဆာဂပဋိနိဿဂ္ဂလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီလို ပယ်စွန့်နိုင်တဲ့အတွက် နိစ္စသညာ သုခသညာ အတ္တသညာတို့ကို အခြေခံကာ အကြောင်းပြုကာ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တဲ့ ဘဝသစ်ကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုပြင်ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ ကုသိုလ်အဘိသင်္ခါရတရား အကုသိုလ်အဘိသင်္ခါရတရားတွေလည်း ဖြစ်ပေါ်ခွင့် မရှိကြတော့တဲ့အတွက် ယင်းကုသိုလ်အဘိသင်္ခါရတရား အကုသိုလ်အဘိသင်္ခါရတရားတွေကို တဒင်္ဂအားဖြင့် ပယ်စွန့်ပြီးပဲ ဖြစ်သွားပါတယ်။ အလားတူပဲ ဒီနိစ္စသညာ သုခသညာ အတ္တသညာတို့ကို အကြောင်းပြုကာ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ကိလေသာအမျိုးမျိုးတွေကိုလည်း တဒင်္ဂအားဖြင့် ပယ်စွန့်ပြီးပဲ ဖြစ်သွားပါတယ်။ ဒီလို ပယ်စွန့်ခြင်းကိုလည်း ပရိစ္ဆာဂပဋိနိဿဂ္ဂလို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ဒီလို ကုသိုလ်အဘိသင်္ခါရတရား အကုသိုလ်အဘိသင်္ခါရတရားတွေကို ပယ်စွန့်ပြီး ဖြစ်နေတဲ့အတွက် ဒီကုသိုလ်အဘိသင်္ခါရတရား အကုသိုလ်အဘိသင်္ခါရတရားတွေကို အကြောင်းခံကာ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အကျိုးဝိပါက ခန္ဓာငါးပါးတို့ဟာလည်း ဖြစ်ပေါ်နိုင်ခွင့် မရှိကြတော့တဲ့အတွက် ယင်းအကျိုး

ဝိပါကခန္ဓာတွေကိုလည်း ပယ်စွန့်ပြီးပဲ ဖြစ်သွားပါတယ်။ ဒီလို အကျိုးဝိပါက ခန္ဓာတွေကို ပယ်စွန့်ခြင်းကိုလည်း ပရိစ္ဆာဂပဋိနိဿဂ္ဂလို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ဒါကြောင့် အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်၊ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်၊ အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေကိုလည်း - ပယ်စွန့်သင့် ပယ်စွန့်ထိုက်တဲ့ အဘိသင်္ခါရတရား၊ ဝိပါကခန္ဓာငါးပါးနှင့်တကွ ကိလေသာတွေကို တဒင်္ဂအားဖြင့် ပယ်စွန့်ကာ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာတွေကို ရှေးရှေးဝိပဿနာဉာဏ်နောက်သို့ အစဉ်လိုက်ကာ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုနေတဲ့အတွက် **ပရိစ္ဆာဂပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာဉာဏ်**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

အကယ်၍ ဝိပဿနာမရှုခဲ့လို့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေက တကယ်ထင်ရှားမဖြစ်ခဲ့ဘူးဆိုလျှင် ဒီလို နိစ္စသည်ာ သုခသည်ာ အတ္တသည်ာတို့ကို ပယ်စွန့်နိုင်ခြင်းဆိုတဲ့ သဘောတရားဟာ ဘယ်လိုမှ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ နိစ္စသည်ာ သုခသည်ာ အတ္တသည်ာတွေဟာ တန်းလန်း ထင်ရှားတည်ရှိနေကြဦးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို နိစ္စသည်ာ သုခသည်ာ အတ္တသည်ာရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက ပြုစုပျိုးထောင်နေတဲ့ ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှုတွေဟာ ကုသိုလ်အဘိသင်္ခါရတရား သို့မဟုတ် အကုသိုလ်အဘိသင်္ခါရတရားအဖြစ်နဲ့ တည်ရှိနေကြမည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ အလားတူပဲ ဒီသည်ာ သုံးမျိုးကို အကြောင်းခံကာ ကိလေသာအမျိုးမျိုးတွေဟာလည်း တိုးပွားနေကြမှာသာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို ကုသိုလ်အဘိသင်္ခါရတရား အကုသိုလ်အဘိသင်္ခါရတရားတွေ ထင်ရှားတည်ရှိနေခဲ့မည်ဆိုလျှင် ကိလေသာအမျိုးမျိုးတွေကလည်း ထင်ရှားတည်ရှိနေခဲ့မည်ဆိုလျှင် ဒီအဘိသင်္ခါရတရားတွေကြောင့် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာမည့် ဘဝသစ်ဆိုတဲ့ အကျိုးဝိပါကခန္ဓာငါးပါးတို့ဟာလည်း ထင်ရှားတည်ရှိနေကြမည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနည်းအားဖြင့် သံသရာစက်ရဟတ်ကြီးဟာ အဆက်မပြတ် လည်ပတ်နေမှာသာ ဖြစ်ပါတယ်။

သို့သော် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်က ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို တွင်တွင်ကြီး စီးဖြန်းနေတဲ့အတွက် သူ့ရဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေဟာ အထက်ကရှင်းပြခဲ့တဲ့

၃၀၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အတိုင်း ပရိစ္ဆာဂပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာဉာဏ်အဆင့်သို့ ရောက်ရှိနေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါတွင်မကသေးဘူး၊ ဒီအနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်၊ ဒုက္ခာနုပဿနာ ဉာဏ်၊ အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်တွေကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ပွားများနေတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေဟာ ဒီသင်္ခါရတရား တွေရဲ့ အနိစ္စပြစ်ချက်ကြီး ဒုက္ခပြစ်ချက်ကြီး အနတ္တပြစ်ချက်ကြီးတွေကို ကောင်းကောင်းကြီး သိမြင်နေတဲ့အတွက် ဒီသင်္ခါရတရားတွေမှ လွတ်မြောက် ရာဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်အာရုံဘက်သို့ ညွတ်ကိုင်ရှိုင်းလျက် နိဗ္ဗာန်ဘက်သို့ ပြေးသွား နေသလို ပြေးဝင်နေသလို အရောက်ပြေးနေသလို ဖြစ်ကာ ရှုသင့်ရှုထိုက်တဲ့ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်း အရာတွေကို အာရုံယူကာ ရှေးရှေးဝိပဿနာဉာဏ်နောက်သို့ အစဉ်လိုက် ပြီးတော့ အနိစ္စလို့ ဒုက္ခလို့ အနတ္တလို့ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုနေတဲ့ ဉာဏ်တွေဖြစ်လို့ **ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာဉာဏ်**လို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။

အရိယမဂ်ဉာဏ်အပိုင်းကို ပြောကြရအောင် . . ။ အရိယမဂ်ဉာဏ်ကို လည်း ပရိစ္ဆာဂပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာဉာဏ် ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာဉာဏ် လို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဟာ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကိလေသာတွေကို သမုဉ္ဇေဒပဟာန်ဖြင့် အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ပယ်သတ်ကာ ပယ်စွန့်လိုက်ပါတယ်။ နိစ္စသညာ သုခသညာ အတ္တသညာတွေကိုလည်း အလားတူပဲ ပယ်စွန့်လိုက်ပါတယ်။ ဘဝသစ်ကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုပြင် ပေးနိုင်မည့် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကုသိုလ်အဘိသင်္ခါရတရား အကုသိုလ်အဘိ သင်္ခါရတရားတွေကိုလည်း အမြစ်ပါမကျန်ရအောင် ပယ်စွန့်လိုက်ပါတယ်။ ဒီလို ပယ်စွန့်လိုက်တဲ့အတွက် ဒီကုသိုလ်အဘိသင်္ခါရတရား အကုသိုလ်အဘိ သင်္ခါရတရားတွေကို အကြောင်းခံကာ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ဘဝသစ်ဆိုတဲ့ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကျိုးဝိပါကခန္ဓာငါးပါးတွေကိုလည်း ပယ်စွန့်ပြီးပဲ ဖြစ်သွား ပါတယ်။ ဒီလို ပယ်စွန့်နိုင်ခြင်းဟာလည်း ဒီအရိယမဂ်ဉာဏ်ဟာ ဂေါတြဘူ ဉာဏ်ရဲ့ အာရုံဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို ဂေါတြဘူဉာဏ်နောက်သို့ အစဉ်လိုက်ကာ ရှုမြင်တတ်တဲ့ဉာဏ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ငြိမ်းအေးလှတဲ့ ဒီနိဗ္ဗာန်

တရားတော်မြတ်ကြီးရဲ့ အာရမ္မဏူပဋိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှု အရှိန်အဝါ သတ္တိထူးကြီးကို ဆက်ခံရတဲ့အတွက်ကြောင့်သာ ပယ်စွန့်နိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အရိယမဂ်ဉာဏ်ကိုလည်း ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂါ နုပဿနာဉာဏ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

တစ်ဖန် ဒီအရိယမဂ်ဉာဏ်ဟာ အာရမ္မဏပဋိဝေဓသဘောအားဖြင့် အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို ထိုးထွင်း သိမြင်ကာ အာရုံမျက်မှောက်ပြုကာ နိဗ္ဗာန်အာရုံထဲသို့ ပြေးဝင်နေသလို ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပက္ခန္ဓနလည်း မည်ပါတယ်။ ဒီအရိယမဂ်ဉာဏ် ဟာ ပယ်စွန့်သင့် ပယ်စွန့်ထိုက်တဲ့ ကိလေသာတွေ အဘိသင်္ခါရတရားတွေ ဝိပါက်ခန္ဓာငါးပါးတွေကို သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်စွန့်လိုက်တဲ့ အတွက်ကြောင့် ပဋိနိဿဂ္ဂလည်း မည်ပါတယ်။ ဂေါတြဘူဉာဏ်က သိမြင် ထားတဲ့ နိဗ္ဗာန်အာရုံကို ဂေါတြဘူဉာဏ်နောက်သို့ အစဉ်လိုက်ကာ ရှုမြင်နေတဲ့ ဉာဏ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အနုပဿနာဉာဏ်လည်း မည်ပါတယ်။ ဒီအဓိပ္ပာယ် သုံးမျိုးကို ပေါင်းစပ်ကာ အရိယမဂ်ဉာဏ်ကို ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာ ဉာဏ်လို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၂၃၄}

---

^{၂၃၄} **ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ**တိ ဧတ္ထာပိ ဒွေ ပဋိနိဿဂ္ဂါ ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂေါ စ ပက္ခန္ဓန-
ပဋိနိဿဂ္ဂေါ စ။ ပဋိနိဿဂ္ဂေါယေဝ အနုပဿနာ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာ။
ဝိပဿနာမဂ္ဂါနံ ဧတမမိဝစနံ။
ဝိပဿနာ ဟိ တဒင်္ဂဝသေန သဒ္ဓိံ ခန္ဓာဘိသင်္ခါရေဟိ ကိလေသေ ပရိစ္စဇတိ၊
သင်္ခတဒေါသဒဿနေန စ တပ္ပိပရိတေ နိဗ္ဗာနေ တန္နိန္ဒတာယ ပက္ခန္ဓတီတိ
ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂေါ စေဝ **ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂေါ**တိ စ ဝုစ္စတိ။ **မဂ္ဂေါ** သမုစ္ဆေဒ-
ဝသေန သဒ္ဓိံ ခန္ဓာဘိသင်္ခါရေဟိ ကိလေသေ ပရိစ္စဇတိ၊ အာရမ္မဏာကရဏေန
စ နိဗ္ဗာနေ ပက္ခန္ဓတီတိ **ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂေါ** စေဝ **ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂေါ**တိ
စ ဝုစ္စတိ။ ဥဘယမ္ပိ ပန ပုရိမပုရိမညာဏာနံ အနုအနုပဿနတော
အနုပဿနာတိ ဝုစ္စတိ။ တာယ ဒုဝိဓာယပိ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာယ သမန္ဓာ-
ဂတော ဟုတ္တာ အဿသန္တော ပဿသန္တော စ “ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ အဿ-
သိဿာမိ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတီ”တိ ဝေဒိတဗျော။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၂၈၂။)

၃၁၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီလို ပရိစ္ဆာဂပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာဉာဏ် ပက္ခန္ဓနုပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာ ဉာဏ်တွေကို ပြည့်စုံစေလျက် ဖြစ်စေလျက် အသက်ရှူနေပါလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

အားလုံးပေါင်းလိုက်တော့ ဝင်သက်လေမှာ အသက်ရှူပုံနည်းစနစ် (၁၆)မျိုး၊ ထွက်သက်လေမှာ အသက်ရှူပုံနည်းစနစ် (၁၆)မျိုး - နှစ်ရပ်ပေါင်း လိုက်တော့ အသက်ရှူပုံနည်းစနစ် (၃၂)မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ဘုရားရှင် နှစ်ခြိုက် တော်မူတဲ့ အသက်ရှူပုံနည်းစနစ်များပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားထား တော်မူတဲ့အတိုင်း အသက်ရှူပြီးတော့ သာသနာတော်မှာ နေထိုင်တတ်မည် ဆိုလျှင် အိမ်ရာတည်ထောင်တဲ့လူ့ဘောင်ကို စွန့်ခွာကာ အိမ်ရာမတည် ထောင်တဲ့ ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ရောက်ကာ ရှင်ရဟန်းပြုလာကြတဲ့ အမျိုး ကောင်းသား အမျိုးကောင်းသမီးတို့ မျှော်မှန်းထားတဲ့ အရဟတ္တဖိုလ်ပန်းကို ဆင်မြန်းတော်မူနိုင်ကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဘုရားရှင်က အာနာပါနုကမ္မဋ္ဌာန်းရဲ့ အကျိုးဂုဏ်အင် အာနိသင်ကို ဒီလို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

အာနာပါနုကမ္မဋ္ဌာန်းရဲ့ အကျိုးဂုဏ်အင်အာနိသင်

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . (၃၂)မျိုးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ပြည့်ပြည့် စုံစုံ ပွားများထားအပ်ပြီးတဲ့၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာ ပြုအပ်ပြီးတဲ့ အာနာပါနုဿတိဟာ (၄)ပါးကုန်သော သတိပဋ္ဌာန်တရားတို့ကို ပြီးစီးပြည့်စုံ စေနိုင်ပါတယ်။ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ပွားများထားအပ်ပြီးကုန်တဲ့၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာ ပြုအပ်ပြီးကုန်တဲ့ သတိပဋ္ဌာန်တရား (၄)ပါးတို့ဟာ ဗောဇ္ဈင် မြတ်တရား (၇)ပါးတို့ကို ပြီးစီးပြည့်စုံစေနိုင်ပါတယ်။ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ပွားများ ထားအပ်ပြီးကုန်တဲ့၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာ ပြုအပ်ပြီးကုန်တဲ့ ဗောဇ္ဈင် မြတ်တရား (၇)ပါးတို့ဟာ အရိယမဂ်ဉာဏ် (၄)ပါးဆိုတဲ့ ဝိဇ္ဇာ၊ အရိယဖိုလ် ဉာဏ် (၄)ပါးဆိုတဲ့ ဝိမုတ္တိ - ဒီ ဝိဇ္ဇာ ဝိမုတ္တိ တရားနှစ်ပါးကို ပြီးစီးပြည့်စုံ

စေနိုင်ပါတယ်။^{၂၉၅}

တရားနာယူနေတဲ့ သူတော်ကောင်းတွေဟာလည်း မဟာကရုဏာတော် ရှင် ဘုရားရှင်ရဲ့ အလိုတော်ကျအတိုင်း အသက်ရှူတတ်တဲ့ လူသားတစ်ဦး ဖြစ်အောင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်နိုင်ပါစေသော် . . . ။

မာနနှင့် ဒိဋ္ဌိကို တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်း

ဘုရားရှင်ဟာ မေဃိယသုတ္တန်မှာပဲ မာနနှင့် ဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခွာနိုင်ရေး အတွက် ဒီလို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

“ချစ်သား မေဃိယ . . . ငါ ငါ့လို့ ထောင်လွှားတက်ကြွနေတဲ့ မာန်မာန တရားကို ပယ်ရှားနိုင်ရေးအတွက် အကြောင်းတရားနှင့်တကွသော ခန္ဓာ ငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့ရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာကို အာရုံယူကာ . . . အနိစ္စ သညာကို သင်ချစ်သား . . . ပွားများအားထုတ်ပါ။ အနိစ္စသညာ အားကောင်း နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့သန္တာန်မှာ (ယင်းသင်္ခါရတရားတွေထဲမှာ အတ္တကောင်မရှိမှု ဆိုတဲ့) အနတ္တသညာဟာ ကောင်းစွာတည်လာပါတယ်။ အနတ္တသညာ ရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ‘ငါ ငါ’လို့ ထောင်လွှားတက်ကြွနေတဲ့ မာန်မာနတရားကို ကောင်းစွာ ပယ်ခွာနိုင်ပါတယ်။ ဒီလို ပယ်ခွာနိုင်ခဲ့လျှင် မျက်မှောက်ဘဝမှာပဲ ကိလေသာအပူမီးတို့ရဲ့ ငြိမ်းအေးခြင်းဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာနဓာတ်ဟာ တည်ရှိလာ ပါတယ်။”^{၂၉၆}

---

^{၂၉၅} အာနာပါနဿတိ ဘိက္ခဝေ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ ပရိပူရေန္တိ၊ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ပရိပူရေန္တိ၊ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂီ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိံ ပရိပူရေန္တိ။ (မ၊၃၊၁၂၄။)

^{၂၉၆} အနိစ္စသညာ ဘာဝေတဗ္ဗာ အသိမာနသမုတ္တိတာယ။ အနိစ္စသညိနော ဟိ၊ မေဃိယ၊ အနတ္တသညာ သဏ္ဌာတိ၊ အနတ္တသညီ အသိမာနသမုတ္တိတံ ပါပုဏ္ဏာတိ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နိဗ္ဗာန”န္တိ။ (ဥဒါန၊၁၂၀။)

လက္ခဏာရေးသုံးတန်

အထက်က အကြိမ်ကြိမ် ရှင်းပြထားခဲ့ပြီးတဲ့အတိုင်း ကာလ (၃)ပါး၊ သန္တာန် (၂)ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အကြောင်းတရားနှင့်တကွသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတွေဟာ လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ရှုပွားရမည့် ဝိပဿနာဉာဏ်တွေရဲ့ အရှုခံအာရုံတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီသင်္ခါရတရားတွေကို အနိစ္စလို့ ရှုနေရုံသက်သက်မျှဖြင့်လည်း အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်ရောက်နိုင်၊ ဒုက္ခလို့ ရှုနေရုံသက်သက်မျှဖြင့်လည်း အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်ရောက်နိုင်၊ အနတ္တလို့ ရှုနေရုံသက်သက်မျှဖြင့်လည်း အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်ရောက်နိုင်။ ဒါကြောင့် ရံခါ အနိစ္စလို့၊ ရံခါ ဒုက္ခလို့၊ ရံခါ အနတ္တလို့ ဒီလို လှည့်လည်ပြီးတော့ ဝိပဿနာရှုပွားရပါတယ်။^{၂၃၇}

ဒီလို သင်္ခါရတရားတွေကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တစ်လှည့်စီ တင်ကာ ဝိပဿနာကို ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုပွားသုံးသပ်လိုက်တဲ့အခါ အနုပဿနာဉာဏ် သုံးမျိုးစလုံးဟာ တဖြည်းဖြည်း စွမ်းအင်တွေ အားကောင်းလာပါလိမ့်မည်၊ စွမ်းအင်တွေ ပြည့်ဝစုံညီလာပါလိမ့်မည်။

၁။ စွမ်းအင်ပြည့်ဝစုံညီနေကြတဲ့ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ် အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်နှစ်မျိုးတို့ရဲ့ အားကြီးသောမှီရာ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှု အရှိန်အဝါသတ္တိထူးကြီးကို ဆက်ခံနေရတဲ့ အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်ဟာလည်း ပိုမို၍ စွမ်းအင်တွေ ပြည့်ဝစုံညီလာပါတယ်။ ထက်မြက်စူးရှလာပါတယ်။ ရဲရင့်လာပါတယ်။ ဒီလို စွမ်းအင်ပြည့်ဝစုံညီလာတဲ့ စွမ်းအင်ကြီးမားလာတဲ့ ထက်မြက် စူးရှလာတဲ့ ရဲရင့်လာတဲ့ အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်က သင်္ခါရတရားတွေအပေါ်မှာ ‘ငါ ငါ’လို့ တက်ကြွထောင်လွှားနေတဲ့ မာနစွဲကို ပယ်ခွာနိုင်ပါတယ်။ ဖြစ်ပြီးတာနဲ့ ပျက်နေတဲ့ သင်္ခါရတရားအစုအပုံ သက်သက်ကိုသာ တွေ့မြင်နေရတဲ့အတွက် ‘ငါ’ ဆိုတဲ့ သဘောတရားကို ရှာဖွေမတွေ့ရှိတော့တဲ့အတွက်ကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

^{၂၃၇} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၃၀၁။)

၂။ အလားတူပဲ စွမ်းအင်ပြည့်ဝစုံညီနေကြတဲ့ အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ် အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ် နှစ်မျိုးတို့ရဲ့ အားကြီးသောမှီရာ ဥပနိဿယပစ္စယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှု အရှိန်အဝါသတ္တိထူးကြီးကို ဆက်ခံနေရတဲ့ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်ဟာလည်း ပိုမို၍ စွမ်းအင်တွေ ပြည့်ဝစုံညီလာပါတယ်။ ထက်မြက်စူးရှလာပါတယ်။ ရဲရင့်လာပါတယ်။ ဒီလို စွမ်းအင်ပြည့်ဝစုံညီလာတဲ့ စွမ်းအင်ကြီးမားလာတဲ့ ထက်မြက်စူးရှလာတဲ့ ရဲရင့်လာတဲ့ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်က သင်္ခါရတရားတွေအပေါ်မှာ ‘ငါ့ဟာ ငါ့ဟာ’လို့ စွဲနေတဲ့ တဏှာစွဲ (= နိကန္တိ)ကို ကုန်ခန်းစေနိုင်ပါတယ်။ ‘ငါ’ နှင့် ‘ငါ့ဟာ’ နှစ်မျိုးစလုံးကို ဒီသင်္ခါရတရားတွေထဲမှာ ရှာဖွေလို့ မတွေ့ရှိတော့တဲ့အတွက်ကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

၃။ အလားတူပဲ စွမ်းအင်ပြည့်ဝစုံညီနေကြတဲ့ အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ် ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ် နှစ်မျိုးတို့ရဲ့ အားကြီးသောမှီရာ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှု အရှိန်အဝါသတ္တိထူးကြီးကို ဆက်ခံနေရတဲ့ အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်ဟာလည်း ပိုမို၍ စွမ်းအင်တွေ ပြည့်ဝစုံညီလာပါတယ်။ ထက်မြက်စူးရှလာပါတယ်။ ရဲရင့်လာပါတယ်။ ဒီလို စွမ်းအင်ပြည့်ဝ စုံညီလာတဲ့ စွမ်းအင်ကြီးမားလာတဲ့ ထက်မြက်စူးရှလာတဲ့ ရဲရင့်လာတဲ့ အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်က သင်္ခါရတရားတွေအပေါ်မှာ အတ္တကောင်လို့ စွဲနေတဲ့ - ဒိဋ္ဌိစွဲ အယူများကို ပယ်ခွာနိုင်ပါတယ်။^{၂၃၈} ဒီသင်္ခါရတရားတွေထဲမှာ အတ္တကို ရှာဖွေလို့ မတွေ့ရှိတော့တဲ့အတွက်ကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ကြွင်းကျန်နေကြသေးတဲ့ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းအမျိုးမျိုးတွေဟာလည်း ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်ကို ရှင်းလင်းတိုက်ဖျက်ရေးအတွက် အားကြီးသော မှီရာ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးနိုင်ကြတဲ့ သမ္မာသမာဓိအမည်ရတဲ့ တရားတွေချည်း ဖြစ်ကြပါတယ်။ အာကာသကသိုဏ်းမှတစ်ပါး ကျန်ကသိုဏ်း (၉)ပါးတို့ကို စနစ်တကျ ပွားများအားထုတ်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် သမာပတ် (၈)ပါးစီအထိ ပေါက်ရောက်နိုင်ကြသည်ချည်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီသမာပတ်

^{၂၃၈} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၆၄။ မဟာဋီ၊ ၂၊ ၄၁၆။)

၃၁၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

(၈)ပါးတို့ဟာလည်း ဝိပဿနာရဲ့ အခြေပါဒကဗျာန်အဖြစ် ပွားများခဲ့မည် ဆိုလျှင် သမ္မာသမာဓိအမည်ရတဲ့ အားကောင်းတဲ့ မဂ္ဂင်တရားတွေချည်း ဖြစ်ကြပါတယ်။ ကြွင်းကျန်နေတဲ့ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းတွေကို ခွဲတမ်းချလိုက်လျှင် ဥပစာရသမာဓိသို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်တဲ့ ဥပစာရကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အပ္ပနာဗျာန်သမာဓိ သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်တဲ့ အပ္ပနာကမ္မဋ္ဌာန်းလို့ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှစ်မျိုးပဲ ရှိပါတယ်။ ဥပစာရသမာဓိကိုပဲဖြစ်စေ အပ္ပနာဗျာန်သမာဓိတစ်ခုခုကိုပဲဖြစ်စေ ဝိပဿနာ ရဲ့ အခြေပါဒကဗျာန်သမာဓိအဖြစ် ထူထောင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အစီအစဉ်တကျ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ခဲ့မည် ဆိုလျှင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်ကြသည်ချည်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်ကို ရှင်းလင်းသုတ်သင်နိုင်သည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဘုရားရှင်ရဲ့ အကြိမ်ကြိမ် တိုက်တွန်းတော်မူချက်

ယခုတိုင်အောင် တင်ပြဆွေးနွေးခဲ့တဲ့ ကျင့်စဉ်အရပ်ရပ်တွေကတော့ ကိလေသာ အာသဝေါတရားတွေကို ကုန်ခန်းစေတတ်တဲ့ စွမ်းအင်ရှိတဲ့ ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့ ကျင့်စဉ်အရပ်ရပ်တွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။ မိမိရဲ့ တပည့်သာဝကတွေအပေါ်မှာ မဟာကရုဏာတော်အပြည့်အဝရှိနေတဲ့ ဘုရားရှင်ဘက်ကလည်း ကိလေသာ အာသဝေါတရားတွေကို ကုန်ခန်းစေ တတ်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ ဒီလို ကျင့်စဉ်အရပ်ရပ်တွေကို တပည့်သာဝကတွေ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်စေတော်မူလိုတဲ့ အတွက် မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တန်စတဲ့ ထိုထိုသုတ္တန်တွေမှာ မဟာပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခါနီးအချိန်ကာလသို့ ဆိုက်ရောက်သည့်တိုင်အောင် အကြိမ်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဒီလို ဆိုဆုံးမတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၂၃၉}

---

^{၂၃၉} “ဣတိ သီလံ ဣတိ သမာဓိ ဣတိ ပညာ။ သီလပရိဘာဝိတော သမာဓိ မဟပ္ပလော ဟောတိ မဟာနိဿိသော။ သမာဓိပရိဘာဝိတော ပညာ မဟပ္ပလော ဟောတိ မဟာနိဿိသော။ ပညာပရိဘာဝိတံ စိတ္တံ သမ္ပဒေဝ အာသဝေဟိ ဝိမုစ္စတိ၊ သေယျထိဒံ - ကာမာသဝါ၊ ဘဝါသဝါ၊ အဝိဇ္ဇာသဝါ”တိ။ (ဒီ၊ ၂၊ ၆၉။)

“ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဤကား သီလဖြစ်တယ်၊ ဤကား သမာဓိဖြစ်တယ်၊ ဤကား ပညာဖြစ်တယ်။ သီလဖြင့် ထုံမွှမ်းထားအပ်တဲ့ သမာဓိဟာ ကြီးကျယ်ဖွံ့ဖြိုးများမြတ်တဲ့ အကျိုး ရှိတယ်၊ ကြီးကျယ်ဖွံ့ဖြိုးများမြတ်တဲ့ အာနိသင်လည်း ရှိတယ်။ သမာဓိဖြင့် ထုံမွှမ်းထားအပ်တဲ့ ပညာဟာလည်း ကြီးကျယ်ဖွံ့ဖြိုးများမြတ်တဲ့ အကျိုး ရှိတယ်၊ ကြီးကျယ်ဖွံ့ဖြိုးများမြတ်တဲ့ အာနိသင်လည်း ရှိတယ်။ ပညာဖြင့် ထုံမွှမ်းထားအပ်တဲ့ စိတ်ဓာတ်ဟာ ကာမာသဝ ဘဝါသဝ (ဒိဋ္ဌာသဝ) အဝိဇ္ဇာသဝဆိုတဲ့ အာသဝေါတရားတွေမှ ကောင်းစွာသာလျှင် လွတ်မြောက်သွားပါတယ်။”^{၂၉}

**ဇယေယျ သဗ္ဗသံယောဂံ၊ ကရေယျ သရဏတ္ထနော၊
စရေယျာဒိတ္တသိသောဝ၊ ပတ္တယံ အဇ္ဈတံ ပဒံ။**^{၂၄၀}

= မသေရာ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို လိုလားတောင့်တလျက် ရှိတဲ့ အမျိုးကောင်းသား အမျိုးကောင်းသမီးဟာ သံယောဇဉ်အနှောင်အဖွဲ့ အားလုံးကို စွန့်ပယ်လိုက်ပါ။ မိမိရဲ့ ကိုးကွယ်အားထားရာကို မိမိကိုယ်တိုင် လိုက်နာပြုကျင့်ပါ။ ဦးထိပ်ထက်မှာ မီးစွဲလောင်ခံနေရတဲ့ ယောက်ျားပမာ သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာတွေကို အပြင်းအထန် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများ အားထုတ်ပါ။^{၂၄၀}

မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာဆိုတဲ့
ဗြဟ္မစိုရ်မျက်လုံးတွေကို အသုံးမချဘဲ
ဘေးဖယ်ထားကာ တစ်နည်းပြောရလျှင်တော့
တစ်ဦးကို တစ်ဦး ဗြဟ္မစိုရ်မျက်မှန်တွေကို
တပ်ဆင်ကာ မကြည့်ရှုဘဲ ဗြဟ္မစိုရ်မျက်မှန်တွေကို
ဘေးဖယ်ချထားပြီးတော့ လောဘမျက်မှန်
ဒေါသမျက်မှန် မောဟမျက်မှန် မာန်မာနမျက်မှန်
ဣဿာမျက်မှန် မစ္ဆရိယမျက်မှန်စတဲ့ အကုသိုလ်မျက်မှန်
အမျိုးမျိုးတွေကို တစ်ခုပြီးတစ်ခု ပြောင်းလဲတပ်ဆင်ကာ
တစ်ဦးကို တစ်ဦး ကြည့်နေကြမည်ဆိုလျှင်တော့
ညီညွတ်မှုတွေ ပျက်ပြားကာ မညီညွတ်ခြင်းကြောင့်
ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အကုသိုလ်တရားဆိုးတွေသာ
တိုးတက်စည်ကား ကြီးပွားလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

(စာမျက်နှာ ၃၂၀။)

အခန်း (၆)

သမဂ္ဂါနံ တပေါ သုခေါ

ညီညွတ်မှုကို တွန်းအားပေးနေတဲ့ စွမ်းအင်များ

ဥပမာဆိုကြစို့ . . . တောကျောင်း တောင်ကျောင်းတစ်ခုအတွင်းမှာ စုပေါင်းကာ တရားဘာဝနာတွေကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ် နေကြရာဝယ် ရဟန်းတော်အချင်းချင်း တစ်ပါးက တစ်ပါးအပေါ်မှာ၊ ဆရာလေးအချင်းချင်းလည်း တစ်ပါးကတစ်ပါးအပေါ်မှာ၊ ယောဂီသူတော်စင် အချင်းချင်းလည်း တစ်ဦးကတစ်ဦးအပေါ်မှာ မျက်မှောက်မှာပဲဖြစ်စေ မျက်ကွယ်မှာပဲဖြစ်စေ ကာယကံမေတ္တာတရားတွေ ရှေ့ရှုတည်နေရမည်၊ ဝစီကံမေတ္တာတရားတွေလည်း ရှေ့ရှုတည်နေရမည်၊ မနောကံမေတ္တာတရား တွေလည်း ရှေ့ရှုတည်နေရမည်၊ တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး ရင်ဝယ်သားပမာ ကြင်နာသနားမှုတွေ ထင်ရှား တည်ရှိနေရမည်၊ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ရင်တော် သွေး ရာဟုလာပမာ ကြင်နာသနားတဲ့စိတ်ထားဖြင့် ကူညီစောင့်ရှောက်လိုတဲ့ စိတ်ထား ရှိရမည်၊ စောင့်လည်းစောင့်ရှောက်ရမည်၊ တစ်ဦးရဲ့အောင်မြင်မှု တွေကို တစ်ဦးက ကြည်နူးဝမ်းမြောက်နိုင်ရမည်၊ တစ်ဦးရဲ့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ် နေတဲ့ ကံ-ကံရဲ့အကျိုးတရားတွေကို တစ်ဦးက တတ်သိနားလည်နေတဲ့

၃၁၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

စိတ်ထား ရှိရမည်။ ချစ်ခြင်း မုန်းခြင်းဘက်သို့ မိမိရဲ့ စိတ်ဓာတ်တွေ ကျရောက် မသွားရအောင် အညီအမျှ စိတ်ကိုထားနိုင်တဲ့ စွမ်းအား ရှိရမည်။ ဒီစွမ်းအား တွေကတော့ မေတ္တာဘာဝနာ၊ ကရုဏာဘာဝနာ၊ မုဒိတာဘာဝနာ၊ ဥပေက္ခာ ဘာဝနာလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ‘ဗြဟ္မာကဲ့သို့ မွန်မြတ်သော နေထိုင်ခြင်းလို့ ဘုရားရှင်က ချီးမွမ်းမြှောက်စားထားတော်မူခဲ့တဲ့’ ဗြဟ္မဝိဟာရဈာန်တွေကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ပွားများအားထုတ်နေကြတဲ့ သူတော်ကောင်းတို့ရဲ့ သန္တာန် မှာ ဒီဗြဟ္မဝိဟာရဈာန်တရားတွေကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ စွမ်းအားကြီးတွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒါတွင်မကသေးပါဘူး၊ အကယ်၍ ထိုယောဂီသူတော်ကောင်း တွေက ဒီဗြဟ္မဝိဟာရဈာန်တွေကို အခြေခံကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်း တွေကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ စီးဖြန်းနိုင်ကြမည်ဆိုလျှင်လည်း စီးဖြန်းနေကြမည်ဆိုလျှင်လည်း ဒီလို ညီညွတ်မှုစွမ်းအင်ကြီးတွေဟာ ပို၍ ပို၍ တည်တံ့ခိုင်မြဲလာနိုင်ပါတယ်။ ဒီလို ဗြဟ္မစိုရ်တရားတွေကို အခြေခံနေတဲ့ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတို့ရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် . .

- ၁။ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ချစ်မြတ်နိုးတဲ့ မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ်မျက်လုံးဖြင့် ကြည့်နေ တတ်မည်ဆိုလျှင်၊
- ၂။ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ကြင်နာသနားတဲ့ ကရုဏာဗြဟ္မစိုရ်မျက်လုံးဖြင့် ကြည့်နေတတ်မည်ဆိုလျှင်၊
- ၃။ တစ်ဦးရဲ့ အောင်မြင်မှုကို တစ်ဦးက ဝမ်းမြောက်နေတဲ့ မုဒိတာ ဗြဟ္မစိုရ် မျက်လုံးဖြင့် ကြည့်နေတတ်မည်ဆိုလျှင်၊
- ၄။ တစ်ဦးရဲ့ ကံ-ကံရဲ့အကျိုးတရားကို တစ်ဦးက တတ်သိနားလည်နေတဲ့ ဥပေက္ခာဗြဟ္မစိုရ်မျက်လုံးဖြင့် ကြည့်နေတတ်မည်ဆိုလျှင် . .

ညီညွတ်မှုစွမ်းအင်ကြီးတွေဟာ၊ ညီညွတ်မှုစွမ်းအင်ကို အမှီပြုကာ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ကုသိုလ်တရားတွေဟာ ဒီရေအလားပမာ တစ်နေ့တခြား တိုးပွားနေမည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ညီညွတ်မှုစွမ်းအားကြောင့် ဗြဟ္မစိုရ် ကုသိုလ်တရားတွေဟာ တစ်နေ့တခြား တိုးတက်စည်ကား ကြီးပွားနေမည်

ဆိုလျှင် ခုလို ဗြဟ္မစိုရ်တရားတွေ လွှမ်းမိုးနေတဲ့ ကျောင်းတိုက်တစ်ခုဟာ သို့မဟုတ် ဌာနတစ်ခုဟာ သူတော်ကောင်းတို့အဖို့ မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းတဲ့ အေးချမ်းသာယာနေတဲ့ ကျောင်းတိုက်တစ်ခု သို့မဟုတ် ဌာနကြီးတစ်ခု၊ ကိလေသာအမျိုးမျိုးတွေကို အောင်အောင်မြင်မြင် တိုက်ဖျက်ရေးအတွက် သူတော်ကောင်းတွေကို ဆီးကြိုနေတဲ့ ကျောင်းတိုက်တစ်ခု သို့မဟုတ် ဌာနကြီးတစ်ခု အမြဲတမ်း ဖြစ်နေဖွယ်ရာ ရှိပါတယ်။ မညီညွတ်မှုကို အကြောင်းခံကာ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အကုသိုလ်တရားတွေလည်း တစ်နေ့တခြား ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ကံ-ကံရဲ့အကျိုးတရားကို တတ်သိနားလည်နေတဲ့ ဥပေက္ခာ ဗြဟ္မဝိဟာရအကြောင်းကို နည်းနည်း ထပ်ပြောဦးမည်။ သူတော်ကောင်းတစ်ဦးဟာ အတိတ်က ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ ကုသိုလ်ကံအရှိန်အဝါတွေက အလွန်အားကောင်းနေတဲ့အတွက် အရှင်သီဝလိမထေရ်မြတ်ကဲ့သို့ လာဘ်လာဘပေါများတဲ့ ဘုန်းကံကြီးမားတဲ့ သူတော်ကောင်းတစ်ဦးလည်း ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ အကယ်၍ အတိတ်က မှားယွင်းခဲ့မိတဲ့ ဣဿာ မစ္ဆရိယ တရားဆိုးတွေကို အခြေခံကာ ပြုစုပျိုးထောင်မိခဲ့တဲ့ အကုသိုလ်ကံ အရှိန်အဝါ တစ်ခုခုက လူ့ဘဝကို ဖြစ်စေတတ်တဲ့ မိမိထူထောင်ခဲ့တဲ့ ကုသိုလ်ရဲ့ အကျိုးတရားတွေကို ကပ်ရောက်ကာ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်နေတဲ့အတွက် အရှင်လောသကတိဿ မထေရ်မြတ်ကဲ့သို့ လာဘ်လာဘနည်းပါးတဲ့ ဘုန်းကံနည်းပါးတဲ့ သူတော်ကောင်းတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ ဒီလို ယောဂီတစ်ဦးအပေါ်မှာ အကျိုးပေးနေတဲ့ ကံ-ကံရဲ့အကျိုးတရားကို ယောဂီအချင်းချင်းဟာ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တတ်သိနားလည်မှု ရှိဖို့ လိုပါတယ်။ ဒီလို ကံ-ကံရဲ့အကျိုးတရားကို နှလုံးသွင်းကာ ဥပေက္ခာဗြဟ္မစိုရ်တရားကို ပွားများအားထုတ်ကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မညီညွတ်မှုကို တွန်းအားပေးနေတဲ့ တရားဆိုးများ

သို့သော် မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာဆိုတဲ့ ဗြဟ္မစိုရ်မျက်လုံးတွေကို အသုံးမချဘဲ ဘေးဖယ်ထားကာ တစ်နည်းပြောရလျှင်တော့ တစ်ဦးကို တစ်ဦး ဗြဟ္မစိုရ်မျက်မှန်တွေကို တပ်ဆင်ကာ မကြည့်ရှုဘဲ ဗြဟ္မစိုရ်မျက်မှန်တွေကို ဘေးဖယ်ချထားပြီးတော့ လောဘမျက်မှန် ဒေါသမျက်မှန် မောဟမျက်မှန် မာန်မာနမျက်မှန် ဣဿာမျက်မှန် မစ္ဆရိယမျက်မှန် စတဲ့ အကုသိုလ်မျက်မှန် အမျိုးမျိုးတွေကို တစ်ခုပြီးတစ်ခု ပြောင်းလဲတပ်ဆင်ကာ တစ်ဦးကို တစ်ဦး ကြည့်နေကြမည်ဆိုလျှင်တော့ ညီညွတ်မှုတွေ ပျက်ပြားကာ မညီညွတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အကုသိုလ်တရားဆိုးတွေသာ တိုးတက်စည်ကား ကြီးပွားလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို အကုသိုလ်တရားဆိုးတွေ တိုးပွားနေတဲ့ ဌာနကြီးတစ်ခုဟာ သူတော်ကောင်းတွေအဖို့ ဘယ်လိုမှ မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းတဲ့ အေးချမ်းသာယာနေတဲ့ ကျောင်းတိုက်ကြီးတစ်ခု သို့မဟုတ် ဌာနကြီးတစ်ခု ဖြစ်မလာနိုင်ပါဘူး။ မညီညွတ်မှုကို အကြောင်းပြုကာ လောဘ ဒေါသ မောဟ မာန်မာန ဣဿာ မစ္ဆရိယ စတဲ့ အကုသိုလ်တရားဆိုးတွေသာ တစ်နေ့တခြား ဒီရေအလား တိုးတက်စည်ကား ကြီးပွားနေတဲ့အတွက် ကိလေသာအမျိုးမျိုးတွေကို အောင်အောင်မြင်မြင် တိုက်ဖျက်ရေးအတွက် သမထ ဝိပဿနာ ဘာဝနာတွေကို ကျကျနန အပတ်တကုတ် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ဖို့ဆိုတဲ့ အခွင့်အလမ်းတွေဟာလည်း ပျောက်ပျက်သွားနိုင်ပါတယ်။ သူတော်ကောင်းတွေရဲ့ မျက်လုံးမှာ ကြည့်လို့မကောင်း မြင်လို့မကောင်းတဲ့ မြင်ကွင်းကျယ်တစ်ခုသာ ဖြစ်နေဖွယ်ရာ ရှိပါတယ်။ သူတော်ကောင်းတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ ဒီလို ကျောင်းတိုက်မျိုး သို့မဟုတ် ဒီလိုဌာနမျိုးတွေမှာ လာရောက်နေထိုင်လိုတဲ့ စိတ်ထားတွေလည်း ပျောက်ပျက်ကုန်ခန်းသွားနိုင်ပါတယ်။ သူတော်ကောင်းတွေကို ဆီးမကြိုတတ်တဲ့ နေရာဒေသတစ်ခု အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားနိုင်ပါတယ်။

ကောသမ္ဘိပြည်က ရဟန်းတော်များ

ဒီနေရာမှာ ကောသမ္ဘိပြည်က ရဟန်းတော်များအကြောင်းကို အတိုချုပ် ပြီး ပြောကြရအောင် . . ။ မပြောပလောက်တဲ့ အကြောင်းအရာ တစ်ခုကို အကြောင်းပြုကာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ရဟန်းတော်တွေ မညီမညွတ် ဖြစ်ခဲ့တဲ့ ဇာတ်လမ်းတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။

တစ်ချိန်မှာ ကောသမ္ဘိပြည် ကျောင်းတိုက်တစ်ခုအတွင်းမှာ ဝိနည်းကို နှုတ်ငုံဆောင်တော်မူတဲ့ ဝိနယဓရရဟန်းတော်နှင့် သုတ္တန်ကို နှုတ်ငုံဆောင် တော်မူတဲ့ သုတ္တန္တိကရဟန်းတော် နှစ်ပါးတို့ဟာ ကျောင်းတိုက်တစ်ခု အတွင်း မှာ အတူသီတင်းသုံးတော်မူခဲ့ကြပါတယ်။

ရှေးခေတ်အခါတုန်းကတော့ သန့်သက်ရေဆေးတဲ့ ဝစ္စကုဋီတွေရဲ့ အတွင်းမှာ အသုံးပြုဖို့ရန်အတွက် ယခုခေတ်မှာလို ရေဘုံဘိုင်ခေါင်းများ အသင့်တပ်ဆင်ထားတာ မရှိခဲ့ကြပါဘူး။ အာစမနသရာဝကခေါ် ဆိုတဲ့ အိုးကြီး တစ်လုံးအတွင်းမှာ သန့်သက်ရေများကို တည်ထားကာ သန့်သက်ရေ ခပ်ယူ ဆေးတဲ့ **အာစမနသရာဝက**ခေါ်တဲ့ ခွက်ငယ်တစ်ခုဖြင့် သန့်သက်ရေကို ခပ်ယူကာ အသုံးပြုကြရပါတယ်။ ထိုခွက်ငယ်ရဲ့ အတွင်းမှာတော့ သန့်သက်ရေ အကြွင်းအကျန်ကို မထားခဲ့ရန် ဘုရားရှင်က သိက္ခာပုဒ်တော်ကို ပညတ် ထားတော်မူပြီး ဖြစ်ပါတယ်။^{၂၄၁}

တစ်နေ့မှာ သုတ္တန္တိကရဟန်းတော်က ဝစ္စကုဋီအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ကာ သန့်သက်ရေကို အသုံးပြုပြီး အာစမနသရာဝကခေါ်တဲ့ ခွက်ငယ်အတွင်းမှာ ရေကြွင်းရေကျန်များကို ထားခဲ့မိတယ်။ သုတ္တန္တိကရဟန်းတော်က ဝစ္စကုဋီ အတွင်းမှ ထွက်ခွာလာတော်မူပြီးနောက် ဝိနယဓရရဟန်းတော်က ဝစ္စကုဋီ အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်သွားတော်မူတဲ့အခါ ယင်း အာစမနသရာဝကခေါ်တဲ့ ခွက်ငယ်အတွင်း၌ ရေကြွင်းရေကျန်များကို တွေ့ရှိတဲ့အခါ ဝစ္စကုဋီအတွင်းမှ

---

^{၂၄၁} (ဝိနည်းစုဋ္ဌဝါ၊ ၃၉၂။)

၃၂၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ခပ်မြန်မြန် ပြန်ထွက်လာကာ သုတ္တန္တိကရဟန်းတော်ကို - “အရှင်ဘုရား . . . အာစမနသရာဝက ခွက်ငယ်ထဲမှာ ရေကြွင်းရေကျန်များကို ထားခဲ့ပါသလား?” ဒီလို မေးမြန်းလျှောက်ထားကြည့်ပါတယ်။ သုတ္တန္တိကရဟန်းတော်ကလည်း ထားခဲ့မိပါကြောင်းကို ဝန်ခံလျှောက်ထားလိုက်ပါတယ်။ “သင်ဟာ ဒီလိုထားခဲ့တာဟာ အာပတ်သင့်တယ်ဆိုတာကို မသိဘူးလား”လို့ ဝိနယဓရရဟန်းတော်က မေးလိုက်ပါတယ်။ “တပည့်တော် မသိပါ။ ဒီနေရာမှာ အာပတ်သင့်သွားပါသလား? အာပတ်သင့်တယ်ဆိုလျှင်တော့ တပည့်တော် ဒေသနာကြားပါမည်” ဒီလို သုတ္တန္တိကရဟန်းတော်က ပြန်လည်လျှောက်ထားလိုက်ပါတယ်။ “ငါ့ရှင် . . . သင်ဟာ အာပတ်ကို လွန်ကျူးလိုတဲ့စိတ်ထား မရှိဘဲ သတိမေ့လျော့လို့ ပြုခဲ့မိတယ်ဆိုလျှင်တော့ အာပတ်မသင့်ပါ”လို့ ဒီလို ဝိနယဓရရဟန်းတော်က ပြန်ပြီးတော့ အမိန့်ရှိလိုက်ပါတယ်။ ဒီလို ဝိနယဓရရဟန်းတော်က ပြောလိုက်တဲ့အတွက် “တကယ်သင့်ရောက်ခဲ့တဲ့ အာပတ်ကို အာပတ်မသင့်ပါ”ဟု သုတ္တန္တိကရဟန်းတော်က အယူအဆ ရှိသွားပြန်တယ်။^{၂၄၂}

သို့သော် တကယ်တော့ အာပတ်သင့်နေပါတယ်။

“သန့်သက်ရေကို ခပ်ယူသုံးစွဲတဲ့ အာစမနသရာဝကခေါ်တဲ့ ခွက်ငယ်ထဲမှာ ရေကြွင်းရေကျန်ကို မထားခဲ့ရ”^{၂၄၃}လို့ **န အာစမနသရာဝကေ** စသည်ဖြင့် **“န”**အက္ခရာဖြင့် တားမြစ်ကာ ဝစ္စကုဋိကျင့်ဝတ်အခန်း၌ သိက္ခာပုဒ်တော်ကို ဘုရားရှင်က ပညတ်ထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဒီလို **“န”**အက္ခရာဖြင့် တားမြစ်ထားတော်မူတဲ့ (= **“န”**အက္ခရာဖြင့် ယှဉ်တွဲကာ ပညတ်ထားတော်မူခဲ့တဲ့) သိက္ခာပုဒ်များကို နကာရပဋိသံယုတ္တသိက္ခာပုဒ်တွေလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ “ . . . **ရေကြွင်းရေကျန်ကို မထားခဲ့ရ**” စသည်ဖြင့် တားမြစ်ထားတော်မူတဲ့ သိက္ခာပုဒ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို **“န”**အက္ခရာဖြင့် တားမြစ်ထားတော်မူတဲ့ အထူးသဖြင့် ဝတ္တခန္ဓကမှာ လာရှိတဲ့

^{၂၄၂} (ဝိနည်းမဟာဝါဠာ၄၃၁။)

^{၂၄၃} န အာစမနသရာဝကေ ၃၃ကံ သေသေတဗ္ဗံ။ (ဝိနည်းစူဠဝါ၊၃၉၂။)

သိက္ခာပုဒ်တွေကို (ဘုရားရှင်ပညတ်ထားတော်မူတာကို) သိလို့ လွန်ကျူးမိသည်ဖြစ်စေ မသိလို့ လွန်ကျူးမိသည်ဖြစ်စေ အာပတ်သင့်ပါတယ်။ မကျန်းမာတဲ့ ဂိလာနရဟန်းတော်လည်း လွန်ကျူးမိပါက အာပတ်သင့်ပါတယ်။^{၂၄၄}

သို့သော် ဝိနယဓရရဟန်းတော်ကလည်း ပထမပိုင်းမှာတော့ သတိမေ့လျော့ကာ အမှတ်တမဲ့ ပြောလိုက်မိပုံရတယ်။ နောက်ပိုင်း သူက ဝိနည်းတော်ကို ပြန်လည်စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူလိုက်တဲ့အခါ ဒီလို အာမဓန-သရာဝကခေါ်တဲ့ ခွက်ငယ်ထဲမှာ ရေကြွင်းရေကျန်ကို ထားခဲ့ခြင်းဟာ အာပတ်သင့်တယ်လို့ ပြန်လည်အမှတ်ရတဲ့အတွက် သူ့တပည့်တွေကို ဒီသုတ္တန္တိက ရဟန်းတော်ဟာ မိမိအာပတ်သင့်တာကိုတောင် အာပတ်သင့်မှန်း မသိဘူးလို့ ပြောလိုက်ပြန်တယ်။ အဲဒီအခါမှာ သုတ္တန္တိကရဟန်းတော်တို့ဘက်ကလည်း ဝိနယဓရရဟန်းတော်ကို “တကယ် အာပတ်သင့်ပါလျက် အာပတ်မသင့်ပါလို့ မုသားပြောတယ်”ဆိုပြီးတော့ မုသာဝါဒသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် စွပ်စွဲကြပြန်တယ်။ သူ့ဆရာကိုယ့်ဆရာ သူ့တပည့်ကိုယ့်တပည့်တွေဟာ တစ်ဘက်နှင့် တစ်ဘက် ပြင်းပြင်းထန်ထန် အချီအချတွေ ဖြစ်လာကြတယ်။ တစ်ဘက်နှင့် တစ်ဘက် ငြင်းခုံပွဲတွေလည်း ပိုမိုပြီးတော့ ပြင်းထန်လာကြတယ်။ တစ်ဘက်နှင့် တစ်ဘက် **“နှုတ်တည်းဟူသော လှံတို့ဖြင့်”** မခံနိုင်အောင် ထိုးဆွနေကြပြန်တယ်။ ဒကာ ဒကာမတွေလည်း နှစ်ဖို့နှစ်စု နှစ်ခြမ်း ကွဲကုန်ကြတယ်။ ပုထုဇန်နတ်လောကမှာလည်း အယူအဆ ကွဲပြားမှုတွေ ဖြစ်ကုန်ကြတယ်။ “အမှိုက်ကစ ပြာသာဒ် မီးလောင်”ဆိုတဲ့ စကားအတိုင်း အသေးအဖွဲ့ ကိစ္စတစ်ခုကနေပြီးတော့ တဖြည်းဖြည်း ကြီးထွားလာတဲ့ ငြင်းခုံပွဲတစ်ခု ဖြစ်သွားခဲ့တယ်။

ထိုအချိန်အခါမှာ ဘုရားရှင်လည်း ကောသမ္မိပြည် ယောသိတာရုံ ကျောင်းတိုက်သို့ ကြွရောက်တော်မူကာ ခေတ္တသီတင်းသုံးတော်မူလျက် ရှိနေပါတယ်။ ဘုရားရှင်ကလည်း နှစ်ဘက်စလုံးသော ရဟန်းတော်တွေကို

^{၂၄၄} နကာရပဋိသံယုတ္တေသု ပန ပဒေသု ဂိလာနဿာပိ ပဋိက္ခိတ္တကိရိယံ ကရောန္တဿ ဒုက္ကဋမေဝ။ (ဝိနည်းမဟာဝါဠ၊ ၂၆၁။)

၃၂၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ညီညွတ်မှု ရရှိစေရန်အတွက် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ခေါ်ယူကာ ဆိုဆုံးမတော်
မူခဲ့ပါတယ်။^{၂၄၅}

သို့သော် ထိုရဟန်းတော်တွေဟာ ဘုရားရှင်ရဲ့ အဆုံးအမတော်ကို
သော်လည်း နာယူလိုတဲ့ စိတ်ထားမရှိ ဖြစ်နေကြပါတယ်။ ရာဂ ဒေါသ မောဟ
မာန်မာန ကုဿာ မစ္ဆရိယစတဲ့ **“ကိလေသာသပ်ကြီးတွေ”** အလျှို့ဝှက်နေကြရတဲ့
အတွက် ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်နေ့မှာတော့ ဘုရားရှင်လည်း ပါလိလေယျက
တောအုပ်သို့ ကြွရောက်တော်မူကာ တစ်ပါးထီးတည်း ဝါဆိုဝါကပ်တော်
မူမည်လို့ ဆုံးဖြတ်ချက်ချတော်မူကာ ကောသမ္မိမြို့တွင်းသို့ ဆွမ်းခံကြွဝင်တော်
မူခဲ့ပါတယ်။ ဆွမ်းခံကြွဝင်တော်မူတဲ့အခါမှာ “မီးဖိုချောင်မှာ အလုပ်များနေတဲ့
အိမ်ရှင်မတွေသော်လည်း မြင်ပါစေသတည်း”လို့ အဓိဋ္ဌာန်ပြုတော်မူကာ
ဆွမ်းခံကြွဝင်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ကောသမ္မိမြို့သူမြို့သား အများစုကလည်း
ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်လိုက်ရတဲ့အတွက် “ဒီနှစ်ဝါတွင်းမှာတော့ တို့တစ်တွေဟာ
ဘုရားရှင်ရဲ့ တရားတော်တွေကို နာယူခွင့်ရကြတော့မည်၊ ဘုရားရှင်ရဲ့
ရှေ့တော်မှောက်မှာ တရားဘာဝနာတွေကို တကယ်လက်တွေ့ ကျင့်သုံးခွင့်ကို
ရကြတော့မည်” ဒီလို နှလုံးပိုက်ကာ အလွန်ဝမ်းသာနေခဲ့ကြပါတယ်။ သို့သော်
ဘုရားရှင်ဟာ ရဟန်းတော်တွေကို ဆိုဆုံးမလို့ မရတဲ့အတွက် ကောသမ္မိပြည်မှ
ထွက်ခွာကြွသွားတော်မူပြီ။ . ဆိုတဲ့ ဒီသတင်းကို ကြားလိုက်ကြရတဲ့အခါ
အလွန် ဝမ်းနည်းသွားခဲ့ကြပါတယ်။ မြို့သူမြို့သား အများစုဟာလည်း
အစည်းအဝေး တစ်ခုကို ခေါ်ယူကျင်းပကာ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ကြတယ်။
နောက်ဆုံးတော့ “ဘုရားရှင်ရဲ့ အဆုံးမတော်ကိုတောင်မှ မနာယူကြတဲ့
ဒီရဟန်းတော်တွေကို တို့တစ်တွေ ဆွမ်းလောင်းလှူမှု မပြုကြစို့” ဒီလို
ဆုံးဖြတ်ချက်ချကြတယ်။ ဒီဆုံးဖြတ်ချက်ကိုလည်း အားလုံးက သဘောတူညီ
သွားကြတယ်။ သဘောတူညီချက်နှင့်အညီ အားလုံးလိုလိုပဲ လိုက်နာပြုကျင့်
ကြတယ်။ ဒီအခါမှာ ဝမ်းရေးကို ထိခိုက်လာတဲ့အတွက် ရဟန်းတော်တွေရဲ့

^{၂၄၅} (မ၊၃၊၁၉၂။)

သန္တာန်မှာ အလျှိုခံထားရတဲ့ ကိလေသာသပ်ကြီးတွေဟာ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ကျွတ်ထွက်ကုန်ကြပါတယ်။^{၂၄၆}

ညီညွတ်နေသူတို့ရဲ့ ညီညွတ်နေတဲ့ကျင့်စဉ်

ဘုရားရှင်လည်း ဆွမ်းစားခြင်းကိစ္စ ပြီးဆုံးတော်မူပြီးတဲ့အခါ ကျောင်းအိပ် ရာနေရာတို့ကို သိုမှီးသိမ်းဆည်းတော်မူပြီးနောက် ပါလိလေယျကတောအုပ် ဘက်သို့ တာစူကာ ခရီးဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထိုအချိန်အခါမှာ အရှင်ဘဂုမထေရ်မြတ်ဟာ ဥပါလိသူကြွယ် အပိုင်စားရထားတဲ့ ဗာလက လောဏကာရအမည်ရတဲ့ ရွာကို ဆွမ်းခံရွာအဖြစ် အမှီပြုကာ တောအုပ် တစ်ခုအတွင်းမှာ တစ်ပါးထီးတည်း သီတင်းသုံးတော်မူလျက် ရှိနေပါတယ်။ ဘုရားရှင်လည်း ဂိုဏ်းအပေါင်းဖော်တွေနဲ့ နေရခြင်း၌ အပြစ်ကို ရှုမြင်တော် မူတဲ့အတွက် တစ်ပါးထီးတည်း မွေ့လျော်နေခြင်းရဲ့ ချမ်းသာသုခကို ကြည့်ရှု တော်မူလိုတဲ့ ဦးတည်ချက်ဖြင့် အရှင်ဘဂုထံသို့ ကြွရောက်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ သင့်လျော်တဲ့ တရားစကားများဖြင့်လည်း အရှင်ဘဂုမထေရ်အား အဆုံးအမ ဩဝါဒများကို ပေးသနားတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၂၄၇}

ထိုမှတစ်ဆင့် . . . အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၊ အရှင်နန္ဒိယ၊ အရှင်ကိမ္ဗိလ မထေရ် မြတ်ကြီးသုံးပါးတို့ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူရာဖြစ်တဲ့ **စေတီတိုင်း ပါနိနဝံသ ဓါယ**အမည်ရတဲ့ တောအုပ်ကြီးဘက်သို့ တာစူကာ . . . ညီညွတ်နေသူတို့ရဲ့ အညီအညွတ်ကျင့်နေတဲ့ ကျင့်ဝတ်ပဋိပတ်ကို မြင်တွေ့တော်မူလိုတဲ့အတွက် ဆက်လက်ကာ ခရီးဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူခဲ့ပါတယ်။

မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ သီတင်းသုံးရာနေရာသို့ ရောက်ရှိတော်မူပြီးတဲ့အခါ သင့်တင့်လျောက်ပတ်တဲ့နေရာမှာ ထိုင်တော်မူပြီးနောက် ပြောသင့်ပြောထိုက် တဲ့ နှုတ်ခွန်းဆက်စကားများကို ပြောဆိုတော်မူကြပါတယ်။ ထို့နောင် ဘုရားရှင် က အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်ကို စတင်ကာ မေးမြန်းတော်မူလိုက်ပါတယ်။

^{၂၄၆} (ဝိနည်းမဟာဝါ၊ဋ္ဌ၊၄၃၁။)   ^{၂၄၇} (မ၊ဋ္ဌ၊၄၊၁၄၇။)

၃၂၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

“ချစ်သား အနုရုဒ္ဓါတို့ . . . သင်ချစ်သားတို့တစ်တွေဟာ ညီညီညွတ်ညွတ် နေထိုင်နေကြပါရဲ့လား? ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာနဲ့ကော နေထိုင်နေကြပါရဲ့လား? တစ်ပါးနှင့်တစ်ပါး ငြင်းခုံမှုမရှိဘဲနဲ့ကော နေထိုင်နေကြပါရဲ့လား? နွားနို့နှင့်ရေရောသကဲ့သို့ အညီအညွတ်ကော နေထိုင်နေကြပါရဲ့လား? အချင်းချင်း တစ်ပါးက တစ်ပါးကို ချစ်မြတ်နိုးတဲ့ မျက်လုံးတွေနဲ့ ကြည့်ရှုကာ နေထိုင်နေကြပါရဲ့လား?”

ဒီလို ဘုရားရှင်က မေးမြန်းတော်မူလိုက်ပါတယ်။

ဒီလို မေးမြန်းတော်မူလိုက်တဲ့အခါမှာ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်က “မြတ်စွာဘုရား . . . တကယ်စင်စစ် လျှောက်ထားရမည်ဆိုလျှင် တပည့်တော်တို့တစ်တွေဟာ ညီညီညွတ်ညွတ်နဲ့ နေထိုင်နေကြပါတယ်။ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာနဲ့ နေထိုင်နေကြပါတယ်။ တစ်ပါးနှင့်တစ်ပါး ငြင်းခုံမှုမရှိဘဲ နေထိုင်နေကြပါတယ်။ နွားနို့နှင့်ရေရောသကဲ့သို့ အညီအညွတ် နေထိုင်နေကြပါတယ်။ အချင်းချင်း တစ်ပါးကတစ်ပါးကို ချစ်မြတ်နိုးတဲ့မျက်လုံးတွေနဲ့ ကြည့်ရှုကာ နေထိုင်နေကြပါတယ်. . မြတ်စွာဘုရား . . ” ဒီလို တင်ပြလျှောက်ထားလိုက်ပါတယ်။

အဲဒီအခါမှာ မြတ်စွာဘုရားကလည်း “ချစ်သား အနုရုဒ္ဓါတို့ . . . သင်ချစ်သားတို့တစ်တွေဟာ ဘယ်ပုံဘယ်ပန်း ဘယ်နည်းလမ်းအားဖြင့် ညီညီညွတ်ညွတ် နေထိုင်နေကြပါသလဲ? ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာနဲ့ နေထိုင်နေကြပါသလဲ? တစ်ပါးနှင့်တစ်ပါး ငြင်းခုံမှုမရှိဘဲ နေထိုင်နေကြပါသလဲ? နွားနို့နှင့်ရေရောသကဲ့သို့ အညီအညွတ် နေထိုင်နေကြပါသလဲ? အချင်းချင်း တစ်ပါးကတစ်ပါးကို ချစ်မြတ်နိုးတဲ့မျက်လုံးတွေနဲ့ ကြည့်ရှုကာ နေထိုင်နေကြပါသလဲ?” ဒီလို ဘုရားရှင်က ထပ်မံကာ မေးမြန်းတော်မူလိုက်ပါတယ်။

ဒီလို မေးမြန်းတော်မူလိုက်တဲ့အခါမှာ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်က သူတို့ နေထိုင်ပုံနည်းစနစ်ကို မြတ်စွာဘုရားအား ဒီလို တင်ပြလျှောက်ထားလိုက်ပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရား . . . တပည့်တော်အနုရုဒ္ဓါရဲ့သန္တာန်မှာ . . “ဒီလို မွန်မြတ် တဲ့ သီတင်းသုံးဖော်တွေနဲ့ အတူနေထိုင်ရခြင်းဟာ ငါ့အား အရတော်လေစွ . . ငါဟာ အမှန်တကယ်အားဖြင့် ဒီလို မွန်မြတ်တဲ့ သီတင်းသုံးဖော်တွေနဲ့ အတူနေထိုင်ရတဲ့ ရဟန်းဘဝမျိုးကို ကောင်းစွာ ရအပ်ပါပေစွ . . ” ဒီလိုသာ စိတ်အကြံအစည် ဖြစ်နေပါတယ် . . မြတ်စွာဘုရား . . ။

မြတ်စွာဘုရား . . . တပည့်တော်အနုရုဒ္ဓါရဲ့သန္တာန်မှာ . . “ဒီသီတင်း သုံးဖော် အရှင်မြတ်တို့ရဲ့အပေါ်၌ မျက်မှောက်မှာရော မျက်ကွယ်မှာရော ကာယကံမေတ္တာဟာ ရှေ့ရှုတည်နေပါတယ် . . မျက်မှောက်မှာရော မျက် ကွယ်မှာရော ဝစီကံမေတ္တာဟာလည်း ရှေ့ရှုတည်နေပါတယ် . . မျက်မှောက် မှာရော မျက်ကွယ်မှာရော မနောကံမေတ္တာဟာလည်း ရှေ့ရှုတည်နေ ပါတယ် . . ” ဒီလို မေတ္တာနဲ့ယှဉ်တဲ့ စိတ်အကြံအစည်သာ ဖြစ်ပေါ်နေပါ တယ် . . မြတ်စွာဘုရား . . ။

မြတ်စွာဘုရား . . . တပည့်တော်အနုရုဒ္ဓါရဲ့သန္တာန်မှာ . . “ငါဟာ မိမိရဲ့ စိတ်အလိုဆန္ဒကို ဘေးဖယ်ထားလိုက်ပြီးတော့ ဒီသီတင်းသုံးဖော် အရှင်မြတ်တို့ရဲ့ စိတ်အလိုဆန္ဒအတိုင်းသာ အစဉ်လိုက်နာပြုကျင့်ကာ နေထိုင် ရလျှင် ကောင်းလေစွ . . ”ဆိုတဲ့ ဒီလို စိတ်အကြံအစည်မျိုးသာ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်နေပါတယ် . . မြတ်စွာဘုရား . . ။

မြတ်စွာဘုရား . . . တပည့်တော်အနုရုဒ္ဓါဟာ မိမိရဲ့ စိတ်အလိုဆန္ဒကို ဘေးဖယ်ထားလိုက်ပြီးတော့ ဒီသီတင်းသုံးဖော် အရှင်မြတ်တို့ရဲ့ စိတ်အလို ဆန္ဒအတိုင်းသာ အစဉ်လိုက်နာပြုကျင့်ကာ နေထိုင်ပါတယ် . . မြတ်စွာ ဘုရား . . ။

မြတ်စွာဘုရား . . . တပည့်တော်တို့ရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်တွေဟာ တစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီ ကွဲပြားနေကြပေမယ့်လို့ စိတ်ဓာတ်ကတော့ တစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်နေပါတယ် . . မြတ်စွာဘုရား . . ။

၃၂၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီလို တင်ပြလျှောက်ထားတော်မူလိုက်ပါတယ်။

အရှင်နန္ဒိယမထေရ်မြတ်နှင့် အရှင်ကိမိလမထေရ်မြတ်တို့ကလည်း ပုံစံတူပဲ ဘုရားရှင်အား တင်ပြလျှောက်ထားတော်မူကြပါတယ်။

ဒီလို လျှောက်ထားပြီးတဲ့အခါ . .

မြတ်စွာဘုရား . . . ဒီလို နေထိုင်ပုံနည်းစနစ်ဖြင့် တပည့်တော်တို့ တစ်တွေဟာ ညီညီညွတ်ညွတ်နဲ့ နေထိုင်နေကြပါတယ်။ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာနဲ့ နေထိုင်နေကြပါတယ်။ တစ်ပါးနှင့်တစ်ပါး ငြင်းခုံမှုမရှိဘဲ နေထိုင်နေကြပါတယ်။ နွားနို့နှင့်ရေရောသကဲ့သို့ အညီအညွတ် နေထိုင်နေကြပါတယ်။ အချင်းချင်း တစ်ပါးကတစ်ပါးကို ချစ်မြတ်နိုးတဲ့မျက်လုံးတွေနဲ့ ကြည့်ရှုကာ နေထိုင်နေကြပါတယ် . . မြတ်စွာဘုရား . . ” ဒီလို တင်ပြလျှောက်ထားလိုက်ကြပါတယ်။

သာဓု သာဓု အနုရုဒ္ဓါ!

“ချစ်သား အနုရုဒ္ဓါတို့ . . . ကောင်းလေစွ ကောင်းလေစွ”ဟု ဘုရားရှင်က ကြည်နူးဝမ်းမြောက်စွာဖြင့် သာဓုခေါ်ဆိုတော်မူပါတယ်။^{၂၄၈}

ဒီလို ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်က ကြည်နူးဝမ်းမြောက်စွာဖြင့် သာဓုခေါ်ဆိုထားတော်မူတဲ့ သူတော်ကောင်းတို့ရဲ့ နေထိုင်ပုံနည်းစနစ်ကိုတော့ - အေးမြတဲ့ အရိပ်အာဝါသရှိတဲ့ ရတနာသုံးပါးဆိုတဲ့ သစ်ပင်ကြီးရဲ့ အေးမြတဲ့ အရိပ်အာဝါသအောက်မှာ - ချမ်းသာသုခအဝဝကို ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအင်တွေ ပြည့်ဝစုံလင်နေတဲ့ သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားတွေကို လာရောက်ကာ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်နေကြတဲ့ သူတော်ကောင်းတိုင်း သူတော်ကောင်းတိုင်းဟာ အတုယူကာ လိုက်နာပြုကျင့်သင့်လှပါတယ်။

နောက်ထပ် ဆက်လက်ကာ ဘုရားရှင်က မေးမြန်းတော်မူပြန်တယ်။

---

^{၂၄၈} (မ၊၃၊၁၉၄။)

“ချစ်သား အနုရုဒ္ဓါတို့ . . . သင်ချစ်သားတို့တစ်တွေဟာ သမထ ဝိပဿနာဆိုတဲ့ ကုသိုလ်တရားတို့၌ မမေ့လျော့ခြင်း အပ္ပမာဒတရားကို လက်ကိုင်ထားပြီးတော့ နေထိုင်ကြပါရဲ့လား? ဒီလို သမထ ဝိပဿနာ ဘာဝနာတွေကို မမေ့မလျော့ ကြိုးစားအားထုတ်တဲ့အခါမှာလည်း ကိလေသာ တွေကို ပူပန်စေတတ် လောင်ကျွမ်းစေတတ်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ သမ္ပပ္ပဓာန် လုံ့လဝီရိယတွေကို မြှင့်တင်ကာ ကြိုးစားအားထုတ်ပြီး နေထိုင်ကြပါရဲ့လား? ဒီလို ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့အခါမှာလည်း နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်ထားတဲ့ စိတ်ဓာတ်ဖြင့် သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို ပွားများအားထုတ်ပြီးတော့ နေထိုင်ကြပါရဲ့လား?” ဒီလို ဆက်လက်ကာ မေးမြန်းတော်မူလိုက်ပါတယ်။

“မြတ်စွာဘုရား . . . တပည့်တော်တို့တစ်တွေဟာ တကယ်တမ်း အားဖြင့် သမထ ဝိပဿနာဆိုတဲ့ ကုသိုလ်တရားတို့၌ မမေ့လျော့ခြင်း အပ္ပမာဒတရားကို လက်ကိုင်ထားပြီးတော့ နေထိုင်ကြပါတယ်။ ဒီလို သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို မမေ့မလျော့ ကြိုးစားအားထုတ်တဲ့အခါမှာလည်း ကိလေသာတွေကို ပူပန်စေတတ် လောင်ကျွမ်းစေတတ်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ သမ္ပပ္ပဓာန်လုံ့လဝီရိယတွေကို မြှင့်တင်ကာ ကြိုးစားအားထုတ်ပြီး နေထိုင်ကြ ပါတယ်။ ဒီလို ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့အခါမှာလည်း နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်ထား တဲ့စိတ်ဓာတ်ဖြင့် သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို ပွားများ အားထုတ်ပြီး တော့ နေထိုင်ကြပါတယ် . . . မြတ်စွာဘုရား . . .” ဒီလို ဆက်လက်ကာ တင်ပြ လျှောက်ထားတော်မူကြပါတယ်။

“ချစ်သား အနုရုဒ္ဓါတို့ . . . သင်ချစ်သားတို့တစ်တွေဟာ ဘယ်ပုံ ဘယ်ပန်း ဘယ်နည်းလမ်းအားဖြင့် သမထ ဝိပဿနာဆိုတဲ့ ကုသိုလ်တရား တို့၌ မမေ့လျော့ခြင်း အပ္ပမာဒတရားကို လက်ကိုင်ထားပြီးတော့ နေထိုင်ကြ ပါသလဲ? ဒီလို သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို မမေ့မလျော့ ကြိုးစား အားထုတ်တဲ့အခါမှာလည်း ဘယ်ပုံဘယ်ပန်း ဘယ်နည်းလမ်းအားဖြင့် ကိလေသာတွေကို ပူပန်စေတတ် လောင်ကျွမ်းစေတတ်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ သမ္ပပ္ပဓာန်လုံ့လဝီရိယတွေကို မြှင့်တင်ကာ ကြိုးစားအားထုတ်ပြီး နေထိုင်

ကြပါသလဲ? ဒီလို ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့အခါမှာလည်း ဘယ်ပုံဘယ်ပန်း ဘယ်နည်းလမ်းအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်ထားတဲ့စိတ်ဓာတ်ဖြင့် သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို ပွားများအားထုတ်ပြီးတော့ နေထိုင်ကြပါသလဲ?” ဒီလို ဆက်လက်ကာ မေးမြန်းတော်မူလိုက်ပါတယ်။

“မြတ်စွာဘုရား . . . ဒီနေရာမှာ တပည့်တော်တို့ရဲ့ နေထိုင်ပုံနည်းစနစ် ကို ရှေ့ဦးစွာ တင်ပြလျှောက်ထားပါမည်။ တပည့်တော်တို့တစ်တွေဟာ ဆွမ်းခံ ရွာသို့ ဆွမ်းခံရန်အတွက် အတူမကြဘဲ တစ်ပါးစီသာ ခွဲ၍ ကြွကြပါတယ်။ ဆွမ်းခံရွာမှ ကျောင်းသို့ အဦးဆုံး ပြန်ရောက်လာတဲ့ အရှင်မြတ်ဟာ ဆွမ်းစားဖို့ ရန် နေရာတွေကို ခင်းရပါတယ်။ သောက်ရေသုံးရေတို့ကို တည်ထားရပါတယ်။ အခြားသီတင်းသုံးဖော်တို့အား မိမိပေးလှူလိုတဲ့ ဆွမ်းကို ထည့်ဖို့ရန်အတွက် ဆွမ်းကြွင်းထည့်ခွက်ကို ပြင်ဆင်ချထားရပါတယ်။ ဆွမ်းခံရွာမှ ကျောင်းသို့ နောက်ဆုံး ပြန်ရောက်လာတဲ့ အရှင်မြတ်က ဒီဆွမ်းကြွင်းထည့်ခွက်ကို ဖွင့်ကြည့်ကာ အလိုရှိက ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူပါတယ်။ အလိုမရှိက စိမ်းလန်းစိုပြည်တဲ့ မြက်သစ်ပင်ငယ် မရှိရာအရပ်မှာသော်လည်း စွန့်ပစ်တယ်။ ပိုးမရှိတဲ့ ရေထဲမှာသော်လည်း မွေနှောက်ကာ စွန့်ပစ်လိုက်တယ်။ ဆွမ်းစားဖို့ ရန် ခင်းကျင်းထားတဲ့နေရာများကို ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းထားရတယ်။ သောက်ရေ သုံးရေ ခွက်တွေကို ပြန်လည်သိုမှီး သိမ်းဆည်းထားရတယ်။ ဆွမ်းကြွင်းထည့် ခွက်ကို ဆေးကြောပြီးတော့ သိမ်းဆည်းထားရတယ်။ ဆွမ်းစားဇရပ်ကို တံမြက် လှည်းရတယ်။ သောက်ရေသုံးဆောင်ရေ ဝစ္စကုဋီရေများ ကုန်ခန်းနေတာကို တွေ့လျှင် တွေ့တဲ့ အရှင်သူမြတ်က ရေကို တည်ထားရပါတယ်။ အကယ်၍ အရာဝတ္ထုတစ်ခုကို တစ်ပါးတည်း မချီမနိုင်ခဲ့လျှင် အခြားသီတင်းသုံးဖော် တစ်ပါးပါးကို လက်ယပ်ခေါ်ယူကာ အတူချီမကြပါတယ်။ ဒီလို အရာဝတ္ထု တစ်ခုကို မချီမနိုင်ခြင်းတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် တစ်ပါးနှင့်တစ်ပါး စကားပြောဆိုမှု လုံးဝမပြုပါ။ တပည့်တော်တို့တစ်တွေဟာ ငါးရက်တစ်ကြိမ် တွေ့ဆုံကြကာ ညဉ့်လုံးပေါက် တရားများကို ဆွေးနွေးကြပါတယ်။ ကြွင်းကျန် နေတဲ့ အချိန်ကာလတွေမှာတော့ တပည့်တော်တို့ တစ်တွေဟာ သမထ

ဝိပဿနာဆိုတဲ့ ကုသိုလ်တရားတို့၌ မမေ့လျော့ခြင်း အပ္ပမာဒတရားကို လက်ကိုင်ထားပြီးတော့ နေထိုင်ကြပါတယ်။ ဒီလို သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာ တွေကို မမေ့မလျော့ ကြိုးစားအားထုတ်တဲ့အခါမှာလည်း ကိလေသာတွေကို ပူပန်စေတတ် လောင်ကျွမ်းစေတတ်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ သမ္ပပ္ပဓာန်လုံ့လဝီရိယ တွေကို မြှင့်တင်ကာ ကြိုးစားအားထုတ်ပြီး နေထိုင်ကြပါတယ်။ ဒီလို ကြိုးစား အားထုတ်နေတဲ့အခါမှာလည်း နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်ထားတဲ့စိတ်ဓာတ်ဖြင့် သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို ပွားများအားထုတ်ပြီးတော့ နေထိုင်ကြပါ တယ် . . မြတ်စွာဘုရား . . ” ဒီလို တင်ပြလျှောက်ထားတော်မူကြပါတယ်။^{၂၄၉}

အတုယူဖွယ် ဂုဏ်ယူဖွယ် ကြည်ညိုမြတ်နိုးဖွယ်ကောင်းလှတဲ့ သူတော် ကောင်းတို့ရဲ့ နေထိုင်ပုံနည်းစနစ်တစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဥပက္ခိဇ္ဈလသတရား (၁၁) ပါး

အရှင်အနုရုဒ္ဓါနှင့်တကွသော မထေရ်မြတ်သုံးပါးတို့က သူတို့ရဲ့ နေထိုင် ပုံ ကြိုးစားအားထုတ်ပုံတွေကို ခုလို လျှောက်ထားတော်မူလိုက်ကြတဲ့အခါ ဘုရားရှင်ကလည်း ဒုတိယအကြိမ် ထပ်မံကာ သာဓုခေါ်တော်မူလိုက်ပါတယ်။ ကိလေသာအညစ်အကြေးတွေကို စင်ကြယ်စေကြောင်းဖြစ်တဲ့ အထက် အထက်သော ဈာန်တရားတွေနဲ့တကွ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တွေကို မျက်မှောက် ပြုနိုင်ကြပါရဲ့လား စသည်ဖြင့် ဆက်လက်ကာ မေးမြန်းတော်မူ လိုက်တဲ့အခါ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်က ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ပွားများ အားထုတ်တော်မူနေတဲ့အခါ သူ့သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အခက်အခဲများကို တင်ပြ လျှောက်ထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

“မြတ်စွာဘုရား . . . ဒီနေရာမှာ တပည့်တော်တို့ဟာ ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဏ်အလို့ငှာ ပွားများအားထုတ်လိုက်တဲ့အခါ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ် အလို့ငှာ ပွားများထားတဲ့ အရောင်အလင်းကိုလည်း သိရှိကြပါတယ်။ ဒီ

၃၃၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အရောင်အလင်းရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် ရူပါရုံအမျိုးမျိုးကိုလည်း မြင်တွေ့နေကြရပါတယ်။ ထိုအရောင်အလင်းဟာလည်း မကြာမီ အချိန်ကာလအတွင်းမှာပဲ ကွယ်ပျောက်သွားခဲ့ပါတယ်။ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးကို တွေ့မြင်ရခြင်းဟာလည်း ကွယ်ပျောက်သွားခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို ကွယ်ပျောက်သွားခြင်းရဲ့ အကြောင်းတရားကိုလည်း တပည့်တော်တို့ဟာ ထိုးထွင်းမသိနိုင် ဖြစ်နေကြပါတယ် . . မြတ်စွာဘုရား . . ” ဒီလို တင်ပြလျှောက်ထားတော်မူလိုက်ကြပါတယ်။

ထိုအခါမှာ မြတ်စွာဘုရားက မိမိအလောင်းတော်ဘဝက ဥရုဝေလတောအုပ်အတွင်းမှာ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်အလို့ငှာ ပွားများအားထုတ်တော်မူခဲ့စဉ်က ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့ ဥပက္ကိလေသ အမည်ရတဲ့ သမထဘာဝနာရဲ့ ညစ်နွမ်းကြောင်းတရား (၁၁)မျိုးကို ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမပေးတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၂၅၀}

ဒီ (၁၁)မျိုးကတော့ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ် ရရှိရေးအတွက် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်နေတဲ့ သူတော်ကောင်းတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်နိုင်တဲ့ အခက်အခဲမျိုးတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ သမထဈာန်တွေကို အားထုတ်နေတဲ့ ယောဂီသူတော်ကောင်းတွေရဲ့သန္တာန်မှာလည်း အထိုက်အလျောက်တော့ ဖြစ်ပေါ်နိုင်တဲ့သဘော ရှိကြပါတယ်။ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ရရှိအောင် ပွားများအားထုတ်လိုတဲ့ သူတော်ကောင်းဟာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာတို့မှာ^{၂၅၁} ဖော်ပြထားတဲ့အတိုင်း ကသိုဏ်း (၁၀)ပါး သမာပတ် (၈)ပါးတို့ကို အဝါးဝစွာ လေ့လာထားပြီးသူ ရရှိထားပြီးသူ ဖြစ်ရမည်။ အထူးသဖြင့် ပထဝီကသိုဏ်းမှသည် ဩဒါတကသိုဏ်းသို့တိုင်အောင် ကသိုဏ်း (၈)ပါးတို့၌ ကသိုဏ်းတစ်ပါးတစ်ပါးလျှင် သမာပတ် (၈)ပါးစီ ရအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ပြီးတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ (၁၄)မျိုးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် စိတ်ကို နိုင်နင်းအောင် ထပ်မံပြီးတော့ ဆုံးမပေးရပါတယ်။ လေ့ကျင့်ပေးရပါတယ်။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်တို့ဟာ ဒီလိုကျင့်စဉ်တွေကို ကျွမ်းကျင်လိမ္မာတော်မူပြီးကြတဲ့ သူတော်ကောင်းတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ သို့သော်

^{၂၅၀} (မ၊၃၊၁၉၆။)

^{၂၅၁} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂-၄။)

ဘုရားရှင် ဖြေကြားတော်မူမည့် အချက်အလက်များကို ပိုမိုပြီး သဘောပေါက် နိုင်ရေးအတွက် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ရရှိရန် ပရိကံပြုပုံ အစီအစဉ်ကို အတိုချုပ်ကာ ရှေးဦးစွာ ပြောကြရအောင် . . ။

အရောင်အလင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော စိတ်

ပြောပြခဲ့ပြီးတဲ့အတိုင်း ကသိုဏ်း (၈)ပါး သမာပတ် (၈)ပါးတို့ကို (၁၄) မျိုးသောအခြင်းအရာဖြင့် နိုင်နိုင်နင်းနင်း လေ့ကျင့်ပြီးတဲ့ ယောဂီသူတော် ကောင်းဟာ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို အလိုရှိခဲ့လျှင် တေဇောကသိုဏ်း၊ ဩဒါတကသိုဏ်း၊ အာလောကကသိုဏ်း၊ ဒီကသိုဏ်းသုံးမျိုးထဲက နှစ်ခြိုက်ရာ ကသိုဏ်းတစ်ခုကို ဦးစားပေးကာ စတုတ္ထဈာန်သို့ ဆိုက်သည်အထိ ကြိမ်ဖန် များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ လေ့ကျင့်ရပါတယ်။ ဒီကသိုဏ်းသုံးမျိုးထဲမှာလည်း အာလောကကသိုဏ်းကတော့ အကောင်းဆုံး ကသိုဏ်း ဖြစ်ကြောင်း သတ်မှတ်ထားပါတယ်။^{၂၂}

ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို အလိုရှိတဲ့အခါမှာ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်က အာလောက ကသိုဏ်းကို စတုတ္ထနည်းအားဖြင့် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့ ဆိုက်သည့်တိုင် အောင် ပွားများထားရပါတယ်။ ဒီလိုပွားများပြီးတဲ့အခါ ဒီအာလောက ကသိုဏ်းဝန်းကို မိမိအလိုရှိရာအရပ်သို့တိုင်အောင် ပိုင်းခြားကာ ဖြန့်ကြက် ထားရပါတယ်။ ဒီလို ဖြန့်ကြက်ပြီးတဲ့အခါမှာ ဖြန့်ကြက်ထားတဲ့ အလင်းရောင် ကို အာရုံယူကာ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိရဲ့ ဥပစာရသမာဓိနယ်မြေသို့ ရောက် အောင် သမာဓိကို ထပ်ပြီးတော့ ထူထောင်ပါ။ ဒီလို ထူထောင်ပြီးတဲ့အခါ မိမိပိုင်းခြားထားတဲ့ နယ်မြေအတွင်းကို အာရုံယူကာ . .

“ဤနယ်မြေအတွင်း၌ အရောင်အလင်းသည် တည်စေသတည်း”ဟု အဓိဋ္ဌာန်လိုက်လျှင် အဓိဋ္ဌာန်သည့်အတိုင်း အရောင်အလင်းက တည်ရှိ နေတတ်ပါတယ်။ ထိုအခါမှာ ဖြန့်ကြက်ထားတဲ့ အရောင်အလင်းအတွင်းမှာ

---

^{၂၂} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၅၈။)

၃၃၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

တည်ရှိနေတဲ့ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးကို ကြည့်လိုလျှင် ကြည့်လို့ရပါတယ်။ မြင်တွေ့ခဲ့သော် စတုတ္ထဈာန်အဘိညာဏ်ဇော တစ်ကြိမ် ကျတတ်ပါတယ်။ ထို စတုတ္ထဈာန်အဘိညာဏ်ဇော တစ်ကြိမ် ကျပြီးနောက် ပစ္စဝေက္ခဏာဇောတို့ဖြင့် ဖြန့်ကြက်ထားတဲ့ အရောင်အလင်းအတွင်းမှာ တည်ရှိနေတဲ့ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးကို ဆက်လက်ကာ ကြည့်ရှုခဲ့သော် တစ်နေ့လုံးသော်လည်း ကြည့်ရှုလို့ ရတတ်ပါတယ်။^{၂၅၃}

ဝနိတဌာနဿ အန္တောယေဝ ရူပဂတံ ပဿိတဗ္ဗံ။^{၂၅၄}

ဒီလို ကြည့်ရှုတဲ့အပိုင်းမှာ ယင်းအရောင်အလင်းကို ဖြန့်ကြက်ထားရာ နယ်မြေအတွင်း၌သာ တည်ရှိတဲ့ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးကို ကြည့်ရှုရပါတယ်။ ထိုအရောင်အလင်းကို ဖြန့်ကြက်ထားရာ နယ်မြေရဲ့အပြင်ဘက်မှာ တည်ရှိတဲ့ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးကို လှမ်းမကြည့်ရပါ။ ကြည့်ခဲ့သော် အရောင်အလင်းဟာ ပျောက်ကွယ်သွားတတ်ပါတယ်။ ဒီဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် မိမိပရိကံပြုထားတဲ့နယ်မြေကို ကျော်လွှားလွန်မြောက်သွားသည် မည်ပါတယ်။ အကယ်၍ အရောင်အလင်း ကွယ်ပျောက်သွားခဲ့သော် အာလောကကသိုဏ်းကိုပဲ အာရုံယူကာ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့တိုင်အောင် သမာဓိကို တစ်ဖန် ပြန်လည်ကာ ထူထောင်ရပါတယ်။ ယင်းစတုတ္ထဈာန်သမာဓိကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အရောင်အလင်းတွေက အားကောင်းလာတဲ့အခါ ယင်းအရောင်အလင်းကို အလိုရှိရာအရပ်သို့တိုင်အောင် တစ်ဖန် ပြန်လည်ဖြန့်ကြက်ကာ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိရဲ့ ဥပစာရသမာဓိနယ်မြေသို့ ရောက်အောင် သမာဓိကို တစ်ဖန် ပြန်ထူထောင်ပြီးတော့ အရောင်အလင်းကို ဖြန့်ကြက်ထားရာ နယ်မြေအတွင်း၌ တည်တံ့နေအောင် ပြန်လည်အဓိဌာန်

---

^{၂၅၃} ဧတ္ထ အာလောကော ဟောတူတိ ယတ္ထကံ ဌာနံ ပရိစ္ဆိန္နတိ။ တတ္ထ အာလောကော တိဌတိယေဝ။ ဒိဝသမ္ပိ နိသီဒိတွာ ပဿတော ရူပဒဿနံ ဟောတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၅၈။)

^{၂၅၄} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၅၈။)

ပြုထားပါ။ ဖြန့်ကြက်ထားရာ နယ်မြေအတွင်းမှာ တည်ရှိတဲ့ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးကို ရှေးကကဲ့သို့ပင် ပြန်ကြည့်နိုင်ပါတယ်။

ဒီစနစ်အတိုင်း အရောင်အလင်းကို လောကဓာတ်ပေါင်း တိုက်တစ်သောင်းအထိ ဖြန့်ကြက်လိုကာ ဖြန့်ကြက်နိုင်ပါတယ်။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်မြတ်ဟာ နောက်ပိုင်းကာလမှာ အောင်မြင်မှုကို ရရှိသောအခါ ဒီလို အရောင်အလင်းကို လောကဓာတ်ပေါင်း တိုက်တစ်သောင်းအထိ ပြန့်သွားအောင် ဖြန့်ကြက်ထားနိုင်ပါတယ်။ တည်တံ့အောင်လည်း အဓိဋ္ဌာန် ပြုထားနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ယင်းအရောင်အလင်းအတွင်းရှိ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးကို အာရုံပြုကာ အဘိညာဏ်ဇော ကျသည်အထိ ဆက်လက် အားထုတ်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အဘိညာဏ်ဇော တစ်ကြိမ် ကျပြီးနောက် ပစ္စဝေက္ခဏာဇောတို့ဖြင့် ဆက်လက်ကာ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးတွေကို ရှုတော်မူနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ပဋိသန္ဓေ တည်နေဆဲသတ္တဝါ စုတေဆဲသတ္တဝါတို့ကိုလည်း မြင်တော်မူခဲ့တယ်။ မိမိတို့ ပြုစုပျိုးထောင်ထားတဲ့ ကံအားလျော်စွာ ထိုထိုဘုံဘဝသို့ ကပ်ရောက်သွားကြတာကိုလည်း မြင်တော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၂၅၅}

နောက်တစ်ခု ထပ်ပြောကြရအောင် . . ။

ဘုရားရှင်ဟာ အင်္ဂုတ္တိုရ် သတ္တကနိပါတ် ပစလာယမာနသုတ္တန်မှာ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်မထေရ်မြတ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ မဆိုက်ရောက်မီ အချိန်ကာလအတွင်းဝယ် ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် မအိပ်မနေ တရားဘာဝနာတွေကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူတဲ့အတွက် ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အိပ်ချင်ငိုက်မျဉ်းမှု (= ဘာဝနာအာရုံပေါ်၌ စိတ်စေတသိက်တွေ လေးလံထိုင်းမှိုင်းနေမှု (= ထိနမိဒ္ဓ)ကို ပယ်ဖျောက်ရေးအတွက် . . **သပ္ပာသံစိတ္တံ** (= အရောင်အလင်းနဲ့ တကွဖြစ်သော စိတ်ကို) ပွားများအားထုတ်ရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူပါတယ်။ ဒီဗုဒ္ဓစက္ခုအဘိညာဏ် ရရှိရန်အလို့ငှာ (တေဇောကသိုဏ်း သို့မဟုတ် ဩဒါတကသိုဏ်း သို့မဟုတ်) အာလောက

^{၂၅၅} (အံ၊ဋ္ဌ၊၃၊၂၂၅။)

၃၃၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ကသိုဏ်းကို အာရုံယူကာ ပွားများထားတဲ့ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသို့တိုင်အောင် သော ဈာန်သမာဓိနှင့် ယှဉ်နေတဲ့ ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အရောင် အလင်းကို ရည်ညွှန်းတော်မူကာ . . **သပ္ပဘာသံ စိတ္တံ** (= အရောင်အလင်းနဲ့ တကွဖြစ်သော စိတ်ကို) ပွားများအားထုတ်ပါလို့ ဘုရားရှင်က ညွှန်ကြားတော် မူခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ထိုအရောင်အလင်းကိုလည်း တစ်နေ့လုံး တစ်ညလုံး တည်ရှိနေအောင် အဓိဋ္ဌာန်ပြုထားရန်ကိုလည်း ဆက်လက် ညွှန်ကြားထား တော်မူပါတယ်။ ဒီလိုအရောင်အလင်းက တစ်နေ့လုံး တစ်ညလုံး တည်ရှိနေ မည်ဆိုလျှင် ထိနမိဒ္ဓတရားဟာ ကင်းပျောက်သွားနိုင်ကြောင်း ဆက်လက် မိန့်ကြားထားတော်မူပါတယ်။ ဘုရားရှင်ရဲ့ အဆုံးအမ ဩဝါဒအတိုင်း လိုက် နာပြုကျင့်တော်မူနိုင်တဲ့အတွက် ထိနမိဒ္ဓများ ကင်းစင်သွားကာ ဝိပဿနာ ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဆက်လက် စီးဖြန်းတော်မူလေရာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်သွားတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၂၅၆}

စိတ်ဓာတ်ရဲ့စွမ်းအားကြီးများကို စနစ်တကျ နည်းမှန်လမ်းမှန် အသုံးချ သွားတော်မူနိုင်ကြတဲ့အတွက် အရဟတ္တဖိုလ်ဆိုတဲ့ အမြတ်ဆုံးပန်းတိုင်သို့ ဆိုက်ရောက်သွားတော်မူခဲ့တဲ့ ရှေးထုံးဟောင်းကြီးတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။

သို့သော် ဒီနေရာမှာ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်ဟာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ မဆိုက်ရောက်မီ အချိန်ကာလအတွင်းဝယ် ရံခါ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ပွားများအားထုတ်ရာ၌ မိမိသန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့ အခက်အခဲကို အထက်က ပြောပြခဲ့တဲ့အတိုင်း ဘုရားရှင်အား တင်ပြလျှောက်ထားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါ တယ်။ ထိုအခါမှာ ဘုရားရှင်က အထက်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဥပက္ကိလေသ တရား (၁၁)ပါးကို စတင်ကာ ဟောကြားပေးတော်မူပါတယ်။

ဒီဥပက္ကိလေသ (၁၁)မျိုးကို အကျဉ်းချုပ်ပြီးတော့ ပြောကြရအောင် . . ။

---

^{၂၅၆} သပ္ပဘာသံ စိတ္တံ ဘာဝေယျာသီ (အံ၊ ၂၊ ၄၆၁။)
သပ္ပဘာသန္တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏတ္ထာယ သဟောဘာသံ။ (အံ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၇၄။)
သဟောဘာသန္တိ သဉာဏောဘညသံ။ (အံ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၇၇။)

၁၊ ဝိစိကိစ္ဆာ = ယုံမှားသံသယဖြစ်ခြင်း

နံပါတ် (၁) ဥပက္ကိလေသတရားကတော့ ဝိစိကိစ္ဆာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ဥရုဝေလတောဝယ် အလောင်းတော်ဘဝဖြင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ရရှိရန်အလို့ငှာ အထက်က ရှင်းပြခဲ့တဲ့အတိုင်း အရောင်အလင်းကို အလိုရှိသလောက် ပိုင်းခြားကာ ဖြန့်ကြက်ပြီးနောက် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိရဲ့ ဥပစာရသမာဓိနယ်မြေသို့ ရောက်အောင် သမာဓိကို ထူထောင်တော်မူကာ အရောင်အလင်းအတွင်းမှာ တည်ရှိနေတဲ့ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးတွေကို ကြည့်ရှုတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို ကြည့်ရှုတော်မူလိုက်တဲ့ အခါမှာ ဒီရူပါရုံတွေက မိမိ ရှေးကမမြင်ထားခဲ့ဖူးတဲ့ ရူပါရုံတွေ ဖြစ်နေကြတဲ့အတွက် - “ဒါတွေက ဘာတွေလဲ” ဆိုတဲ့ ယုံမှားသံသယ ဝိစိကိစ္ဆာတရားတွေ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့တယ်။ အာရုံရဲ့သဘောမှန်ကို မဆုံးဖြတ်နိုင်ခဲ့တဲ့သဘော ဖြစ်ပါတယ်။ အရိယမဂ်တရားဖြင့် မပယ်ရှားရသေးတဲ့အတွက် ဒီဝိစိကိစ္ဆာတရားက ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဝိစိကိစ္ဆာ အကုသိုလ်တရား ထင်ရှား ဖြစ်လာခဲ့တဲ့အတွက် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်အလို့ငှာ ထူထောင်ထားတော်မူခဲ့တဲ့ ပရိကံပြုထားတဲ့ သမာဓိတွေလည်း လျှော့ကျသွားခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို သမာဓိတွေ လျှော့ကျသွားတဲ့အတွက် ဒီဈာန်သမာဓိတွေနဲ့ ယှဉ်တွဲနေတဲ့ ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အရောင်အလင်းတွေလည်း ကွယ်ပျောက်သွားခဲ့ပါတယ်။ အရောင်အလင်းတွေ ကွယ်ပျောက်သွားတဲ့အတွက် ရူပါရုံအမျိုးမျိုးတွေကိုလည်း မမြင်တွေ့နိုင် ဖြစ်ခဲ့တယ်။^{၂၇}

ဒီနေရာမှာ သမထဘာဝနာကို ပွားနေတဲ့ ယောဂီတွေအတွက် သတိပေးလိုတဲ့ အချက်တစ်ခု ရှိတယ်။ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကိုပဲ စံထားပြီးတော့ ပြောကြရအောင် . . ။ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများအားထုတ်နေတဲ့ အခါမှာ အရောင်အလင်းတွေက ဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ဝေဖန်ဆန်းစစ်မှုတွေ ယုံမှားသံသယဖြစ်မှုတွေ ကင်းစင်နေဖို့တော့ လိုအပ်ပါ

^{၂၇} (မ၊၃၊၁၉၆။ မ၊၄၊၄၊၁၄၈။ မ၊ဇိ၊၂၊၃၅၀။)

၃၃၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

တယ်။ ဥပမာ - အာနာပါနကို ပွားနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က ဒီလို အရောင်အလင်းကို တွေ့တဲ့အခါ ဒီအရောင်အလင်းက မိမိရှုပွားနေတဲ့ ပကတိသော ဝင်လေ- ထွက်လေနှင့် တစ်သားတည်း တစ်ခုတည်းဖြစ်ကာ ရောနှောမနေဘူးဆိုလျှင် ဒီအရောင်အလင်းဟာ အာနာပါနနိမိတ် မဟုတ်ပါ။ အာနာပါနနိမိတ်အစစ် ကတော့ နှာခေါင်းအတွင်းမှ ထွက်လာတဲ့ လေနဲ့ တစ်သားတည်း တစ်ခုတည်း အတူတူဖြစ်ကာ ရောယှက်နေတတ်ပါတယ်။ နှာခေါင်းအတွင်းမှ ထွက်လာတဲ့ လေကိုယ်တိုင်က အရောင်နှင့်တကွ ရောယှက်ကာ ထွက်နေတတ်ပါတယ်။ ဒီလို ရောယှက်မှု မရှိတဲ့ အရောင်အလင်း တစ်ခုခုကို အာနာပါနနိမိတ်လို့ ယူဆကာ ယင်းအရောင်အလင်းကို အာရုံယူကာ သမာဓိကို ဆက်လက်ထူ ထောင်လိုက်လျှင် မကြာမီ အချိန်ကာလအတွင်းမှာပဲ သမာဓိလည်း လျှော့ကျ ကာ အရောင်အလင်းလည်း ပျောက်ကွယ်သွားတတ်ပါတယ်။ ဒီလို အရောင် အလင်းမျိုးဟာ မိမိရှုပွားရမည့် အရှုခံအာရုံ မဟုတ်ဘူးဆိုတာကို ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်ဘက်က သဘောပေါက်ထားပြီးဖြစ်ဖို့ လိုပါတယ်။ ဒီလို သဘော မပေါက်ဘဲ နိမိတ်နှင့် အရောင်အလင်းကို မခွဲခြားတတ်ဘဲ နိမိတ်မဟုတ်တဲ့ အရောင်အလင်းကိုပဲ “နိမိတ်များ ဖြစ်လေရောသလား”လို့ ဒီလို ယုံမှား သံသယဖြစ်နေခဲ့မည်ဆိုလျှင် သမာဓိလျှော့ကျကာ အရောင်အလင်းတွေ လည်း ပျောက်ကွယ်သွားတတ်ပါတယ်။ အကယ်၍ တကယ်စစ်မှန်နေတဲ့ အာနာပါနနိမိတ်က ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်နေခဲ့လျှင်လည်း “ဒီနိမိတ်ကို အာနာပါန နိမိတ် ဟုတ်လေသလား မဟုတ်လေသလား..”လို့ ယုံမှားသံသယ ဖြစ်နေ ခဲ့မည်ဆိုလျှင်လည်း ဒီလို ယုံမှားသံသယကြောင့် နိမိတ်ပါ ပျောက်ကွယ် သွားတတ်ပါတယ်။ အလင်းရောင်လည်း ပျောက်ကွယ်သွားတတ်ပါတယ်။

၂။ အမနုဿိကာရ = နှလုံးမသွင်းခြင်း

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ယခုလို အလင်းရောင်အတွင်းမှာ တွေ့မြင် နေရတဲ့ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးတွေကို နှလုံးသွင်းခဲ့မိတဲ့အတွက် ဒီလို ဝိစိကိစ္ဆာတရား ဟာ ထင်ရှားဖြစ်ခဲ့တယ်လို့ အယူအဆ ရှိခဲ့တယ်။ ဒီလို အယူအဆရှိတဲ့

အတွက် “အလင်းရောင်အတွင်းမှာ တွေ့နေတဲ့ ရူပါရုံ အမျိုးမျိုးတွေကို ငါမကြည့်တော့ဘူး = ငါနှလုံးမသွင်းတော့ဘူး”လို့ သူက ဆုံးဖြတ်ချက်ချ လိုက်တယ်။ ကြည့်လည်း မကြည့်တော့ဘူး၊ နှလုံးလည်း နှလုံးမသွင်းတော့ ဘူး။ ဒီလို ရှုသင့်ရှုထိုက်တဲ့ အာရုံကို မရှုတဲ့အတွက် (= နှလုံးမသွင်းတဲ့ အတွက်)ကြောင့် သမာဓိက လျှော့ကျသွားပြန်တယ်။ သမာဓိက လျှော့ကျ သွားတဲ့အတွက် အရောင်အလင်းတွေလည်း ကွယ်ပျောက်သွားခဲ့ပါတယ်။ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးတွေကိုလည်း မမြင်တွေ့နိုင် ဖြစ်ခဲ့တယ်။^{၂၅၈}

အလားတူပဲ ယောဂီတစ်ဦးဟာ အာနာပါနိမိတ်မဟုတ်တဲ့ အရောင်အလင်းတွေကို နှလုံးမသွင်းရ”ဆိုတဲ့ ညွှန်ကြားချက်ကို နားလည်မှုလွဲကာ အာနာပါနိမိတ် ဟာ ဝင်လေ-ထွက်လေနှင့် အတူ ရောယှက်ကာ နှာခေါင်းအတွင်းမှ ထွက်လာ နေသော်လည်း ယင်းအာနာပါနိမိတ်ကို မရှုတော့ဘဲ ပကတိ ဝင်လေ- ထွက်လေကိုပဲ လိုက်ရှာနေတတ်တယ်။ ဒီလို လိုက်ရှာနေတဲ့အခါမှာ ဝင်လေ- ထွက်လေကို ရှာလို့မတွေ့တဲ့အတွက် ရှုစရာအာရုံမရှိဖြစ်ကာ သမာဓိ လျှော့ကျသွားပြန်တယ်။ သမာဓိလျှော့ကျသွားတဲ့အခါ အရောင်အလင်း တွေရော အာနာပါနိမိတ်ရော ပျောက်ပျက်သွားတတ်ပြန်တယ်။ အချို့ ယောဂီတွေကတော့ သိမ်မွေ့နေတဲ့ ဝင်လေ-ထွက်လေကို ပြန်တော့ တွေ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီဝင်လေ-ထွက်လေဟာ နိမိတ်နှင့် ရောနေသော်လည်း နိမိတ်ကို မရှုဘဲ နိမိတ်ကို နှလုံးမသွင်းဘဲ ဝင်လေ-ထွက်လေကိုသာ နှလုံး သွင်းနေပြန်တယ်။ ရှုသင့်ရှုထိုက်တဲ့ နိမိတ်ကို မရှုတဲ့အတွက် နှလုံးမသွင်းတဲ့ အတွက် သမာဓိကလည်း လျှော့ကျသွားတတ်ပြန်တယ်။ သမာဓိလျှော့ကျ သွားခဲ့လျှင် အရောင်အလင်းတွေရော အာနာပါနိမိတ်ရော ပျောက်ပျက် သွားတတ်ပြန်တယ်။ အာနာပါနိမိတ်ပေါ်လာခဲ့သော် အာနာပါနိမိတ်နှင့် ဝင်လေ-ထွက်လေကလည်း တစ်သားတည်း တစ်ခုတည်း ဖြစ်နေခဲ့သော် တစ်နည်းပြောရလျှင်တော့ ဝင်လေ-ထွက်လေသည်ပင် နိမိတ်၊ နိမိတ်သည်ပင်

^{၂၅၈} (မ၊၃၊၁၉၆။ မ၊၄၊၄၊၁၄၈။ မ၊ဋီ၊၂၊၃၅၁။)

၃၄၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဝင်လေ-ထွက်လေ ဖြစ်နေခဲ့သော် ဝင်လေ-ထွက်လေကို နှလုံးမသွင်းတော့ဘဲ နိမိတ်ကိုသာ နှလုံးသွင်း ရှုပွားခဲ့သော် ဘာဝနာသမာဓိဟာ တိုးတက်ကြီးပွား လာတဲ့အတွက် အားကောင်းလာတဲ့အတွက် အာနာပါနိမိတ်ဟာလည်း ကြည်လင်တောက်ပလာလိမ့်မည်။ အရောင်အလင်းတွေလည်း ပိုမိုပြီးတော့ တောက်ပလာလိမ့်မည်။ သို့သော် အာနာပါနကို ပွားများအားထုတ်နေတဲ့ အခါမှာ နှလုံးသွင်းသင့်တဲ့ အာရုံကို နှလုံးမသွင်းတဲ့အတွက် သမာဓိက လျှော့ကျသွားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

၃၊ ထိနမိဉ္ဇ = စိတ်စေတသိက်တွေရဲ့ လေးလံထိုင်းမှိုင်းခြင်း

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ တစ်ဖန် မိမိမူလပွားများအားထုတ်နေတဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို ပြန်လည်ကာ ရှုပွားသုံးသပ်တော်မူပါတယ်။ ဒီလို ရှုပွား သုံးသပ်တော်မူလိုက်တဲ့အခါမှာ အလင်းရောင်တွေလည်း ပြန်ပေါ်လာတယ်။ အလင်းရောင်အတွင်းမှာ တည်ရှိနေတဲ့ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးတွေကိုလည်း ပြန်လည်တွေ့မြင်တော်မူပါတယ်။ သို့သော် ဒီရူပါရုံတွေကို နှလုံးမသွင်းဘဲ ဆိတ်ဆိတ်သာ ထိုင်နေတော်မူလိုက်တဲ့အတွက် စိတ်စေတသိက်တွေရဲ့ လေးလံထိုင်းမှိုင်းခြင်း ထိနမိဉ္ဇတရားတွေက ဝင်ရောက်ကာ နှိပ်စက်လာပြန် တယ်။ ဘာဝနာအာရုံပေါ်မှာ ထက်ထက်သန်သန် ကြိုးစားအားထုတ်လိုတဲ့ စိတ်စေတသိက်တွေ မဖြစ်ဘဲ ဘာဝနာအာရုံမှ တွန့်ဆုတ်လာတဲ့ စိတ် စေတသိက်တွေသာ ဖြစ်ပေါ်နေခဲ့ပါတယ်။ ထိုအခါမှာ သမာဓိက လျှော့ကျ သွားတော်မူတဲ့အတွက် အရောင်အလင်းတွေလည်း ပျောက်ကွယ်သွားခဲ့တယ်။ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးတွေကိုလည်း မမြင်တွေ့နိုင် ဖြစ်ခဲ့တယ်။^{၂၅၉}

အလားတူပဲ အာနာပါနကို ပွားများအားထုတ်နေတဲ့ ယောဂီဟာလည်း အာနာပါနနိမိတ် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါမှာ အာနာပါနနိမိတ်ကိုလည်း မရှုဘဲ နေလိုက်တယ်။ ပကတိ ဝင်လေ-ထွက်လေကိုလည်း ရှုမတွေ့တဲ့အတွက် မရှုဘဲ ဆိတ်ဆိတ်ပဲ ထိုင်နေလိုက်တယ်။ အလွန်သိမ်မွေ့တဲ့လေကို တွေ့ပြန်

^{၂၅၉} (မ၊၃၊၁၉၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၄၊၁၄၈။)

တော့လည်း ထက်ထက်သန်သန် ရှုလိုတဲ့စိတ်ထား မရှိ ဖြစ်နေပြန်တယ်။ နိမိတ်ပေါ်ကိုလည်း စူးစူးစိုက်စိုက် မရှုချင် ဖြစ်နေပြန်တယ်။ ထိနမိဒ္ဓတို့ နှိပ်စက်နေတဲ့သဘောသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအခါမှာလည်း သမာဓိတွေ လျှော့ကျကာ အာနာပါနိမိတ်လည်း ပျောက်ပျက်သွားတတ်ပါတယ်။

၄၊ ဆန္ဒတတ္ထ = ထိတ်လန့်ခြင်း = ကိုယ်ခက်တရော်ရှိခြင်း

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ မိမိသန္တာန်မှာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့ အထက်ပါ ဥပက္ကိလေသတရားတွေကို ဖယ်ရှားတော်မူကာ မိမိရဲ့ မူလကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို ပြန်ပြီးတော့ အာရုံယူကာ အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူပြန်တယ်။ ဒီလို ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူလိုက်တဲ့အခါမှာ အရောင်အလင်းတွေလည်း ပြန်ပေါ်လာကြပြန်တယ်။ ထိုအခါမှာ ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ဒီအရောင်အလင်းတွေကို ဟိမဝန္တာဘက်သို့ တာဝူကာ ဖြန့်ကြက်တော်မူလိုက်ပါတယ်။ ထိုအခါမှာ ထိုအလင်းရောင်အတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ဒါနဝရကျိဿဘီလူးနှင့် အလွန်ကြီးမားတဲ့ မြွေကြီးများကို မြင်တွေ့တော်မူလိုက်တဲ့အခါ ဆန္ဒတတ္ထခေါ်တဲ့ ထိတ်လန့်ခြင်း ကိုယ်ခက်တရော်ရှိခြင်းတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဥပမာ - ယောက်ျားတစ်ယောက်ဟာ အခွန်ရှည်တဲ့ တောလမ်းခရီးကို သွားနေတဲ့အခါမှာ လမ်းရဲ့ ဘေးနှစ်ဘက်တို့မှ ငုံးကလေးများက ဖြုန်းကန် ထပျံလိုက်ကြတဲ့အခါ ထိုယောက်ျားရဲ့ သန္တာန်မှာ ထိတ်လန့်ခြင်း ကိုယ်ခက်တရော်ရှိခြင်း တစ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သလိုပဲ - အလားတူပဲ ဘုရားအလောင်းတော်ရဲ့ သန္တာန်မှာလည်း ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းတဲ့ အာရုံတွေကို တွေ့လိုက်ရတဲ့အတွက် ထိတ်လန့်ခြင်း ကိုယ်ခက်တရော်ရှိခြင်းတစ်မျိုး ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီထိတ်လန့်မှု ကိုယ်ခက်တရော်ရှိမှုကြောင့် သမာဓိတွေလည်း လျှော့ကျသွားခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို သမာဓိတွေ လျှော့ကျသွားတဲ့အတွက် အရောင်အလင်းတွေလည်း ကွယ်ပျောက်သွားခဲ့ပါတယ်။ အရောင်အလင်းတွေ ကွယ်ပျောက်သွားတဲ့အတွက် ရူပါရုံအမျိုးမျိုးတွေကိုလည်း မမြင်တွေ့နိုင် ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။^{၂၆၀}

^{၂၆၀} (မ၊၃၊၁၉၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၄၊၁၄၈။)

၃၄၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အလားတူပဲ ယောဂီတစ်ဦးဟာလည်း အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများ အားထုတ်နေတဲ့အခါ ပကတိ ဝင်လေ-ထွက်လေအာရုံမှာ ဘာဝနာသမာဓိက အလွန် နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့တဲ့အတွက် အလွန် ကြည်လင် တောက်ပနေတဲ့ အာနာပါနနိမိတ်အာရုံဟာ နှာသီးဝမှာ ဖြုန်းကန် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ မတွေ့စဖူးတဲ့ အာရုံထူးကို ဖြုန်းကန် မြင်တွေ့လိုက်ရတဲ့အတွက် ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်မှုတစ်မျိုး ရုတ်ခြည်း ဖြစ်ပေါ် လာတတ်ပါတယ်။ ဒီလို ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်မှု ရုတ်ခြည်း ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အတွက် သမာဓိက လျှောကျသွားတတ်ပါတယ်။ နိမိတ်လည်း ကွယ်ပျောက် သွားတတ်ပါတယ်။

၅။ ဥပ္ပါယ် = ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ထင်ထင်ရှားရှား ကြည်ရွှင်နှစ်သက်မှု ဝိသိ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ခုပြောခဲ့တဲ့ ဥပက္ကိလေသအမျိုးမျိုးတွေကို ဖယ်ရှားပြီးတော့ မိမိရဲ့မူလကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို ပြန်ပြီးအာရုံယူကာ အပြင်း အထန် ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူပြန်တယ်။ ဒီလို ကြိုးစားအားထုတ်တော် မူလိုက်တဲ့အခါမှာ အလင်းရောင်တွေလည်း ပြန်ပေါ်လာကြပြန်တယ်။ ထိုအလင်းရောင်တွေကိုလည်း အလားတူ ဟိမဝန္တာဘက်သို့ တာစူကာ ဖြန့်ကြက်ထားတော်မူလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ဘုရားအလောင်းတော်က ဒီလို စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူတယ် - “ငါအခုမြင်တွေ့နေတဲ့ ထိတ်လန့်ဖွယ် အာရုံတွေဟာ ပကတိသော မျက်စိဖြင့် ကြည့်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် မရှိတဲ့အာရုံတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ ဒါကြောင့် ငါက ဒီအာရုံတွေကို မတွေ့မြင်ခဲ့ဘူးဆိုလျှင် ထိတ်လန့်ဖွယ်သဘော ကိုယ်ခက်တရော်ရှိခြင်းသဘောဟာလည်း ဘယ်လိုမှ မရှိနိုင်ဘူး” ဒီလို စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူကာ ဒီထိတ်လန့်ခြင်း ကိုယ်ခက် တရော်ရှိခြင်းကို ကျော်လွှားလွန်မြောက်သွားရန်အတွက် ဝီရိယကို မြှင့်တင် ကာ မိမိရဲ့ မူလကမ္မဋ္ဌာန်းကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူ ပါတယ်။ အလင်းရောင်ကိုလည်း ဆက်လက်ကာ ဖြန့်ကြက်တော်မူလိုက်ပါ

တယ်။ ထိုအခါမှာ ဖြန့်ကြက်ထားတဲ့ အလင်းရောင်အတွင်းဝယ် ထိတ်လန့်ဖွယ် အာရုံတွေကိုလည်း မတွေ့မမြင်ရတော့ပါ။ ထိတ်လန့်ဖွယ် အာရုံတွေရှိတဲ့ အရပ်ဒေသကို ကျော်လွှားကာ ထိတ်လန့်ဖွယ် အာရုံတွေမရှိတဲ့ အရပ်ဒေသများသို့တိုင်အောင် အလင်းရောင်တွေကို တစ်ဆင့်တက်ကာ ဖြန့်ကြက်ထားတဲ့အတွက် ဒီအလင်းရောင်အတွင်းမှာ ထိတ်လန့်ဖွယ် အာရုံတွေကို မတွေ့ရှိခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

သို့သော် ဒီလို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူတဲ့ လုံ့လဝီရိယစွမ်းအားကြောင့် ဥပ္ပါယလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ထင်ထင်ရှားရှား ကြည်ရွှင်နှစ်သက်မှု ပီတိတစ်မျိုး ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့ပြန်တယ်။ ဥပမာ - ယောက်ျားတစ်ယောက်ဟာ ရွှေအိုးတစ်လုံးကို တူးဖော်ယူတဲ့အခါမှာ ရွှေအိုးငါးလုံးကို ပြိုင်တူတွေ့လိုက်တဲ့အတွက် ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ထင်ထင်ရှားရှား ကြည်ရွှင်နှစ်သက်မှု ပီတိ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသလိုပဲ အလားတူပဲ ဘုရားအလောင်းတော်ရဲ့ သန္တာန်မှာလည်း ဥပ္ပါယလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ထင်ထင်ရှားရှား ကြည်ရွှင်နှစ်သက်မှု ပီတိတစ်မျိုး ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းတဲ့ ပီတိကြောင့် သမာဓိတွေလည်း လျော့ကျသွားခဲ့တယ်။ သမာဓိက လျော့ကျသွားတဲ့အတွက် အရောင်အလင်းတွေလည်း ကွယ်ပျောက်သွားခဲ့ပါတယ်။ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးတွေကိုလည်း မမြင်တွေ့နိုင် ဖြစ်ခဲ့ရပြန်တယ်။^{၂၆၁}

အလားတူပဲ အာနာပါနကို ပွားများအားထုတ်တဲ့အခါ အာနာပါန အာရုံပေါ်မှာ အလွန်ခိုင်မြဲနေတဲ့ နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ သမာဓိရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် အလွန်ကြည်လင်တောက်ပနေတဲ့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါ “ရွှေအိုးတစ်လုံးကို တူးဖော်ရာ၌ ရွှေအိုးငါးလုံးကို ပြိုင်တူတွေ့မြင်လိုက်ရတဲ့ယောက်ျားပမာ” မတွေ့စူးဖူး အတွေ့ထူးကို တွေ့ရှိနေရတဲ့အတွက် အဟုန်ပြင်းတဲ့ ပီတိတွေဟာ တလှိုက်လှိုက် ဖြစ်ပေါ်နေတတ်

^{၂၆၁} (မ၊၃၊၁၉၆။ မ၊၄၊၄၊၁၄၈။ မ၊ဇိ၊၂၊၃၅၁။)

၃၄၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ကြပါတယ်။ ဒီလို ရုန်ရင်းကြမ်းတမ်းတဲ့ ပီတိရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် သမာဓိလည်း လျော့ကျပြီးတော့ အာနာပါနနိမိတ်လည်း ကွယ်ပျောက်သွားတတ်ပါတယ်။

**၆၊ ဒုဠုလ္လံ = ကိုယ်ရဲ့ပူပန်မှု = ကိုယ်ရဲ့ရုန်ရင်းမှု = ကိုယ်ရဲ့ပျင်းရိမှု
= ကိုယ်ရဲ့လျော့ရဲရဲဖြစ်နေမှု ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း**

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ အစွာရဒ္ဓဝီရိယခေါ်တဲ့ ဒီလို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့ လုံ့လဝီရိယစွမ်းအားကြောင့် ပေါ်လွင်ထင်ရှားတဲ့ ပီတိတွေ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အတွက် သမာဓိတွေ လျော့ကျကာ အရောင်အလင်း တွေ ပျောက်ကွယ်သွားတာကို သိရှိတော်မူတဲ့အတွက် လုံ့လဝီရိယကို လျော့ချကာ မိမိရဲ့မူလကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို ပြန်ပြီးအာရုံယူကာ ဆက်လက်ကာ ရှုပွားတော်မူပြန်တယ်။ စေတသိကဝီရိယက လျော့ပါးသွားတဲ့အတွက်ကြောင့် ကာယိကဝီရိယကလည်း လျော့ကျသွားခဲ့ပြန်တယ်။ ခန္ဓာကိုယ်က တောင့်တင်းခိုင်မာမှု သိပ်မရှိတော့တဲ့အတွက် ဒုဠုလ္လလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့ ပူပန်မှု ရုန်ရင်းမှု ပျင်းရိမှု လျော့ရဲရဲဖြစ်နေမှုသဘောတရားတွေလည်း ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပြန်တယ်။ ဒီလို ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အတွက်ကြောင့် သမာဓိတွေ လည်း လျော့ကျသွားခဲ့တယ်။ သမာဓိက လျော့ကျသွားတဲ့အတွက် အရောင် အလင်းတွေလည်း ကွယ်ပျောက်သွားခဲ့ပါတယ်။ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးတွေကိုလည်း မမြင်တွေ့နိုင် ဖြစ်ခဲ့ရပြန်တယ်။^{၂၆၂}

အလားတူပဲ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများအားထုတ်တဲ့အခါဝယ် အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံပေါ်မှာ ဘာဝနာစိတ်ကို ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်ပြီး တည်နေအောင် ကြိုးစားအားထုတ်လိုက်တဲ့အခါ ဝီရိယကို မြှင့်တင်ကာ အလွန် စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုလိုက်မိတဲ့အတွက် ဘာဝနာအာရုံမှ စိတ်ပျံ့လွင့်ထွက် သွားကာ သမာဓိက လျော့ကျသွားတတ်သဖြင့် ဝီရိယကို လျော့ချလိုက် ပြန်တယ်။ စေတသိကဝီရိယက လျော့သွားတဲ့အတွက်ကြောင့် ကာယိက

^{၂၆၂} (မ၊၃၊၁၉၆။ မ၊၄၊၄၊၁၄၈။ မ၊ဇိ၊၂၊၃၅၁။)

ဝီရိယကလည်း လျော့သွားတတ်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ခန္ဓာကိုယ်ကလည်း တောင့်တင်းခိုင်မာမှု မရှိ ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ ဒီလို စေတသိကဝီရိယ ကာယိကဝီရိယ နှစ်မျိုးလုံးက လျော့ကျသွားပြီဆိုလျှင်လည်း အာနာပါန ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံပေါ်၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်ပြီးတည်နေအောင် ချီပင့်ထားပေးခြင်း ပဂ္ဂဟလုပ်ငန်းကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ပေးနေတဲ့ ဝီရိယက အားပျော့နေတဲ့အတွက်ကြောင့် ဘာဝနာစိတ်ဟာလည်း မိမိရဲ့ ဘာဝနာ အာရုံမှ လျော့ကျသွားတတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဝီရိယ လွန်ကဲလွန်းလျှင်လည်း မကောင်း၊ ဝီရိယ လျော့နည်းလွန်းလျှင်လည်း မကောင်းဆိုတဲ့ ဒီသဘော တရားကို သဘောပေါက်နားလည်ပါ။

၇၊ အစွာရဗ္ဗဝီရိယ = အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ လုံ့လဝီရိယကို လျော့ချမိတဲ့အတွက် ဒုဋ္ဌုလ္လ လို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့ ပူပန်မှု ရုန့်ရင်းမှု ပျင်းရိမှု လျော့ရဲရဲဖြစ်နေမှု သဘောတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာတာကို သဘောပေါက်တော်မူတဲ့ အတွက် တစ်ဖန် လုံ့လဝီရိယကို မြှင့်တင်ကာ အပြင်းအထန် ကြိုးစား အားထုတ်တော်မူပြန်တယ်။ လုံ့လဝီရိယက အလွန်အလွန် လွန်ကဲနေတဲ့ အတွက်ကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံမှ စိတ်ပျံ့လွင့်မှုဆိုတဲ့ ဥဒ္ဓစ္စတရား ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အတွက်ကြောင့် သမာဓိကလည်း လျော့ကျသွားပြန်တယ်။ ဥပမာ — ယောက်ျားတစ်ယောက်ဟာ ငုံးသားငယ်ကလေး တစ်ကောင်ကို လက်နှစ်ဘက်တို့ဖြင့် မြဲမြဲမြဲမြဲ အတင်းအကျပ် ဆုပ်ကိုင်ဖမ်းယူလိုက်တဲ့အခါ သေးကွေးနုနယ်လွန်းလှသေးတဲ့ ငုံးသားငယ်ကလေးဟာ ယောက်ျားရဲ့ လက် တွင်းမှာပဲ သေကျေပျက်စီးသွားရသလို အလားတူပဲ အလောင်းတော်ဟာ မိမိရဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံဆိုတဲ့ ငုံးသားငယ်ကလေးကို စေတသိကဝီရိယ ကာယိကဝီရိယဆိုတဲ့ လက်နှစ်ဘက်တို့ဖြင့် အတင်းအကျပ် လွန်လွန်ကဲကဲ ဆုပ်ကိုင်လိုက်တဲ့အခါ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံမှ စိတ်ပျံ့လွင့်ပျက်ပြားကာ သမာဓိ လည်း လျော့ကျပျက်စီးခဲ့ပါတယ်။ သမာဓိလျော့ကျသွားတဲ့အတွက် အရောင်

၃၄၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အလင်းတွေလည်း ကွယ်ပျောက်သွားခဲ့ပါတယ်။ ရှုပါရုံအမျိုးမျိုးတွေကိုလည်း မမြင်တွေ့နိုင် ဖြစ်ခဲ့ရပြန်တယ်။^{၂၆၃}

အလားတူပဲ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို ပွားများအားထုတ်ရာဝယ် အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံပေါ်၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်ပြီး တည်နေအောင် ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့အခါ စေတသိကဝီရိယ ကာယိကဝီရိယ ဆိုတဲ့ ဝီရိယ နှစ်မျိုးတို့ လျော့ကျနေတဲ့အတွက် သမာဓိ ပျက်ပြားသွားမှုကို နားလည်သဘောပေါက်နေတဲ့ ယောဂီက ဝီရိယလျော့ပါးနေခြင်းရဲ့ အပြစ်ကို မြင်တဲ့အတွက် စေတသိကဝီရိယ ကာယိကဝီရိယခေါ်တဲ့ ဝီရိယ နှစ်မျိုးတို့ကို အပြင်းအထန် မြှင့်တင်ကာ လွန်လွန်ကဲကဲ မရပ်မနား ကြိုးစားအားထုတ်ပြန်တယ်။ ဝီရိယလွန်သော် ဥဒ္ဓစ္စဆိုတဲ့အတိုင်း စိတ်ပျံ့လွင့်မှုတွေက များလာတဲ့အတွက် သမာဓိက လျော့ကျသွားပြန်တယ်။ ဒီလိုနေရာမျိုးမှာ ဝီရိယနှင့် သမာဓိ နှစ်မျိုးကို ညီမျှအောင် ကျင့်တတ်ဖို့ အထူးလိုအပ်နေပါတယ်။ အလားတူပဲ ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားထားတော်မူတဲ့ အာနာပါနကျင့်စဉ်အပေါ်၌ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရားနှင့် အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို ထိုးထွင်းသိနေတဲ့ ပညာတရားတို့ဟာလည်း ညီမျှမှုရှိနေဖို့ အထူးလိုအပ်နေပါတယ်။

ဝီရိယက လွန်ကဲနေလို့ သမာဓိက လျော့နည်းနေပြန်လျှင်လည်း ဈာန်သမာဓိသို့ မဆိုက်ရောက်နိုင်ဘူး၊ ဝီရိယက လျော့နည်းနေလို့ သမာဓိက လွန်ကဲနေပြန်လျှင်လည်း ဈာန်သမာဓိသို့ မဆိုက်ရောက်နိုင်ဘူး။ အလားတူပဲ သဒ္ဓါက လွန်ကဲနေလို့ ပညာက နွံနေပြန်လျှင်လည်း (= အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ထိုးထွင်းမသိပြန်လျှင်လည်း) ဈာန်သမာဓိသို့ မဆိုက်ရောက်နိုင်ဘူး၊ သဒ္ဓါက နွံနေလို့ ပညာက လွန်ကဲနေပြန်လျှင်လည်း (= အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ထိုးထွင်းသိမြင်နေသော်လည်း မိမိကိုယ်ကို မိမိ ဈာန်သမာဓိကို ရရှိလိမ့်မည်လို့ မယုံကြည်ပြန်လျှင်လည်း သို့မဟုတ် ခုခေတ်မှာ ဈာန်ကို မရနိုင်တော့ဘူးဟု အစွဲကြီးနေတဲ့

^{၂၆၃} (မ၊၃၊၁၉၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၄၊၁၄၈။ မ၊ဋီ၊၂၊၃၅၁။)

အတွက် ယုံကြည်ချက် အားပျော့နေပြန်လျှင်လည်း) ဈာန်သမာဓိသို့ မဆိုက်ရောက်နိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် ဝီရိယနှင့် သမာဓိ၊ သဒ္ဓါနှင့် ပညာတို့ ညီမျှသွားအောင် သတိနှင့် ထိန်းချုပ်ကာ ကျင့်တတ်ဖို့ အထူးလိုအပ်နေတဲ့ အချိန်အခါမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

၈၊ အတိလိနဝီရိယ = အလွန် လျော့လွန်းသောဝီရိယ ရှိခြင်း

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ဝီရိယကို မြှင့်တင်ကာ အလွန်အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူလိုက်တဲ့အတွက် ဘာဝနာအာရုံမှ စိတ်ပျံ့လွင့်ထွက်သွားကာ သမာဓိ လျော့ကျသွားတာကို သတိပြုမိခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဝီရိယကို လျော့ချလိုက်တယ်။ သို့သော် ဝီရိယကို လွန်လွန်ကဲကဲ လျော့ချမိလိုက်တဲ့အတွက်ကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံပေါ်မှာ ဘာဝနာစိတ်ကို အချိန်ကြာမြင့်စွာ တည်တံ့နေအောင် လျော့လွန်းနေတဲ့ ဝီရိယက အားပေးထောက်ပံ့ထားနိုင်တဲ့ စွမ်းအားမရှိတဲ့အတွက်ကြောင့် သမာဓိက လျော့ကျသွားပြန်တယ်။ ဥပမာ - ယောက်ျားတစ်ယောက်ဟာ ငုံးသားငယ်ကလေး တစ်ကောင်ကို ဖမ်းယူတဲ့အခါမှာ တင်းတင်းကျပ်ကျပ် ဆုပ်ကိုင်လိုက်လျှင် ငုံးသားငယ်ကလေး သေကျေပျက်စီးသွားမှာကို စိုးရိမ်တဲ့အတွက် တင်းတင်းကျပ်ကျပ် မဆုပ်ကိုင်ဘဲ ခပ်လျော့လျော့ ခပ်ပေါ့ပေါ့သာ ဆုပ်ကိုင်လိုက်မိတဲ့အတွက် ငုံးသားငယ်ကလေးဟာ ယောက်ျားရဲ့လက်မှ လွတ်ထွက်ကာ ပျံ့သန်းသွားခဲ့ပြန်တယ်။ အလားတူပဲ အလောင်းတော်ဟာလည်းပဲ ဝီရိယကို မြှင့်တင်ကာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို တင်းတင်းကျပ်ကျပ် ဆုပ်ကိုင်လိုက်မိတဲ့အတွက် ဘာဝနာအာရုံမှ စိတ်ပျံ့လွင့်ထွက်သွားကာ သမာဓိ လျော့ကျသွားတာကို သတိပြုမိတဲ့အခါ ဝီရိယကို လျော့ချကာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို တင်းတင်းကျပ်ကျပ် မဆုပ်ကိုင်တော့ဘဲ ခပ်လျော့လျော့ ခပ်ပေါ့ပေါ့သာ ဆုပ်ကိုင်ထားမိတဲ့အတွက် ရှုနေမိတဲ့အတွက်ကြောင့် ဘာဝနာအာရုံပေါ်၌ စိတ်ကို ကြာမြင့်စွာ တည်တံ့နေအောင် လျော့လွန်းနေတဲ့ ဝီရိယက ချီပင့်မထားနိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် သမာဓိက လျော့ကျသွားပြန်တယ်။ သမာဓိ လျော့ကျသွားတဲ့အတွက်

၃၄၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အရောင်အလင်းတွေလည်း ကွယ်ပျောက်သွားခဲ့ပါတယ်။ ရှုပါရုံအမျိုးမျိုးတွေ ကိုလည်း မမြင်တွေ့နိုင် ဖြစ်ခဲ့ရပြန်တယ်။^{၂၆၄}

အလားတူပဲ ယောဂီတစ်ဦးဟာလည်း အလွန်ကြည်လင်တောက်ပနေတဲ့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို စိုက်ရှုနေတဲ့အခါမှာ ဝီရိယကို မြှင့်တင်ကာ လွန်လွန်ကဲကဲ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုလိုက်မိတဲ့အတွက် အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ် အာရုံမှ စိတ်ပျံ့လွင့်ကာ သမာဓိ လျော့ကျသွားတာကို သတိပြုမိတဲ့အခါ ဝီရိယကို လျော့ချလိုက်ပြန်တယ်။ သို့သော် ဝီရိယကို လျော့ချလိုက်တဲ့အခါ လိုအပ်တာထက် ပိုပြီးတော့ လျော့ချမိရက်သားဖြစ်သွားပြန်တယ်။ ဝီရိယကို လွန်လွန်ကဲကဲ လျော့ချလိုက်တဲ့အတွက် အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ ပေါ်မှာ ဘာဝနာစိတ်ကို အချိန်ကြာမြင့်စွာ တည်တံ့နေအောင် လျော့လွန်းတဲ့ ဝီရိယက ချီပင့်ထားနိုင်တဲ့ စွမ်းအား မရှိတဲ့အတွက်ကြောင့် သမာဓိက လျော့ကျသွားပြန်တယ်။ ပျင်းရိခြင်း (= ကောသလ)ဘက်သို့ စိတ်ဓာတ်တွေက ယိုင်လဲသွားတတ်ကြပြန်တယ်။ ဒါကြောင့် ဝီရိယလွန်ကဲလွန်းလျှင်လည်း စိတ်ပျံ့လွင့်မှု ဥဒ္ဓစ္စဖြစ်တတ်တယ်။ ဝီရိယလျော့လွန်းပြန်လျှင်လည်း ပျင်းရိမှု ကောသလ ဖြစ်တတ်တယ်။ ဒီအဆိုအမိန့်ကို ယောဂီဘက်က သဘောပေါက် နားလည်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။

၉။ အဘိဓမ္မ - အလွန်လိုလားတောင့်တမှု ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ဝီရိယလွန်ကဲလွန်းခြင်းရဲ့အပြစ် ဝီရိယ လျော့နည်းလွန်းခြင်းရဲ့အပြစ် ဒီအပြစ်တွေကို ဆင်ခြင်တော်မူကာ “မလျော့ မတင်း စောင်းကြိုးညှင်းသကဲ့သို့” ဝီရိယနှင့် သမာဓိကို ညီမျှအောင် ကျင့်တော် မူလိုက်ပါတယ်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံပေါ်မှာ ဝီရိယနှင့် သမာဓိတို့ဟာ အညီအမျှ အလုပ်လုပ်နေကြတဲ့အခါ သမာဓိက ပိုမိုအားကောင်းလာတဲ့အတွက် အလင်း ရောင်တွေလည်း ပိုမိုပြီး အားကောင်းလာပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ နတ်ပြည် နတ်လောကဘက်သို့ တာစူကာ အလင်းရောင်ကို ဖြန့်ကြက်လျက် ကြည့်ရှု

^{၂၆၄} (မ၊၃၊၁၉၆။ မ၊၄၊၄၊၁၄၈။ မ၊ဇီ၊၂၊၃၅၁။)

တော်မူလိုက်တဲ့အခါ အလွန် ရုပ်အဆင်း ချောမော လှပတင့်တယ်နေကြတဲ့ နတ်ပရိသတ်အပေါင်းနှင့် အဆင့်အတန်း မြင့်မားလှတဲ့ နတ်စည်းစိမ် အရပ်ရပ်တို့ကို တွေ့မြင်တော်မူလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ အဘိဇ္ဈေခေါ်တဲ့ နတ်ဘဝ နတ်စည်းစိမ်ကို လိုလားတောင့်တမှု တဏှာတရားဟာ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့ပြန်တယ်။ ဒီအကုသိုလ်တရားက မိမိပွားများနေတဲ့ ကုသိုလ် တရားနှင့် ထိပ်တိုက်ဆန့်ကျင်ဘက် တစ်ခု ဖြစ်နေတဲ့အတွက် မိမိပွားများနေတဲ့ ကုသိုလ်သမာဓိဟာလည်း တဖြည်းဖြည်း လျှော့ကျသွားပြန်တယ်။ သမာဓိ လျှော့ကျသွားတဲ့အတွက် အရောင်အလင်းတွေလည်း ကွယ်ပျောက်သွားခဲ့ ပါတယ်။ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးတွေကိုလည်း မမြင်တွေ့နိုင် ဖြစ်ခဲ့ရပြန်တယ်။^{၂၆၅}

အလားတူပဲ ယောဂီတစ်ဦးဟာ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံပေါ်မှာ ဝီရိယနှင့် သမာဓိတို့ကို ညီမျှအောင် ထားကာ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ် အာရုံကို ဆက်လက် ရှုပွားနေတဲ့အခါ သမာဓိဟာလည်း တဖြည်းဖြည်း အားကောင်းလာတတ်ပါတယ်။ နက်ရှိုင်းလာတတ်ပါတယ်။ တည်တံ့လာတတ် ပါတယ်။ မိမိခန္ဓာကိုယ်ရဲ့ ဝန်းကျင်ပတ်ချာ အရပ်ဆယ်မျက်နှာမှာလည်း အလင်းရောင်တွေက ပိုမိုပြီး တောက်ပနေတတ်ပါတယ်။ ထိုဉာဏ်အလင်း ရောင်အောက်မှာ တည်ရှိနေတဲ့ အာရုံအမျိုးမျိုးတွေကို တစ်ခါတစ်ရံမှာ လှမ်းကြည့်လိုက်မိတဲ့အခါ နှစ်သက်မြတ်နိုးဖွယ်ရာ အာရုံတွေနဲ့ တွေ့ဆုံ ကောင်း တွေ့ဆုံတတ်ပါတယ်။ အကယ်၍ တွေ့ဆုံခဲ့လို့ ဒီအာရုံတွေအပေါ် မှာ တွယ်တာမက်မောမှု တစ်ခုခုဖြစ်ခဲ့လျှင်လည်း သမာဓိက လျှော့ကျပျက်စီး သွားတတ်ပါတယ်။

အချို့ယောဂီတွေကတော့ ဒီလို ကြည်လင်တောက်ပနေတဲ့ အာနာပါန ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အချိန်ကြာမြင့်စွာ တည်တည်တံ့တံ့ ရှုပွားနိုင်တဲ့အခါ နှစ်သက်ကြည်နူးမှု ပီတိတရားတွေက ဆက်တိုက် ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့အတွက် ဒီကြည်လင်တောက်ပနေတဲ့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကိုပဲ သာယာ

^{၂၆၅} (မ၊၃၊၁၉၆။ မ၊၄၊၄၊၁၄၈။ မ၊ဇိ၊၂၊၃၅၁။)

၃၅၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

နှစ်သက်နေတတ်ပါတယ်။ သိမ်မွေ့တဲ့ ပေမတရား တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာလည်း သမာဓိက လျှောကျသွားတတ်ပါတယ်။

၁၀။ နာနတ္တသညာ = အမျိုးမျိုးသော သညာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ နတ်ပြည်နတ်လောကဆိုတဲ့ ဇာတ်တူအာရုံ တစ်ခုတည်းကိုသာ ရှုပွားသုံးသပ်တော်မူမိတဲ့အတွက် အဘိဇ္ဈေခါတွဲ လိုလားတောင့်တမှု တဏှာတရားဟာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခဲ့တယ်လို့ သဘော ပေါက်တော်မူခဲ့ပြန်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီအဘိဇ္ဈေခါတွဲ လိုလားတောင့်တမှု တွေ မဖြစ်ပေါ်ရေးအတွက် အာရုံအမျိုးမျိုးတွေကို ပြောင်းရွှေ့ကာ ရှုပွားသင့် တယ်လို့ ယူဆတော်မူခဲ့တဲ့အတွက် သမာဓိကို တစ်ဖန်ပြန်လည် ထူထောင် တော်မူကာ သမာဓိနှင့် ယှဉ်တွဲ ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အရောင် အလင်းတွေကို တစ်ခါတစ်ရံ နတ်ပြည်နတ်လောကဘက်သို့ ဖြန့်ကြက်ကာ အာရုံအမျိုးမျိုးတွေကို ကြည့်ရှုတော်မူပြန်တယ်။ တစ်ခါတစ်ရံ လူ့ပြည် လူ့လောကဘက်သို့ ဖြန့်ကြက်ကာ အာရုံအမျိုးမျိုးတွေကို ကြည့်ရှုတော်မူ ပြန်တယ်။ ဒီလို ကြိမ်ဖန်များစွာ ကြည့်ရှုတော်မူလိုက်တဲ့အခါ အာရုံအမျိုးမျိုး တွေအပေါ်မှာ မှတ်သားနေတဲ့ သညာအမျိုးမျိုးတွေလည်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ် လာပြန်တယ်။ ဒီလို သညာအမျိုးမျိုးတွေ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့အတွက်ကြောင့် တဖြည်းဖြည်း သမာဓိဟာလည်း လျှောကျသွားပြန်တယ်။ သမာဓိ လျှောကျ သွားတဲ့အတွက် အရောင်အလင်းတွေလည်း ကွယ်ပျောက်သွားခဲ့ပါတယ်။ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးတွေကိုလည်း မမြင်တွေ့နိုင် ဖြစ်ခဲ့ရပြန်တယ်။^{၂၆၆}

အလားတူပဲ ယောဂီတစ်ဦးဟာလည်း ကြည်လင်တောက်ပနေတဲ့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံပေါ်မှာ ဘာဝနာစိတ်တွေက အလွန်ငြိမ်ဝပ်စွာ ကပ်ပြီးတည်နေတဲ့အခါ သမာဓိကလည်း အလွန်အားကောင်းလာတဲ့အခါ ခိုင်ခံ့လာတဲ့အခါ အချို့ယောဂီတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ ဘာဝနာသညာတွေက ပြောင်းသွားတတ်ကြပြန်တယ်။ အချို့ယောဂီတွေက အဝါရောင်နိမိတ်ကို

^{၂၆၆} (မ၊၃၊၁၉၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၄၊၁၄၈။ မ၊ဋီ၊၂၊၃၅၁။)

ကြည့်ချင်ကြပြန်တယ်။ အချို့ယောဂီတွေက အနီရောင်နိမိတ်ကို ကြည့်ချင်ကြပြန်တယ်။ အချို့ယောဂီတွေက ပုလဲလုံး ရွဲလုံးကဲ့သို့သော နိမိတ်ကို ကြည့်ချင်ကြပြန်တယ်။ ဒီလိုစသည်ဖြင့် ဘာဝနာသညာတွေက အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲသွားတတ်ကြပြန်တယ်။ ဒီလို ဘာဝနာသညာတွေ ပြောင်းလဲသွားတဲ့ အခါ ဘာဝနာသညာတွေ ပြောင်းတဲ့အတိုင်း နိမိတ်ပုံသဏ္ဌာန် အရောင် အဆင်းတွေလည်း ပြောင်းပြောင်းသွားတတ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာက^{၂၁၆} ဘာဝနာသညာတွေ ကွဲပြားနေတဲ့ အတွက်ကြောင့် နိမိတ်အမျိုးမျိုးတွေ ထင်လာကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။ ဒီလို ဘာဝနာသညာတွေ ကွဲပြားနေတဲ့အတွက်ကြောင့် နိမိတ်တွေလည်း အမျိုးမျိုး ကွဲပြားကာ ဖြစ်ပေါ်နေလျှင် နိမိတ်အမျိုးမျိုးတို့ကို လိုက်အာရုံ ပြုနေတဲ့ ဘာဝနာသညာတွေရဲ့ ကွဲပြားမှုကြောင့် ဘာဝနာသမာဓိဟာလည်း တဖြည်းဖြည်း လျှော့ကျသွားတတ်ပါတယ်။ ဘာဝနာသမာဓိနှင့် ယှဉ်တွဲနေတဲ့ ဘာဝနာသညာတွေက ကွဲပြားနေတဲ့အတွက်ကြောင့် ဘာဝနာသမာဓိဟာလည်း ကွဲပြားနေတဲ့ ပြောင်းလဲနေတဲ့ နိမိတ်အမျိုးမျိုးပေါ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ အာရုံယူနေရတဲ့အတွက် တဖြည်းဖြည်း သမာဓိဟာလည်း လျှော့ကျသွားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ သမာဓိလျှော့ကျသွားပါက နိမိတ်တွေလည်း ကွယ်ပျောက် သွားတတ်ပါတယ်။

ဘာဝနာသညာ ကွဲပြားမှုကို အခြေတည်ကာ နိမိတ်အမျိုးမျိုးတို့ရဲ့ ပြောင်းလဲမှုမှာ သမာဓိအရှိန်အဝါ အလွန်အားကောင်းနေတဲ့ အချိန်ကြာမြင့် စွာ တရားအားထုတ်နေတဲ့ ယောဂီသူတော်ကောင်းတို့ရဲ့ သန္တာန်မှာသာ ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိတတ်ပါတယ်။

၁၁။ အတိန်ဇ္ဈာယိတတ္ထ = အလွန် စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်ရှုခြင်း

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ အမျိုးမျိုးသော ရူပါရုံတို့ကို လိုက်လံကြည့်ရှု တော်မူမိတဲ့အတွက် မိမိရဲ့ သန္တာန်မှာ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးတွေကို လိုက်လံ

၃၅၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

မှတ်သားနေတဲ့ သညာအမျိုးမျိုးတွေလည်း ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် “နှစ်သက်ဖွယ်ရာ ကုဋ္ဌာရုံပဲဖြစ်ဖြစ် မနှစ်သက်ဖွယ်ရာ အနိဋ္ဌာရုံပဲ ဖြစ်ဖြစ် ဇာတ်တူအာရုံတစ်ခုကိုသာ ငါကြည့်ရှုတော့မည်”လို့ နှလုံးပိုက်ကာ မိမိရဲ့ မူလကမ္မဋ္ဌာန်းကို အာရုံယူလျက် ဘာဝနာသမာဓိကို ပြန်လည်ကာ ထူထောင်တော်မူလိုက်ပါတယ်။ အရောင်အလင်းတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အခါ အရောင်အလင်းအတွင်းမှာ တည်ရှိနေတဲ့ ဇာတ်တူရူပါရုံတစ်မျိုး တည်းကိုသာ စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်ရှုကာ နေတော်မူလိုက်ပါတယ်။ ဒီလို ဇာတ်တူရူပါရုံတစ်မျိုးတည်းကိုသာ အချိန်ကြာမြင့်စွာ စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်ရှု နေတော်မူတဲ့အတွက် သမာဓိဟာလည်း လျော့ကျသွားပြန်တယ်။ သမာဓိ လျော့ကျသွားတဲ့အတွက် အရောင်အလင်းတွေလည်း ကွယ်ပျောက်သွားခဲ့ပါ တယ်။ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးတွေကိုလည်း မမြင်တွေ့နိုင် ဖြစ်ခဲ့ရပြန်တယ်။^{၂၆၇}

သို့သော် အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများအားထုတ်နေတဲ့ ယောဂီ သူတော်ကောင်းကတော့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ တစ်ခုကိုသာ ကြည့်ရှုရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ကြည့်ရှုတဲ့အပိုင်းမှာ သတိပြုရမည့်အချက် တစ်ခုကတော့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး မပြုလုပ် ဖို့ကိုတော့ သတိပြုပါ။ ဆိုလိုတာကတော့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်က ကြီးနေခဲ့လျှင်လည်း နိမိတ်အားလုံးကို တောက်လျှောက်လိုက်ကြည့်ကာ စူးစမ်း ဆင်ခြင်မှု မပြုပါနှင့်။ အကယ်၍ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်က ရှည်လျားနေ ခဲ့လျှင်လည်း အရှည်အတိုင်းအတာ တည်ရှိနေသလောက် တောက်လျှောက် လိုက်ကာ စူးစမ်းဆင်ခြင်မှု ကြည့်ရှုမှု မပြုပါနှင့်။ ပကတိသော ဝင်လေ- ထွက်လေ ထိမှုထင်ရှားရာဖြစ်တဲ့ နှာသီးဖျားနှင့် အထက်နှုတ်ခမ်း ဝန်းကျင် နေရာမှာ တည်ရှိနေတဲ့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ကိုသာ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုပွားကာ သမာဓိကို ထူထောင်ပါ။ ဒီလို ရှုနေတဲ့အခါမှာ အာနာပါနပဋိဘာဂ နိမိတ်ရဲ့ ကြီးမားကျယ်ပြန့်မှု သို့မဟုတ် သေးငယ်မှု၊ ရှည်လျားမှု သို့မဟုတ် တိုမိုတို့ကိုကား ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်က သိရှိနေမည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော်

^{၂၆၇} (မ၊၃၊၁၉၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၄၊၁၄၈။ မ၊ဋီ၊၂၊၃၅၁။)

အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ရဲ့ ကြီးမားကျယ်ပြန့်သလောက် ရှည်လျားသလောက် လိုက်မရှုဘဲ နှာသီးဖျား အထက်နှုတ်ခမ်း ဝန်းကျင်မှာ တည်ရှိတဲ့ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ် အစိတ်အပိုင်းကိုသာ အာရုံယူကာ သမာဓိကို ဆက်လက် ထူထောင်နေပါ။ ဒီလို သမာဓိထူထောင်နေတဲ့အပိုင်းမှာ ယင်း အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အလွန်အလွန်ကြီး စူးစူးစိုက်စိုက်တော့ မရှုပါနှင့်၊ အလွန်အကဲ စူးစူးစိုက်စိုက် ကြာမြင့်စွာ ကြည့်နေလိုက်လျှင်လည်း စိတ်ပင်ပန်း နွမ်းနယ်မှု စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာကာ သမာဓိဟာ လျှော့ကျသွားတတ် ပါတယ်။ နိမိတ်လည်း ကွယ်ပျောက်သွားတတ်ပါတယ်။

အားလုံးပေါင်းလိုက်တော့ ဥပက္ကိလေသတရား (၁၁)ပါးတို့ ဖြစ်ကြ ပါတယ်။ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို စံနမူနာထားကာ တင်ပြထားသော်လည်း ကသိုဏ်းပဋိဘာဂနိမိတ် အစရှိတဲ့ သမထအာရုံနိမိတ်တွေကို အာရုံယူကာ သမာဓိထူထောင်ရာမှာလည်း နည်းမှီကာ သဘောပေါက်ပါ။

၈၈သမာဓိတော်နိဂုံး

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ဒီဥပက္ကိလေသတရား (၁၁)ပါးတို့ကို ဘာဝနာစိတ်ဓာတ်ကို ညစ်နွမ်းစေတတ်တဲ့ ဥပက္ကိလေသတရားတွေလို့ သိရှိ တော်မူတဲ့အတွက် ယင်းတို့ကို ပယ်ရှားကာ မိမိရဲ့ မူလကမ္မဋ္ဌာန်းကို အာရုံ ယူကာ ဘာဝနာသမာဓိကို ဆက်လက်ကာ ထူထောင်တော်မူပါတယ်။ ဒီလို ထူထောင်တဲ့အပိုင်းမှာ ဘာဝနာသမာဓိက အားပျော့နေခဲ့လျှင်လည်း အလင်း ရောင်ရဲ့ ကျယ်ပြန့်မှု အဝန်းအဝိုင်း အတိုင်းအတာ ပမာဏမှာ သေးငယ်နေ တာကိုလည်း သတိပြုမိတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဘာဝနာသမာဓိက အလွန်အရှိန် အဝါ အားကောင်းလို့ အတိုင်းအတာ ပမာဏ မရှိလောက်အောင် စွမ်းအား ကောင်းနေလျှင်လည်း အရောင်အလင်းမှာ အတိုင်းအတာ ပမာဏ မရှိ လောက်အောင် ကျယ်ပြန့်သွားတာကို သတိပြုမိတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အရောင် အလင်းကိုသက်သက် နှလုံးသွင်းနေခဲ့လျှင်လည်း အရောင်အလင်းသက် သက်ကိုသာ သိရှိနေတာကိုလည်း သတိပြုမိတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အရောင်

၃၅၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အလင်းအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ရူပါရုံအမျိုးမျိုးကိုသာလျှင် တစ်ဖက်သတ် နှလုံးသွင်းနေခဲ့လျှင်လည်း ရူပါရုံအမျိုးမျိုးသက်သက်ကိုသာ သိရှိနေတာကိုလည်း သတိပြုမိတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အလောင်းတော်ဟာ ဒီလို အရောင်အလင်းတွေကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ ဒီလိုသမာဓိမျိုးကို တစ်နေ့လုံးသော်လည်း ပွားများပြီး နေထိုင်တော်မူနိုင်ခဲ့တယ်။ တစ်ညလုံးသော်လည်း ပွားများပြီး နေထိုင်တော်မူနိုင်ခဲ့တယ်။ တစ်နေ့လုံးတစ်ညလုံးသော်လည်း ပွားများပြီး နေထိုင်တော်မူနိုင်ခဲ့ပါတယ်။^{၂၆၈}

သုံးမျိုးသော သမာဓိကို ပွားများတော်မူပုံ

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ဥရုဝေလတော၌ (၆)နှစ်တာမျှ ဒုက္ကရစရိယာကျင့်စဉ်ကို ကျင့်တော်မူပြီးနောက် ယင်းဒုက္ကရစရိယာကျင့်စဉ်ကို စွန့်လွှတ်တော်မူကာ မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ ကျင့်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ မိမိခန္ဓာကိုယ် မျှတရေးအတွက် တောင့်တင်းခိုင်မာရေးအတွက် ခွန်အားကို ဖြည့်တင်းတော်မူရန် သေနာနိဂုံးသို့ ဆွမ်းခံကြွတော်မူကာ ပကတိသော အာဟာရများကို မှီဝဲတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ခွန်အားများ အထိုက်အလျောက် ပြည့်တင်းလာတော်မူတဲ့အခါ မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းဖြင့် ဘာဝနာလုပ်ငန်းခွင်ကို စတင်ကာ ပြုစုပျိုးထောင်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထိုကဲ့သို့ ပွားများအားထုတ်ရာ၌ ရှေး၌နေခဲ့ဖူးတဲ့ ဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစဉ်ကို ဉာဏ်ဖြင့် အစဉ်လျှောက်ကာ အောက်မေ့နိုင်တဲ့ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဏ်လည်း ပါဝင်ခဲ့ပါတယ်။ နတ်မျက်စိကဲ့သို့ အဝေးအနီးရှိသမျှ အာရုံအမျိုးမျိုးကို သိမြင်တတ်တဲ့ ပဋိသန္ဓေတည်နေဆဲ သတ္တဝါ စုတေဆဲ သတ္တဝါ ကံအားလျော်စွာ ထိုထိုဘုံဘဝသို့ ကပ်ရောက်သွားတဲ့သတ္တဝါ စတဲ့ အာရုံအမျိုးမျိုးတွေကို သိမြင်တတ်တဲ့ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ် ဉာဏ်တော်မြတ်လည်း ပါဝင်ခဲ့ပါတယ်။ ယခုတင်ပြနေဆဲဖြစ်တဲ့ ဥပက္ကိလေသသုတ္တန်မှာ ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ပွားများကာ “တစ်နေ့လုံးသော်လည်း

^{၂၆၈} (မ၊၃၊၂၀၀။)

ပွားများပြီး နေထိုင်နိုင်ခဲ့တယ်၊ တစ်ညလုံးသော်လည်း ပွားများပြီး နေထိုင်နိုင်ခဲ့တယ်၊ တစ်နေ့လုံးတစ်ညလုံးသော်လည်း ပွားများပြီး နေထိုင်နိုင်ခဲ့တယ်” စသည်ဖြင့် အရှင်အနုရုဒ္ဓါဦးဆောင်တဲ့ မထေရ်မြတ်တို့ကို ဟောပြောတော်မူနေတဲ့အချက်ကို ထောက်ရှုပါက ဥရုဝေလတောမှာ ကျင့်နေတဲ့ ကျင့်စဉ်ဖြစ်နေတယ်လို့ သိနိုင်ပါတယ်။ အကြောင်းကတော့ ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်မှာ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ် ဉာဏ်တော်မြတ်ကို မဇ္ဈိမယာမ်တစ်ယာမ်တည်းသာ ကျင့်တော်မူခဲ့တဲ့အတွက်ကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ နောက်ထပ် သတိပြုရမည့်အချက်တစ်ခုလည်း ရှိနေပြန်တယ်။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဏ် ဉာဏ်တော်မြတ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်လိုက်တဲ့ ရှေး၌နေခဲ့ဖူးတဲ့ ဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစဉ်တွေဟာ အလောင်းတော်ရဲ့ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်ရမည့် ကာလသုံးပါး သန္တာန်နှစ်ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိကြတဲ့ ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတို့ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုသာ ဖြစ်ပါတယ်။ အလားတူပဲ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ် ဉာဏ်တော်မြတ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်လိုက်တဲ့ ကံအားလျော်စွာ ထိုထိုဘုံဘဝသို့ ကပ်ရောက်ကာ ပဋိသန္ဓေတည်နေရခြင်းဆိုတဲ့ သဘောတရားဟာလည်း ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်ရမည့် ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွှယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)သဘောတရားတို့ရဲ့ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ထပ်ပြောလိုတဲ့ အချက်တစ်ခုကတော့ ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ မကြွရောက်မီ ဥရုဝေလတောမှာ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ်ကတည်းက “ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို သိတန်သလောက် သိတော်မူခဲ့ပြီး ဖြစ်တယ်၊ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွှယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) သဘောတရားတွေကိုလည်း သိတန်သလောက် သိတော်မူခဲ့ပြီးဖြစ်တယ်၊ ထို ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး (= သင်္ခါရ)တရားတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာတွေကိုလည်း သိတန်သလောက် သိတော်မူခဲ့ပြီးဖြစ်တယ်”ဆိုတဲ့ အချက်ပါပဲ။

၃၅၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဘုရားရှင်ဟာ အလောင်းတော်ဘဝက ဥရုဝေလတောအတွင်းမှာ မိမိကျင့်ခဲ့တဲ့ ကျင့်စဉ်တွေအကြောင်းအရာကို ထိုထိုသုတ္တန်တွေမှာ အလျဉ်းသင့်သလို ဟောကြားပြသထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထိုသုတ္တန်တွေထဲမှာ မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်မှာ လာရှိတဲ့ **ဒွေဓာဝိတက္ကသုတ္တန်** စာပိုဒ် (၂၁၀)ဝယ်^{၂၆၉} ဈာန်သမာပတ်တွေကို အမှီပြုကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်ပုံ အပိုင်းကိုလည်း တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ယင်းသုတ္တန်အဋ္ဌကထာကလည်း^{၂၇၀} ထပ်မံကာ ရှင်းလင်း ဖော်ပြထားပါတယ်။ ဆိုလိုရင်းကို အတိုချုပ်ပြီး ပြောကြရအောင် . . ။

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ အကုသလဝိတက်အမျိုးမျိုးတွေကို ပယ်ရှားနှိမ်နင်းနိုင်ရေးအတွက် ဈာန်သမာပတ်တွေကို အခြေခံကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဘုရားအလောင်းတော်ရဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တော်မြတ်ရဲ့ အရှုခံအာရုံတရားတွေကတော့ စကြဝဠာ ကုဋေ တစ်သိန်းအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အကြောင်းတရားတွေနှင့်တကွသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။^{၂၇၁}

ဒီနေရာမှာ အဋ္ဌကထာက မျက်မှောက်ခေတ် ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းနေတဲ့ ယောဂီသူတော်ကောင်းများအတွက် အတုယူဖွယ် လိုက်နာပြုကျင့်ဖွယ် ညွှန်ကြားချက်တစ်ခုကိုပါ ကြားညှပ်ကာ အောက်ပါအတိုင်း ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားတော်မူခဲ့ပါတယ် . . ။

ယောဂီတစ်ဦးရဲ့ သန္တာန်မှာ သမာဓိကလည်း နုနယ်နေသေးတယ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ကလည်း နုနယ်နေသေးတယ်၊ ဒီလိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အချိန် အလွန်ကြာမြင့်စွာ ထိုင်လျက် စီးဖြန်းနေခဲ့မည်ဆိုလျှင် ခန္ဓာကိုယ်ဟာ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်လာတတ်တယ်၊ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းမှာ မီးတောက်လောင်နေသလို အပူရှိန်တွေက ထကြွနေတတ်ပြန်

---

^{၂၆၉} (မ၊၁၊၁၆၃။)   ^{၂၇၀} (မ၊ဋ္ဌ၊၁၊၃၈၇-၃၈၈။ စာပုဒ်၊ ၂၁၀။)
^{၂၇၁} (မ၊ဋ္ဌ၊၁၊၅၄။ မ၊ဋီ၊၁၊၁၁၁။ မ၊ဋီ၊၂၊၂၇၅။)

တယ်၊ လက်ကတီးကြားတို့မှ ချွေးတွေ ထွက်လာတတ်ကြတယ်၊ ဦးထိပ်ထက်မှ အခိုးငွေ့တွေ တရှိန်ရှိန် ထွက်လာတတ်တယ်၊ စိတ်ဓာတ်ကလည်း ပင်ပန်းလာတတ်တယ်၊ ညစ်နွမ်းလာတတ်တယ်၊ တုန်လှုပ်လာတတ်တယ်။ ဒီလိုအခါမျိုးမှာ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဈာန်သမာပတ်ကို တစ်ဖန် ဝင်စားပြီးတော့ ဒီလို ပင်ပန်းနွမ်းနယ်နေတဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို ပြေပျောက် နူးညံ့သွားအောင် ဆိုဆုံးမပေးရပါတယ်။ ဆိုလိုတာကတော့ စိတ်ဓာတ်တွေ ငြိမ်သက်အေးချမ်းလာသည်အထိ ဈာန်သမာပတ်ကို ဝင်စားနေရမည်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီလို ဈာန်သမာပတ်တွေကို ဝင်စားလိုက်တဲ့အတွက် စိတ်အေးချမ်းသက်သာရာကို ရရှိလာတဲ့အခါ တစ်ဖန် ဆက်လက်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကို စီးဖြန်းရပါတယ်။ အလားတူပဲ အလွန် အချိန်ကြာမြင့်စွာ ထိုင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းနေပြန်လျှင်လည်း ပင်ပန်းနွမ်းနယ်မှု စသည်တို့ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပြန်တယ်။ အဲဒီအခါမှာလည်း အလားတူပဲ ဈာန်သမာပတ်ကို တစ်ဖန် ပြန်ဝင်စားကာ စိတ်ဓာတ် အေးချမ်းသာယာမှု ရရှိသွားအောင် ထပ်မံပြီး ကြိုးစားရပြန်တယ်။ ဒီစနစ်ကိုတော့ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရာ၌ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်မှု ဖြစ်ပေါ်လာတိုင်း လိုက်နာပြုကျင့်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဈာန်သမာပတ်တွေဟာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရာ၌ အလွန် ကျေးဇူးများလှတဲ့တရားတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းနေခြင်းဟာ စစ်မြေပြင် စစ်တလင်းမှာ စစ်တိုက်နေရတာနဲ့ တူပါတယ်။ ဈာန်သမာပတ်ကို ဝင်စားနေခြင်းဟာ စစ်မြေပြင် စစ်တလင်းရဲ့ နောက်ဆွယ်မှာ တည်ရှိတဲ့ စစ်သည်တော်များ အပန်းဖြေရာဖြစ်တဲ့ သစ်သားခံတပ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ကာ အနားယူနေတာနဲ့ တူပါတယ်။

“ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . သမာဓိကို ထူထောင်ကြပါ။ သမာဓိရှိနေတဲ့ ရဟန်းတော်ဟာ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိပါတယ်”^{၂၂} ဒီလို ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူတဲ့အတိုင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အနိစ္စ

^{၂၂} သမာဓိံ ဘိက္ခဝေ ဘာဝေထ၊ သမာဟိတော ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ (သံ၊ ၃၊ ၃၆၃။)

၃၅၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာတွေကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမြင်ရေးအတွက် ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို မစမီ ရှေးဦးစွာ ဈာန်သမာပတ်ကို တစ်ဖန် ပြန်လည်ကာ ဝင်စားရပါတယ်။ ဈာန်သမာဓိနှင့် ယှဉ်တွဲနေတဲ့ ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဉာဏ်အရောင်အလင်းတွေက အားကောင်းလာတဲ့အခါ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဆက်လက်ကာ စီးဖြန်းရပါတယ်။ ဒါကြောင့် စစ်မြေပြင်မှာ စစ်သည်တော်များ အသုံးပြုတဲ့ သစ်သားခံတပ်ဟာ စစ်သည်တော်များအတွက် အလွန်ကျေးဇူးများသလို ဈာန်သမာပတ်တွေဟာလည်း ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရာ၌ အလွန်ကျေးဇူးများလှတဲ့ တရားတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ သို့သော် ဈာန်သမာပတ်ကို အမှီပြုကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရတာ မှန်သော်လည်း စွမ်းအင်ပြည့်ပြည့်ဝဝဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အလွန် အားကောင်းနေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေကလည်း ဈာန်သမာပတ်တွေကို ခိုင်ခံ့အောင် တစ်ဖန်ပြန်လည်ကာ စောင့်ရှောက်ပေးတတ်ပါတယ်။ စွမ်းအင်ပြည့်ဝလာအောင် ပြုလုပ်ပေးတတ်ပါတယ်။^{၂၇}

ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရာဝယ် ဈာန်နာမ်တရားများကိုပါ ထည့်သွင်းကာ လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာရှုရပါတယ်။ ဒီလိုရှုနေတဲ့အခါမှာ . . . “ဈာန်သမာပတ်ကို ဝင်စားလိုက်၊ ဈာန်မှထကာ ဈာန်သမာပတ္တိဝီထိအတွင်းရှိ နာမ်တရားစုတွေကို ဝိပဿနာရှုလိုက် . . . ဈာန်သမာပတ်ကို ဝင်စားလိုက်၊ ဈာန်မှထကာ ဈာန်သမာပတ္တိဝီထိအတွင်းရှိ နာမ်တရားစုတွေကို ဝိပဿနာရှုလိုက်” ဒီလို ကြိမ်ဖန်များစွာ ဝိပဿနာရှုနေရပါတယ်။ ပထမဈာန်မှသည် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်သို့ တိုင်အောင်သော ဈာန်သမာပတ်တိုင်း ဈာန်သမာပတ်တိုင်း၌ ပုံစံတူ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဝိပဿနာရှုနေရပါတယ်။ ဒီလို ရှုနေတဲ့အတွက် ကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ်တွေလည်း ထက်မြက်စူးရှကာ စွမ်းအင်တွေ ပြည့်ဝလာကြတယ်။ ဈာန်သမာပတ်တွေလည်း ခိုင်ခံ့ကာ စွမ်းအင်တွေ ပြည့်ဝလာ

^{၂၇} (မဂ္ဂ၊ ၁၃၈၇-၃၈၈။ စာပုဒ်၊ ၂၁၀။)

ကြတယ်။ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ပြုကျင့်နေတဲ့ ဘာဝနာတို့ရဲ့ စွမ်းအားတွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ကြည်းကုန်းထက်သို့ ရောက်တဲ့အခါမှာ လှေတစ်စင်းကို အခြား တစ်နေရာသို့ သယ်ဆောင်သွားလိုပါက လှေကိုလည်း လှည်းပေါ်မှာ တင်ရ တယ်။ လှေထဲမှာပါလာတဲ့ ဘဏ္ဍာတွေကိုလည်း လှည်းပေါ်မှာပဲ တင်ရတယ်။ ဒီလိုတင်ပြီးမှ လှည်းနဲ့တင်ဆောင်ကာ လိုရာအရပ်ကို ယူသွားလို့ရပါတယ်။ သို့သော် ရေလမ်းခရီးကို သွားတဲ့အခါကျတော့ လှည်းကိုရော လှည်းပေါ်မှာ ပါတဲ့ ဘဏ္ဍာတွေကိုရော လှေပေါ်သို့ ပြောင်းရွှေ့တင်ကာ အလိုရှိရာ ရေလမ်း ခရီးကို ဖြတ်သန်းသွားလာရပါတယ်။ အလားတူပဲ ဈာန်သမာပတ်ကို အမှီ ပြုကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရတာ မှန်သော်လည်း စွမ်းအင် ပြည့်ပြည့်ဝဝဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အလွန် အားကောင်းနေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ် တွေကလည်း ဈာန်သမာပတ်တွေကို ခိုင်ခံ့အောင် တစ်ဖန်ပြန်လည်ကာ စောင့်ရှောက်ပေးတတ်ပါတယ်။ ဈာန်သမာပတ်တွေကို စွမ်းအင်ပြည့်ဝလာ အောင် ပြုလုပ်ပေးတတ်ပါတယ်။ ဈာန်သမာပတ်ဟာ ကြည်းကုန်းထက်သို့ ရောက်ရှိတဲ့အခါမှာ သယ်ဆောင်တဲ့ လှည်းနဲ့ အလားတူတယ်။ ဝိပဿနာဟာ ရေထဲသို့ ရောက်ရှိတဲ့အခါမှာ သယ်ဆောင်ပေးတဲ့ လှေနဲ့ အလားတူတယ်။

ဒီဥပမာအတိုင်းပဲ ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ဥရုဝေလတောမှာ သီတင်းသုံးတော်မူနေတဲ့အခါမှာ ဈာန်သမာပတ်ကို အမှီပြုပြီးတော့ ဝိပဿနာ ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းတော်မူပါတယ်။ သို့သော် အလွန် အချိန် ကြာမြင့်စွာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းတော်မူတိုင်း စီးဖြန်းတော် မူတိုင်း ပင်ပန်းနွမ်းနယ်မှုတွေ ဖြစ်လာတဲ့အခါ ဈာန်သမာပတ်ကို ပြန်လည် ဝင်စားတော်မူကာ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်မှုကို ဖြေဖျောက်တော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၂၇၄}

မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃)ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့်နေ့မှာ သုဇာတာအမျိုးသမီး လှူဒါန်းပူဇော်တဲ့ ဃနာနို့ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးနောက် နေရုရုရာ မြစ်အတွင်းဝယ် ရေသန့်စင်တော်မူကာ ဥရုဝေလတောရဲ့ အစိတ်အပိုင်း

^{၂၇၄} (မ၊ဋ္ဌ၊၁၊၃၈၈။ စာပိုဒ်၊ ၂၁၀။)

၃၆၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

တစ်ခုဖြစ်တဲ့ အင်ကြင်းတောသို့ နေ့သန်းစင်တော်မူရန် ကြွရောက်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီအင်ကြင်းတောဝယ် ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ပုဗ္ဗနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဏ် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်တော်တို့ကိုလည်း ပွားများအားထုတ်တော်မူပါတယ်။ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကိုလည်း စီးဖြန်းတော်မူပါတယ်။

ထိုနေ့ ညနေချမ်းအချိန်အခါမှာတော့ ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ ကြွရောက်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဗောဓိပင်ခြေ မြတ်သောပလ္လင်ဗွေထက်မှာ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေထိုင်နေတော်မူပြီးနောက် ပထမ ညဉ့်ဦးယာမ်၌ ပုဗ္ဗနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဏ် ဉာဏ်တော်မြတ်ကို ပွားများအားထုတ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ မဇ္ဈိမ သန်းခေါင်ယာမ် အချိန်အခါမှာ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ် ဉာဏ်တော်မြတ်ကို ပွားများအားထုတ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ပစ္ဆိမ မိုးသောက်ယာမ်မှာတော့ စကြဝဠာကုဋေတစ်သိန်းအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ရုပ်နာမ် ပရမတ်ဓာတ်သားတွေကို ပရမာဏုမြူခန့်တောင် မကျန်ရအောင် အကြွင်းအကျန်မရှိ အကုန်အစင် ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူတော်မူကာ လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းတော်မူခဲ့ပါတယ်။ စကြဝဠာကုဋေတစ်သိန်းအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြကုန်သော သတ္တဝါ အသီးအသီးတို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)သဘောတရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူတော်မူကာ ယင်းသတ္တဝါအသီးအသီးတို့ရဲ့သန္တာန်မှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ စတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ (၁၂)ရပ် အသီးအသီးကိုလည်း လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တစ်လှည့်စီ တင်တော်မူကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၂၇၅၊ ၂၇၆၊ ၂၇၇}

---

^{၂၇၅} (မဋ္ဌ၊၁၅၄။ မဋ္ဌိ၊၁၁၁၁။ မဋ္ဌိ၊၂၂၇၅။)
^{၂၇၆} ဗုဒ္ဓါနံ ပန အဏုပ္ပမာဏမ္ပိ သင်္ခါရဂတံ ဉာဏေန အဒိဋ္ဌမတုလိတမတိရိတ-မသစ္စိကတံ နတ္ထိ။ (မဋ္ဌ၊၁၅၄။)
^{၂၇၇} **အဏုပ္ပမာဏမ္ပိ ၊ ပ ၊ နတ္ထိ**၊ ယတော ဆတ္တိသကောဋိသတသဟဿမုခေန ဗုဒ္ဓါနံ မဟာဝဇီရဉာဏံ ပဝတ္တတိတိ ဝဒန္တိ။ (မဋ္ဌိ၊၁၁၁၁။)

ဒီဃနိကာယ် မဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တန်အဖွင့်တွင်^{၂၇၈} ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ သမ္မသနဉာဏ်ပိုင်းမှာ^{၂၇၉} ဖော်ပြထားတဲ့ ရူပသတ္တကဝိပဿနာရှုနည်း အရူပသတ္တကဝိပဿနာရှုနည်း ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာရှုနည်းများကိုလည်း ထိုည မိုးသောက်ယာမ်မှာပဲ ဆက်လက် ကာ ရှုပွားသုံးသပ်တော်မူကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

ယခုတင်ပြနေတဲ့ ဥပက္ကိလေသသုတ္တန် နိဂုံးမှာတော့ ဘုရားရှင်က အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်တို့အား ထိုည၌ နောက်ဆုံး ပစ္စိမယာမ်တွင် ဝိပဿနာဉာဏ်များကို အဆင့်ဆင့် ပွားများတော်မူပြီးနောက် မဂ်လေးဆင့် ဖိုလ်လေးဆင့်သို့ ဆိုက်ရောက်ခါနီးအချိန်ကာလတွင် အလောင်းတော်အနေ ဖြင့် သုံးမျိုးသော သမာဓိတို့ကို ပွားများခဲ့ပုံ ဝိပဿနာရှုပွားခဲ့ပုံများကို ဆက်လက်ကာ ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ် . . ။

အလောင်းတော်ဟာ **“သဝိတက္က သဝိစာရသမာဓိ”**ကိုလည်း ပွားများ တော်မူခဲ့ပါတယ်၊ **“အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တသမာဓိ”**ကိုလည်း ပွားများတော်မူခဲ့ ပါတယ်၊ **“အဝိတက္က အဝိစာရသမာဓိ”**ကိုလည်း ပွားများတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၂၈၀}

ပဉ္စကနည်း+စတုတ္ထနည်း နှစ်မျိုးလုံးမှာပဲ ပထမဈာန်သမာဓိကို ဝိတက် ဝိစာရ နှစ်မျိုးလုံး ယှဉ်နေတဲ့အတွက်ကြောင့် **“သဝိတက္က သဝိစာရသမာဓိ”**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ပဉ္စကနည်းအားဖြင့် ဒုတိယဈာန်သမာဓိကို ဝိတက်ကား မယှဉ် ဝိစာရမျှသာ ယှဉ်နေတဲ့အတွက်ကြောင့် **“အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တ သမာဓိ”**လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ပဉ္စကနည်းအားဖြင့် တတိယဈာန်သမာဓိ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ ပဉ္စမဈာန်သမာဓိတို့ကို စတုတ္ထနည်းအားဖြင့် ဒုတိယဈာန် သမာဓိ တတိယဈာန်သမာဓိ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိတို့ကို ဝိတက် ဝိစာရ နှစ်မျိုးလုံး မယှဉ်တဲ့အတွက်ကြောင့် **“အဝိတက္က အဝိစာရသမာဓိ”**လို့ ခေါ်ဆို ပါတယ်။ ဒီဈာန်တွေကို လောကီယဈာန် လောကုတ္တရာဈာန် နှစ်မျိုးလုံးကိုပဲ

^{၂၇၈} (ဒီဋ္ဌ၊ ၂၊ ၁၃၇။)

^{၂၇၉} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၅၃-၂၆၄။)

^{၂၈၀} (မ၊ ၃၊ ၂၀၁။)

၃၆၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ရည်ညွှန်းထားတော်မူတယ်လို့ ဇီကာဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုထားတော်မူပါတယ်။^{၂၈၁}

တစ်ဖန် ဘုရားရှင်က ဒီဈာန်သမာဓိသုံးမျိုးကိုပဲ ဈာန်သမာဓိလေးမျိုးခွဲကာ အောက်ပါအတိုင်း ထပ်မံ ဟောကြားတော်မူခဲ့ပြန်ပါတယ်။

အလောင်းတော်ဟာ ပီတိနှင့်ယှဉ်နေတဲ့ **“သပ္ပိတိကသမာဓိ”** (ပဉ္စကနည်းအားဖြင့် ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထနည်းအားဖြင့် ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန်သမာဓိ)ကိုလည်း ပွားများတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ပီတိမယှဉ်တဲ့ **“နိပ္ပိတိကသမာဓိ”** (ပဉ္စကနည်းအားဖြင့် စတုတ္ထဈာန် ပဉ္စမဈာန်၊ စတုတ္ထနည်းအားဖြင့် တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ)ကိုလည်း ပွားများတော်မူခဲ့ပါတယ်။ သုခဝေဒနာနှင့် အတူတကွ ဖြစ်နေတဲ့ **“သာတသဟဂတသမာဓိ”** (ပဉ္စကနည်းအားဖြင့် ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန်၊ စတုတ္ထနည်းအားဖြင့် ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန်သမာဓိ)ကိုလည်း ပွားများတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် အတူတကွ ဖြစ်နေတဲ့ **“ဥပေက္ခာသဟဂတသမာဓိ”** (ပဉ္စကနည်းအားဖြင့် ပဉ္စမဈာန်၊ စတုတ္ထနည်းအားဖြင့် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ)ကိုလည်း ပွားများတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဘုရားရှင်ရဲ့ စလာကုတ္တရာဈာန်များ

ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ နည်းအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းတော်မူပြီးနောက် နောက်ဆုံးအရိယမဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူခါနီး အချိန်ကာလတွင် ပဉ္စကနည်းအားဖြင့် ပထမဈာန်သမာဓိကို ပြန်လည်ကာ ဝင်စားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ယင်းပထမဈာန်မှ ထတော်မူကာ ယင်းပထမဈာန်သမာပတ္တိဝိထိအတွင်း၌ တည်ရှိနေကြကုန်သော နာမ်တရားစုတို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်တော်မူကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဆက်လက်ကာ စီးဖြန်းတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထိုပထမဈာန် နာမ်တရားတွေကို

^{၂၈၁} (မ၊ဋ္ဌ၊၄၊၁၄၉။ မ၊ဋီ၊၂၊၃၅၂။)

ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ရဲ့အဆုံးမှာ အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို အာရုံယူကာ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ ဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။

ထို့နောင် ပစ္စဝေက္ခဏာဇော ငါးတန်တို့ရဲ့ အဆုံးမှာ ပဉ္စကနည်းအားဖြင့် ဒုတိယဈာန်သမာဓိကို ပြန်လည်ဝင်စားတော်မူပါတယ်။ ဒုတိယဈာန်မှ ထတော်မူကာ ယင်းဒုတိယဈာန်သမာပတ္တိဝီထိအတွင်း၌ တည်ရှိနေကြကုန်သော နာမ်တရားစုတို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်တော်မူကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဆက်လက်ကာ စီးဖြန်းတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထိုဒုတိယဈာန် နာမ်တရားတွေကို ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ရဲ့ အဆုံးမှာ အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို အာရုံယူကာ သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ ဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။

ထို့နောင် ပစ္စဝေက္ခဏာဇော ငါးတန်တို့ရဲ့ အဆုံးမှာ ပဉ္စကနည်းအားဖြင့် တတိယဈာန်သမာဓိကို ပြန်လည်ဝင်စားတော်မူပါတယ်။ တတိယဈာန်မှ ထတော်မူကာ ယင်းတတိယဈာန်သမာပတ္တိဝီထိအတွင်း၌ တည်ရှိနေကြကုန်သော နာမ်တရားစုတို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်တော်မူကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဆက်လက်ကာ စီးဖြန်းတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထိုတတိယဈာန်နာမ်တရားတွေကို ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ရဲ့ အဆုံးမှာ အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို အာရုံယူကာ အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ ဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။

ထို့နောင် ပစ္စဝေက္ခဏာဇော ငါးတန်တို့ရဲ့ အဆုံးမှာ ပဉ္စကနည်းအားဖြင့် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို ပြန်လည်ဝင်စားတော်မူပါတယ်။ စတုတ္ထဈာန်မှ ထတော်မူကာ ယင်းစတုတ္ထဈာန်သမာပတ္တိဝီထိအတွင်း၌ တည်ရှိနေကြကုန်သော နာမ်တရားစုတို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်တော်မူကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဆက်လက်ကာ စီးဖြန်းတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထိုစတုတ္ထဈာန်နာမ်တရားတွေကို ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ရဲ့

၃၆၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အဆုံးမှာ အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို အာရုံယူကာ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ ဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ယင်းအရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဆိုတဲ့ ထီးတော်ကြီးကို ဆောင်းမိုးကာ ဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထို့နောင် ပစ္စဝေက္ခဏာဇော လေးတန်တို့ စောခဲ့ကြပါတယ်။^{၂၈၂}

ဤသို့လျှင် သဗ္ဗညုဘုရားရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားတော်မူပုံကို ရည်ညွှန်းတော်မူကာ ဘုရားရှင်က အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်တို့အား ဥပက္ကိလေသသုတ္တန်နိဂုံးတွင် ဒီလို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ငါဘုရားရှင်ရဲ့ သန္တာန်တော်မှာ မိမိရရှိထားပြီးတဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးတွေကို ဆင်ခြင်သိမြင်တတ်တဲ့ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင်တွေဟာလည်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ငါဘုရားရှင်ရဲ့ ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်သွားတဲ့ အရဟတ္တဖိုလ်ဝိမုတ္တိဟာလည်း ပျက်စီးမှု မရှိတော့ပါ။ ဒီဘဝဟာ နောက်ဆုံးဘဝ ဖြစ်တယ်။ ယခုအခါ၌ နောက်ထပ်တစ်ဖန် ဘဝသစ်မှာ ဖြစ်ပေါ်ရခြင်းဟာ အလျှင်းမရှိတော့ပြီလို့^{၂၈၃} မိန့်ကြားတော်မူလိုက်ပါတယ်။

ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်များ

သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရရှိတော်မူပြီးတဲ့အခါ . .

- ၁။ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း
- ၂။ သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း

---

^{၂၈၂} ကဒါ ပန ဘဂဝါ ဣမံ တိဝိဓံ သမာဓိံ ဘာဝေတိ? မဟာဗောဓိမူလေ နိသိန္နော ပစ္ဆိမယာမေ။ ဘဂဝတော ဟိ ပဌမမဂ္ဂေါ ပဌမဇ္ဈာနိကော အဟောသိ၊ ဒုတိယာ-ဒယော ဒုတိယတတိယစတုတ္ထဇ္ဈာနိကာ ပဉ္စကနယေ ပဉ္စမဇ္ဈာနဿ မဂ္ဂေါ နတ္ထိတိ သော လောကီယော အဟောသိတိ လောကီယလောကုတ္တရမိဿကံ သန္တာယေတံ ဝုတ္တံ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနမေဝါတိ။ (မ၊ဌ၊၄၊၁၄၉။)

^{၂၈၃} ဉာဏဉ္စ ပန မေ ဒဿနံ ဥဒပါဒိ၊ အကုပ္ပိ မေ စေတောဝိမုတ္တိ။ အယမန္တိမာဇာတိ၊ နတ္ထိ ဒါနိ ပုနပ္ပဝေါ”တိ။ (မ၊၃၊၂၀၁။)

၃။ နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း

၄။ ပယ်ပြီးတဲ့ ကိလေသာကို ဆင်ခြင်ခြင်း

၅။ မပယ်ရသေးတဲ့ ကိလေသာကို ဆင်ခြင်ခြင်း . .

ဒီလို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင်ငါးမျိုး (ပစ္စဝေက္ခဏာဇောဝီထိငါးမျိုး) ဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။

အလားတူပဲ သကဒါဂါမိမဂ္ဂဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရရှိတော်မူပြီးနောက် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင် ငါးမျိုး၊ အနာဂါမိမဂ္ဂဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရရှိတော်မူပြီးနောက် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင် ငါးမျိုး အသီးအသီး ဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရရှိတော်မူပြီးတဲ့ အခါမှာတော့ -

၁။ အရဟတ္တမဂ္ဂကို ဆင်ခြင်ခြင်း

၂။ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း

၃။ နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း

၄။ ပယ်ပြီးတဲ့ ကိလေသာကို ဆင်ခြင်ခြင်း . .

ဒီလို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင် လေးမျိုး ဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။

ပျက်စီးခြင်း မရှိတဲ့ အရဟတ္တဖိုလ်ဝိမုတ္တိ

လေးဆင့်သော အရိယမဂ္ဂဉာဏ်တို့ဖြင့် အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ဖျက်ဆီးထားပြီးတဲ့ ပယ်ရှားထားပြီးတဲ့ ကိလေသာတွေဟာ နောက်ထပ်တစ်ဖန် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အလျှင်းမရှိတော့တဲ့ အတွက်ကြောင့်လည်း ဘုရားရှင်ရဲ့ အရဟတ္တဖိုလ်ဝိမုတ္တိဟာ ပျက်စီးမှု မရှိနိုင်ပါ။ နောက်အကြောင်းတစ်ခုကတော့ လုံးဝပျက်စီးမှု မရှိတဲ့ နိစ္စထာဝရ အမြဲတည်ရှိနေတဲ့ အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို အာရုံယူကာ ဖြစ်ပေါ်တော်မူလာရတဲ့အတွက်ကြောင့်လည်း ဘုရားရှင်ရဲ့ အရဟတ္တဖိုလ်ဝိမုတ္တိဟာ ပျက်စီးမှု မရှိနိုင်ပါ။^{၂၈၄} (အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်စေတသိက်တွေဟာ မြဲနေတယ်လို့ မဆိုလိုပါ။)

---

^{၂၈၄} (သံ၊ဋ္ဌ၊၂၊၁၄၃။)

ပါလိလေယျကတောအုပ်သို့

ဘုရားရှင်ဟာ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်တို့အား ဤကဲ့သို့သော တရားစကားတော်များဖြင့် ဆိုဆုံးမတော်မူပြီးတဲ့အခါ တစ်ပါးထီးတည်း ကိန်းအောင်းမွေ့လျော်တော်မူရန်ဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်ဖြင့် ပါလိလေယျကတောအုပ်သို့ ဝါဆိုဝါကပ်တော်မူရန် ကြွရောက်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ပါလိလေယျကတောအုပ်တွင် ဝါတွင်းသုံးလကာလပတ်လုံး ပါလိလေယျကဆင်ရဲ့ ပြုစုလုပ်ကျွေးမှုကို ခံယူတော်မူကာ တစ်ပါးထီးတည်း ကိန်းအောင်းမွေ့လျော်လျက် သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ ဘုရားရှင်ထံသို့ ချဉ်းကပ်ခွင့်ကို မရရှိခဲ့ပါ။ ဝါလကျွတ်တော်မူသောအခါ ဘုရားရှင်ဟာ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ပြန်လည်ကာ ကြွရောက်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထိုအချိန်အခါကျမှ ကောသမ္ဘိပြည်က ရဟန်းတော်တွေလည်း ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ကြွရောက်တော်မူလာကာ ဘုရားရှင်ရဲ့ ထံတော်မှောက်မှာ မိမိတို့ရဲ့ မှားယွင်းမိတဲ့အပြစ်များကို ဝန်ချတောင်းပန် ကန်တော့တော်မူကြပါတယ်။

ထို့နောင် တစ်ချိန်မှာတော့ ဘုရားရှင်ဟာ ဘဂ္ဂတိုင်း သုသုမာရဂိရိမြို့အနီးရှိ သားတို့ကို ဘေးမဲ့ပေးရာ ဘေသကဠာဝန် အမည်ရတဲ့ တောအုပ်ကြီးအတွင်း ဘေသကဠာဝန်ကျောင်းတိုက်သို့ ကြွရောက်တော်မူကာ သုသုမာရဂိရိမြို့ကို ဆွမ်းခံရွာအဖြစ် အမှီပြုပြီးတော့ သီတင်းသုံးတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ထိုအချိန်အခါမှာ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်တို့ဟာလည်း မိမိတို့မူလ သီတင်းသုံးတော်မူရာဖြစ်တဲ့ စေတီတိုင်း ပါစိနဝံသဒါယအမည်ရတဲ့ တောအုပ်အတွင်းမှာပဲ သီတင်းသုံးတော်မူလျက်ပဲ ရှိနေကြပါတယ်။

မဟာပုရိသဝိတက္က

အရှင်အနုရုဒ္ဓါကိုယ်တော်မြတ်ဟာ တစ်ဆယ့်ငါးရက် (= လဝက်)ပတ်လုံး မအိပ်မနေ စကြိုသွားကာ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတရားတို့ကို အပြင်း

အထန် ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ မထေရ်မြတ်ဟာ ကမ္မဋ္ဌာန်း အလုပ် အားထုတ်မှု ဒဏ်ချက် ပြင်းထန်စွာ နှိပ်စက်ခံရတဲ့အတွက် ပင်ပန်း နွမ်းနယ်နေတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်လည်း ရှိနေခဲ့ပါတယ်။ ဝါးရုံတစ်ခုရဲ့ အောက်ဝယ် မြက်သစ်ရွက်တို့ကို စုရုံးလျက် အခင်းပြုကာ အပေါ်မှ အခင်းတစ်ခု ထပ်ခင်း ပြီးတော့ ထိုအခင်းထက်၌ ခေတ္တ အပန်းဖြေ ထိုင်နေတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထိုအခါ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်ရဲ့ စိတ်အစဉ်မှာ **မဟာပုရိသဝိတက္က** အမည်ရတဲ့ ယောက်ျားမြတ်တို့၏ အကြံများ ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့ ပါတယ်။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်ဟာ မဟာပုရိသဝိတက်ကြီး ခုနစ်မျိုးတို့ကို ကြံစည်စဉ်းစားဆင်ခြင်ပြီးနောက် ရှေ့သို့ တစ်ဆင့်တက်ကာ ရှစ်ခုမြောက် ဖြစ်တဲ့ မဟာပုရိသဝိတက်ကြီးကို ဆက်လက်၍ ကြံစည်ဆင်ခြင်ရန် ပင်ပန်း လျက် ရှိနေခဲ့ပါတယ်။

ဘုရားရှင်ရဲ့ တပည့်သာဝကတွေဟာ ပညာတိုင်အောင်သော ခုနစ်မျိုး သော မဟာပုရိသဝိတက်တို့ကို စဉ်းစားဆင်ခြင်ပြီးတဲ့အခါ ရှေ့သို့ဆက်ကာ တရားတစ်မျိုးကို စဉ်းစားဆင်ခြင်ရန် ဝန်လေးနေခြင်းဟာ ပင်ပန်းနေခြင်းဟာ ဓမ္မတာတစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သာဝကတို့အဖို့ ပညာတိုင်အောင်လောက်သာ ဆင်ခြင်နိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိပါတယ်။

ထိုအခါ ဘုရားရှင်က ထိုသို့ ပင်ပန်းနေကြောင်းကို သိရှိတော်မူတဲ့ အတွက် တန်ခိုးအဘိညာဏ်ဖြင့် တစ်ခဏချင်းမှာပဲ ကြွလာတော်မူကာ ရှစ်ခု မြောက် မဟာပုရိသဝိတက်ကိုပါ ဖြည့်စွက်တော်မူလျက် မဟာပုရိသဝိတက် ကြီး (၈)မျိုးကို ဟောကြားပြသပေးတော်မူပါတယ်။

ထို့နောင် ဒီမဟာပုရိသဝိတက်ကြီး (၈)မျိုးကို ကြံစည်စိတ်ကူးနေလျှင် လောကီ ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန်တို့ကို အလွယ် တကူ ရယူဝင်စားနိုင်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဒီမဟာပုရိသဝိတက်ကြီး (၈)မျိုးကို ကြံစည်ကာ လောကီဈာန်လေးပါးတို့ကို အလွယ်တကူ ရယူဝင်စား နေလျှင် . .

၃၆၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

- ၁။ ရရသမျှသော ပံ့ပိုးမှုသက်သက်နှင့် ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း စီဝရသန္တောသ၊
၂။ ဆွမ်းခံဝတ်ဖြင့် ရရသမျှသော ဆွမ်းဖြင့် ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း ပိဏ္ဍပါတ
သန္တောသ၊
၃။ ရရသမျှသော သစ်ပင်ရင်းတည်းဟူသော ကျောင်းဖြင့် ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း
သေနာသနသန္တောသ၊
၄။ ရရသမျှသော မြက်သစ်ရွက်အခင်းဖြင့် ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း သယနာသန
သန္တောသ၊
၅။ ရရသမျှသော နွားကျင်ငယ်ပုပ်ဖြင့် စိမ်းထုံထားအပ်တဲ့ ဇီးဖြူသီး
ဖန်ခါးသီးစတဲ့ ဆေးဖြင့် ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း ဘေသဇ္ဇသန္တောသ —

ဒီသန္တောသတရား ငါးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံလာနိုင်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊
ဒီမဟာပုရိသဝိတက်ကြီး (၈)မျိုးကို ကြံစည်စိတ်ကူးနေလျှင်၊ ရူပါဝစရဈာန်
လေးပါးတို့ကို မငြိုမငြင် မပင်မပန်း လွယ်လွယ်ကူကူ ရယူဝင်စားနိုင်လျှင်၊
ဒီသန္တောသတရားငါးမျိုးနှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်နေလျှင် သမထဝိပဿနာ
ဘာဝနာတို့၌ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်ခြင်း ဘာဝနာရာမတာဆိုတဲ့
အရိယာနွယ်ဝင်တို့ရဲ့ ကျင့်စဉ်ဖြစ်တဲ့ အရိယဝံသပဋိပဒါကိုလည်းကောင်း၊
ကိလေသာအပူခပ်သိမ်းတို့မှ အငြိမ်းကြီး ငြိမ်းရာဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားတော်
မြတ်ကြီးကိုလည်းကောင်း အလွယ်တကူ ရယူနိုင်ကြောင်းတို့ကို အကျယ်တဝင့်
ဟောကြားပေးတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထို့နောင် ဘုရားရှင်ဟာ အရှင်အနုရုဒ္ဓါအား
ပါစိနဝံသဒါယ အမည်ရတဲ့ ဒီအရှေ့ဝါးတောအရပ်မှာပဲ လာမည့်ဝါမှာလည်း
ဝါဆိုဝါကပ်ပြီးတော့ ရဟန်းတရားများကို ပွားများအားထုတ်ရန် မိန့်မှာတော်
မူပြီးနောက် ဘေသကဠာဝနကျောင်းတိုက်သို့ ပြန်ကြွတော်မူခဲ့ပါတယ်။
ဘုရားရှင်ဟာ ဘေသကဠာဝနကျောင်းတိုက်သို့ ပြန်လည်ဆိုက်ရောက်တော်
မူလာတဲ့အခါ ရဟန်းသံဃာတော်တို့အား **မဟာပုရိသဝိတက္က** အမည်ရတဲ့
ယောက်ျားမြတ်တို့ရဲ့ အကြံ (၈)မျိုးကို အကျဉ်း အကျယ် နှစ်သွယ် ပိုင်းခြား-
ကာ ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၂၈၅} ဒီနေရာမှာတော့

^{၂၈၅} (အံ၊၃၊၆၂-၆၈။)

ယင်းအကြံ (၈)မျိုးတို့ရဲ့ ဆိုလိုရင်းအချက်ကို အကျဉ်းချုပ်ကာ ပြောကြ ရအောင် . . ။

- ၁။ အပ္ပိစ္ဆဿာယံ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မော၊ နာယံ ဓမ္မော မဟိစ္ဆဿ။
- ၂။ သန္တုဋ္ဌဿာယံ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မော၊ နာယံ ဓမ္မော အသန္တုဋ္ဌဿ။
- ၃။ ပဝီရိတ္တဿာယံ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မော၊ နာယံ ဓမ္မော သင်္ဂဏိကာရာမဿ။
- ၄။ အာရဒ္ဓဝီရိယဿာယံ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မော၊ နာယံ ဓမ္မော ကုသိတဿ။
- ၅။ ဥပဋိတဿာယံ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မော၊ နာယံ ဓမ္မော မုဋ္ဌဿတိဿ။
- ၆။ သမာဟိတဿာယံ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မော၊ နာယံ ဓမ္မော အသမာဟိတဿ။
- ၇။ ပညဝတော အယံ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မော၊ နာယံ ဓမ္မော ဒုပ္ပညဿ။
- ၈။ နိပ္ပပဉ္စာရာမဿာယံ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မော နိပ္ပပဉ္စရတိနော၊ နာယံ ဓမ္မော ပပဉ္စာရာမဿ ပပဉ္စရတိနော။^{၂၈၆}

၁။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးဟာ အလို နည်းပါးတဲ့ (= လိုချင်မှု ကုသိုလ် တဏှာ မရှိတဲ့) အပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန် မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်ပါတယ်။ ဒီလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးဟာ အလို ရမ္မက်ကြီးမားလှတဲ့ မဟိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်ပါ။

၂။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးဟာ ရရသမျှသာ ဖြစ်တဲ့၊ မျှတရုံမျှသာဖြစ်တဲ့၊ ကြည်ညိုဖွယ်ရုံမျှသာဖြစ်တဲ့ ဆွမ်း သင်္ကန်း ကျောင်း ဆေး ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် ရောင့်ရဲလွယ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ သာ ပြည့်စုံနိုင်ပါတယ်။ ဒီလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးဟာ မရောင့်ရဲ နိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်ပါ။

၃။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးဟာ ဝိဝေက သုံးဖြာ၌^{၂၈၇} မွေ့လျော်ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်ပါတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအပေါင်းအဖော် ကိလေသာအပေါင်း

^{၂၈၆} (အံ၊၃၊၆၅။)   ^{၂၈၇} (စာမျက်နှာ-၁၈၀ တွင် ကြည့်ပါ။)

၃၇၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အဖော်တွေနှင့် မွေ့လျော်ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်ပါ။

၄။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးဟာ အကုသိုလ် တရားတို့ကို ပယ်နိုင်ရန် ကုသိုလ်တရားတို့ကို ပြည့်စုံစေရန် သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတို့ကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့၊ စွမ်းအင်ကြီးမားတဲ့ ထက်သန်မြဲမြံတဲ့ ဇွဲလုံ့လဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်ပါတယ်။ ပျင်းရိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်ပါ။

၅။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးဟာ - ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ ဓမ္မ အမည်ရတဲ့ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတွေကို သိမ်းဆည်းတတ်တဲ့ ထင်လင်းတဲ့ သတိ၊ ယင်း ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ ဓမ္မ အမည်ရတဲ့ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတို့ရဲ့ အကြောင်းတရားတွေကို သိမ်းဆည်းတတ်တဲ့ ထင်လင်းတဲ့ သတိ၊ အကြောင်းတရားနှင့် တကွ သော ယင်းရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတို့ရဲ့ အနိစ္စအချက် ဒုက္ခအချက် အနတ္တအချက်တွေကို သိမ်းဆည်းတတ်တဲ့ ထင်လင်းတဲ့ သတိ - ဒီလို ထင်လင်းတဲ့ သတိရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်ပါတယ်။ သတိ လွတ်ကင်းနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်ပါ။^{၂၈၈}

၆။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးဟာ ဥပစာရ သမာဓိ သို့မဟုတ် အပ္ပနာသမာဓိ ဆိုတဲ့ တစ်မျိုးမျိုးသော သမာဓိ ရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်ပါတယ်။ ဥပစာရသမာဓိ သို့မဟုတ် အပ္ပနာသမာဓိ မရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်ပါ။

၇။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးဟာ ဝိပဿနာ- ပညာ အရိယမဂ်ပညာ ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်ပါတယ်။

---

^{၂၈၈} (အံ၊၃၊၆၅-၆၇။)

ဝိပဿနာပညာမဲ့နေတဲ့ အရိယမဂ်ပညာမဲ့နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်ပါ။

၈။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးဟာ သံသရာကို ရှည်လျားကျယ်ပြန့်သွားအောင် ချဲ့ထွင်နေတဲ့ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ ပပဉ္စတရားတွေမှ ကင်းလွတ်ရာဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်၌ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံ နိုင်ပါတယ်။ ပပဉ္စတရားတွေမှာ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်ပါ။

မဟာပုရိသဝိတက္က အမည်ရတဲ့ ဒီအင်္ဂါရပ် (၈)ချက်တို့ကတော့ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးကို လိုလားတောင့်တလျက်ရှိတဲ့ သူတော်ကောင်း တိုင်း သူတော်ကောင်းတိုင်း လိုက်နာပြုကျင့်ရမည့် အင်္ဂါရပ်တို့သာ ဖြစ်ကြ ပါတယ်။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူခြင်း

အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်ဟာ ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားပြသ ဆိုဆုံးမ ထားတော်မူခဲ့တဲ့အတိုင်း ပါစိနဝံသဒါယတောအုပ်မှာပဲ ဆက်လက်ကာ ဝါဆို ဝါကပ်တော်မူကာ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို အပြင်းအထန် ကြိုးစား အားထုတ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ မိမိရဲ့ မူလကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာကတော့ အရှင်သာရိ- ပုတ္တရာမထေရ်မြတ်ကြီး ဖြစ်တော်မူပါတယ်။ ရဟန်းဖြစ်စ ပထမဝါတွင် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်ထံမှ ကမ္မဋ္ဌာန်းယူကာ သမထ ဝိပဿနာ ဘာဝနာတွေကို ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ သို့သော် အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်သို့ကား မဆိုက်ရောက်နိုင် ဖြစ်နေခဲ့ပါတယ်။ တစ်ချိန်မှာတော့ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်ထံသို့ ချဉ်းကပ်တော်မူကာ ဒီလို လျှောက်ထား တော်မူခဲ့ဖူးပါတယ်။ —

၃၇၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

“၁။ အရှင်ဘုရား သာရိပုတ္တရာ . . . တပည့်တော်ဟာ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်တဲ့၊ လူတို့ရဲ့ မျက်စိအမြင်ကိုလွန်တဲ့ နတ်မျက်စိနှင့်တူတဲ့ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်မျက်စိဖြင့် တစ်ထောင်သော လောကဓာတ်ကို မြင်နိုင်စွမ်းရှိပါတယ်။

၂။ တပည့်တော်ဟာ တွန့်ဆုတ်မှုမရှိဘဲ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်းဆိုတဲ့ လုံ့လဝီရိယတွေနဲ့လည်း ပြည့်စုံနေပါတယ်။ ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ ဓမ္မ အမည်ရတဲ့ အကြောင်း တရားနှင့်တကွသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်း အရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာတွေကို သိမ်းဆည်းတတ် တဲ့ ထင်လင်းတဲ့ သတိဟာလည်း ထင်ရှားရှိနေပါတယ်။ ကိုယ်စိတ်တွေ ဟာလည်း ပူပန်ခြင်းမရှိ ငြိမ်းအေးနေပါတယ်။ သမာဓိနှင့် ယှဉ်နေတဲ့ စိတ်ဓာတ်ဟာလည်း အာရုံတစ်ခုတည်းပေါ်မှာ ကောင်းစွာ တည်ကြည် လျက်ပဲ ရှိနေပါတယ်။

၃။ ဒီလို အရည်အချင်းတွေနဲ့ ပြည့်စုံနေပါလျက် တပည့်တော်ရဲ့ စိတ်ဟာ ဥပါဒါနုက္ခန္ဓာငါးပါး သင်္ခါရတရားတွေကို တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် “ငါ-ငါ့ဟာ” လို့ စွဲလမ်းမှု မရှိတော့ဘဲ အာသဝေါတရားတွေမှ ကွင်းလုံးကျွတ် မလွတ် မြောက်နိုင်သေး ဖြစ်နေပါတယ်ဘုရား . . . ”

ဒီလို သူက တင်ပြလျှောက်ထားတော်မူပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ အရှင်- သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်ကြီးက ဒီလို ပြန်လည်ကာ မိန့်ကြားတော်မူလိုက် ပါတယ်။ —

၁။ ငါ့ရှင် အနုရုဒ္ဓါ . . . “ငါဟာ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်တဲ့ လူတို့ရဲ့ မျက်စိ အမြင်ကို ကျော်လွန်နေတဲ့ နတ်မျက်စိနှင့်တူတဲ့ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ် မျက်စိဖြင့် တစ်ထောင်သော လောကဓာတ်ကို မြင်နိုင်စွမ်း ရှိပါတယ်”လို့ ဒီလို အကြံအစည် ဖြစ်နေခြင်းဟာ သင့်သန္တာန်မှာ မာနဖြစ်နေခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

၂။ ငါ့ရှင် အနုရုဒ္ဓါ . . . “ငါဟာ တွန့်ဆုတ်မှုမရှိဘဲ သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာတွေကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း လုံ့လဝီရိယ တွေနဲ့လည်း ပြည့်စုံနေပါတယ်။ ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ ဓမ္မ အမည်ရတဲ့ အကြောင်းတရားနှင့်တကွသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အနိစ္စ အခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာတွေကို သိမ်းဆည်း တတ်တဲ့ ထင်လင်းတဲ့ သတိဟာလည်း ထင်ရှားရှိနေပါတယ်။ ကိုယ်စိတ် တွေဟာလည်း ပူပန်ခြင်းမရှိ ငြိမ်းအေးနေပါတယ်။ သမာဓိနှင့် ယှဉ်နေ တဲ့စိတ်ဓာတ်ဟာလည်း အာရုံတစ်ခုတည်းပေါ်မှာ ကောင်းစွာ တည်ကြည် လျက်ပဲ ရှိနေပါတယ်”လို့ ဒီလို အကြံအစည် ဖြစ်နေခြင်းဟာ သင့်သန္တာန် မှာ စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်း (= ဥဒ္ဓစ္စ)တရားတွေ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်နေတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

၃။ ငါ့ရှင် အနုရုဒ္ဓါ . . . “ဒီလို အရည်အချင်းတွေနဲ့ ပြည့်စုံနေပါလျက် တပည့်တော်ရဲ့ စိတ်ဟာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး သင်္ခါရတရားတွေကို တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် “ငါ-ငါ့ဟာ”လို့ စွဲလမ်းမှု မရှိတော့ဘဲ အာသဝေါတရား တွေမှ ကွင်းလုံးကျွတ် မလွတ်မြောက်နိုင် ဖြစ်နေပါတယ်”လို့ ဒီလို အကြံအစည် ဖြစ်နေတာကတော့ သင့်သန္တာန်မှာ တွေးတောပူပန်မှု ကုက္ကုစ္စ ဖြစ်နေတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ငါ့ရှင် အနုရုဒ္ဓါ . . . တပည့်တော် တိုက်တွန်းတောင်းပန်စကား ပြောကြားလိုပါတယ်။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါဟာ မိမိသန္တာန်မှာ ဖြစ်ပွားနေတဲ့ ဒီ မာန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ ကုက္ကုစ္စ တရားသုံးမျိုးတို့ကို ပယ်စွန့်ကာ ဒီတရားသုံးမျိုးတို့ကို နှလုံးမသွင်းဘဲ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ဓာတ်သို့ (= မသေရာအမြိုက် နိဗ္ဗာန်သို့) ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်ဖြစ်တဲ့ သမထအာရုံ ဝိပဿနာအာရုံပေါ်သို့သာ မိမိရဲ့စိတ်ကို ပို့ဆောင်ထားစေချင်ပါတယ်ဘုရား . .

ဒီလို ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်က ညွှန်ကြား ပေးတော်မူလိုက်ပါတယ်။^{၂၈}

^{၂၈} (အံ၊ဋ္ဌ၊၃၊၂၂၅။)

၃၇၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီညွှန်ကြားချက်ကတော့ အရှင်အနုရုဒ္ဓါအဖို့ မေ့ပျောက်လို့ မရနိုင်တဲ့၊ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရာဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဆိုတဲ့ လမ်းမကြီးပေါ်သို့ လျှောက်သွားတဲ့ အခါမှာ ခရီးရိက္ခာအဖြစ် သယ်ဆောင်သွားရမည့် ဓမ္မလက်ဆောင်မွန်တွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို ဘုရားရှင်ရဲ့ အဆုံးအမတော်နှင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ် ကြီးရဲ့ အဆုံးအမတော်တွေကို ဦးထိပ်ရွက် ပန်ဆင်တော်မူပြီးတော့ အဲဒီ ဝါတွင်းမှာ ထိုပါစိနဝံသဒါယတောကျောင်းမှာပဲ ဆက်လက် သီတင်းသုံး တော်မူကာ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို အပြင်းအထန် ကြိုးစား အားထုတ်တော်မူပါတယ်။

ဒီလို ကြိုးပမ်းတော်မူလိုက်ရာ တစ်နေ့သော အချိန်အခါမှာတော့ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်သွားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အရှင်နန္ဒိယနှင့် အရှင်ကိမ္ဗလတို့လည်း အလားတူပဲ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို အပြင်း အထန် ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူကြလေရာ နောက်ပိုင်းကာလ တစ်ချိန်တွင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူခဲ့ကြပါတယ်။

သုခေါ ဗုဒ္ဓါနုပုပ္ပါဒေါ၊ သုခါ သဒ္ဓမ္မဒေသနာ၊

သုခါ သံဃဿ သာမဏီ၊ သမဂ္ဂါနံ တပေါ သုခေါ။^{၂၉၀}

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့ လောက၌ ပွင့်ထွန်းပေါ်ပေါက်တော်မူလာခြင်း ဟာလည်း လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာ ဈာန်ချမ်းသာ ဝိပဿနာ ချမ်းသာ မဂ်ချမ်းသာ ဖိုလ်ချမ်းသာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာဆိုတဲ့ ချမ်းသာသုခအမျိုးမျိုး တွေကို ရရှိခြင်းရဲ့ အကြောင်းရင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားကဲ့သို့သော သူတော်ကောင်းတရားတွေကို ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမတော်မူခြင်းဟာလည်း လိုက်နာပြုကျင့်သူတို့အဖို့ လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာ ဈာန်ချမ်းသာ ဝိပဿနာချမ်းသာ

---

^{၂၉၀} (ဓမ္မပဒ၊ ၄၂။ ဂါထာနံပါတ်၊ ၁၉၄။)

မဂ်ချမ်းသာ ဖိုလ်ချမ်းသာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာဆိုတဲ့ ချမ်းသာသုခအမျိုးမျိုးတွေကို ရရှိခြင်းရဲ့ အကြောင်းရင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။

သံဃာတော်တို့ရဲ့ ညီညွတ်ခြင်းဟာလည်း အလားတူပဲ ချမ်းသာသုခ အမျိုးမျိုးတွေကို ရရှိခြင်းရဲ့ အကြောင်းရင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။

ညီညွတ်နေသောသူတို့ရဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားတွေကို အညီ အညွတ် ကျင့်နေခြင်းဟာလည်း အလားတူပဲ ချမ်းသာသုခအမျိုးမျိုးတွေကို ရရှိခြင်းရဲ့ အကြောင်းရင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။^{၂၉၀}

အရှင်အနုရုဒ္ဓါ အရှင်နန္ဒိယ အရှင်ကိမ္ဗိလ မထေရ်မြတ်ကြီးသုံးပါးတို့ ဟာလည်း တစ်ပါးကတစ်ပါးအပေါ်၌ မျက်မှောက်မှာရော မျက်ကွယ်မှာရော ကာယကံမေတ္တာ ဝစီကံမေတ္တာ မနောကံမေတ္တာတွေကို ရှေ့ရှုတည်စေကာ ညီညီညွတ်ညွတ်နဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားတွေကို အညီအညွတ် အောင် အောင်မြင်မြင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်တော်မူနိုင်ကြတဲ့အတွက် မျက်မှောက်ဘဝမှာပဲ ဈာန်ချမ်းသာ ဝိပဿနာချမ်းသာ မဂ်ချမ်းသာ ဖိုလ်ချမ်း သာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာဆိုတဲ့ ချမ်းသာသုခအဝဝတွေကို တဝကြီး ကောင်းစွာ ခံစားတော်မူခဲ့ကြရပါတယ်။ ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်တွေကို အနုသယအငုတ် ဓာတ်ဆိုတဲ့ အမြစ်တွေပါ မကျန်ရအောင် ရှင်းလင်းဖျက်ဆီးနိုင်ခဲ့တဲ့အတွက် နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့ ကံတွေလည်း ကုန်ခန်း သွားကြပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ကံတွေ ကုန်ခန်းသွားတဲ့အတွက် ပရိနိဗ္ဗာနစုတိရဲ့ နောက်ဆွယ်မှာ ဘဝသစ်ဆိုတာ မရှိကြတော့တဲ့အတွက် သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ အဝဝမှ အပြီးတိုင် ကျွတ်လွတ်ထွက်မြောက်သွားတော်မူခဲ့ကြပါတယ်။

ဤသူတော်ကောင်းတို့ရဲ့ထုံးကို အတုယူကာ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများ အားထုတ်တော်မူနိုင်ကြပါစေသော် . . ။

အေးမြတဲ့ အရိပ်အာဝါသရှိတဲ့ ရတနာသုံးပါးတို့ရဲ့
သစ်ပင်ရိပ်ကို ခိုလှုံကာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားတွေကို
စနစ်တကျ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်တော်မူနိုင်ပါမှ
မိမိတို့ လိုလားတောင့်တနေတဲ့ လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ
ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာ ဈာန်ချမ်းသာ ဝိပဿနာချမ်းသာ
မဂ်ချမ်းသာ ဖိုလ်ချမ်းသာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာဆိုတဲ့
ချမ်းသာသုခ အဝဝတွေကို ရရှိကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။
ဒါကြောင့် ဒီသစ်ပင်ကြီးတွေကို မခုတ်လှဲဖို့
ဘုရားရှင်က ဆိုဆုံးမတော်မူနေခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

(စာမျက်နှာ ၃၇၈။)

အခန်း (၇)

သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လွဲပါနှင့်

ရာဂ ဒေါသ မောဟ မာန်မာန ကုဿာ မစ္ဆရိယအစရှိတဲ့ ဒီကိလေသာ တရားဆိုးတွေကို ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးကို ပေးတတ်တဲ့ တောချုံပုတ်ကြီး တစ်ခုအသွင်ဖြင့် တင်စားတော်မူကာ ဘုရားရှင်က ဟောကြားထားတော် မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီကိလေသာတောချုံပုတ်ကြီးတွေကိုတော့ အမြစ်တွေပါ မကျန် ရအောင် သင်ချစ်သားတို့ ရှင်းလင်းပစ်ကြပါ။ သို့သော် ဒီတောအုပ်အတွင်းမှာ ထီးထီးမားမား ရပ်တည်နေတဲ့ မိမိကို အေးမြတဲ့ အရိပ်အာဝါသပေးခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်တဲ့ သစ်ပင်ကြီးတွေ ရှိကြပါတယ်။ ဒီသစ်ပင်ကြီးတွေကိုတော့ သင်ချစ်သားတို့ မခုတ်လွဲပါနှင့် ဆိုပြီးတော့ ဘုရားရှင်က ဆိုဆုံးမတော် မူပါတယ်။

သာသနာတော်ကို မှီတင်းနေထိုင်ကြတဲ့ သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်း တွေ၊ သာသနာ့နွယ်ဝင် သီလရှင်တွေ၊ သာသနာတော်ကို ယုံကြည်စွာ မှီခို ဆည်းကပ်နေကြတဲ့ အမျိုးသားဥပါသကာ အမျိုးသမီးဥပါသိကာမတွေကို ခိုလှုံစရာ အေးမြတဲ့အရိပ်အာဝါသ ပေးနေတဲ့ သာသနာ့သစ်ပင်ကြီးတွေ ဆိုတာကတော့ ဘုရားရတနာ တရားရတနာ သံဃာရတနာဆိုတဲ့ ရတနာ

၃၇၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

သုံးပါးတို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘုရားရတနာရဲ့အရိပ်ကို ခိုလှုံကြရမည်၊ တရားရတနာရဲ့အရိပ်ကို ခိုလှုံကြရမည်၊ သံဃာရတနာရဲ့အရိပ်ကို ခိုလှုံကြရမည်။

ဒီလို အေးမြတဲ့ အရိပ်အာဝါသရှိတဲ့ ရတနာသုံးပါးတို့ရဲ့ သစ်ပင်ရိပ်ကို ခိုလှုံကာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားတွေကို စနစ်တကျ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်တော်မူနိုင်ပါမှ မိမိတို့လိုလားတောင့်တနေတဲ့ လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာ ဈာန်ချမ်းသာ ဝိပဿနာချမ်းသာ မဂ်ချမ်းသာ ဖိုလ်ချမ်းသာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာဆိုတဲ့ ချမ်းသာသုခအဝဝတွေကို ရရှိကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီသစ်ပင်ကြီးတွေကို မခုတ်လှဲဖို့ ဘုရားရှင်က ဆိုဆုံးမ တော်မူနေခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

ဘုရားအဆူပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်

သက်တော်ထင်ရှား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ဟာ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း နှစ်ထောင့်ငါးရာကျော်ဟိုဘက်က ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူခဲ့ပြီးဖြစ်တဲ့အတွက် ယနေ့ မျက်မှောက်ခေတ် သာသနာတော်မှာ ဘုရားတည်းဟူသော သစ်ပင်ကြီး ရဲ့ အရိပ်အာဝါသတွေကို ခိုလှုံခွင့် မရနိုင်တော့ဘူးလို့ ဒီလိုတော့ မယူဆပါနှင့်။ ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူမည့် ညဉ့်ဝယ် မလ္လာမင်းတို့ရဲ့ အင်ကြင်းဥယျာဉ် အတွင်းမှာ ရှိနေတဲ့ ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူရာ ကုဋ် ပြောင်စောင်းထက်၌ လျောင်းစက်နေတော်မူစဉ်အခါမှာ ဘုရားရှင်က အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်ကို ဒီလို မိန့်ကြားသွားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

“ချစ်သား အာနန္ဒာ . . . ‘ငါဘုရား ဟောကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့ တရားတော်တွေဟာ ဟောကြားတဲ့ ဆရာဖြစ်တော်မူတဲ့ ဘုရားရှင်မှ ကင်းကွာ တော်မူခဲ့လေပြီ၊ ငါတို့ရဲ့ဆရာဖြစ်တော်မူတဲ့ ဘုရားရှင်ဟာ မရှိတော့ပြီ’လို့ ဒီလိုတော့ မယူဆပါနှင့်၊ ငါဘုရားရှင်ဟာ ဝိနည်းဒေသနာတော်ကိုလည်း ပညတ်တော်မူခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်၊ သုတ် အဘိဓမ္မာတရားတွေကိုလည်း ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမတော်မူခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီ ဝိနည်း သုတ် အဘိဓမ္မာ

တရားတွေဟာ ငါဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူပြီးနောက် သင်ချစ်သားတို့ တစ်တွေကို ဆိုဆုံးမနေတဲ့ ‘ဆရာဘုရားတွေ’ ဖြစ်နေကြပါလိမ့်မည်။”^{၂၉၀}

ဒီလို ဘုရားရှင်က မိန့်ကြားသွားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူသွားပြီးဖြစ်သော်လည်း ဘုရားရှင် ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမထားတော်မူခဲ့တဲ့ ဝိနည်း သုတ် အဘိဓမ္မာဆိုတဲ့ ‘ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်’တို့ဟာ “ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော ဘုရားရှင်များ အဖြစ်” ရပ်တည်တော်မူကာ တပည့်သာဝကတွေကို ဆိုဆုံးမနေတော်မူမှာ ဖြစ်ပါတယ်။^{၂၉၁}

ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင် . . ဆိုတဲ့ ဒီရှစ်သောင်း လေးထောင်သော ဘုရားရှင်တို့ဟာ သာသနာတော်ကို မှီတင်းနေထိုင်ကြတဲ့ တပည့်သာဝကတွေ မှီခိုဆည်းကပ်ခိုလှုံရမည့် ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော သာသနာ့သစ်ပင်ကြီးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီသစ်ပင်ကြီးတွေကိုတော့ မခုတ်လှဲမိဖို့ အထူးလိုအပ်ပါတယ်။ ပုံစံအနည်းငယ် ထုတ်ပြောကြစို့ . . ။

ယောဂီသူတော်ကောင်းတစ်ဦးက “တရားအားထုတ်နေတဲ့ အချိန် အခါမှာ သီလတွေ ဖြူစင်နေဖို့ မလိုပါ”လို့ သန္တတိအမတ်ကြီးလို ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို လက်ညှိုးထိုးကာ သီလကျင့်စဉ်ကို ပယ်ရှားလိုက်လျှင် ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်တို့၌ အကျိုးဝင်နေတဲ့ သီလကျင့်စဉ်အမျိုးမျိုးကို ဖော်ပြနေတဲ့ ဝိနည်းဒေသနာတော်ကဲ့သို့သော “သီလဓမ္မက္ခန္ဓာ ဘုရားရှင်” ဆိုတဲ့ သစ်ပင်ကြီးတွေကို ခုတ်လှဲနေခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

---

^{၂၉၀} သိသာ ခေါ် ပနာနန္ဒ တုမ္မာကံ ဧဝမဿ - ‘အတိတသတ္ထုကံ ပါဝစနံ၊ နတ္ထိ နော သတ္ထာ’တိ။ န ခေါ် ပနေတံ အာနန္ဒ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယော ဝေါ အာနန္ဒ မယာ ဓမ္မော စ ဝိနယော စ ဒေသိတော ပညတ္ထော၊ သော ဝေါ မမစ္စယေန သတ္ထာ။ (ဒီ၊ ၂၊ ၁၂၇။)

^{၂၉၁} (ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၈၂။)

၃၈၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဘုရားရှင်ဟာ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန် ဓမ္မာနုပဿနာပိုင်းတွင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားတွေရဲ့ ဆိုလိုရင်းအနက်သဘောတရားတွေကို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို ဟောကြားတော်မူတဲ့အပိုင်းမှာ . . ပထမဈာန်သမာဓိ ဒုတိယဈာန်သမာဓိ တတိယဈာန်သမာဓိ စတုတ္ထဈာန် သမာဓိတွေကို သမ္မာသမာဓိလို့ ခေါ်ဆိုကြောင်းကို ဟောကြားထားတော် မူခဲ့ပါတယ်။^{၂၉} ဒီလို ဟောကြားချက်ကတော့ မဇ္ဈေဒိပကနည်းအားဖြင့် ကာမာဝစရဥပစာရသမာဓိ၊ ရူပါဝစရသမာဓိ၊ အရူပါဝစရသမာဓိဆိုတဲ့ သမာဓိသုံးမျိုးထဲက အလယ်ခေါင်ဖြစ်တဲ့ ရူပါဝစရသမာဓိကို ထင်ရှား ဖော်ပြကာ ဟောကြားတော်မူလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အလယ်ဖြစ်တဲ့ ရူပါဝစရ သမာဓိကို ကောက်ယူရလျှင် အစဖြစ်တဲ့ ကာမာဝစရဥပစာရသမာဓိ၊ အဆုံး ဖြစ်တဲ့ အရူပါဝစရသမာဓိတို့ကိုလည်း သိမ်းကျုံးယူငင်ကာ ကောက်ယူရတဲ့ နည်းစနစ်ကို မဇ္ဈေဒိပကနည်းလို့ ခေါ်ဆိုလိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာက^{၂၉} . .

စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဆိုတာ ကာမာဝစရဥပစာရသမာဓိနှင့်တကွ သမာပတ်ရှစ်ပါး စလုံးကိုပင် ခေါ်ဆိုပါတယ်လို့ ရှင်းလင်းတင်ပြထားတော်မူပါတယ်။ သမ္မာ သမာဓိနှင့် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိတို့ဟာ အမည်ချင်း ကွဲပြားသော်လည်း အဓိပ္ပာယ် ချင်းကား တူညီလျက်ပဲ ရှိကြပါတယ်။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားတွေကို နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ်အဖြစ် လက်ခံနိုင်ခဲ့ပါလျှင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်တဲ့ သမ္မာသမာဓိ ကိုလည်း နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ်အဖြစ် လက်ခံဖို့ကား အထူး လိုအပ် ပါတယ်။ သို့သော် အချို့သော ယောဂီသူတော်ကောင်းများက ဝိပဿနာ ဘာဝနာကို ပွားများရာ၌ **“ဘာသမာဓိမှလည်း မလိုဘူး၊ ဘာသမထမှလည်း ပွားနေဖို့ မလိုဘူး”** ဒီလို ပြောဆိုကာ သမ္မာသမာဓိကို ဘေးဖယ်လိုက်ကြပြန် တယ်။ အချို့သော ယောဂီသူတော်ကောင်းများကတော့ “ဝိပဿနာဆိုတာ

^{၂၉} (ဒီ၊ ၂၂၅၀-၂၅၁။ မ၊ ၁၈၉။)

^{၂၉} စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ နာမ သဥပစာရာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော . . (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၂၂။)

ခဏိကသမာဓိနှင့်သာ သွားရတယ်။ သမထတွေကို ပွားများနေဖို့မလို၊ သမာဓိ အမျိုးမျိုးတွေကို ထူထောင်နေဖို့မလို”ဟု ပြောဆိုကာ သမ္မာသမာဓိကို ဘေးဖယ်လိုက်ကြပြန်တယ်။ ဒီလို သမ္မာသမာဓိကို ပယ်ရှားလိုက်ခြင်းဟာ သမာဓိကျင့်စဉ်နှင့် ဆက်စပ်ကာ ဟောကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့ **“သမာဓိ-ဓမ္မက္ခန္ဓာ ဘုရားရှင်”** ဆိုတဲ့ သစ်ပင်ကြီးတွေကို ခုတ်လှဲနေခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဝိပဿနာပိုင်း၌ ဆိုလိုတဲ့ ခဏိကသမာဓိ

ဒီနေရာမှာ ဝိပဿနာပိုင်းမှာ ဆိုလိုတဲ့ ခဏိကသမာဓိအကြောင်းကို ဆက်လက်ပြီးတော့ ဆွေးနွေးကြရအောင် . . ။

ရှေ့ပိုင်းက^{၂၉၅} ရှင်းပြခဲ့တဲ့အတိုင်း ဘုရားရှင်ဟာ အာနာပါနကျင့်စဉ်ကို သမထပိုင်း ဝိပဿနာပိုင်းလို့ နှစ်ပိုင်းခွဲကာ စတုတ္ထ (၄)မျိုးတို့ဖြင့် ခွဲခြား စိတ်ဖြာကာ ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

“သမာဓဟံ စိတ္တံ” အပိုင်းမှာ ရှင်းပြခဲ့တဲ့အတိုင်း ဈာန်လေးမျိုးကို အစဉ်အတိုင်း တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဝင်စားကာ ဈာန်မှ ထတိုင်းထတိုင်း ယင်းဈာန် သမာပတ်အတွင်း၌ တည်ရှိနေကြတဲ့ နာမ်တရားစုတို့ကို လက္ခဏာရေး သုံးတန်သို့ တစ်လှည့်စီ တင်ကာ ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်နေခဲ့လျှင် ယင်း နာမ်သင်္ခါရတရားတို့ရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ သို့မဟုတ် ဒုက္ခအခြင်းအရာ သို့မဟုတ် အနတ္တအခြင်းအရာဆိုတဲ့ အခြင်းအရာ တစ်မျိုးမျိုးအာရုံပေါ်မှာ ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်ဟာ လှုပ်ရှားလို့ မရနိုင်လောက်အောင် မြဲမြဲမြဲမြဲ ခိုင်ခိုင်ခံ့ခံ့ တည်နေတတ်ပါတယ်။ ဒီလို တည်ကြည်နေတဲ့ ဝိပဿနာသမာဓိကို ဝိပဿနာပိုင်းမှာ **ခဏိကစိတ္တေကဝုတာသမာဓိ - ခဏိကသမာဓိ**လို့ ခေါ်ဆို ပါတယ်။^{၂၉၆}

တစ်ဖန် ဘုရားရှင်ဟာ ယင်းအာနာပါနစတုတ္ထစတုတ္ထဝယ် . . **အနိစ္စာ-နုပဿိ အဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ** စသည်ဖြင့် ကာလသုံးပါး သန္တာန်

^{၂၉၅} (စာမျက်နှာ-၂၈၄ တွင် ကြည့်ပါ။)   ^{၂၉၆} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၂၈၁။ မဟာဋီ၊ ၁၊ ၃၄၂။)

၃၈၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

နှစ်ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အကြောင်းတရားနှင့်တကွသော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတွေကို အနိစ္စလို့ (ဒုက္ခလို့ အနတ္တလို့) အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ဝိပဿနာရှုကာ အသက်ရှူနေရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၂၉}

ဒီလို ဝိပဿနာရှုနေတဲ့အခါမှာလည်း ဒီသင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အနိစ္စအခြင်းအရာ သို့မဟုတ် ဒုက္ခအခြင်းအရာ သို့မဟုတ် အနတ္တအခြင်းအရာဆိုတဲ့ အခြင်းအရာ တစ်မျိုးမျိုးအာရုံပေါ်မှာ ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်ဟာ လှုပ်ရှားလို့ မရနိုင်လောက်အောင် မြဲမြံမြဲမြံ ခိုင်ခိုင်ခံ့ခံ့ တည်နေတတ်ပါတယ်။ ဒီလို တည်ကြည်နေတဲ့ ဝိပဿနာသမာဓိကိုလည်း ဝိပဿနာပိုင်းမှာ **ခဏိက-စိတ္တေကဂ္ဂတာသမာဓိ = ခဏိကသမာဓိ**လို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ဒီလိုဝိပဿနာခဏိကသမာဓိမျိုးဟာ ဘယ်လောက်အဆင့်အတန်းမြင့်နေတယ်ဆိုတာကိုတော့ သတိပြုပါ။ ဥပစာရသမာဓိကဲ့ပဲဖြစ်စေ အပ္ပနာဈာန်သမာဓိတစ်ခုခုကဲ့ပဲဖြစ်စေ ဝိပဿနာရဲ့ အခြေခံပါဒကဈာန်အဖြစ် သမာဓိကို ထူထောင်ကာ ယင်းသမာဓိနှင့် ယှဉ်တွဲနေတဲ့ ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဉာဏ်အလင်းရောင် အကူအညီဖြင့် ကာလသုံးပါး သန္တာန်နှစ်ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အကြောင်းတရားနှင့်တကွသော ရုပ်နာမ်ပရမတ် သင်္ခါရတရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူကာ ယင်းသင်္ခါရတရားတွေကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းနိုင်တဲ့ သူတော်ကောင်းတွေရဲ့ သန္တာန်မှာသာ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တဲ့ ခဏိကသမာဓိမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

ရုပ်ပရမတ် နာမ်ပရမတ်တွေကိုလည်း မသိ၊ အတိတ်အကြောင်းတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပုံ၊ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အနာဂတ်အကျိုးတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပုံဆိုတဲ့ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွှယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) သဘော

---

^{၂၉} (သံ၊၃၊၂၇၉။ ဝိ၊၁၊၈၉။ မ၊၂၊၈၉။ မ၊၃၊၁၂၅။)

တရားတွေကိုလည်း မသိ - ဒီလို မသိမှုတွေ တစ်ပုံကြီး ထမ်းထားတဲ့ ယောဂီ တစ်ဦးဟာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ကာ ထိုင်လိုက်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက်တည်း ဒီယောဂီရဲ့ သန္တာန်မှာ ချက်ချင်း ခုပြောခဲ့တဲ့ ဝိပဿနာ ခဏိကသမာဓိမျိုး ဘယ်လိုမှ ဖြစ်ပေါ်မလာနိုင်ဘူးဆိုတာကိုတော့ သဘော ပေါက်ပါ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ သစ်ပင်ကြီး

ဘုရားရှင်ဟာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးထဲမှာ ထိပ်ဆုံးမှာ တည်ရှိနေတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်ကြီးကို မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန်ဒေသနာတော်မှာ ဒီလို ဟောကြားထား တော်မူခဲ့ပါတယ်။

“ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာ ဘာလဲ? . . . ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒုက္ခသစ္စာကို သိနေတဲ့ဉာဏ်၊ ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယ သစ္စာကို သိနေတဲ့ဉာဏ်၊ ဒုက္ခချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာကို သိနေတဲ့ဉာဏ်၊ ဒုက္ခ ချုပ်ရာ နိရောဓ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ်ဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂသစ္စာကို သိနေတဲ့ ဉာဏ် - ဒီဉာဏ် (၄)မျိုးကို သမ္မာဒိဋ္ဌိလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။”^{၂၉}

ဒီလို ဘုရားရှင်က ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့ ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်ဆိုတဲ့ တရားဒေသနာတော်အားလုံးဟာလည်း ဒီ သစ္စာလေးပါးကိုပဲ ဦးတိုက်လျက် ရှိနေကြပါတယ်။ အကယ်၍ ယောဂီသူတော်ကောင်းတစ်ဦးက အဘိဓမ္မာမှာ လာရှိနေတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာအမည်ရတဲ့ ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေဟာ ဘုရားရှင်ရဲ့ အရာသာ ဖြစ်တယ်၊ သာဝကတွေဟာ ဘယ်လိုမှ ထိုးထွင်းမသိနိုင်ဘူးလို့ ပယ်ရှားခဲ့လျှင် ထိုယောဂီသူတော်ကောင်းတစ်ဦးဟာ ဒုက္ခသစ္စာကို ထိုးထွင်း

---

^{၂၉} “ကတမာ စ ဘိက္ခဝေ သမ္မာဒိဋ္ဌိ? ယံ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခေ ဉာဏံ၊ ဒုက္ခ- သမုဒယေ ဉာဏံ၊ ဒုက္ခနိရောဓေ ဉာဏံ၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဉာဏံ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ (ဒီ၊ ၂၊ ၂၄၉။ မ၊ ၁၊ ၈၈။)

၃၈၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

သိတဲ့ဉာဏ်ဆိုတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သစ်ပင်ကြီးတစ်ပင်ကို ခုတ်လှဲနေခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်တစ်ခု ပြောရအောင် . . “ဝိပဿနာဆိုတာ ပစ္စုပ္ပန်ကိုသာ ရှုရတယ်။ အတိတ် အနာဂတ်ကို ရှုဖို့မလိုဘူး။ အတိတ်သည် ဖြစ်ပြီးပြီ မရှိတော့ဘူး၊ မရှိတာကို ဘယ်လိုလုပ် ရှုမလဲ၊ အနာဂတ်ဟာလည်း မဖြစ်ပေါ်လာသေးဘူး၊ မဖြစ်ပေါ်လာသေးတဲ့ တရားတွေကို ဘယ်လိုလုပ် ရှုမလဲ” ဒီလို ပြောဆိုပြန်ကာ အတိတ်ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ အနာဂတ်ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေကို ရှုမှုကို ပယ်ရှားလိုက်ပြန်တယ်။ ဒီလို ပယ်ရှားလိုက်တဲ့အတွက် ထိုယောဂီ သူတော်ကောင်းဟာ အတိတ်ဘဝက ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ အတိတ်ခန္ဓာငါးပါး တို့ကို မှီတွယ်ကာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဒီဘဝမှာ အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပုံ၊ ဒီဘဝမှာ ပြုစုပျိုးထောင်နေတဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတွေကြောင့် နောင်အနာဂတ်မှာ အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပုံဆိုတဲ့ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)ရှုကွက်ကို ဘယ်လိုမှ မိမိရဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်ပြီးတော့ မသိနိုင်တော့ဘူး။ သမုဒယသစ္စာကို ထိုးထွင်းသိတဲ့ဉာဏ်ဆိုတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သစ်ပင်ကြီးတစ်ပင်ကို ထပ်မံကာ ခုတ်လှဲလိုက်ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါတွင်လားဆိုတော့ မကသေးပါဘူး။ ဒီယောဂီသူတော်ကောင်းဟာ ဒီလို အတိတ် အနာဂတ်ရှုကွက်ကို ပယ်ရှားထားတဲ့အတွက်၊ နောင် အနာဂတ်ကာလ တစ်ချိန်ချိန်ဝယ် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရဲ့ စွမ်းအားကြောင့်^{၄၈ ၄၉} အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်းတရားတွေ အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြတဲ့အတွက် အကျိုး ခန္ဓာ (၅)ပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေဟာလည်း ပရိနိဗ္ဗာနစုတိကို နောက်ဆုံးထားကာ အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဆိုတဲ့ နိရောဓသစ္စာကိုလည်း

ဘယ်လိုမှ မိမိရဲ့သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် ပြီးတော့ မသိနိုင်တော့ဘူး။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကဲ့သို့သော ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဒီလို နိရောဓသစ္စာမျိုးကို ထိုးထွင်းမသိတဲ့ ယောဂီသူတော်ကောင်းရဲ့ သန္တာန် မှာ မှန်ကန်တိကျနေတဲ့ အဆင့်ဆင့်သော ဝိပဿနာဉာဏ်တွေဟာ ဘယ်လိုမှ ဖြစ်ပေါ်မလာနိုင်တော့ပါဘူး။ အလားတူပဲ ရင့်ကျက်လာတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ် တွေရဲ့ အဆုံးမှာ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တွေဟာလည်း ဖြစ်ပေါ်ခွင့် မရှိ ဖြစ်နေပါလိမ့်မည်။ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တွေ ဖြစ်ပေါ် ခွင့် မရှိကြတဲ့အတွက် အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ လောကုတ္တရာ နိရောဓသစ္စာတရားတော်မြတ်ကြီးကို ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းဆိုတဲ့ ဒီသဘောတရားဟာလည်း မမျှော်မှန်းအပ်တဲ့ အရာဌာနတစ်မျိုးသာ ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီလို အတိတ် အနာဂတ် ရှုကွက်ကို ပယ်ရှားလိုက်ခြင်းဟာ သမုဒယသစ္စာကို ထိုးထွင်းသိတဲ့ဉာဏ်ဆိုတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သစ်ပင်ကြီးကိုသာမက နိရောဓသစ္စာကို ထိုးထွင်းသိတဲ့ဉာဏ်ဆိုတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သစ်ပင်ကြီးတစ်ပင်ကိုပါ နောက်ထပ် ထပ်မံကာ ခုတ်လှဲလိုက်ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အလားတူပဲ ယောဂီသူတော်ကောင်းတစ်ဦးဟာ သမ္မာဝါစာ သမ္မာ- ကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝဆိုတဲ့ သီလကျင့်စဉ်ကိုလည်း လက်မခံ၊ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိဆိုတဲ့ သမာဓိကျင့်စဉ်ကိုလည်း လက်မခံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပဆိုတဲ့ ပညာကျင့်စဉ်ကိုလည်း လက်မခံ၊ ဒီလို ကျင့်စဉ်တွေကို လက်မခံနိုင်ခဲ့ဘူးဆိုလျှင် . . . ထိုယောဂီသူတော်ကောင်းတစ်ဦးဟာ **ဗုဒ္ဓ- နိရောဓဝါဒိနိပဋိပဒါ အရိယသစ္စ**လို့ ဘုရားရှင်က ဂုဏ်တင်ကာ ချီးကျူး ဟောကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့ ဒုက္ခချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် ဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂအရိယသစ္စာတရားကို ပယ်ရှားလိုက်ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ မဂ္ဂသစ္စာ ကို ထိုးထွင်းသိနေတဲ့ဉာဏ်ဆိုတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သစ်ပင်ကြီးတစ်ပင်ကို ထပ်မံကာ ခုတ်လှဲနေခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

၃၈၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီလို သမ္မာဒိဋ္ဌိ သစ်ပင်ကြီးတွေကို ခုတ်လှဲနေခြင်းဟာ မိမိကို အေးမြတဲ့ အရိပ်အာဝါသကို ပေးခြင်းငှာ စွမ်းအင်အပြည့်အဝ ရှိနေကြတဲ့ အရိပ်တွေကို ဖျက်ဆီးပြီး ဖြစ်နေတဲ့အတွက် ဒီသမ္မာဒိဋ္ဌိ သစ်ပင်ကြီးတွေရဲ့အောက်မှာ မှီခိုကာ ပွားများအားထုတ်ပါမှ ရရှိနိုင်မည့် သီလချမ်းသာ၊ ဈာန်သမာဓိချမ်းသာ၊ ဝိပဿနာချမ်းသာ၊ မဂ်ချမ်းသာ၊ ဖိုလ်ချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာဆိုတဲ့ ဒီလို ချမ်းသာသုခအဝဝတွေကို ဒီသမ္မာဒိဋ္ဌိ သစ်ပင်ကြီးတွေရဲ့ အောက်မှာ သုံးဆောင်ခံစားခွင့် ရရှိဖို့ဆိုတဲ့ အခွင့်အလမ်းဟာလည်း ဒီလိုခုတ်လှဲနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် လုံးဝဆုံးရှုံးပျက်စီးသွားပြီ ဖြစ်ပါတယ်။

သံဃာရတနာ သစ်ပင်ကြီး

ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်ဆိုတဲ့ ဒီရှစ်သောင်းလေးထောင် သော ဓမ္မက္ခန္ဓာဘုရားရှင်တို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ဖူးမြော်ခွင့်ကို ရရှိနိုင်ရန်အတွက် ယခုအခါမှာတော့ သံဃာရတနာတွင် အကျုံးဝင်နေကြတဲ့ သံဃာ့ထေရ်ကြီး ဝါကြီးများ ဖြစ်တော်မူကြတဲ့ အဆက်ဆက်သော ဆရာသမားတွေက သင်ကြားပို့ချပေးလျက် ရှိနေကြပါတယ်။ ထိုဆရာသမားတွေရဲ့ သင်ကြား ပို့ချပေးနေတဲ့ ဓမ္မက္ခန္ဓာတွေကို ဦးထိပ်ရွက် ပန်ဆင်ကာ ဉာဏ်ဖြင့် ခံယူတတ်ဖို့ အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ ဉာဏ်ဖြင့် ခံယူတတ်တယ်ဆိုတာကတော့ သမ္မာ-ဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ထိုးထွင်းသိအောင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ခြင်းကိုပဲ ဆိုလိုပါတယ်။

တစ်ချိန်မှာ ဝတ္ထုလိရဟန်းတော်ကို ဘုရားရှင်က ဒီလို မိန့်ကြားထားတော် မူခဲ့ပါတယ်။

“အလံ ဝတ္ထုလိ ကိံ တေ ဣမိနာ ပုတိကာယေန ဒိဋ္ဌေန? ယော ခေါ ဝတ္ထုလိ၊ ဓမ္မံ ပဿတိ သော မံ ပဿတိ၊ ယော မံ ပဿတိ သော ဓမ္မံ ပဿတိ၊ ဓမ္မဉ္စိ ဝတ္ထုလိ ပဿန္တော မံ ပဿတိ၊ မံ ပဿန္တော ဓမ္မံ ပဿတိ။

ချစ်သားဝတ္ထလိ . . . ဒီလို ပုပ်သိုးနေတဲ့ ခန္ဓာအိမ်ကြီးကို သင့်ရဲ့ ပသာဒ
စက္ခူလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ပကတိသော မျက်စိနဲ့ ဖူးမြင်နေခြင်းဟာ ဘာအကျိုး
ရှိမှာလဲ? ချစ်သားဝတ္ထလိ . . . ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဟာ သစ္စာလေးရပ်
တရားမြတ်ဆိုတဲ့ ဓမ္မကို ဉာဏ်ပညာမျက်စိနဲ့ တွေ့မြင်သိရှိနေတယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်
ဟာ ငါဘုရားရှင်ကို ဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် ဖူးမြင်တွေ့ရှိနေသူပဲ ဖြစ်ပါတယ်။
ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဟာ ငါဘုရားရှင်ကို ဉာဏ်ပညာမျက်စိနဲ့ ဖူးမြင်တွေ့ရှိ
နေတယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်ဆိုတဲ့ ဓမ္မကို ဉာဏ်ပညာ
မျက်စိနဲ့ တွေ့မြင်သိရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သာ ဖြစ်တယ်။ ချစ်သားဝတ္ထလိ . . .
သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်ဆိုတဲ့ ဓမ္မကို ဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်
ခဲ့မည်ဆိုလျှင် ငါဘုရားရှင်ကိုလည်း ဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် ဖူးမြင်တွေ့ရှိ
နေပါတယ်။ ငါဘုရားရှင်ကိုလည်း ဉာဏ်ဖြင့် ဖူးမြင်တွေ့ရှိခဲ့မည်ဆိုလျှင်
သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်ဆိုတဲ့ ဓမ္မကိုလည်း ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်
နေပါတယ်။^{၂၉}

ဓမ္မကာယခန္ဓာအိမ်ကြီး

ဘုရားရှင်ဟာ အဂ္ဂညသုတ္တန်မှာ မိမိခန္ဓာအိမ်ဟာ “ဓမ္မကာယ”
ဖြစ်ကြောင်းကို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၃၀၀} ဒီနေရာမှာ နားလည်
အောင်တော့ ထပ်ပြီး ရှင်းပြဖို့ လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။ ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ
သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားဘဝမှာလည်း ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစဉ်တွေ ရှိခဲ့ကြပါတယ်။
ဥရုဝေလတောအတွင်းမှာ ဒုက္ကရစရိယာ အဝင်အပါဖြစ်တဲ့ တရားဘာဝနာ
အမျိုးမျိုးတွေကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်နေတဲ့ အချိန်အခါမှာ
လည်း ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစဉ်တွေဟာ အဆက်မပြတ် ဆက်လက်ကာ တည်ရှိနေ
ခဲ့ကြပါတယ်။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်သို့ မဆိုက်ရောက်မီအတွင်း ရှေ့နှင့်နောက်
ဆက်စပ်ကာ အထပ်ထပ် ဖြစ်ပေါ်နေခဲ့တဲ့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစဉ်တွေကို ဓမ္မ-
ကာယဟု မခေါ်ဆိုသေးပါ။ လေးဆင့်သော အရိယမဂ်ဉာဏ် လေးဆင့်သော

၃၈၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အရိယဖိုလ်ဉာဏ်တို့နှင့်တကွ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်မြတ်စတဲ့ ဘုရားရှင်တို့သာ ရယူပိုင်သထိုက်တဲ့ ဉာဏ်တော်မြတ်အသီးအသီးတွေကို ရရှိတဲ့အချိန်အခါ ကျမှသာလျှင် ဖြစ်ပေါ်နေခဲ့တဲ့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစဉ်တွေကို ဓမ္မကာယလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ယင်းဉာဏ်တော်မြတ်အပေါင်းတို့တွင် လေးဆင့်သော အရိယမဂ်ဉာဏ် လေးဆင့်သော အရိယဖိုလ်ဉာဏ်တို့ကား အာရမ္မဏာပဋိဝေဓ သဘောအားဖြင့် အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီး ကို အာရုံမျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်ကာ၊ အသမ္မောဟပဋိဝေဓသဘော အားဖြင့် သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို မသိမမြင်အောင် ဖုံးလွှမ်းကာကွယ် ထားတဲ့ မောဟအမိုက်မှောင်ကို ပယ်ရှားလျက် သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း သိမြင်တော်မူတဲ့ ဉာဏ်တော်မြတ်တွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ဘုရားရှင်ဟာ မိမိကဲ့သို့ အလားတူပင် တပည့်သာဝကတွေကိုလည်း အရိယသစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို လေးဆင့်သော အရိယမဂ်ဉာဏ် လေးဆင့်သော အရိယဖိုလ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်အောင် ညွှန်ကြားပြသ ဆိုဆုံးမပေးတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုညွှန်ကြားပြသတော်မူတဲ့အခါမှာ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်မြတ်နှင့်တကွသော တရားတော်ကို ဟောဆိုကြောင်းဖြစ်တဲ့ ဒေသနာဉာဏ်တော် စတဲ့ ဉာဏ်တော်အမျိုးမျိုးတို့ဟာ ဘုရားရှင်ရဲ့ ဟဒယ-ဝတ္ထုရုပ်ကို မှီတွယ်ကာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ဉာဏ်တော်မြတ်တွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ အာသယာနုသယဉာဏ်တော်မြတ်ဖြင့် ဝေနေယျ သာဝကတို့ရဲ့ အလိုအဇ္ဈာ-သယဓာတ်ခံကို ဆင်ခြင်တော်မူကာ၊ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိ ဉာဏ်တော်မြတ် ဖြင့် ယင်းသာဝကတို့ရဲ့ ဣန္ဒြေအနံ့အထက် အနုအရင့်ကို ကြည့်ရှုတော်မူပြီး နောက် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် ဒေသနာဉာဏ်တော်မြတ်တို့ဖြင့် ခွဲခြားစိတ်ဖြာ ကာ နှုတ်တော်မှ တိုက်ရိုက်မြွက်ဟတော်မူလျက် တရားတော်ကို ဟောကြား ပေးတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဒီလို ဟောကြားတော်မူနိုင်ခြင်းဟာ လေးဆင့်သော အရိယမဂ်ဉာဏ် လေးဆင့်သော အရိယဖိုလ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ် ဒေသနာဉာဏ် အာသ-ယာနုသယဉာဏ် ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ် စတဲ့ ဓမ္မကာယ (= တရား

အပေါင်းအစုတို့ စုဝေးတည်နေရာ ခန္ဓာအိမ်ကြီး) ဖြစ်နေတဲ့အတွက်ကြောင့် သာ ဟောကြားတော်မူနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုရားရှင်ရဲ့ ခန္ဓာအိမ်ကြီးကို ဓမ္မကာယဖြင့် ပြီးစီးနေတဲ့အတွက်ကြောင့် ဓမ္မကာယခန္ဓာ အိမ်ကြီးလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၃၀၀}

တပည့်သာဝက တစ်ဦးဟာ မိမိကိုယ်တိုင် အရိယသစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်တို့ကို လေးဆင့်သော အရိယမဂ်ဉာဏ် အရိယဖိုလ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်ပြီးတဲ့ အချိန်အခါကျမှ ဘုရားရှင်ရဲ့ လေးဆင့်သော အရိယ မဂ်ဉာဏ် အရိယဖိုလ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်ထားတဲ့ အရိယသစ္စာ လေးရပ် တရားမြတ်ဆိုတဲ့ ဓမ္မကာယကို ဖူးတွေ့ခွင့် ရရှိမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အကယ်၍ သာဝကတစ်ဦးဟာ အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် အရိယ သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်ကို ထိုးထွင်းမသိမြင်သေးဘူးဆိုလျှင် ဘုရားရှင်ရဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်ထားတဲ့ အရိယသစ္စာ လေးရပ် တရားမြတ်ဆိုတဲ့ ဓမ္မကာယကို ဖူးတွေ့ခွင့် မရရှိနိုင်သေးပါ။ ဒါကြောင့် ဘုရားရှင်က **“ယော ခေါ ဝတ္ထလိ ဓမ္မံ ပဿတိ၊ သော မံ ပဿတိ** = ချစ်သားဝတ္ထလိ . . . အကြင်သူဟာ သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်ဆိုတဲ့ ဓမ္မကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်နေတယ်၊ ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဓမ္မကာယလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ငါဘုရားရှင်ကို ဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် ဖူးမြင်တွေ့ရှိနေသူပဲ ဖြစ်ပါတယ်” ဒီလို မိန့်ကြားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို ဓမ္မကာယခေါ်တဲ့ **“ဓမ္မက္ခန္ဓာဘုရားရှင်တွေကို”** သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ် ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ဖူးမြင်တွေ့ရှိနိုင်ရေးအတွက် ကျောက်ထီး တန္တူ အလေးဂရုပြုတော်မူအပ်တဲ့၊ သံဃာရတနာတွင် အကျုံးဝင်နေကြတဲ့ သက်တော်ရှည် ဆရာတော်ကြီးများက ဘုရားရှင်ရဲ့ကိုယ်စား သွန်သင်ပြသ ဆိုဆုံးမတော်မူလျက် ရှိနေကြပါတယ်။ ဤကဲ့သို့သော သက်တော်ရှည် ဆရာတော်ကြီးများကား အေးမြတဲ့အရိပ်အာဝါသတွေကို ပေးခြင်းငှာ

^{၃၀၀} (ဒီ၊ဌ၊၃၊၄၉။)

၃၉၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

စွမ်းနိုင်တဲ့၊ ချမ်းသာသူအဝဝတွေကို လိုလားတောင့်တနေတဲ့ တပည့် သာဝကတွေ မှီဝဲဆည်းကပ်ရမည့် သံဃာရတနာ သစ်ပင်ကြီးတွေပဲ ဖြစ်ကြ ပါတယ်။

တပည့်သူတော်ကောင်းတစ်ဦးဟာ ဒီလို သံဃာရတနာ သစ်ပင်ကြီး တွေရဲ့ အရိပ်ကို မှီခိုလျက် တရားဓမ္မတွေကို သင်ယူနေတဲ့ အပိုင်းမှာ ဆရာသမားတွေက သီလကျင့်စဉ်ပိုင်းတွေကို ညွှန်ကြားပြသ ဆိုဆုံးမ လိုက်လျှင်လည်း မနာယူလို မကျင့်လို ဖြစ်နေပြန်တယ်။ သမာဓိပိုင်းဆိုင်ရာ ကျင့်စဉ်အရပ်ရပ်တွေကို ညွှန်ကြားပြသ ဆိုဆုံးမလိုက်ပြန်လျှင်လည်း . . “ယခုခေတ်မှာ ဈာန်တွေကို မရနိုင်တော့ပါဘူး၊ သို့မဟုတ် ဈာန်လမ်းဟာ သံသရာခရီးကြော ရှည်လွန်းလှတယ်၊ အာဠာရဥဒကတို့လို သာသနာတော်မှ အရှုံးကြီး ရှုံးသွားနိုင်တယ်” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဆင်ခြေဆင်လက်တွေ ထူကာ ပယ်ရှားလိုက်ပြန်တယ်။ တစ်ဖန် ဆရာသမားတွေက အဘိဓမ္မာမှာလာရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို အကျဉ်းအားဖြင့် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ တတ်သိ နားလည်အောင်၊ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) သဘောတရား တွေကို အကျဉ်းအားဖြင့် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ တတ်သိနားလည်အောင် ရှေးဦးစွာ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ (= သင်္ဂြိုဟ်)ကျမ်းကို သင်ကြားပေးတော်မူကြတယ်။ ဒါတွင်မကသေးဘူး၊ ဒုက္ခသစ္စာအမည်ရတဲ့ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရား တွေကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်အောင်၊ ဒုက္ခသစ္စာတရားရဲ့ အကြောင်းရင်းဖြစ်တဲ့ သမုဒယသစ္စာတရားကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်အောင် ကျင့်ရမည့် ကျင့်စဉ်အရပ်ရပ်တွေကို ထိုထိုပါဠိတော် များနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာတို့မှာ လာရှိတဲ့အတိုင်း သင်ကြားပေးလိုက်ပြန် တော့လည်း . . “ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေဟာ သာဝကတွေ မသိနိုင်၊ ဘုရားရှင်သာ သိနိုင်တယ်၊ သာဝကတွေရဲ့ အရာမဟုတ်၊ ဘုရားရှင်ရဲ့ အရာသာ ဖြစ်တယ်၊ အတိတ် အနာဂတ်ကို ဝိပဿနာရှုဖို့မလို” ဤသို့ စသည်ဖြင့် အကြောင်းအမျိုးမျိုးပြကာ ပယ်ရှားလိုက်ပြန်တယ်။

ဒီလို ဆရာသမားတွေရဲ့ အဆုံးအမကို မနာယူဘဲ ပယ်ရှားနေခြင်းဟာ သံဃာရတနာဆိုတဲ့ သစ်ပင်ကြီးတွေကို ခုတ်လှဲနေခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ခုတ်လှဲနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဆရာသမားဆိုတဲ့ သစ်ပင်ကြီးတွေရဲ့ အေးမြတဲ့ အရိပ်ကို မှီခိုကာ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို နည်းမှန် လမ်းမှန် ပွားများအားထုတ်ပါမှ ရရှိနိုင်တဲ့ ဈာန်သမာဓိချမ်းသာ ဝိပဿနာချမ်းသာ မဂ်ချမ်းသာ ဖိုလ်ချမ်းသာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာဆိုတဲ့ ချမ်းသာထူး ချမ်းသာမြတ်ကြီး တွေကို ရရှိနိုင်ဖို့ရန်မှာ မိုးနှင့် မြေကြီးပမာ အလွန် အလှမ်းကွာဝေးလျက် ရှိနေပါတယ်။

အရှုံးကြီး ရှုံးသွားကြသူများ

ဘုရားရှင်ဟာ ဗောဓိပင်ခြေ မြတ်သောပလ္လင်ဗွေထက်ဝယ် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဘုရားရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူပြီးနောက် အဋ္ဌမမြောက်သတ္တာဟသို့ ရောက်ရှိတဲ့အခါ တရားတော်ကို စတင်ဟောကြားတော်မူရန် ဆင်ခြင်စဉ်းစား တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ရှေးဦးစွာ တရားဟောကြားပေးဖို့ရန် သင့်တင့်တဲ့ တပည့် သာဝကကို ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုတော်မူလိုက်တဲ့အခါ အလောင်းတော်ဘဝက ဈာန်သမထတွေကို သင်ပေးခဲ့ဖူးတဲ့ ကာလာမအနွယ်ဝင် အာဠာရ ရသေ့ကြီး ကို ရှေးဦးစွာ တွေ့ရှိတော်မူပါတယ်။ ဟောကြားမည့်တရားတွေကို ထိုးထွင်း သိမြင်နိုင်တဲ့ ပါရမီမျိုးစေ့ကောင်းတွေ ရှိနေတာကိုလည်း သိရှိတော်မူခဲ့ ပါတယ်။ သို့သော် ဆက်လက်ကာ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုတော်မူလိုက်တဲ့အခါ ထိုအာဠာရရသေ့ကြီးဟာ လွန်ခဲ့သော ခုနစ်ရက်က ကွယ်လွန်သွားကာ အာကိဉ္ဇညာယတနအရူပဘုံသို့ ကပ်ရောက်သွားတာကို သိမြင်တော်မူခဲ့ ပြန်တယ်။ တစ်ဖန် ရာမရဲ့သားဖြစ်တဲ့ ဥဒကရသေ့ကြီးကို ဆက်လက်ကာ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုတော်မူပြန်တယ်။ ဥဒကရသေ့ကြီးမှာလည်း မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရရှိနိုင်တဲ့ ပါရမီမျိုးစေ့ကောင်းတွေ ရှိနေတာကိုလည်း သိမြင်တော်မူခဲ့ ပြန်တယ်။ သို့သော် ဆက်လက်ကာ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုတော်မူလိုက်တဲ့အခါ ဥဒကရသေ့ကြီးဟာလည်း လွန်ခဲ့သော ညကပဲ ကွယ်လွန်သွားကာ နေဝ-

၃၉၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

သညာနာသညာယတနအရူပဘုံသို့ ဆိုက်ရောက်သွားတာကို တွေ့မြင်သိရှိတော်မူခဲ့ပြန်တယ်။

အရူပဘုံတွေဆိုတာကတော့ ရုပ်တရားတွေ လုံးဝမရှိကြဘဲ နာမ်တရား သက်သက်သာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ဘုံဌာနတွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ အကယ်၍ ဘုရားရှင်က ထိုဘုံဌာနများသို့ ကြွရောက်တော်မူကာ တရားတော်ကို ဟောကြားခဲ့မည်ဆိုလျှင်လည်း အာဠာရနှင့် ဥဒကတို့မှာ ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင် တွေ့မြင်နိုင်တဲ့မျက်စိ၊ ဘုရားရှင်ရဲ့တရားတော်ကို နာယူနိုင်တဲ့ နားသောတ မရှိကြတဲ့အတွက် ဘုရားရှင်ရဲ့တရားတော်ကို နာယူခွင့် ကြားနာခွင့် ရရှိခြင်း ဆိုတဲ့ အခွင့်အလမ်းကြီးမှ ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးသွားခဲ့ပါတယ်။

တပည့်သာဝကတစ်ဦးအဖို့ လောကုတ္တရာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်အမြင် ရရှိရေး အတွက် အဓိကလိုအပ်တဲ့ အင်္ဂါရပ် နှစ်ချက် ရှိပါတယ်။ နံပါတ် (၁) အင်္ဂါရပ် ကတော့ **ပရတော ယောသ** = ဘုရားရှင်ရဲ့ထံတော်မှဖြစ်စေ ဘုရားရှင်ရဲ့ တပည့်သာဝကတစ်ဦးဦးထံတော်မှဖြစ်စေ သစ္စာလေးပါးနဲ့စပ်တဲ့ တရားစကား တော်တွေကို နာကြားခွင့် ရရှိခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒုတိယ အင်္ဂါရပ်ကတော့ ကာလသုံးပါး သန္တာန်နှစ်ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အကြောင်းတရားနှင့် တကွသော ရုပ်နာမ်ပရမတ် သင်္ခါရတရားတွေကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းနိုင်ခြင်းဆိုတဲ့ နည်းမှန် လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းတတ်တဲ့ ယောနိသောမနသိကာရတရားဟာ ယင်းတပည့် သာဝကတစ်ဦးရဲ့ ကိုယ်တွင်းအဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာ ထင်ရှားတည်ရှိနေခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအကြောင်း အင်္ဂါရပ် နှစ်ချက်နှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်နေပါမှ ဘုရားရှင်ရဲ့ တပည့်သာဝကတစ်ဦးရဲ့ သန္တာန်မှာ လောကုတ္တရာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်အမြင်ဟာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပါတယ်။^{၃၀၂}

---

^{၃၀၂} ဒွေမေ ဘိက္ခဝေ ပစ္စယာ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဥပ္ပါဒါယ။ ကတမေ ဒွေ? ပရတော စ ယောသော၊ ယောနိသော စ မနသိကာရော။ (အံ၊၁၊၈၇။)

ဘုရားရှင်က ထိုအရူပဘုံသို့ ကြွရောက်ကာ တရားတော်ကို ဟောကြား ပြသပေးခဲ့မည်ဆိုလျှင်လည်း အရူပဘုံသို့ ဆိုက်ရောက်သွားကြတဲ့ အာဠာရနှင့် ဥဒကတို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ နာယူနိုင်တဲ့ နားမရှိကြတဲ့အတွက် ဘုရားရှင်ရဲ့ ထံတော်မှ သစ္စာလေးပါးနဲ့စပ်တဲ့ တရားစကားတော်တွေကို နာကြားခွင့် ရရှိခြင်းဆိုတဲ့ အင်္ဂါရပ်ကလည်း ချို့တဲ့နေကြပြန်တယ်။ ဒီလို ချို့တဲ့နေကြတဲ့ အတွက် ကာလသုံးပါး သန္တာန်နှစ်ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ အကြောင်း တရားနှင့်တကွသော ရုပ်နာမ်ပရမတ်သင်္ခါရတရားတွေကို လက္ခဏာရေး သုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းနိုင်ခြင်းဆိုတဲ့ နည်းမှန်လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းတတ်တဲ့ ယောနိသောမနသိကာရတရားဟာ လည်း သူတို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဘယ်လိုမှ ဖြစ်ပေါ်မလာနိုင်တော့ဘူး။ ဒါကြောင့် ဘုရားရှင်က ဒီပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးကို မိမိတို့ ရသင့်ရထိုက်တဲ့ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်မှ ဆုံးရှုံးသွားကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖြစ်နေကြတဲ့အတွက် **“မဟာဇနိယ - စာရှုံးကြီး ရှုံးကြသူများ”**လို့ မိန့်ကြားတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၃၀၃}

ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေရဲ့ ဆုံးရှုံးသွားမှုကို ကြည့်ကာ ဈာန်သမာဓိတွေကို ထူထောင်ခြင်းဟာ သံသရာခရီးမှာ ရှည်လျားစွာ မျောပါနေဖို့ရန် အကြောင်း ဖြစ်တယ် စသည်ဖြင့် ခြိမ်းခြောက်ကြပြန်တယ်။ သို့သော် ကြောက်ဖို့မလိုပါ။ မိမိတို့ဘက်က ရွေးချယ်တတ်ဖို့သာ လိုပါတယ်။

ထင်ရှားတဲ့ ပုံစံတစ်ခုကတော့ **သဟမ္ပတိဗြဟ္မာကြီး** ဖြစ်ပါတယ်။ သဟမ္ပတိဗြဟ္မာကြီးဟာ ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက်တော်အခါက သဟက အမည်ရှိတဲ့ အနာဂါမ်ရဟန်းတော်တစ်ပါး ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။^{၃၀၄} အနာဂါမ် အရိယာသူတော်ကောင်းတွေဟာ နီဝရဏငါးပါးကို ပယ်ရှားထားပြီး ဖြစ်ကြတဲ့ အတွက် ဈာန်တရားတွေဟာ အနာဂါမ်သူတော်ကောင်းတို့အဖို့ လွယ်ကူ ချောမောလျက်သာ ရှိနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် သဟကရဟန်းတော်ဟာ ဈာန်သမာပတ်ရှစ်ပါးကိုလည်း ကျွမ်းကျင်လိမ္မာတော်မူတဲ့ ကောင်းစွာ

^{၃၀၃} (မ၊၁၊၂၂၆-၂၂၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂၂၉။)

၃၉၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ပွားများထားတဲ့ ရဟန်းတော်တစ်ပါးလည်း ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ သို့သော် သူက ပထမဈာန်ပြဟော့ဘုံကို အနာဂတ်သံသရာခရီးဘဝတစ်ခုအဖြစ် ရွေးချယ် သတ်မှတ်ထားခဲ့ပါတယ်။ မိမိသတ်မှတ်ချက်အတိုင်း ဆန္ဒ ဝီရိယ စိတ္တ ဝီမံသ ဆိုတဲ့ အထက်စား ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါး ခြံရံကာ ပထမဈာန်ကို အမြတ်စား ပွားများအားထုတ်ထားခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အနာဂါမ်ရဟန်းဘဝမှ ကွယ်လွန် သွားတဲ့အခါ ပထမဈာန်ဘုံ သုံးဘုံတို့အနက် အမြင့်ဆုံးဖြစ်တဲ့ မဟာဗြဟ္မာ ဘုံမှာ မဟာဗြဟ္မာကြီး တစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

ဒုတိယထင်ရှားတဲ့ သာဓကတစ်ခုကတော့ အလောင်းတော် တောထွက် တော်မူခဲ့စဉ်က အနောမာသောင်ကမ်းမှာ ပရိက္ခရာ ရှစ်ပါးကို လာရောက် လှူဒါန်းပူဇော်တဲ့ **ဃဋိကာရဗြဟ္မာကြီး** ဖြစ်ပါတယ်။ ဃဋိကာရဗြဟ္မာကြီးဟာ လည်း ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက်တော်က ကဿပဘုရားရှင်ရဲ့ အလုပ် အကျွေး အနာဂါမ်ဥပါသကာကြီးတစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အိုးလုပ်ငန်းဖြင့် ကဿပဘုရားရှင်နှင့် မျက်မမြင် မိဘနှစ်ပါးကို ပြုစုလုပ်ကျွေးနေသူ တစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ သူဟာလည်း ဈာန်သမာပတ်ရှစ်ပါးကို ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခဲ့တဲ့ သူတော်ကောင်းတစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် သူက အကနိဋ္ဌဘုံကို အနာဂတ် သံသရာခရီးဘဝတစ်ခုအဖြစ် ရွေးချယ်ကာ အထက်စား ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါး ခြံရံလျက် စတုတ္ထဈာန်ကို အမြတ်စား ပွားများထားခဲ့ပါတယ်။ အိုးထိန်းသည် ဘဝမှ ကွယ်လွန်သွားတဲ့အခါ အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာပြည်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ပါတယ်။^{၃၀၅}

သို့သော် အာဠာရနှင့် ဥဒကတို့ဟာ သူတို့ရရှိထားတဲ့ ဈာန်တွေထဲက အမြင့်ဆုံးဖြစ်တဲ့ဈာန်ကသာ ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတယ်လို့ သူတို့က ယူဆထားကြတယ်။ အာဠာရရသေ့ကြီးဟာ အာကိဉ္ဇညာယတန ဈာန်သို့ တိုင်အောင်သော သမာပတ် (၇)ပါးတို့ကို ရရှိထားခဲ့ပါတယ်။ အမြင့်ဆုံးဖြစ်တဲ့ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကသာလျှင် အာကိဉ္ဇညာယတန ဘုံမှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးလိမ့်မည်လို့ ယူဆထားခဲ့တယ်။ အလားတူပဲ

^{၃၀၄} (သံ၊ ၃၊ ၂၀၄။)   ^{၃၀၅} (မ၊ ၂၃၆-၂၄၄။ အပဒါန၊ ၁၁၊ ၇၈။)

ဥဒကရသေ့ကြီးဟာလည်း သမာပတ် (၈)ပါးစလုံးကို ရရှိထားခဲ့ပြီးသူ ဖြစ်ပါတယ်။ အမြင့်ဆုံးဖြစ်တဲ့ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကသာလျှင် နေဝသညာနာသညာယတနဘုံမှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ဖြစ်စေလိမ့်မည်လို့ သူက ယုံကြည်ထားခဲ့တယ်။

အကယ်၍ အာဠာရနှင့် ဥဒကတို့ဟာလည်း သဟမ္ပတိဗြဟ္မာနှင့် ဃဋိကာရဗြဟ္မာတို့ကဲ့သို့ ရွေးချယ်တတ်တဲ့ အသိဉာဏ်ရှိလို့ ရူပါဝစရဗြဟ္မာဘုံတစ်ဘုံဘုံကို ရွေးချယ်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် ဘုရားရှင်ရဲ့ထံတော်မှ တရားတော်တွေကို နာကြားခွင့် ရရှိနိုင်ပါတယ်။ နာကြားထားရတဲ့အတိုင်း ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကိုလည်း စီးဖြန်းခွင့် ရရှိနိုင်ကြပါတယ်။ မိမိတို့ ရသင့်ရထိုက်တဲ့ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တွေကိုလည်း ရရှိနိုင်ကြပါတယ်။ အရှုံးကြီး ရှုံးကြသူများလည်း မဖြစ်နိုင်ကြတော့ပါ။ သို့သော် သဟမ္ပတိဗြဟ္မာ ဃဋိကာရဗြဟ္မာတို့ကဲ့သို့ ရွေးချယ်တတ်တဲ့ အသိဉာဏ်မရှိကြတဲ့အတွက်ကြောင့်သာလျှင် ယခုလို အရှုံးကြီး ရှုံးသွားကြရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် ဒီလို ရွေးချယ်တတ်တဲ့ အသိဉာဏ်ဟာ သာသနာတော်အတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ဘုရားရှင်တို့ရဲ့ တပည့်သာဝကတွေရဲ့ သန္တာန်မှာသာ ဖြစ်ပေါ်နိုင်တဲ့ အသိဉာဏ်မျိုးတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။

သံသရာခရီးကို ခပ်တိုတိုပဲ အလိုရှိခဲ့တယ်ဆိုလျှင် ခပ်တိုတိုနဲ့ပဲ သံသရာခရီးကို အဆုံးသတ်သွားနိုင်တဲ့ သက်သေသာကတစ်ခုကတော့ နာမည်ကျော် ဥပကရဟန်းတော်ကြီးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘုရားရှင်ဟာ ဓမ္မစကြာဒေသနာတော်ကို ဟောကြားတော်မူရန်အတွက် ဣသိပတန အမည်ရတဲ့ မိဂဒါဝုန်တောသို့ ကြွရောက်တော်မူတဲ့အခါ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်နှင့် ဂယာအကြား လမ်းခုလတ်တစ်နေရာမှာ တက္ကတွန်းဘဝမှာပဲ ရှိနေသေးတဲ့ ဥပကကြီးနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ဖူးပါတယ်။ သို့သော် ဥပကကြီးရဲ့ ဣန္ဒြေတွေက မရင့်ကျက်ကြသေးတဲ့အတွက် ဘုရားရှင်က ဥပကကြီးအား သစ္စာလေးပါးနှင့် စပ်တဲ့ တရားစကားတော်များကို ဟောကြားပေးတော် မမူခဲ့ပါ။ ဥပကကြီး မေးတဲ့မေးခွန်းလောက်ကိုသာ အဖြေပေးတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဥပကကြီးလည်း ဝက်ဟာရဇနပုဒ်သို့

၃၉၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

သွားရောက်ကာ သီတင်းသုံးနေထိုင်ရင်းဖြင့် ဒေါ်ဆာဝါနှင့် အကြောင်းပါခဲ့ကာ သားတစ်ယောက် ထွန်းကားခဲ့ပါတယ်။ တစ်နေ့မှာတော့ ဒေါ်ဆာဝါရဲ့ အဆင့်အတန်းမြင့်မားလွန်းလှတဲ့ ပညာပေးစနစ်တွေက အလွန်ကောင်းမွန်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဥပကကြီးဟာ အိမ်ထောင်သည်ဘဝကို သတိသံဝေဂကြီးစွာရခဲ့တဲ့အတွက် အိမ်မှ ထွက်ခွာကာ ဘုရားရှင်ရှိတော်မူရာ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်သို့ သွားရောက်ကာ ဘုရားရှင်ရဲ့ထံတော်မှောက်မှာ ခွင့်ပန်ကာ ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့ပါတယ်။ ရှင်ရဟန်းပြုပြီးနောက် ဘုရားရှင်ရဲ့ထံတော်မှ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားများကို သင်ယူကာ အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူလေရာ မကြာမီ အချိန်ကာလအတွင်းမှာပဲ အနာဂါမိမဂ်ဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ မကြာမီမှာပဲ ရဟန်းဘဝမှ ကွယ်လွန်တော်မူကာ အဝိဟာဗြဟ္မာ့ဘုံသို့ ရောက်ရှိသွားခဲ့ပါတယ်။ အဝိဟာဗြဟ္မာ့ဘုံမှာ ဗြဟ္မာဖြစ်လျှင်ဖြစ်ချင်း ဆက်လက်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းတော်မူလေရာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူပြီးနောက် ချက်ချင်းပဲ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသွားတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၃၀၆}

ဒါ့ကြောင့် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်တိုင်း သံသရာခရီးကြော မရှည်တာကိုတော့ သို့မဟုတ် သံသရာခရီးကြောမှာ မျောပါမနေဘူးဆိုတာကိုတော့ သဘောပေါက်ပါ။ မိမိတို့ရဲ့ လိုလားတောင့်တမှုအပေါ်မှာ မူတည်နေပါတယ်။ မိမိတို့က သံသရာခရီးကို ရှည်လိုလျှင် သံသရာခရီးက ရှည်နေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ မိမိတို့က သံသရာခရီးကို တိုလိုလျှင်လည်း သံသရာခရီးဟာ တိုနေမည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ မိမိတို့ ထူထောင်ထားတဲ့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့အပေါ်၌ အခြေတည်ကာ **“သင်္ခါရ ကံ”**တွေက အကျိုးပေးနေသောကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်တစ်ခုကတော့ ဒီဘဝမှာပဲ သံသရာခရီးကို အဆုံးသတ်ချင်တယ်ဆိုလျှင်လည်း အဆုံးသတ်နိုင်တဲ့ သက်သေသာဓကထုံးတွေလည်း များစွာ ရှိကြပါတယ်။ ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်အခါက ဝိဇ္ဇာသုံးပါးကို ရရှိတော်

^{၃၀၆} (မ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊၉၅-၉၆။)

မူကြတဲ့ တေဝိဇ္ဇာပတ္တ ရဟန္တာအရှင်မြတ်များ၊ အဘိညာဏ်ခြောက်ပါးကို ရရှိတော်မူကြတဲ့ ဆဋ္ဌာဘိညာပတ္တ ရဟန္တာအရှင်မြတ်များ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ်တော်မြတ်လေးပါးတို့ကို ရရှိတော်မူကြတဲ့ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်များ - ဒီလို ဂုဏ်ထူးဝိသေသအမျိုးမျိုးတွေနှင့် ပြည့်စုံတော်မူကြတဲ့ ရဟန္တာအရှင်မြတ်ကြီးတို့ဟာ ဈာန်သမာပတ်ရှစ်ပါးတွေမှာ တစ်ဖက်ကမ်း ခပ်အောင် ကျွမ်းကျင်လိမ်မာတော်မူကြတဲ့ သူတော်ကောင်းကြီးတွေချည်း ဖြစ်ကြပါတယ်။ သို့သော် ထိုရဟန္တာအရှင်မြတ်ကြီးတို့ဟာ သံသရာခရီးကြော မှာ မျောပါတော်မမူကြဘဲ ထိုဘဝမှာပဲ သံသရာခရီးကို အဆုံးသတ်ကာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူသွားခဲ့ကြပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဈာန်တွေကို အားထုတ်ခဲ့လျှင် သံသရာခရီးကြော ရှည်တယ် လို့ ခြိမ်းခြောက်ကာ . . . **“သမာဓိဓမ္မက္ခန္ဓာဘုရားရှင်”** ဆိုတဲ့ သစ်ပင်ကြီးတွေကို မခုတ်လှဲကြပါနဲ့လို့ သတိပေး တိုက်တွန်းလိုက်ပါတယ်။

ကြာပန်းနဲ့ ပမာတူတဲ့ ဘုရားရှင်

ဒီနေရာမှာ အေးမြတဲ့ အရိပ်အာဝါသရှိတဲ့ သာသနာ့သစ်ပင်ကြီးတွေကို ခုတ်လှဲလိုတဲ့ သူတော်ကောင်းတွေကို ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်မှာ ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့ ပုပ္ဖသုတ္တန်နှင့်^{၃၀၇} မိတ်ဆက်ပေး လိုပါတယ်။ ထိုသုတ္တန်ရဲ့ ဆိုလိုရင်းကို အတိုချုပ်ကာ ပြောကြရအောင် . . . ။

ဘုရားရှင်ဟာ သာဝတ္ထိပြည်မွန်ဝယ် သီတင်းသုံးစံနေတော်မူခိုက် ဒီသုတ္တန်ကို ဟောကြားပေးတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

“ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ငါဘုရားရှင်ဟာ လောကကြီးနှင့် (သတ္တလောကကြီးနှင့်) ဘယ်တော့မှ မငြင်းခုံပါ။ လောကကြီးကသာလျှင် (သစ္စကပရိဗိုဇ်ကဲ့သို့သော သတ္တလောကကြီးကသာလျှင်) ငါဘုရားရှင်နှင့်

---

^{၃၀၇} (သံ၊ ၂၊ ၁၁၃။)

၃၉၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

လာရောက်ကာ ငြင်းခုံနေပါတယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဓမ္မကိုသာ ပြောဆိုလေ့ရှိတဲ့ ဓမ္မဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဘယ်သူနဲ့မှ ငြင်းခုံမှု မပြုပါဘူး။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . လောကမှာ ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့က မရှိဘူးလို့ ပြောဆိုနေတဲ့ အကြောင်းအရာမျိုးကို ငါဘုရားရှင်ကလည်း မရှိဘူးလို့ပဲ ပြောဆိုတော်မူပါတယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . လောကမှာ ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့က ရှိပါတယ်လို့ ပြောဆိုနေတဲ့ အကြောင်းအရာမျိုးကို ငါဘုရားရှင်ကလည်း ရှိပါတယ်လို့ပဲ ပြောဆိုတော်မူပါတယ်။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . လောကမှာ ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့က မရှိဘူးလို့ ပြောဆိုနေတဲ့ ဘယ်လိုအကြောင်းအရာမျိုးကို ငါဘုရားရှင်ကလည်း မရှိဘူးလို့ပဲ ပြောဆိုတော်မူပါသလဲ? လောကမှာ ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့က နိစ္စ = မြဲတဲ့, ဓုဝ = ခိုင်ခံ့တဲ့, သဿတ = တည်တံ့တဲ့, အဝိပရိဏာမဓမ္မ (= ဖောက်ပြန်ပျက်စီးမှု)သဘော လုံးဝမရှိတဲ့ ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ဆိုတာ မရှိပါဘူးလို့ ပြောဆိုနေကြပါတယ်။ ငါဘုရားရှင်ကလည်း ထိုသဘောတရားမျိုးဟာ မရှိဘူးလို့ပဲ ပြောဆိုတော်မူပါတယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒါကတော့ လောကမှာ ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့က မရှိပါဘူးလို့ ပြောဆိုနေတဲ့ အကြောင်းအရာမျိုးကို ငါဘုရားရှင်ကလည်း ဒီလို အကြောင်းအရာမျိုးမှာ မရှိဘူးလို့ပဲ ပြောဆိုတော်မူပါတယ် — ဆိုတဲ့ အကြောင်းအရာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . လောကမှာ ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့က ရှိပါတယ်လို့ ပြောဆိုနေတဲ့ ဘယ်လိုအကြောင်းအရာမျိုးကို ငါဘုရားရှင်ကလည်း ရှိပါတယ်လို့ပဲ ပြောဆိုတော်မူပါသလဲ? လောကမှာ ပညာရှိ သူတော်ကောင်းတို့က အနိစ္စ = မမြဲတဲ့, ဒုက္ခ = ဆင်းရဲတဲ့, ဝိပရိဏာမဓမ္မ (= ဖောက်ပြန်ပျက်စီးမှု)သဘောရှိတဲ့ ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်-ဆိုတာ ရှိပါတယ်လို့ ပြောဆိုနေကြပါတယ်။ ငါဘုရားရှင်ကလည်း ထိုသဘောတရားမျိုးဟာ ရှိပါတယ်လို့ပဲ ပြောဆိုတော်မူပါတယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . .

ဒါကတော့ လောကမှာ ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့က ရှိပါတယ်လို့ ပြောဆိုနေတဲ့ အကြောင်းအရာမျိုးကို ငါဘုရားရှင်ကလည်း ဒီလို အကြောင်းအရာမျိုးမှာ ရှိပါတယ်လို့ပဲ ပြောဆိုတော်မူပါတယ် - ဆိုတဲ့ အကြောင်းအရာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . လောကမှာ လောကဓမ္မအမည်ရတဲ့ သင်္ခါရတရားဟာ ထင်ရှားတည်ရှိနေပါတယ်။ ဒီလောကဓမ္မအမည်ရတဲ့ သင်္ခါရတရားကို တထာဂတအမည်ရတော်မူတဲ့ သင်တို့ဆရာ ငါဘုရားဟာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်တော်မူပါတယ်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်တော်မူပါတယ်။ ယင်းလောကဓမ္မအမည်ရတဲ့ သင်္ခါရတရားကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်တော်မူပြီးတဲ့အခါ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်တော်မူပြီးတဲ့အခါ ဒီလောကဓမ္မအမည်ရတဲ့ သင်္ခါရတရားကို အကျဉ်းအားဖြင့်လည်း ဟောကြားပေးတော်မူပါတယ်။ အကျယ်အားဖြင့်လည်း ဟောကြားပေးတော်မူပါတယ်။ သရုပ်ထုတ်ကာ ကွဲကွဲပြားပြား သိအောင်လည်း ဟောကြားပေးတော်မူပါတယ်။ ဒီတရားတွေ သင်ချစ်သားတို့ရဲ့ အသိဉာဏ်မှာ တည်ရှိလာအောင်လည်း ဟောကြားပေးတော်မူပါတယ်။ ဥဒါဟရုဏ် ပုံစံထုတ်ကာလည်း ဖွင့်ဆိုပြပေးတော်မူပါတယ်။ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ခွဲခြားဝေဖန်ကာလည်း ဟောကြားပေးတော်မူပါတယ်။ ဥပမာပြကာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင်လည်း ပြုလုပ်ပေးတော်မူပါတယ်။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . တထာဂတအမည်ရတော်မူတဲ့ သင်တို့ဆရာ ငါဘုရားဟာ လောကဓမ္မအမည်ရတဲ့ ယင်းသင်္ခါရတရားကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်တော်မူပါတယ်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်တော်မူပါတယ်။ ယင်းလောကဓမ္မအမည်ရတဲ့ သင်္ခါရတရားကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်တော်မူပြီးတဲ့အခါ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်တော်မူပြီးတဲ့အခါ ဒီလောကဓမ္မအမည်ရတဲ့ သင်္ခါရတရားကို အကျဉ်း

၄၀၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အားဖြင့်လည်း ဟောကြားပေးတော်မူပါတယ်။ အကျယ်အားဖြင့်လည်း ဟောကြားပေးတော်မူပါတယ်။ သရုပ်ထုတ်ကာ ကွဲကွဲပြားပြား သိအောင်လည်း ဟောကြားပေးတော်မူပါတယ်။ ဒီတရားတွေ သင်ချစ်သားတို့ရဲ့ အသိဉာဏ်မှာ တည်ရှိလာအောင်လည်း ဟောကြားပေးတော်မူပါတယ်။ ဥဒါဟရုဏ် ပုံစံထုတ်ကာလည်း ဖွင့်ဆိုပြပေးတော်မူပါတယ်။ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ခွဲခြားဝေဖန်ကာလည်း ဟောကြားပေးတော်မူပါတယ်။ ဥပမာပြကာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင်လည်း ပြုလုပ်ပေးတော်မူပါတယ်။ လောကမှာ လောကဓမ္မအမည်ရတဲ့ ယင်းသင်္ခါရတရားဆိုတာက ဘာလဲ?

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ရုပ် (ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်)ဟာ လောကမှာ လောကဓမ္မအမည်ရတဲ့ သင်္ခါရသဘောတရားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ လောကမှာ လောကဓမ္မအမည်ရတဲ့ ယင်းရုပ် (ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်) သင်္ခါရသဘောတရားကို တထာဂတအမည်ရတော်မူတဲ့ သင်တို့ ဆရာ ငါတုရားဟာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်တော်မူပါတယ်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်တော်မူပါတယ်။ ယင်းသင်္ခါရသဘောတရားကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်တော်မူပြီးတဲ့အခါ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်တော်မူပြီးတဲ့အခါ ယင်းသင်္ခါရသဘောတရားကို အကျဉ်းအားဖြင့်လည်း ဟောကြားပေးတော်မူပါတယ်။ အကျယ်အားဖြင့်လည်း ဟောကြားပေးတော်မူပါတယ်။ သရုပ်ထုတ်ကာ ကွဲကွဲပြားပြား သိအောင်လည်း ဟောကြားပေးတော်မူပါတယ်။ ဒီတရားတွေ သင်ချစ်သားတို့ရဲ့ အသိဉာဏ်မှာ တည်ရှိလာအောင်လည်း ဟောကြားပေးတော်မူပါတယ်။ ဥဒါဟရုဏ် ပုံစံထုတ်ကာလည်း ဖွင့်ဆိုပြပေးတော်မူပါတယ်။ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ခွဲခြားဝေဖန်ကာလည်း ဟောကြားပေးတော်မူပါတယ်။ (ရုပ်ဟာ ရေမြုပ်ဆိုင်နဲ့ ပမာတူတယ်။ ဝေဒနာဟာ ရေပွက်နဲ့ ပမာတူတယ်။ သညာဟာ တံလျှပ်နဲ့ ပမာတူတယ်။ သင်္ခါရတွေဟာ ငှက်ပျောတုံးနဲ့ ပမာတူကြတယ်။ ဝိညာဏ်ဟာ မျက်လှည့်ရုပ်နဲ့ ပမာတူတယ်။ . . စသည်ဖြင့်) ဥပမာပြကာ ပေါ်လွင်ထင်ရှား

အောင်လည်း ပြုလုပ်ပေးတော်မူပါတယ်။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဟာ တထာဂတအမည်ရ တော်မူတဲ့ သင်တို့ဆရာ ငါဘုရားက ဒီလို အကျဉ်းအားဖြင့်လည်း ဟောကြား ပေးတော်မူနေပါလျက် အကျယ်အားဖြင့်လည်း ဟောကြားပေးတော်မူနေ ပါလျက် သရုပ်ထုတ်ကာ ကွဲကွဲပြားပြား သိအောင်လည်း ဟောကြားပေးတော် မူနေပါလျက် ဒီတရားတွေ သင်ချစ်သားတို့ရဲ့ အသိဉာဏ်မှာ တည်ရှိလာ အောင်လည်း ဟောကြားပေးတော်မူနေပါလျက် ဥဒါဟရုဏ် ပုံစံထုတ်ကာ လည်း ဖွင့်ဆိုပြပေးတော်မူနေပါလျက် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ခွဲခြားဝေဖန်ကာ လည်း ဟောကြားပေးတော်မူနေပါလျက် (ရုပ်ဟာ ရေမြှုပ်ဆိုင်နဲ့ ပမာတူတယ်၊ ဝေဒနာဟာ ရေပွက်နဲ့ ပမာတူတယ်၊ သညာဟာ တံလျှပ်နဲ့ ပမာတူတယ်၊ သင်္ခါရတွေဟာ ငှက်ပျောတုံးနဲ့ ပမာတူကြတယ်၊ ဝိညာဏ်ဟာ မျက်လှည့်ရုပ်နဲ့ ပမာတူတယ် . . စသည်ဖြင့်) ဥပမာပြကာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင်လည်း ပြုလုပ်ပေးနေတော်မူနေပါလျက် လောကဓမ္မအမည်ရတဲ့ ယင်းသင်္ခါရ သဘောတရားကို ဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် မသိ၊ ဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် မမြင်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီလို မသိမမြင်တဲ့ ဉာဏ်ပညာမျက်စိ မရှိတဲ့ ပညာ မျက်စိ ကန်းနေတဲ့ မိုက်မဲလှတဲ့ ဒီလို ပုထုဇန်ငမိုက်သားကို ငါဘုရားရှင်ဟာ ဘာလုပ်ပေးနိုင်တော့မှာလဲ?

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဖြစ်သင့်ဖြစ်ရာ နှိုင်းခိုင်းဖွယ်ရာ လောက ဥပမာဖြင့် ပြောပြရမည်ဆိုလျှင် ဥပ္ပလာကြာ မဒုမာကြာ ပုဏ္ဏရိတ်ကြာဆိုတဲ့ ကြာပန်းတွေဟာ ရေထဲမှာပဲ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရတယ်၊ ရေထဲမှာပဲ ကြီးပွားခဲ့ရတယ်၊ ရေထဲမှ ရေမျက်နှာပြင်ပေါ်သို့ တက်ရောက်ကာ ပွင့်လန်းလာတဲ့အခါ ရေနင့် လိမ်းကျံမှုမရှိဘဲ ရေပေါ်မှာ ရပ်တည်နေနိုင်ခဲ့တယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီဥပမာအတူပဲ တထာဂတအမည်ရတော်မူတဲ့ သင်တို့ဆရာ ငါဘုရားဟာ လည်း ဒီဩကာသလောကကြီးထဲမှာ မွေးဖွားလာခဲ့ရတယ်၊ ကြီးပွားလာခဲ့ရ တယ်၊ ဒီဩကာသလောကကြီးထဲမှာ မွေးဖွားလာခဲ့ရသော်လည်း ကြီးပွားလာ ခဲ့ရသော်လည်း လောကကြီးကို ကျော်လွှားလွှမ်းမိုးကာ လောကကြီးနှင့် ငြိကပ်

၄၀၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

လိမ်းကျံမှုမရှိဘဲ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူနိုင်ပါတယ်”^{၃၀၈}

ဒီသုတ္တန်ကတော့ ပုပ္ဖသုတ္တန်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ တရားနာပရိသတ်တွေ ကိုတော့ ထပ်မံပြီး တိုက်တွန်းပါရစေ။

မိမိတို့ဟာလည်း ဘုရားရှင်ရဲ့ မျက်ကွယ်အပြုခံထားကြရတဲ့၊ သင်္ခါရဓမ္မ တွေကို ဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် မသိမမြင်ကြတဲ့၊ ဉာဏ်ပညာမျက်စိ မရှိကြတဲ့၊ ပညာမျက်စိကန်းနေကြတဲ့၊ မိုက်မဲလှတဲ့ ပုထုဇနိငမိုက်သားတွေ စာရင်းထဲမှာ မပါဝင်ကြရအောင်တော့ ကြိုးစားကြပါလို့ . . . တိုက်တွန်းလိုက်ပါတယ်။

မဟာဂေါသိင်္ဂီအင်ကြင်းတောကြီးကို တင့်တယ်စေသူများ

အလွန်မွှေးကြိုင်တဲ့ အင်ကြင်းပန်းတို့ဖြင့် ဝေဆာပြန့်ပြောလျက်ရှိနေတဲ့ မဟာဂေါသိင်္ဂီအင်ကြင်းတောကြီးအတွင်းဝယ် ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်တွေကို အမြစ်ပါမကျန်ရအောင် ရှင်းလင်းထားတော်မူပြီးကြတဲ့ မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ရဲ့ ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုအကြောင်းအရာကို မဟာဂေါသိင်္ဂီသုတ္တန်မှာ^{၃၀၉} ဖော်ပြထား ပါတယ်။ ဒီသုတ္တန်ကို အကျဉ်းချုပ်ကာ နာကြားကြရအောင် . . . ။

တစ်ချိန်မှာ ဘုရားရှင်နှင့်တကွ ထင်ရှားကျော်ကြားတော်မူကြတဲ့ အရှင် သာရိပုတြာ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန် အရှင်မဟာကဿပ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ အရှင်အာနန္ဒာ အရှင်ရေဝတ အစရှိတဲ့ ရဟန္တာမထေရ်မြတ်ကြီး တော်တော် ခပ်များများဟာ မဟာဂေါသိင်္ဂီအင်ကြင်းတောကြီးအတွင်းမှာ သီတင်းသုံးစံနေ တော်မူလျက် ရှိကြပါတယ်။ ထိုအချိန်အခါမှာ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်က တော့ သောတာပန်အဆင့်တွင်သာ တည်ရှိနေပါသေးတယ်။ ထိုမထေရ်မြတ် ကြီးတွေဟာ ညနေချမ်းအခါမှာ တရားနာယူရန်ဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်ဖြင့် အရှင်သာရိပုတြာ မထေရ်မြတ်ကြီးထံသို့ ချဉ်းကပ်တော်မူကြပါတယ်။

^{၃၀၈} (သံ၊ ၂၊ ၁၁၃။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၉၃။)

^{၃၀၉} (မ၊ ၁၊ ၂၇၂-၂၈၁။)

ထိုနေ့ ညဉ့်အခါကား . . . ဆီးနှင်းအညစ်အကြေး၊ မြူအညစ်အကြေး၊ တိမ်အညစ်အကြေး၊ အသူရိန်ဖမ်းခြင်းအညစ်အကြေး၊ မီးခိုးအညစ်အကြေး ဆိုတဲ့ အညစ်အကြေးငါးမျိုးတို့မှ ကင်းစင်နေတဲ့ ညအခါလည်း ဖြစ်နေပါတယ်။ လပြည့်ဝန်းကလည်း ထွန်းလင်းတောက်ပလျက် ရှိနေပါတယ်။ အင်ကြင်းပန်းတွေကလည်း အင်ကြင်းပင်တိုင်းမှာ အလွန်တင့်တယ်စွာ ပွင့်လန်းဝေသာလျက် ရှိနေကြပါတယ်။ အလွန်မွှေးကြိုင်နေတဲ့ အင်ကြင်းပန်း ရနံ့တို့က နတ်ပန်းကဲ့သို့ ကြိုင်လှိုင်တဲ့ ရနံ့တို့ဖြင့် တစ်တောလုံးကို လွှမ်းခြုံထားလျက် ရှိနေကြပါတယ်။ အောက်ခြေတောချုံပုတ်တွေ ရှင်းနေတဲ့ အလွန်တင့်တယ်တဲ့ တောအုပ်ကြီးတစ်ခုလည်း ဖြစ်နေပါတယ်။

“ဒီလို အင်ကြင်းတောကြီးဟာ အဘယ်ကဲ့သို့သော ရဟန်းတော်မျိုးဖြင့် တင့်တယ်နိုင်ပါသလဲ? . . .”လို့ အရှင်သာရိပုတြာမထေရ်မြတ်ကြီးက အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်ကြီးကို စတင်ကာ မေးမြန်းတော်မူလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်က ဒီလို အဖြေပေးတော်မူပါတယ်။

“အရှင်ဘုရား သာရိပုတြာ . . . ဒီသာသနာတော်မှာ ရဟန်းတော် တစ်ပါးဟာ . . . အစ အလယ် အဆုံး သုံးပါးအစုံ ကောင်းခြင်းဂုဏ်တွေနဲ့ ပြည့်စုံတော်မူနေတဲ့၊ အနက်သဒ္ဓါနဲ့လည်း ပြည့်စုံတော်မူနေတဲ့၊ နုတ်ပယ်ပစ်ဖို့ရန် အပိုလည်းမရှိ ဖြည့်စွက်ဖို့ရန် လိုအပ်ချက်လည်းမရှိ အဘက်ဘက်မှ အားလုံးပြည့်စုံနေတဲ့၊ အဘက်ဘက်မှလည်း အလွန်သန့်ရှင်းစင်ကြယ်နေတဲ့၊ မွန်မြတ်တဲ့ ကျင့်စဉ်အရပ်ရပ်တွေကို ဖော်ပြနေတဲ့ ဘုရားရှင်ရဲ့ တရားတော်များကို ပရိယတ္တိအသိ (= သင်သိ)، ပဋိဝေဓအသိ (= ကျင့်သိ)ဆိုတဲ့ ဒီလို အသိနှစ်မျိုးဖြင့် အကြား+အမြင် (= ဗဟုဿုတ) များပြားနေတယ်။ ဒီလို ရဟန်းတော်မျိုးဟာ အသံနေအသံထား ဝီပြင်ကောင်းမွန်စွာဖြင့် ကိလေသာ အာသဝေါတရားတွေကို အနုသယဓာတ်ငုတ်ပါ မကျန်ရအောင် ပယ်နုတ်ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိနေတဲ့ သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်တွေကို အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက်သည်အထိ ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမပေးနေမည်ဆိုလျှင်

၄၀၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီလို ရဟန်းတော်မျိုးဖြင့် ဒီအင်ကြင်းတောကြီးကို တင့်တယ်စေနိုင်ရာပါတယ်” . . . လို့ ဒီလို တင်ပြလျှောက်ထားတော်မူလိုက်ပါတယ်။

တစ်ဖန် အရှင်သာရိပုတြာမထေရ်မြတ်ကြီးက အရှင်ရေဝတမထေရ်အား ပုံစံတူပဲ မေးမြန်းတော်မူလိုက်ပြန်တယ်။ အဲဒီအခါမှာလည်း အရှင်ရေဝတမထေရ်မြတ်က ဒီလို ပြန်လည်ကာ လျှောက်ထားတော်မူလိုက်ပါတယ်။

“အရှင်ဘုရား သာရိပုတြာ . . . ဒီသာသနာတော်မှာ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ တစ်ပါးထီးတည်း ကိန်းအောင်းတော်မူလေ့ရှိတယ်။ တစ်ပါးထီးတည်း ကိန်းအောင်းနေရတာကို မွေ့လျော်ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်တယ်။ မိမိရဲ့ ကိုယ်တွင်း အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာ စိတ်တည်ငြိမ်မှု သမာဓိကို ရရှိအောင် သီလကို အခြေခံကာ သမထဘာဝနာကို အစဉ်တစိုက် ပွားများအားထုတ်လျက်ရှိတယ်။ ဒီလို ပွားများအားထုတ်လို့ ရရှိထားတဲ့ ဘယ်တော့မှ မလျှော့ကျတဲ့ ဈာန်သမာဓိတွေလည်း ရှိနေတယ်။ သီလနှင့် ဈာန်သမာဓိကို အခြေခံကာ ပွားများအားထုတ်ထားတဲ့ အဆင့်ဆင့်သော ဝိပဿနာဘာဝနာတွေလည်း ထင်ရှားရှိနေတယ်။ တောကျောင်းတောင်ကျောင်းတွေမှာ သမထဘာဝနာ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို အစဉ်တစိုက် ကြိုးစားအားထုတ်လျက် တောကျောင်းတောင်ကျောင်းတွေကို တိုးပွားစေသူလည်း ဖြစ်တယ်။ ဒီလို ရဟန်းတော်မျိုးဖြင့် ဒီအင်ကြင်းတောကြီးကို တင့်တယ်စေနိုင်ရာပါတယ်” . . . လို့ ဒီလို တင်ပြလျှောက်ထားတော်မူလိုက်ပါတယ်။

တစ်ဖန် အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်ကိုလည်း အလားတူပဲ ဆက်လက်ကာ မေးမြန်းကြည့်တော်မူပြန်တယ်။ အဲဒီအခါမှာလည်း အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်က ဒီလို ပြန်လည်ကာ လျှောက်ထားတော်မူလိုက်ပါတယ်။

“အရှင်ဘုရား သာရိပုတြာ . . . ဒီသာသနာတော်မှာ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်နေတဲ့ လူတို့ရဲ့ ပကတိမျက်စိအမြင်ကို ကျော်လွှားလွန်မြောက်နေတဲ့ နတ်တို့ရဲ့ မျက်စိနှင့် အလားတူနေတဲ့ ဒိဗ္ဗစက္ခု

အဘိညာဏ် ဉာဏ်တော်မြတ်ဖြင့် တစ်ထောင်သော လောကဓာတ်ကို ကြည့်ရှု နေနိုင်တယ်။ ဒီလို ရဟန်းတော်မျိုးဖြင့် ဒီအင်ကြင်းတောကြီးကို တင့်တယ်စေ နိုင်ရာပါတယ်” . . လို့ ဒီလို တင်ပြလျှောက်ထားတော်မူလိုက်ပါတယ်။

တစ်ဖန် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်မြတ်ကြီးကိုလည်း ပုံစံတူပဲ ဆက် လက်ကာ မေးမြန်းကြည့်တော်မူပြန်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာလည်း အရှင်မဟာ- ကဿပမထေရ်မြတ်ကြီးက ဒီလို ပြန်လည်လျှောက်ထားတော်မူပါတယ်။

“အရှင်ဘုရား သာရိပုတြာ . . . ဒီသာသနာတော်မှာ ရဟန်းတော် တစ်ပါးဟာ မိမိကိုယ်တိုင်ကလည်း အာရညကင်စုတင်ကို ဆောက်တည်ကာ ကျင့်သုံးတယ်၊ ပိဏ္ဍပါတ်စုတင်ကို ဆောက်တည်ကာ ကျင့်သုံးတယ်၊ ပံသုကူ- လစုတင်ကို ဆောက်တည်ကာ ကျင့်သုံးတယ်၊ တိစီဝရိန်စုတင်ကို ဆောက် တည်ကာ ကျင့်သုံးတယ်၊ ဒီစုတင်တွေရဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးတွေကိုလည်း သူတစ်ပါး တွေကို ဟောကြားပြသပေးလေ့ရှိတယ်။ မိမိကိုယ်တိုင်ကလည်း အလိုနည်း ပါးခြင်း = အပ္ပိစ္ဆဂုဏ်၊ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း = သန္တုဋ္ဌိဂုဏ်၊ ဝိဝေကသုံးဖြာ၌ မွေ့လျော်ခြင်း = ပဝိဝိတ္တဂုဏ်၊ ရောရောနှောနှော မနေထိုင်ခြင်း = အသံသဂ္ဂ- ဂုဏ်၊ အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း = အာရဒ္ဓဝီရိယဂုဏ်၊ သီလနှင့် ပြည့်စုံခြင်း = သီလသမ္ပန္နဂုဏ်၊ သမာဓိနှင့် ပြည့်စုံခြင်း = သမာဓိသမ္ပန္နဂုဏ်၊ ပညာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း = ပညာသမ္ပန္နဂုဏ်၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်မှု အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း = ဝိမုတ္တိသမ္ပန္နဂုဏ်၊ ဝိမုတ္တိဉာဏ်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း = ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပန္နဂုဏ် — ဒီလို ဂုဏ်ကျေးဇူး အမျိုးမျိုး တွေနဲ့ ပြည့်စုံတယ်။ ဒီလို ဂုဏ်ကျေးဇူးအမျိုးမျိုးတွေနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ ချီးမွမ်းဖွယ် တရားစကားတွေကိုလည်း သူတစ်ပါးတို့အား ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမပေးတတ်တယ်။ ဒီလိုရဟန်းတော်မျိုးဖြင့် ဒီအင်ကြင်းတောကြီးကို တင့်တယ်စေနိုင်ရာပါတယ်” . . လို့ ဒီလို တင်ပြလျှောက်ထားတော်မူပါတယ်။

တစ်ဖန် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်မထေရ်မြတ်ကြီးအားလည်း ပုံစံတူပဲ ဆက်လက်ကာ မေးမြန်းလျှောက်ထားကြည့်တော်မူပြန်တယ်။ အဲဒီအခါမှာ

၄၀၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

လည်း အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန် မထေရ်မြတ်ကြီးက ဒီလို ပြန်လည် လျှောက်ထားတော်မူလိုက်ပါတယ်။

“အရှင်ဘုရား သာရိပုတြာ . . . ဒီသာသနာတော်မှာ ရဟန်းတော် နှစ်ပါးတို့ဟာ **အဘိဓမ္မာ** တရားစကားတော်တွေကို ဆွေးနွေးပြောဆို နေကြတယ်။ ဒီရဟန်းတော် နှစ်ပါးတို့ဟာ တစ်ပါးက တစ်ပါးကို အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်မှာ လာရှိနေတဲ့ ခက်ရာခက်ဆစ် ဖြစ်နေကြတဲ့ ပြဿနာ အရပ်ရပ်တွေကို မေးမြန်းကြတယ်။ တစ်ပါးက တစ်ပါးကို ပြန်လည်ကာ အဖြေ ပေးနေကြတယ်။ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်နှင့် ပတ်သက်လို့ မမေးမြန်းတတ်တဲ့ အကြောင်းအရာဆိုတာလည်း မရှိ၊ မဖြေဆိုနိုင်တဲ့ အကြောင်းအရာဆိုတာ လည်း မရှိ၊ နှစ်ပါးစလုံးတို့ဟာ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်အားလုံးတို့မှာ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာတော်မူနေကြပါတယ်။ ဒီလို ရဟန်းတော်မျိုးတို့ဖြင့် ဒီ အင်ကြင်းတောကြီးကို တင့်တယ်စေနိုင်ရာပါတယ်” . . လို့ ဒီလို တင်ပြ လျှောက်ထားတော်မူပါတယ်။

တစ်ဖန် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်မထေရ်မြတ်ကြီးက အရှင်သာရိပုတြာ မထေရ်မြတ်ကြီးကို ပုံစံတူပဲ ဆက်လက်ကာ မေးမြန်းကြည့်တော်မူပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ အရှင်သာရိပုတြာမထေရ်မြတ်ကြီးက ဒီလို ပြန်လည် မိန့်ကြား တော်မူလိုက်ပါတယ်။

“အရှင်ဘုရား မောဂ္ဂလ္လာန် . . . ဒီသာသနာတော်မှာ ရဟန်းတော် တစ်ပါးဟာ စိတ်ကို မိမိအလိုဆန္ဒအတိုင်းသာ ဖြစ်စေတယ်။ ဒီရဟန်းတော်ဟာ စိတ်ရဲ့နောက်သို့ လိုက်ကာ ဖြစ်လေ့မရှိဘူး။ ဒီရဟန်းတော်ဟာ နံနက်အခါမှာ ဖြစ်စေ နေ့လယ်အခါမှာဖြစ်စေ ညချမ်းအခါမှာဖြစ်စေ လောကီဈာန် သမာပတ်ပဲဖြစ်ဖြစ် လောကုတ္တရာသမာပတ်ပဲဖြစ်ဖြစ် နိရောဓသမာပတ်ပဲ ဖြစ်ဖြစ် မိမိ အလိုရှိရာ သမာပတ်ကို အလိုရှိသလို အလိုရှိတဲ့ အချိန်ကာလ အတိုင်း ဝင်စားပြီးတော့ နေနိုင်တယ်။ ဒီလို ရဟန်းတော်မျိုးဖြင့် ဒီအင်ကြင်း တောကြီးကို တင့်တယ်စေနိုင်ရာပါတယ်” . . လို့ ပြန်လည် လျှောက်ထားတော် မူလိုက်ပါတယ်။

ဒီလို အသီးအသီး အမေးအဖြေတွေကို ပြုလုပ်တော်မူကြပြီးနောက် အားလုံးတပေါင်းတည်းအတူတကွ ဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ ကြွရောက် တော်မူကြပြီးလျှင် မိမိတို့ အမေးအဖြေပြုလုပ်ထားတဲ့ ဆွေးနွေးချက်များကို ဘုရားရှင်အား တင်ပြလျှောက်ထားတော်မူကြပါတယ်။ ထိုအခါမှာ ဘုရားရှင် က အဖြေအားလုံးကို ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ သာဓုအနုမောဒနာ ခေါ်ဆိုတော်မူ လိုက်ပါတယ်။ ဒီလို သာဓုအနုမောဒနာ ခေါ်ဆိုတော်မူပြီးနောက် အရှင်- သာရိပုတြာမထေရ်မြတ်ကြီးရဲ့ မေးခွန်းကို ဖြေဆိုတော်မူတဲ့ အနေအားဖြင့် မိမိရဲ့အဖြေကိုလည်း ဘုရားရှင်က အောက်ပါအတိုင်း ဆက်လက်ကာ ဟောကြားတော်မူပြန်ပါတယ်။

“ချစ်သား သာရိပုတြာ . . . ဒီသာသနာတော်မှာ ရဟန်းတော် တစ်ပါးဟာ ဆွမ်းစားပြီးနောက် ဆွမ်းခံရွာမှ ဖယ်ခွာကာ ကျောင်းသို့ ပြန်လည် ရောက်ရှိလာတဲ့အခါ ခန္ဓာကိုယ်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ထားပြီးတော့ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေကာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံပေါ်သို့ သတိကို ရှေ့ရှုတည်အောင်ထားပြီးတော့ ‘ငါ့ရဲ့စိတ်ဟာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့အပေါ်၌ စွဲလမ်းမှုမရှိတော့ဘဲ အာသဝေါ တရားတို့မှ မလွတ်မြောက်သေးသမျှကာလပတ်လုံး ဒီထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေထိုင်နေ တဲ့ ကုရိယာပုထ်ကို ငါ ဘယ်တော့မှ မဖျက်တော့အံ့’ ဒီလို စွဲမြဲတဲ့ ဇွဲလုံ့လဝီရိယ ဖြင့် ဆောက်တည်ကာ တရားဘာဝနာကို ပွားများလျက် ထိုင်နေတယ်။ ဒီလို ရဟန်းတော်မျိုးဖြင့် ဒီအင်ကြင်းတောကြီးကို တင့်တယ်စေနိုင်ရာပါတယ်”လို့ ဒီလို မိန့်ကြားတော်မူလိုက်ပါတယ်။^{၃၀၀}

ဒီခုနစ်မျိုးကုန်သော အရိယာသူတော်ကောင်းကြီးတို့ကတော့ ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင် စိုက်ပျိုးတည်ထောင်ထားတော်မူတဲ့ သာသနာ့အင်ကြင်း

^{၃၀၀} ကုမ သာရိပုတ္တ ဘိက္ခု ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော နိသီဒတိ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဌပေတွာ - ‘န တာဝါဟံ ကုမံ ပလ္လင်္ကံ ဘိန္နိဿာမိ ယာဝ မေ နာနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စိဿတိ’တိ။ ဧဝရူပေန ခေါ သာရိပုတ္တ ဘိက္ခုနာ ဂေါသိင်္ဂိသာလဝနံ သောဘေယျာ”တိ။ (မ၊၁၊၂၈၁။)

ဥယျာဉ်ကြီးကို တင့်တယ်စေတော်မူကြတဲ့ သူတော်ကောင်းကြီးတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ပကတိသော အင်ကြင်းပန်းတွေဟာ နတ်ပန်းတမျှ မွေးကြိုင်နေတဲ့ မိမိတို့ရဲ့ အင်ကြင်းပန်းရနံ့တို့ဖြင့် ပကတိသော အင်ကြင်းတောဥယျာဉ်ကြီးကို တင့်တယ်သွားအောင် တန်ဆာဆင်ထားသလို အလားတူပဲ ခုနစ်မျိုးကုန်သော ဒီသူတော်ကောင်းကြီးတွေဟာလည်း မိမိတို့ရဲ့ သီလပန်းရနံ့ သမာဓိပန်းရနံ့ ပညာပန်းရနံ့ဆိုတဲ့ နတ်ပန်းတမျှ မွေးကြိုင်ထုံလှိုင်နေတဲ့ အင်ကြင်းပန်းရနံ့တို့ဖြင့် ဘုရားရှင် စိုက်ပျိုးတည်ထောင်ထားတော်မူတဲ့ သာသနာ့အင်ကြင်းတောဥယျာဉ်ကြီးကို တင့်တယ်သွားအောင် တန်ဆာဆင်ပေးနေကြတဲ့ သူတော်ကောင်းကြီးတွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ဤသူတော်ကောင်းကြီး ခုနစ်မျိုးတို့က သင်္ဂါယနာများကို အထပ်ထပ် တင်တော်မူကြကာ **အဓမ္မကို အဓမ္မလို့၊ ဓမ္မကို ဓမ္မလို့** ထင်ရှားပြတော်မူကာ သာသနာ့အင်ကြင်းတောဥယျာဉ်ကြီးကို အစဉ်အဆက်မပြတ် မပျက်စီးရအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားတော်မူခဲ့ကြတဲ့အတွက် ယနေ့တိုင်အောင် ဒီသာသနာ့အင်ကြင်းတောဥယျာဉ်ကြီးဟာ တည်ရှိနေခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ် သာသနာ့အင်ကြင်းတောဥယျာဉ်ကြီးအတွင်း၌ မှီတင်းကာ အရိပ်အာဝါသကို ခိုလှုံလျက် သီတင်းသုံးစံနေတော်မူကြကုန်သော အရိယာအနွယ်ဝင် သံဃာတော်အရှင်မြတ်တို့ဟာလည်း ယင်းခုနစ်မျိုးကုန်သော သူတော်ကောင်းကြီးတို့ရဲ့ထုံးကို အတုလိုက်ကာ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ကြလျက် အနာဂတ်သာသနာဝင် ရှင်ငယ်ရဟန်းငယ်တို့အား လက်ဆင့်ကမ်းကာ သီတင်းသုံးနေထိုင်ကြမည်ဆိုလျှင် ဘုရားရှင် စိုက်ပျိုးတည်ထောင်ထားတော်မူခဲ့တဲ့ သာသနာ့အင်ကြင်းတောဥယျာဉ်ကြီးဟာ ထာဝရစိမ်းလန်းစိုပြည်ကာ စည်ပင်ပြန့်ပွားလျက် တိုးတက်လျက် ရှိနေမည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ နတ်ပန်းကဲ့သို့ မွေးကြိုင်နေတဲ့ အင်ကြင်းပန်းရနံ့တို့ဖြင့် အမြဲတမ်း ကြိုင်လှိုင်နေမည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်ခုနစ်မျိုးတို့တွင် ပိဋကတ်တော်များကို နှုတ်ငုံဆောင်နိုင်ရုံသာ မက ပိဋကတ်တော်မှာ လာရှိတဲ့အတိုင်း သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာ ကျင့်စဉ်တွေကို စနစ်တကျ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်နိုင်ကြတဲ့ အတွက် သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်ကို ထွင်းဖောက်သိမြင်တော်မူကြတဲ့ အကြား+အမြင် (= ဗဟုသုတ) များပြားတဲ့ သူတော်ကောင်းကြီးတွေလည်း ပါဝင်ကြပါတယ်။ တောကျောင်းတောင်ကျောင်းတို့၌ အစဉ်တစိုက် မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်ကာ မလျှော့ကျသော ဈာန်ရှိအောင် သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာ တို့ကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူနေကြတဲ့ သူတော်ကောင်းကြီး တွေလည်း ပါဝင်ကြပါတယ်။ အဘိညာဏ် ခြောက်ပါးတို့၌ တစ်ဖက်ကမ်း ခပ်အောင် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာတော်မူကြတဲ့ သူတော်ကောင်းကြီးတွေလည်း ပါဝင်ကြပါတယ်။ ဓုတင်အမျိုးမျိုးကို ဆောင်တော်မူကာ အလိုနည်းပါးခြင်း၊ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း၊ ဝိဝေက သုံးဖြာ၌ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်ခြင်း၊ ရောရော နှောနှော မနေထိုင်ခြင်း၊ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း၊ သီလ သမာဓိ ပညာ သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်မှု ဝိမုတ္တိဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံခြင်း စတဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးအမျိုးမျိုးတွေနဲ့ ပြည့်စုံတော်မူနေကြတဲ့ သူတော်ကောင်း ကြီးတွေလည်း ပါဝင်ကြပါတယ်။ ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို အရဟတ္တဖိုလ် ပေါက် ထွင်းဖောက်သိမြင်ထားတော်မူပြီးဖြစ်တဲ့အတွက် အဘိဓမ္မာဒေသနာ တော်မှာ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာတော်မူကြတဲ့ ဓမ္မကထိကအကျော်အမော် သူတော် ကောင်းကြီးတွေလည်း ပါဝင်ကြပါတယ်။ ဈာန်သမာပတ် ဖလသမာပတ် နိရောဓသမာပတ်ဆိုတဲ့ သမာပတ်အမျိုးမျိုးတွေကို အလိုရှိသလို အလိုရှိတဲ့ အချိန်ကာလအတိုင်း ကျွမ်းကျင်ကျင့်ကျင့် ဝင်စားတော်မူနိုင်ကြတဲ့ သူတော် ကောင်းကြီးတွေလည်း ပါဝင်ကြပါတယ်။ အရဟတ္တဖိုလ် မရမချင်း ငါ ဒီနေရာ မှ ဘယ်တော့မှ မထဆိုတဲ့ ဇွဲလုံ့လဝီရိယ ကြီးမားစွာဖြင့် သမထ ဝိပဿနာ ဘာဝနာတွေကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူနေကြတဲ့ သူတော် ကောင်းကြီးတွေလည်း ပါဝင်ကြပါတယ်။

တရားနာပရိသတ်တွေ . . . သာသနာ့အင်ကြင်းတောဥယျာဉ်ကြီးရဲ့ အတွင်းမှာ အရိပ်အာဝါသကို ခိုလှုံကာ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူကြတဲ့ ဒီလို သူတော်ကောင်းကြီးတွေကို အာရုံယူကာ စိတ်ဖြင့် မှန်းဆပြီးတော့ ဖူးမြော်ကြည့်စမ်းပါ။ ဘယ်လောက်ကြည်ညိုဖွယ်ကောင်းတဲ့ သူတော်ကောင်းကြီးတွေ ဖြစ်နေကြတယ်ဆိုတာကို မှန်းမျှော်ပြီးတော့ ရှုကြည့်ကြစမ်းပါ။ အလွန်အားရဖွယ် ကျေနပ်ဖွယ် ကြည်နူးဖွယ် မြတ်နိုးဖွယ်ကောင်းလွန်းလှတဲ့ သူတော်ကောင်းကြီးတွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ် သာသနာ့အင်ကြင်းတောဥယျာဉ်ကြီးရဲ့အတွင်းမှာလည်း အရိပ်အာဝါသကို ခိုလှုံကာ မှီတင်းသီတင်းသုံးနေတော်မူကြတဲ့ ဤကဲ့သို့သော သူတော်ကောင်းကြီးတွေဟာ ထင်ရှားတည်ရှိနေကြပါသေးတယ်ဆိုလျှင် အလွန်အားရဖွယ်ကျေနပ်ဖွယ် ကြည်နူးဖွယ် မြတ်နိုးဖွယ် ဂုဏ်ယူဖွယ်ကောင်းလှတဲ့ သာသနာ့အင်ကြင်းတောဥယျာဉ်ကြီး တစ်ခုပဲ ဖြစ်နေပါလိမ့်မည်။ ထို သူတော်ကောင်းကြီးများက ဒီသာသနာ့အင်ကြင်းတောဥယျာဉ်ကြီးကို အဆက်မပြတ် ဆက်လက်ကာ စောင့်ထိန်းသွားကြမည်ဆိုလျှင် ဒီသာသနာ့အင်ကြင်းတောဥယျာဉ်ကြီးဟာ အစဉ်မပြတ် စည်ပင်ပြန့်ပွားလျက် အရှည်ခိုင်ခံ့ တည်တံ့နေမည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။

မျက်မှောက်ခေတ်မှာ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက သမထဈာန်တွေကို ဂျစ်ကန်ကန် လုပ်နေပေမဲ့လို့ ဘုရားရှင်ကတော့ ဈာန်သမာပတ် အဝင်အပါဖြစ်တဲ့ သမာပတ်အမျိုးမျိုးတွေကို ဝင်စားပြီး နေထိုင်တဲ့ ရဟန်းတော်ကို ချီးကျူးဂုဏ်ပြုကာ သာဓုအနုမောဒနာ ခေါ်ဆိုသွားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အလားတူပဲ မျက်မှောက်ခေတ်မှာ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက အဘိဓမ္မာကို ဂျစ်ကန်ကန် လုပ်နေပေမယ့်လို့ ဘုရားရှင်ကတော့ ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် ဟောကြားပြသခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်တဲ့ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်၌ အဖုအထစ် မရှိ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာတော်မူကြတဲ့ ဓမ္မကထိကအကျော်အမော် ရဟန်းတော်များကို ချီးကျူးဂုဏ်ပြုကာ သာဓုအနုမောဒနာ ခေါ်ဆိုသွားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီသုတ္တန်ဟာ “အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ဟာ ဘုရားရှင်

သက်တော်ထင်ရှား ရှိတော်မူစဉ်အခါကတည်းက လူ့ပြည်မှာ ထင်ရှား တည်ရှိ
တော်မူခဲ့တဲ့ ဘုရားဟောဒေသနာတော်အစစ် ဖြစ်ပါတယ်” ဆိုတဲ့ ခိုင်လုံတဲ့
သုတ္တန် အထောက်အထားတစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

သာသနာတော်ကို အရှည် ခိုင်ခံ့ တည်တံ့စေသူများ

ခုပြောခဲ့တဲ့ ခုနစ်မျိုးကုန်သော သူတော်ကောင်းကြီးတွေဟာ သင်္ဂါယနာ
များကို အထပ်ထပ် တင်တော်မူကြကာ **အဓမ္မကို အဓမ္မလို့၊ ဓမ္မကို ဓမ္မလို့**
ထင်ရှားပြတော်မူကာ သာသနာ့အင်ကြင်းတောဥယျာဉ်ကြီးကို အစဉ်
အဆက်မပြတ် မပျက်စီးရအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားတော်မူခဲ့
ကြတဲ့အတွက် ယနေ့တိုင်အောင် ဒီသာသနာ့အင်ကြင်းတောဥယျာဉ်ကြီးဟာ
တိုးတက်စည်ကား ကြီးပွားနေခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုရားရှင်က
အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်မှာ ဒီလို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . အကြင်ရဟန်းတွေဟာ (က) **အဓမ္မကို အဓမ္မလို့**
(ခ) **ဓမ္မကို ဓမ္မလို့** ထင်ရှားပြနေကြတယ်၊ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီလို
ရဟန်းတွေဟာ လူအများရဲ့ အစီးအပွား ဖြစ်ခြင်းငှာ လူအများရဲ့ချမ်းသာခြင်း
ငှာ လူအများရဲ့ အကျိုးဖြစ်ခြင်းငှာ နတ်လူတို့ရဲ့ အစီးအပွား ဖြစ်ခြင်းငှာ
ချမ်းသာခြင်းငှာ ကျင့်နေတဲ့သူတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . .
အဲဒီရဟန်းတွေဟာ များပြားလှတဲ့ ကုသိုလ်တရားတွေကိုလည်း ဖြစ်ပွားစေတဲ့
သူတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်၊ အဲဒီရဟန်းတွေဟာ ဒီသဒ္ဓမ္မသုံးဖြာသာသနာတော်
ကိုလည်း အရှည်ခိုင်ခံ့ တည်တံ့စေတဲ့ သူတွေလည်း ဖြစ်ကြပါတယ်။^{၃၀၀}

**ဇလောကကြီးဟာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြင့် ဘယ်တော့မှ
မဆိတ်သုဉ်းနိုင်ပါ**

ဘုရားရှင်ဟာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူမည့် ညဉ့်အခါဝယ် သုဘဒ္ဒပရိဗိုဇ်
အား ဒီလို မိန့်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

“သုဘဒ္ဒ . . . ငါဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်မှာ မှီတင်းနေထိုင်ကြတဲ့
ဒီရဟန်းတော်တွေဟာ **ကောင်းမွန်စွာ နေထိုင်ကြမည်ဆိုလျှင်** ဒီလောက
ကြီးဟာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေဖြင့် ဘယ်တော့မှ ဆိတ်သုဉ်းမသွားနိုင်ဘူး”^{၃၁၂}
ဒီလို ဘုရားရှင်က မိန့်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုမိန့်ကြားတော်မူချက်နဲ့
ပတ်သက်လို့ ဘယ်ပုံဘယ်ပန်း ဘယ်နည်းလမ်းအားဖြင့် နေထိုင်ခြင်းကို
ကောင်းမွန်စွာ နေထိုင်ကြတယ်လို့ ခေါ်ဆိုပါသလဲ? ဒီအချက်နဲ့ပတ်သက်လို့
အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့က^{၃၁၃} ဒီလို အဖြေပေးထားပါတယ်။

သောတာပန်အရိယာသူတော်ကောင်းတစ်ဦးဟာ အခြားသူတစ်ဦး
ကိုလည်း သောတာပန်အရိယာသူတော်ကောင်းဖြစ်အောင်၊ သကဒါဂါမ်
အရိယာသူတော်ကောင်းတစ်ဦးဟာ အခြားသူတစ်ဦးကိုလည်း သကဒါဂါမ်
အရိယာသူတော်ကောင်းဖြစ်အောင်၊ အနာဂါမ်အရိယာသူတော်ကောင်း

---

^{၃၁၂} ဣမေ စ သုဘဒ္ဒ ဘိက္ခု သမ္မာ ဝိဟရေယျ။ အသုညော လောကော
အရဟန္တေဟိ အဿာတိ။ (ဒီဋ္ဌ၊ ၂၁၂၅။)

^{၃၁၃} **သမ္မာ ဝိဟရေယျ**နို့ ဧတ္ထ သောတာပန္နော အတ္တနော အဓိဂတဌာနံ အညဿ
ကထေတွာ တံ သောတာပန္နံ ကရောန္တော သမ္မာ ဝိဟရတိ နာမ။ ဧသ နယော
သကဒါဂါမ်အာဒီသု။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဌော အညဗ္ဗိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌံ
ကရောန္တော သမ္မာ ဝိဟရတိ နာမ။ ဧသ နယော သေသမဂ္ဂဌေသု။ သောတာ-
ပတ္တိမဂ္ဂတ္ထာယ အာရဒ္ဓဝိပဿကော အတ္တနော ပဂုဏံ ကမ္မဌာနံ ကထေတွာ
အညဗ္ဗိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂတ္ထာယ အာရဒ္ဓဝိပဿကံ ကရောန္တော သမ္မာ
ဝိဟရတိ နာမ။ ဧသ နယော သေသမဂ္ဂတ္ထာယ အာရဒ္ဓဝိပဿကေသု။ ဣဒံ
သန္ဓာယာဟ - “သမ္မာ ဝိဟရေယျ”နို့။ **အသုညော လောကော အရဟန္တေဟိ
အဿာတိ** နဋဝနံ သရဝနံ ဝိယ နိရန္တရော အဿ။ (ဒီဋ္ဌ၊ ၂၁၈၁။)(ဒီဋ္ဌ၊ ၂၁၈၃။)

တစ်ဦးဟာ အခြားသူတစ်ဦးကိုလည်း အနာဂါမ်အရိယာသူတော်ကောင်း ဖြစ်အောင်၊ ရဟန္တာအရိယာသူတော်ကောင်းတစ်ဦးဟာ အခြားသူတစ်ဦး ကိုလည်း ရဟန္တာအရိယာသူတော်ကောင်းဖြစ်အောင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကျင့်စဉ် တရားလို့ဆိုတဲ့ သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်တွေကို တကယ် လက်တွေ့ လိုက်နာပြုကျင့်စေလျက် လက်ဆင့်ကမ်းကာ နေထိုင်သွားကြမည် ဆိုလျှင် ဒီရဟန်းတော်တွေဟာ ဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်အတွင်းမှာ **ကောင်းမွန်စွာ သီတင်းသုံးနေထိုင်နေကြတဲ့** ရဟန်းတော်တွေပဲ ဖြစ်ကြ ပါတယ်။

အလားတူပဲ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်၌ တည်ရှိခဲ့ဖူးတဲ့ အရိယာသူတော် ကောင်းတစ်ဦးဟာ အခြားသူတစ်ဦးကိုလည်း သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်၌ တည်ရှိလာအောင်၊ သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်၌ တည်ရှိခဲ့ဖူးတဲ့ အရိယာသူတော် ကောင်းတစ်ဦးဟာ အခြားသူတစ်ဦးကိုလည်း သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်၌ တည်ရှိ လာအောင်၊ အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်၌ တည်ရှိခဲ့ဖူးတဲ့ အရိယာသူတော်ကောင်း တစ်ဦးဟာ အခြားသူတစ်ဦးကိုလည်း အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်၌ တည်ရှိလာ အောင်၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၌ တည်ရှိခဲ့ဖူးတဲ့ အရိယာသူတော်ကောင်း တစ်ဦးဟာ အခြားသူတစ်ဦးကိုလည်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၌ တည်ရှိလာ အောင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကျင့်စဉ်တရားလို့ဆိုတဲ့ သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်တွေကို တကယ်လက်တွေ့ လိုက်နာပြုကျင့်စေလျက် လက်ဆင့် ကမ်းကာ နေထိုင်သွားကြမည်ဆိုလျှင် ဒီရဟန်းတော်တွေဟာလည်း ဘုရားရှင် ရဲ့ သာသနာတော်အတွင်းမှာ **ကောင်းမွန်စွာ သီတင်းသုံးနေထိုင်နေကြတဲ့** ရဟန်းတော်တွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။

အလားတူပဲ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ကို ရရှိရေးအတွက် ဝိပဿနာ ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့ အာရဒ္ဓ ဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အခြားသူတစ်ဦးကိုလည်း သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ကို ရရှိရေးအတွက် ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အပြင်းအထန် ကြိုးစား အားထုတ်နေတဲ့ အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်အောင်၊ သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်ကို

၄၁၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ရရှိရေးအတွက် ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့ အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အခြားသူတစ်ဦးကိုလည်း သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်ကို ရရှိရေးအတွက် ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့ အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်အောင်၊ အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်ကို ရရှိရေးအတွက် ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့ အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အခြားသူတစ်ဦးကိုလည်း အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်ကိုရရှိရေးအတွက် ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့ အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်အောင်၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ရရှိရေးအတွက် ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့ အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အခြားသူတစ်ဦးကိုလည်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ရရှိရေးအတွက် ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့ အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အခြားသူတစ်ဦးကိုလည်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ရရှိရေးအတွက် ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်နေတဲ့ အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်အောင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကျင့်စဉ်တရားလို့ဆိုတဲ့ သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်တွေကို တကယ်လက်တွေ့ လိုက်နာပြုကျင့်စေလျက် လက်ဆင့်ကမ်းကာ နေထိုင်သွားကြမည်ဆိုလျှင် ဒီရဟန်းတော်တွေဟာလည်း ဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်အတွင်းမှာ **ကောင်းမွန်စွာ သီတင်းသုံးနေထိုင်နေကြတဲ့** ရဟန်းတော်တွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ရဟန်းတော်တွေဟာ ဒီလို နေထိုင်သွားကြမည်ဆိုလျှင် ဒီလောကကြီးဟာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေဖြင့် ဘယ်တော့မှ ဆိတ်သုဉ်းမသွားနိုင်ဘူးလို့ဆိုလိုပါတယ်။

ဒီမဟာဂေါသိင်္ဂီသုတ္တန်မှာ လာရုံတော်မူကြတဲ့ ခုနစ်မျိုးကုန်သော အရိယာသူတော်ကောင်းကြီးတွေဟာလည်း ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် စိုက်ပျိုးတည်ထောင်သွားတော်မူတဲ့ သာသနာ့အင်ကြင်းတောဥယျာဉ်ကြီးအတွင်းမှာ မိမိတို့ ရရှိထားပြီးဖြစ်ကြတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ် အရိယမဂ်ဉာဏ် အရိယဖိုလ်ဉာဏ်ဆိုတဲ့ တရားထူး တရားမြတ်တွေကို အခြားသူတွေလည်း ရရှိလာအောင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားလို့ခေါ်ဆိုတဲ့ သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ်

ပညာကျင့်စဉ်တွေကို တကယ်လက်တွေ့ လိုက်နာပြုကျင့်စေလျက် လက်ဆင့်ကမ်းကာ သာသနာတော်မှာ ကောင်းမွန်စွာ နေထိုင်သွားတော်မူကြတဲ့ စံထားရမည့် သူတော်ကောင်းကြီးတွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။ လောကမှာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေဖြင့် ဘယ်တော့မှ ဆိတ်သုဉ်းမသွားရအောင် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားတော်မူကြတဲ့ သူတော်ကောင်းကြီးတွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီသူတော်ကောင်းကြီးတွေရဲ့ အဆင့်ဆင့် ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် ယနေ့သို့တိုင်အောင် သာသနာတော်ကြီး ထင်ရှားတည်ရှိနေခြင်းပဲဖြစ်ပါတယ်။

ဘုရားရှင်ရဲ့ ဦးတည်ချက်

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . သင်ချစ်သားတို့အား သံသရာဝဲဩဃာ ရေအလျဉ်မှ ထွက်မြောက်ရာဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ ထိုမှာဘက်ကမ်းသို့ ကူးခပ်ရန်အလို့ငှာသာလျှင် ဖောင်ဥပမာရှိတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကျင့်စဉ်တရားဆိုတဲ့ ဓမ္မကို ငါဘုရား ဟောကြားထားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ စွဲလမ်းဆုပ်ကိုင်ထားဖို့ရန်အတွက် ရည်ရွယ်တော်မူကာ ဟောကြားထားတော်မူခြင်း မဟုတ်ပါ။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . သင်ချစ်သားတို့အား ငါဘုရား ဟောကြားထားတော်မူတဲ့ ဖောင်ဥပမာရှိတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကျင့်စဉ်တရားဆိုတဲ့ ဓမ္မကို သိရှိကြတဲ့သူတွေဟာ (မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကျင့်စဉ်တရားမှာ အကျုံးဝင်နေတဲ့) သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတို့ အပေါ်မှာ လိုလားတပ်မက်နေတဲ့ ဆန္ဒရာဂဓမ္မတွေကိုသော်လည်း နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ ထိုမှာဘက်ကမ်းသို့ ရောက်ရှိတဲ့အခါ စွန့်ပယ်ထားခဲ့ရမည်လို့သာ ငါဘုရား ဟောကြားတော်မူပါတယ်။ ကာမဂုဏ်ကို အာရုံပြုကာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဆန္ဒရာဂဓမ္မတွေကို စွန့်ပယ်ထားခဲ့ရဖို့ ဆိုတာကတော့ ပြောပြနေဖွယ်တောင် မလိုတော့ပါဘူး။^{၃၀၄}

^{၃၀၄} ကုလ္လုပမော မယာ ဓမ္မော ဒေသိတော နိတ္ထရဏတ္ထာယ၊ နော ဂဟဏတ္ထာယ။ ကုလ္လုပမံ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနန္တေဟိ ဓမ္မာပိ ဝေါ ပဟာတဗ္ဗာ ပဂေဝ အဓမ္မာ။ (မ၊၁၊၁၈၈။)

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . .
မိကျောင်းဘေးဆိုးကြီးဆိုတာ ဘာလဲ?
ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီလောကမှာ
အမျိုးကောင်းသား တစ်ယောက်ဟာ ဒီလို စဉ်းစားတယ် -
‘ငါဟာ ပဋိသန္ဓေတည်နေခြင်းဒုက္ခ အိုခြင်းဒုက္ခ
သေကျေပျက်စီးခြင်းဒုက္ခ စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်းဒုက္ခ
ငိုကြွေးမြည်တမ်းခြင်းဒုက္ခ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခ
စိတ်ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခ ပြင်းစွာပူပန်ခြင်းဒုက္ခဆိုတဲ့
ဒုက္ခတွင်းကြီးထဲသို့ ဆင်းသက်ကာ တည်နေရတယ်။
ဒုက္ခတွင်းကြီးထဲသို့ သက်ဝင်ပြီး တည်နေရတယ်။
ဒုက္ခအမျိုးမျိုးတို့ရဲ့ အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက်ကို ခံနေရတယ်။
ချမ်းသာသုခ အဝဝမှ ကင်းနေတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခသက်သက်သာ
တည်ရှိနေတဲ့ ဒီဒုက္ခတုံး ဒုက္ခအစုအပုံကြီးရဲ့
အဆုံးအပိုင်းအခြားကို ပြုလုပ်ကောင်း ပြုလုပ်နိုင်ပါလိမ့်မည်’
ဒီလို နှလုံးပိုက်ကာ မှန်ကန်တဲ့ ဦးတည်ချက်ဖြင့်
သဒ္ဓါတရားအပြည့်အဝနဲ့ အိမ်ရာတည်ထောင်တဲ့
လူ့ဘောင်ကို စွန့်ခွာကာ အိမ်ရာမထောင်တဲ့ရဟန်းဘောင်သို့
ဝင်ရောက်ကာ ရှင်ရဟန်း ပြုလာတယ်။

(စာမျက်နှာ-၄၂၈။)

အခန်း (၈)

ကိလေသာဘေးဆိုးကြီးများ

ဝနုတော အယတေ ဘယံ = တောချုံပုတ်ကြောင့် ဘေးဒုက္ခ အမျိုးမျိုး ဖြစ်တတ်ပါတယ်

တောအုပ်ကြီးတစ်ခုအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ပကတိသော တောချုံပုတ်တွေရဲ့အတွင်းမှာ ခြင်္သေ့ သစ်ကျား စတဲ့ သားရဲကောင်တွေက ပုန်းအောင်းကာ ချောင်းမြောင်းကာ သမင်ဒရယ် စတဲ့ သားကောင်ငယ်များကို အရမ်းယူကာ စားသောက်ကြတယ်။ ဒါကြောင့် တောအုပ်ကြီးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ဒီချုံပုတ်တွေကြောင့် သားသမင်တွေမှာ ဘေးဒုက္ခအမျိုးမျိုးတွေ ရောက်ရှိခဲ့ကြရတယ်။ အလားတူပဲ ကိလေသာတောချုံပုတ်တွေကို အမှီပြုပြီး ဖြစ်ပေါ်လာကြတဲ့ အကုသိုလ်ကံတွေဟာလည်း သတ္တဝါတွေကို အရမ်းယူကာ အပါယ်သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခ ဘေးဆိုးကြီးထဲသို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးကြပြန်တယ်။ အပါယ်သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခအဝဝတို့ရဲ့ စားဖတ်ဝါးဖတ်အဖြစ်သို့ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးကြပြန်တယ်။

၄၁၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

တစ်ဖန် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် ဆိုတဲ့ ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်တွေကို အမှီပြုကာ ပြုစုပျိုးထောင်ထားတဲ့ ကုသိုလ်ကံတွေကလည်း သုဂတိသံသရာ ခရီးမှာ မျောပါနေအောင်၊ အို-နာ-သေရေး ဒုက္ခဘေးဆိုးကြီး အရပ်ရပ်တို့နှင့် အမြဲတမ်း ရင်ဆိုင်နေရအောင် ဖန်တီးပေးကြပြန်တယ်။ ဒီလို ပြုစုပျိုးထောင် ထားတဲ့ ကုသိုလ်ကံတွေထဲက ကာမာဝစရကုသိုလ်ကံတွေက လူ့ဘုံ နတ်ဘုံ ကဲ့သို့သော ကာမသုဂတိဘုံတွေမှာ ချမ်းသာသုခအဝဝဆိုတဲ့ ကောင်းကျိုး တွေကို ပေးနေတယ်ဆိုသော်လည်း သတ္တဝါတွေ အတိတ်က ထူထောင်ထား ခဲ့တဲ့ အကုသိုလ်ကံတွေဟာလည်း အခွင့်သင့်လျှင်သင့်သလို ဆင်းရဲဒုက္ခအဝဝ ဆိုတဲ့ မကောင်းကျိုးတွေကို ရောစွက်ကာ ဖြည့်တင်းပေးတတ်ပြန်တယ်။ နောက်တစ်ခုကတော့ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်ကို အခြေခံကာ ပြုစုပျိုးထောင် ထားတဲ့ ဈာန်ကုသိုလ်ကံတွေကလည်း ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာဆိုတဲ့ ချမ်းသာသုခ အဝဝကို ပေးနေငြားသော်လည်း ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာဟာလည်း ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း အိုရခြင်း သေရခြင်းဆိုတဲ့ ဇာတိဒုက္ခ ဇရာဒုက္ခ မရဏဒုက္ခတို့ တန်းလန်း တည်ရှိနေကြတဲ့ ချမ်းသာသုခမျိုးသာ ဖြစ်ပါတယ်။ အကယ်၍ ဈာန်ကုသိုလ် ကံအရှိန်အဝါတွေက ကုန်ခန်းသွားလို့ ဗြဟ္မာ့ပြည်မှ လျှောကျကာ လူ့ပြည် နတ်ပြည်သို့ လာရောက်ကာ ပဋိသန္ဓေ တည်နေရသော်လည်း လူ့ဘဝ နတ်ဘဝတွေမှာ တွေ့ကြုံရမည့် ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုးတွေကို ဆက်လက် ကာ ခံစားကြရမှာသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ လူ့ဘဝ နတ်ဘဝဆိုတာလည်း အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်ဆိုတဲ့ ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်တွေကို အမှီပြုကာ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတွေကို ရောရောနှောနှောဖြင့် ပြုစုပျိုးထောင်နေတဲ့ ဘုံဌာန တွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။

သို့သော် ဘုရားသာသနာတော်နှင့် တွေ့ကြုံခွင့် မရလို့ဘဲဖြစ်စေ၊ တွေ့ကြုံခွင့်ရသော်လည်း စိတ်မဝင်စားလို့ဘဲဖြစ်စေ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ် တရားတွေကို စနစ်တကျ အားသွန်ခွန်စိုက် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများ အားထုတ်မှု မရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ သန္တာန်မှာ ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်ထဲမှာပဲ နေထိုင်နေကြရသေးတဲ့အတွက် ကိလေသာသားရဲကောင်တွေရဲ့ ကိုက်ခဲမှု

ဒဏ်ချက်ကြောင့် အကုသိုလ်ကံတွေကို ထူထောင်နေမှုက ပိုမိုကာ များပြားလျက် ရှိနေပါတယ်။ ဒီအကုသိုလ်တရားတွေထဲမှာလည်း အများဆုံးဖြစ်နေတဲ့ အကုသိုလ်တစ်ခုကတော့ လောဘတရားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလောဘဟာ ကုသိုလ်ကိုဖြစ်ပေါ်လာအောင် အားပေးထောက်ပံ့နေတဲ့ လောဘမဟုတ်ဘဲ သူ့ချည်းသက်သက် ဖြစ်နေခဲ့မည်ဆိုလျှင် သေးငယ်တဲ့ လောဘပဲ ဖြစ်လင့်ကစား အပါယ်သို့ ပစ်ချနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိပါတယ်။ ဥပမာ ကျောက်ခဲမှန်လျှင် အငယ်ဆုံး ကျောက်တုံးကလေးပင် ဖြစ်လင့်ကစား ရေထဲသို့ ပစ်ချလိုက်ပါက နစ်မြုပ်သွားတတ်တဲ့သဘော ရှိသည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သေခါနီးဆဲဆဲမှာ ဇနီးခင်ပွန်းချင်း စွဲလမ်းမှု၊ သမီးသားနှင့် စီးပွားဥစ္စာ တစ်စုံတစ်ရာကို စွဲလမ်းမှုကြောင့် လောဘဇောက မရဏာသန္ဓေဇောရဲ့ နေရာကို ယူသွားတဲ့အခါ အပါယ်လေးဘုံသို့ ရောက်နိုင်ကြောင်းကို အာဒိတ္ထပရိယာယသုတ္တန်မှာ^{၃၁၅} ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီအာဒိတ္ထပရိယာယသုတ္တန်ရဲ့ ဆိုလိုရင်း အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အကျဉ်းချုပ်ပြီးတော့ ပြောပါမည်။ နာကြားကြည့်ကြရအောင် . . ။

အာဒိတ္ထပရိယာယသုတ် ကောက်နုတ်ချက်

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . သင်ချစ်သားတို့ကို အာဒိတ္ထပရိယာယ အမည်ရတဲ့ တရားဒေသနာတော်ကို ငါဘုရား ဟောကြားပြတော်မူမည်။ သင်ချစ်သားတို့တစ်တွေ ရှိသေစွာ နာယူကြပါ။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . အာဒိတ္ထပရိယာယ အမည်ရတဲ့ တရားဒေသနာတော်ဆိုတာ ဘာလဲ?

ရူပါနုအပေါ်မှာ သာယာတင်မက်မှုအဖြစ်

၁။ ရဟန်းတို့ . . . လောလောပူတဲ့ ရဲရဲညိုတဲ့ တပြောင်ပြောင် တောက်ပလျက်ရှိတဲ့ မီးတောက်မီးလျှံနှင့် အတူတကွဖြစ်နေတဲ့ သံချောင်းကြီး

^{၃၁၅} (သံ၊ ၂၊ ၃၇၇-၃၇၈။)

၄၂၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

တစ်ချောင်းနဲ့ ပက်လက်အိပ်နေတဲ့ သင်ချစ်သားတို့ရဲ့ မျက်လုံးကို ထိုးဖောက် လိုက်ခြင်းဟာ မြတ်သေးတယ်။ စက္ခုဝိညာဏ်နဲ့ တွေ့မြင်နေတဲ့ ရူပါရုံအမျိုးမျိုး တွေအပေါ်မှာ . . . ယောက်ျားပဲ မိန်းမပဲ အဖိုးကြီးပဲ အဖွားကြီးပဲ သားပဲ သမီးပဲ မြေးပဲ စသည်ဖြင့် ယောက်ျား မိန်းမစတဲ့ ပုံသဏ္ဌာန်နိမိတ်ကို စွဲယူ လိုက်ခြင်းဟာလည်း မမြတ်ပါဘူး။ လက်ခြေ မျက်နှာစတဲ့ ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ် အပိုင်းတစ်ခုခုကို၊ ပြုံးဟန် ရယ်ဟန်စတဲ့ ကိုယ်အမူအရာတစ်ခုခုကို စွဲယူလိုက် ခြင်းဟာလည်း မမြတ်ပါဘူး။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . အကြောင်းကတော့ . . . ဒီလို စွဲယူလိုက်မည် ဆိုလျှင် နောင်တစ်ဖန်ဘဝသစ်မှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအား ရှိနေတဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်ဟာ တည်ရှိသွားပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်လို တည်ရှိ သွားသလဲ? — ရူပါရုံပိုင်ရှင်ရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးအပေါ်မှာ နှစ်သက် သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီး တည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေသော်လည်း ဖြစ်ချင် ဖြစ်နေမည်။ ရူပါရုံပိုင်ရှင်ရဲ့ လက်ခြေ မျက်နှာစတဲ့ ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ် အပိုင်းတစ်ခုခု၊ ပြုံးဟန် ရယ်ဟန်စတဲ့ ကိုယ်အမူအရာတစ်ခုခုအပေါ်မှာ နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေသော် လည်း ဖြစ်ချင် ဖြစ်နေမည်။ ဒီလို နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီး တည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေ ဖြစ်နေခြင်းဟာ နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်မှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိနေတဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်တွေ ထင်ရှား ဖြစ်ပွားနေခြင်း ထင်ရှားတည်ရှိနေခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ် တွေ ထင်ရှားဖြစ်နေတဲ့ အချိန်အခါမျိုးမှာ အကယ်၍ သေသွားခဲ့မည်ဆိုလျှင် ငရဲနှင့်တိရစ္ဆာန် နှစ်မျိုး တစ်မျိုးမျိုးသော ဘုံဘဝသို့ ရောက်ရှိမည်ဆိုတဲ့ ဒီသဘောတရားဟာ ထင်ရှားတည်ရှိနေပါတယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီလို အပါယ်ဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစားရမည်ဆိုတဲ့ အပြစ်တွေကို တွေ့မြင်တော် မူနေတဲ့အတွက်ကြောင့် ဒီလို ဟောကြားတော်မူလိုက်ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ကဲ . . . တရားနာပရိသတ်တွေ . . . မိသားစုတွေနဲ့ အမြဲယှဉ်တွဲကာ နေထိုင်နေကြတဲ့ မိမိတို့ရဲ့ဘဝကို ပြန်လည်ကာ စဉ်းစားကြည့်ကြပါ။ မိမိတို့ရဲ့ မိသားစုအချင်းချင်းအပေါ်မှာ မိမိတို့ရဲ့စည်းစိမ်ဥစ္စာနှစ်တွေအပေါ်မှာ နေ့စဉ် နေ့စဉ် နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေ ဟာ ဘယ်လောက်များများ ဖြစ်နေမည်ဆိုတာ ခန့်မှန်းကြည့်ကြပါ။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားတွေကို အပတ်တကုတ် တကယ်တမ်း ပြင်းပြင်းထန်ထန် အား ထုတ်ပြီး မနေကြဘူးဆိုလျှင် ဒီလို နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီး တည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေက နေရာတော်တော်များများ ယူနေကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကြားထဲမှာ အကြောင်းမလှလို့ နှလုံးသွင်းတွေက ထပ်ပြီး မှားနေကြ ပြန်လျှင်လည်း ဒေါသ မောဟ မာန်မာန ကုဿာ မစ္ဆရိယ စတဲ့ ကိလေသာ တရားဆိုးတွေက ထပ်မံကာ နေရာလုယူနေကြဦးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ကိလေသာတရားဆိုးတွေ ထင်ရှားဖြစ်နေခြင်းဟာ အပါယ်သွားဖို့ရန်အတွက် ရိက္ခာတွေကို စုဆောင်းရှာဖွေနေတာနဲ့ တူပါတယ်။ ဒါကြောင့် နေ့စဉ်နေ့စဉ် မိမိတို့ရဲ့သန္တာန်မှာ ကုသိုလ် အကုသိုလ် နှစ်မျိုးထဲက ဘယ်တရားက ပိုပြီး အဖြစ်များနေတယ်ဆိုတာကိုတော့ မိမိရဲ့အကျိုးကို လိုလားတောင့်တခဲ့လျှင် အမြဲတမ်း ဆင်ခြင်ကြည့်သင့်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုရားရှင်က ဂဒ္ဒုလဗဒ္ဒ သုတ္တန်မှာ^{၃၁၆} ဒီလို မကြာခဏ မပြတ်မလပ် ဆင်ခြင်ဖို့ရန် ညွှန်ကြားထားတော် မူပါတယ်။

“ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . ဒါကြောင့် ဒီသာသနာတော်မြတ်အတွင်းမှာ သင်ချစ်သားတို့တစ်တွေဟာ မိမိတို့ရဲ့စိတ်ကို ဒီငါတို့ရဲ့ စိတ်ဟာ နေညဉ့် သံသရာ ရှည်မြင့်စွာသော အချိန်အခါကာလတို့ပတ်လုံး ရာဂကြောင့် ညစ်နွမ်း နေရတယ်၊ ဒေါသကြောင့် ညစ်နွမ်းနေရတယ်၊ မောဟကြောင့် ညစ်နွမ်း နေရတယ်လို့ ဒီလိုမကြာခဏ အမြဲမပြတ် ဆင်ခြင်ပေးကြပါ။ ချစ်သား

^{၃၁၆} တသ္မာတိဟ ဘိက္ခဝေ အဘိက္ခဏံ သကံစိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ၊ “ဒီဃရတ္တမိဒံ စိတ္တံ သံကိလိဋ္ဌံ ရာဂေန ဒေါသေန မောဟေနာ”တိ၊ စိတ္တသံကိလေသာ ဘိက္ခဝေ သတ္တာ သံကိလိဿန္တိ၊ စိတ္တဝေါဒါနာ သတ္တာ ဝိသုဇ္ဈန္တိ။ (သံ၊ ၂၊ ၁၂၃။)

၄၂၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ရဟန်းတို့ . . . အကြောင်းကို ပြောပြရလျှင်တော့ . . . စိတ်ဓာတ်တွေ ညစ်နွမ်းခြင်းကြောင့် သတ္တဝါတွေဟာ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခ အပါယ် ဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခအဝဝတို့ဖြင့် ညစ်နွမ်းနေကြရတယ်။ အရဟတ္တမဂ်ရေစင် ကြောင့် စိတ်ဓာတ်တွေ ဖြူစင်သန့်ရှင်းသွားကြတဲ့အတွက် သတ္တဝါတွေလည်း စင်ကြယ်သန့်ရှင်းသွားကြပါတယ်။”^{၃၁၆}

သဒ္ဓါရုံအပေါ်မှာ သာယာတပ်မက်မှုအဖြစ်

ရူပါရုံအကြောင်းကို ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် သဒ္ဓါရုံစသည်တို့ကို လည်း ဆက်လက်ကာ ဟောကြားထားတော်မူပါတယ်။ နာကြားကြည့်ကြ ရအောင် . . . ။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ရဲရဲညီတဲ့ တပြောင်ပြောင် တောက်ပနေတဲ့ မီးတောက်မီးလျှံနှင့် အတူတကွဖြစ်နေတဲ့ သံချွန်တစ်ခုနဲ့ စောင်းလျက် အိပ်နေတဲ့ သင်ချစ်သားတို့ရဲ့ နားနှစ်ဘက်ကို ထုတ်ချင်းပေါက်အောင် ထိုးဖောက်လိုက်ခြင်းဟာ မြတ်သေးတယ်။ သောတဝိညာဏ်နဲ့ ကြားလိုက်ရတဲ့ အသံအမျိုးမျိုးတွေအပေါ်မှာ . . . အသံရှင်ဟာ ယောက်ျားပဲ မိန်းမပဲ အဖိုးကြီး ပဲ အဖွားကြီးပဲ သားပဲ သမီးပဲ မြေးပဲ စသည်ဖြင့် ယောက်ျား မိန်းမစတဲ့ ပုံသဏ္ဌာန်နိမိတ်ကို စွဲယူလိုက်ခြင်းဟာလည်း မမြတ်ပါဘူး။ အသံရှင်ရဲ့ လက်ခြေ မျက်နှာစတဲ့ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခုကို၊ ပြောဟန် ဆိုဟန်စတဲ့ ကိုယ်အမူအရာတစ်ခုခုကို စွဲယူလိုက်ခြင်းဟာလည်း မမြတ်ပါဘူး။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . အကြောင်းကတော့ . . . ဒီလို စွဲယူလိုက်မည် ဆိုလျှင် နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်မှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအား ရှိနေတဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်ဟာ တည်ရှိသွားပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်လို တည်ရှိသွား သလဲ? — အသံရှင်ရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးအပေါ်မှာ နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေသော်လည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေ မည်။ အသံရှင်ရဲ့ လက်ခြေ မျက်နှာစတဲ့ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း တစ်ခုခု၊

ပြောဟန် ဆိုဟန်စတဲ့ ကိုယ်အမူအရာ တစ်ခုခုအပေါ်မှာ နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေသော်လည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေမည်။ ဒီလို နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီး တည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေ ဖြစ်နေခြင်းဟာ နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်မှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိနေတဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်တွေ ထင်ရှားဖြစ်ပွားနေခြင်း ထင်ရှားတည်ရှိနေခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေ ထင်ရှားဖြစ်နေတဲ့ အချိန်အခါမျိုးမှာ အကယ်၍ သေသွားခဲ့မည်ဆိုလျှင် ငရဲနှင့်တိရစ္ဆာန် နှစ်မျိုး တစ်မျိုးမျိုးသော ဘုံဘဝသို့ ရောက်ရှိမည်ဆိုတဲ့ ဒီသဘောတရားဟာ ထင်ရှားတည်ရှိနေပါတယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီလို အပါယ်ဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစားရမည်ဆိုတဲ့ အပြစ်တွေကို တွေ့မြင်တော်မူနေတဲ့အတွက်ကြောင့် ဒီလို ဟောကြားတော်မူလိုက်ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဂန္ဓာရုံအပေါ်မှာ သာယာတပ်မက်မှုအပြစ်

ဂန္ဓာရုံအကြောင်းကို ဆက်လက်ပြီး နာကြားကြည့်ကြရအောင် . . ။ ဒီလို နာကြားတဲ့အခါမှာ သားငယ် သမီးငယ် မြေးငယ် စသူတို့ကို ပွေ့ဖက် နမ်းရှုပ်နေခိုက်ကို အာရုံယူထားပါ။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ရဲရဲညီတဲ့ တပြောင်ပြောင် တောက်ပနေတဲ့ မီးတောက်မီးလျှံနှင့် အတူတကွဖြစ်နေတဲ့ အလွန်ထက်လှတဲ့ လက်သည်းလှီးဓားငယ်နဲ့ နှာခေါင်းထဲကို ဓားငယ်ကိုသွင်းကာ ကြေမွသွားအောင် ထိုးဖြတ်နေခြင်းက မြတ်ပါသေးတယ်။ ယာနဝိညာဏ်နဲ့ သိလိုက်ရတဲ့ နမ်းရှူလိုက်ရတဲ့ အနံ့ဂန္ဓာရုံတွေအပေါ်မှာ . . အနံ့ပိုင်ရှင်ဟာ ယောက်ျားပဲ မိန်းမပဲ အဖိုးကြီးပဲ အဖွားကြီးပဲ သားပဲ သမီးပဲ မြေးပဲ စသည်ဖြင့် ယောက်ျား မိန်းမစတဲ့ ပုံသဏ္ဌာန်နိမိတ်ကို စွဲယူလိုက်ခြင်းဟာလည်း မမြတ်ပါဘူး။ အနံ့ပိုင်ရှင်ရဲ့ လက်ခြေ မျက်နှာစတဲ့ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခုကို၊ ပြီးဟန် ရယ်ဟန်စတဲ့ ကိုယ်အမူအရာတစ်ခုခုကို စွဲယူလိုက်ခြင်းဟာလည်း မမြတ်ပါဘူး။

၄၂၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . အကြောင်းကတော့ . . . ဒီလို စွဲယူလိုက်မည်ဆိုလျှင် နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်မှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိနေတဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်ဟာ တည်ရှိသွားပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်လို တည်ရှိသွားသလဲ? — အနံ့ပိုင်ရှင်ရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးအပေါ်မှာ နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေသော်လည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေမည်။ အနံ့ပိုင်ရှင်ရဲ့ လက်ခြေ မျက်နှာစတဲ့ ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခု၊ ပြီးဟန်ရယ်ဟန်စတဲ့ ကိုယ်အမူအရာတစ်ခုခုအပေါ်မှာ နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေသော်လည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေမည်။ ဒီလို နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေ ဖြစ်နေခြင်းဟာ နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်မှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိနေတဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်တွေ ထင်ရှားဖြစ်ပွားနေခြင်း ထင်ရှားတည်ရှိနေခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေ ထင်ရှားဖြစ်နေတဲ့ အချိန်အခါမျိုးမှာ အကယ်၍ သေသွားခဲ့မည်ဆိုလျှင် ငရဲနှင့်တိရစ္ဆာန် နှစ်မျိုး တစ်မျိုးမျိုးသော ဘုံဘဝသို့ ရောက်ရှိမည်ဆိုတဲ့ ဒီသဘောတရားဟာ ထင်ရှားတည်ရှိနေပါတယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီလို အပါယ်ဝင်ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစားရမည်ဆိုတဲ့ အပြစ်တွေကို တွေ့မြင်တော်မူနေတဲ့အတွက်ကြောင့် ဒီလို ဟောကြားတော်မူလိုက်ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ရသာရုံအစပါမှာ သာယာတပ်မက်မှုအပြစ်

ရသာရုံအကြောင်းကို ဆက်ပြီး ပြောကြရအောင် . . ။

ဒီရသာရုံကို သုံးဆောင်မှုနဲ့ ပတ်သက်လို့ (က) အာမိသရသ သို့မဟုတ် ပရိဘောဂရသ (ခ) သမ္မောဂရသဆိုပြီးတော့ ရသနှစ်မျိုး ခွဲခြားပြထားတော်မူပါတယ်။ အာမိသရသဆိုတာကတော့ မိမိတို့ သုံးဆောင်နေတဲ့ စားဖွယ်သောက်ဖွယ် အသွယ်သွယ်တွေမှာ တည်ရှိနေတဲ့ ရသာရုံ (= အရသာ)ကို

ဆိုလိုပါတယ်။ ပရိဘောဂရသလို့လည်း အမည်တစ်မျိုးနဲ့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၃၁၇}

ဒီအာမိသရသကိုတော့ ဘုရားရှင်က ဒီသုတ္တန်မှာ တိုက်ရိုက်ဟောကြားထားတော်မူပါတယ်။ အလားတူပဲ ဒီအာမိသရသကို အာရုံပြုကာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ နှစ်သက်သာယာ တပ်မက်မှု (= ရသတဏှာ)ကိုလည်း တိုက်ရိုက်ရည်ညွှန်းတော်မူကာ ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

သမ္မောဂရသဆိုတာကတော့ နှစ်သက်မြတ်နိုးဖွယ်ရာ ဣဋ္ဌာရုံနှင့်ဖြစ်စေ မနှစ်သက် မမြတ်နိုးဖွယ်ရာ အနိဋ္ဌာရုံနှင့်ဖြစ်စေ ပေါင်းဖော်ယှဉ်တွဲမိတဲ့ အခါမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ သုံးဆောင်ခံစားမှု ရသကို ဆိုလိုပါတယ်။ နှစ်သက်မြတ်နိုးဖွယ်ရာ ဣဋ္ဌာရုံတွေနှင့် တွေ့ကြုံတဲ့အခါ ထိုဣဋ္ဌာရုံပိုင်ရှင်တို့နှင့် အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်ရခြင်း စကားပြောဆိုနေရခြင်း ရယ်မောနေရခြင်း အတူစားသောက်နေရခြင်း အတူသွားလာနေရခြင်း စသည်တို့အပေါ်မှာ နှစ်သက်သာယာနေတဲ့ ရသ (= အရသာ)တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ အလားတူပဲ မနှစ်သက် မမြတ်နိုးဖွယ်ရာ အနိဋ္ဌာရုံတွေနှင့် ပေါင်းဖော်ယှဉ်တွဲ မှီဝဲနေရတဲ့ အခါမှာလည်း မနှစ်ခြိုက်တဲ့ ရသ (= အရသာ)တစ်မျိုး ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ ထိုရသ (= အရသာ)မျိုးတွေကို သမ္မောဂရသလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီသုတ္တန်မှာတော့ ဘုရားရှင်က ဣဋ္ဌာရုံနှင့် တွေ့ကြုံတဲ့အခါမှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ သမ္မောဂရသကို အာရုံပြုကာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ နှစ်သက်သာယာတပ်မက်မှုကို သွယ်ဝိုက်သောနည်းအားဖြင့် ရည်ညွှန်းတော်မူကာ ဟောကြားထားတော်မူပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဒီအပိုင်းမှာ နှစ်မျိုးခွဲပြောမှ ဘုရားရှင် ဆိုလိုတော်မူတဲ့ သဘောအဓိပ္ပာယ်ကို နားလည်သဘောပေါက်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေးဦးစွာ အာမိသရသအကြောင်းကို ပြောကြရအောင် . . .

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ရဲရဲညီညီ တပြောင်ပြောင် တောက်ပနေတဲ့ မီးတောက်မီးလျှံနှင့် အတူတကွဖြစ်နေတဲ့ အလွန်ထက်လှတဲ့ သင်ဓုန်းဓားငယ်နဲ့ သင်ချစ်သားတို့ရဲ့လျှာကို လှီးဖြတ်လိုက်ခြင်းက မြတ်ပါသေးတယ်။

^{၃၁၇} (ဇာဠာ၊ ၁၁၇၅။ ဝိမတိ၊ ၁၃၅၂။ မူလဋီ၊ ၂၇၉။)

၄၂၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဇိဝှိဝိညာဏ်နဲ့ သိလိုက်ရတဲ့ လျက်လိုက်ရတဲ့ ရသာရုံအမျိုးမျိုးတွေအပေါ်မှာ - ကြက်ပဲ ဝက်ပဲ ငါးပဲ ပုစွန်ပဲ စသည်ဖြင့် သဏ္ဌာန်နိမိတ်ကို စွဲယူခြင်းဟာလည်း မမြတ်ပါဘူး။ အသည်းအမြစ်ပဲ ငါးပိပဲ ငါးဆုပ်ပဲ စသည်ဖြင့် အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုခုကို စိတ်က စွဲယူလိုက်ခြင်းဟာလည်း မမြတ်ပါဘူး။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . အကြောင်းကတော့ . . . ဒီလို စွဲယူလိုက်မည် ဆိုလျှင် နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်မှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအား ရှိနေတဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်ဟာ တည်ရှိသွားပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်လို တည်ရှိသွား သလဲ? — ရသာရုံရဲ့ တည်ရာဖြစ်တဲ့ ကြက် ဝက် ငါး ပုစွန်စတဲ့ တစ်ကောင် လုံးရဲ့ အရသာအပေါ်မှာ နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီး တည်နေ တဲ့ စိတ်အစဉ်တွေသော်လည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေမည်။ ရသာရုံရဲ့ တည်ရာဖြစ်တဲ့ အသည်းအမြစ် ငါးပိ ငါးဆုပ်စတဲ့ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခုရဲ့ အရသာအပေါ်မှာ နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်သော်လည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေမည်။ ဒီလို နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေ တဲ့ စိတ်အစဉ်တွေ ဖြစ်နေခြင်းဟာ နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်မှာ ပဋိသန္ဓေ အကျိုးကို ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိနေတဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်တွေ ထင်ရှားဖြစ်ပွား နေခြင်း ထင်ရှားတည်ရှိနေခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ် တွေ ထင်ရှားဖြစ်နေတဲ့ အချိန်အခါမျိုးမှာ အကယ်၍ သေသွားခဲ့မည်ဆိုလျှင် ငရဲနှင့်တိရစ္ဆာန် နှစ်မျိုး တစ်မျိုးမျိုးသော ဘုံဘဝသို့ ရောက်ရှိမည်ဆိုတဲ့ ဒီသဘောတရားဟာ ထင်ရှားတည်ရှိနေပါတယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီလို အပါယ်ဝင်ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစားရမည်ဆိုတဲ့ အပြစ်တွေကို တွေ့မြင်တော် မူနေတဲ့အတွက်ကြောင့် ဒီလို ဟောကြားတော်မူလိုက်ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

သမ္မောဂရသအကြောင်း ဆက်ကြရအောင် . . . ။ ဒီသမ္မောဂရသကတော့ ဇိဝှိဝိညာဏ်ရဲ့တည်ရာအာရုံတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ မနောဝိညာဏ်ရဲ့တည်ရာ အာရုံပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် မနောဝိညာဏ်နဲ့ သိအပ်တဲ့ ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်တဲ့ သမ္ဘောဂရသ အာရုံအမျိုးမျိုးကို သုံးဆောင်ခံစားနေတဲ့အခါ မိမိနဲ့ အတူယှဉ်တွဲကာ ပျော်ရွှင်နေတဲ့ သမ္ဘောဂရသရဲ့ တည်ရာအာရုံကို ယောက်ျားပဲ မိန်းမပဲ အဖိုးကြီးပဲ အဖွားကြီးပဲ သားပဲ သမီးပဲ မြေးပဲ စသည်ဖြင့် ယောက်ျား မိန်းမစတဲ့ ပုံသဏ္ဌာန်နိမိတ်ကို စွဲယူလိုက်ခြင်းဟာလည်း မမြတ်ပါဘူး။ ဒီသမ္ဘောဂရသရဲ့ တည်ရာအာရုံရဲ့ လက်ခြေ မျက်နှာစတဲ့ ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခုကို၊ ပြုံးဟန် ရယ်ဟန်စတဲ့ ကိုယ်အမူအရာတစ်ခုခုကို စွဲယူလိုက်ခြင်းဟာလည်း မမြတ်ပါဘူး။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . အကြောင်းကတော့ . . . ဒီလို စွဲယူလိုက်မည် ဆိုလျှင် နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်မှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအား ရှိနေတဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်ဟာ တည်ရှိသွားပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်လို တည်ရှိ သွားသလဲ? - သမ္ဘောဂရသပိုင်ရှင်ရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးအပေါ်မှာ နှစ်သက် သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေသော်လည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေမည်။ သမ္ဘောဂရသပိုင်ရှင်ရဲ့ လက်ခြေ မျက်နှာစတဲ့ ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခု၊ ပြုံးဟန် ရယ်ဟန်စတဲ့ ကိုယ်အမူအရာတစ်ခုခုအပေါ် မှာ နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေသော် လည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေမည်။ ဒီလို နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီး တည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေ ဖြစ်နေခြင်းဟာ နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်မှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိနေတဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်တွေ ထင်ရှား ဖြစ်ပွားနေခြင်း ထင်ရှားတည်ရှိနေခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ် တွေ ထင်ရှားဖြစ်နေတဲ့ အချိန်အခါမျိုးမှာ အကယ်၍ သေသွားခဲ့မည်ဆိုလျှင် ငရဲနှင့်တိရစ္ဆာန် နှစ်မျိုး တစ်မျိုးမျိုးသော ဘုံဘဝသို့ ရောက်ရှိမည်ဆိုတဲ့ ဒီသဘောတရားဟာ ထင်ရှားတည်ရှိနေပါတယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီလို အပါယ်ဝင်ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစားရမည်ဆိုတဲ့ အပြစ်တွေကို တွေ့မြင်တော် မူနေတဲ့အတွက်ကြောင့် ဒီလို ဟောကြားတော်မူလိုက်ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

မိကျောင်းဘေးဆိုးကြီး

ဘုရားရှင်ဟာ အင်္ဂုတ္တိုရ် စတုတ္ထနိပါတ် ဦးမိဘယသုတ္တန်မှာ^{၃၁၈} နည်းမှန် လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းတတ်တဲ့ ယောနိသောမနသိကာရတရား ထင်ရှားမရှိကြတဲ့ သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်းတော်များ တွေ့ကြုံနိုင်တဲ့ ဘေးဆိုးကြီး လေးမျိုး ကို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီလေးမျိုးထဲမှာ ဝမ်းဗိုက်ပြည့်ရေး အတွက် အစာအာဟာရ ရှာဖွေနေရတဲ့အခါ ဆင်းရဲဒုက္ခအဝဝတွေနှင့် ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ ဘေးဆိုးကြီးကို ကုမ္ဘိလဘယ (= မိကျောင်းဘေးဆိုးကြီး)လို့ ဟောကြားဆုံးမထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ တရားနာပရိသတ်တွေကို ဒီမိကျောင်း ဘေးဆိုးကြီးမှ လွတ်မြောက်စေလိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဘုရားရှင် ဆိုဆုံးမ ထားတော်မူတဲ့ ဒီမိကျောင်းဘေးဆိုးကြီးအကြောင်းအရာကို အတိုချုပ်ကာ မိတ်ဆက်ပေးလိုပါတယ်။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . မိကျောင်းဘေးဆိုးကြီးဆိုတာ ဘာလဲ? ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ဒီလောကမှာ အမျိုးကောင်းသား တစ်ယောက်ဟာ ဒီလို စဉ်းစားတယ် - ‘ငါဟာ ပဋိသန္ဓေတည်နေရခြင်းဒုက္ခ အိုရခြင်းဒုက္ခ သေကျေပျက်စီးရခြင်းဒုက္ခ စိုးရိမ်ပူဆွေးရခြင်းဒုက္ခ ငိုကြွေးမြည်တမ်းရခြင်းဒုက္ခ ကိုယ်ဆင်းရဲရခြင်းဒုက္ခ စိတ်ဆင်းရဲရခြင်းဒုက္ခ ပြင်းစွာပူပန်ရခြင်းဒုက္ခဆိုတဲ့ ဒုက္ခတွင်းကြီးထဲသို့ ဆင်းသက်ကာ တည်နေရတယ်၊ ဒုက္ခတွင်းကြီးထဲသို့ သက်ဝင်ပြီး တည်နေရတယ်၊ ဒုက္ခအမျိုးမျိုးတို့ရဲ့ အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက်ကို ခံနေရတယ်၊ ချမ်းသာသုခအဝဝမှ ကင်းနေတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခသက်သက်သာ တည်ရှိနေတဲ့ ဒီဒုက္ခတုံး ဒုက္ခအစုအပုံကြီးရဲ့ အဆုံးအပိုင်းအခြားကို ပြုလုပ် ကောင်း ပြုလုပ်နိုင်ပါလိမ့်မည်’ ဒီလို နှလုံးပိုက်ကာ မှန်ကန်တဲ့ ဦးတည်ချက် ဖြင့် သဒ္ဓါတရားအပြည့်အဝနဲ့ အိမ်ရာတည်ထောင်တဲ့လူ့ဘောင်ကို စွန့်ခွာကာ အိမ်ရာမထောင်တဲ့ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ရောက်ကာ ရှင်ရဟန်း ပြုလာတယ်။

---

^{၃၁၈} (အံ၊၁၊၄၃၈-၄၄၁။)

တရားနာပရိသတ်တွေ . . . သာသနာတော်သို့ ဝင်ရောက်ကာ ရှင်ရဟန်းပြုလာတဲ့ ဦးတည်ချက်ကတော့ သိပ်ကောင်းပါတယ်။ သို့သော် သမုဒ္ဒရာ ဝမ်းတစ်ထွာအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ မိကျောင်းဘေးဆိုးကြီးတွေက ထကြွသောင်းကျန်းလာတဲ့အခါ ဘာတွေ ဆက်လက်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြသလဲ? ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ဘုရားရှင်က ဒီလို ဆက်လက်ကာ ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဒီလို ဝင်ရောက်ကာ ရှင်ရဟန်းပြုလာသူကို သီတင်းသုံးဖော် ရဟန်းတော်တွေက ‘သင်ဟာ ဒါကို ခဲရမည်၊ ဒါကိုတော့ မခဲရဘူး၊ ဒါကို စားရမည်၊ ဒါကိုတော့ မစားရဘူး၊ ဒါကို လျက်ရမည်၊ ဒါကိုတော့ မလျက်ရဘူး၊ ဒါကို သောက်ရမည်၊ ဒါကိုတော့ မသောက်ရဘူး၊ သင်ဟာ ရဟန်းတော်တွေနှင့် အပ်စပ်တဲ့ သစ်သီးစတဲ့ ခဲဖွယ်ကိုသာ ခဲရမည်၊ မအပ်စပ်တဲ့ ခဲဖွယ်ကိုတော့ မခဲရဘူး၊ ရဟန်းတော်တွေနှင့် အပ်စပ်တဲ့ ဆွမ်းစတဲ့ စားဖွယ်ကိုသာ စားရမည်၊ မအပ်စပ်တဲ့ စားဖွယ်ကိုတော့ မစားရဘူး၊ ရဟန်းတော်တွေနှင့် အပ်စပ်တဲ့ လျက်ဖွယ်ကိုသာ လျက်ရမည်၊ မအပ်စပ်တဲ့ လျက်ဖွယ်ကိုတော့ မလျက်ရဘူး၊ ရဟန်းတော်တွေနှင့် အပ်စပ်တဲ့ သောက်သုံးဖွယ် အဖျော်ယမကာကိုသာ သောက်သုံးရမည်၊ မအပ်စပ်တဲ့ သောက်သုံးဖွယ် အဖျော်ယမကာကိုတော့ မသောက်သုံးရဘူး၊ သင်ဟာ နံနက်အခါမှာသာ ခဲဖွယ်ကို ခဲရမည်၊ မွန်းလွဲအခါမှာတော့ မခဲရဘူး၊ နံနက်အခါမှာသာ စားဖွယ်ကို စားရမည်၊ မွန်းလွဲအခါမှာတော့ မစားရဘူး၊ နံနက်အခါမှာသာ လျက်ဖွယ်ကို လျက်ရမည်၊ မွန်းလွဲအခါမှာတော့ မလျက်ရဘူး၊ နံနက်အခါမှာသာ သောက်သုံးဖွယ် အဖျော်ယမကာကို သောက်ရမည်၊ မွန်းလွဲအခါမှာတော့ ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း အကြောင်း မရှိလျှင် အပ်စပ်တဲ့ အဖျော်ယမကာကိုသော်လည်း မသောက်ရဘူး. . .” လို့ ဒီလို သွန်သင်ဆုံးမတော်မူကြတယ်။

အဲဒီအခါမှာ သာသနာ့ဘောင်သို့ ရောက်သစ်စဖြစ်နေတဲ့ ဒီရဟန်းတော်ဟာ စဉ်းစားခန်းဝင်ပြန်တယ် - “ငါတို့ဟာ ရှေးလူ့ဘဝမှာ နေခဲ့စဉ်တုန်းက အလိုရှိတဲ့ ခဲဖွယ် စားဖွယ် လျက်ဖွယ် သောက်သုံးဖွယ်တွေကိုသာ အလိုရှိတိုင်း

၄၃၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ခဲခဲ့ကြတယ်၊ စားခဲ့ကြတယ်၊ လျက်ခဲ့ကြတယ်၊ သောက်ခဲ့ကြတယ်၊ အလိုမရှိ
တာကိုတော့ ခဲလည်းမခဲခဲ့ကြဘူး၊ စားလည်းမစားခဲ့ကြဘူး၊ လျက်လည်း
မလျက်ခဲ့ကြဘူး၊ သောက်လည်းမသောက်ခဲ့ကြဘူး၊ ရဟန်းတော်တွေနှင့်
အပ်တာပဲဖြစ်ဖြစ် မအပ်တာပဲဖြစ်ဖြစ် ခဲချင်တာကို ခဲခဲ့ကြတယ်၊ စားချင်တာကို
စားခဲ့ကြတယ်၊ လျက်ချင်တာကို လျက်ခဲ့ကြတယ်၊ သောက်ချင်တာကို
သောက်ခဲ့ကြတယ်၊ နံနက်ပိုင်းမှာပဲဖြစ်ဖြစ် မွန်းလွဲမှာပဲဖြစ်ဖြစ် ခဲချင်တာကို
ခဲခဲ့ကြတယ်၊ စားချင်တာကို စားခဲ့ကြတယ်၊ လျက်ချင်တာကို လျက်ခဲ့ကြတယ်၊
သောက်ချင်တာကို သောက်ခဲ့ကြတယ်။ သဒ္ဓါတရား ပြည့်ဝစုံညီနေတဲ့ အလှူ-
ရှင်ဒါယကာတို့က နေ့မှာပဲဖြစ်ဖြစ် ညမှာပဲဖြစ်ဖြစ် မွန်မြတ်တဲ့ ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်
တွေ၊ မွန်မြတ်တဲ့ စားဖွယ် သောက်ဖွယ်တွေကို လာရောက်ပြီး လှူဒါန်းကြပြန်
တော့လည်း နေ့လယ်ပိုင်း ညပိုင်းတို့မှာ မစားရလို့ ပြောဆိုကာ တားမြစ်ကြပြန်
တယ်။ ဒီလို တားမြစ်နေကြခြင်းဟာ တို့ရဲ့ပါးစပ်တွေကို မစားရအောင် ပိတ်ဆို့
ထားတာနဲ့ တူနေပါတယ်” ဒီလို ရဟန်းတော်အသစ်က စဉ်းစားခန်းအမျိုးမျိုး
တွေ ဝင်ခဲ့ပြန်တယ်။

ဒီလို စဉ်းစားခန်း ဝင်နေခြင်းဟာ ဘုရားရှင် ပညတ်ထားတော်မူတဲ့
ဝိနည်းဒေသနာတော်ဆိုင်ရာ သီလကျင့်စဉ်တွေကို မနာယူလိုတဲ့ သဘောပဲ
ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို မနာယူလိုတဲ့အတွက် သူက ဘာတွေကို ဆက်လက်
လုပ်ပြန်သလဲ?

သာသနာဘောင်သို့ ဝင်ရောက်လာတဲ့ ဒီရဟန်းတော်အသစ်ဟာ ဝိနည်း
ဒေသနာတော်နှင့်အညီ တရားဒေသနာတော်နှင့်အလျော် ဆိုဆုံးမတော်မူ
နေကြတဲ့ ဆရာသမားတွေနှင့် သီတင်းသုံးဖော် ရဟန်းတော်တွေအပေါ်မှာ
အမျက်ဒေါသတွေ ခြောင်းခြောင်းထွက်လာတဲ့အတွက် မကျေနပ်ချက်တွေ
တစ်ပုံကြီးကို ရင်ဝယ်ပိုက်ထွေးကာ စိတ်မချမ်းသာမှုတစ်ပုံကြီးဖြင့် သိက္ခာချ
ကာ လူထွက်သွားပြန်တယ်။

ဒီလို ရဟန်းတော်မျိုးကို ဘုရားရှင်က နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် ဒီလို မိန့်ဆိုသွားတော်မူပါတယ်။

ချစ်သား ရဟန်းတို့... ဒီလို ရဟန်းတော်မျိုးကို မိကျောင်းဘေးဆိုးကြီးကို ကြောက်တဲ့အတွက် သိက္ခာချပြီး လူထွက်တဲ့ ရဟန်းတော်မျိုးလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့... 'မိကျောင်းဘေးဆိုးကြီး'ဆိုတာကတော့ သမုဒ္ဒရာ ဝမ်းတစ်ထွာဆိုတဲ့ ဝမ်းဗိုက်အတွက် ဝမ်းစာ ရှာမှီးခြင်းကိုပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒါကတော့ မိကျောင်းဘေးဆိုးကြီးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

သို့သော် ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ်မှာတော့ ဒီလို မိကျောင်းဘေးဆိုးကြီး အနှိပ်စက်ခံနေကြရတဲ့ သူတချို့ကတော့ သိက္ခာချပြီး လူတော့ မထွက်ကြပါဘူး။ လူပင် မထွက်ကြသော်လည်း ဆွမ်းခံလို့ ရရသမျှဖြင့် ရောင့်ရဲနိုင်တင်းတိမ်နိုင်တဲ့ စွမ်းအား မရှိကြလေတော့ အပ်စပ်တဲ့နည်းနဲ့ရော မအပ်စပ်တဲ့နည်းနဲ့ရော နည်းအမျိုးမျိုးတွေ ရောပြွမ်းကာ စီမံချင်သလို စီမံပြီးတော့ စားချင်သလို စားနေကြပြန်တယ်။ ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာလည်း အရှင်လတ်လတ် မိကျောင်းအကိုက်ခံနေကြရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဘာကြောင့် ဒီလို အကိုက်ခံနေကြရသလဲဆိုတော့ ရသာရုံကို မက်မောနေတဲ့ ရသတဏှာကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုရားရှင်က ဒီရသတဏှာကို ဝါတမိဂဇာတ်မှာ အယုတ်မာဆုံးသော တဏှာတစ်မျိုးအဖြစ် သတ်မှတ်ကာ ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ယုတ်မာလှတဲ့ ရသတဏှာ

ဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါက အထက်မှာ ဖော်ပြထားတဲ့ ရဟန်းတော်ကဲ့သို့ မှန်ကန်တဲ့ ဦးတည်ချက်ဖြင့် သဒ္ဓါတရား ပြည့်ပြည့်ဝဝနဲ့ သာသနာ့ဘောင်သို့ ဝင်ရောက်ကာ ရှင်ရဟန်းပြုလာတဲ့ သူဌေးသား ရဟန်းတော်တစ်ပါးကို ပြည့်တန်ဆာမတစ်ဦးက အစာအာဟာရဖြင့် ဖြားယောင်းကာ လူ့ဘဝသို့ ပြန်ရောက်အောင် ဆွဲဆောင်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ သို့သော် ဒီပြည့်တန်ဆာမဟာ တစ်ခုသော အတိတ်ဘဝမှာ သဗ္ဗယ အမည်ရှိတဲ့ ဥယျာဉ်မျိုး

၄၃၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဖြစ်ခဲ့စဉ်က ဒီရဟန်းတော်ကလည်း ထိုအချိန်အခါမှာ လေအလျဉ် လို လျင်မြန်စွာ ပြေးသွားနိုင်တဲ့ ဝါတမိဂဆိုတဲ့ သမင်ပျံ ဖြစ်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ အဲဒီ အခါတုန်းကလည်း ဒီဥယျာဉ်မျိုးက ဒီသမင်ကို ပျားလူးမြက်ဖြင့် ဖြားယောင်း ကာ အရဖမ်းယူခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဒီဇာတ်ဝတ္ထုကို အကြောင်းပြုကာ ဘုရားရှင်က အောက်ပါအတိုင်း ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၃၉}

န ကိရုတ္တိ ရသေဟိ ပါပိယော၊ အာဝါသေဟိဝ သန္တဝေဟိ ဝါ၊
ဝါတမိဂံ ဂဟနနိသီတံ၊ ဝသမာနေသိ ရသေဟိ သဉ္စယော။^{၃၁၀}

အိုအချင်းတို့... ဇိဝှါဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်ကုန်တဲ့ ရသာရုံအမျိုးမျိုးတို့ အပေါ်မှာ လိုလားတပ်မက်ခြင်း ဆန္ဒရာဂနှင့် ယှဉ်တွဲကာ သုံးဆောင်ခြင်းဆိုတဲ့ ပရိဘောဂရသထက် အထူးသဖြင့် ယုတ်မာတဲ့ ဆန္ဒရာဂမျိုးဟာ လောကမှာ မရှိဘူးလို့ ကြားဖူးပါတယ်။ ကျောင်းအိပ်ရာနေရာတို့အပေါ်မှာ လိုလား တပ်မက်နေတဲ့ ဆန္ဒရာဂ၊ မိတ်ဆွေအပါင်းအသင်းတို့အပေါ်မှာ လိုလား တပ်မက်နေတဲ့ ဆန္ဒရာဂ - ဒီ ဆန္ဒရာဂ အမျိုးမျိုးတွေထက်လည်း ဇိဝှါ ဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်ကုန်တဲ့ ရသာရုံအမျိုးမျိုးတို့အပေါ်မှာ လိုလားတပ်မက် နေတဲ့ ဒီဆန္ဒရာဂ၊ တွယ်တာ မက်မောနေတဲ့ ဒီရသတဏှာဟာ အဆ အရာ အထောင် အသိန်းမက သာလွန်၍ ယုတ်မာလှပါတယ်။

အိုအချင်းတို့... သဉ္စယဥယျာဉ်စောင့်ဟာ တောမြိုင်ကြီးကို အမှီပြုကာ နေထိုင်နေတဲ့ အဟုန်ပြင်းတဲ့ လေကဲ့သို့ လျင်မြန်စွာ ပြေးသွားနိုင်တဲ့ ဝါတမိဂ သမင်ပျံကို ပျားလူးမြက်ဆိုတဲ့ ရသာရုံဖြင့် ဖြားယောင်းကာ ရသတဏှာ ကျော့ကွင်းထဲမှာ ဖမ်းမိနေတဲ့ ဒီသမင်ပျံကို မိမိအလိုသို့ လိုက်ပါအောင် ဆွဲဆောင်ကာ ဖမ်းယူနိုင်ခဲ့ဖူးပါတယ်။

ဒီလို ဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တွေကို ဆိုဆုံးမတော်မူပါတယ်။ ဘာကြောင့် ရသတဏှာက သာလွန်ယုတ်မာတဲ့ တဏှာ ဖြစ်ရသလဲ? ရသာရုံ ဆိုတာက အမြဲတမ်း သုံးဆောင်နေရတဲ့အတွက် သုံးဆောင်တိုင်း သုံးဆောင်

^{၃၉} (ဇာဝု၊ ၁၊ ၁၇၂-၁၇၅။)   ^{၃၁၀} (ဇာ၊ ၁၊ ၄။)

တိုင်းမှာလည်း နည်းမှန်လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းတတ်တဲ့ ယောနိသောမနသိကာရ မရှိသူအဖို့ ဒီရသတဏှာက အမြဲတမ်းလိုလို ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါကလည်း အကြောင်းတစ်ခု။ နောက်အကြောင်းတစ်ခုကတော့ အသက်ရှင်နေရမှုဆိုတဲ့ ဇီဝိတိန္ဒြေကို အရှည်ခိုင်ခံ့တည်တံ့အောင် စောင့်ရှောက်တဲ့နေရာမှာ အစာ အာဟာရနဲ့ ကင်းပြီးတော့ ဘယ်လိုမှ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လို့ မရနိုင်ဘူး။ ဒီဇီဝိတိန္ဒြေရဲ့ အရှည်ခိုင်ခံ့တည်တံ့ရေးအတွက် အာဟာရကို အမြဲမပြတ် မှီဝဲနေရပြန်တယ်။ နည်းမှန်လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းတတ်တဲ့ ယောနိသောမနသိ- ကာရ မရှိသူအဖို့ အာဟာရကို မှီဝဲတိုင်း မှီဝဲတိုင်းလည်း ရသတဏှာဦးဆောင် နေတဲ့ ကိလေသာတွေက နေရာအပြည့် ယူနေတတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် တစ်နေ့တာပတ်လုံး တစ်သက်တာပတ်လုံးမှာ အကြိမ် အများဆုံး ဖြစ်နေတဲ့ တဏှာတစ်မျိုး ဖြစ်နေတဲ့အတွက် ဒီရသတဏှာကို အယုတ်မာဆုံး တဏှာ တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ထားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။^{၃၂၁}

ပေါရိသာဒကို မောင်းမမိသံတွေနှင့်တကွသော နန်းစည်းစိမ်ကိုသော် လည်း စွန့်လွှတ်နိုင်အောင် တွန်းပို့ပေးလိုက်တဲ့ တဏှာဟာ ဒီရသတဏှာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။^{၃၂၂}

ဒါကြောင့် တရားနာပရိသတ်တွေဟာလည်း ပျားလူးမြက်ဆိုတဲ့ ရသာရုံ အပေါ်မှာ တွယ်တာမက်မောနေတဲ့ တဏှာကျော့ကွင်းမှ လွတ်ကင်းအောင် ရုန်းကန်ကြပါလို့ တိုက်တွန်းလိုက်ပါတယ်။ ဘာကြောင့် ဒီလို တိုက်တွန်းနေရ သလဲ? ဒီရသတဏှာကျော့ကွင်းထဲမှာ မိနေတုန်း ဖြုန်းကန် သေသွားခဲ့မည် ဆိုလျှင် ငရဲနှင့်တိရစ္ဆာန်ဆိုတဲ့ အပါယ်သံသရာခရီးက ဆီးကြိုနေမည်လို့ ဘုရားရှင်က ဟောကြားထားတော်မူတဲ့အတွက်ကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဖောဠဗ္ဗာရုံအပေါ်မှာ သာယာတပ်မက်မှုအပြစ်

ဖောဠဗ္ဗာရုံအကြောင်းကို ဆက်လက်ကာ နာကြားကြရအောင် . . ။

^{၃၂၁} (ဇာဠ၊၁၊၁၇၅။)   ^{၃၂၂} (ဇာဠ၊၅၊၄၉၅။ မဟာသုတသောမဇာတ်)

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . ရဲရဲညီတဲ့ တပြောင်ပြောင် တောက်ပနေတဲ့ မီးတောက်မီးလျှံနှင့် အတူတကွဖြစ်နေတဲ့ အလွန်ထက်လှတဲ့ လှံနဲ့ သင် ချစ်သားတို့ရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကို ထိုးဆွလိုက်ခြင်းက ထိုးဆွနေခြင်းက မြတ်ပါ သေးတယ်။ ကာယဝိညာဏ်နဲ့ သိလိုက်ရတဲ့ တွေ့ထိလိုက်ရတဲ့ အတွေ့အထိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံအမျိုးမျိုးတွေအပေါ်မှာ တွေ့ထိနေတဲ့ အချိန်အခါဝယ် . . . အတွေ့ အထိဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံပိုင်ရှင်ဟာ ယောက်ျားပဲ မိန်းမပဲ အဖိုးကြီးပဲ အဖွားကြီးပဲ သားပဲ သမီးပဲ မြေးပဲ စသည်ဖြင့် ယောက်ျား မိန်းမစတဲ့ ပုံသဏ္ဌာန်နိမိတ်ကို စွဲယူလိုက်ခြင်းဟာလည်း မမြတ်ပါဘူး။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံပိုင်ရှင်ရဲ့ လက်ခြေ မျက်နှာ စတဲ့ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခုကို၊ ပြုံးဟန် ရယ်ဟန်စတဲ့ ကိုယ်အမူ အရာတစ်ခုခုကို စွဲယူလိုက်ခြင်းဟာလည်း မမြတ်ပါဘူး။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . အကြောင်းကတော့ . . . ဒီလို စွဲယူလိုက်မည် ဆိုလျှင် နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်မှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအား ရှိနေတဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်ဟာ တည်ရှိသွားပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်လို တည်ရှိသွား သလဲ? — ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံပိုင်ရှင်ရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးအပေါ်မှာ နှစ်သက် သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေသော်လည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေမည်။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံပိုင်ရှင်ရဲ့ လက်ခြေ မျက်နှာစတဲ့ ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခု၊ ပြုံးဟန် ရယ်ဟန်စတဲ့ ကိုယ်အမူအရာ တစ်ခုခု အပေါ်မှာ နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ် တွေသော်လည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေမည်။ ဒီလို နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ် နှောင်ဖွဲ့ပြီး တည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်တွေ ဖြစ်နေခြင်းဟာ နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်မှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိနေတဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်တွေ ထင်ရှားဖြစ်ပွားနေခြင်း ထင်ရှားတည်ရှိနေခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို နှစ်သက်သာယာမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ပြီးတည်နေတဲ့ စိတ်အစဉ် တွေ ထင်ရှားဖြစ်နေတဲ့ အချိန်အခါမျိုးမှာ အကယ်၍ သေသွားခဲ့မည်ဆိုလျှင် ငရဲနှင့်တိရစ္ဆာန် နှစ်မျိုး တစ်မျိုးမျိုးသော ဘုံဘဝသို့ ရောက်ရှိမည်ဆိုတဲ့ ဒီသဘောတရားဟာ ထင်ရှားတည်ရှိနေပါတယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . .

ဒီလို အပါယ်ဝင်ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစားရမည်ဆိုတဲ့ အပြစ်တွေကို တွေ့မြင်တော်မူနေတဲ့အတွက်ကြောင့် ဒီလို ဟောကြားတော်မူလိုက်ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဓမ္မာရုံအပေါ်မှာ သံဃာတပ်မက်မှုအပြစ်

ဓမ္မာရုံအကြောင်းကို ဆက်လက်ပြောကြရအောင် . . ။

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . အိပ်ပျော်နေခြင်းက မြတ်ပါသေးတယ်။ ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . အမှန်အားဖြင့်တော့ အိပ်ပျော်နေခြင်းကို အသက်ရှင်နေသူတို့ရဲ့ အမြဲဓာတ်တစ်မျိုးလို့ ငါဘုရား ဟောတော်မူပါတယ်။ အသက်ရှင်နေသူတို့ရဲ့ အသီးဆိုတဲ့ အကျိုးတရားကို မဖြစ်စေတတ်တဲ့ သဘောတရားတစ်မျိုး အချိန်အခါတစ်မျိုးလို့ ငါဘုရား ဟောတော်မူပါတယ်။ အသက်ရှင်နေသူတို့ရဲ့ တွေဝေခြင်းတစ်မျိုးလို့ ငါဘုရား ဟောတော်မူပါတယ်။

ဒီလိုအိပ်ပျော်နေတဲ့ အချိန်အခါမျိုးမှာ သံဃာကို သင်းခွဲမည်ဆိုတဲ့ စိတ်အကြံအစည်မျိုးတွေလည်း မဖြစ်ပေါ်နိုင်ဘူး၊ တကယ်တမ်း သံဃာသင်းခွဲခြင်းဆိုတဲ့ သံသဘောဒဏ်ကိုလည်း ဘယ်တော့မှ မလွန်ကျူးနိုင်ဘူး။ သို့သော် အိပ်မပျော်ဘဲ နိုးနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ စိတ်ထားယုတ်ညံ့သူတွေဖြစ်နေခဲ့မည်ဆိုလျှင် သံဃာသင်းခွဲရန် ကြံစည်မှု၊ ကြံစည်တဲ့အတိုင်း သံဃာသင်းခွဲမှုဆိုတဲ့ ဒီသဘောတရားတွေဟာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် အိပ်မပျော်ဘဲ နိုးနေတဲ့သူတွေရဲ့သန္တာန်မှာ ဒီလို ကြီးလေးတဲ့ကုစားလို့မရနိုင်တဲ့ ဂရုတ်ကြီးတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ ဒီအပြစ်ကို မြင်တော်မူတဲ့အတွက် အိပ်ပျော်နေခြင်းက မြတ်ပါသေးတယ်လို့ ငါဘုရား ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။^{၃၂၃}

ဆိုလိုတဲ့သဘောကို နည်းနည်းရှင်းပြမည် . . ။ အိပ်မက် မမက်ဘဲ ဘဝင်စိတ်တွေရဲ့ အဆက်မပြတ် ဆက်တိုက်ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းကိုပဲ အိပ်ပျော်နေခြင်းလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီဘဝင်စိတ်တွေဟာ အတိတ်ဘဝက ပြုစု

^{၃၂၃} (သံ၊ ၂၊ ၃၇၇-၃၇၈။)

၄၃၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ လက်ရှိဘဝ ဝိပါက်ခန္ဓာငါးပါးကို ဖြစ်ပေါ်စေတဲ့ ကုသိုလ်ကံရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အကျိုးဝိပါက်နာမ်တရားစုတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီဘဝင်နာမ်တရားစုတွေဟာ ဘဝတစ်လျှောက်မှာ စိတ်အစဉ် မပြတ် စဲရေးအတွက်၊ ဘဝတစ်လျှောက် သေသည့်တိုင်အောင် စိတ်အစဉ် အဆက်မပြတ် တည်တံ့နေရေးအတွက် ဘဝရဲ့ တည်တံ့ရေးအကြောင်းတရားအဖြစ် ရပ်တည်ကာ ဝီထိစိတ်အစဉ်တွေရဲ့ အကြားအကြားမှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ စိတ်တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဘဝင်စိတ်တွေဟာ အတိတ်ဘဝ သေခါနီးကာလ မရဏာသန္တဇောက အာရုံယူထားတဲ့ ကံ-ကမ္မနိမိတ်-ဂတိနိမိတ်ဆိုတဲ့ အာရုံသုံးမျိုးထဲက တစ်မျိုးမျိုးကိုသာ သိနေတဲ့ စိတ်တွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံဆိုလို့ ဘယ်အာရုံကိုမျှ မသိကြပါဘူး။ အနာဂတ်အာရုံဆိုလည်း ဘယ်အာရုံကိုမျှ မသိကြပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဘဝင်စိတ်တွေ ဆက်တိုက်ဖြစ်နေတဲ့ အချိန်မှာ ကုသလဝိတက် အကုသလဝိတက်ဆိုတဲ့ ကြံစည်စိတ်ကူးမှု ဝိတက်အမျိုးမျိုးတွေလည်း ဘယ်လိုမှ မဖြစ်နိုင်ကြပါဘူး။ ဒီလို မဖြစ်နိုင်တဲ့အတွက် အမိကိုသတ်ဖို့ အဖကိုသတ်ဖို့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကိုသတ်ဖို့ သံဃာကို သင်းခွဲဖို့ ဆိုတဲ့ ဒီလို ကြံစည်စိတ်ကူးမှုတွေလည်း ဘယ်လိုမှ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဒီလို အနန္တရိယကံကြီးတွေကို လွန်ကျူးဖို့ ဘယ်လိုမှ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ သို့သော် အိပ်မပျော်ဘဲ နိုးနေတဲ့သူတွေရဲ့သန္တာန်မှာတော့ ဒီလို အနန္တရိယကံကြီးတွေကို လွန်ကျူးဖို့ဆိုတာ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ အကြီးလေးဆုံးသော ကံကြီးတွေကို ဖြစ်စေနိုင်ပုံကို စံထားကာ ဟောကြားတော်မူနေခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။ မည်သည့်အကုသလဝိတက်ကိုမဆို အကုသလဝိတက်အမျိုးမျိုးတွေကို ကြံစည်နေခြင်းဟာလည်း နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်မှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိနေတဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်တွေ ထင်ရှားဖြစ်ပွားနေခြင်း ထင်ရှားတည်ရှိနေခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို အကုသလဝိတက်အမျိုးမျိုးတွေ ထင်ရှားဖြစ်နေတုန်း ဖြုန်းကန်သေသွားခဲ့မည်ဆိုလျှင် ငရဲနှင့်တိရစ္ဆာန် နှစ်မျိုး တစ်မျိုးမျိုးသော ဘုံဘဝသို့ ရောက်ရမည်ဆိုတဲ့ ဒီသဘောတရားကို တွေ့မြင်တော်မူနေတဲ့အတွက်ကြောင့်

အကုသလဝိတက်အမျိုးမျိုးတွေကို ကြံစည်နေမည့်အစား အိပ်ပျော်နေခြင်းက မြတ်ပါသေးတယ်လို့ ဒီလို ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ညောင်ညိုပင်စခန်း လမ်းဆုံဘူတာရုံ

အကယ်၍ မရဏာသန္ဓေဇောက အကုသိုလ်ဇော ဖြစ်ခဲ့လျှင် အပါယ်လေးဘုံ တစ်ဘုံဘုံမှာ ပဋိသန္ဓေတည်နေရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အကယ်၍ မရဏာသန္ဓေဇောက ကုသိုလ်ဇောဖြစ်ခဲ့လျှင်တော့ ကံအားလျော်စွာ သုဂတိဘုံ တစ်ဘုံဘုံမှာ ပဋိသန္ဓေတည်နေရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် မရဏာသန္ဓေဇောဟာ ဒုဂ္ဂတိနှင့် သုဂတိ သံသရာခရီးနှစ်ခုကို လမ်းခွဲပေးနေတဲ့ လမ်းဆုံဘူတာရုံတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ လမ်းခွဲပေးနေတဲ့ ညောင်ညိုပင်စခန်း တစ်ခုလို့လည်း ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ မရဏာသန္ဓေဇောက အကျိုးပေးတယ်လို့ မဆိုလိုပါဘူး။ မရဏာသန္ဓေဇောက အားပေးထောက်ပံ့တတ်တဲ့ ဥပတ္တမ္ဘက အကြောင်းကံ တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ပါတယ်။ မရဏာသန္ဓေဇောမတိုင်မီ ပြုစုပျိုးထောင်ထားတဲ့ အကုသိုလ်ကံတွေထဲက တစ်မျိုးမျိုးသော အကုသိုလ်ကံက ရင့်ကျက်လာလို့ အကျိုးပေးတော့မည်ဆိုလျှင် . . . ထိုအကုသိုလ်ကံရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် မရဏာသန္ဓေဇောအခါမှာ သို့မဟုတ် မရဏာသန္ဓေဇော မစောမီ အချိန်အခါက စပြီးတော့ မကောင်းတဲ့ ကံ-ကမ္မနိမိတ်-ဂတိနိမိတ်ဆိုတဲ့ အာရုံသုံးမျိုးထဲက တစ်မျိုးမျိုးဟာ ထင်နေတတ်ပါတယ်။ ဒီလိုထင်နေတဲ့ မကောင်းတဲ့အာရုံကို အာရုံယူကာ မရဏာသန္ဓေအကုသိုလ်ဇောတွေက စောနေခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုမရဏာသန္ဓေအကုသိုလ်ဇောရဲ့ အထောက်အပံ့ကိုရနေတဲ့ အကျိုးပေးတော့မည့် ရင့်ကျက်နေတဲ့ အတိတ်အကုသိုလ်ကံကလည်း အပါယ်လေးဘုံ တစ်ဘုံဘုံမှာ လွယ်ကူချောမောစွာနဲ့ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးလိုက်ပါတယ်။

အလားတူပဲ မရဏာသန္ဓေဇောမတိုင်မီ ပြုစုပျိုးထောင်ထားတဲ့ ကုသိုလ်ကံတွေထဲက တစ်မျိုးမျိုးသော ကံက ရင့်ကျက်လာလို့ အကျိုးပေးတော့မည်

၄၃၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဆိုလျှင်လည်း ထိုကုသိုလ်ကံရဲ့စွမ်းအားကြောင့် မရဏာသန္ဓေဇောအခါမှာ သို့မဟုတ် မရဏာသန္ဓေဇောမစောမီ အချိန်အခါက စပြီးတော့ ကောင်းတဲ့ ကံ-ကမ္မနိမိတ်-ဂတိနိမိတ်ဆိုတဲ့ အာရုံသုံးမျိုးထဲက တစ်မျိုးမျိုးဟာ ထင်နေ တတ်ပါတယ်။ ဒီလို ထင်နေတဲ့ ကောင်းတဲ့ အာရုံကို အာရုံယူကာ မရဏာသန္ဓေ ကုသိုလ်ဇောတွေက စောလာကြတယ်။ ဒီလို မရဏာသန္ဓေကုသိုလ်ဇောရဲ့ အထောက်အပံ့ကို ရနေတဲ့ အကျိုးပေးတော့မည့် ရင့်ကျက်နေတဲ့ အတိတ် ကုသိုလ်ကံကလည်း သုဂတိဘုံ တစ်ဘုံဘုံမှာ လွယ်ကူချောမောစွာနဲ့ ပဋိသန္ဓေ အကျိုးကို ပေးလိုက်ပါတယ်။

ဒီအာဒိတ္တပရိယာယသုတ္တန်မှာတော့ ဘုရားရှင်က မရဏာသန္ဓေဇော မစောမီ အာရုံခြောက်ပါး တစ်ပါးပါးကို အာရုံယူကာ အကြိမ်များစွာ ဖြစ်နေတဲ့ အကျိုးပေးရန် ရင့်ကျက်နေတဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်အရာမှာ တည်ရှိနေတဲ့ အကုသိုလ်ကံကြောင့် အပါယ်လေးဘုံ တစ်ဘုံဘုံမှာ ပဋိသန္ဓေတည်နေကာ ခံစားရမည့် ဆင်းရဲဒုက္ခကို ရည်ညွှန်းတော်မူကာ ရဟန်းတော်တို့အား ဆိုဆုံးမ နေတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို အပါယ်ဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခအစရှိတဲ့ ဝဋ်ဆင်းရဲ ဒုက္ခအဝဝတို့မှ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်တွေနှင့် အဆွယ်အပွားတွေကို အမြစ်ပါမကျန်ရအောင် ရှင်းလင်းသုတ်သင်ပစ်ဖို့ရန် ဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တွေကို တိုက်တွန်းတော်မူနေပါတယ်။ ဒီကိလေသာ တောချုံ့ပုတ်တွေနှင့် အဆွယ်အပွားတွေကို ရှင်းလင်းသုတ်သင်ပုံနည်းစနစ် များကို ရှေ့ပိုင်းက ပြောတန်သလောက် ပြောခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ယခု ထပ်မံပြီး တော့ ဒီအာဒိတ္တပရိယာယသုတ္တန်မှာ ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားထားတော်မူတဲ့ ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်တွေနှင့် အဆွယ်အပွားတွေကို ရှင်းလင်းသုတ်သင်ပုံ နည်းစနစ်ကို ဆက်လက်ကာ နာကြားကြည့်ကြရအောင် . . ။

အခန်း (၉)

ကိလေသာအပူမီးတွေကို ငြိမ်းအေးစေတဲ့လမ်းစဉ်

ဒီအပိုင်းကတော့ . . . ဟောနေဆဲဖြစ်တဲ့ ဂါထာဒေသနာတော်ရဲ့ နောက်ထက်ဝက်ကို ရှင်းလင်းတင်ပြမည့်အပိုင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဂါထာ ဒေသနာတော်ရဲ့ နောက်ထက်ဝက်အဓိပ္ပာယ်ကတော့ ဒီလိုပါ။

ဆေတွာ ဝနဉ္စ ဝနထဉ္စ၊ နိဗ္ဗနာ ဟောထ ဘိက္ခဝေါ။^၇

ချစ်သား ရဟန်းတို့ . . . သင်ချစ်သားတို့တစ်တွေဟာ ကိလေသာ တောချုံပုတ်ကိုရော၊ ကိလေသာတောချုံပုတ်ရဲ့ အဆွယ်အပွားဖြစ်တဲ့ ကိလေသာချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်း သစ်ပင်ငယ်အပေါင်းကိုရော လေးပါးသော အရိယမဂ်ဉာဏ်တွေနဲ့ ဖြတ်တောက်ပစ်ကြပါ။ ဒီလို ဖြတ်တောက်နိုင်ကြမည် ဆိုလျှင်တော့ သင်ချစ်သားတို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ ကိလေသာအပူမီးတွေဟာ ငြိမ်းအေးသွားကြပါလိမ့်မည်။

အာဒိတ္တပရိယာယသုတ္တန်ကျင့်စဉ်

ဒီအာဒိတ္တပရိယာယသုတ္တန်မှာ ထိုကဲ့သို့သော အပါယ်ဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခ စတဲ့ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခအဝဝတို့မှ လွတ်မြောက်နိုင်ရေးအတွက် ကိလေသာ

၄၄၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အပူမီးတွေ ငြိမ်းအေးအောင် ကျင့်ရမည့်ကျင့်စဉ်ကို ဘုရားရှင်က . .

၁။ ဝတ္ထု = ဒွါရ (၆)ပါး၊

၂။ အာရုံ (၆)ပါး၊

၃။ ဝိညာဏ် (၆)ပါး၊

၄။ ဖဿ (၆)ပါး၊

၅။ ဝေဒနာ (၆)ပါး . .

ဒီရုပ်နာမ်တရားစုတွေကို သိမ်းဆည်းလျက် အကြောင်းတရားနှင့် တကွသော ယင်းရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားစုတွေကို လက္ခဏာရေးသုံးတန် တင်ကာ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာ ရှုပွားကြရန် ဆက်လက်ကာ ညွှန်ကြား ထားတော်မူပါတယ်။

ဒီရှုကွက်ကို အကျဉ်းချုပ်ကာ နည်းနည်း ပြောကြရအောင် . . ။

ရူပါရုံနဲ့ဆက်စပ်နေတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်ကို ရှုပုံနည်းစနစ်ကို ဘုရားရှင် က ဒီလို ညွှန်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။^{၃၂၄}

ရူပါရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်

၁။ စက္ခု အနိစ္စံ၊

၂။ ရူပါ အနိစ္စာ၊

၃။ စက္ခုဝိညာဏံ အနိစ္စံ၊

၄။ စက္ခုသမ္ပယော အနိစ္စော၊

၅။ ယမ္ပိဒံ စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒယိတံ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ တမ္ပိ အနိစ္စံ။

ရူပါရုံကို တွေ့မြင်ခိုက်မှာ . . စက္ခုဝတ္ထု၊ ရူပါရုံ၊ စက္ခုဝိညာဏ်၊ စက္ခု သမ္ပယော၊ စက္ခုသမ္ပဿကို အကြောင်းခံကာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ သုခ ဒုက္ခ

---

^{၃၂၄} (သံ၊ ၂၊ ၃၇၈။)

ဥပေက္ခာဝေဒနာ - ဒီတရားတွေကို အနိစ္စလို့ (ဒုက္ခလို့ အနတ္တလို့) ဝိပဿနာ ရှုရန် ဘုရားရှင်က ညွှန်ကြားထားတော်မူပါတယ်။ ဒီညွှန်ကြားထားတော် မူချက်နဲ့ ပတ်သက်လို့ ရှုကွက်ကို သဘောပေါက်နားလည်နိုင်ရန် ရှင်းလင်း တင်ပြချက်ကတော့ လိုအပ်နေပါတယ်။ ဒါကြောင့် တစ်ခုပြီးတစ်ခု ရှင်းကြ ရအောင် . . ။

၁။ စက္ခု အနိစ္စ = စက္ခုကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

ရူပါရုံကို သိမြင်နေတဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်နာမ်တရားစုတို့ရဲ့ မှီ၍ ဖြစ်နေတဲ့ မှီရာဝတ္ထုရုပ်ကို စက္ခုဝတ္ထုရုပ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ စက္ခုဒွါရလို့လည်း ခေါ်ဆို ပါတယ်။ အဘိဓမ္မာနည်းအရ စက္ခုဝတ္ထုရုပ်ဆိုတာ စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကိုသာ ဆိုလိုပါတယ်။ သို့သော် သုတ္တန်နည်းအရကတော့ စက္ခုအကြည်ဓာတ်နှင့် အတူတကွ မျက်လုံးအိမ်အတွင်းမှာ ပြိုင်တူဖြစ်နေကြတဲ့ ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ် တွေကို စက္ခုဝတ္ထုရုပ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ သုတ္တန်ဒေသနာတော်ဟာ ရုပ်ဃန ခေါ်တဲ့ ရုပ်တုံးရုပ်ခဲတွေကို ဉာဏ်နဲ့ဖို့ခွဲကာ ရုပ်ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်အောင် ရုပ်တရားတွေကို ဉာဏ်နဲ့ပိုင်းခြားယူကာ ဝိပဿနာရှုရမည့် လုပ်ငန်းခွင်ကို ညွှန်ကြားနေတော်မူတဲ့ ဒေသနာတော်တွေ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုအကြည်ဓာတ်နှင့် အတူတကွ မျက်လုံးအိမ်အတွင်းမှာ ပြိုင်တူ ဖြစ်နေ ကြတဲ့ ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တွေကို စက္ခုဝတ္ထုရုပ်လို့ ခေါ်ဆိုကြောင်း အဋ္ဌကထာ က ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါတယ်။ စက္ခုအကြည်ဓာတ်စတဲ့ ရုပ်တရားတိုင်း ရုပ်တရားတိုင်းဟာလည်း တစ်လုံးချင်း တစ်ခုချင်း ဖြစ်နိုင်တဲ့ စွမ်းအားမရှိဘဲ ရုပ်ကလာပ်အနေနဲ့သာ ဖြစ်နိုင်ရိုးဓမ္မတာ ရှိပါတယ်။ ယင်းရုပ်ကလာပ်တွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ခွဲခြားစိတ်ဖြာကာ သိမ်းဆည်းရှုပွားနိုင်ပါမှ ရုပ်ပရမတ်သို့ ဉာဏ် အမြင် ဆိုက်ရောက်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီရုပ်ပရမတ်တရားတွေကသာ ဝိပဿနာ ဉာဏ်ရဲ့အရှုခံအာရုံတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။

၄၄၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဘုရားရှင်ဟာ သာမညဖလသုတ္တန်နှင့် မဟာသကုလုဒါယီသုတ္တန် တွေမှာ^{၃၂၅} “**ဣဒ္ဓ မေ ဝိညာဏံ ဧတ္ထ သိတံ ဧတ္ထ ပဋိပဒ္ဓံ** = ငါရဲ့ ဤဝိညာဏ် ဟာ ဒီကရဇကာယရုပ်မှာ မှီဖြစ်နေတယ်၊ ဒီကရဇကာယရုပ်နဲ့ ဆက်စပ် ဖြစ်နေတယ်” ဒီလို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့အတွက် နာမ်တရားတို့ရဲ့ မှီဖြစ်ရာ ဝတ္ထုရုပ်အရ စက္ခုအကြည်ဓာတ်စတဲ့ ဝတ္ထုရုပ်သက်သက်ကိုသာ မကောက်ယူဘဲ ထိုစက္ခုအကြည်ဓာတ်စတဲ့ ဝတ္ထုရုပ်နှင့် အတူတကွ ဖြစ်နေ ကြတဲ့ မျက်စိ နား နှာ စတဲ့ ထိုထိုဌာနတွေမှာ ထင်ရှားတည်ရှိနေကြတဲ့ ကရဇကာယလို့ ခေါ်ဆိုတဲ့ ဘူတရုပ်ဆိုတဲ့ ဓာတ်ကြီးလေးပါး၊ ယင်းဓာတ်ကြီး လေးပါးကို မှီတွယ်ဖြစ်ပေါ်နေကြတဲ့ ကလာပ်တူဥပါဒါရုပ်တွေကိုပါ ကောက် ယူရပါတယ်။ အကြောင်းကတော့ ဒီနေရာမှာ “ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ဇီဝ အတ္တ လူ နတ် ဗြဟ္မာ မရှိ၊ ရုပ်နာမ်မျှသာ ရှိ၏”လို့ - ဒီလို နာမ်ရုပ်ကို ပိုင်းခြား မှတ်သားတတ်တဲ့ နာမရူပဝတ္ထာနုညဏ်ကို အလိုရှိအပ်တဲ့ အရာဌာနဖြစ်နေ တဲ့အတွက်ကြောင့် အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ရုပ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းပုံကို ညွှန်ပြတော်မူခြင်းငှာ ဘုရားရှင်ကရော အဋ္ဌကထာများကပါ ဝတ္ထုရုပ်အရ ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်အားလုံးကိုပင် ကောက်ယူပါလို့ ဟောကြား တော်မူခြင်း ဖွင့်ဆိုတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။^{၃၂၆}

---

^{၃၂၅} (ဒီ၊၁၊၇၂။ မ၊၂၊၂၀၉။)

^{၃၂၆} သော “ဣဒ္ဓ မေ ဖဿပဉ္စမကာ ဓမ္မာ ကိံ နိဿိတာ”တိ ဥပဓာရေန္တော “ဝတ္ထုနိဿိတာ”တိ ပဇာနာတိ။ ဝတ္ထု နာမ ကရဇကာယော၊ ယံ သန္တာယ ဝုတ္တံ “ဣဒ္ဓ ပန မေ ဝိညာဏံ ဧတ္ထ သိတံ ဧတ္ထ ပဋိပဒ္ဓံ”န္တိ။ သော အတ္ထတော ဘူတာနိ စေဝ ဥပါဒါရူပါနိ စ။ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂၊၃၁၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၂၊၂၈၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂၊၂၅၂၊ ကူတိဝုတ်၊၁၈၀။)

နာမရူပဝတ္ထာနုဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ နိရဝသေသရူပပရိဂ္ဂဟဿ ဒဿနတ္ထံ “**ဝတ္ထု နာမ ကရဇကာယော**”တိ အာဟ၊ န စက္ခာဒီနိ ဆဝတ္ထုနိတိ။ ကရဇ- ကာယဿ ပန ဝတ္ထုဘာဝသာဓနတ္ထံ “ဣဒ္ဓ ပန မေ ဝိညာဏံ ဧတ္ထ သိတံ၊ ဧတ္ထ ပဋိပဒ္ဓံ”န္တိ သုတ္တံ အာဘတံ။ (မူလဋီ၊၂၊၁၅၇။)

မျက်လုံးအိမ်အတွင်းမှာ စက္ခုအကြည်ဓာတ်နှင့် အတူတကွ ဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်တွေကိုလည်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာက^{၃၂၇} စက္ခုဒသကကလာပ် ကာယ ဒသကကလာပ် ဘာဝဒသကကလာပ် စိတ္တဇအဋ္ဌကလာပ် ဥတုဇအဋ္ဌကလာပ် အာဟာရဇအဋ္ဌကလာပ်လို့ ရုပ်ကလာပ် (၆)မျိုး၊ ရုပ်အမျိုးအစား (၅၄)မျိုးတို့ ရှိကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

တေဇောကောဋ္ဌာသလေးမျိုးထဲမှာ ဇီဝိတနဝကကလာပ်ရုပ်တွေလည်း ပါဝင်နေကြပါတယ်။ ဒီဇီဝိတနဝကကလာပ်ရုပ်ဟာလည်း ဒွါရခြောက်မျိုး စလုံးမှာ သို့မဟုတ် တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ပျံ့နှံ့တည်ရှိနေတဲ့ ရုပ်ကလာပ်တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ မျက်လုံးအိမ်အတွင်းမှာလည်း တည်ရှိနေပါတယ်။^{၃၂၈}

ဒီဇီဝိတနဝကကလာပ်ရုပ်ကိုပါ ထပ်ပြီးပေါင်းထည့်လိုက်မည်ဆိုလျှင် မျက်လုံးအိမ်အတွင်းမှာ ရုပ်ကလာပ်အမျိုးအစား (၇)မျိုး၊ ရုပ်အမျိုးအစား (၆၃)မျိုးတို့ တည်ရှိနေကြပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ အမျိုးအစားကိုသာ ပြောဆို နေခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်မျိုးမျိုးမှာ အရေအတွက်ကတော့ များစွာ ရှိနိုင်ပါတယ်။ ဥပမာ - မျက်လုံးအိမ်အတွင်းမှာ စက္ခုဒသကကလာပ်ပေါင်းလည်း များစွာ ကာယဒသကကလာပ်ပေါင်းလည်းများစွာ ဘာဝဒသကကလာပ် ပေါင်းလည်းများစွာ တည်ရှိနိုင်ကြပါတယ်။ အလားတူပဲ စိတ္တဇအဋ္ဌကလာပ် ဥတုဇအဋ္ဌကလာပ် အာဟာရဇအဋ္ဌကလာပ်တွေလည်း များစွာပဲ ရှိနေကြ ပါတယ်။

ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအနေဖြင့် ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းတဲ့အခါမှာ ယင်း (၅၄)မျိုး သို့မဟုတ် (၆၃)မျိုးသော ရုပ်ပရမတ်တရား တွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူကာ ယင်းရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို လက္ခဏာ ရေးသုံးတန် တင်ကာ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်း ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ယင်းရုပ်ပရမတ်တရားတွေကိုပင် ရည်ညွှန်းတော်မူကာ ဒီအာဒိတ္တပရိယာယသုတ္တန်မှာ . . . စက္ခု အနိစ္စံ (= စက္ခုကို အနိစ္စ)လို့ နှလုံး

^{၃၂၇} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၅၉။)   ^{၃၂၈} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၂၃။)

၄၄၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

သွင်းနေပါလို့ ညွှန်ကြားနေတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်ဒွါရငါးပါးတို့မှာ လည်း နည်းတူပင် သဘောပေါက်ပါ။ ဒီနေရာမှာ တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ပျံ့နှံ့ တည်နေတဲ့ ကမ္မဇရုပ်ကလာပ်တွေက သုံးမျိုး ရှိနေကြပါတယ်။ ကာယဒသက ကလာပ် ဘာဝဒသကကလာပ် ဇီဝိတနဝကကလာပ်တို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။ စိတ္တဇ ဥတုဇ အာဟာရဇရုပ်ကလာပ်တွေကလည်း တစ်ကိုယ်လုံးမှာ အမြဲတမ်း ပျံ့နှံ့ကာ ဖြစ်ပေါ်နေကြပါတယ်။

ဒီရုပ်တရားတွေကို သိရှိရေးအတွက် ဘယ်လို ရှုမလဲ?

ရှေ့ ပဓာနိယင်္ဂတရားငါးပါးကို ရှင်းပြတဲ့အပိုင်းမှာ ပဓာနိယင်္ဂတရား ငါးပါးထဲမှာ ပါဝင်တဲ့ “ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း” ဆိုတဲ့ အင်္ဂါရပ်ကို ပြောပြခဲ့တဲ့အတိုင်းပဲ^{၃၂၉} ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို စတင်ကာ သိမ်းဆည်း ရှုပွားပါ။ သမာဓိ ဒီဂရီ စံချိန်မီလာတဲ့အခါ ရုပ်ကလာပ်တွေကို တွေ့ရှိနိုင်ပါတယ်။ ဒီရုပ် ကလာပ်တွေကို ဉာဏ်ပညာနှင့် ခွဲခြားစိတ်ဖြာကာ ရှုပွားနိုင်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် တော့ ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းလို့ ရနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ဒီရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို လက္ခဏာရေးသုံးတန် တင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပါ။

၂။ ရူပါ အနိစ္စာ = ရူပါရုံကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

ဒီရူပါရုံဟာလည်း ရုပ်ကလာပ်အနေနဲ့သာ ဖြစ်နိုင်ရိုးဓမ္မတာ ရှိပါတယ်။ ရုပ်ကလာပ်တိုင်း ရုပ်ကလာပ်တိုင်းမှာလည်း ရူပါရုံက အမြဲတမ်း ပါဝင်လျက် ရှိပါတယ်။ ရုပ်ကလာပ်တစ်ခုအတွင်းမှာ တည်ရှိနေတဲ့ ရူပါရုံဟာ ဝိပဿနာ ဉာဏ် (= ဝိပဿနာစိတ်)ကဲ့သို့သော မနောဝိညာဏ်ရဲ့ အာရုံဖြစ်နိုင်သော် လည်း စက္ခုဝိညာဏ်ရဲ့ အာရုံမဖြစ်နိုင်။ ရုပ်ကလာပ်အများစုတို့ရဲ့ အပေါင်း အစုဖြစ်တဲ့ ရူပါရုံအများစုကသာလျှင် စက္ခုဝိညာဏ်ရဲ့အာရုံ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ဘုရားရှင်က “ရူပံ အနိစ္စံ” လို့ ဧကဝုဏ်ဝိဘတ်နဲ့ ဟောတော်မူဘဲ “ရူပါ အနိစ္စာ” လို့ ဗဟုဝုဏ်ဝိဘတ်နဲ့ ဟောကြားထားတော်မူတယ်လို့ ဒီလိုလည်း အဆို ရှိပါတယ်။ သို့သော် စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ကတော့ စက္ခုဒသကကလာပ်

^{၃၂၉} (စာမျက်နှာ-၆၁ တွင် ကြည့်ပါ။)

တစ်ခုအတွင်းမှာ တည်ရှိနေတဲ့ တစ်ခုသော စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို မှီတွယ်ပြီး ဖြစ်နိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့အတွက်ကြောင့် “စက္ခု အနိစ္စ”လို့ ဧကဝုဏ်ဝိဘတ်နဲ့ ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်တယ်လို့လည်း ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။^{၃၃၀}

ဒါကြောင့် မိမိအာရုံယူထားတဲ့ ရုပ်ကလာပ်အများစုတို့ရဲ့ ရူပါရုံကို အာရုံယူကာ အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် ရူပါရုံဟာ လည်း ရုပ်ကလာပ်အနေနဲ့သာ ဖြစ်နိုင်ရိုးဓမ္မတာရှိတဲ့အတွက် မိမိ အာရုံယူ ထားတဲ့ ရူပါရုံပါဝင်တည်ရှိနေတဲ့ ရုပ်ကလာပ်တွေကို ဉာဏ်နဲ့ခွဲခြားစိတ်ဖြာကာ ရူပါရုံနဲ့တကွသော ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်ဆိုတဲ့ ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းပြီးတော့ ရူပါရုံကို ဦးတည်ကာ ယင်းရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားပါ။

၃၊ စက္ခုဝိညာဏ် အနိစ္စ = စက္ခုဝိညာဏ်ကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

ဒီနေရာမှာလည်း စိတ်တို့မည်သည် စေတသိက်တို့နှင့် အတူယှဉ်တွဲ၍ သာ ဖြစ်ရိုးဓမ္မတာရှိပါတယ်။ အလားတူပဲ ဖဿ ဝေဒနာစတဲ့ စေတသိက်တွေ ဟာလည်း ယှဉ်ဖက်စိတ်စေတသိက်တွေနှင့်သာ အတူယှဉ်တွဲကာ အမြဲတမ်း ဖြစ်ရိုးဓမ္မတာ ရှိကြပါတယ်။ တစ်လုံးချင်း ဖြစ်နိုင်တဲ့ စွမ်းအား မရှိကြပါ။ သို့သော်လည်း နာမ်တရားတွေကို ဉာဏ်နဲ့ ပိုင်းခြားယူတဲ့အခါ သိမ်းဆည်းတဲ့ အခါမှာ အသိစိတ်ဝိညာဏ်က ထင်ရှားနေတတ်ပြန်တယ်။ ဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို အသိစိတ်ဝိညာဏ်က စပြီး စိတ္တက္ခဏတစ်ခုအတွင်းမှာ အတူယှဉ်တွဲကာ ဖြစ်နေကြတဲ့ ဖဿ ဝေဒနာ သညာ စေတနာ ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ ဖဿလျှင် ငါးခုမြောက်ရှိနေတဲ့ ဖဿပဉ္စမကတရား ငါးပါး ဦးဆောင်နေတဲ့ နာမ်တရားစု တွေကို သိမ်းဆည်းကာ အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားရန် ဘုရားရှင်က ညွှန်ကြားပေးတော်မူပါတယ်။^{၃၃၁} စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

^{၃၃၀} ဧကမ္ပိ စက္ခု ဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဟောတိ၊ ရူပံ ပန အနေကမေဝ သံဟတံ (မဟာဋီ၊ ၂၊ ၁၂၄။)

^{၃၃၁} (ဒီ၊ ၅၊ ၂၊ ၃၁၄။ မ၊ ၅၊ ၁၊ ၂၈၀-၂၈၁။ အဘိ၊ ၅၊ ၂၊ ၂၅၂။ မ၊ ၅၊ ၁၊ ၃၇၀။)

၄၄၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

နောက်တစ်ခု ပြောကြရအောင် . . ။ တချို့ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ နာမ်တရားတွေကို ဉာဏ်နဲ့ ပိုင်းခြားယူတဲ့အခါ သိမ်းဆည်းတဲ့အခါမှာ သူတို့ရဲ့ အသိဉာဏ်မှာ ဖဿတရားက ထင်ရှားနေတတ်ပြန်တယ်။ ဒီလို ဖဿတရား ထင်ရှားနေတဲ့ ယောဂီကိုတော့ ဖဿကို ဦးတည်ကာ ဖဿနှင့် စိတ္တက္ခဏ တစ်ခုအတွင်းမှာ အတူယှဉ်တွဲ ဖြစ်နေကြတဲ့၊ ဖဿပဉ္စမကတရားငါးပါး ဦးဆောင်နေတဲ့ စိတ်စေတသိက် နာမ်တရားစုတွေကို ဉာဏ်နဲ့ ပိုင်းခြားယူကာ သိမ်းဆည်းကာ အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားရန် ညွှန်ကြားပေးတော်မူပါတယ်။^{၃၃၀} ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်တစ်ခု ပြောကြရအောင် . . ။ တချို့ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ နာမ်တရားတွေကို ဉာဏ်နဲ့ ပိုင်းခြားယူတဲ့အခါ သိမ်းဆည်းတဲ့အခါမှာ သူတို့ရဲ့ အသိဉာဏ်မှာ ဝေဒနာတရားက ထင်ရှားနေတတ်ပြန်တယ်။ ဒီလို ဝေဒနာ တရား ထင်ရှားနေတဲ့ ယောဂီကိုတော့ ဝေဒနာကို ဦးတည်ကာ ဝေဒနာနှင့် စိတ္တက္ခဏတစ်ခုအတွင်းမှာ အတူယှဉ်တွဲ ဖြစ်နေကြတဲ့၊ ဖဿပဉ္စမကတရား ငါးပါးဦးဆောင်နေတဲ့ စိတ်စေတသိက် နာမ်တရားစုတွေကို ဉာဏ်နဲ့ ပိုင်းခြား ယူကာ သိမ်းဆည်းကာ အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားရန် ညွှန်ကြားပေးတော် မူပါတယ်။^{၃၃၁} ဝေဒနာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

သို့သော် ပဉ္စဝေါကာရဘုံမှာ စက္ခုဝိညာဏ်စတဲ့ ပဉ္စဒွါရဝိသိနာမ်တရား စုတွေဟာလည်း ရူပါရုံစတဲ့ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အာရုံတွေကို အာရုံယူကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီနာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်း ရှုပွား လိုတဲ့ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မှီရာဝတ္ထုရုပ်နဲ့ အာရုံတွေကို ရှေးဦးစွာ ပူးတွဲကာ သိမ်းဆည်းထားရပါတယ်။^{၃၃၂}

နောက်တစ်ခု ပြောရဦးမည် . . ။ ဒီနာမ်တရားတွေမှာ ဝိထိစိတ်နှင့် ဝိထိမှအလွတ်ဖြစ်တဲ့ ဝိထိမုတ်စိတ်ဆိုပြီး နှစ်မျိုး ရှိနေပါတယ်။ ဝိထိမုတ်စိတ် ဆိုတာကတော့ ပဋိသန္ဓေစိတ် ဘဝင်စိတ် စုတိစိတ်တွေကို ဆိုလိုပါတယ်။

---

^{၃၃၂} (မ၊ဋ္ဌ၊၄၊၆၀။ ဒီဋ္ဌ၊၂၊၃၁၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁၊၂၈၀-၂၈၁။ အဘိဋ္ဌ၊၂၊၂၅၂။)

ဝီထိစိတ်ဆိုတာကတော့ စက္ခုဒွါရဝီထိစတဲ့ ဝီထိခြောက်မျိုးမှာ ရှိနေကြတဲ့ စိတ်တွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ အထက်မှာ ဖော်ပြထားတဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်ဟာ စက္ခုဒွါရဝီထိအတွင်းမှာ တည်ရှိနေတဲ့ စိတ္တက္ခဏတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် ဒီစက္ခုဝိညာဏ်ဟာ မိမိတစ်ခုတည်း သီးသန့် မဖြစ်နိုင်ပါဘူး၊ စက္ခုဒွါရဝီထိ စိတ်အစဉ်အနေနဲ့သာ ဖြစ်ရိုးဓမ္မတာ ရှိပါတယ်။ အကယ်၍ စက္ခုဝိညာဏ်ရဲ့ အာရုံဖြစ်တဲ့ ရူပါရုံဟာ အလွန်ထင်ရှားနေတဲ့ အတိမဟန္တာရုံဖြစ်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် ယင်းစက္ခုဒွါရဝီထိမှာ ပါဝင်နေတဲ့ စိတ္တက္ခဏတွေဟာ . . ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း စက္ခုဝိညာဏ် သမ္ပဋိမျှိုင်း သန္တီရဏ ဝုဋ္ဌော ဇောဓုနစ်ကြိမ် တဒါရုံနှစ်ကြိမ် = ဆင်ခြင် မြင်သိ လက်ခံ စုံစမ်း ဆုံးဖြတ် ဇောဓုနစ်ကြိမ် တဒါရုံနှစ်ကြိမ် - ပေါင်း စိတ္တက္ခဏ (၁၄)ကြိမ်တို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။ တစ်ဖန် ဘဝင်များခြားကာ ဒီရူပါရုံကိုပဲ ဆက်လက်ကာ အာရုံယူနေကြတဲ့ . . မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ဇောဓုနစ် ကြိမ် တဒါရုံနှစ်ကြိမ်ဆိုတဲ့ မနောဒွါရဝီထိတွေလည်း ဆက်လက်ကာ ဖြစ်ပေါ် နိုင်ကြပါတယ်။ စိတ္တက္ခဏတိုင်းမှာ အတူယှဉ်တွဲ ဖြစ်နေကြတဲ့ ဖဿပဉ္စမက တရားငါးပါးဦးဆောင်နေတဲ့ စိတ်စေတသိက်နာမ်တရားစုတွေကို သိမ်းဆည်း ရူပားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနာမ်တရားတွေထဲမှာ စက္ခုဝိညာဏ် နာမ်တရားစုက စက္ခုအကြည်ဓာတ် (= စက္ခုဝတ္ထုရုပ်)ကို မှီဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်နေတဲ့ နာမ်တရား စုတွေက ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီဖြစ်ပါတယ်။

နောက်တစ်ခု ပြောရဦးမည် . . ။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာမှာ^{၃၃၃} ရူပါရုံစတဲ့ အာရုံငါးမျိုးဟာ ဒွါရ နှစ်ခု နှစ်ခုမှာ ပြိုင်တူထင်ကြောင်းကို ဖွင့်ဆို ထားပါတယ်။

- ၁။ ရူပါရုံဟာ စက္ခုဒွါရ မနောဒွါရ၊
- ၂။ သဒ္ဓါရုံဟာ သောတဒွါရ မနောဒွါရ၊
- ၃။ ဂန္ဓာရုံဟာ ဃာနဒွါရ မနောဒွါရ၊
- ၄။ ရသာရုံဟာ ဇိဝှါဒွါရ မနောဒွါရ၊
- ၅။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟာ ကာယဒွါရ မနောဒွါရ . .

^{၃၃၃} (အဘိဋ္ဌ၊ ၁၊ ၁၁၄။)

၄၄၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဒီလို ဒွါရ နှစ်ခု နှစ်ခုမှာ ပြိုင်တူထင်ကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။ သို့သော် မဇ္ဈာန်တရားစုတွေကတော့ မနောဒွါရတစ်ခုတည်းမှာပဲ ထင်ကြပါတယ်။

ဒါကြောင့် ရူပါရုံကို အာရုံယူနေကြတဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်နှင့်တကွသော စက္ခုဒွါရဝီထိနာမ်တရားစု မနောဒွါရဝီထိနာမ်တရားစုတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူလို သိမ်းဆည်းလိုတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ . .

၁။ စက္ခုဒွါရ မနောဒွါရဆိုတဲ့ ဒွါရနှစ်ခုကို ပူးတွဲသိမ်းဆည်းထားပါ။

၂။ မိမိ ရူပားလိုတဲ့ ရူပါရုံအများစုကို လှမ်းအာရုံယူပါ။

၃။ ထိုရူပါရုံတွေက ဒွါရနှစ်ခုမှာ ရှေ့ရှုရိုက်ခတ်လာတဲ့အခါ ထင်လာတဲ့အခါ

ရူပါရုံကို အာရုံယူနေကြတဲ့ စက္ခုဒွါရဝီထိနာမ်တရားစု မနောဒွါရဝီထိနာမ်တရားစုတွေ ဖြစ်ပေါ်လာကြပါလိမ့်မည်။

ယင်းနာမ်တရားစုတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ ဒီလို သိမ်းဆည်းနိုင်တဲ့အခါ စက္ခုဝိညာဏ်ကို ဦးတည်ကာ ယင်းနာမ်တရားစုတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရူပားပါ။

၄၂၊ စက္ခုသမ္ပဿာ အနိစ္စာ = စက္ခုသမ္ပဿကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

အလားတူပဲ နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းတဲ့အခါမှာ ဖဿထင်ရှားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း ဖဿကို ဦးတည်ကာ ယင်းစက္ခုဒွါရဝီထိနာမ်တရားစု မနောဒွါရဝီထိနာမ်တရားစုတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူကာ သိမ်းဆည်းကာ စက္ခုသမ္ပဿကို ဦးတည်ပြီးတော့ ယင်းနာမ်တရားစုတွေကိုပဲ အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရူပားနေပါ။

၅၂၊ တမ္ဘိ (= ဝေဒနန္တိ) အနိစ္စံ = ဝေဒနာကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

ဒီနေရာမှာ စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ ဝေဒနာဆိုတာကတော့ စက္ခုဒွါရဝီထိ အတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ သုခ (+ သောမနဿ), ဒုက္ခ (+ ဒေါမနဿ),

ဥပေက္ခာဆိုတဲ့ ဝေဒနာတွေကို ဆိုလိုပါတယ်။^{၃၃၄} ရူပါရုံကို ဆက်လက် အာရုံယူနေကြတဲ့ မနောဒွါရဝီထိအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ဝေဒနာတွေလည်း ပါဝင်ကြပါတယ်။ အပေါ်က ရှင်းပြခဲ့တဲ့အတိုင်းပဲ ဝေဒနာဟာ ဝေဒနာတစ်ခုတည်း ဖြစ်နိုင်တဲ့ စွမ်းအား မရှိပါဘူး၊ ယှဉ်ဖက်စိတ်စေတသိက်တွေနဲ့ သာ အတူယှဉ်တွဲကာ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းတဲ့အခါမှာ အသိဉာဏ်မှာ ဝေဒနာထင်ရှားတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာလည်း ဝေဒနာကို ဦးတည်ကာ ရူပါရုံကို အာရုံယူနေကြတဲ့ စက္ခုဒွါရဝီထိနာမ်တရားစု မနောဒွါရဝီထိနာမ်တရားစု တွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူကာ သိမ်းဆည်းကာ ဝေဒနာကို ဦးတည်ပြီးတော့ ယင်းနာမ်တရားစုတွေကိုပဲ အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။ ဒီလို ရှုပွားစေလိုတဲ့အတွက် စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်မှာ^{၃၃၅} ဘုရားရှင်က . .

စက္ခုသမ္ပဿကို အကြောင်းခံကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြတဲ့ ရူပါရုံကို အာရုံယူနေကြတဲ့ စက္ခုဒွါရဝီထိ မနောဒွါရဝီထိတွေမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ဝေဒနာသညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ နာမ်တရားစုတွေကို အနိစ္စစသည်ဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားရန် ညွှန်ကြားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကြွင်းကျန်နေသေးတဲ့ ဒွါရတွေမှာလည်း နည်းတူပဲ သဘောပေါက်ပါ။

---

^{၃၃၄} **စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒယိတန္တိ** စက္ခုသမ္ပဿံ မူလပစ္စယံ ကတ္တာ ဥပ္ပန္နာ သမ္ပဋိစ္စနသန္တိရဏဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဇနဝေဒနာ။ စက္ခုဝိညာဏသမ္ပယုတ္တယ ပန ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ သောတဒွါရာဒိဝေဒနာပစ္စယာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ (သံ၊ဋ္ဌ၊၃၊၅။)

^{၃၃၅} ယမ္ပိဒံ စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒနာဂတံ၊ သညာဂတံ၊ သင်္ခါရဂတံ၊ ဝိညာဏဂတံ၊ (သံ၊ ၂၊၃၂၄။ မ၊၃၊၃၂၄။)

၄၅၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

သဒ္ဒါရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်

၁။ သောတံ အနိစ္စံ = သောတကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

သောတဒွါရမှာ သောတဒသကကလာပ် ကာယဒသကကလာပ် ဘာဝ
ဒသကကလာပ် စိတ္တဇအဋ္ဌကလာပ် ဥတုဇအဋ္ဌကလာပ် အာဟာရဇအဋ္ဌ
ကလာပ်လို့ ရုပ်ကလာပ် (၆)မျိုး၊ ရုပ်အမျိုးအစား (၅၄)မျိုးတို့ ရှိကြပါတယ်။
ဇီဝိတနဝကကလာပ်ကိုပါ ထပ်ပေါင်းလိုက်လျှင် ရုပ်ကလာပ်အမျိုးအစား
(၇)မျိုး၊ ရုပ်အမျိုးအစား (၆၃)မျိုးတို့ ရှိကြပါတယ်။ ယင်းရုပ်ပရမတ်တရား
တွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ သောတအကြည်ဓာတ်ကို
ဦးတည်ကာ ယင်းရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၂။ သဒ္ဒါ အနိစ္စာ = သဒ္ဒါရုံကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

ဒီအသံ သဒ္ဒါရုံဟာလည်း အသံတစ်ခုတည်း ဖြစ်နိုင်ရိုးဓမ္မတာ မရှိပါဘူး။
ရုပ်ကလာပ်အနေနဲ့သာ ဖြစ်ရိုးဓမ္မတာ ရှိပါတယ်။ မိမိအာရုံယူထားတဲ့ အသံနဲ့
အတူဖြစ်နေကြတဲ့ ကလာပ်တူ ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို ဉာဏ်နဲ့ ပိုင်းခြားယူပါ
သိမ်းဆည်းပါ။ အသံကို ဦးတည်ကာ ယင်းရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို အနိစ္စလို့
နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၃။ သောတဝိညာဏံ အနိစ္စံ = သောတဝိညာဏ်ကို အနိစ္စလို့
နှလုံးသွင်းပါ

အသံ သဒ္ဒါရုံကို အာရုံယူနေကြတဲ့ သောတဒွါရဝီထိနာမ်တရားစု
မနောဒွါရဝီထိနာမ်တရားစုတွေကို အသိစိတ်ဝိညာဏ်ကို ဦးတည်ကာ
ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ သောတဝိညာဏ်ကို ဦးတည်ကာ
ယင်းနာမ်တရားစုတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၄။ သောတသမ္မုဿော အနိစ္စာ = သောတသမ္မုဿကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

အသံ သဒ္ဒါရုံကို အာရုံယူနေကြတဲ့ သောတဒွါရဝီထိနာမ်တရားစု မနောဒွါရဝီထိနာမ်တရားစုတွေကို ဖဿကို ဦးတည်ကာ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား ယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ သောတသမ္မုဿကို ဦးတည်ကာ ယင်းနာမ်တရားစု တွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၅။ တမ္ဘိ (= ဝေဒနမ္ဘိ) အနိစ္စံ = ဝေဒနာကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

အသံ သဒ္ဒါရုံကို အာရုံယူနေကြတဲ့ သောတဒွါရဝီထိနာမ်တရားစု မနော ဒွါရဝီထိနာမ်တရားစုတွေကို ဝေဒနာကို ဦးတည်ကာ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ ဝေဒနာကို ဦးတည်ကာ ယင်းနာမ်တရားစုတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

ဂန္ဓာရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ ဗိပဿနာရှုကွက်

၁။ ဃာနံ အနိစ္စံ = ဃာနကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

ဃာနဒွါရမှာ ဃာနဒသကကလာပ် ကာယဒသကကလာပ် ဘာဝဒသက ကလာပ် စိတ္တဇအဋ္ဌကလာပ် ဥတုဇအဋ္ဌကလာပ် အာဟာရဇအဋ္ဌကလာပ်လို့ ရုပ်ကလာပ် (၆)မျိုး၊ ရုပ်အမျိုးအစား (၅၄)မျိုးတို့ ရှိကြပါတယ်။ ဇီဝိတနဝက ကလာပ်ကိုပါ ထပ်ပေါင်းလိုက်လျှင် ရုပ်ကလာပ်အမျိုးအစား (၇)မျိုး၊ ရုပ်အမျိုး အစား (၆၃)မျိုးတို့ ရှိကြပါတယ်။ ယင်းရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ ဃာနအကြည်ဓာတ်ကို ဦးတည်ကာ ယင်းရုပ် ပရမတ်တရားတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၄၅၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

၂။ ဂန္ဓာ အနိစ္စာ = ဂန္ဓာရုံကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

ဒီအနံ့ ဂန္ဓာရုံဟာလည်း အနံ့တစ်ခုတည်း ဖြစ်နိုင်ရိုးဓမ္မတာ မရှိပါဘူး။ ရုပ်ကလာပ်အနေနဲ့သာ ဖြစ်ရိုးဓမ္မတာ ရှိပါတယ်။ မိမိအာရုံယူထားတဲ့ အနံ့ ဂန္ဓာရုံနဲ့ အတူဖြစ်နေကြတဲ့ ကလာပ်တူ ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို ဉာဏ်နဲ့ ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ အနံ့ ဂန္ဓာရုံကို ဦးတည်ကာ ယင်းရုပ်ပရမတ် တရားတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၃။ ဃာနဝိညာဏ် အနိစ္စံ = ဃာနဝိညာဏ်ကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

အနံ့ ဂန္ဓာရုံကို အာရုံယူနေကြတဲ့ ဃာနဒွါရဝီထိနာမ်တရားစု မနောဒွါရ ဝီထိနာမ်တရားစုတွေကို အသိစိတ်ဝိညာဏ်ကို ဦးတည်ကာ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ ဃာနဝိညာဏ်ကို ဦးတည်ကာ ယင်းနာမ်တရားစု တွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၄။ ဃာနသမ္ပဿာ အနိစ္စာ = ဃာနသမ္ပဿကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

အနံ့ ဂန္ဓာရုံကို အာရုံယူနေကြတဲ့ ဃာနဒွါရဝီထိနာမ်တရားစု မနောဒွါရ ဝီထိနာမ်တရားစုတွေကို ဖဿကို ဦးတည်ကာ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ ဃာနသမ္ပဿကို ဦးတည်ကာ ယင်းနာမ်တရားစုတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၅။ တမ္ဘိ (= ဝေဒနမ္ဘိ) အနိစ္စံ = ဝေဒနာကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

အနံ့ ဂန္ဓာရုံကို အာရုံယူနေကြတဲ့ ဃာနဒွါရဝီထိနာမ်တရားစု မနောဒွါရ ဝီထိနာမ်တရားစုတွေကို ဝေဒနာကို ဦးတည်ကာ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ ဝေဒနာကို ဦးတည်ကာ ယင်းနာမ်တရားစုတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

ရသာရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်

၁။ ဇိဝှါ အနိစ္စာ = ဇိဝှါကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

ဇိဝှါဒွါရမှာ ဇိဝှါဒသကကလာပ် ကာယဒသကကလာပ် ဘာဝဒသကကလာပ် စိတ္တဇအဋ္ဌကလာပ် ဥတုဇအဋ္ဌကလာပ် အာဟာရဇအဋ္ဌကလာပ်လို့ ရုပ်ကလာပ် (၆)မျိုး၊ ရုပ်အမျိုးအစား (၅၄)မျိုးတို့ ရှိကြပါတယ်။ ဇီဝိတနဝကကလာပ်ကိုပါ ထပ်ပေါင်းလိုက်လျှင် ရုပ်ကလာပ်အမျိုးအစား (၇)မျိုး၊ ရုပ်အမျိုးအစား (၆၃)မျိုးတို့ ရှိကြပါတယ်။ ယင်းရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ ဇိဝှါအကြည်ဓာတ်ကို ဦးတည်ကာ ယင်းရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၂။ ရသာ အနိစ္စာ = ရသာရုံကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

ဒီအရသာ (= ရသာရုံ)ဟာလည်း အရသာတစ်ခုတည်း ဖြစ်နိုင်ရိုးဓမ္မတာ မရှိပါဘူး။ ရုပ်ကလာပ်အနေနဲ့သာ ဖြစ်ရိုးဓမ္မတာ ရှိပါတယ်။ မိမိအာရုံယူထားတဲ့ အရသာ (= ရသာရုံ)နဲ့ အတူဖြစ်နေကြတဲ့ ကလာပ်တူ ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို ဉာဏ်နဲ့ ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ အရသာ (= ရသာရုံ)ကို ဦးတည်ကာ ယင်းရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၃။ ဇိဝှါဝိညာဏ် အနိစ္စာ = ဇိဝှါဝိညာဏ်ကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

အရသာ (= ရသာရုံ)ကို အာရုံယူနေကြတဲ့ ဇိဝှါဒွါရဝိသိနာမ်တရားစု မနောဒွါရဝိသိနာမ်တရားစုတွေကို အသိစိတ်ဝိညာဏ်ကို ဦးတည်ကာ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ ဇိဝှါဝိညာဏ်ကို ဦးတည်ကာ ယင်းနာမ်တရားစုတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၄၅၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

၄၁ ဇိဝှါသမ္မဿော အနိစ္စော = ဇိဝှါသမ္မဿကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

အရသာ (= ရသာရုံ)ကို အာရုံယူနေကြတဲ့ ဇိဝှါဒွါရဝီထိနာမ်တရားစု မနောဒွါရဝီထိနာမ်တရားစုတွေကို ဖဿကို ဦးတည်ကာ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား ယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ ဇိဝှါသမ္မဿကို ဦးတည်ကာ ယင်းနာမ်တရားစုတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၅၁ တမ္ဘိ (= ဝေဒနမ္ဘိ) အနိစ္စံ = ဝေဒနာကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

အရသာ (= ရသာရုံ)ကို အာရုံယူနေကြတဲ့ ဇိဝှါဒွါရဝီထိနာမ်တရားစု မနောဒွါရဝီထိနာမ်တရားစုတွေကို ဝေဒနာကို ဦးတည်ကာ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား ယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ ဝေဒနာကို ဦးတည်ကာ ယင်းနာမ်တရားစုတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

ဗောဇ္ဈဗ္ဗာရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်

၁၁ ကာယော အနိစ္စော = ကာယကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

ကာယဒွါရမှာ ကာယဒဿကကလာပ် ဘာဝဒဿကကလာပ် စိတ္တဇအဋ္ဌ ကလာပ် ဥတုဇအဋ္ဌကလာပ် အာဟာရဇအဋ္ဌကလာပ်လို့ ရုပ်ကလာပ် (၅)မျိုး၊ ရုပ်အမျိုးအစား (၄၄)မျိုးတို့ ရှိကြပါတယ်။ ဇီဝိတနဝကကလာပ်ကိုပါ ထပ်ပေါင်းလိုက်လျှင် ရုပ်ကလာပ်အမျိုးအစား (၆)မျိုး၊ ရုပ်အမျိုးအစား (၅၃)မျိုးတို့ ရှိကြပါတယ်။ ယင်းရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား ယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ ကာယအကြည်ဓာတ်ကို ဦးတည်ကာ ယင်းရုပ်ပရမတ် တရားတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၂၁ ဗောဇ္ဈဗ္ဗာ အနိစ္စာ = ဗောဇ္ဈဗ္ဗာရုံကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

ဗောဇ္ဈဗ္ဗာရုံ — ရုပ်ကလာပ်အသီးအသီးမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ပထဝီဓာတ် တေဇောဓာတ် ဝါယောဓာတ်ဆိုတဲ့ ဓာတ်သုံးမျိုးကို တွေ့ထိလို့ရစကောင်းတဲ့

ရုပ်တရားတွေ ဖြစ်နေကြတဲ့အတွက်၊ ကာယဝိညာဏ်ဖြင့် သိမြင်နိုင်တဲ့ ရုပ်တရားတွေလည်း ဖြစ်နေကြတဲ့အတွက် အတွေ့ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟာလည်း ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတစ်ခုတည်း ဖြစ်နိုင်ရိုးဓမ္မတာမရှိပါဘူး၊ ရုပ်ကလာပ်အနေနဲ့သာ ဖြစ်ရိုးဓမ္မတာ ရှိပါတယ်။ မိမိအာရုံယူထားတဲ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံနဲ့ အတူဖြစ်နေကြတဲ့ ကလာပ်တူ ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို ဉာဏ်နဲ့ ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို ဦးတည်ကာ ယင်းရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၃၊ ကာယဝိညာဏ် အနိစ္စ = ကာယဝိညာဏ်ကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို အာရုံယူနေကြတဲ့ ကာယဒွါရဝီထိနာမ်တရားစု မနောဒွါရဝီထိနာမ်တရားစုတွေကို အသိစိတ်ဝိညာဏ်ကို ဦးတည်ကာ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ ကာယဝိညာဏ်ကိုဦးတည်ကာ ယင်းနာမ်တရားစုတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၄၊ ကာယသမ္မဿော အနိစ္စော = ကာယသမ္မဿကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို အာရုံယူနေကြတဲ့ ကာယဒွါရဝီထိနာမ်တရားစု မနောဒွါရဝီထိနာမ်တရားစုတွေကို ဖဿကို ဦးတည်ကာ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ ကာယသမ္မဿကို ဦးတည်ကာ ယင်းနာမ်တရားစုတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၅၊ တမ္ဘိ (= ဝေဒနမ္ဘိ) အနိစ္စ = ဝေဒနာကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို အာရုံယူနေကြတဲ့ ကာယဒွါရဝီထိနာမ်တရားစု မနောဒွါရဝီထိနာမ်တရားစုတွေကို ဝေဒနာကို ဦးတည်ကာ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ ဝေဒနာကို ဦးတည်ကာ ယင်းနာမ်တရားစုတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၄၅၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဓမ္မာရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်

၁။ မနော အနိစ္စာ = မနောဒွါရကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

ဒီနေရာမှာ မနောဒွါရဆိုတာကတော့ ဘဝင်နာမ်တရားစုကို မနောဒွါရလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီဘဝင်နာမ်တရားစုတွေကိုလည်း ဘဝင်ဝိညာဏ်ကို ဦးတည်၍ဖြစ်စေ ဘဝင်မနောသမ္ပဿကို ဦးတည်၍ဖြစ်စေ ဘဝင်ဝေဒနာကို ဦးတည်၍ဖြစ်စေ သိမ်းဆည်းပြီးတော့ ဒီဘဝင်နာမ်တရားစုတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

နောက်တစ်မျိုးကတော့ ဒီနေရာမှာ မနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ် တို့ရဲ့မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုလည်း ဝိပဿနာရှုရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ မနောဓာတ် ဆိုတာကတော့ သုတ္တန်နည်းအရ ဘဝင်နာမ်တရားစုကိုပဲ ဆိုလိုပါတယ်။ အဘိဓမ္မာနည်းအရကတော့ ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်းစိတ်နှင့် သမ္ပဋိစ္ဆိင်္ဂစိတ်နှစ်မျိုး (ကုသလဝိပါက် + အကုသလဝိပါက်)တို့ကို ဆိုလိုပါတယ်။ မနောဝိညာဏဓာတ်ဆိုတာကတော့ မနောဓာတ်နှင့် ပဉ္စဝိညာဏ်တို့မှအပ ကျန်နေတဲ့ ဝိညာဏ်အားလုံးကို ဆိုလိုပါတယ်။ မနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့ရဲ့ မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုလည်း ဥပစာရအားဖြင့် တင်စားကာ မနောဒွါရလို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။^{၃၃၆} ယင်းမနောဒွါရမှာ ဟဒယဒသကကလာပ် ကာယဒသကကလာပ် ဘာဝဒသကကလာပ် စိတ္တဇအဋ္ဌကလာပ် ဥတုဇအဋ္ဌကလာပ် အာဟာရဇအဋ္ဌကလာပ်လို့ ရုပ်ကလာပ် (၆)မျိုး၊ ရုပ်အမျိုးအစား (၅၄)မျိုးတို့ ရှိကြပါတယ်။ ဇီဝိတနဝကကလာပ်ကိုပါ ထပ်ပေါင်းလိုက်လျှင် ရုပ်ကလာပ် အမျိုးအစား (၇)မျိုး၊ ရုပ်အမျိုးအစား (၆၃)မျိုးတို့ ရှိကြပါတယ်။ ယင်းရုပ် ပရမတ်တရားတွေကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ် ကို ဦးတည်ကာ ယင်းရုပ်ပရမတ်တရားတွေကိုလည်း အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

---

^{၃၃၆} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၅၉။)

၂။ ဓမ္မာ အနိစ္စာ = ဓမ္မာရုံကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

ဓမ္မာရုံဆိုတာ ဒီနေရာမှာ ရုပ်တရားပိုင်းကို ရွေးထုတ်ကာ ပြောရမည်ဆိုလျှင် အထက်ကပြောထားခဲ့တဲ့ ရူပါရုံ သဒ္ဒါရုံ ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဆိုတဲ့ ရုပ်ငါးမျိုးကလွဲလျှင် ကျန်နေတဲ့ ရုပ်တရားအားလုံးကိုပဲ ဓမ္မာရုံလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ယင်းရုပ်တရားတွေထဲမှာ စက္ခုအကြည်ဓာတ် သောတအကြည်ဓာတ် ဃာနအကြည်ဓာတ် ဇိဝှါအကြည်ဓာတ် ကာယအကြည်ဓာတ်ဆိုတဲ့ အကြည်ရုပ်ငါးခု၊ အာပေါဓာတ်၊ ဣတ္ထိဘာဝရုပ် သို့မဟုတ် ပုရိသဘာဝရုပ်၊ ဇီဝိတရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်၊ ဩဇာရုပ်ဆိုတဲ့ ရုပ်အစစ်က (၁၀)မျိုး၊ အာကာသဓာတ်၊ ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်၊ လဟုတာ၊ မုဒုတာ၊ ကမ္မညတာ၊ ဥပစယ၊ သန္တတိ၊ ဇရတာ၊ အနိစ္စတာဆိုတဲ့ ရုပ်အတုက (၁၀)မျိုး - အားလုံးပေါင်း ရုပ်အမျိုးအစား (၂၀)တို့ ပါဝင်ကြပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ အရှုခံအာရုံဖြစ်တဲ့ ဓမ္မာရုံစာရင်းဝင်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်အစစ်တွေကိုလည်း ကလာပ်တူရုပ်တရားတွေနှင့် အတူတကွ ပရမတ်သို့ ဆိုက်အောင် သိမ်းဆည်းကာ ယင်းရုပ်တရားတွေကိုလည်း အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။ ရုပ်အတုတွေကတော့ ပရမတ်အစစ် မဟုတ်ကြတဲ့အတွက် ဝိပဿနာ မရှုကောင်းတဲ့စာရင်းထဲမှာ ပါဝင်နေကြပါတယ်။

၃။ မနောဝိညာဏ် အနိစ္စံ = မနောဝိညာဏ်ကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

စိတ်စေတသိက် နာမ်တရားစုတွေဟာလည်း ဓမ္မာရုံစာရင်းထဲမှာပဲ ပါဝင်ကြပါတယ်။ သို့သော် အားထုတ်စ အာဒိကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်များအဖို့ နာမ်တရားတစ်ခုခုကို အာရုံယူကာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ နာမ်တရားစုတွေကို သိမ်းဆည်းရှုပွားဖို့ရန်မှာ အလွန်ခက်ခဲတဲ့ သဘော ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာနှင့် အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာတို့က^{၃၃} ရုပ်တရားတွေကို အာရုံယူကာ ဖြစ်ပေါ်

^{၃၃} တသ္မာ တံ ရူပံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပန္နံ ဝေဒနံ သညံ သင်္ခါရေ ဝိညာဏဉ္စ “ကုဒံ အရူပ”န္တိ အရူပံ ပဿတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၃၀၀။)
တသ္မာ တံ ရူပံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပန္နံ ဝေဒနံ သညံ သင်္ခါရေ ဝိညာဏဉ္စ ကုဒံ အရူပန္တိ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ အနိစ္စာဒိတော ပဿတိ။ (အဘိဋ္ဌ၊ ၁၊ ၂၇၁။)

၄၅၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

လာကြတဲ့ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို စတင်သိမ်းဆည်းရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူကြပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ရုပ်တရားတွေကို အာရုံယူကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြတဲ့ နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းရှုပွားရမှာ ဖြစ်လေတော့ ဓမ္မာရုံစာရင်းဝင် ရုပ်တရားပိုင်းမှာ ရုပ်အစစ်က (၁၀)မျိုး၊ ရုပ်အတူက (၁၀)မျိုး ရှိနေတဲ့အတွက် ဒီရုပ်တရားအားလုံးကို အာရုံယူကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြတဲ့ နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းဖို့ရန်မှာ အားထုတ်စယောဂီများအတွက် အခက်အခဲများစွာ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ရုပ်တရားတစ်ခုစီကို အာရုံယူကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြတဲ့ နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းခြင်းက ပို၍ လွယ်ကူတဲ့သဘော ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ရုပ်တရား တစ်ခု တစ်ခုကို အာရုံယူကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြတဲ့ နာမ်တရားတွေကို သိမ်းဆည်းပုံစနစ်ကိုသာ ပြောကြရအောင် . . ။ ဒီဓမ္မာရုံ စာရင်းဝင် ရုပ်တရားတွေကို အာရုံယူကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြတဲ့ နာမ်တရားတွေ ဆိုတာကလည်း မနောဒွါရဝီထိနာမ်တရားစုတွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို ပုံစံထုတ်ကာ သိမ်းဆည်းပုံစနစ်ကို ပြောပြပါမည်။

၁။ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် (= မနောဒွါရ)ကို သိမ်းဆည်းပါ။

၂။ စက္ခုဒသကကလာပ်အတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ရုပ်တရားတွေကို ပရမတ်သို့ ဆိုက်အောင် သိမ်းဆည်းပြီးတော့ စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို ရွေးထုတ်ကာ လှမ်းအာရုံယူပါ။

၃။ ဒီစက္ခုအကြည်ဓာတ်က မနောဒွါရမှာ ရှေ့ရှုကျရောက်လာတဲ့အခါ ထင်လာတဲ့အခါ . . စက္ခုအကြည်ဓာတ်လို့ နှလုံးသွင်းပါ။

အဲဒီအခါမှာ စက္ခုအကြည်ဓာတ်လို့ သိနေတဲ့ မနောဒွါရဝီထိနာမ်တရားစုတွေ ဖြစ်ပေါ်လာကြပါလိမ့်မည်။

ယင်းနာမ်တရားစုတွေကို အသိစိတ်ဝိညာဏ်ကိုဖြစ်စေ ဖဿကိုဖြစ်စေ ဝေဒနာကိုဖြစ်စေ ဦးတည်ကာ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ သိမ်းဆည်းပါ။

သိမ်းဆည်းပြီးတဲ့အခါ အသိစိတ် မနောဝိညာဏ်ကို ဦးတည်ကာ ယင်းနာမ် တရားတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားပါ။

ယင်းစက္ခုအကြည်ဓာတ်ကိုပဲ ရုပ်တရားလို့ အနိစ္စလို့ ဒုက္ခလို့ အနတ္တလို့ အသုဘလို့ သိနေတဲ့ စိတ်စေတသိက်တွေကိုလည်း ပုံစံတူ သိမ်းဆည်း ရှုပွား နိုင်ပါတယ်။ ကျန်နေတဲ့ ရုပ်အစစ်တွေကိုလည်း ပုံစံတူ ရှုနိုင်ပါတယ်။ ရုပ်အတု (၁၀)မျိုးကတော့ အနိစ္စလို့ ဒုက္ခလို့ အနတ္တလို့ အသုဘလို့ ဝိပဿနာ မရှု ကောင်းတဲ့ရုပ်တွေ ဖြစ်နေတဲ့အတွက် အာကာသဓာတ်လို့ သိနေတဲ့ စိတ် စေတသိက်၊ ဒီအာကာသဓာတ်ကိုပဲ ရုပ်တရားလို့ သိနေတဲ့ စိတ်စေတသိက် - ဒီလို သိနေတဲ့ စိတ်စေတသိက် နာမ်တရားစုတွေကိုသာ သိမ်းဆည်း ရှုပွားပါ။

အကယ်၍ မိမိက သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ခဲ့လို့ ဈာန်သမာဓိတွေကို ရရှိထားပြီးသူ ဖြစ်ခဲ့လျှင်လည်း မိမိရထားပြီးတဲ့ ဈာန်ကို ပြန်ဝင်စားပြီးတော့ ဈာန်မှထကာ ဈာနသမာပတ္တိဝီထိအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ နာမ်တရား စုတွေကို ဈာန်အင်္ဂါတွေကို ဦးတည်ကာ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ။ သိမ်းဆည်း ပါ။ သိမ်းဆည်းပြီးတဲ့အခါ အသိစိတ် မနောဝိညာဏ်ကို ဦးတည်ကာ ယင်း နာမ်တရားစုတွေကိုလည်း အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

နောက်ပိုင်းကာလမှာ မိမိက အရူပသတ္တကဝိပဿနာရှုနည်းတွေကို ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင် ရှုပွားနိုင်တဲ့အခါမှာဖြစ်စေ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ပိုင်းသို့ ရောက်ရှိတဲ့ အခါမှာဖြစ်စေ ဝိပဿနာဉာဏ်ဦးဆောင်နေတဲ့ ပထမဝိပဿနာဇောဝီထိ နာမ်တရားစုတွေကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဦးဆောင်နေတဲ့ ဒုတိယဝိပဿနာဇော ဝီထိ နာမ်တရားတွေဖြင့် တစ်ဖန်ပြန်လည်ကာ ဝိပဿနာရှုပွားနိုင်ပါတယ်။ နာမ်တရားကို အာရုံယူကာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ နာမ်တရားတွေကို တစ်ဖန်ပြန်၍ ဝိပဿနာရှုပွားပုံနည်းစနစ်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာကတော့^{၃၃၈} (၁၀)ဆင့်သို့တိုင်အောင်ပင် ဒီလို ဝိပဿနာရှုကွက်ကိုရှုနိုင်ကြောင်း တင်ပြ ထားပါတယ်။ ဒီလိုရှုတဲ့အခါမှာ ဝိပဿနာအသိစိတ် မနောဝိညာဏ်ကို

^{၃၃၈} (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၂။)

၄၆၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ဦးတည်၍ဖြစ်စေ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ဦးတည်၍ဖြစ်စေ ယင်းဝိပဿနာဇောဝီထိ နာမ်တရားစုတွေကို တစ်ဖန်ပြန်လည်ကာ ဝိပဿနာရှုပွားနိုင်ပါတယ်။

၄၁ မနောသမ္ပဿော အနိစ္စော = မနောသမ္ပဿကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

အထက်က ရှင်းပြခဲ့တဲ့ နာမ်တရားစုအမျိုးမျိုးတွေကို သိမ်းဆည်းတဲ့ အခါမှာ ဖဿ (= မနောသမ္ပဿ)ကို ဦးတည်ကာ သိမ်းဆည်းပြီးတော့ ယင်းမနောသမ္ပဿကိုပင် ဦးတည်ကာ ယင်းနာမ်တရားစုတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

၄၂ တမ္ဘိ (= ဝေဒနမ္ဘိ) အနိစ္စံ = ဝေဒနာကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ

အထက်က ရှင်းပြခဲ့တဲ့ နာမ်တရားစုအမျိုးမျိုးတွေကို သိမ်းဆည်းတဲ့ အခါမှာ ဝေဒနာကို ဦးတည်ကာ သိမ်းဆည်းပြီးတော့ ယင်းဝေဒနာကိုပင် ဦးတည်ကာ ယင်းနာမ်တရားစုတွေကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်း ရှုပွားနေပါ။

ဒီလို ရှုပွားတဲ့အခါမှာ အာရုံ (၆)ပါးလုံးမှာပဲ သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာတွေဟာ ထိုက်သလို ဖြစ်ပွားနေကြပါတယ်။ ဖြစ်တဲ့အတိုင်းပဲ သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။

နောက်တစ်ခု ထပ်ပြောရဦးမည် . . ။ ရူပါရုံ သဒ္ဓါရုံ ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဆိုတဲ့ အာရုံတွေကို ရုပ်တရားလို့ အနိစ္စလို့ ဒုက္ခလို့ အနတ္တလို့ အသုဘလို့ သိနေတဲ့ ရှုနေတဲ့ မနောဒွါရဝီထိနာမ်တရားစုတွေကိုလည်း သိမ်းဆည်းကာ ပုံစံတူပဲ ဝိပဿနာ ရှုနိုင်ပါတယ်။

ဒီသုတ္တန်မှာတော့ . . ဘုရားရှင်က အာဒိဒီပကနည်းအားဖြင့် အနိစ္စလက္ခဏာကိုသာ ထုတ်ဆောင်ကာ ညွှန်ကြားသွားတော်မူပါတယ်။ သို့သော် လည်း ဒုက္ခလက္ခဏာ အနတ္တလက္ခဏာတွေကိုလည်း ပုံစံတူပဲ ရှုပွားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။^{၂၉}

ဝေဿနာတော်နိဂုံး

ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း . .

- ၁။ ဝတ္ထု = ဒွါရ (၆)ပါး၊
- ၂။ အာရုံ (၆)ပါး၊
- ၃။ ဝိညာဏ် (၆)ပါး၊
- ၄။ ဖဿ (၆)ပါး၊
- ၅။ ဝေဒနာ (၆)ပါး . .

တို့ကို ဦးတည်ကာ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတွေကို လက္ခဏာရေးသုံးတန် တင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာ ထပ်ကာ စီးဖြန်းခဲ့သော် ဝတ္ထု = ဒွါရ (၆)ပါးတို့၌လည်း ငြီးငွေ့လာမည်၊ အာရုံ (၆)ပါးတို့၌လည်း ငြီးငွေ့လာမည်၊ ဝိညာဏ် (၆)ပါးတို့၌လည်း ငြီးငွေ့လာမည်၊ ဖဿ (၆)ပါးတို့၌လည်း ငြီးငွေ့လာမည်၊ ဝေဒနာ (၆)ပါးတို့၌လည်း ငြီးငွေ့လာမည်။ ဒီလို ငြီးငွေ့နေတဲ့ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏ်ကို ရင့်ကျက်သထက် ရင့်ကျက်အောင် ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဆက်လက်ကာ စီးဖြန်းခဲ့သော် အဆင့်ဆင့်သော ဝိပဿနာဉာဏ်တွေဟာလည်း ရင့်ကျက်လာပါလိမ့်မည်။ ဒီလို ရင့်ကျက်လာတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေရဲ့ အဆုံးမှာ လေးဆင့်သော အရိယမဂ်ဉာဏ် လေးဆင့်သော အရိယဖိုလ်ဉာဏ်တွေဟာ တစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်လာပါလိမ့်မည်။ အဲဒီလေးဆင့်သော အရိယမဂ်ဉာဏ်တွေက ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်တွေကို အနုသယဓာတ်ငုတ်ဆိုတဲ့ အမြစ်တွေပါ မကျန်ရအောင် အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ပယ်သတ်လိုက်တဲ့အတွက် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တဲ့အခါ ကိလေသာအားလုံးတို့မှ လွတ်မြောက်သွားပါလိမ့်မည်။ ဒီလို လွတ်မြောက်သွားတဲ့အခါမှာ “ငါ ကိလေသာတွေမှ လွတ်မြောက်ရပေပြီ”ဆိုတဲ့ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင်တွေဟာလည်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။ “ငါ့မှာ ပဋိသန္ဓေတည်နေရမှု ကုန်ပြီ၊ ငါဟာ အရိယမဂ်ဆိုတဲ့ မွန်မြတ်တဲ့ ကျင့်စဉ်ကို ကျင့်သုံးလို့ ပြီးပြီ၊

၄၆၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ပြုသင့်ပြုထိုက်တဲ့ အရိယမဂ်ကိစ္စကို ငါ ပြုလုပ်လို့ ပြီးသွားပြီ၊ နောက်ထပ် တစ်ဖန် အရိယမဂ်ဉာဏ်တွေကို ရရှိရေးအတွက် ပြုလုပ်ဖွယ်လုပ်ငန်းကိစ္စ မရှိတော့ပြီ”လို့ ကွဲကွဲပြားပြား သိသွားပါတယ်။ ဒီလို ဘုရားရှင်က ဒေသနာ တော်ကို နိဂုံးချုပ်ထားတော်မူပါတယ်။^{၃၃၉}

နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်

ယခုတင်ပြခဲ့တဲ့ အာဒိတ္တပရိယာယသုတ္တန်မှာ လာရှိတဲ့ ဝိပဿနာ ရှုကွက်တွေကို ကြေကြေလည်လည် ရှုပွားလိုတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ . .

၁။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဆိုတဲ့ ကာလ (၃)ပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓဆိုတဲ့ သန္တာန် (၂)ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို ဉာဏ်နဲ့ ပိုင်းခြားယူခြင်း သိမ်းဆည်းခြင်းဆိုတဲ့ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊

၂။ အတိတ်အကြောင်းတရား ငါးပါး (= သမုဒယသစ္စာတရားတွေ)ကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ခန္ဓာငါးပါး (= ဒုက္ခသစ္စာတရား)တွေ ထင်ရှားဖြစ်ပုံ၊ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတရား ငါးပါး (= သမုဒယသစ္စာတရားတွေကြောင့် အနာဂတ်အကျိုး ခန္ဓာငါးပါး (= ဒုက္ခသစ္စာတရား)တွေ ထင်ရှားဖြစ်ပုံ ဆိုတဲ့ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွှယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) သဘောတရားတွေ ကို ဉာဏ်နဲ့ ပိုင်းခြားယူတတ် သိမ်းဆည်းတတ်တဲ့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ..

ဒီဉာဏ်နှစ်ပါးကို ရရှိထားပြီးသူ ဖြစ်ရပါမည်။ ဒါတွင်လားဆိုတော့ မကသေးဘူး။ ဒီ ကာလ (၃)ပါး၊ သန္တာန် (၂)ပါးအတွင်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ရုပ်နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးနည်းနဲ့ဖြစ်စေ ခန္ဓာငါးပါးနည်းနဲ့ ဖြစ်စေ သမ္မသနဉာဏ် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်တို့ဖြင့် အထိုက်အလျောက် ဝိပဿနာ ရှုထားပြီးဖြစ်ဖို့လည်း လိုပါတယ်။ အလားတူပဲ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွှယ်မှု (= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)အင်္ဂါရပ်တွေကိုလည်း သမ္မသနဉာဏ် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်တို့ဖြင့် အထိုက်အလျောက် ဝိပဿနာရှုထားပြီးဖြစ်ဖို့ လိုပါတယ်။ အထူးသဖြင့်

ပဋိသန္ဓိဒါမဂ်ပါဠိတော်နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုင်းတို့မှာ^{၃၄၀} လာရှိတဲ့အတိုင်း ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အကျယ်ရှုပွားနည်းဖြင့် . .

၁။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစတဲ့ အကြောင်းတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားဖြစ်ပုံကိုလည်း ရှုထားပြီးဖြစ်ဖို့ လိုပါတယ်။ (သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ)

၂။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစတဲ့ အကြောင်းတရားတွေ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် အကျိုးခန္ဓာငါးပါး ချုပ်ငြိမ်းပုံကိုလည်း ရှုထားပြီး ဖြစ်ဖို့ လိုပါတယ်။ (ဝယဓမ္မာနုပဿီ)

၃။ (က) အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစတဲ့ အကြောင်းတရားတွေ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားဖြစ်ပုံ၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစတဲ့ အကြောင်းတရားတွေ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် အကျိုးခန္ဓာငါးပါး ချုပ်ငြိမ်းပုံတွေကိုလည်း ရှုထားပြီးဖြစ်ဖို့ လိုပါတယ်။

(ခ) အကြောင်း အကျိုး နှစ်ရပ်လုံးတို့ရဲ့ ဖြစ်ပြီး ပျက်နေတဲ့ အနိစ္စ သဘော ဒုက္ခသဘော အနတ္တသဘောတွေကိုလည်း ရှုထားပြီး ဖြစ်ဖို့ လိုပါတယ်။ (က+ခ = သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ)

ဒီလို ရှုပွားထားပြီးဖြစ်ပါမှ ခုပြောခဲ့တဲ့ အာဒိတ္တပရိယာယသုတ္တန် ဒေသနာတော်မှာ လာရှိတဲ့ ရှုကွက်တွေကို ကြေကြေလည်လည် ဝိပဿနာ ရှုပွားနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ ရင့်ကျက်လာအောင်လည်း ဆက်လက်ကာ ဝိပဿနာရှုနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ရှုနိုင်ပါမှလည်း အရိယမဂ်ဉာဏ် အရိယဖိုလ်ဉာဏ်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

---

^{၃၄၀} (ပဋိသံ၊ ၅၂-၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၆၇။)

အရှင်ရာဟုလာမထေရ်မြတ်

ဒီနေရာမှာ ထင်ရှားတဲ့ သာဓက တစ်ခုကတော့ အရှင်ရာဟုလာမထေရ်မြတ်ရဲ့ အကြောင်းအရာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးဟာ အရှင်ရာဟုလာမထေရ်မြတ်အား စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်ကို^{၃၄၀} ဟောကြားပေးတော်မူကာ အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ချေချွတ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်မှာ လာရုံတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်ဟာ ခုပြောခဲ့တဲ့ အာဒိတ္တပရိယာယသုတ္တန်မှာ လာရုံတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်နှင့် ပုံစံတူပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီရှုကွက်ကို အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ပေါက်သည်အထိ ဝိပဿနာ ရှုပွားသွားတော်မူနိုင်တဲ့ အရှင်ရာဟုလာမထေရ်မြတ်ရဲ့ ရှေ့ပိုင်းအကြောင်းအရာတွေကို နည်းနည်းတင်ပြလိုပါတယ်။

အရှင်ရာဟုလာမထေရ်မြတ်ရဲ့ အလောင်းအလျာဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ ကမ္ဘာတစ်သိန်းထက်က ပွင့်ထွန်းတော်မူခဲ့တဲ့ ပဒုမ္မတ္တရဘုရားရှင်လက်ထက်တော်အချိန်အခါကတည်းက စတင်ကာ ဘုရားရှင်ရဲ့ ရင်တော်သွေး ရာဟုလာဖြစ်ဖို့ ရန် ဆုထူးပန်ထွာတော်မူကာ ပါရမီမျိုးစေ့တွေကို ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့ သူတော်ကောင်းတစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။ ဖုဿဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်အတွင်း ကဿပဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်အတွင်းတွေမှာလည်း ပါရမီမျိုးစေ့တွေကို ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့တဲ့သူ တစ်ဦးပင် ဖြစ်ပါတယ်။ အရှင်ရာဟုလာမထေရ်မြတ်ဟာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူတဲ့အခါ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်တော်မြတ်လေးပါးတို့ကိုပါ ပူးတွဲရရှိတော်မူတဲ့ သူတော်ကောင်းတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာမှာ^{၃၄၂} ဖော်ပြထားတဲ့အတိုင်း ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်တော်မြတ်လေးပါးတို့ကို ရရှိတော်မူတဲ့ သူတော်ကောင်းတွေဟာ ရှေးရှေးဘုရားရှင်တို့ရဲ့ သာသနာတော်အတွင်းမှာ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်သို့တိုင်အောင် သော ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းအားထုတ်ဖူးခြင်းဆိုတဲ့ ပုဗ္ဗယောဂအင်္ဂါရပ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံရပါတယ်။ ဆိုလိုတာကတော့ အရှင်ရာဟု-

^{၃၄၀} (မ၊၃၊၃၂၄-၃၂၇။ သံ၊၂၊၃၂၄-၃၂၆။)   ^{၃၄၂} (ဝိသုဒ္ဓိ၊၂၊၇၂။)

လာမထေရ်မြတ်ဟာ ရှေးရှေးဘုရားရှင်တို့ရဲ့ သာသနာတော်အတွင်းမှာ ကတည်းက သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်သို့တိုင်အောင်သော ဝိပဿနာဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းခဲ့ဖူးပါတယ်။ ယခုနောက်ဆုံးဘဝမှာလည်း ခုနစ်နှစ်သား အရွယ်မှာ သာသနာတော်သို့ ဝင်ရောက်ကာ ရှင်ပြုခဲ့ပါတယ်။ ထိုအချိန် အခါကစပြီးတော့ သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်ဆိုတဲ့ သိက္ခာ သုံးရပ် အကျင့်မြတ်တွေကို ဖြည့်ကျင့်နေသူ တစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ သိက္ခာ သုံးရပ် အကျင့်မြတ်ကို လိုလားတောင့်တကြတဲ့ ရဟန်းတော်တို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ရရှိတော်မူမည့် သူတော်ကောင်း တစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

တစ်ဆယ့်ရှစ်နှစ်သားအရွယ်တော်သို့ ရောက်ရှိတဲ့အခါမှာ ဘုရားရှင် ထံတော်မှ မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်ကို^{၃၄၃} နာကြားခွင့် ရရှိခဲ့ပါတယ်။ ထိုသုတ္တန်မှာ ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားထားတော်မူတဲ့အတိုင်း အရှင်ရာဟုလာဟာ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ၊ ဩဠာရိက (= အကြမ်း)، သုဓမ္မ (= အနု)، ဟိန (= အယုတ်)، ပဏီတ (= အမြတ်)، ဒုရ (= အဝေး)، သန္တိက (= အနီး)ဆိုတဲ့ (၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေကြတဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို . . . “**နေတံ မမ** = ငါ့ဟာ မဟုတ်၊ **နေသောဟမသ္မိ** = ငါမဟုတ်၊ **န မေသော အတ္တာ** = ငါရဲ့အတ္တမဟုတ်”လို့ ဒီလိုရှုနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီရှုကွက်ကတော့ ဆန္ဒောဝါဒသုတ္တန်အဋ္ဌကထာအဖွင့်အရ^{၃၄၄} အနိစ္စလို့ ဒုက္ခလို့ အနတ္တလို့ ရှုနေတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်နဲ့ အတူတူပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဝိပဿနာရှုကွက်ကို ရှုတော်မူနိုင်တဲ့ အရှင်ရာဟုလာဟာ နာမရူပပရိစ္ဆေဒ ဉာဏ်နှင့် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် နှစ်ပါးတို့ကို ရရှိတော်မူထားပြီး ဖြစ်တယ် ဆိုတာကိုတော့ သဘောပေါက်ပါ။

တစ်ဖန် နောက်တစ်ခု ပြောဦးမည် . . . ။ မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ္တန် မှာပဲ ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားထားတော်မူတဲ့အတိုင်း ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း အကျယ်

^{၃၄၃} (မ၊ ၂၊ ၈၃-၈၉)   ^{၃၄၄} (မ၊ ၄၊ ၄၊ ၂၃၂။)

၄၆၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

ရှုပွားနည်း ဓာတ်ခြောက်ပါးကမ္မဋ္ဌာန်းရှုပွားနည်းတို့ကိုလည်း ကျွမ်းကျင်စွာ ရှုပွားတော်မူနိုင်တဲ့ သူတော်ကောင်းတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုလည်း စတုက္ကလေးမျိုးတို့ဖြင့်^{၃၄၅} တန်ဆာဆင်ကာ ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားထားတော်မူတဲ့အတိုင်း သမထပိုင်း ဝိပဿနာပိုင်းတွေကို ကျွမ်းကျွမ်း ကျင်ကျင် ရှုပွားထားနိုင်သူတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အရဟတ္တဖိုလ်ဝိမုတ္တိကို ရင့်ကျက်စေကြောင်းဖြစ်တဲ့ ဝိမုတ္တိပရိပါစနိယတရား (၁၅)ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံ အောင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်နေသူ တစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဝိမုတ္တိပရိပါစနိယတရား (၁၅) ပါး

- ၁။ သဒ္ဓါတရားမရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း
- ၂။ သဒ္ဓါတရား ထင်ရှားရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း
- ၃။ သဒ္ဓါတရားကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်တဲ့ ကြည်ညိုဖွယ်ရာ သုတ္တန်ဒေသနာ တော်တို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်း . .
- ဒီတရားသုံးမျိုးတို့ဖြင့် သဒ္ဓါန္တေကို စင်ကြယ်အောင် ကျင့်ခြင်း၊
- ၄။ ပျင်းရိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း
- ၅။ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တဲ့ အာရဒ္ဓဝီရိယတရား ထင်ရှားရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း
- ၆။ သမ္ပပ္ပဓာန်တရားတွေကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်တဲ့ သုတ္တန်ဒေသနာတော်တို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်း . .
- ဒီတရားသုံးမျိုးတို့ဖြင့် ဝီရိယိန္တေကို စင်ကြယ်အောင် ကျင့်ခြင်း၊
- ၇။ သတိလက်လွတ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း
- ၈။ ထင်လင်းတဲ့ သတိရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း
- ၉။ သတိပဋ္ဌာန်တရားကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်တဲ့ သုတ္တန်ဒေသနာတော်တို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်း . .

---

^{၃၄၅} (စာမျက်နှာ-၂၈၄ တွင် ကြည့်ပါ။)

ဒီတရား သုံးမျိုးတို့ဖြင့် သတိန္ဒြေကို စင်ကြယ်အောင် ကျင့်ခြင်း၊

၁၀။ သမာဓိမရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း

၁၁။ သမာဓိမရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း

၁၂။ ဈာန်ဝိမောက္ခတရားတွေကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်တဲ့ သုတ္တန်ဒေသနာတော် တွေကို ဆင်ခြင်ခြင်း . .

ဒီတရားသုံးမျိုးတို့ဖြင့် သမာဓိန္ဒြေကို စင်ကြယ်အောင် ကျင့်ခြင်း၊

၁၃။ ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာ စတဲ့ ပညာကင်းမဲ့နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ရှောင်ကြဉ် ခြင်း

၁၄။ ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာ စတဲ့ ပညာရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း

၁၅။ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့နှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့ နက်နဲတဲ့ သုတ္တန်ဒေသနာတော်တွေကို ဆင်ခြင်ခြင်း . .

ဒီတရားသုံးမျိုးတို့ဖြင့် ပညိန္ဒြေကို စင်ကြယ်အောင် ကျင့်ခြင်း —

ဒီတရား (၁၅)မျိုးတို့ဖြင့် ဣန္ဒြေငါးပါးတို့ကို စင်ကြယ်အောင် ကျင့်ခြင်း ဟာ အရဟတ္တဖိုလ်ဝိမုတ္တိကို ရင့်ကျက်စေတတ်တဲ့ အကြောင်းတရားတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။^{၃၄၆}

တစ်နည်း ဝိမုတ္တိပရိပါစနိယတရား (၁၅) ပါး

၁-၅။ သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပညာ (= ဝိပဿနာပညာ)ဆိုတဲ့ ဣန္ဒြေ ငါးပါးတို့ ရင့်ကျက်ခြင်း

၆။ ကိလေသာထု အစိုင်အခဲတွေကို ဖောက်ခွဲခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်တဲ့၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားတို့အပေါ်၌ အနိစ္စလို့ ရှုနေတဲ့ အနိစ္စသညာ၊

၄၆၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

- ၇။ အနိစ္စဖြစ်တဲ့ ယင်းတရားတို့၌ ဒုက္ခလို့ ရှုနေတဲ့ ဒုက္ခသညာ၊
- ၈။ ဒုက္ခဖြစ်တဲ့ ယင်းတရားတို့၌ အနတ္တလို့ ရှုနေတဲ့ အနတ္တသညာ၊
- ၉။ အကုသလဝိတက်တွေကို ပယ်ရှားနိုင်ရေးအတွက် ဈာန်သမာပတ်တွေကို ဝင်စားနေခြင်း၊ အကုသလဝိတက်တွေ ကင်းစင်ရေးအတွက် သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အပျက်သက်သက်ကို အာရုံယူကာ လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာရှုနေခြင်းဆိုတဲ့ ပဟာနသညာ၊
- ၁၀။ ရာဂကင်းရာ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊ ရာဂကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ဘက်သို့ ညွတ်ကင်းရှိုင်းလျက် သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ အပျက်သက်သက်ကို အာရုံယူကာ လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာရှုနေခြင်းဆိုတဲ့ ဝိရာဂသညာ၊
- ၁၁။ မိတ်ကောင်း ဆွေကောင်း သူတော်ကောင်းတို့ကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း၊
- ၁၂။ သီလကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း၊
- ၁၃။ အလွန် ခေါင်းခေါင်းပါးပါး ကျင့်ခြင်း၊
- ၁၄။ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း၊
- ၁၅။ ကိလေသာထု အစိုင်အခဲတွေကို ဖောက်ခွဲခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်တဲ့ သမ္မသနဉာဏ်မှစ၍ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်သို့တိုင်အောင်သော ဝိပဿနာဉာဏ်အားလုံးတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း -

အားလုံးပေါင်းလိုက်တော့ ဝိမုတ္တိပရိပါစနိယတရား (၁၅)ပါးတို့ပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။^{၃၇၇}

စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်ကို နာယူတော့မည့်အချိန်အခါမှာ အရှင်ရာဟုလာမထေရ်မြတ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဒီဝိမုတ္တိပရိပါစနိယတရား (၁၅)ပါးတို့ဟာ ပြည့်စုံနေရုံတွင်သာမက အရဟတ္တဖိုလ်ရနိုင်လောက်အောင်ပင် ရင့်ကျက်နေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုရင့်ကျက်နေပြီဆိုတာကိုလည်း သိရှိတော်မူတဲ့အတွက် ဘုရားရှင်က ထိုနေ့မှာ အရှင်ရာဟုလာမထေရ်မြတ်ကို အန္ဓဝန်တောအုပ်

^{၃၇၇} (မ၊ဋ္ဌ၊၄၊၂၄၄။)

အတွင်းသို့ ခေါ်ဆောင်သွားတော်မူကာ စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်ကို ဟောကြားပေးတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်အခါမှာ အရှင်ရာဟုလာမထေရ်မြတ်ဟာ ရဟန်းဖြစ်တော်မူပြီးနောက် သက်တော် (၂၁)နှစ်အရွယ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူနေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီအချိန်အခါမှာ အရှင်ရာဟုလာမထေရ်မြတ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဝိမုတ္တိပရိပါစနိယတရားတွေကလည်း ရင့်ကျက်နေကြပြီဖြစ်ရကား စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်ကို နာယူနေစဉ်အချိန်အခါမှာ အရှင်ရာဟုလာမထေရ်မြတ်ဟာ ဒေသနာတော်နောက်သို့ အစဉ်လိုက်ကာ . .

- ၁။ ဝတ္ထု = ဒွါရ (၆)ပါး၊
- ၂။ အာရုံ (၆)ပါး၊
- ၃။ ဝိညာဏ် (၆)ပါး၊
- ၄။ ဖဿ (၆)ပါး၊
- ၅။ ဝေဒနာ (၆)ပါး . .

ဒီတရားစုတွေကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အောင်အောင်မြင်မြင် စီးဖြန်းတော်မူနိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဒေသနာတော်နိဂုံး ပြီးဆုံးတဲ့အချိန်အခါမှာ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေကလည်း ရင့်ကျက်လာကြပြီဖြစ်တဲ့အတွက် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်သွားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ကိလေသာတောချုံပုတ်နှင့် တောချုံပုတ်ရဲ့ အဆွယ်အပွားတွေကို အနုသယဓာတ်ငုတ်အမြစ်ပါ မကျန်ရအောင် အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ခုတ်ဖြတ်ရှင်းလင်းနိုင်တဲ့အတွက် ကိလေသာအပူမီးတို့မှ အငြိမ်းကြီး ငြိမ်းအေးသွားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဒီကိလေသာတောချုံပုတ်နှင့် ကိလေသာတောချုံပုတ်ရဲ့ အဆွယ်အပွား ကိလေသာတွေကို အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တိုင်အောင်သော အရိယမဂ်ဉာဏ်

၄၇၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

တွေက အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ခုတ်ဖြတ်ရှင်းလင်းနိုင်တဲ့အတွက် ကိလေသာအပူမီးတွေဟာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်သွားတဲ့အခါ အငြိမ်းကြီး ငြိမ်းအေးသွားကြပါတယ်။

ဒါကြောင့် တရားဦးအစက နိဒါန်းပျိုးထားခဲ့တဲ့၊ ဘုရားရှင် ဟောကြား တော်မူတဲ့ ဂါထာဒေသနာတော်ကို ရှင်းလင်းတင်ပြထားတဲ့ သဘောအဓိပ္ပာယ် တွေနဲ့ ညီညွတ်သွားအောင် ပြန်လည်ကာ အနုသန္ဓေ ဆက်ကြရအောင်. . ။

ဝနံ ဆိန္ဒယ မာ ရုက္ခံ၊ ဝနတော ဇာယတေ ဘယံ။
ဆေတွာ ဝနဉ္စ ဝနထဉ္စ၊ နိဗ္ဗနာ ဟောထ ဘိက္ခဝေါ။^၄

ဘိက္ခဝေါ = ရဟန်းတော်များ အို့ ချစ်သားတို့ . . ။ **ဝနံ** = ကိလေသာ တောချုံ့ပုတ်ကို။ **ဆိန္ဒယ** = ရှင်းလင်းကြ ဖြတ်တောက်ကြပါကုန်လော့။ **ရုက္ခံ** = အေးမြတဲ့ အရိပ်အာဝါသရှိတဲ့ သာသနာ့သစ်ပင်ကြီးတွေကို။ **မာ ဆိန္ဒယ** = မခုတ်လှဲကြပါကုန်လင့်။ **ဝနတော** = ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်ကြောင့်။ **ဘယံ** = အပါယ်သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခဘေး စတဲ့ ဘေးဒုက္ခအမျိုးမျိုးသည်။ **ဇာယတေ** = ဖြစ်ပေါ်၍ လာတတ်ပေ၏။ **ဝနဉ္စ** = ကိလေသာတောချုံ့ပုတ် ကိုလည်းကောင်း။ **ဝနထဉ္စ** = ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်ရဲ့ အဆွယ်အပွားဖြစ်တဲ့ ကိလေသာချုံ့နွယ်ပိတ်ပေါင်း သစ်ပင်ငယ်အပေါင်းကိုလည်းကောင်း။ **ဆေတွာ** = လေးပါးသော အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ဖြတ်တောက်နိုင်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍။ **နိဗ္ဗနာ** = ကိလေသာအပူမီးတို့ ငြိမ်းအေးကြကုန်သည်။ **ဟောထ** = ဖြစ်ကြ ပါကုန်လော့။

ဒီဂါထာဒေသနာတော်ကို ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် ဘုရားရှင်က ဆက်လက်ကာ နောက်ထပ် ဂါထာဒေသနာတော် တစ်ခုကို ဟောကြားပြသ တော်မူပါတယ်။

**ယာဝ ဟိ ဝနထော န ဆိဇ္ဇတိ၊ အဏုမတ္ထောပိ နရဿ နာရိသု။
ပဋိဗဒ္ဓမနောဝ တာဝ သော၊ ဝစ္ဆော ဒီရပကောဝ မာတရိ။^{၃၄၈}**

ယာဝ = အကြင်မျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး။ နရဿ = အမျိုးသား
ရဲ့။ နာရိသု = အမျိုးသမီးတို့အပေါ်၌။ အဏုမတ္ထောပိ = အဏုမြူပမာ
သေးငယ်လှသည်လည်းဖြစ်သော။ သော ဝနထော = ထို ကိလေသာတောချုံ
ပုတ်နှင့် ကိလေသာတောချုံပုတ်ရဲ့ အဆွယ်အပွား ကိလေသာကို။ န ဆိဇ္ဇတိ
= လေးပါးသော အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ မပယ်သတ် မဖြတ်တောက်
နိုင်သေး။ တာဝ = ထိုကဲ့သို့ မပယ်သတ် မဖြတ်တောက်နိုင်သေးသမျှ ကာလ
ပတ်လုံး။ ဒီရပကော = နို့မကွာသေးတဲ့။ ဝစ္ဆော = နွားသားငယ်သည်။ မာတရိ
= မိခင်နွားမကြီးအပေါ်၌။ ပဋိဗဒ္ဓမနော = တွယ်တာမက်မောမှုဖြင့် ရစ်ပတ်
နှောင်ဖွဲ့ထားအပ်သော စိတ်ထားရှိသည်။ ဟောတိ ဣဝ = ဖြစ်သကဲ့သို့။
ဧဝံ = အလားတူပင်။ သော နရော = ထိုအမျိုးသားသည်။ နာရိသု = အမျိုး
သမီးတို့အပေါ်၌။ ပဋိဗဒ္ဓမနောဝ = တွယ်တာမက်မောမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့
ထားအပ်သော စိတ်ထားရှိနေသည်သာလျှင်။ ဟောတိ = ဖြစ်ပေ၏။^{၃၄၈}

အမျိုးသားတစ်ဦးဟာ အမျိုးသမီးတို့အပေါ်မှာ အဏုမြူပမာ အလွန်
အလွန် သေးငယ်နေတဲ့ တွယ်တာမက်မောမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ထားအပ်တဲ့
ငြိကပ်နေတဲ့စိတ်ထား ရှိနေမည်ဆိုလျှင် ဒီလို ငြိကပ်မက်မောမှုကို ကိလေသာ
တောချုံပုတ်လို့ပဲ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒီကိလေသာတောချုံပုတ်နှင့် ကိလေသာ
တောချုံပုတ်ရဲ့ အဆွယ်အပွား ကိလေသာတွေကို အရိယမဂ်တရားဖြင့်
အကြွင်းမဲ့ မပယ်သတ် မဖျက်ဆီးနိုင်သေးသမျှကာလပတ်လုံး ဒီငြိကပ်
တွယ်တာမက်မောမှုဆိုတဲ့ ကိလေသာတွေဟာ ဆက်လက်ကာ ဖြစ်ပေါ်
နေကြမှာ ဖြစ်တယ်။ နို့မကွာသေးတဲ့ နွားသားငယ်ကလေးတစ်ကောင်ဟာ
မိခင်နွားမကြီးအပေါ်မှာ တွယ်တာမက်မောမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ထားအပ်တဲ့
စိတ်ထားရှိနေသလို ဒီအမျိုးသားဟာလည်း အမျိုးသမီးတို့အပေါ်မှာ

၄၇၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

တွယ်တာမက်မောမှုဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ထားအပ်တဲ့ စိတ်ထားရှိနေမည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုစိတ်ထားရှိနေသမျှကာလပတ်လုံး ဒီအမျိုးသားအတွက် ကိလေသာအပူမီးတွေဟာ မငြိမ်းနိုင်သေးပါ။ ကိလေသာအပူမီးတွေ မငြိမ်းသေးသမျှကာလပတ်လုံး ဒီအမျိုးသားဟာ သံသရာခရီးကို ဆက်လက်ကာ ချီတက်နေရဦးမည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ မလွတ်မြောက်နိုင်သေးပါ။^{၃၇၉}

သို့သော် ဒီကိလေသာအပူမီးတွေ ငြိမ်းသွားအောင် အရိယမဂ်ရေစင် အရိယဖိုလ်ရေစင်တို့ဖြင့် ငြိမ်းသတ်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ကိလေသာအပူမီးတွေကို ငြိမ်းအေးစေနိုင်တဲ့ အရိယမဂ်ဉာဏ် အရိယဖိုလ်ဉာဏ်တွေကို ရရှိရေးအတွက် သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားတွေကို အောင်အောင်မြင်မြင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ကျင့်စေတော်မူလိုတဲ့အတွက် ဘုရားရှင်က ဒွေဓာဝိတက္ကသုတ္တန်မှာ ဒီလို တိုက်တွန်းထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဣတိ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဝိဝဋ္ဌော မယာ ခေမော မဂ္ဂေါ သောဝတ္ထိကော ပီတိဂမနိယော၊ ပိဟိတော ကုမ္ပဂ္ဂေါ၊ ဥိဟတော ဩကစရော၊ နာသိတာ ဩကစာရိတာ။ ယံ ဘိက္ခဝေ သတ္တာရာ ကရဏီယံ သာဝကာနံ ဟိတေသိနာ အနုကမ္ပကေန အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ၊ ကတံ ဝေါ တံ မယာ။ တောနိ ဘိက္ခဝေ ရုက္ခမူလာနိ၊ တောနိ သုညာဂါရာနိ၊ ဈာယထ ဘိက္ခဝေ မာ ပမာဒတ္ထ၊ မာ ပစ္ဆာ ဝိပ္ပဋိသာရိနော အဟုဝတ္ထ၊ အယံ ဝေါ အမှာကံ အနုသာသနိ။^{၃၈၀}

---

^{၃၇၉} (ဒီဒေသနာတော်အဆုံးမှာ အသက်အရွယ် ကြီးရင့်မှ ရှင်ရဟန်း ပြုလာကြတဲ့ မိတ်ဆွေရဟန်းတော်ကြီး ငါးပါးတို့လည်း သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်သွားတော်မူကြပါတယ်။ ဓမ္မပဒ၊ ၂၂၂၆။)

^{၃၈၀} (မ၊ ၁၁၆၇။)

ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . ဤသို့လျှင် ငါဘုရားရှင်ဟာ နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ အကောင်းဆုံးသော ချမ်းသာသုခကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့၊ နှစ်သက် မြတ်နိုးခြင်း ပီတိတရားကိုလည်း ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့၊ ကိလေသာ ဘေးရန်တွေ ကင်းရှင်းနေတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားဆိုတဲ့ “မဂ္ဂင် (ဟိုက်ဝေး) လမ်းမကြီး” ကို ဖွင့်လှစ်ပေးထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ကုမ္မဂ္ဂ-ခေါ်ဆိုတဲ့ မှားယွင်းနေတဲ့ မိစ္ဆာမဂ်လမ်းမကြီးကိုလည်း ပိတ်ဆို့ပေးထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ (တည်သမင်ဖို့နဲ့ တူနေတဲ့) ထိုထိုဘုံဘဝ ထိုထိုအာရုံတို့အပေါ်မှာ နှစ်သက် တွယ်တာနေတဲ့ နန္ဒီရာဂ၊ (တည်သမင်မနဲ့ တူနေတဲ့) အသိမှားမှု အဝိဇ္ဇာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ် ဖျက်ဆီးကြောင်းဖြစ်တဲ့ ကျင့်စဉ်အရပ်ရပ်တွေကိုလည်း ချမှတ်ပေးထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . တပည့်သာဝကတွေရဲ့ အကျိုးစီးပွားကို အစဉ် ထာဝရရှာမှီးလျက် လိုလားတောင့်တလျက် အစဉ်သနားစောင့်ရှောက်တတ်တဲ့ စိတ်ထားရှိနေတဲ့ သင်တို့ဆရာ ငါ ဘုရားဟာ သင်ချစ်သားတို့အပေါ်မှာ အစဉ်သနားစောင့်ရှောက်လိုတဲ့ မဟာကရုဏာတော်ကို အကြောင်းပြုကာ ပြုသင့်ပြုထိုက်တဲ့ တာဝန်ဝတ္တရားတွေကို သင်ချစ်သားတို့အတွက် ငါဘုရား ပြုလုပ်လို့ ပြီးပါပြီ။

ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . ဤသည်တို့ကတော့ သစ်ပင်ရင်းကျောင်းတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ ဤသည်တို့ကတော့ ဆိတ်ငြိမ်တဲ့ တောကျောင်းတောင်ကျောင်း တွေ ဖြစ်ကြတယ်။ ချစ်သားရဟန်းတို့ . . . ဒီလို သစ်ပင်ရင်းကျောင်းတွေမှာ နေထိုင်ပြီးတော့ ဒီလို ဆိတ်ငြိမ်တဲ့ တောကျောင်းတောင်ကျောင်းတွေမှာ နေထိုင်ပြီးတော့ လောကီဈာန် လောကုတ္တရာဈာန်တွေကို ဝင်စားကာ သင်ချစ်သားတို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်တွေကို လောင်ကျွမ်းသွားအောင် ရှို့မြှိုက်ကြစမ်းပါ။ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာ ကုသိုလ်တရားတို့၌ မေ့မေ့လျော့လျော့ ပေါ့ပေါ့ဆဆ မနေထိုင်ကြပါကုန်လင့်။

၄၇၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လွဲပါနှင့်

နောင်သောအခါ သေခါနီးကာလကျမှ မကောင်းတဲ့ အာရုံနိမိတ်တွေ ထင်လာ တဲ့အတွက် “ငါတော့ မှားခဲ့လေပြီပေါ့ . . .” လို့ စိတ်နှလုံး မသာမယာ မဖြစ်ကြ ပါကုန်လင့် . . . ။ ဒီအဆုံးအမကတော့ သင်ချစ်သားတို့အတွက် ငါဘုရားရှင် တို့က ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဆိုဆုံးမနေတဲ့ အဆုံးအမ (= အနု- သာသနီ) တရားစကားတော်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။^{၃၅၀}

ရွှင်လန်းချမ်းမြေ့ကြပါစေ . . .

ဖားအောက်တောရဆရာတော်

တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ။ သစ်ပင်ကိုတော့ မရုတ်လွှဲပါနှင့်

မှတ်သားဖွယ်ရာ အက္ခရာစဉ်အညွှန်း

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]		အတောင်းအရမ်း ထူပြောလှတဲ့	
အကုသလဝိတက်အမျိုးမျိုးကို		အာဠဝီရဟန်းတော်များ	၂၁
တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်း	၂၈၃	အတိတ် အနာဂတ် ရှုမှု	
အကြည်ဓာတ်ဆိုတာ ဘာလဲ?	၈၇	ပြဿနာ	၂၅၅
အကြောင်း-အကျိုးတို့ရဲ့		အကြိစ္စ = အပိုအလွန်	
ချုပ်ငြိမ်းမည့်အချိန်	၇၃	အလိုရှိခြင်း	၃၅
အင်္ဂါလေးပါးရှိတဲ့ ဝီရိယ	၂၂၀	အဓမ္မကို ဓမ္မ ၁၃၄, ၁၃၅, ၄၁၁	
အစွန္တနိရောဓ	၃၀၄	အဓိကမအပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်	၁၆၄
အစွန္တဝိရာဂ	၃၀၃	အဓိကမသဒ္ဓါ	၅၆
အစွာရဒ္ဓဝီရိယ = အပြင်းအထန်		အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန်	၂၃၆
ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း	၃၄၅	အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်	၂၉၉
အစ္ဆရာသယံတဝဂ်	၉၆	အနန္တရိယကံ ငါးပါး	၁၃၆
အဇ္ဈာသယဓာတ်နှင့်လျော်ညီတဲ့		အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်	၁၈၆
ညွှန်ကြားချက်များ	၂၃၇	အနိစ္စန္တိ ပဉ္စက္ခန္ဓာ	၃၀၁
အစွဲပြုတ် တဲကုပ်ရွှေနန်းတော်	၂၅၅	အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်	၂၉၉
အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ	၁၃၂	အနိစ္စာနုပဿီ = အနိစ္စလို့	
အတိနိဇ္ဈာယိတတ္ထ = အလွန်		ရှုပြီးတော့ အသက်ရှူနေပါ ၂၀၁	
စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်ရှုခြင်း	၃၅၁	အနိတ္ထိကန္တ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ	
အတိလိနဝီရိယ = အလွန်		ဘုရားအလောင်း	၁၉၄
လျော့လွန်းသောဝီရိယ		အနုပဒသုတ္တန်	၉၅
ရှိခြင်း	၃၄၇	အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်သို့	၁၂၀
အတောင်းအရမ်း ထူပြောမှုကို		အနုပုဗ္ဗိကထာ = အစဉ်	
တိရစ္ဆာန်များသော်ပင်		အတိုင်းသော တရားစကား	၂၃၄
မနှစ်သက်ပါ	၂၃	အနုပ္ပါဒနိရောဓ	၁၁၉, ၁၂၀

၄၇၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
အနုပောဓဉာဏ်		အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ဟာ	
ပဋိဝေဓဉာဏ်	၂၅၇	ဘုရားဟောဒေသနာတော်	
အနောက်တိုင်းသားတို့ရဲ့		ဖြစ်ပါတယ်	၁၄၂
သံသယ	၉၂	အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တံ	
အပဒါနအဋ္ဌကထာ	၂၀၆	(သမထပိုင်း၊ဝိပဿနာပိုင်း)၂၉၅	
အပ္ပါဗာဓ = အနာရောဂါ		အဘိဝိနယ	၁၄၄
ကင်းခြင်း = ကျန်းမာရေး		အဘိသင်္ခါရူပမိ	၁၉၁
ကောင်းမွန်ခြင်း	၅၈	အဘိသမာစာရိက	၁၄၄
အပ္ပိစ္ဆကထာ	၁၆၈	အမနသိကာရ =	
အပ္ပိစ္ဆကထာ = အလိုနည်းပါး		နှလုံးမသွင်းခြင်း	၃၃၈
ခြင်းနှင့် စပ်တဲ့		အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်	၁၈၆
တရားစကား	၃၅	အရိယမဂ္ဂ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့်	
အပ္ပိစ္ဆကထာအဆက်	၁၅၃	ထိုးထွင်း သိမြင်အပ်တဲ့	
အပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်	၁၆၀	သစ္စာလေးပါး	၁၂၅
အပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ် လေးမျိုး	၁၆၂	အရောင်အလင်းနှင့်တကွ	
အပတ်တကုတ် အားထုတ်		ဖြစ်သော စိတ်	၃၃၃
ဖူးခြင်း ၄၆၄, ၄၆၅, ၄၆၉		အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်	
အဘိဇ္ဇပ္ပ = အလွန်လိုလား		အရဟတ္တဖိုလ်သို့	
တောင့်တမှုဖြစ်ပေါ်လာခြင်း	၃၄၈	ဆိုက်ရောက်တော်မူခြင်း	၃၇၁
အဘိညာနိသံသ	၂၂၈	အရှင်မဟာမဟိန္ဒ	
အဘိညာဏ်နှင့်		မထေရ်မြတ်ကြီး	၁၆၅
ဝိပဿနာဉာဏ်	၂၅၉	အရှင်ရာဟုလာမထေရ်မြတ်	၄၆၄
အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်း	၁၂၈	အရှုံးကြီး ရှုံးသွားကြသူများ	၃၉၁
အဘိဓမ္မာကို		အလွန်ခက်ခဲတဲ့ လုပ်ငန်းရပ်	၇၇
ပယ်ရှားနေသူများ	၁၂၈	အဝိဇ္ဇာဆိုတာ ဘာလဲ?	၁၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
အဝိဇ္ဇာနောက်သို့ အစဉ်		အာဒိတ္တပရိယာယသုတ္တန်	
လိုက်နေတဲ့ အကုသိုလ်		ကျင့်စဉ်	၄၃၉
တရားဆိုးများ	၁၆	အာဒိနဝါနုပဿနာ	၂၄၃
အဝိဇ္ဇာနောက်သို့ အစဉ်		အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းရဲ့	
လိုက်နေတဲ့ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်များ	၁၇	အကျိုးဂုဏ်အင်အာနိသင်	၃၁၀
အဝိဇ္ဇာ = မောဟ	၁၆	အာနာပါနစတုတ္ထ (၄)မျိုး	၂၈၄
အဝိဇ္ဇာသုတ်	၁၄	အာနာပါနပဋိဘာဂ	
အဝိညာဏကအသုဘ	၂၃၈	နိမိတ်ဆိုတာ	၂၈၆
အသပြာ တစ်မတ်မျှသာ	၁၆၅	အာရဒ္ဓဝီရိယ	၂၂၂
အသမ္မောဟပဋိဝေဓ	၁၂၅	အာရဒ္ဓဝီရိယ = အပြင်းအထန်	
အသေသဝိရာဂနိရောဓ	၁၁၉	ကြိုးစားအားထုတ်တဲ့	
အသောက မင်းတရားကြီး	၁၆၅	လုံ့လဝီရိယရှိခြင်း	၆၀
အသံသဂ္ဂကထာ (၅)မျိုး	၂၁၀	အာရမ္မဓာတ်ဝီရိယ	၂၁၆
အသံသဂ္ဂကထာ = ရောရော		အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဈာန်	
နှောနှော မနေထိုင်ခြင်းနှင့်		လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနဈာန်	တ
စပ်တဲ့ တရားစကား	၁၉၂	အာလောကသုတ္တန်	၈၁
အဟိရိက အနောတ္တပ္ပတို့၏		အာဝါသမစ္ဆရိယ	၂၇၃
စွမ်းအားများ	၁၉	အာဝေဏိကဂုဏ်တော်	၁၄၇
		အာဟာရသုတ္တန်ဒေသနာ	၁၀၃
		အာဠာရရသေ့ကြီး	၃၉၄
[အာ]			
အာကာသဓာတ်ဆိုတာ ဘာလဲ?၉၁			
အာဂမနသဒ္ဓါ	၅၆	[အု]	
အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ	၂၂၃	ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဏ်	၁၆၆
အာဒိတ္တပရိယာယသုတ်		ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ	၂၂၃
ကောက်နုတ်ချက်	၄၁၉	ဣဿာ-မစ္ဆရိယကို	
		တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်း	၂၇၂

၄၇၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဥ]		ကမ္မသတ္တိရဲ့စွမ်းအင်	၁၄၇
ဥက္ခေပနီယဝိနည်း ကံ	၁၃၄	ကလျာဏိကျောင်းတိုက်	၁၉၈
ဥတ္တရာ နန္ဒမာတာ	၂၆၅	ကာကဇာတ်တော်	၁၀
ဥဒကရသေ့ကြီး	၃၉၅	ကာမူပဓိ	၁၉၀
ဥဒါနအဋ္ဌကထာ	၁၅၄	ကာယဝိညာဏံ အနိစ္စံ =	
ဥပကရဟန်းတော်ကြီး	၃၉၅	ကာယဝိညာဏ်ကို	
ဥပတ္တိလေသတရား (၁၁)ပါး	၃၃၁	အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၅
ဥပဓိ လေးဖြာ	၁၉၀	ကာယဝိဝေက	၁၈၀
ဥပဓိဝိဝေက	၁၈၀	ကာယသမ္မသော အနိစ္စော =	
ဥပါဒါရုပ်ဆိုတာ	၉၄	ကာယသမ္မသကို	
ဥပ္ပိလ = ပေါ်ပေါ်လွင်လွင်		အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၅
ထင်ထင်ရှားရှား		ကာယသံသဂ္ဂ	၂၀၆
ကြည်ရွှင်နှစ်သက်မှုပီတိ		ကာယာနုပဿနာ	
ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း	၃၄၂	သတိပဋ္ဌာန်တည်း	၃၀၁
ဥပေက္ခာသဟဂတသမာဓိ	၃၆၂	ကာယိကဝီရိယ	၂၁၂
ဥဘတောဝိဘင်း	၁၄၄	ကာယော အနိစ္စော =	
ဦးမိဘယသုတ္တန်	၄၂၈	ကာယကို အနိစ္စလို့	
[ဩ]		နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၄
ဩကပ္ပနသဒ္ဓါ	၅၇	ကာလဒီယဝိပိဒ္ဓါရ	
ဩပပါတိက ပဋိသန္ဓေမျိုး	၄၀	ကျောင်းတိုက်	၁၉၈
[က]		ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်	၁၂၀
ကထာဝတ္ထု ဆယ်ပါး		ကိလေသာအပူမီးတွေကို	
(နောက်ပိုင်း)	၁၅၃	ငြိမ်းအေးစေတဲ့လမ်းစဉ်	၄၃၉
ကထာဝတ္ထု ဆယ်ပါး (ရှေ့ပိုင်း)	၃၃	ကိလေသာ ဆယ်မျိုး	၁၃
		ကိလေသာ တောချုံပုတ်နှင့်	
		အဆွယ်အပွားများ	၁၂

မှတ်သားဖွယ်ရာ အက္ခရာစဉ်အညွှန်း ❀ ၄၇၉

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
ကိလေသာ တောချုံပုတ်နှင့် အဆွယ်အပွားများကို ရှင်းလင်းကြပါ	၁၁	ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ရှေးဆရာတော်ကြီးတစ်ပါး	၂၉
ကိလေသာတောချုံပုတ်ကို ရှင်းလင်းပုံနည်း စနစ်များအပိုင်း	၂၃၃	ကျွတ်ထိုက်သသူ ဝေနေယျတို့ရဲ့ အဆင့်အတန်းသို့ လိုက်ကာ တရားဟောကြားတော်မူပုံ	၂၃၃
ကိလေသာဘေးဆိုးကြီးများ	၄၁၇	[ခ]	
ကိလေသာသပ်ကြီး	၃၂၄	ခဇနီယသုတ္တန်	၂၅၉
ကိလေသူပမိ	၁၉၁	ခဏတော ဥဒယဒဿန	၁၁၂
ကီဇ္ဇာဂိရိသုတ်	၂၂၁	ခဏတော ဝယဒဿန	၁၁၄
ကုမ္ဘိလဘယ	၄၂၈	ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာ	၂၉၇
ကုလမစ္ဆရိယ	၂၇၄	ခဏိကသမာဓိဟု ခေါ်ဆို၏	၂၉၇
ကုဇ္ဇာဂါရသုတ္တန်	၆၆, ၁၂၇	ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်	၁၂၀
ကောသမ္ဘိပြည်က		ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော်	၂၅၉
ရဟန်းတော်များ	၃၂၁	ခန္ဓသုတ္တန်	၆၉
ကျီးဖို	၉	ခန္ဓူပမိ	၁၉၁
ကျီးမ	၉	ခယနိရောဓ	၃၀၄
ကျောင်း၌		ခရစ်ယာန်တစ်ဦး	၁၀၉
ယထာဗလသန္တောသ	၁၇၅	ချင်းချက်တော့ မထားပါနဲ့	၂၄၆
ကျောင်း၌		[ဂ]	
ယထာလာဘသန္တောသ	၁၇၂	ဂန္ဓာ အနိစ္စာ = ဂန္ဓာရုံကို	
ကျောင်း၌		အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၂
ယထာသာရူပသန္တောသ	၁၇၆	ဂန္ဓာရုံအပေါ်မှာ	
ကြာပန်းနဲ့ ပမာတူတဲ့		သာယာတပ်မက်မှုအပြစ်	၄၂၃
ဘုရားရှင်	၃၉၇		

၄၈၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
ဂန္ဓာရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ ဝိပဿနာရှုကွက်	၄၅၁	စိတ္တက္ခဏာ မခြားဘဲ ခန္ဓာကိုယ်ပြောင်း	၄၀
[ဃ]		စိတ္တပဋိသံဝေဒီ (သမထပိုင်း၊ ဝိပဿနာပိုင်း)	၂၉၄
ယဋိကာရဗြဟ္မာကြီး	၃၉၄	စိတ္တဝိဝေက	၁၈၀
ယာနဝိညာဏ် အနိစ္စံ =		စိတ္တသင်္ခါရပဋိသံဝေဒီ (သမထပိုင်း၊ဝိပဿနာပိုင်း)	၂၉၃
ယာနဝိညာဏ်ကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၂	စေတနာသုတ္တန်	၁၀၆
ယာနသမ္ပယော အနိစ္စော =		စေတသိကဝီရိယ	၂၁၅
ယာနသမ္ပယာကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၂	စွမ်းအင်ကမ္မသတ္တိ	၁၅၀
ယာနံ အနိစ္စံ = ယာနကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၁	[ဆ]	
[ဇ]		ဆမ္ဘိတတ္ထ = ထိတ်လန့်ခြင်း = ကိုယ်ခက်တရော်ရှိခြင်း	၃၄၁
စက္ခု အနိစ္စံ = စက္ခုကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၄၁	ဆေး၌ ယထာဗလသန္တောသ	၁၇၇
စက္ခုဝိညာဏ် အနိစ္စံ =		ဆေး၌ ယထာလာဘသန္တော	၁၇၇
စက္ခုဝိညာဏ်ကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၄၅	ဆေး၌ ယထာသာရပ္ပသန္တော	၁၇၇
စက္ခုသမ္ပယော အနိစ္စော =		ဆင်စွယ်သပိတ် ခြေကလေး	၂၀၃
စက္ခုသမ္ပယာကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၄၈	ဆင်စွယ်သပိတ်ခြေကလေး	၂၀၄
စတုတ္ထစတုတ္ထ		ဆွမ်း၌ ယထာဗလသန္တောသ	၁၇၁
(= ဓမ္မာနုပဿနာ)	၃၀၀	ဆွမ်း၌ ယထာလာဘသန္တောသ	၁၇၁
စတုတ္ထဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်	၁၃၇	ဆွမ်း၌ ယထာသာရပ္ပသန္တောသ	၁၇၂
		[ဇ]	
		ဇာတိဒုက္ခ ဇရာဒုက္ခ မရဏဒုက္ခ	၂၅၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
ဇိဝှါ အနိစ္စာ = ဇိဝှါကို		တတိယစတုတ္ထ	
အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၃	(= ဝေဒနာနုပဿနာ)	၂၉၄
ဇိဝှါဝိညာဏ် အနိစ္စံ =		တတိယစေတနာသုတ္တန်	၁၀၆
ဇိဝှါဝိညာဏ်ကို အနိစ္စလို့		တတိယဝေသာရဇူဇာဏ်တော်၁၃၆	
နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၃	တဒင်္ဂနိရောဓ	၂၃၀
ဇိဝှါသမ္ပဿော အနိစ္စော =		တမ္ပိ (= ဝေဒနမ္ပိ) အနိစ္စံ =	
ဇိဝှါသမ္ပဿကို အနိစ္စလို့		ဝေဒနာကို အနိစ္စလို့	
နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၄	နှလုံးသွင်းပါ ၄၄၈, ၄၅၁, ၄၅၂,	
ဇိဝှိတဒါန	၁၅၀	၄၅၄, ၄၅၅, ၄၆၀	
[ခ]		တရားနှင့် လျော်ညီတဲ့	
ဈာန်နာမ်တရားတွေကို		နှိပ်ကွပ်မှု တစ်မျိုး	၂၅၆
သိမ်းဆည်းပုံစနစ်	၁၀၀	တိတ္ထာယတနသုတ္တန်	၇၀
[ည]		တိရဏပရိညာ	၁၃၈
ဉာတပရိညာ	၁၃၈	တောင်းရမ်းမှုကို	
ညီညွတ်နေသူတို့ရဲ့		ရွံရှာစက်ဆုပ်တော်မူတဲ့	
ညီညွတ်နေတဲ့ကျင့်စဉ်	၃၂၅	ရဋ္ဌပါလ ရှင်ရသေ့	၂၈
ညီညွတ်မှုကို တွန်းအားပေးနေတဲ့		တစ်နည်း ဝိမုတ္တိပရိပါစနိယ	
စွမ်းအင်များ	၃၁၇	တရား (၁၅)ပါး	၄၆၇
ညောင်ညိုပင်စခန်း		[ဓ]	
လမ်းဆုံဘူတာရုံ	၄၃၇	ထိနမိဒ္ဓ = စိတ်စေတသိက်တွေရဲ့	
[ဇ]		လေးလံထိုင်းမှိုင်းခြင်း	၃၄၀
တတိယအနာဂတဘယသုတ္တန်၁၄၆		ထပ်မံရှင်းလင်းချက်	၁၄
		[ခ]	
		ဒဿနသံသဂ္ဂ	၁၉၇

၄၈၂ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
ဒိဌဓမ္မသုခဝိဟာရ	၂၂၇	[ခ]	
ဒုက္ကရစရိယာကို ကျင့်နေတဲ့		ဓမ္မကာယခန္ဓာအိမ်ကြီး	၃၈၇
ရုပ်ပုံတော်	၁၀၉	ဓမ္မကို အဓမ္မ	၁၃၄, ၁၅၉
ဒုက္ခချုပ်ရာနိရောဓသို့		ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္တန်	၂၃၆
ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ်	၁၁၅	ဓမ္မစေတီမင်း	၁၉၉
ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ	၁၁၅	ဓမ္မမစ္ဆရိယ	၂၇၆
ဒုက္ခသစ္စာ	၆၈	ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်	၁၂၈
ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေ		ဓမ္မာ အနိစ္စာ = ဓမ္မာရုံကို	
ချုပ်ငြိမ်းခြင်း	၁၂၆	အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၇
ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်	၂၉၉	ဓမ္မာရုံအပေါ်မှာ	
ဒုဋ္ဌဂါမဏီဘုရင်	၂၀၃	သာယာတပ်မက်မှုအပြစ်	၄၃၅
ဒုဋ္ဌဂါမဏီမင်း	၂၀၃	ဓမ္မာရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့	
ဒုဋ္ဌလ္လံ = ကိုယ်ရဲ့ပုဂံမှု =		ဝိပဿနာရှုကွက်	၄၅၆
ကိုယ်ရဲ့ရန်ရင်းမှု = ကိုယ်ရဲ့		ဓမ္မာသောက	၁၆၅
ပျင်းရိမှု = ကိုယ်ရဲ့ရော့ရဲရဲ		ဓူတင်္ဂအပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်	၁၆၃
ဖြစ်နေမှု ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း	၃၄၄	ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း	၂၈၉
ဒုတိယစတုက္က		[န]	
(=ဝေဒနာနုပဿနာ)	၂၉၁	နာဂဗလိ	၉
ဒုတိယဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်	၁၃၆	နာနတ္ထသညာ	၁၈၃
ဒေသနာတော်နိဂုံး	၃၅၃, ၄၆၁	နာနတ္ထသညာ = အမျိုးမျိုးသော	
ဒေါသကို တိုက်ဖျက်ရေး		သညာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း	၃၅၀
နည်းလမ်း	၂၆၄	နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စည်းပိုင်း	၁၀၄
ဒွါရ (၆)ပါး	၄၆၉	နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့်	
ဒွေဓာဝိတက္ကသုတ္တန်	၃၅၆	ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်	၄၆၂

မှတ်သားဖွယ်ရာ အက္ခရာစဉ်အညွှန်း ❀ ၄၈၃

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
နိက္ကမဓာတ်ဝီရိယ	၂၁၇	ပစ္စယသန္နိဿိတသီလ	၂၂၄
နိပ္ပိတိကသမာဓိ	၃၆၂	ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်များ	၃၆၄
နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏ်	၂၉၉	ပစ္စုပ္ပန်ဇာတ်ကြောင်းဝတ္ထု	၅
နိရောဓသစ္စာ	၇၁	ပညာကထာ	၂၃၆
နိရောဓသစ္စာအကြောင်း	၁၁၉	ပညာကထာ = ဝိပဿနာ	
နိရောဓာနိသံသ	၂၂၈	ပညာကျင့်စဉ်နှင့် စပ်တဲ့	
နိရောဓာနုပဿနာ	၃၀၅	တရားစကား	၂၂၉
နိရောဓာနုပဿနာဉာဏ်	၂၉၉	ပဋိဂ္ဂဟဏ	၁၅၅
နိရောဓာနုပဿီ = နိရောဓ		ပဋိဃသညာ	၁၈၃
သဘောကို ရှုပြီးတော့		ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာဉာဏ်	၂၉၉
အသက်ရှူနေပါ	၃၀၄	ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ = ပဋိနိဿဂ္ဂ	
နိဿရဏ နိရောဓ	၂၃၀	သဘောကို ရှုပြီးတော့	
နာမ်ပရမတ်တရားတို့ရဲ့		အသက်ရှူနေပါ	၃၀၅
အသုဘအခြင်းအရာ	၂၅၁	ပဋိပ္ပဿဒွိနိရောဓ	၂၃၀
နာမ်ပရမတ်တရားတွေကို		ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်	၁၈၇
သိမ်းဆည်းခြင်း	၉၄	ပဌမကောဋီဂါမသုတ္တန်	၆၃
နည်းလမ်းကောင်း	၇၉	ပဌမကောသလသုတ္တန်	၈၃
[ဗ]		ပဌာန်းဒေသနာတော်	၁၀၄
ပတ္တသုကရသ	၁၅၈	ပဏာမ ဝန္တနာ	၁
ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂါ		ပထမစတုက္က	
နုပဿနာဉာဏ်	၃၀၈	(= ကာယာနုပဿနာ)	၂၈၄
ပစ္စယအပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်	၁၆၂	ပထမဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်	၁၃၆
ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန၊		ပဓာနိယင်္ဂ်တရား ငါးပါး	၅၅
ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန ၁၁၄		ပရက္ကမဓာတ်ဝီရိယ	၂၁၇
ပစ္စယတော ဝယဒဿန ၁၁၃		ပရတော ယောသ	၃၉၂
		ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ	၁၃၁

၄၈၄ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
ပရိဘောဂ	၁၅၆	[ဗ]	
ပရိယတ္တိအပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်	၁၆၃	ဖေဏပိဏ္ဍူပမသုတ္တန်	၂၄၉
ပရိယေသန	၁၅၅	ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ အနိစ္စာ =	
ပဝတ္တိ	၁၃	ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို အနိစ္စလို့	
ပဝိဝေကကထာ = ကင်းဆိတ်မှု		နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၄
ပိဝေကသုံးပြာနှင့် စပ်တဲ့		ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံအပေါ်မှာ	
တရားစကား	၁၈၀	သာယာတပ်မက်မှုအပြစ်	၄၃၃
ပသာဒသဒ္ဓါ	၅၇	ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့	
ပဿန္တယံ စိတ္တသင်္ခါရံ		ဝိပဿနာရှုကွက်	၄၅၄
(သမထပိုင်း, ဝိပဿနာပိုင်း)၂၉၃		[ဗ]	
ပဟာနပရိညာ	၁၃၈	ဗဟိဒ္ဓ သဗ္ဗနိမိတ္တ	၁၈၇
ပဟာသတရား	၂၇၉	ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ပတ်သက်တဲ့	
ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ	၂၂၃	ပြတိုက်	၁၀၉
ပါပိစ္ဆ နိဂုံးချုပ်	၁၅၁	ဗောဓိရာဇကုမာရသုတ္တန်	၆၂
ပါပိစ္ဆ = ယုတ်မာတဲ့ အလိုဆိုး	၄၇	[ဘ]	
ပါလိလေယျကတောအုပ်သို့	၃၆၆	ဘဝဝိသေသာနိသံသ	၂၂၈
ပီတိပဋိသံဝေဒီ (ဝိပဿနာပိုင်း)၂၉၂		ဘဝင်စိတ်နဲ့ ယှဉ်နေတဲ့	
ပီတိပဋိသံဝေဒီ (သမထပိုင်း) ၂၉၁		ဉာဏ်ရဲ့ စွမ်းအင်ကြီးမားမှု	၉၈
ပုပ္ဖသုတ္တန်	၃၉၇	ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်	
ပေါရိသာဒ	၄၃၃	ဆိုတာ ဘာလဲ?	၉၆
ပိုးလောက်တွေနဲ့ ပြည့်နေတဲ့		ဘိက္ခုသုတ္တန်	၂၃၅
ခန္ဓာအိမ်	၂၄၉	ဘုရားအဆူပေါင်း	
ပျက်စီးခြင်း မရှိတဲ့		ရှစ်သောင်းလေးထောင်	၃၇၈
အရဟတ္တဖိုလ်ဝိမုတ္တိ	၃၆၅		

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
ဘုရားရှင်ရဲ့ အကြိမ်ကြိမ်		မရောင့်ရဲနိုင်တဲ့တရားသုံးမျိုး	၁၅၉
တိုက်တွန်းတော်မူချက်	၃၁၄	မဟာဂေါသိင်္ဂအင်ကြင်း	
ဘုရားရှင်ရဲ့ ဦးတည်ချက်	၄၁၅	တောကြီးကို	
ဘုရားရှင်ရဲ့		တင့်တယ်စေသူများ	၄၀၂
လောကုတ္တရာဈာန်များ	၃၆၂	မဟာဂေါသိင်္ဂသုတ္တန်	၁၄၆
ဘုရားရှင်ပြောကြားစေတော်မူ		မဟာဇာနိယ = အရှုံးကြီး	
လိုသော စကား ဆယ်ခွန်း	၃၃	ရှုံးကြသူများ	၃၉၃
ဘေဒကရဝတ္ထု (၁၈)မျိုး	၁၃၃	မဟာတိဿမထေရ်မြတ်ကြီး	၂၆၁
ဘုန်းကြီးမဲ့ တစ်လှည်းတိုက်	၁၇၄	မဟာနိဒ္ဒါနသုတ္တန်	၂၅၆
[မ]		မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ	၁၈၄
မဂ္ဂင်ဟိုက်ဝေး လမ်းမကြီး	၄၇၃	မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိတော်	၁၈၄
မစ္ဆရိယ (၅)မျိုး	၂၇၃	မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တန်	၃၆၁
မဇ္ဈန္တိက မထေရ်မြတ်ကြီး	၁၆၅	မဟာပုရိသဝိတက္က	၃၆၆, ၃၆၇
မဇ္ဈေဒီပကနည်း	၃၈၀	မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန်	၂၄၂
မညီညွတ်မှုကို တွန်းအားပေး		မဟာသီဝမထေရ်မြတ်ကြီး	၂၄၃
နေတဲ့ တရားဆိုးများ	၃၂၀	မဟိစ္ဆဆိုတာ ဘာလဲ?	၁၅၃
မဓုရပါစိကာ	၆	မာနနှင့် ဒိဋ္ဌိကို တိုက်ဖျက်ရေး	
မနော အနိစ္စော = မနောဒွါရကို		နည်းလမ်း	၃၁၁
အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၆	မာယာ သာဌေယျ ကင်းစင်ခြင်း	၅၉
မနောဝိညာဏ် အနိစ္စံ =		မိကျောင်းဘေးဆိုးကြီး	၄၂၈
မနောဝိညာဏ်ကို အနိစ္စလို့		မိတ္တဝိနွကဇာတ်	၃၆
နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၇	မေယိယသုတ္တန်	၂၆၄, ၂၈၃
မနောသမ္မဿော အနိစ္စော =		မေတ္တာသုတ်လာ	
မနောသမ္မဿကို အနိစ္စလို့		ရဟန်းတော်များ	၂၆၇
နှလုံးသွင်းပါ	၄၆၀	မေးမြန်းနေတဲ့ မေးခွန်းတစ်ရပ်	၂၈၈
		မိုးနှင့် မြေကြီးပမာ	၁၃၂

၄၈၆ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
မာန်မာနတရား	၁၉	ရူပါရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့	
မုန်းခြင်း၊ ချစ်ခြင်းနှင့် မောဟကို		ဝိပဿနာ ရှုကွက်	၄၄၀
တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်း	၂၇၉	ရုပ်ကလာပ်တွေကို ရှုဖို့ရန်	
မွန်မြတ်သော အသက်ရှင်ခြင်း	၃	ဘယ်သူ့ထွန်မှာ	၉၂
[ယ]		ရုပ်ပရမတ်တရားတို့ရဲ့	
ယထာဗလသန္တောသ	၁၇၀	အသုဘအခြင်းအရာ	၂၅၀
ယထာလာဘသန္တောသ	၁၆၉	ရုပ်ပရမတ်တရားတွေကို	
ယထာသာရူပသန္တောသ	၁၇၀	စတင်သိတဲ့အချိန်	၉၃
ယုတ်မာလှတဲ့ ရသတဏှာ	၄၃၁	ရှေးဖြစ်ဟောင်း အောက်မေ့ဖွယ်	
		ဇာတ်လမ်း	၉
[ခ]		[လ]	
ရသာ အနိစ္စာ = ရသာရုံကို		လက္ခဏာရေးသုံးတန်	၃၁၂
အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၃	လာဘမစ္ဆရိယ	၂၇၅
ရသာရုံအပေါ်မှာ		လူပင် အိုသော်လည်း	
သာယာတပ်မက်မှုအပြစ်	၄၂၄	ရာဂကတော့ မအိုပါ	၂၀၅
ရသာရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့		လူပင်အိုသော်လည်း	
ဝိပဿနာရှုကွက်	၄၅၃	ရာဂမအိုသေး	၂၀၆
ရာဂကို တိုက်ဖျက်ရေး		လောကကြီးဟာ ရဟန္တာ	
နည်းလမ်း	၂၃၈	ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြင့် ဘယ်တော့မှ	
ရူပသညာ	၁၈၂	မဆိတ်သုဉ်းနိုင်ပါ	၄၁၂
ရူပါ အနိစ္စာ = ရူပါရုံကို		လောကီမဂ္ဂသစ္စာတရား	၁၂၇
အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၄၄	လောကီသီလ	၂၂၃
ရူပါရုံအပေါ်မှာ		လောကုတ္တရာ	
သာယာတပ်မက်မှုအပြစ်	၄၁၉	နိရောဓသစ္စာတရား	၁၂၅
		လောကုတ္တရာသီလ	၂၂၅

မှတ်သားဖွယ်ရာ အက္ခရာစဉ်အညွှန်း ❀ ၄၈၇

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
လောသကတိဿမထေရ်		ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း	
အလောင်းအလျာ	၄၃	သိမြင်အပ်တဲ့ သစ္စာလေးပါး ၁၀၂	
လမ်းနှစ်သွယ်	၈၄	ဝိပဿနာဉာဏ်ရဲ့ အရှုခံအာရုံ	
လမ်းသုံးသွယ်	၈၂	ဖြစ်တဲ့ သစ္စာတရား	၇၄
[ဝ]		ဝိပဿနာနိသံသ	၂၂၈
ဝဋ္ဋသစ္စာ	၇၅	ဝိပဿနာပိုင်းဆိုင်ရာ	
ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယ	၂၇၆	အသုဘဘာဝနာ ရှုကွက်	၂၄၂
ဝန (= ကိလေသာတောချုံ့ပုတ်)	၁၃	ဝိပဿနာပိုင်းမှာ ဆိုလိုတဲ့	
ဝန (= တောချုံ့ပုတ်)	၁၃	ခဏိကသမာဓိ	၂၉၈
ဝနတော ဇာယတေ ဘယံ =		ဝိပဿနာပိုင်း၌ဆိုလိုတဲ့	
တောချုံ့ပုတ်ကြောင့်		ခဏိကသမာဓိ	၃၈၁
ဘေးဒုက္ခအမျိုးမျိုး		ဝိပဿနာပိုင်း၌ ဆိုလိုသော	
ဖြစ်တတ်ပါတယ်	၄၁၇	ခဏိကသမာဓိ	၂၉၈
ဝနထ	၁၃	ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့်	
ဝနံ ဆိန္ဒထ = တောကိုသာ		ထိုးထွင်းသိမြင်အပ်တဲ့	
ရှင်းလင်းပါ	၃	သစ္စာလေးပါး	၆၈
ဝိက္ခမ္ဘန နိရောဓ	၂၃၀	ဝိမုတ္တိကထာ = ကိလေသာတို့မှ	
ဝိစိကိစ္ဆာ = ယုံမှားသံသယ		လွတ်မြောက်မှု ဝိမုတ္တိနှင့်	
ဖြစ်ခြင်း	၃၃၇	စပ်တဲ့ တရားစကား	၂၃၀
ဝိဇယသုတ္တန်	၂၃၈	ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနကထာ =	
ဝိနည်းမဟာဝါ ပါဠိတော်	၁၅၈	အရိယဖိုလ် အသီးအသီးကို	
ဝိပဿနာဆိုတာ ဘာလဲ?	၇၆	ရပြီးနောက် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့	
ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာနှင့်		ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အမြင်နှင့်	
ပြည့်စုံခြင်း	၆၁	စပ်တဲ့ တရားစကား	၂၃၁
		ဝိမုတ္တိပရိပါစနိယတရား	
		(၁၅)ပါး	၄၆၆

၄၈၈ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
ဝိမောစယံ စိတ္တံ		[သ]	
(သမထပိုင်း၊ ဝိပဿနာပိုင်း) ၂၉၈		သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်	၁၂၀
ဝိရာဂါနုပဿနာ	၃၀၃	သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်	၁၈၅
ဝိရာဂါနုပဿနာဉာဏ်	၂၉၉	သက္ကာယဒိဋ္ဌိ	၁၄၅
ဝိရာဂါနုပဿီ = ဝိရာဂ		သစ္စာလေးပါးကို	
သဘောကို ရှုပြီးတော့		ရှင်းလင်းတင်ပြသည့်အပိုင်း	၆၃
အသက်ရှူနေပါ	၃၀၃	သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်	၆၃
ဝိဝဋ္ဌသစ္စာ	၇၅	သဒ္ဓါ အနိစ္စာ = သဒ္ဓါရုံကို	
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ	၁၈၇	အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၀
ဝိဿဇန	၁၅၈	သဒ္ဓါရုံအပေါ်မှာ	
ဝိဟိံသကို တိုက်ဖျက်ရေး		သာယာတပ်မက်မှုအပြစ်	၄၂၂
နည်းလမ်း	၂၇၀	သဒ္ဓါရုံနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့	
ဝိရိယာရမ္မကထာ =		ဝိပဿနာရှုကွက်	၄၅၀
ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း လုံ့လ		သဒ္ဓါတရားရှိခြင်း	၅၆
ဝိရိယနှင့် ဆက်စပ်နေတဲ့		သဒ္ဓါဒေယျ ဝိနိပါတ	၄၁
တရားစကား	၂၁၁	သန္တတိအမတ်ကြီး	၁၄၀
ဝေခနသသုတ္တန်	၂၅၅	သန္တိသုခ	၁၂၆
ဝေဒနာနုပဿနာနည်းဖြင့်	၂၉၄	သန္တုဋ္ဌိကထာ = ရောင့်ရဲလွယ်	
ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်ကို		ခြင်းနှင့် စပ်တဲ့	
တားမြစ် ကန့်ကွက်နေသူ	၁၃၉	တရားစကား	၁၆၈
ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်မြတ်	၁၃၃	သန္တုဋ္ဌိကထာဆိုတာ	၁၇၉
ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်မြတ်		သန္တုဋ္ဌိဂုဏ်	၇
(၄)ပါး	၁၃၅	သန္တောသတရား (၁၂)ပါး	၁၆၉
ဝေသာရဇ္ဇသုတ္တန်	၁၃၅	သပတ္တဘာရ	၁၇၄
		သပ္ပိတိကသမာဓိ	၃၆၂

မှတ်သားဖွယ်ရာ အက္ခရာစဉ်အညွှန်း ❁ ၄၈၉

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
သဗ္ဗပရိညာသုတ္တန်	၁၃၈	သမုလ္လပနသံသဂ္ဂ	၂၀၂
သဗ္ဗပဓိနိဿဂ္ဂ	၁၈၈	သမ္ပတ္တိနှင့် ဝိပတ္တိ	၂၇၀
သမဂ္ဂါနံ တပေါ သုခေါ	၃၁၇	သမ္ဘောဂသံသဂ္ဂ	၂၀၂
သမထပိုင်းဆိုင်ရာ		သမ္ပပ္ပဓာနလုံ့လဝီရိယ (၄)မျိုး	၂၁၉
အဝိညာဏကအသုဘ		သမ္မာဒိဋ္ဌိ သစ်ပင်ကြီး	၃၈၃
(= သေအသုဘ)ရှုကွက်	၂၄၂	သမ္မောဟဝိနောဒနီ	
သမထပိုင်းဆိုင်ရာ		အဋ္ဌကထာ	၈၂, ၂၃၉
သဝိညာဏကအသုဘ		သလ္လေခဂုဏ်	၈
(= ရှင်အသုဘ)ရှုကွက်	၂၃၉	သဝနသံသဂ္ဂ	၁၉၃
သမာဒဟံ စိတ္တံ (သမထပိုင်း,		သဝိညာဏကအသုဘ	၂၃၈
ဝိပဿနာပိုင်း)	၂၉၆	သဟမ္ပတိဗြဟ္မာကြီး	၃၉၃
သမာဓိကထာ = သမာဓိ		သာတသဟဂတသမာဓိ	၃၆၂
ကျင့်စဉ်နှင့် စပ်တဲ့		သာမာဝတီနှင့် မိဖုရား (၅၀၀)၂၆၄	
တရားစကား	၂၂၆	သာသနာတော်ကို အရှည်	
သမာဓိကို ထူထောင်ပါ	၇၉	ခိုင်ခံ့ တည်တံ့စေသူများ	၄၁၁
သမာဓိ+ပညာကထာ	၂၃၆	သာသနာတော်ကို ကွယ်ပျောက်	
သမာဓိထူထောင်ခြင်းလုပ်ငန်း	၈၀	အောင် လုပ်နေသူများ	၁၃၄
သမာဓိဓမ္မက္ခန္ဓာဘုရားရှင် ၃၈၁, ၃၉၇		သီလကထာ = သီလကျင့်စဉ်နှင့်	
သမာဓိသုတ္တန်	၂၂၇	စပ်တဲ့ တရားစကား	၂၂၃
သမာဓိ၏ ကျိုးဂုဏ်အင်		သီလ+သမာဓိ+ပညာကထာ	၂၃၅
အာနိသင် (၅)ပါး	၂၂၇	သီလဓမ္မက္ခန္ဓာဘုရားရှင်	၃၇၉
သမုစ္ဆေဒနိရောဓ	၂၃၀	သီလဝတီမိဖုရားကြီး	၂၀၅
သမုဒယသစ္စာ	၆၉	သီဟိုဠ်ကျွန်း	၁၆၅
သမုဒယသစ္စာတရားတွေ		သုခပဋိသံဝေဒီ (သမထပိုင်း,	
ချုပ်ငြိမ်းခြင်း	၁၂၆	ဝိပဿနာပိုင်း)	၂၉၂
သမုဒ္ဒကာကဇာတ်	၁၀	သူခိုးကြီး ငါးဦး	၅၁

၄၉၀ ❀ တောကိုတော့ ရှင်းလင်းပါ၊ သစ်ပင်ကိုတော့ မခုတ်လှဲပါနှင့်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
သူတို့ရဲ့ကျောင်းမှာ		သုံးမျိုးသော သမာဓိကို	
ဗုဒ္ဓဘာသာအကြောင်း	၁၀၉	ပွားများတော်မူပုံ	၃၅၄
သူတောင်းစားတွေကို		သင်္ကန်း၌ ယထာဗလသန္တောသ	၁၇၀
ပေးလှူတဲ့ပုံစံ	၁၆၆	သင်္ကန်း၌ ယထာလာဘသန္တောသ	၁၇၀
သူ့ဟာကိုပင် ကိုယ့်ဟာ		သင်္ကန်း၌ ယထာသာရူပ-	
ထင်နေသူ	၂၆၆	သန္တောသ	၁၇၀
သောတဝိညာဏ် အနိစ္စံ =		သစ်ပင်ကိုတော့	
သောတဝိညာဏ်ကို		မခုတ်လှဲပါနှင့်	၃၇၇
အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၀	[ဟ]	
သောတသမ္မုသော အနိစ္စော =		ဟတ္ထိသာရိပုတ္တသုတ္တန်	၁၄၆
သောတသမ္မဿကို		ဟိမဝန္တာချီးမွမ်းခန်း	၃၄, ၁၅၄
အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၁	ငှက်တွေသော်မှလည်း	
သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်	၁၈၄	တောင်းရမ်းခြင်းကို	
သောတံ အနိစ္စံ = သောတကို		မနှစ်ခြိုက်ကြပါ	၂၆
အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းပါ	၄၅၀	ငှက်ပျောသီးပေးလျှင်	
သံဃမိတ္တာထေရီမ	၁၆၅	အုန်းသီးရလိမ့်မည်	၁၅၉
သံဃာရတနာ သစ်ပင်ကြီး	၃၈၆		
သုံးဆယ့်နှစ်ကောဠာသတို့ရဲ့			
အသုဘအခြင်းအရာ	၂၄၈		

